

EUROOPAN KESKUSPANKKI

EUROJÄRJESTELMÄ

2013

2013

2013

2013

2013

2013

2013

2013

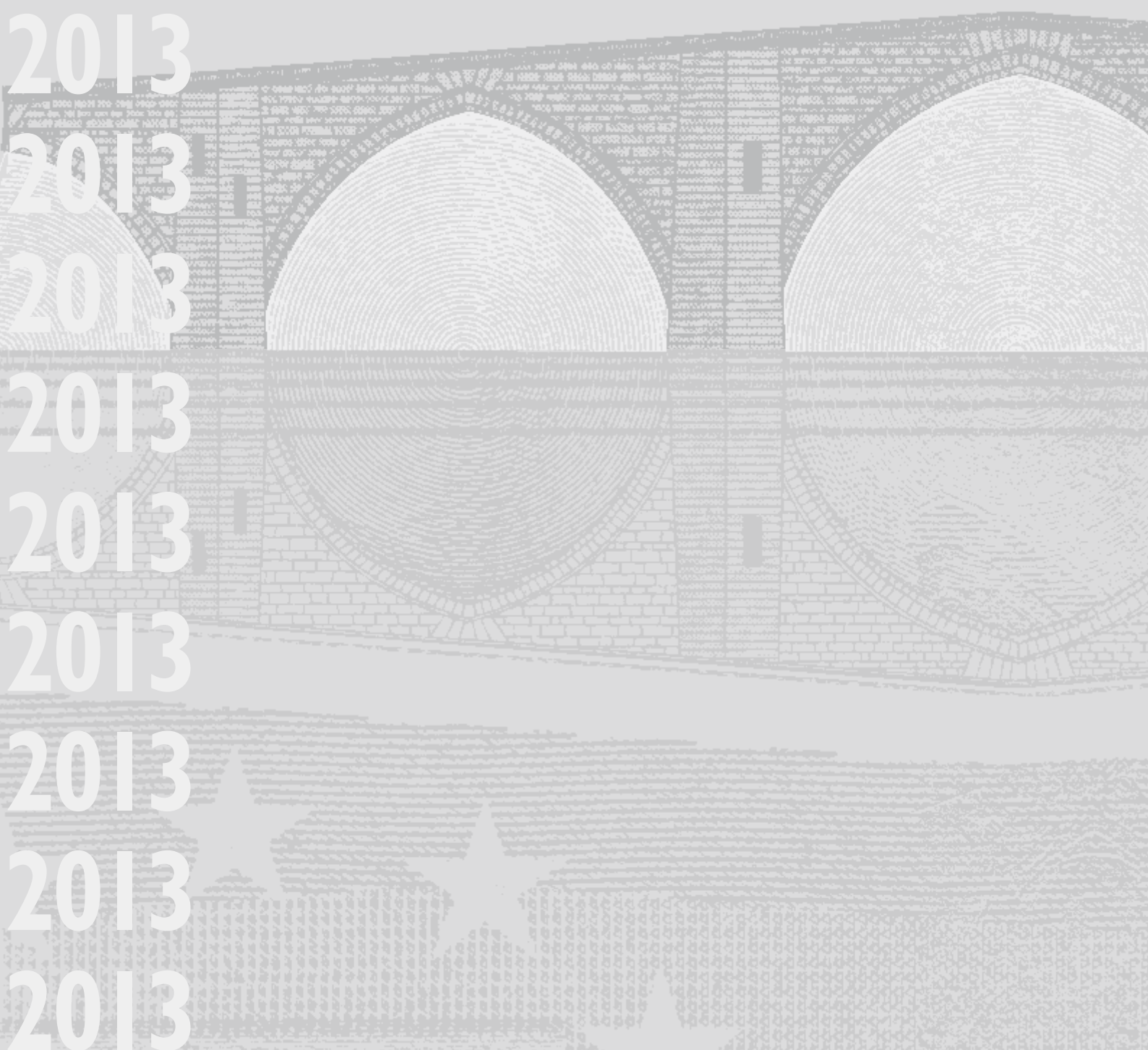
2013

2013

2013

2013

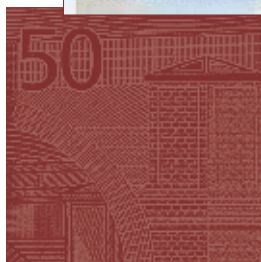
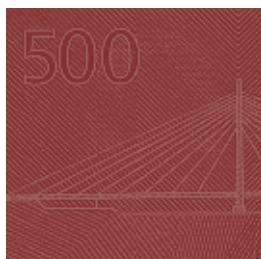
VUOSIKERTOMUS
2013

EUROOPAN KESKUSPANKKI

EUROJÄRJESTELMÄ

VUOSIKERTOMUS 2013

Vuonna 2014
kaikkien EKP:n
julkaisujen
kuva-aiheet on
valittu 20 euron
setelistä.

© Euroopan keskuspankki, 2014

Käyntiosoite

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main
Germany

Postiosoite

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main
Germany

Puhelinnumero

+49 69 1344 0

Internet

<http://www.ecb.europa.eu>

Faksi

+49 69 1344 6000

Kaikki oikeudet pidätetään.

*Kopiointi on sallittu ei-kaupallisiin
ja opetustarkoituksiin, kunhan lähde
mainitaan.*

Valokuvat:

*Andreas Böttcher
Robert Metsch*

*Tämän vuosikertomuksen luvut
perustuvat 14.2.2014 käytettävissä
olleisiin tietoihin.*

ISSN 1725-2881 (EPUB-julkaisu)

ISSN 1725-2881 (verkkójulkaisu)

EU:n luettelonumero: QB-AA-14-001-FI-E (EPUB-julkaisu)

EU:n luettelonumero: QB-AA-14-001-FI-N (verkkójulkaisu)

SISÄLLYS

ESIPUHE	7
LUKU I	
TALOUSKEHITYS JA RAHAPOLITIIKKA	13
I RAHAPOLIITTISIA PÄÄTÖKSIÄ	13
Kehikko 1. EKP:n ennakkoiva viestintä	14
2 RAHA- JA REAALITALouden SEKÄ RAHOITUSMARKKINOIDEN KEHITYS	18
2.1 Globaali makrotaloudellinen ympäristö	18
Kehikko 2. Kehittyvien markkinatalouksien rahoitusolojen muutosten vaikutukset euroalueeseen	20
2.2 Rahatalous ja rahoitusmarkkinat	29
Kehikko 3. Eurojärjestelmän taseen kehitys	35
2.3 Hinnat ja kustannukset	49
2.4 Tuotanto, kysyntä ja työmarkkinat	54
Kehikko 4. Pankkilainat ja euroalueen elpyminen	56
Kehikko 5. Euroalueen vientimarkkinaosuuksien kehitys	60
2.5 Julkisen talouden kehitys	65
Kehikko 6. EU:n ja IMF:n sopeutusohjelmaan kuuluvien tai rahoitustukea saavien euroalueen maiden kehitys vuonna 2013	66
Kehikko 7. Julkisen talouden vakauttamiskehitys: kansainvälinen vertailu	70
3 EUROALUEEN ULKOPUOLISTEN EU:N JÄSENVALTIOIDEN REAALI- JA RAHATALouden KEHITYS	75
LUKU 2	
KESKUSPANKIN OPERAATIOT JA MUU TOIMINTA	85
I RAHAPOLITIIKAN VÄLINEET, VALUUTTAOPERAATIOT JA SIIJOITUSTOIMINTA	85
1.1 Rahapolitiikan välineet	85
1.2 Valuuttaoperaatiot ja operaatiot muiden keskuspankkien kanssa	93
1.3 Sijoitustoiminta	94
1.4 Riskienhallinta sijoitustoiminnassa ja rahapoliittisista syistä ostettujen arvopaperien hallussapidossa	96
2 MAKSUJÄRJESTELMÄT JA ARVOPAPERIKAUPAN SELVITYSJÄRJESTELMÄT	96
2.1 TARGET2-järjestelmä	96
2.2 TARGET2-Securities	98
2.3 Toisessa jäsenvaltiossa liikkeeseen laskettujen vakuuksien toimitusmenettely	100
3 SETELIT JA KOLIKOT	101
3.1 Setelien ja kolikoiden kierto	101
3.2 Setelien väärentäminen ja sen torjunta	102
3.3 Setelien tuotanto ja liikkeeseenlasku	104
4 TILASTOT	105
4.1 Uusia ja laajennettuja euroalueen tilastoja	105
4.2 Muita tilastointiin liittyviä asioita	106
5 TALOUDELLINEN TUTKIMUS	108
5.1 Tutkimustyö	108
5.2 Tutkimustulosten jakaminen julkaisuissa ja konferensseissa	109
6 MUU TOIMINTA	110
6.1 Julkisen sektorin keskuspankkirahoitusta ja erityisoikeuksia koskevan kiellon noudattaminen	110

6.2	Neuvoa-antava toiminta	111
6.3	Luotonanto- ja luotonotto-operaatioiden hoito	117
6.4	Eurojärjestelmän varannonhoitopalvelut	118
LUKU 3		
	LATVIAN LIITTYMINEN EUROALUEESEEN	121
1	RAHA- JA REAALITALOUDEN KEHITYS LATVIASSA	121
	Kehikko 8. Latvian euroalueeseen liittymisen tilastovaikutukset	124
2	LATVIAN KESKUSPANKIN EUROJÄRJESTELMÄÄN YHDENTYMISTÄ KOSKEVAT OIKEUDELLISET NÄKÖKOHDAT	125
3	LATVIAN KESKUSPANKIN EUROJÄRJESTELMÄÄN YHDENTYMISTÄ KOSKEVAT TOIMINNALLISET NÄKÖKOHDAT	126
4	EUROKÄTEISEN KÄYTTÖÖNOTTO LATVIASSA	127
LUKU 4		
	RAHOITUSJÄRJESTELMÄN VAKAUS JA YHDENTYMINEN JA EUROOPAN JÄRJESTELMÄRISKIKOMITEAN LIITTYVÄT TEHTÄVÄT	131
1	RAHOITUSJÄRJESTELMÄN VAKAUS	131
	1.1 Rahoitusjärjestelmän vakauden seuranta	131
	1.2 Rahoitusjärjestelmän vakautta koskevat järjestelyt	133
	1.3 Työ yhteisen valvontamekanismin perustamiseksi	135
2	EUROOPAN JÄRJESTELMÄRISKIKOMITEAN TOIMINTAAN LIITTYVÄT TEHTÄVÄT	137
	2.1 Organisaatio	137
	2.2 Analyttinen, tilastollinen, logistinen ja organisatorinen tuki EJRK:lle	138
3	RAHOITUSMARKKINOIDEN SÄÄTELY JA VALVONTA	140
	3.1 Pankkitoiminta	140
	3.2 Arvopaperit	141
	3.3 Tilinpäätös	141
4	RAHOITUSMARKKINOIDEN YHDENTYMINEN	142
5	MAKSUJÄRJESTELMIEN JA MARKKINAINFRASTRUKTUURIEN YLEISVALVONTA	147
	5.1 Suurten maksujen järjestelmät ja infrastruktuurien palveluntarjoajat	148
	5.2 Pienten maksujen järjestelmät ja maksuvälineet	150
	5.3 Arvopapereiden ja johdannaisten selvitys ja toimitus	151
LUKU 5		
	EU-SUHTEET	155
1	POLITIIKKAKYSYMYKSET JA INSTITUTIONAALISET KYSYMYKSET	155
2	EU:N LAAJENTUMINEN JA SUHTEET EU:N HAKIJAMAIHIN JA POTENTIAALISIIN HAKIJAMAIHIN	158
LUKU 6		
	KANSAINVÄLISET ASIAT	161
1	KANSAINVÄLISEN VALUUTTA- JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN KEHITYKSEN KESKEISET VAIHEET	161
2	YHTEISTYÖ EU:N ULKOPUOLISTEN MAIDEN KANSSA	163

LUKU 7	
ULKOINEN VIESTINTÄ JA TILIVELVOLLISUUS	167
1 TILIVELVOLLISUUS JA VIESTINTÄPOLITIikka	167
2 TILIVELVOLLISUUS EUROOPAN PARLAMENTILLE	168
3 VIESTINTÄ KÄYTÄNNÖSSÄ	169
LUKU 8	
EKP ORGANISAATIONA	173
1 EKP:N PÄÄTÖSENTEKOELIMET SEKÄ HALLINTO JA VALVONTA	173
1.1 Eurojärjestelmä ja Euroopan keskuspankkijärjestelmä	173
1.2 EKP:n neuvosto	174
1.3 Johtokunta	177
1.4 Yleisneuvosto	179
1.5 Eurojärjestelmän/EKPJ:n komiteat, budjettikomitea, henkilöstöasioiden konferenssi ja eurojärjestelmän tietotekniikan ohjauskomitea	181
1.6 Hallinto ja valvonta	182
2 ORGANISAATIO	187
2.1 Henkilöstöjohtaminen	187
2.2 Henkilöstösuhteet ja sosiaalinen vuoropuhelu	189
2.3 EKPJ:n sosiaalinen vuoropuhelu	189
2.4 Eurojärjestelmän hankintatoimisto	189
2.5 EKP:n uudet toimitilat	190
2.6 Ympäristökysymykset	190
2.7 Tietotekniset palvelut	191
EKP:N TILINPÄÄTÖS	193
Johdon raportti vuodelta 2013	193
Tase 31.12.2013	202
Tuloslaskelma vuodelta 2013	204
Kirjanpitoperiaatteet	205
Taseen liitetiedot	212
Tuloslaskelman liitetiedot	229
Tilintarkastajan raportti	235
Selvitys voitonjaosta / tappioiden jakamisesta	236
Eurojärjestelmän konsolidoitu tase 31.12.2013	238
LIITTEET	
1 EUROOPAN KESKUSPANKIN ANTAMAT SÄÄDÖKSET	241
2 EUROJÄRJESTELMÄN RAHAPOLIITTISET TOIMENPITEET	252
3 EKP:N LIKVIDITEETIN TARJONTAA KOSKEVA VIESTINTÄ	253
4 EUROOPAN KESKUSPANKIN JULKAISUT	256
5 SANASTO	257

LYHENTEET

MAAT

BE	Belgia
BG	Bulgaria
CZ	Tšekki
DK	Tanska
DE	Saksa
EE	Viro
IE	Irlanti
GR	Kreikka
ES	Espanja
FR	Ranska
HR	Kroatia
IT	Italia
CY	Kypros
LV	Latvia
LT	Liettua
LU	Luxemburg
HU	Unkari
MT	Malta
NL	Alankomaat
AT	Itävalta
PL	Puola
PT	Portugali
RO	Romania
SI	Slovenia
SK	Slovakia
FI	Suomi
SE	Ruotsi
UK	Iso-Britannia
JP	Japani
US	Yhdysvallat

MUUT

BIS	Kansainvälinen järjestelypankki
BKT	bruttokansantuote
EBA	Euroopan pankkiviranomainen
EIOPA	Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen
EJRK	Euroopan järjestelmäriskikomitea
EKP	Euroopan keskuspankki
EKPJ	Euroopan keskuspankkijärjestelmä
EKT 95	Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä 1995
EMU	talous- ja rahaliitto
ESMA	Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen
ETA	Euroopan talousalue
EU	Euroopan unioni
EUR	euro
ILO	Kansainvälinen työjärjestö
IMF	Kansainvälinen valuuttarahasto
KHI	kuluttajahintaindeksi
OECD	Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö
YKHI	yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi

EU:n käytännön mukaisesti EU-maiden nimet ovat aakkosjärjestyksessä kunkin maan omakielisen nimen mukaan (eivät suomennoksen mukaan).

Ellei toisin mainita, kaikki tässä julkaisussa esiintyvät viittaukset perussopimusten artikloihin perustuvat 1.12.2009 voimaan tulleen Lissabonin sopimuksen artiklojen numerointiin.

ESIPUHE

Rahapolitiikkaa harjoitettiin haasteellisissa oloissa myös vuonna 2013, sillä euroalueen rahoitusmarkkinoiden hajautuneisuus ei lievenemisestään huolimatta kokonaan hellittänyt. Inflaatiopaineet vähenivät entisestään, kun talouden kehitys oli yleisesti heikkoa ja rahan määrän kehitys pysyi vaimeana. Keskipitkän ja pitkän aikavälin inflaatio-odotukset pysyivät tiukasti EKP:n neuvoston tavoitteen mukaisina (inflaatiovauhti alle 2 % mutta lähellä kahta prosenttia keskipitkällä aikavälillä), mikä kertoo EKP:n rahapolitiikan strategian uskottavuudesta.

Vuoden 2013 aikana euroalueen talous nousi taantumasta. Taustalla olivat kotimaisen kysynnän elpyminen, kun rahapolitiikka tuki kasvua ja luottamus koheni taloudessa ja rahoitusmarkkinoilla, ja ulkomaisenkin kysynnän vahvistuminen. Talouskehitystä jarruttivat kuitenkin edelleen korkea työttömyysaste ja taseiden tasapainottaminen niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla. Inflaatiovauhti hidastui selvästi koko vuoden 2013 ajan etenkin energian ja elin-

tarvikkeiden hintakehityksen mutta myös inflaatiopaineiden heikkenemisen vuoksi. Keskimäärin inflaatiovauhti oli 1,4 % vuonna 2013 (2,5 % vuonna 2012). Rahan määrän trendikasvu pysyi vaimeana, ja luotonannon kasvu hidastui pääasiassa heikon kysynnän vuoksi. Luottojen tarjonta kärsi niin ikään epäsuotuisista olosuhteista. Myös keskipitkän aikavälin inflaationäkymät vaimenivat, joten EKP:n neuvosto laski EKP:n ohjauskorkoja toukokuussa ja marraskuussa. Perusrahoitusoperaatioiden korko laskettiin 0,25 prosenttiin.

Rahamarkkinakorot heilahtelivat euroalueella merkittävästi vuoden 2013 alkupuoliskolla. Etenkin pitkät rahamarkkinakorot nousivat vuoden 2013 puoliväliä kohti huomattavasti, kun rahapolitiikka koskevat odotukset muuttuivat. Myös euroalueen ulkopuolinen kehitys vaikutti jonkin verran. Jotta markkinoiden korko-odotukset pysyisivät keskipitkän aikavälin hintavakaussäilymisen kannalta sopivalla uralla, EKP:n neuvosto aloitti heinäkuussa 2013 ennakoivan viestinnän ja ilmoitti odottavansa EKP:n ohjauskorkojen pysyvän samalla tasolla tai sitä alempana pidemmän aikaa. Ennakoivaa viestintää jatkettiin koko loppuvuosi, ja viesti vahvistettiin etenkin marraskuun koronlaskun yhteydessä. Marraskuussa EKP:n neuvosto päätti, että eurojärjestelmän rahoitusoperaatioissa tarjottaisiin pankeille likviditeettiä kiinteällä korolla ja huutokaupparjoukset hyväksyttäisiin täysimääräisesti vielä ainakin vuoden 2015 puoliväliin asti.

Rahoitusolot paranivat vuonna 2013, kun valtionvelkakriisi alkoi väistyä julkisen talouden vakauttamisen myötä, makrotalouden epätasapaino väheni etenkin haavoittuvassa asemassa olevissa euroalueen maissa, talous- ja rahaliiton ohjausjärjestelmää parannettiin ja pankkiunionin toteuttaminen eteni. Hajautuminen kansallisiin markkinoihin ei kuitenkaan kokonaan hellittänyt etenkin luottomarkkinoilla. Jotta voidaan varmistaa, että rahapoliittisten päätösten vaikutus välittyy asianmukaisesti reaalityöelämään euroalueen eri maissa, on ehdottoman tärkeää, että euroalueen luottomarkkinoiden hajautuneisuus vähenee edelleen ja pankkien häiriönsietokykyä vahvistetaan tarpeen mukaan.

Luottamuksen vahvistamista palvelee myös pankkien taseiden kattava arviointi, jonka EKP on käynnistänyt ennen sille yhteisessä pankkivalvontamekanismissa annettujen tehtävien alkamista. Valtioiden jatkuva päättäväinen eteneminen kohti pankkiunionin toteutumista auttaa palauttamaan luottamuksen rahoitusjärjestelmään.

Julkisen talouden vakauttaminen eteni euroalueen maissa vuonna 2013. Julkisen talouden alijäämäsuhteiden arvioidaan olleen keskimäärin enää kolmen prosentin luokkaa (3,7 % vuonna 2012). Euroalueen talouden ohjaus- ja hallintajärjestelyt vahvistuivat entisestään toukokuussa 2013, kun budjettikurin tiukentamista koskevat asetukset tulivat voimaan. Nyt euroalueen valtioiden on esitettävä joka syksy alustavat talousarviosuunnitelmansa Euroopan komissiolle, joka tarkastaa, että ne ovat EU:n finanssipoliittisten sääntöjen mukaiset. Vaatimuksella lisätään avoimuutta ja saadaan EU:n valvontaprosessit sopimaan ajallisesti paremmin yhteen kansallisten talousarviomenettelyjen kanssa. Komissio arvioi esitetyt talousarviosuunnitelmat lokakuussa ja totesi, että useimmat olivat ainakin pitkälti finanssipoliittisten sääntöjen mukaisia. Joidenkin maiden kohdalla pidettiin kuitenkin mahdollisena, että talousarviot eivät olisi kaikkien sääntöjen mukaisia, ja näiden maiden viranomaisia kehoitettiin ryhtymään tarvittaviin toimiin vaatimusten noudattamiseksi.

Jatkossa on tärkeää pitää kiinni saavutetusta edistyksestä ja jatkaa julkisen talouden vakauttamista keskipitkällä aikavälillä, sillä julkisen velan suhde BKT:hen on monissa maissa edelleen suuri. Julkisen talouden strategioiden tulisi olla finanssipoliittisen sopimuksen mukaisia, ja niillä tulisi varmistaa, että vakautus ei vaaranna kasvua, julkisten palvelujen laatu ja tehokkuus paranevat ja verotuksen vääristävät vaikutukset pystytään minimoimaan. Valtioiden pitäisi myös jatkaa hyödyke- ja työmarkkinauudistuksia, jotta voidaan parantaa kilpailukykyä, vauhdittaa potentiaalista kasvua, luoda työllistymismahdollisuuksia sekä parantaa euroalueen sopeutumiskykyä.

Jännitteet markkinoilla vähenivät edelleen vuoden 2013 kuluessa, kun sijoittajien luottamus koheni ja euroalueen pankkien ja valtioiden rahoitusolot helpottuivat. Ylimääräinen likviditeetti pankkijärjestelmässä väheni, kun useat eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden vastapuolet maksoivat takaisin vuoden 2011 lopun ja vuoden 2012 alun kolmivuotisissa pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa saamaansa rahoitusta. Pankeille annettiin mahdollisuus ennakaiseen takaisinmaksuun tammikuusta 2013 alkaen, ja ne käyttivät mahdollisuutta runsaasti vuoden kuluessa. Pankkijärjestelmän halu ylläpitää likviditeettipuskureita siis pieneni, ja vuoden 2013 lopussa likviditeettipuskurit olivat palautuneet syksyn 2011 lukemiin eli samankaltaisiksi kuin ennen ensimmäistä kolmen vuoden pitempiaikaista rahoitusoperaatiota. Eurojärjestelmän rahapoliittisista syistä hallussaan pitämien arvopaperien kanta supistui vuoden kuluessa, sillä arvopapereita erääntyi eikä uusia ostoja tehty. Lisäksi EKP:n neuvosto teki vuonna 2013 useita päätöksiä siitä, millaisia vakuuksia rahapoliittisissa operaatioissa hyväksytään. Vakuuskelpoisuusvaatimuksiin tehtiin muutoksia, ja riskienhallintaa vahvistettiin entisestään.

Rahoitusjärjestelmän vakauteen vaikuttavat rahoitussektorin jännitteet pysyivät euroalueella maltillisina vuonna 2013, kun kokonaistaloudellinen tilanne parani haasteista huolimatta. Vahvempi sääntely sai pankkisektorin kasvattamaan pääoma- ja likviditeettipuskureitaan, mikä paransi pankkijärjestelmän kykyä selviytyä häiriöistä ja heikensi pankkien ja valtioiden välistä kohtalonyhteyttä.

Suurten pankkiryhmien tuloskehitys pysyi euroalueella vaimeana vuoden 2013 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä, sillä tulojen kasvu oli hidasta ja luottotappiovarauksiin liittyviä kustannuksia oli edelleen tavallista enemmän, etenkin vaikeuksista kärsivissä maissa. Taustalla on ilmeisesti pitkälti suhdannekehitys. Suhteellisen heikosta kannattavuudesta huolimatta euroalueen pankit ovat yhä tasaisesti vahvistaneet vakavaraisuuttaan. Parannuksia on saavutettu yhtäältä kasvattamalla

pääomaa ja toisaalta vähentämällä riskipitoisia saamisia. Pankkiryhmiä välillä on suuria eroja siinä, kummalla tavalla vakavaraisuutta ensisijaisesti parannetaan.

Tilanne pankkien rahoituksen markkinoilla on kohentunut, mutta markkinat ovat yhä jossain määrin hajautuneet. Niin etuoikeusasemaltaan parhaiden vakuudettomien joukkolainojen kuin katettujen joukkolainojen liikkeeseenlasku jäi euroalueen pankeissa vähäisemmäksi kuin vuonna 2012, vaikka lokakuun alussa pankkien keskimääräiset rahoituskustannukset kaikkien tärkeimpien velkainstrumenttien markkinoilla olivat pienimmillään yli kolmeen vuoteen. Useimmissa maissa pankkien rahoitustilannetta paransi myös talletusten jatkuva lisääntyminen. Talletuksia tehtiin jälleen myös yli rajojen, kun aiemmin markkinoiden hajautuminen oli haitannut talletusten kehitystä eräissä vaikeuksista kärsivissä maissa. Lisäksi useimpien vaikeuksista kärsivien maiden pankit vähensivät edelleen riippuvuuttaan keskuspankkirahoituksesta.

Vaikka edistystä on saavutettu, toimia on edelleen jatkettava eri maissa, jotta niiden valtiontalouden vaikeudet, muista poikkeavat kasvunäkymät ja pankkien haavoittuvuus eivät vahvistaisi toistensa haittavaikutuksia. Eteneminen kohti pankkiunionia edistää merkittävästi työtä ongelmien voittamiseksi.

Vuonna 2013 saavutettiin merkittävä virstanpylväs EU:n rahoitusjärjestelmän häiriönsietokyvyn parantamisessa, kun Baselin pankkivalvontakomitean uudet kansainväliset vakavaraisuus- ja maksuvalmiusstandardit (Basel III) otettiin osaksi EU:n lainsäädäntöä uusien vakavaraisuusdirektiivin ja -asetuksen myötä. Asetuksen säännöksiä sovelletaan sellaisinaan kaikissa EU:n jäsenvaltioissa 1.1.2014 alkaen, ja ne muodostavat eräänlaisen yhteisen sääntökirjan rahoitusalan sääntelyä ja valvontaa varten kaikkialla EU:ssa. Näin varmistetaan rahoituspalveluja sisämarkkinoilla tarjoavien laitosten yhdenvertainen kohtelu lainsäädännössä sekä edistetään Euroopan rahoitusmarkkinoiden yhdentymistä. Yhteisen sääntökirjan avulla varmistetaan, että sääntöjä tulkitaan samalla tavoin kaikissa yhteiseen pankkivalvontamekanismiin osallistuvissa EU:n jäsenvaltioissa (euroalueella ja sen ulkopuolella). Valvontamekanismi aloittaa toimintansa marraskuussa 2014.

Seuraava askel kohti pankkiunionia on yhteisen kriisinratkaisumekanismin perustaminen. Euroopan komission heinäkuussa 2013 antamassa asetusehdotuksessa kaavailaan kaikille pankkiunioniin osallistuville EU:n jäsenvaltioille yhteistä kriisinratkaisuneuvostoa ja -rahastoa. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2014 puolivälissä, jotta kriisinratkaisumekanismi voisi aloittaa toimintansa vuonna 2015.

Yhteisen pankkivalvontamekanismin ja kriisinratkaisumekanismin avulla voidaan katkaista valtionvelan ja pankkien välinen riippuvuussuhde mekanismeihin osallistuvissa EU:n jäsenvaltioissa ja saada hajautuneet rahoitusmarkkinat taas yhdentymään.

Kriisinratkaisumekanismin välineistä ja valtuuksista säädetään pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivissä (Bank Recovery and Resolution Directive, BRRD), josta Euroopan parlamentti, EU:n jäsenvaltiot ja Euroopan komissio pääsivät sopimukseen 12.12.2013. Direktiivin on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2015, ja velkakirjojen arvon alaskirjaus otetaan käyttöön viimeistään 1.1.2016.

EU:n finanssijärjestelmän makrotason vakautta valvova elin eli Euroopan järjestelmäriskikomitea (EJRK) keskittyi vuonna 2013 hiomaan makrovakaupolitiikan välineistöä, ja 4.4.2013 se antoi suosituksen makrovakaupolitiikan välitavoitteista ja välineistä. EU:n pankkisektoria koskevat uudet vakavaraisuusdirektiivi ja -asetus edellyttivät EJRK:lta monenlaisia valmisteluja ja täytäntöönpanotoimenpiteitä, jotka toteutettiin yhteistyössä EJRK:n jäsenten kanssa. Vuoden 2013

heinäkuussa EJRK julkaisi suosituksensa seurantaan varten käsikirjan, jonka avulla arvioitiin ensimmäiseksi valuuttamääräistä luotonantoa koskevan suosituksen noudattamista. Arviointi osoitti EU:n jäsenvaltioiden noudattaneen suositusta hyvin. Lisäksi käynnissä on Euroopan finanssivalvojen järjestelmän tarkastelu. EJRK on osa finanssivalvojen järjestelmää.

Maksujärjestelmien ja rahoitusmarkkinainfrastruktuurien saralla EKP oli jälleen mukana merkittävimmässä politiikka- ja sääntelyhankkeissa, joissa pyritään parantamaan markkinainfrastruktuurien vakautta mm. EU:n lainsäädännöllä. EKP osallistui myös maksu- ja selvitysjärjestelmäkomitean sekä kansainvälisen arvopaperimarkkinavalvojen järjestön työhön. Se oli mukana etenkin rahoitusmarkkinainfrastruktuureille laadittavien periaatteiden ja kriisinratkaisu- ja elvytysjärjestelyjen kehittämisessä sekä OTC-johdannaiskaupan infrastruktuureja koskevassa työssä. Lisäksi eurojärjestelmä määritteli vaatimuksia, jotka koskevat vähittäismaksujärjestelmien välisten linkkien yleisvalvontaa, ja vähittäismaksujen turvallisuutta käsittelevä eurooppalainen foorumi kehitti verkkomaksamisen turvallisuusvaatimuksia.

EKP myös edisti edelleen yhtenäisten vähittäismaksupalvelujen markkinoiden luomista Euroopaan. Merkittävä osa euromääräisistä suoraveloituksista ja tilisiirroista suoritetaan jo SEPA-vaatimusten mukaisina. TARGET2-Securities-ohjelman (T2S) toteuttamisessa saavutettiin jälleen merkittävä virstanpylväs vuonna 2013, kun ohjelmiston kehittäminen saatiin päätökseen. Ohjelmistoa testataan parhaillaan, jotta T2S-alusta saadaan toimintaan suunnitellusti eli vuoden 2015 kesäkuussa. Arvopaperikeskukset ja niiden käyttäjät liitetään T2S-järjestelmään neljässä ryhmässä. Liittämisaikataulu on sovittu ajanjaksolle kesäkuusta 2015 helmikuuhun 2017. Mukana on nyt 24 arvopaperikeskusta, sillä kaksi uutta arvopaperikeskusta on allekirjoittanut T2S-puitesopimuksen. T2S-yhteisön jatkuva kasvu kertoo siitä, miten huomattava vaikutus hankkeella on kaupanjälkeisten toimintojen infrastruktuuriin Euroopassa.

EKP:ssä oli vuoden 2013 lopussa 1 907 kokoaikaista vakituista työpaikkaa (vuoden 2012 lopussa 1 450,5 työpaikkaa). Kasvu johtui pääasiassa siitä, että vuonna 2013 päätettiin rekrytoida uusia työntekijöitä yhteisen pankkivalvontamekanismin perustamisen vuoksi. Vuonna 2013 talon sisällä siirtyi 308 työntekijää toisiin tehtäviin henkilöstön liikkuvuusperiaatteiden mukaisesti, ja 12 EKP:n työntekijää oli työkomennuksella muissa organisaatioissa. Lisäksi 62 työntekijää oli palkattomalla virkavapaalla joko opintojen vuoksi, työskennelläkseen muissa organisaatioissa tai henkilökohdista syistä. Vuonna 2013 EKP:n henkilöstöjohtamisstrategian painopisteinä olivat toimintakulttuuri, sukupuolten tasa-arvoisuus, rekrytointi, ammatillinen kehitys ja työolot. Tärkeimpiä edistysaskeleita henkilöstöjohtamisen saralla oli sukupuolten tasa-arvoisuuden toiminta-ohjelman käyttöönotto. Naisten osuus EKP:n johtotehtävissä on tarkoitus kaksinkertaistaa keskipitkällä aikavälillä.

EKP:n uudet toimitilat ovat lähes valmiina. Pilvenpiirtäjä saavutti lopullisen 185 metrin korkeutensa maaliskuussa 2013. Tavallisten toimistokerrosten teknisen infrastruktuurin valmistelu ja sisustustyöt etenivät hyvin. EKP:n uusi pääsisäänkäynti on saanut muotonsa ja erottuu selvästi ympäristöstään. Myös Grossmarkthallen katon ja läntisen päätyrakennuksen restaurointityöt etenivät vuonna 2013. Uusiin toimitiloihin on tarkoitus muuttaa vuoden 2014 jälkipuoliskolla.

Vuonna 2013 EKP:n jakamaton voitto oli 1 440,2 miljoonaa euroa. Vuonna 2012 voittoa kertyi 2 161 miljoonaa euroa¹. EKP:n neuvosto päätti siirtää 0,4 miljoonaa euroa valuuttakurssi-, korko- ja luottoriskin sekä kullan hintariskin varalta tehtyyn varaukseen 31.12.2013. Siirron jälkeen varauksen

¹ Luku on muutettu tarkistettujen kirjanpitoperiaatteiden mukaiseksi.

koko oli suurin sallittu eli 7 529,7 miljoonaa euroa – yhtä suuri kuin silloisten euroalueen kansallisten keskuspankkien maksama osuus EKP:n pääomasta. Varauksen suuruus tarkistetaan vuosittain. Kun varat oli siirretty riskivaraukseen, EKP:n nettovoitto vuodelta 2013 oli 1 439,8 miljoonaa euroa. Jäljellä olevat 1 430,3 miljoonaa euroa jaettiin euroalueen kansallisille keskuspankeille suhteessa niiden maksamiin osuuksiin EKP:n pääomasta.

Frankfurt am Mainissa maaliskuussa 2014

Mario Draghi

EKP:n uusien toimitilojen rakennustyöt etenivät selvästi vuonna 2013. Kaikkien uusien rakennusten rakennetyöt saatiin päätökseen keväällä, ja Grossmarkthallen betonisten kattorakenteiden entisöinti valmistui vuoden loppuun mennessä. Myös hallirakennuksen sisätilat on kunnostettu uuteen uskoon.

LUKU I

TALOUSKEHITYS JA RAHAPOLITIikka

I RAHAPOLIITTISIA PÄÄTÖKSIÄ

OLOSUHTEET OLIVAT KOHENEMISESTÄAN HUOLIMATTA YHÄ HAASTEELLISET

Vuonna 2013 eurojärjestelmä joutui edelleen harjoittamaan rahapolitiikkaa haasteellisissa olosuhteissa, vaikka luottamus talouteen koheni ja rahoitusmarkkinoiden odotukset ja rahoitusolot paranivat. EKP:n toteuttamat epätavanomaiset rahapolitiittiset toimet, useissa euroalueen maissa toteutetut uudistukset sekä edistymisen euroalueen talouden ohjauksen ja hallintajärjestelyjen lujittamisessa olivat jo lieventäneet rahoitusmarkkinoiden jännitteitä kesästä 2012 alkaen. Euroalueen pankkien rahoituksensaanti helpottui edelleen vuoden 2013 aikana myös jännitteistä kärsivissä maissa. Rahoitusmarkkinat olivat kuitenkin edelleen vahvasti hajautuneet kansallisiin markkinoihin, eikä tilanne olennaisesti muuttunut, vaikka hajautuminen lievenikin vuoden 2013 aikana. Niinpä kotitalouksien ja yritysten rahoitustilanteessa oli merkittäviä eroja euroalueen eri maiden välillä.

Rahoitussektorilla ja muualla taloudessa jatkuva taseiden tasapainottaminen sekä korkea työttömyysaste ja käynnissä olevat julkisen talouden vakauttamistoimet heikensivät euroalueen talouskehitystä myös vuonna 2013. Toisella vuosineljänneksellä tuotannon kehitys vakaantui, kun rahoitusmarkkinoiden jännitteet lientyivät, luottamus talouteen koheni ja vientikysyntä vilkastui. Sitä ennen tuotanto oli supistunut kuutena peräkkäisenä neljänneksenä. Vuoden jälkipuoliskolla elpyminen ulottui vähitellen myös kotimaiseen kysyntään. BKT kuitenkin supistui vuositasolla 0,4 %.

Inflaatio hidastui vuoden 2013 kuluessa selvästi, ja keskimääräinen vuotuinen YKHI-inflaatiovauhti oli 1,4 % (edellisvuonna 2,5 %). Joulukuussa inflaatiovauhti oli 0,8 % (vuoden 2012 joulukuussa 2,2 %). Euroalueen inflaatiovauhdin hitaus johtui pääosin energian ja elintarvikkeiden hintojen nousun hidastumisesta. Myös inflaationäkymiä koskevia arvioita tarkistettiin vuoden aikana: inflaation ennakoitiin kehittyvän aiemmin arvioitua hitaammin talouskehityksen pysyessä heikkona. Keskipitkän ja pitkän aikavälin inflaatio-odotukset pysyivät silti tiukasti EKP:n neuvoston tavoitteen mukaisina. Tavoitteena on pitää inflaatiovauhti hieman alle 2 prosentissa keskipitkällä aikavälillä.

Rahan määrän ja etenkin luotonannon kehitys pysyi vaimeana koko vuoden 2013. M3:n kasvu heikkeni yleisesti ottaen vuoden mittaan. Keskimääräinen vuotuinen kasvuvauhti oli 2,4 % (3,1 % vuonna 2012). Yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen kanta supistui edelleen vuonna 2013 pääasiassa yrityslainojen takaisinmaksun vuoksi. Luotonannon kehityksen vaimeus johtui pääasiassa luottojen kysyntää heikentävistä tekijöistä eli taloustilanteen ja -näköymien heikkoudesta, riskinottohaluttomuudesta sekä kotitalouksien ja yritysten taseiden jatkuvasta tasapainottamisesta. Lisäksi useissa euroalueen maissa pankeilla oli paineita vähentää edelleen velkarahoitteisia positiioita. Pankkien rahoitustilanne on kohentunut merkittävästi kesästä 2012 lähtien ja luottamus talouteen on lisääntynyt, mutta luotonantoon vaikuttivat yhä pääomavaatimukset, rahoitusmarkkinoiden hajautuminen ja käsitys riskeistä.

EKP:N OHJAUSKORKOJA LASKETTIIN KAHDESTI INFLAATIOPAINOIDEN VÄHENNYTTYÄ

EKP:n neuvosto laski EKP:n ohjauskorkoja kahdesti vuoden 2013 aikana. Näin pyrittiin turvaamaan hintavakaus tilanteessa, jossa keskipitkän aikavälin inflaatiopaineet olivat vähäisiä, sekä tukemaan talouden vähittäistä elpymistä. Toukokuussa EKP:n neuvosto laski perusrahoitusoperaatioiden korkoa 0,25 prosenttiyksikköä ja maksuvalmiusluoton korkoa 0,50 prosenttiyksikköä. Marraskuussa sekä perusrahoitusoperaatioiden korkoa että maksuvalmiusluoton korkoa laskettiin vielä

0,25 prosenttiyksikköä, sillä inflaation odotettiin pysyvän hitaana myös keskipitkällä aikavälillä. Perusrahoitusoperaatioiden korko laskettiin siis 0,25 prosenttiin, talletuskorko 0,00 prosenttiin ja maksuvalmiusluoton korko 0,75 prosenttiin, ja ohjauskorot pidettiin erittäin matalina vuoden loppuun saakka (ks. kuvio 1). EKP:n neuvosto vakuutti, että EKP:n rahapolitiikalla tuettaisiin kasvua niin kauan kuin tilanne sitä vaatisi, sillä EKP:n neuvosto odotti inflaatiovauhdin pysyvän hitaana jonkin aikaa ja nopeutuvan sitten vähitellen 2 prosentin tuntumaan.

Pitääkseen odotukset ohjauskorkojen tulevasta kehityksestä keskipitkän aikavälin hintavaikauksien kannalta sopivalla uralla EKP:n neuvosto päätti heinäkuussa 2013 aloittaa ennakoivan viestinnän. EKP:n neuvosto ilmoitti odottavansa ohjauskorkojen pysyvän silloisella tasolla tai sitä alemmina pidemmän aikaa, sillä inflaation odotettiin taloustilanteen yleisen heikkouden ja rahan määrän vaimean kehityksen vuoksi jäävän keskipitkälläkin aikavälillä yleisesti ottaen maltilliseksi (ks. kehikko 1). Ennakoivaa viestintää jatkettiin koko loppuvuosi.

Kuvio 1. EKP:n korot ja yön yli -korko

(vuotuinen korko, päivähavaintoja)

Lähteet: EKP ja Thomson Reuters.

Kehikko 1.

EKP:N ENNAKOIVA VIESTINTÄ

EKP:n neuvosto ilmoitti 4.7.2013, että se odotti EKP:n ohjauskorkojen pysyvän silloisella tasolla tai sitä alemmina pidemmän aikaa, sillä inflaation odotettiin taloustilanteen yleisen heikkouden ja rahan määrän vaimean kehityksen vuoksi pysyvän vielä keskipitkälläkin aikavälillä yleisesti ottaen maltillisena. EKP:n neuvoston ilmoitus oli eräänlaista ennakoivaa viestintää rahapolitiikan tulevasta mitoituksesta (lopullinen mitoitus riippuu kuitenkin siitä, millaisiksi hintavakautta uhkaavat riskit arvioidaan). Heinäkuisen ilmoituksen jälkeen ennakoivaa viestintää jatkettiin samassa muodossa vuoden loppuun saakka. Se myös vahvistettiin uudelleen 7.11.2013 tehtyjen rahapoliittisten päätösten jälkeen, sillä päätökset olivat täysin ennakoivan viestinnän mukaisia. Tässä kehikossa käydään läpi ennakoivan viestinnän tavoitteita ja sisältöä sekä sen vaikutusta markkinoilla.

Tavoitteet

EKP:n neuvosto päätti aloittaa ennakoivan viestinnän, jotta markkinoiden odotukset EKP:n ohjauskorkojen tulevasta kehityksestä seurasivat vakaammin EKP:n neuvoston arvioihin perustuvaa rahapolitiikan mitoitusta. Ennen EKP:n neuvoston 4.7.2013 tekemää päätöstä euroalueen rahamarkkinakorot olivat nousseet jo jonkin aikaa ja ne myös heilahtelivat aiempaa enemmän. Markkinoiden kehitys johti tilanteeseen, jossa rahapolitiikalla aikaansaatu kasvua tukeva vaikutus heikkeni selvästi. Rahamarkkinakorkojen voimistunut heilahtelu sai myös rahapolitiikan

mitoitusta koskevat odotukset reagoimaan tarpeettomasti häiriöihin, jotka eivät liittyneet mitenkään euroalueen talouden tai rahamarkkinoiden tilaan. Rahamarkkinakorkoihin vaikuttivat tulevia rahapoliittisia päätöksiä koskevien markkinaodotusten vaihtelun ja ylimääräisen likviditeetin määrän kehitystä koskevien odotusten muutosten lisäksi pääasiassa euroalueen ulkopuolisesta kehityksestä johtuvat vaikutukset. EKP:n neuvoston rahapolitiikan mitoitusta koskevaa viestintää täsmentämällä pyrittiin siis siihen, että rahamarkkinaolot vakautuisivat ja ohjauskorkojen tulevaa kehitystä koskevat markkinaodotukset pysyisivät tiukemmin tasolla, jonka EKP:n neuvosto on keskipitkän aikavälin hintavakaussäilytyksen pohjalta arvioinut ohjauskoroille sopivaksi.

Sisältö

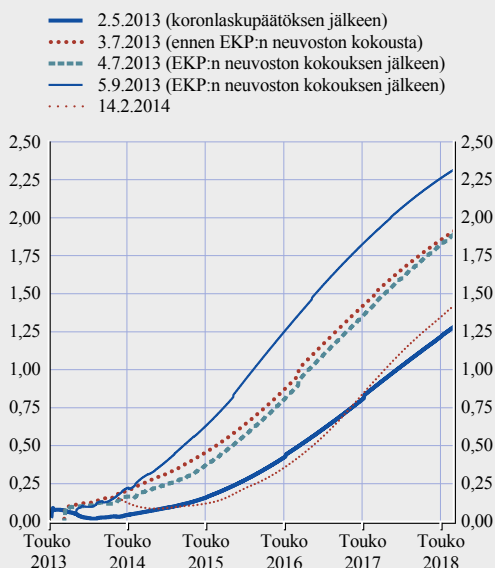
EKP:n neuvoston ennakoiva viestintä oli EKP:n tehtävän ja rahapolitiikan strategian mukaista, ja se rakennettiin seuraavien periaatteiden varaan. Kun EKP:n neuvosto ilmoitti EKP:n ohjauskorkojen odotettavasta kehityksestä, odotus perustui keskipitkän aikavälin inflaationäkymiin – EKP:n ensisijainen tavoite on ylläpitää hintavakautta. Aikaväliksi annettu ”pidemmän aikaa” oli joustava, eikä loppua määritelty ennalta vaan jakson pituuden todettiin riippuvan siitä, millaisiksi EKP:n neuvosto arvioi hintavakaussäilytyksiin vaikuttavat talouden ja rahatalouden kehityskulut. Odotukset EKP:n ohjauskorkojen tulevasta kehityksestä määritettiin niiden tietojen pohjalta, joita EKP järjestää, analysoi ja vertailee arvioidessaan hintavakautta uhkaavia riskejä. Näin yhdistetään taloudellisesta analyysistä ja rahatalouden analyysistä saadut tiedot ja saadaan aikaan vahva arvio keskipitkän aikavälin hintavakaussäilytyksestä.

EKP:n neuvosto päätti aloittaa ennakoivan viestinnän tilanteessa, jossa EKP:n ohjauskorkoja oli vielä mahdollista laskea. Näin voitiin vähentää odotettavissa olevaan korkokehitykseen liittyvää epävarmuutta ja ohjata markkinaodotuksia tehokkaammin riippumatta rahapolitiikan mitoituksesta. Ennakoivassa viestinnässä ei suljettu pois mahdollisuutta, että EKP:n ohjauskorkoja vielä laskettaisiin, jos hintakehitysnäkymät sitä edellyttäisivät. EKP:n neuvoston 7.11.2013 tekemä koronlaskupäätös oli siis 4.7. tehdyn ilmoituksen mukainen. EKP:n neuvosto päätti laskea eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korkoa ja maksuvalmiusluoton korkoa ja jättää talletuskoron ennalleen. Marraskuun rahapoliittisten päätösten jälkeen ennakoiva viestintä vahvistettiin, mikä voimisti koronlaskun kasvua tukevaa vaikutusta helpottamalla sen välittymistä pisimpiin rahamarkkinakorkoihin ja erilaisiin rahoitusmarkkinaolosuhteisiin.

Vaikutus markkinoilla

Ennakoivaa viestintää koskeva ilmoitus 4.7.2013 sai rahamarkkinoiden tuottokäyrän loivenemaan välittömästi (ks. kuvio A), ja yli kuuden kuukauden termiini- ja korkotasot laskivat noin 0,05 prosenttiyksikköä. Seuraavina

Kuvio A. Eonia-koron aikarakenne

Lähteet: Thomson Reuters ja EKP:n laskelmat.
Huom. Päivän lopun tietoja.

kuukausina korkojen aikarakennetta kuvaava käyrä alkoi kuitenkin jyrkentyä, kun euroalueelta ja sen ulkopuolelta saatiin myönteisiä talousuutisia ja tilastotietoja. Käyrä oli jyrkimillään syyskuussa, minkä jälkeen se loiveni kestävästi etenkin marraskuun rahapoliittisten päätösten myötä.

Ennakoiva viestintä on vähentänyt lyhyiden korkojen tulevaan kehitykseen liittyvää epävarmuutta markkinoilla pysyväisluonteisesti. Euriborkorko-optioista johdettujen implisiittisten tiheysjakaumien perusteella lyhyitä korkoja koskevien odotusten erot ovat selvästi pienentyneet kesäkuun tilanteeseen verrattuna ja ovat nyt lähempänä vuoden 2013 toukokuun alun tilannetta (ks. kuvio B). EKP:n neuvoston laskettua ohjauskorkoja 2.5.2013 markkinoilla odotettiin yleisesti, että korot olisivat vuotta myöhemmin alhaiset. Sen jälkeen epävarmuus rahamarkkinakorkojen tulevasta kehityksestä kuitenkin kasvoi. Kun korkojen nousua alettiin pitää yhä todennäköisempänä, myös keskimääräinen odotettu korko nousi 24.6.2013 asti. Ennakoivan viestinnän aloittanut ilmoitus sai odotukset kuitenkin suuntautumaan yhtenevämmiin korkojen pysymiseen alhaisina, jolloin myös keskimääräinen odotettu korko laski.

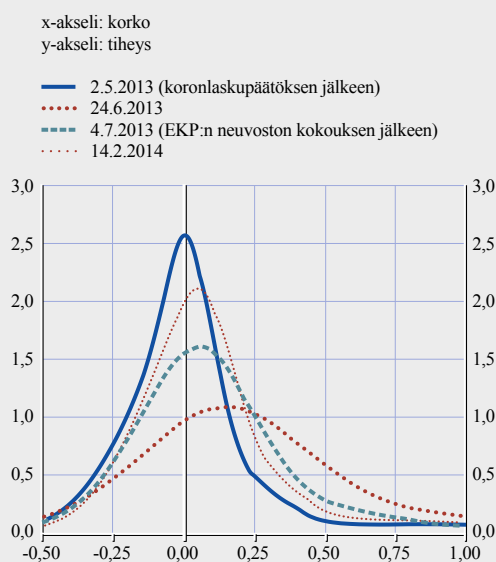
Kaiken kaikkiaan ennakoiva viestintä on saatujen tietojen perusteella auttanut välittämään selkeämmän käsityksen EKP:n neuvoston rahapolitiikan tulevasta mitoituksesta, joka kuitenkin riippuu hintavakaussäilytyksen kehityksestä. Myös rahamarkkinaolot vaikuttaisivat vakaantuneen, ja inflaatio-odotukset ovat tiukemmin tavoitteen mukaisia. Ennakoiva viestintä on siis auttanut EKP:tä sen pyrkimyksissä ylläpitää hintavakautta euroalueella keskipitkällä aikavälillä tehtävänsä mukaisesti.

Vuoden mittaan toteutettujen rahapoliittisten toimien jälkeen EKP:n neuvosto katsoi hintakehityksen olevan yhä hintavakauden määritelmän mukaista rahapolitiikan kannalta olennaisella aikavälillä, kun talouskasvu oli heikkoa, keskipitkän aikavälin inflaatio-odotukset pysyivät tavoitteen mukaisina ja rahan määrän kehitys oli vaimeaa. Hintakehitysnäkymiin liittyvien riskien katsottiin olevan jokseenkin tasapainossa.

VUONNA 2013 PÄÄTETYT EPÄTAVANOMAISET RAHAPOLIITTISET TOIMET

Loppuvuodesta 2011 ja alkuvuodesta 2012 toteutetuissa kolmen vuoden pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa jaetun rahoituksen runsas ennenaikainen takaisinmaksu vähensi ylimääräistä likviditeettiä, minkä vuoksi rahamarkkinakorkoihin kohdistui lieviä nousupaineita jännitteiden jatkuessa pankkien rahoitusmarkkinoilla. Jotta maksukykyisten pankkien likviditeetinsaan voitaisiin taata myös kolmen vuoden pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden eräännyttyä, EKP:n neuvosto

Kuvio B. Epävarmuus lyhyiden rahamarkkinakorkojen kehityksestä

Lähteet: NYSE Liffe, Thomson Reuters ja EKP:n laskelmat.
Huom. Optioista johdettu kolmen kuukauden euriborkorkoa 12 kuukauden päästä koskevien odotusten implisiittinen tiheysjakauma, jota on sovellettu kolmen kuukauden yön yli-indeksiswapkorkoon 12 kuukauden päästä.

ilmoitti marraskuussa 2013, että eurojärjestelmä tarjoaisi kaikissa rahoitusoperaatioissaan pankeille likviditeettiä kiinteällä korolla ja hyväksyisi huutokaupparjoukset täysimääräisesti vielä ainakin 7.7.2015 saakka.

RAHAPOLITIIKAN VÄLITYSMEKANISMIN TOIMINTA PARANI, MUTTA MAIDEN VÄLILLÄ OLI EDELLEEN EROJA

EKP:n vuoden 2013 kahden koronlaskun ja ennakoivan viestinnän vaikutus välittyi suoraan rahamarkkinakorkoihin aivan lyhimpiä korkoja lukuun ottamatta. Yön yli -korot eivät voineet juuri laskea, sillä ylimääräisen likviditeetin vuoksi lyhimät korot olivat valtaosan vuotta lähellä talletuskorkoa (joka oli laskettu 0,00 prosenttiin heinäkuussa 2012).

Loppuvuodesta 2011 ja alkuvuodesta 2012 toteutetut kaksi kolmen vuoden pitempiaikaista rahoitusoperaatiota, EKP:n neuvoston kesän 2012 ilmoitus valmiudesta toteuttaa rahapoliittisia suoria kauppoja euroalueen valtioiden joukkolainojen jälkimarkkinoilla¹ sekä muut vuosina 2011 ja 2012 toteutetut epätavanomaiset rahapoliittiset toimet tehostivat EKP:n korkopäätösten välittymistä myös vuonna 2013, sillä ne auttoivat lievittämään rahoitusmarkkinoiden jännitteitä ja vähensivät ääritapahtumien riskiä ja epävarmuutta. Osittain niiden ansiosta rahoitusolot kohenivat edelleen: vaikeuksista kärsivien valtioiden joukkolainojen tuotot supistuivat edelleen, ja sellaiset pankit, yritykset ja valtiot, jotka olivat jonkin aikaa olleet kyvyttömiä hankkimaan markkinarahoitusta, pystyivät taas laskemaan liikkeeseen uusia joukkolainoja.

Vaikka pankkien kotitalouksilta ja yrityksiltä perimät lainakorot kaiken kaikkiaan laskivat euroalueella vuonna 2013 EKP:n koronlaskupäätösten ja rahoitusmarkkinatilanteen kohenemisen vaikutuksesta, maiden väliset erot pysyivät suurina. Rahapolitiikan välitysmekanismien yhtenäistä toimintaa euroalueella haittasi edelleen rahoitusmarkkinoiden hajautuminen kansallisiin markkinoihin. Joissakin maissa koronlaskujen vaikutus välittyi pankkien reaalityaloudelle myöntämien lainojen korkoihin lähes kokonaisuudessaan, mutta toisissa maissa vaikutus oli vähäinen.

Jotta rahapolitiikan vaikutus välittyi asianmukaisesti euroalueen maiden rahoitusoloihin, on ehdottoman tärkeää, että euroalueen luottomarkkinoiden hajautuneisuus vähenee edelleen ja pankkien häiriönsietokyky vahvistetaan tarpeen mukaan. Ennen kuin EKP aloittaa sille yhteisessä pankki-valvontamekanismissa annetut valvontatehtävät, se suorittaa pankkien taseiden kattavan arvioinnin. Näin vahvistetaan luottamusta. Kattava arviointi auttaa tarkentamaan kuvaa pankkien kunnosta sekä määrittämään ja toteuttamaan tarvittavia korjaavia toimenpiteitä. Jatkuva päättäväinen eteneminen kohti pankkiunionin toteutumista auttaa palauttamaan luottamuksen rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kriisin syihin ei ole kuitenkaan vielä puututtu kattavasti. Valtioiden olisi edelleen pyrittävä vähentämään alijäämiä ja tasapainottamaan julkista taloutta keskipitkällä aikavälillä. Niiden on myös entistä määrätietoisemmin pyrittävä toteuttamaan tarpeellisia rakenneuudistuksia hyödyke- ja työmarkkinoilla taloutensa kilpailukyvyyn lisäämiseksi sekä lujittamaan talous- ja rahaliiton perustaa.

¹ EKP:n neuvosto ilmoitti elokuussa 2012 olevansa valmis toteuttamaan tarvittaessa rahapoliittisia suoria kauppoja eli hankkimaan jälkimarkkinoilta euroalueen valtioiden joukkolainoja. Ilmoituksen tarkoituksena oli lieventää joidenkin euroalueen maiden valtionvelan hinnoittelussa esiintyneitä vakavia vääristymiä, joiden taustalla olivat erityisesti sijoittajien perusteettomat huolet euron tulevaisuudesta. Rahapoliittisia suoria kauppoja ei toteutettu vuoden 2013 loppuun mennessä, mutta eurojärjestelmä on valmis toteuttamaan niitä tiettyjen ehtojen täytyessä (nämä ehdot on kuvattu tarkemmin EKP:n vuoden 2012 vuosikertomuksen luvun 2 osassa 1.1). EKP:n neuvosto voi harkintansa mukaan toteuttaa näitä kauppoja rahapoliittisista syistä markkinoiden hajautumisen lieventämiseksi (edellä mainittujen ehtojen täytyessä). Rahapoliittisten suorien kauppojen tarkoituksena on turvata rahapolitiikan välitysmekanismien toiminta kaikissa euroalueen maissa ja yhteisen rahapolitiikan pysyminen yhtenäisenä. Rahapoliittiset suorat kaupat ovat tehokas tapa ehkäistä kielteisiä tulevaisuudenkuvia, jotka voisivat vakavasti vaarantaa hintavakauden euroalueella.

2 RAHA- JA REAALITALOUDEN SEKÄ RAHOITUSMARKKINOIDEN KEHITYS

2.1 GLOBAALI MAKROTALOUDELLINEN YMPÄRISTÖ

MAAILMANTALOUDEN ELPYMINEN JATKUI HITAANA VUONNA 2013

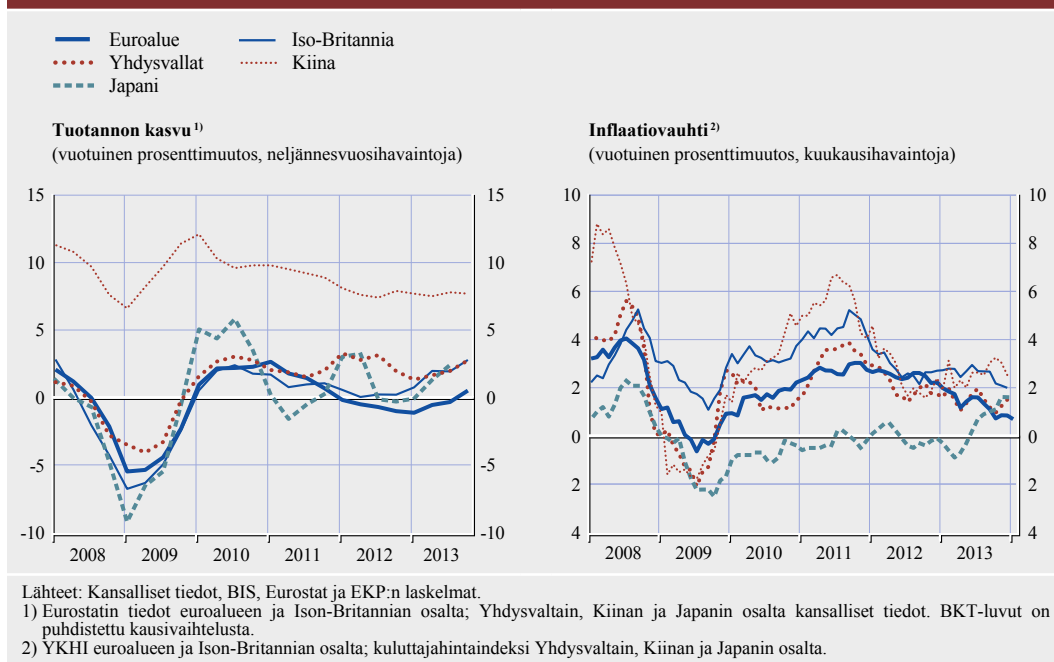
Maailmantalouden kasvunopeus oli vuonna 2013 edelleen vaatimatonta. Elpyminen piristyi vuoden mittaan jossain määrin, mutta pysyi yhä hauraana ja vaihteli maittain. Vuoden alussa kyselytulokset osoittivat globaalien talouden kasvusuuntauksen jatkuvan, ja koko teollisuustuotantoa koskeva ostopäälliköiden indeksi (PMI) ylitti hieman vuoden 2012 viimeisen neljänneksen keskimääräisen pisteluvun 52,9. Yritysten luottamuksen jatkuva koheneminen, tosin heikolta lähtötasolta, ja globaalien rahoitusehtojen paraneminen viittasivat kehittyneiden talouksien asteittaiseen elpymiseen sekä kehittyvien talouksien kasvusuuntauksen vahvistumiseen. Vuoden 2012 viimeiseltä neljännekseltä ja vuoden 2013 alkupuoliskolta julkistetut tiedot vahvistivat suurimmaksi osaksi, että globaali elpyminen jatkuu, vaikka elpyminen on vaimeaa ja epätasaista. Kehittyneissä talouksissa kasvu vakiintui vuoden 2013 alkupuoliskolla. Kehittyvissä markkinatalouksissa taas talouskasvu hidastui odotusten vastaisesti uudelleen, vaikka se oli elpynyt vuoden 2012 lopussa.

Vuoden kuluessa sekä mielialoissa että tilastotiedoissa ilmenneet monet kielteiset yllätykset korostivat elpymisen haurautta ja maailmantalouden näkymien epävarmuutta. Yhdysvaltain keskuspankin avomarkkinakomitean puheenjohtajan toukokuista lausuntoa keskuspankin arvopapereiden ostohjelman todennäköisestä supistamisesta seurasi lisääntyneen epävarmuuden jakso, ja globaalien rahoitusmarkkinoiden volatilitteetti lisääntyi jälleen. Tämä johti rahoitusehtojen tiukentumiseen varsinkin muutamissa kehittyvissä markkinatalouksissa ja globaalien velkapapereiden huomattavaan myyntiryntäykseen. Kehikossa 2 tarkastellaan maakohtaisten haavoittuvuuksien vaikutusta kehittyvien markkinatalouksien riskien uudelleenhinnoitteluun ja näiden talouksien vaikutusta euroalueeseen. Globaalien talouden tiukkeneminen kesän aikana yhdistettynä kotimaisen kysynnän heikkenemiseen ja ulkoisen kysynnän jatkuvaan vaimeuteen jarrutti toimeliaisuutta kehittyvissä markkinatalouksissa ja heikensi niiden lyhyen aikavälin kasvunäkymiä.

Vuoden 2013 jälkipuoliskolla kehittyneissä talouksissa oli havaittavissa vähittäistä kasvun elpymistä. Kasvunopeus voimistui tasaisesti useimmissa suurissa kehittyneissä talouksissa, vaikka niiden keskipitkän aikavälin näkymiä rasittivat edelleen jatkuvat toimet velkaantuneisuuden supistamiseksi ja julkisen talouden tasapainottamiseksi sekä suhteellisen tiukat lainaehdot ja heikot työmarkkinat. Samalla monien suurten kehittyvien markkinatalouksien talouskasvu hidastui jossain määrin, osittain myös rakenteellisten esteiden vuoksi. Kasvu pysyi kuitenkin vahvana verrattuna kehittyneisiin talouksiin ja vilkastutti merkittävästi globaalia taloudellista toimeliaisuutta. Monien Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan maiden yhteiskunnallinen levottomuus ja geopoliittiset jännitteet hidastivat myös kasvua.

Yleisesti katsoen globaali talouskasvu jatkui hitaana sekä hauraana, ja eroavaisuudet maiden välillä pysyivät sitkeinä. Vuoden loppua kohti julkistetut tilastotiedot ja kyselytulokset osoittivat kuitenkin orastavia merkkejä globaalien talouskasvun asteittaisesta nopeutumisesta. Globaalien rahoitusolojen normalisoituminen alkoi vuoden jälkipuoliskolla, kun Euroopan keskuspankki ja Englannin keskuspankki olivat ottaneet käyttöön rahapolitiikan ennakoivan viestinnän ja Yhdysvaltain keskuspankin avomarkkinakomitea oli päättänyt noudattaa maltillista aikataulua supistaessaan arvopapereiden

Kuvio 2. BKT:n kasvu ja inflaatio keskeisissä talouksissa

osto-ohjelmaansa. Tämä näyttää jonkin verran vähentäneen markkinoiden tuntemaa epävarmuutta ja edistäneen maailmantalouden kasvua (ks. kuvio 2).

Maailmankauppa piristyi erittäin alhaiselta tasolta vuoden 2012 jälkipuoliskolla, mutta vuosineljänneksen kasvu pysyi hitaana ja vaihtelevana. Vuoden 2013 alkupuoliskolla useita kuukausia jatkuneen vahvan kehityksen jälkeen lyhyen aikavälin kasvua osoittavat luvut heikkenivät uudelleen kesän lopulla. Vuoden viimeisinä kuukausina kasvu elpyi jälleen. Kaiken kaikkiaan maailmanlaajuinen tavaroiden tuonti kasvoi vuoden 2013 kolmena ensimmäisenä neljänneksenä vuosineljänneksellä keskimäärin 0,8 %, kun kasvunopeus oli vuonna 2012 ollut 0,4 %. CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis -tutkimuslaitoksen mukaan kasvu nopeutui jonkin verran syyskuusta alkaen. Kaikki vuoden 2013 lopussa käytettävissä olevat kaupan kasvua lyhyellä aikavälillä kuvaavat indikaattorit viittasivat maailmankaupan aiempaa vakaampaan elpymiseen, ja uusia vientitilauksia koskeva ostopäällikköiden indeksi (PMI) nousi korkeammalle kuin kertaakaan sitten maaliskuun 2011. Kaupan elpymisen odotetaan kuitenkin jäävän vaimeaksi ja alittavan lyhyellä aikavälillä kriisiä edeltävän tason.

Hintakehityksen osalta maailmanlaajuisen inflaation vuonna 2011 alkanut hidastuminen jatkui vuonna 2013, vaikka kehitys vaihtelikin maittain. Useat tekijät, mukaan lukien raaka-ainehintojen hidas kehitys ja maailmantalouden vaimea kasvu, mikä näkyy edelleen runsaana ylikapasiteettina ja korkeana työttömyytenä, pitivät inflaatiopaineet kurissa. Vuonna 2013 OECD-alueen yleinen kuluttajahintainflaatio hidastui keskimäärin 1,6 prosenttiin vuonna 2012 toteutuneesta 2,2 prosentista. Tämä johtui suureksi osaksi energian ja elintarvikkeiden hintojen laskusta. Hidastuminen oli yleistä kehittyneissä talouksissa lukuun ottamatta Japania, missä inflaatio nopeutui (ks. kuvio 2). Myös ilman elintarvikkeiden ja energian hintoja laskettu OECD-maiden keskimääräinen kuluttajahintainflaatio hidastui 1,5 prosenttiin, kun se oli vuonna 2012 ollut 1,8 %. Kehittyneissä talouksissa inflaationopeuksien vaihtelu oli vuoden aikana kehittyneitä maita suurempaa. Vuotuinen inflaatio

oli Kiinassa suhteellisen hidas, mutta pysyi nopeana muutamissa muissa suurissa kehittyvissä markkinatalouksissa. Heikko ulkomainen ja kotimainen kysyntä yhdessä elintarvikkeiden ja energian hintojen laskun kanssa hidastivat hintojen nousua. Valuuttakurssin heikkeneminen vuoden puolivälin jälkeen lisäsi kuitenkin inflaatiopaineita joissakin kehittyvissä markkinatalouksissa.

Kehikko 2.

KEHITTYVIEN MARKKINATALOUKSIEN RAHOITUSOLOJEN MUUTOSTEN VAIKUTUKSET EUROALUEESEEN

Vuonna 2013 rahoitusolot muuttuivat huomattavasti useissa eri maissa. Erityisen alttiita tälle kehitykselle olivat kehittyvät markkinat, kun Yhdysvaltain keskuspankin toukokuinen ilmoitus mahdollisesta arvopapereiden osto-ohjelman supistamisesta myöhemmin vuoden kuluessa kiihdytti joissakin näistä maista jo vuoden 2013 alussa havaittua riskien uudelleen hinnoittelua. Joidenkin kehittyvien markkinoiden haavoittuvuus globaalien sijoittajien mielialojen muutoksille tuli ilmi, kun niiden arvopaperimarkkinat ja valuutat kävivät läpi huomattavia korjausliikkeitä. Tämä kiristi tuntuvasti rahoitustilannetta ja heikensi talouskasvua näillä markkinoilla.

Tässä kehikossa tarkastellaan kehittyvillä markkinoilla edellä kuvatussa tilanteessa heikentyneen talous- ja rahoitustilanteen mahdollisia kielteisiä vaikutuksia euroalueeseen. Päätelmien mukaan niillä kehittyvillä markkinoilla, joihin vuoden 2013 aikana suoritettujen riskien uudelleenarvioinnit ovat vaikuttaneet eniten, on huomattavia kotimaisia ja ulkoisia haavoittuvuuksia. Euroalueen altistuminen kyseisten maiden vaikutukselle erilaisten kanavien välityksellä jää suhteellisen vähäiseksi.

Haavoittuvuuksien osuus kehittyvillä markkinoilla vaikuttavien riskien uudelleenhinnoittelussa

Yhdysvaltain keskuspankin toukokuisen ilmoituksen jälkeen kehittyvien markkinoiden arvopaperit joutuivat maailmanlaajuisen myyntiryntäyksen kohteiksi. Loppuvuoden ajan sijoittajat noudattivat valikoivampaa lähestymistapaa. He kohdistivat huomionsa maihin, joiden koettiin olevan erityisen haavoittuvia pääomavirtojen mahdollisille uusille häiriöille. Tämä johti kyseisten maiden osake-, velka- ja valuuttamarkkinoiden heikentymiseen entisestään. Maissa, joissa on huomattavia kotimaisia ja/tai ulkomaisia tasapainottomuuksia, kuten Brasiliassa, Intiassa, Indonesiassa, Etelä-Afrikassa ja Turkissa, koettiin yleisesti ennennäkemättömän voimakas rahoitusympäristön heikkeneminen.

Sijoittajien näkemys tämän maaryhmän sisäisistä tai ulkoisista haavoittuvuuksista perustuu useisiin indikaattoreihin. Nämä maat erottuivat vuoden 2012 lopussa maina, joiden yleiset lainaehdot saattavat heikentyä (ks. taulukko). Turkissa havaittiin kotimaisia haavoittuvuuksia, kuten erittäin voimakas luottojen kasvu, ja ulkoisia tasapainottomuuksia, jotka ilmenivät ennen kaikkea merkittävänä vaihtotaseen alijäämänä. Sen rahoittamiseen käytettiin suureksi osaksi lyhytaikaisia arvopaperisijoituksia ja lyhytaikaisten ulkomaisten lainojen ja valuuttavarantojen epäsuotuisaa suhdetta. Intia, Etelä-Afrikka ja niitä vähäisemmässä määrin Brasilia ja Indonesia kärsivät kaksinkertaisesta (julkistalouden ja vaihtotaseen) alijäämästä yhdistettynä riippuvuuteen heilahtelevista arvopaperisijoituksista (Etelä-Afrikka) tai liialliseen luottojen kasvuun (Brasilia ja Indonesia). Taloudet, jotka näyttävät samojen mittareiden mukaan olleen yhtä haavoittuvaisia, kärsivät kuitenkin vähemmän maailmanmarkkinoiden heilahteluista. Tämä viittaa siihen, että

Valikoituja ulkoisten ja kotimaisten haavoittuvuuksien tunnusmerkkejä

	Vaihtotase (prosentteina BKT:stä) 2012	Ulkoiset tunnusmerkit			Kotimaiset tunnusmerkit		
		Pääomantuonti arvopaperi- sijoituksina ¹⁾ (prosentteina kaikesta pääomantuonnista) 2010–2012	Lyhytaikainen ulkomainen velka (prosentteina valuuttavaran- noista) 2012	Koko ulkomainen velka (prosentteina BKT:stä) 2012	Julkistalouden rahoitusasema (prosentteina BKT:stä) 2012	Luottojen ja BKT:n suhdeluvun poikkeama ²⁾ (prosenttiyksik- köinä) 2012	
Tšekki (CZ)	-2,4	36,0	58,3	50,5	-4,4	Ei käytettävissä	
Unkari (HU)	1,7	-48,3	83,0	130,3	-2,0	-16,5	
Puola (PL)	-3,5	53,4	97,6	74,4	-3,9	1,0	
Romania (RO)	-4,4	45,7	121,8	75,7	-2,5	Ei käytettävissä	
Venäjä (RU)	3,7	6,2	32,7	28,6	0,4	-2,7	
Turkki (TR)	-6,1	41,8	147,7	42,8	-1,6	11,7	
Kiina (CN)	2,3	7,3	17,6	9,0	-2,2	13,4	
Intia (IN)	-4,8	22,9	44,3	21,2	-8,0	3,4	
Indonesia (ID)	-2,7	34,2	50,7	29,4	-1,7	12,8	
Malesia (MY)	6,1	63,8	39,1	27,1	-4,5	5,5	
Etelä-Korea (KR)	3,8	88,7	39,4	36,2	1,9	3,4	
Taiwan (TW)	10,5	Ei käytettävissä	28,8	27,5	-4,3	Ei käytettävissä	
Thaimaa (TH)	0,0	29,6	41,6	36,4	-1,7	26,2	
Argentiina (AR)	0,0	14,0	272,9	32,0	-4,3	2,9	
Brasilia (BR)	-2,4	24,8	21,3	14,1	-2,7	10,2	
Meksiko (MX)	-1,2	66,0	67,3	29,2	-3,7	3,4	
Etelä-Afrikka (ZA)	-6,3	54,6	79,6	35,8	-4,8	-4,9	

Lähteet: IMF, BIS, kansalliset lähteet, Haver Analytics ja EKP:n laskelmat.

1) Arvopaperisijoituksiin liittyvät velat jaksolta 2010–2012 prosentteina kaikista (ulkomaisiin suoriin, arvopaperi- ja muihin) sijoituksiin liittyvistä veloista.

2) Luottojen ja BKT:n suhdeluvun poikkeama sen yksipuolisesta (reaaliaikaisesta) pitkän aikavälin trendistä. Argentiinan, Meksikon ja Etelä-Afrikan tiedot ovat vuoden 2012 alkupuoliskolta.

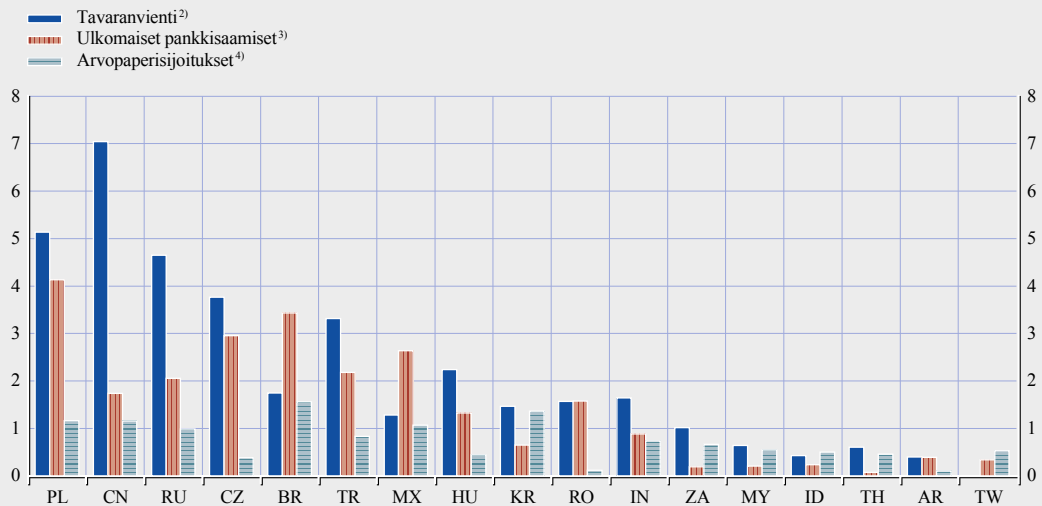
tärkeitä ovat muut tekijät, jotka muovaavat sijoittajien käsityksiä kehittyvistä talouksista. Niihin kuuluvat alttius Kiinan tuotannon supistumiselle, kyky hyötyä taloudellisen toimeliaisuuden asteittaisesta elpymisestä euroalueella tai tehokkuus, jota hallitukset ovat osoittaneet korjatesaan olemassa olevia tasapainottomuuksia esimerkiksi vakauttamalla julkistaloutta tai toteuttamalla rakenteellisia uudistuksia.

Euroalueen alttius kehittyvien markkinoiden haavoittuvuuksille

Kehittyvien talouksien heikentyvän talous- ja rahoitustilanteen suorat vaikutukset euroalueeseen jäävät todennäköisesti suhteellisen vähäisiksi. Euroalueen kaupalliset ja rahoitukselliset siteet useimpien kehittyvien talouksien kanssa ovat varsin rajallisia, muutamia mainitsemisen arvoisia poikkeuksia lukuun ottamatta (ks. kuvio). Lisäksi euroalueen altistuminen yksittäisten kehittyvien markkinoiden vaikutuksille on yleensä suurimmillaan suhteessa niihin markkinoihin, joita maailmanlaajuisten rahoitusmarkkinoiden kehitys vuonna 2013 näyttää koskettaneen vähiten. Kehittyvien markkinoiden hidastuneen kasvun vuoksi euroalueeseen kohdistuvien suorien vaikutusten lisäksi voi myös välillisillä vaikutuksilla olla merkitystä. Esimerkiksi raaka-ainehintojen lasku kehittyvien markkinoiden vähentyneen kysynnän seurauksena voi parantaa euroalueen vaihtosuhdetta, mutta samalla se saattaa myös hidastaa inflaatiota. Euroalueen ulkoinen kysyntä voi myös kärsiä välillisistä kauppayhteyksistä, jos tuotannon kasvun hidastuminen kehittyvillä markkinoilla heikentää taloudellista toimeliaisuutta kehittyneisiin talouksiin kuuluvissa euroalueen suurissa kauppakumpaneissa.

Euroalueen riskit kehittyvien markkinoiden talouksissa ¹⁾

(prosentteina koko riskistä)

Lähteet: IMF, BIS ja EKP:n laskelmat.

Huom. Tavaravientiä koskevia lukuja ei ole käytettävissä Taiwanista. Katso maiden lyhenteet oheisesta taulukosta. Kuvion maat on luokiteltu tavaravientiin, ulkomaisiin pankkisaamisiin ja arvopaperisijoituksiin liittyvien euroalueen riskien kokonaismäärän mukaan.

1) Ilman euroalueen sisäisiä riskejä.

2) Prosentteina koko tavaraviennistä vuonna 2012.

3) Prosentteina kaikista ulkomaisista pankkisaamisista vuoden 2013 kolmannella neljänneksellä; euroalueen tiedot Belgiasta, Saksasta, Kreikasta, Espanjasta, Ranskasta, Italiasta, Luxemburgista, Alankomaista, Itävaltasta, Portugalista ja Suomesta.

4) Prosentteina kaikista arvopaperisijoituksista vuonna 2012.

Tarkasteltaessa lähemmin rahoitusyhteyksiä voidaan todeta, että euroalueen arvopaperisijoitukset kehittyneillä markkinoilla ovat lähes olemattomat. IMF:n Coordinated Portfolio Investment Survey -tutkimuksen tietojen mukaan Brasilia, Kiina, Puola ja Etelä-Korea ovat ainoat maat, joissa ulkomailla olevien arvopaperisijoitusten osuus ylittää 1,0 %. Pankkien ulkomaiset saamiset, jotka ovat useimmiten merkittävämpiä kuin arvopaperisijoitukset, liittyvät useimmiten Keski- ja Itä-Euroopan maihin (kuten Puolaan 4,0 prosentin osuudella kaikista saamisista ja Tšekkiin 3,0 prosentin osuudella) sekä Latinalaiseen Amerikkaan (varsinkin Brasiliaan 3,6 prosentin ja Meksikoon 2,8 prosentin osuudella). Kauppayhteyksien suhteen euroalueen lähellä sijaitsevat kehittyvien markkinoiden maat ovat yleensä merkittävimmissä asemassa. Tavaravienti Puolaan (5,1 %), Venäjälle (4,7 %), Tšekkiin (3,8 %) ja Turkkiin (3,3 %) muodostaa suuren osan kokonaismäärästä. Tässä mielessä ääriesimerkki on Kiina, johon euroalueen tavaraviennistä suuntautuu 7,0 %.

Maista, joita sijoittajat pitivät vuonna 2013 kaikkein haavoittuvaisimpina ja joiden talous- ja rahoitustilanne sen vuoksi heikkeni merkittävästi, euroalueella on mainittavia kehittyviin talouksiin liittyviä riskejä vain Turkissa ja Brasiliassa. Riskit liittyvät kauppaan Turkissa, ja ulkomaisiin pankkisaamisiin ne liittyvät Brasiliassa ja Turkissa. Vastaavat osuudet Intiassa, Indonesiassa ja Etelä-Afrikassa ovat hyvin pienet.

YHDYSVALLAT

Talouden elpyminen jatkui Yhdysvalloissa vuonna 2013, mutta elpymisvauhti jäi edellisvuotta hitaammaksi. Vuotuisen BKT:n määrän kasvu oli 1,9 %, kun se oli vuonna 2012 ollut 2,8 %. Vuonna 2013 kasvua vauhditti yksityisen kotimaisen kysynnän vahvistuminen, joka johtui tilanteen

jatkuvasta kohenemisesta asunto- ja työmarkkinoilla, suotuisista rahoitusehdoista, joilla oli osakkeiden ja asuntojen hinnannousun ansiosta myönteisiä varallisuusvaikutuksia, sekä elvyttävästä rahapolitiikasta. Lisäksi varastojen kasvu ja vähäisemmässä määrin nettovienti kasvattivat BKT:tä. Kolmen ensimmäisen vuosineljänneksen aikana vaihtotaseen alijäämä supistui 2,4 prosenttiin BKT:stä oltuaan 2,7 % vuonna 2012. Sen sijaan veronkorotukset, joista päätettiin tammikuussa 2013 tehdyssä julkista taloutta koskevassa sopimuksessa, ja maaliskuussa päätetty automaattinen ja yleinen menoleikkuri (sequester) hidastivat talouden piristymistä vuoden aikana.

Vuoden alkupuoliskolla talouskasvu jäi vähäiseksi, kun julkinen kulutus supistui yhä edellä mainittujen menonleikkausten, muiden kuin asuntoihin liittyvien yksityisten investointien vähäisyyden ja huonosti vetävän viennin vuoksi. Samaan aikaan yksityinen kulutuskysyntä pysyi kuitenkin vahvana, kun työmarkkinoiden piristyminen ja asuntojen sekä osakkeiden hintojen noususta aiheutuneet myönteiset varallisuusvaikutukset korvasivat selvästi veronkorotusten ja vähäisen tulojen kasvun haittavaikutukset. Yksityiset asuntoinvestoinnit pysyivät myös huomattavina asuntomarkkinoiden elpymisessä voimakkaasti. BKT:n kasvu nopeutui vuoden 2013 jälkipuoliskolla, ja varsinkin kolmannella vuosineljänneksellä kasvu oli vahvaa. Taloudellinen toimeliaisuus kuitenkin heikkeni jonkin verran vuoden loppua kohti. Siihen johtivat pääasiassa kaksi tekijää. Näistä toinen oli pitkien korkojen nousu toukokuusta alkaen, jolloin Yhdysvaltain keskuspankki ilmoitti, että se saattaa supistaa arvopapereiden osto-ohjelmaansa myöhemmin samana vuonna. Tästä seurasi rahoituksen saatavuuden tiukentuminen, mikä jarrutti jonkin verran asuntomarkkinoiden elpymistä. Lisäksi valtion laitosten sulkeminen ja politiikan ajautuminen kuilun partaalle lokakuussa päätettäessä velkakaton nostamisesta lisäsivät epävarmuutta, mikä haittasi kotimaisen kysynnän elpymistä. Samalla työmarkkinoiden piristyminen jatkui suhteellisen voimakkaana vuoden 2013 jälkipuoliskolla. Vuoden lopussa uusien työpaikkojen syntyminen kuitenkin hidastui huomattavasti, mikä johtui osittain joulukuun vaikeista sääolosuhteista. Työttömyysaste jatkoi laskuaan vuoden aikana. Tämä johtui osittain työvoimaan osallistumisasteen jatkuvasta supistumisesta.

Keskimääräinen vuotuinen kuluttajahintainflaatiovauhti hidastui 1,5 prosenttiin vuonna 2013 oltuaan 2,1 % vuonna 2012. Hidastuminen johtui energian hintojen laskusta ja huomattavasta käyttämättömästä kapasiteetista, joka piti piilevät hintapaineet kurissa. Vuoden 2013 alkupuoliskolla inflaatio vaihteli 1,1 prosentin ja 2 prosentin välillä kuluttajahintaindeksin energiaerän suurten heilahtelujen myötä. Sen sijaan elintarvikkeiden hinnat olivat hienoisessa laskussa. Vuotuinen kuluttajahintainflaatio hidastui suurimman osan vuoden 2013 jälkipuoliskoa, kun energian hintojen vahvat myönteiset vertailuajankohdan vaikutukset hiipuivat. Vuonna 2013 ilman elintarvikkeiden ja energian hintoja laskettu kuluttajahintainflaatio oli 1,8 %, kun se oli vuonna 2012 ollut 2,1 %.

Yhdysvaltain keskuspankin avomarkkinakomitea (FOMC) piti federal funds -tavoitekoron vaihteluvälin muuttumattomana 0–0,25 prosentissa koko vuoden 2013. Perusteena tähän oli talouden ja työllisyyden vähäinen kasvu ja avomarkkinakomitean pitkän aikavälin tavoitetasoa hitaampi inflaatiovauhti. FOMC ilmoitti, että federal funds -koron pitäminen poikkeuksellisen matalana olisi perusteltua ainakin niin kauan, kuin työttömyysaste on yli 6,5 %, inflaatiotason ei ennusteta yhdestä kahteen vuoden ajanjaksolla ylittävän 2,5 prosenttia ja pitkän aikavälin inflaatio-odotukset pysyvät hyvin ankuroituneina. FOMC päätti jatkaa valtiosidonnaisten laitosten liikkeeseen laskemien kiinteistövakuudellisten arvopapereiden ostamista 40 miljardilla dollarilla kuukaudessa ja pitkäaikaisen valtion velkakirjojen ostamista 45 miljardilla dollarilla kuukaudessa. Avomarkkinakomitea piti myös voimassa politiikkansa valtiosidonnaisten laitosten maksamien lainapäätösten ja kiinteistövakuudellisten velkojen uudelleensijoittamisesta. Näillä toimilla FOMC odotti voivansa jarruttaa pitkien korkojen nousua asuntolainamarkkinoiden tukemiseksi ja lainahtojen pitämiseksi myös

laajemmin suotuisina talouden elpymiselle. Kesäkuussa FOMC vahvisti pääjohtaja Bernanken toukokuussa kongressin talousvaliokunnalle antaman lausunnon, jonka mukaan FOMC voisi myöhemmin vuoden aikana hidastaa arvopapereiden osto-ohjelmansa toteuttamista, jos talouden elpyminen jatkuisi odotetulla tavalla. Se ennakoii arvopapereiden osto-ohjelmansa päättyvän vuoden 2014 puolivälissä. Liittovaltion taloustilanteesta syyskuuhun mennessä tapahtuneen huomattavan kiristymisen ja finanssipolitiikassa vallitsevan epävarmuuden vuoksi komitea ilmoitti syyskuussa, että se odottaisi lisänäyttöä taloudellisen toimeliaisuuden ja työmarkkinoiden kestävästä elpymisestä ennen arvopapereiden osto-ohjelman hidastamista. Joulukuun 18. päivänä avomarkkinakomitea päätti jonkin verran hidastaa arvopapereiden osto-ohjelmaa, koska kehitys kohti täystyöllisyyttä oli kaiken kaikkiaan edistynyt ja näkymät työmarkkinoilla olivat parantuneet. FOMC ilmoitti, että se kasvattaisi tammikuusta 2014 alkaen valtion laitosten kiinteistövakuudellisten velkapapereiden omistustaan 35 miljardilla Yhdysvaltain dollarilla kuukaudessa 40 miljardin dollarin sijaan, ja pitkäaikaisten valtion velkakirjojen omistusta 40 miljardilla dollarilla kuukaudessa 45 miljardin dollarin sijaan. Avomarkkinakomitea ilmoitti, että se tulevissa kokouksissaan todennäköisesti jatkaisi arvopapereiden osto-ohjelman supistamista sen mukaan, millaiseksi se arvioi talouden kehityksen.

Finanssipolitiikassa Yhdysvaltain liittovaltion budjettialijäämä pieneni huomattavasti vuonna 2013 ja oli 4,1 % BKT:stä, kun osuus oli edellisenä vuonna ollut 6,8 %.² Yleisön hallussa olevien liittovaltion velkakirjojen kokonaisarvo kasvoi vuoden 2013 loppuun mennessä 72,1 prosenttiin BKT:stä, kun niiden arvo oli vuoden 2012 lopussa ollut 70,1 % BKT:stä. Budjettialijäämän supistuminen vuonna 2013 johtui suureksi osaksi tammikuun alussa tehdystä verotuksen ja julkisten menojen uudistamista koskevasta poliittisesta sopimuksesta (the American Taxpayer Relief Act), joka sisälsi pääasiassa tuloja kasvattavia toimia, ja maaliskuussa päätetystä yleisestä menoleikkurista. Poliittinen epävarmuus käyttökelpoisimmasta finanssipoliittisesta linjasta jatkui kuitenkin koko vuoden ajan. Poliitiikan ja julkisen talouden epävarmuus kulmineitui lokakuussa, kun politiikka ajautui kuilun partaalle velkakaton nostamista koskevan kiistan vuoksi ja muut kuin välttämättömät valtion laitokset suljettiin osittain. Vaikka poliittinen sopimus julkisen rahoituksen jatkumisesta saavutettiin ja velkakattoa nostettiin liittovaltion maksukyvyttömyyden ehkäisemiseksi, finanssipoliittinen epävarmuus varjosti edelleen lyhyen aikavälin talousnäkyviä. Presidentti Obama hyväksyi 26.12.2013 lain molempien puolueiden välisestä budjettisopimuksesta, jonka mukaan osa menoleikkuriin kuuluvista budjettileikkauksista peruutettiin nostamalla muiden kuin välttämättömien menojen ylärajaa seuraaviksi kahdeksi tilivuodeksi ja korvaamalla ne muilla, kymmenen vuoden aikana toteutettavilla säästötoimilla.

JAPANI

Japanissa talouskasvu elpyi vuonna 2013 jenin kurssin heikkenemisen vuoksi kasvaneen viennin ja piristyneen kotimaisen kysynnän ansiosta. Vaikka kasvu oli vahvaa vuoden alkupuoliskolla, se hidastui myöhemmin, kun vienti hidasti kasvua ja yksityinen kulutus supistui. Vuonna 2013 talouskasvua tuki hallituksen uuden kasvustrategian mukainen elvyttävä raha- ja talouspolitiikka. Strategian tarkoituksena on Japanin irrottaminen sitkeästä deflaatiokehityksestä ja maan talouden trendikasvun nopeuttaminen seuraavien kolmen pilarin avulla: 1) Japanin keskuspankin rahapolitiikan sisältöä ja rahan määrää koskeva elvytysohjelma (Quantitative and Qualitative Monetary Easing, QQE), 2) vuoden 2013 alussa käyttöön otettu finanssipoliittinen elvytys ja siihen liittyvä sitoutuminen finanssipolitiikan tasapainottamiseen keskipitkällä aikavälillä sekä 3) rakenteiden uudistaminen työn tuottavuuden parantamiseksi ja työvoiman kasvun nopeuttamiseksi.

² Yhdysvalloissa tilivuosi alkaa edellisen vuoden lokakuusta ja päättyy tarkasteluvoiton syyskuuhun.

Huhtikuun 4. päivänä 2013 Japanin keskuspankki julkisti QQE-ohjelmansa yksityiskohdat ja lopetti edellisessä tammikuussa aloitetun arvopapereiden osto-ohjelman. Keskuspankki vahvisti QQE-ohjelmaan liittyvän kuluttajahintaindeksin vuotuiseseen muutokseen vuoteen 2015 mennessä perustuvan 2 prosentin hintavakaustavoitteensa ilmoittamalla kaksinkertaistavansa rahaperustan määrän vuoden 2014 loppuun mennessä. Näin ollen rahaperustan kasvu kiihtyy 60 000–70 000 miljardiin jeniin vuodessa. Vuositason kuluttajahintainflaatio muuttui positiiviseksi kesäkuussa ja nopeutui joulukuuhun mennessä 1,6 prosenttiin, nopeammaksi kuin kertaakaan sitten vuoden 2008. Myös vuositason ilman elintarvikkeiden, juomien ja energian hintoja laskettu kuluttajahintainflaatio nopeutui joulukuussa 0,7 prosenttiin oltuaan vielä tammikuussa –0,7 %.

Finanssipolitiikassa vuoden 2013 alussa julkistettua talouden elvytyspakettia seurasivat sitoumukset 7 prosentiksi vuonna 2013 arvioidun perusalijäämän puolittamisesta vuoteen 2015 mennessä ja sen muuttamisesta perusalijäämäksi vuoteen 2020 mennessä. Hallituksen uuden kasvustrategian kolmas pilari, rakenneuudistus, sisältää joukon aloitteita Japanin pitkän aikavälin kasvun nopeuttamiseksi lisäämällä kilpailua ja poistamalla tuotemarkkinoiden tehottomuuksia sekä kasvattamalla työvoimaan osallistumisastetta. Työmarkkinauudistusten lisäksi yksityisen sektorin palkkojen nousun vuonna 2014 pitäisi auttaa nopeuttamaan hintojen nousua, mikä edistäisi Japanin keskuspankin 2 prosentin inflaatiotavoitteen saavuttamista.

KEHITTYVÄ AASIA

Kehittyvässä Aasiassa talouden kasvuvauhti pysyi vuonna 2013 suurin piirtein ennallaan ja oli edelleen pitkän aikavälin keskiarvoa hitaampaa. Vaikka viennin kasvu nopeutui hieman kehittyneiden talouksien asteittaisen elpymisen ansiosta, tuonin vielä suurempi lisääntymisvauhti heikensi nettoviennin osuutta. Kotimainen kysyntä pysyi vahvana suotuisien luottoehtojen ja elvyttävän politiikan tukemana. Kysynnän kasvu laantui kuitenkin vuoden aikana pääasiassa raha- ja finanssipolitiikan tiukkenemisen vuoksi maissa, joissa oli rakenteellisia ongelmia (kuten Intiassa ja Indonesiassa). Raaka-ainehintojen vakauden ja talouden vaatimattoman elpymisvauhdin vuoksi inflaatiokehitys pysyi vuonna 2013 tasaisena lukuun ottamatta Intiaa ja Indonesiata, missä valuuttakurssien heikkeneminen lisäsi inflaatiopaineita. Kun Yhdysvaltain keskuspankki ilmoitti aikomuksestaan supistaa arvopapereiden osto-ohjelmaansa ja perustekijät olivat heikot, kummankin maan valuutan kurssi laski jyrkästi toukokuun ja elokuun 2013 välillä samalla, kun pääomia virtasi paljon ulkomaille. Inflaatiopaineiden lisääntyessä Intiassa ja Indonesiassa keskuspankit nostivat näissä maissa ohjaukskorokseen. Useimmissa muissa kehittyvän Aasian maissa ohjaukskorot pidettiin ennallaan tai niitä alennettiin.

Vuonna 2013 BKT kasvoi Kiinassa 7,7 %, eli saman verran kuin vuotta aiemmin. Vaikka talouskasvu oli vuoden 2013 alkupuoliskolla suhteellisen heikkoa, se vahvistui toisella puolivuotiskaudella muiden tekijöiden ja poliittisten toimien ohella myös pienen finanssipoliittisen elvytyspaketin käyttöönoton ansiosta. Kasvua vauhdittivat pääasiassa investoinnit. Lähes yhtä paljon sitä tuki kulutus, kun taas nettoviennin vaikutus jäi jonkin verran negatiiviseksi. Asuntojen myynti kasvoi tasaisesti vuoden aikana, mutta rakentamistoiminta jäi vähäiseksi, kun myymättömiä asuntoja oli paljon ja hintojen nousu pysyi maltillisena. Heikko kansainvälinen ympäristö jarrutti talouskasvua. Ulkomaankaupan kasvu pysyi vaimeana. Vuositason vienti kasvoi 7,8 % ja tuonti 7,3 %, eli huomattavasti vähemmän kuin ennen kriisiä. Siksi vaihtotaseen ylijäämä oli 2,1 % BKT:stä. Marraskuun puolivälissä julkistettiin talouspolitiikan painopisteet seuraaviksi kymmeneksi vuodeksi. Niiden mukaan tavoitteena on kasvattaa markkinavoimien vaikutusta talouteen, minkä pitäisi vähentää kotimaisia tasapainottomuuksia ja saada talouskasvu entistä kestävämmälle pohjalle.

Vuotuinen kuluttajahintainflaatio pysyi vuoden 2012 tasolla 2,6 prosentissa. Tuottajahintainflaatio jäi kuitenkin negatiiviseksi ja hidastui entisestään -1,9 prosenttiin edellisvuoden -1,7 prosentista. Rahapolitiikassa ohjauskorot ja varantovelvoitteet pysyivät vuonna 2013 muuttumattomina. Luotonanto oli edelleen merkittävää. Pankkilainojen määrän kasvu hidastui vain hieman, kun taas sosiaalisen rahoituksen kokonaismäärän (total social financing) supistuminen kiihtyi selvemmin varsinkin vuoden loppua kohti.

Renminbin kurssi jatkoi vahvistumistaan vuonna 2013, mutta vahvistuminen hidastui vuoden lopulla. Kiinan valuuttavaranto kasvoi ja oli vuoden päättyessä 41 % BKT:stä. EKP ja Kiinan keskuspankki toteuttivat 8.10.2013 kahdenvälisen swapjärjestelyn (ks. myös luvun 2 osa 1.2).

LATINALAINEN AMERIKA

Latinalaisen Amerikan taloudellinen toimeliaisuus jatkoi vuonna 2013 yleistä elpymistään, vaikka elpymisvauhti oli suhteellisen hidas ja vaihteli suurimpien talouksien välillä. Pääasiassa kotimainen kysyntä vauhditti alueen kasvua. Ulkomainen kysyntä taas jarrutti talouskasvua etenkin vuoden alussa, kun maailmantalouden ja varsinkin euroalueen sekä Yhdysvaltojen kehitys hidastui. Koko alueen BKT:n kasvu oli vuoden 2013 alkupuoliskolla vuositasolla 2,9 %, eli hieman hitaampi kuin keskimäärin 3,1 % vuonna 2012. Vuoden jälkipuoliskolla talouskasvu hidastui kotimaan markkinoiden vuoksi, mutta ulkomainen kysyntä osoitti merkkejä elpymisestä.

Latinalaisen Amerikan suurimmassa taloudessa, Brasiliassa, elpyminen jatkui hitaana. Yksityinen kulutus oli vaimeaa, kun inflaatio oli nopeaa ja kulutusluottojen määrän kasvu hidastui ja työmarkkinatilanne heikkeni jonkin verran. Samalla heikko ulkomainen kysyntä hidasti kasvua. Vuositasolla BKT:n kasvu nopeutui vuoden 2013 kolmena ensimmäisenä neljänneksenä keskimäärin 2,4 prosenttiin, kun vuoden 2012 kolmen ensimmäisen neljänneksen kasvuvauhti oli ollut 0,8 %. Meksikon talouskasvu hidastui merkittävästi vuonna 2013, mikä johtui julkisten ja yksityisten investointien vähäisyydestä ja heikosta ulkomaisesta kysynnästä. Argentiinassa vuoden loppupuolella julkistetut talouden tunnusluvut osoittivat, että toimeliaisuus oli heikentynyt verrattuna vuoden alkupuoliskon odottamattoman vahvaan kasvuun.

Rahoitusmarkkinoiden epävakaisuus ja itsepintaisesti jatkuvat inflaatiopaineet saivat Brasilian keskuspankin nostamaan ohjauskorkojaan huhtikuun ja marraskuun välisenä aikana 275 peruspisteellä 10 prosenttiin, mikä mitätöi osittain aiemmat koronlaskut. Tässä tilanteessa ja elintarvikkeiden hintojen laskiessa vuotuinen kuluttajahintainflaatio hidastui 5,9 prosenttiin joulukuussa. Kesäkuussa inflaatiiovauhti oli ollut vielä 6,7 %, mikä ylitti keskuspankin asettaman inflaatiotavoitteen ylärajan. Koko alueen keskimääräinen kuluttajahintainflaatio nopeutui vuonna 2012 toteutuneesta 6,1 prosentista 7,5 prosenttiin vuonna 2013. Tämä johtui pääasiassa suurista inflaatiopaineista Venezuelassa. Kun Yhdysvaltain keskuspankki oli ilmoittanut rahapoliittisten kannustimien mahdollisesta asteittaisesta purkamisesta, rahoitusmarkkinoilla alkoi toukokuusta elokuuhun jatkunut huomattavan epävakauden kausi, joka ilmeni valuuttakurssien heikkenemisinä, pääomien virtoina ulkomaille ja osakkeiden hintojen laskuina.

RAAKA-AINEIDEN HINTAKEHITYS OLI MALTILLISTA VUONNA 2013

Brent-raakaöljyn hinta pysyi suurimmaksi osaksi vakaana vuonna 2013 ja vaihteli noin 110 Yhdysvaltain dollarissa barreilta (ks. kuvio 3). Tämä on kolmas peräkkäinen vuosi, jolloin Brent-öljyn hinta on ennätysmäisen korkealla, vuosittain keskimäärin yli 100 dollarissa barreilta. Euroissa laskettuna öljyn hinta laski vuonna 2013 keskimäärin 3 % euron kurssin vahvistumisen myötä.

Sekä kysyntään että tarjontaan liittyvät tekijät vaikuttavat Brent-öljyn hinnan pysymiseen suhteellisen vakaana. Talouskasvun hidastuminen kehittyvissä markkinatalouksissa ja hidas elpyminen kehittyneissä talouksissa jarruttivat öljyn kysynnän kehitystä. Samalla öljyn tarjonta lisääntyi, kun yhdysvaltalaisen liuskeöljyn tuotanto lisääntyi voimakkaasti. Tämä kiihdytti muiden kuin OPEC-maiden öljyntuotannon vuosittaisen kasvun nopeimmilleen sitten vuoden 2002. Suuri osa tästä tarjonnasta keskittyi kuitenkin Yhdysvaltoihin, mikä kasvatti öljyvarastoja ja aiheutti laskupaineita Yhdysvaltojen öljyn vertailuhintaan (West Texas Intermediate). Sen sijaan Brent-öljyn hinta pysyi korkeana, varsinkin vuoden jälkipuoliskolla. Tämä johtui monissa OPEC-maissa (kuten Libyassa, Irakissa ja Nigeriassa) esiintyneistä useista vakavista tuotantokatkoksista, joita ei pystytty korvaamaan Saudi-Arabian tuotannolla. Myös uudelleen virinneet geopoliittiset jännitteet Lähi-idässä ja Pohjois-Afrikassa lisäsivät öljyn hinnan nousupaineita.

Kuvio 3. Raaka-aineiden hintakehitys pääpiirteittäin

Muiden raaka-aineiden kuin energian hinnat laskivat kaiken kaikkiaan vuonna 2013 (ks. kuvio 3). Alaeristä viljatuotteiden hinnat laskivat huomattavasti, mikä johtui tuotannon voimakkaasta kasvusta kesän 2012 huippuhintojen vuoksi ja suurten viljanviejäm maiden edellisvuotta suotuisammista sääolosuhteista. Myös muiden kuin rautametallien hinnat laskivat etenkin vuoden alkupuoliskolla. Tämä johtui pääasiassa kehittyvien markkinatalouksien ja ennen kaikkea Kiinan talouskasvun hidastumisesta. Kaiken kaikkiaan muiden raaka-aineiden kuin energian (Yhdysvaltain dollareissa lasketut) hinnat olivat vuoden 2013 lopussa 4,9 % alhaisemmat kuin vuoden alussa.

EURON EFEKTIIVINEN VALUUTTAKURSSI VAHVISTUI VUODEN AIKANA

Euron valuuttakurssin kehitys vuonna 2013 noudatti suurelta osin euroalueen rahapolitiikkaan kohdistuvien markkinaodotusten muutoksia suhteessa muihin suuriin markkina-alueisiin. Erityisen selvää tämä oli vuoden 2013 ensimmäisellä neljänneksellä, jolloin euron nimellinen efektiivinen valuuttakurssi vaihteli suhteellisen paljon. Esimerkiksi tammikuussa 2013 euron kurssi vahvistui lähes 4 %, helmikuussa sen vahvistuminen tasaantui ja maalikuussa se heikkeni vuoden alun tasolle (ks. kuvio 4). Sen jälkeen euron valuuttakurssi pysyi tilapäisesti melko vakaana tilanteessa, jossa globaalit valuuttamarkkinat vaihtelivat vain vähän. Tämä suuntaus päättyi toukokuun puolivälissä, jolloin markkinat alkoivat pelätä Yhdysvaltain keskuspankin ryhtyvän lähiaikoina supistamaan rahan määrän lisäämisohjelmaansa. Kun jännitteet lisääntyivät maailmanlaajuisilla rahoitusmarkkinoilla ja joistakin kehittyvistä talouksista virtasi ulkomaille suuria pääomaeriä, euro vahvistui asteittain syyskuun puoliväliin asti. Pääasiassa odotettua myönteisemmät tiedot euroalueen taloudellisesta toimeliaisuudesta saivat euron valuuttakurssin jatkamaan noususuuntaustaan vuoden 2013 jälkipuoliskolla samalla, kun valuuttamarkkinoiden vaihtelut vähitellen laantuivat (ks. kuvio 4).

Kuvio 4. Valuuttakurssikehitys ja implisiittinen volatiliiteetti

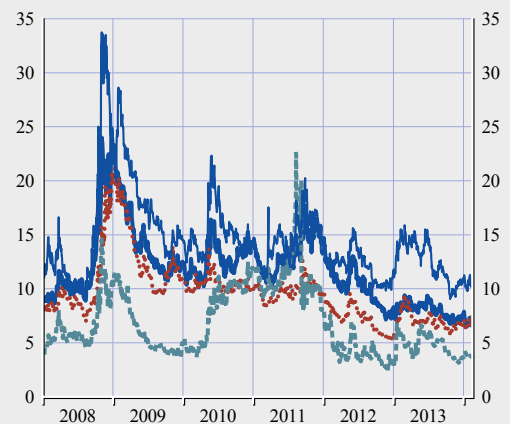
(päivähavaintoja)

- Yhden euron arvo dollareina (vasen asteikko)
- ... Yhden euron arvo puntina (vasen asteikko)
- - - Yhden euron arvo Sveitsin frangeina (vasen asteikko)
- Yhden euron arvo jeninä (oikea asteikko)

Valuuttakurssit

Valuuttakurssien implisiittinen volatiliiteetti (3 kk)

Lähteet: Bloomberg ja EKP.
Huom. Tuorein havainto 14.2.2014.

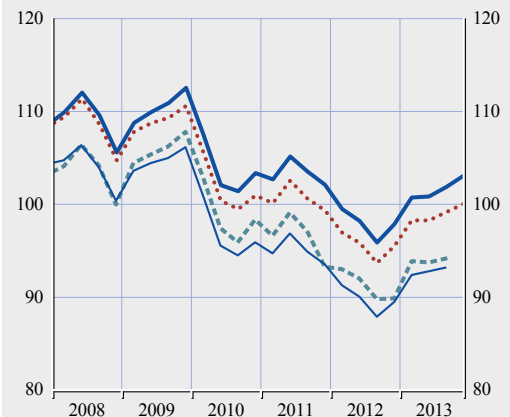
Euron nimellinen efektiivinen valuuttakurssi suhteessa euroalueen 20 merkittävimmän kaupakumppanimaan valuuttoihin vahvistui merkittävästi vuoden aikana (ks. kuvio 5). Vuoden 2013 lopussa euron nimellinen efektiivinen valuuttakurssi oli 5,1 % korkeampi kuin vuoden 2012 lopussa ja 3,9 % korkeampi kuin sen keskitaso vuodesta 1999 lähtien. Joulukuun 31. päivänä 2013 euron dollarikurssi oli 1,38, eli noin 4,5 % vahvempi kuin vuoden 2012 lopussa ja 7,3 % vahvempi kuin vuonna 2012 keskimäärin.

Muista merkittävimmistä euroalueen kaupakumppaneiden valuutoista euro vahvistui voimakkaasti suhteessa Japanin jeniin ja suurten raaka-aineiden viejämaiden valuuttoihin. Jeniin nähden euro vahvistui pääasiassa vuoden 2013 alkupuoliskolla sitä mukaa, kun odotukset muutoksesta Japanin keskuspankin rahapolitiikassa kasvoivat asteittain. Ilmoitus politiikan painopisteen muuttamisesta kohti deflaation torjumista ja kotimaisen kysynnän tukemista annettiin huhtikuussa 2013. Joulukuun 31. päivänä 2013 euron jenikurssi oli 145, eli 27 % vahvempi kuin vuoden 2012 lopussa ja 41 %

Kuvio 5. Euron nimelliset ja reaaliset efektiiviset valuuttakurssi-indeksit, 20 maata¹⁾

(neljännesvuosittaisia tietoja, I/1999 = 100)

- Nimellinen
- ... Reaalinen, kuluttajahintaindeksi
- - - Reaalinen, koko talouden yksikkötyökustannukset
- Reaalinen, BKT

Lähde: EKP.

1) Kun euro vahvistuu, 20 maan valuutan efektiivisen valuuttakurssi-indeksin käyrä nousee. Nimellisissä ja reaalisissa kuluttajahintoihin perustuvissa indekseissä tuoreimmat havainnot ovat vuoden 2013 viimeiseltä neljännekseltä ja reaalisissa bruttokansantuotteeseen ja koko talouden yksikkötyökustannuksiin perustuvissa indekseissä vuoden 2013 kolmannelta neljännekseltä.

vahvempi kuin vuonna 2012 keskimäärin. Suurista raaka-aineita vievien talouksien valuutoista euro vahvistui samaan aikaan suhteessa Australian dollariin 21 %, suhteessa Kanadan dollariin 12 % ja suhteessa Norjan kruunuun 14 %.

Englannin puntaan nähden euro vahvistui hieman, ja sen puntakurssi oli vuoden 2013 lopussa 0,83, eli noin 2 % vahvempi kuin vuoden alussa ja 3 % vahvempi kuin keskimäärin vuonna 2012. Euro vahvistui hieman myös suhteessa Yhdysvaltain dollariin kytkettyihin Aasian valuuttoihin, eli Kiinan renminbiin (1,6 %) ja Hongkongin dollariin (4,6 %). Sveitsin frangiin nähden euron kurssi vahvistui, mutta pysytteli lähellä 1,20 frangin vähimmäisvaihtokurssia, jonka Sveitsin keskuspankki oli ilmoittanut ottavansa yksipuolisesti käyttöön syyskuussa 2011. Joulukuun 31. päivänä 2013 euron frangikurssi oli 1,23, eli 2 % vahvempi kuin vuoden 2012 lopussa.

Eri kustannus- ja hintaindekseihin perustuvat euron reaaliset efektiiviset valuuttakurssit vahvistuivat vuoden aikana. Vuoden 2013 jälkipuoliskolla ne ylittivät vuoden 2012 lopun tason (ks. kuvio 5).

2.2 RAHATALOUS JA RAHOITUSMARKKINAT

RAHAN MÄÄRÄN JA LUOTONANNON TRENDIKASVU OLI VAIMEAA VUONNA 2013

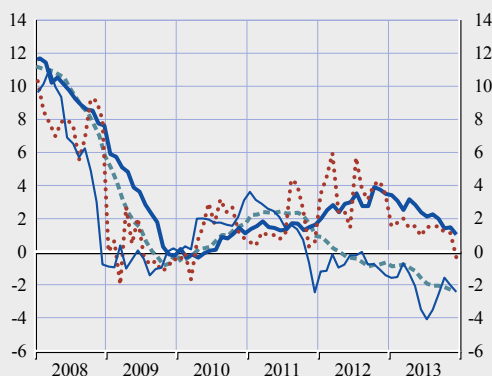
Lavean raha-aggregaatin M3:n kasvu oli vuonna 2013 edelleen vaimeaa ja hidastui entisestään. Joulukuussa 2012 M3:n vuotuinen kasvuvauhti oli 3,5 %, mutta joulukuussa 2013 se oli enää 1,0 %. Yleisesti ottaen rahan määrän kehitykseen euroalueella vaikuttivat monenlaiset tekijät. Yhtäältä riskien karttaminen väheni ja rahaa hallussa pitävä sektori siirsi varojaan M3:een sisältyvistä vähemmän likvideistä instrumenteista riskialttiimpiin pitempiaikaisiin kohteisiin parempien tuottojen toivossa. Toisaalta matalan korkotason vallitessa suosittiin likvideimpiä M3:een kuuluvia instrumentteja, minkä vuoksi M1:n kasvu oli vahvaa. M1:n vankka kasvu johtui myös rahoitusmarkkinoiden hajautumisen lievenemisestä ja vaihtotaseiden kohenemisestä sekä siitä, että kansainvälisten sijoittajien luottamus euroon ja euroalueeseen palautui. Taustalla on voinut olla muitakin tekijöitä, kuten viimeaikaiset sääntelymuutokset, joiden seurauksena pankkien kannattaa turvautua aiempaa enemmän yksityisasiakkailta saatavaan talletusrahoitukseen. Myönteistä kehitystä tukivat ainakin merkit reaalityöelämän elpymisen jatkumisesta, alhainen korkotaso (etenkin siksi, että EKP:n ohjauskorkoja laskettiin touko- ja marraskuussa ja useiden euroalueen valtioiden joukkolainojen riskilisät pienenivät) sekä EKP:n neuvoston ilmoitukset rahapoliittisten suorien kauppajen toteutusvalmiudesta, eurojärjestelmän luotto-operaatioiden vakuussääntöjen muutokset ja ennakoiva viestintä EKP:n ohjauskoroista.

Rahoitusmarkkinoiden tilanteen ja pankkien rahoitustilanteen kohentumisesta huolimatta lainananto ei-rahoitussektorille ei ole vielä kasvanut. Yksityisen sektorin lainakannan

Kuvio 6. M3 ja lainat yksityiselle sektorille

(vuotuinen prosenttimuutos, kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

- M3 (vuotuinen kasvuvauhti)
- M3 (kolmen kuukauden kasvuvauhti vuositasolle korotettuna)
- - - - Lainat yksityiselle sektorille (vuotuinen kasvuvauhti)
- Lainat yksityiselle sektorille (kolmen kuukauden kasvuvauhti vuositasolle korotettuna)

Lähde: EKP.

vuotuinen kehitys (ilman lainojen myynnin ja arvopaperistamisen vaikutusta) heikkeni tasaisesti vuonna 2013. Vuoden lopulla kehitys vakautui, ja joulukuussa lainakanta supistui vuositasolla 2,0 % (joulukuussa 2012 se supistui 0,2 %). Rahan määrä ja yksityisen sektorin lainakanta alkoivat alkuvuonna 2012 kehittyä vuositasolla eri suuntiin, eikä tilanne juuri muuttunut vuonna 2013 (ks. kuvio 6). EKP:n viime vuosina toteuttamat epätavanomaiset rahapoliittiset toimet ovat kuitenkin osittain lieventäneet rahalaitosten rahoituksen hankintapaineita. Näiden toimien avulla pystyttiin hillitsemään noidankehää, jossa rahoitusmarkkinoiden ja reaali talouden negatiiviset kehityskulut ruokkivat toisiaan. Lavean raha-aggregaatin ja luotonannon kehityksen perusteella rahan määrän trendikasvu hidastui vuonna 2013. Kehityksessä näkyvä pyrkimys vähentää velan osuutta taseissa.

M3:N ERIEN KEHITYKSEEN VAIKUTTIVAT ENITEN TUOTTONÄKÖKOHDAT

M3:n pääeristä M1:n vuotuinen kasvu nopeutui selvästi ja oli vuoden 2013 huhtikuussa 8,6 % (6,4 % joulukuussa 2012). Sitten kasvu hidastui, mutta se oli joulukuussa 2013 vielä 5,7 % eli edelleen nopeaa (ks. kuvio 7). Nopeutumisen taustalla olivat rahoitusmarkkinoilla vallinnut epävarmuus sekä siihen liittyvä erittäin likvidien talletusten suosio tilanteessa, jossa ohjauskorot ja rahamarkkinakorot olivat hyvin alhaiset. Sijoituksia siirrettiin erittäin likvideihin varoihin, kun niiden hallussapidon vaihtoehtokustannukset laskivat muiden M3:een kuuluvien likvidien varojen tuottojen supistuessa (ks. kuvio 8). Likvidien varojen suosio viittaa siihen, että rahaa hallussa pitävä sektori kerää edelleen likviditeettipuskureita.

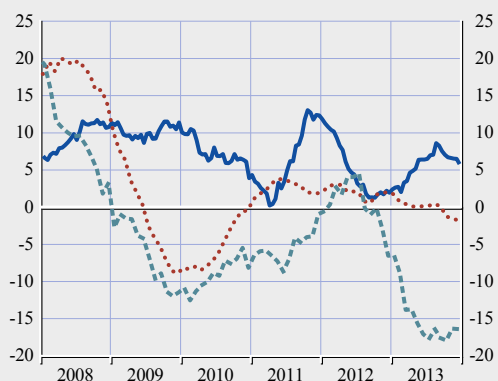
Jälkimarkkinakelpoisten instrumenttien vuotuinen kehitys heikkeni vuoden 2013 kuluessa entisestään, ja kaikkien kolmen aluerän kanta supistui tasaisesti. Taustalla olivat osittain sääntelymuutokset, jotka veivät pankeilta kannustimia turvautua markkinarahoitukseen. Jälkimarkkinakelpoisten instrumenttien kanta supistui joulukuussa vuositasolla 16,2 % (joulukuussa 2012 se supistui 6,5 %).

Takaisinosopimuksia on usein käytetty tilapäisenä likviditeetin sijoituskohteena, mutta niiden vetovoima vaikuttaisi viime aikoina heikentyneen sijoittajien siirtäessä varojaan M3:n ulkopuolisiin

Kuvio 7. M3:n pääerät

(vuotuinen prosenttimuutos, kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

- M1
- Muut lyhytaikaiset talletukset (M2–M1)
- Jälkimarkkinakelpoiset instrumentit (M3–M2)

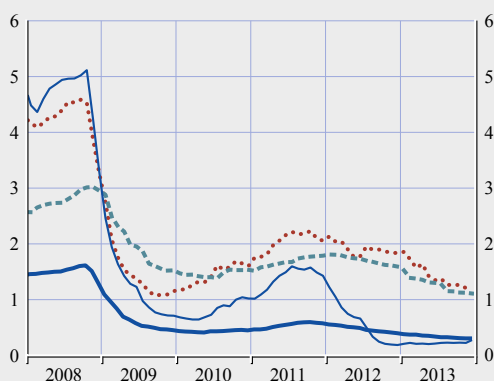

Lähde: EKP.

Kuvio 8. Rahalaitosten lyhytaikaiset talletuskorot ja kolmen kuukauden euribor

(vuotuinen korko)

- Yön yli -talletukset
- Enintään kahden vuoden määräaikaistalletukset
- Irtisanomisajaltaan enintään kolmen kuukauden talletukset
- 3 kk:n euribor

Lähde: EKP.

instrumentteihin (kuten osake- ja yhdistelmärahastoihin) paremman tuoton toivossa. Rahaa hallussa pitävän sektorin sijoitukset rahalaitosten lyhytaikaisiin (eli alkuperäiseltä maturiteetiltaan enintään kahden vuoden) velkapapereihin vähenivät nekin tuntuvasti vuonna 2013. Sektorin hallussa olevan velkapaperikannan vuotuinen kehitys heikkeni huomattavasti vuoden kuluessa, ja joulukuussa kanta supistui yli 10 %. Sijoitukset rahamarkkinarahastojen rahasto-osuuksiin supistuivat koko vuoden ajan. Taustalla olivat tuottonäkökohdat: lyhyiden korkojen ollessa erittäin alhaisia rahamarkkinarahastot eivät ole voineet tarjota sijoittajille merkittäviä tuottoja, joten varoja on jatkuvasti siirretty rahasto-osuuksista muuntotyypisiin kohteisiin. Osasyynä rahalaitosten velkapaperien ja rahamarkkinarahasto-osuuksien vähäiseen liikkeeseenlaskuun ovat saattaneet olla myös sääntelymuutokset, joiden myötä pankkien on kannattavampaa hankkia talletusrahoitusta kuin markkinarahoitusta.

YRITYSTEN TALLETUSKANTA KASVOI

M3-talletukset ovat laajin raha-aggregaatti, josta on saatavilla luotettavaa sektorikohtaista tietoa. Niihin sisältyvät lyhytaikaiset talletukset ja takaisinostosopimukset. M3-talletuskannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui ja oli 2,0 % joulukuussa 2013 (4,4 % joulukuussa 2012).

Kuten aiemminkin, tähän kehitykseen vaikutti eniten kotitalouksien M3-talletuskannan vuotuinen kasvu, joka hidastui vuoden 2013 kuluessa ja oli 2,0 % joulukuussa 2013 (4,4 % joulukuussa 2012). Hidastuminen ei pysähtynyt, vaikka pankit pyrkivät sääntelystä johtuvien vaatimusten vuoksi hankkimaan aiempaa enemmän talletusrahoitusta ja vaikka talletuskanta kasvoi monessa häiriöistä kärsivässä maassa huomattavasti, kun luottamus euroalueeseen sijoituskohteena alkoi palautua sekä kansainvälisten sijoittajien keskuudessa että kotimaisilla rahaa hallussa pitävillä sektoreilla. Yritysten M3-talletuskannan vuotuinen kasvu sitä vastoin nopeutui ja oli 6,1 % joulukuussa 2013 (4,6 % joulukuussa 2012). Syynä saattaa olla likviditeettipuskurien kerääminen. Puskureita käytetään yleensä ensi vaiheen rahoituslähteenä elpymisen alettua. Ainakin joissakin maissa syynä voi kuitenkin olla myös tarjontapuolen rajoitteista johtuva kasvava sisäisen rahoituksen tarve. Lisäksi prosessia edisti ulkomaisen pääoman tuonti, jonka taustalla oli osaksi se, että euroalueen omaisuus-erät alkoivat jälleen olla varteenotettava sijoituskohde kansainvälisille sijoittajille.

M3-talletusten kehitykseen vaikuttivat myös ns. muiden rahoituksenvälittäjien (muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset, lukuun ottamatta vakuutuslaitoksia ja eläkerahastoja) talletukset. Muiden rahoituksenvälittäjien hallussa olevan M3-talletuskannan vuotuinen kehitys heikkeni vuonna 2013, joskin kehityksessä oli huomattavia vaihteluja. Joulukuussa talletuskanta supistui 2,0 %, kun se vuotta aiemmin vielä kasvoi 2,1 %. Taloudellisessa mielessä muiden rahoituksenvälittäjien (ml. sijoitusrahastot ja arvopaperistamisessa käytettävät erillisyyhteisöt) likviditeetikysyntä voi vaihdella suurestikin, ja niiden hallussa olevan rahan määrä riippuu usein vahvasti rahoitusmarkkinatilanteen vaihteluista sekä eri omaisuuserien suhteellisten tuottojen muutoksista. Lyhyen aikavälin kehityksestä ei siis pidä tehdä pitkälle meneviä päätelmiä. Muut rahoituksenvälittäjät pystyvät siirtelemään varojaan nopeasti, joten muutokset niiden sijoituskäyttäytymisessä voivat enteillä viiveellä ilmeneviä trendejä kotitalouksien ja muiden sektorien hallussa olevan rahan sijoittamisessa. Muiden julkisyhteisöjen kuin valtion talletusten kehitys heikkeni selvästi: joulukuussa 2013 talletuskanta supistui 3,0 % kasvettuaan joulukuussa 2012 vielä 9,0 %.

YKSITYISEN SEKTORIN LUOTTOKANTA SUPISTUI

M3:n vastaeristä rahalaitosten euroalueelle myöntämien luottojen vuotuinen kehitys heikkeni, kun sekä julkisyhteisöille myönnettyjen luottojen että yksityiselle sektorille myönnettyjen luottojen kehitys vaimeni. Kokonaisluottokanta supistui vuositasona 2,0 % joulukuussa 2013 (joulukuussa 2012 se kasvoi 0,5 %, ks. kuvio 9). Julkisyhteisöjen luottokanta supistui joulukuussa 2013 vuositasona 0,7 %, mikä johtui julkisyhteisöille myönnettyjen lainojen vähenemisestä. Julkisyhteisöjen

velkapaperien kysyntä sitä vastoin kasvoi. Kaiken kaikkiaan rahalaitokset kasvattivat sijoitustaan julkisyhteisöjen velkapapereihin niiden runsaan liikkeeseenlaskun seurauksena. Lisäksi kehitys yksityisellä sektorilla oli vaimeaa ja rahapolitiikka oli kasvua tukevaa. Vuoden lopulla osa laitoksista vähensi velkarahoitteisia positioitaan tavallista enemmän valmistautuessaan EKP:n kattavaan arviointiin, jossa tarkastellaan taseita 31.12.2013, mikä näkyi myös rahalaitosten sijoituksissa julkisyhteisöjen velkapapereihin.

Kuten yleensäkin, yksityisen sektorin luottokannan kehitys seuraili tärkeimmän eränsä eli yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen kehitystä ja heikkeni siis entistä selvemmin: joulukuussa 2013 yksityisen sektorin luottokanta supistui jo 2,4 % (joulukuussa 2012 se supistui 0,8 %). Myös rahalaitosten yksityiselle sektorille myöntämien lainojen vuotuinen kehitys (ilman lainojen myynnin ja arvopaperistamisen vaikutusta) heikkeni vuoden kuluessa, ja joulukuussa 2013 lainakanta supistui 2,0 % (joulukuussa 2012 se supistui 0,2 %).

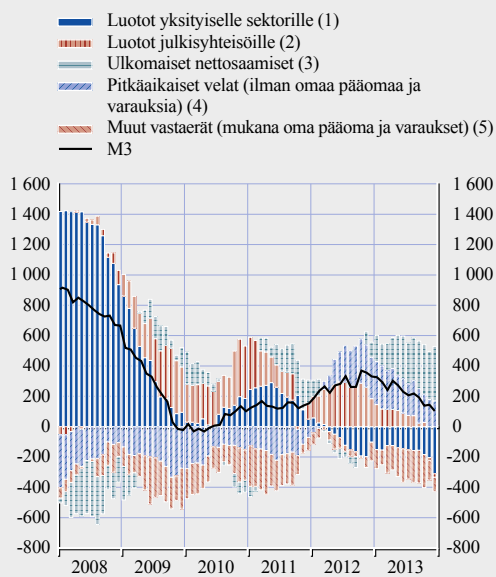
Kehitys noudatteli pitkälti talouden ja rahoitusmarkkinoiden kehitystä vuonna 2013. Tämä näkyi erityisen selvästi yritysten lainakannan kehityksessä, jossa talouskehityksen muutokset näkyvät yleensä noin vuoden viiveellä. Yksityisen ei-rahoitussektorin lainakannan kehitykseen vaikuttivat sen tärkeimmät erät: kotitalouksien lainakannan vuotuinen muutosvauhti (ilman lainojen myynnin ja arvopaperistamisen vaikutusta) pysyi koko vuoden ajan kutakuinkin ennallaan, ja ilman lainojen myynnin ja arvopaperistamisen vaikutusta laskettu yrityslainakanta supistui entisestään, joskin kehitys alkoi vakautua vuoden lopulla. Myös muille rahoituksenvälittäjille myönnettyjen lainojen kehitys heikkeni, joskin se vaihteli huomattavasti.

Kotitalouksien lainakannan vuotuinen kasvuvauhti (ilman lainojen myynnin ja arvopaperistamisen vaikutusta) kehittyi varsin tasaisesti vuonna 2013 ja oli joulukuussa 0,3 % (0,7 % joulukuussa 2012). Kasvun hitaus johtui muun muassa talouskehityksen heikkoudesta, asuntomarkkinoiden näkymistä ja tarpeesta vähentää velkaantuneisuutta (ks. myös kotitalouksien lainanottoa koskeva kohta jäljempänä tässä luvussa). Euroalueen pankkien luotonantokyselyn perusteella lainakysyntä kuitenkin piristyi vuoden lopulla. Yrityslainakannan vuotuinen kehitys (ilman lainojen myynnin ja arvopaperistamisen vaikutusta) heikkeni loppukesään saakka mutta vakautui sitten, ja joulukuussa 2013 yrityslainakanta supistui 2,9 % vuositasona.

Pankkien lainanannon heikon kehityksen taustalla vaikuttaisivat olevan paitsi suhdannesidonnaiset myös rakenteelliset tarjonta- ja kysyntätekijät, joskin maiden välillä on eroja. Yrityslainakannan heikko kehitys johtuu edelleen valtaosin luottoriskeistä, jatkuvasta taseiden sopeuttamisesta rahoitussektorilla ja muualla taloudessa sekä siitä, että taloussuhdanteen muutokset näkyvät yrityslainojen kehityksessä viiveellä. Lainakehityksen ollessa heikkoa yritykset (varsinkin eräissä maissa)

Kuvio 9. M3:n vastaerät

(vuotuisia virtatietoja, mrd. euroa, kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

Lähde: EKP.
Huom. M3 esitetään ainoastaan viitteeksi ($M3 = 1+2+3-4+5$). Pitkäaikaiset velat (ilman omaa pääomaa ja varauksia) esitetään käänteismerkkinä, koska ne ovat rahalaitossektorin velkoja.

laskivat vuonna 2013 liikkeeseen runsaasti velkainstrumentteja. Lainojen kysynnän odotetaan kasvavan keskipitkälläkin aikavälillä siitä, että yritysten velkaantuneisuutta on tarpeen vähentää useissa maissa.

Tarjontapuolella rahalaitosten lainanantoa taloudelle jarruttivat edelleen pääomavaje ja rahoitusmarkkinoiden jatkuva (tosin lievenevä) hajautuneisuus. Tarjontapuolen rajoitteet vaikuttavat yleisesti ottaen vähentyneen vuoden 2013 kuluessa, mutta niitä esiintyy edelleen useissa maissa. EKP:n neuvoston päättämät useat epätavanomaiset rahapoliittiset toimet ovat todennäköisesti lieventäneet euroalueen luottolaitosten rahoituksensaantivaikeuksia ja siten auttaneet ehkäisemään hallitsematonta velkarahoitteisten positioiden purkamista pankkisektorilla. Joulukuussa 2013 euroalueen pankkien luotonantokysely tuotti viitteitä yritysten ja kotitalouksien luotonsaantiehtojen vakautumisesta.

M3:n muista vastaeristä rahaa hallussa pitävän sektorin sijoitukset rahalaitosten pitkäaikaisiin velkoihin (ilman pääomaa ja rahastoja) supistuivat edelleen vuositasolla, vuoden 2013 joulukuussa 3,3 % (joulukuussa 2012 ne supistuivat 5,0 %). Kehityksen taustalla oli pitkäaikaisten talletusten ja pitkäaikaisten velkapaperien kantojen kehityksen huomattava heikkeneminen. Velkapaperikannan kehitys hidastui pankkien purkaessa velkarahoitteisia positioitaan ja pyrkiessä rahoituksenhankinnassaan lisäämään talletusrahoituksen osuutta ja vähentämään markkinarahoituksen osuutta. Pitkäaikaisten talletusten väheneminen johtui suurelta osin aikaisemman arvopaperistamistoiminnan purkamisesta.

Euroalueen rahalaitosten ulkomaiset nettosaamiset lisääntyivät vuoden 2013 joulukuuhun päättyneellä 12 kuukauden jaksolla ennätyskellisen vahvasti. Kasvua oli kaikkiaan 361 miljardia euroa. Näissä nettosaamisissa näkyvät rahalaitosten kautta kulkevat rahaa hallussa pitävän sektorin pääomavirrat sekä rahaa hallussa pitävän sektorin liikkeeseen laskemien omaisuuserien siirrot. Netto-saamisten kasvun taustalla on vaihtotaseen koheneminen eri maissa sekä kansainvälisten sijoittajien uusi kiinnostus euroalueen omaisuuseriä kohtaan.

TILANNE RAHAMARKKINOILLA KOHENI VUONNA 2013

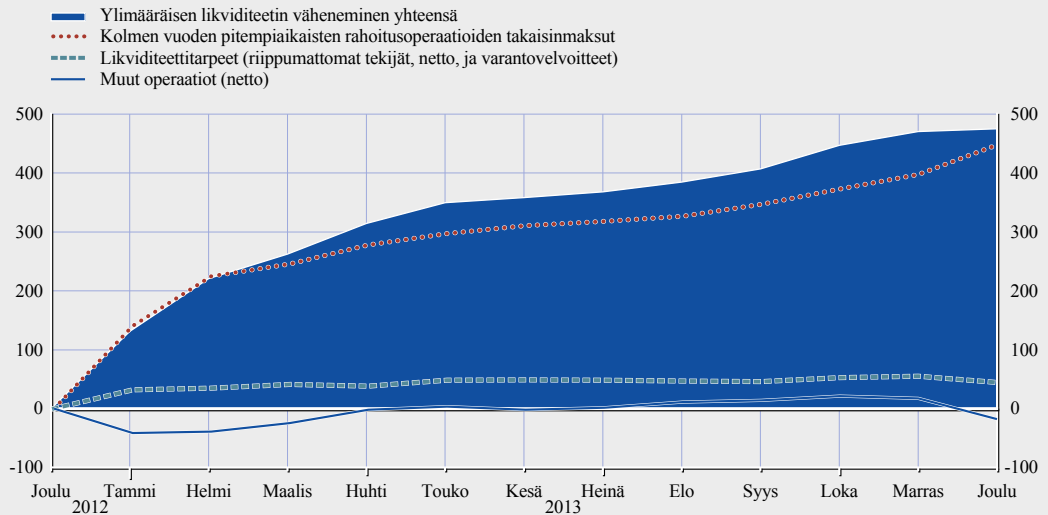
Rahamarkkinaolot euroalueella kohenivat vuoden 2013 kuluessa, kun pankkienväliset rajatylittävät markkinat alkoivat valtionvelkakriisin lievenemisen myötä jälleen avautua. Markkinat olivat kuitenkin edelleen huomattavan hajautuneet.

Luotto- ja maariskejä pidettiin entistä vähäisempinä myös vuonna 2013, sillä luottamuksen koheneminen jatkui rahoitusmarkkinoilla, useissa euroalueen maissa toteutettiin uudistuksia, euroalueen talouden ohjaus- ja hallintajärjestelyissä edistyi ja euroalueen makrotalouden näkymät paranivat jonkin verran. Luotto- ja maarisriarvioiden muuttuessa valoisammiksi hajautuminen alkoi vähitellen lievetä pankkienvälisillä markkinoilla ja yleisemminkin. Rahoitusmarkkinaolojen normalisoitumisen myötä väheni myös pankkien tarve ylläpitää varalta likviditeettipuskureita.

Rahoitusmarkkinoiden ja pankkienvälisen markkinoiden hajautumisen lievetessä pankkisektorin likviditeettitarpeet (jotka määritelmän mukaan muodostuvat riippumattomien tekijöiden vaikutuksesta ja varantovelvoitteista) ylittävän likviditeetin määrä väheni. Vuoden 2013 lopussa tätä ylimääräistä likviditeettiä oli 275 miljardia euroa eli 346 miljardia euroa vähemmän kuin vuoden 2012 lopussa (621 miljardia euroa). Vähennyksestä suuri osa (323 miljardia euroa) johtui siitä, että eurojärjestelmän rahoitusoperaatioissa tarjotun rahoituksen nettokäyttö pieneni. Loppuosa vähennyksestä johtui riippumattomien tekijöiden vaikutuksen kasvusta, jota tosin lievensi luottolaitosten varantopohjan pienenemisestä johtuva varantovelvoitteiden hienoinen väheneminen (ks. kuvio 10).

Kuvio 10. Ylimääräisen likviditeetin väheneminen eriteltynä

(mrd. euroa, kumulatiiviset muutokset joulukuusta 2012 alkaen)

Lähde: EKP.

Huom. Kaikki havainnot ovat pitoajanjaksojen keskiarvoja. Vuoden 2013 kahdestoista pitoajanjakso päättyi 14.1.2014.

Eurojärjestelmän rahoitusoperaatioissa tarjotun rahoituksen nettokäyttö pieneni selvästi siksi, että vastapuolet hyödynsivät tammikuusta 2013 alkaen mahdollisuuttaan maksaa joulukuussa 2011 ja helmikuussa 2012 toteutetuissa kahdessa kolmen vuoden pitempiaikaisessa rahoitusoperaatioissa saamaansa rahoitusta takaisin ennen eräpäivää. Vuoden 2013 loppuun mennessä vastapuolet olivat maksaneet takaisin 85 % näissä kahdessa operaatioissa jaetusta 523 miljardin euron nettomääräisestä rahoituksesta (ja 37 % bruttomääräisestä rahoituksesta). Takaisinmaksu oli erityisen vilkasta vuoden 2013 alussa ja lopussa (ks. kuvio 10). Eurojärjestelmän rahoituksen nettokäyttöön vaikutti lisäksi se, että vastapuolet vaihtoivat pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa saamaansa likviditeettiä perusrahoitusoperaatioissa jaettuun likviditeettiin. Kun siis pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa saatua rahoitusta vuoden 2013 lopulla maksettiin vilkkaasti takaisin, samalla muiden likviditeettiä lisäävien operaatioiden ja etenkin perusrahoitusoperaatioiden käyttö lisääntyi ja likviditeettiä vähentävissä hienosäätöoperaatioissa tarjoutusten kokonaisarvo pieneni. Tämän seurauksena ylimääräinen likviditeetti itse asiassa lisääntyi 110 miljardilla eurolla marraskuusta joulukuuhun. Lisääntyminen johtui kuitenkin suureksi osaksi erityisen kireistä rahamarkkinaoloista vuoden 2013 viimeisillä vähimmäisvarantojen pitoajanjaksoilla ja jäi siis niiltä osin ohimeneväksi.

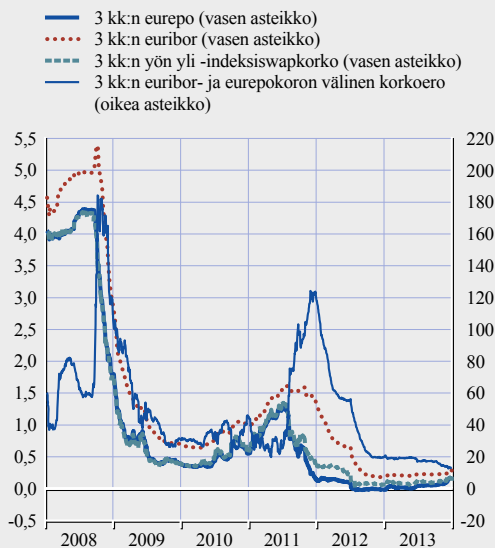
Kannustimet likviditeetin ennenaikaiseen takaisinmaksuun vähenivät, kun perusrahoitusoperaatioiden korkoa laskettiin touko- ja marraskuussa 2013 ja ero talletuskorkoon pieneni. Eurojärjestelmän tarjoaman rahoituksen halpeneminen ei kuitenkaan vaikuttanut ylimääräisen likviditeetin vähenemiseen, eli talletusmahdollisuuden käyttö väheni edelleen ja oli vuoden 2013 viimeisellä pitoajanjaksolla keskimäärin 60 miljardia euroa (vuoden 2012 viimeisellä pitoajanjaksolla keskimäärin 238 miljardia euroa). Varantovelvoitteen ylittävät talletukset vastapuolten sekkibileillä vähenivät samalla ajanjaksolla 384 miljardista eurosta 145 miljardiin euroon.

Ylimääräistä likviditeettiä oli niin runsaasti, että hyvin lyhyet rahamarkkinakorot pysyivät valtaosan vuotta lähellä talletuskorkoa (0,00 %, ks. kehikko 3). Pitoajanjakson keskimääräinen eoniakorko oli joulukuussa 2013 kuitenkin 0,18 % eli korkeampi kuin vuotta aiemmin (0,07 %). Kaiken kaikkiaan

rahamarkkinakorkoihin vaikutti vuonna 2013 useita tekijöitä. Lyhyisiin rahamarkkinakorkoihin vaikutti varsinkin tammikuun 2013 lopulla epävarmuus ylimääräisen likviditeetin kehityksestä, kun ensimmäisessä kolmen vuoden pitempiaikaisessa rahoitusoperaatiossa jaettua rahoitusta maksettiin aluksi takaisin hyvin runsaasti. Pian sen jälkeen takaisinmaksu väheni rajusti, jolloin vaikutus korkoihin lieveni. Pitkät rahamarkkinakorot heilahtelivat huomattavasti. Syynä olivat muutokset rahapolitiikkaa koskevissa odotuksissa ja euroalueen ulkopuolisen kehityksen vaikutus. Tässä tilanteessa EKP:n neuvosto aloitti heinäkuussa 2013 ennakoivan viestinnän, jonka tarkoituksena on kertoa aiempaa selkeämmin tulevasta rahapolitiikan mitoituksesta (ks. kehikko 1). Ennakoivan viestinnän vaikutus tehostui marraskuussa 2013, kun EKP:n neuvosto päätti kaventaa korkoputkea laskemalla perusrahoitusoperaatioiden koron 0,25 prosenttiin, minkä seurauksena pitkien rahamarkkinakorkojen heilahtelu väheni.

Kuvio 11. Kolmen kuukauden eurepo, euribor ja yön yli -indeksiswapkorko

(vuotuisina prosentteina, korkoero peruspisteinä, päivähavaintoja)

Lähteet: EKP ja Thomson Reuters.

Kuviosta 11 näkyy, että niin vakuudettomat (euriborkorko) kuin vakuudellisetkin (eurepokorko) kolmen kuukauden korot sekä kolmen kuukauden yön yli -indeksiswapkorko pysyivät verrattain kapealla vaihteluvälillä nollan tuntumassa vuonna 2013 laskettuaan rajusti vuoden 2012 jälkipuoliskolla. Vakuudelliset korot jopa nousivat muutamalla peruspisteellä vuoden kuluessa: kolmen kuukauden eurepokoron pohjana olevat noteeraukset muuttuivat jälleen plusmerkkisiksi oltuaan vuoden 2012 jälkipuoliskolla valtaosin hieman alle nollan. Kehitys myötäili rahoitusmarkkinoiden jännitteiden vähittäistä lievenemistä, joka alkoi vuoden 2012 puolivälissä ja jatkui koko vuoden 2013.

Kehikko 3.

EUROJÄRJESTELMÄN TASEEN KEHITYS

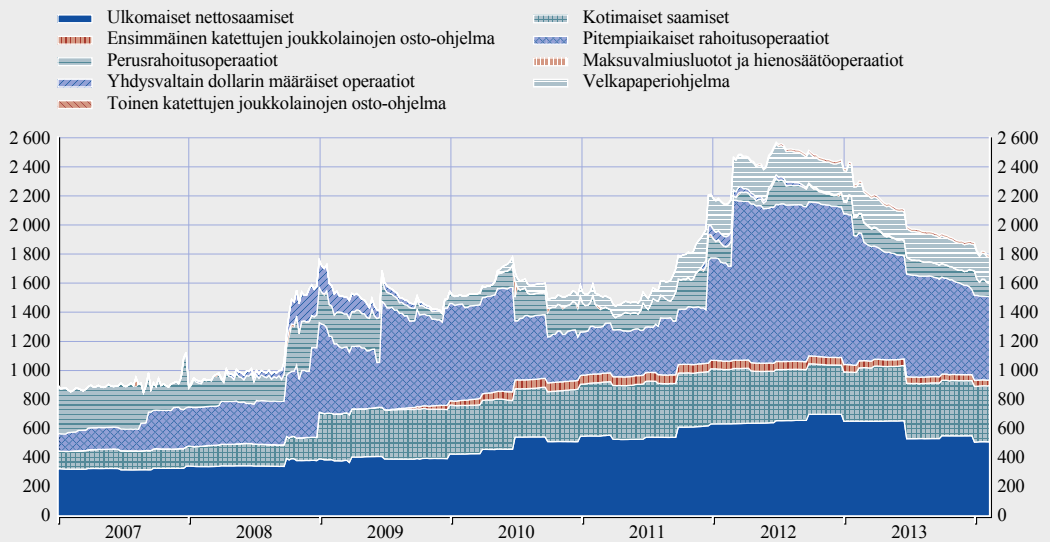
Tässä kehikossa käydään läpi eurojärjestelmän taseen ja rahamarkkinakorkojen kehitystä vuonna 2013. Lisäksi tarkastellaan eurojärjestelmän riskeihin liittyviä kysymyksiä.

Keskuspankin taseeseen vaikuttaa pääasiassa sen rahapolitiikka. Rahoitusmarkkinoiden toiminnan häiriinnyttyä vakavasti eurojärjestelmä on toteuttanut epätavanomaisia rahapoliittisia toimia tukeakseen rahapolitiikan välittymistä. Toimien seurauksena eurojärjestelmän tase on kasvanut ennennäkemättömällä tavalla: se yli kaksinkertaistui vuodesta 2008 vuoden 2012 puoliväliin. Vuoden 2012 jälkipuoliskolla se alkoi jälleen supistua (ks. kuviot A ja B).

Vuoden 2008 lokakuusta lähtien käytännöllisesti katsoen kaikki rahoitusoperaatiot on toteutettu kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa eurojärjestelmän vastapuolipankkien

Kuvio A. Pelkistetty eurojärjestelmän tase: vastaavaa-puoli

(mrd. euroa)

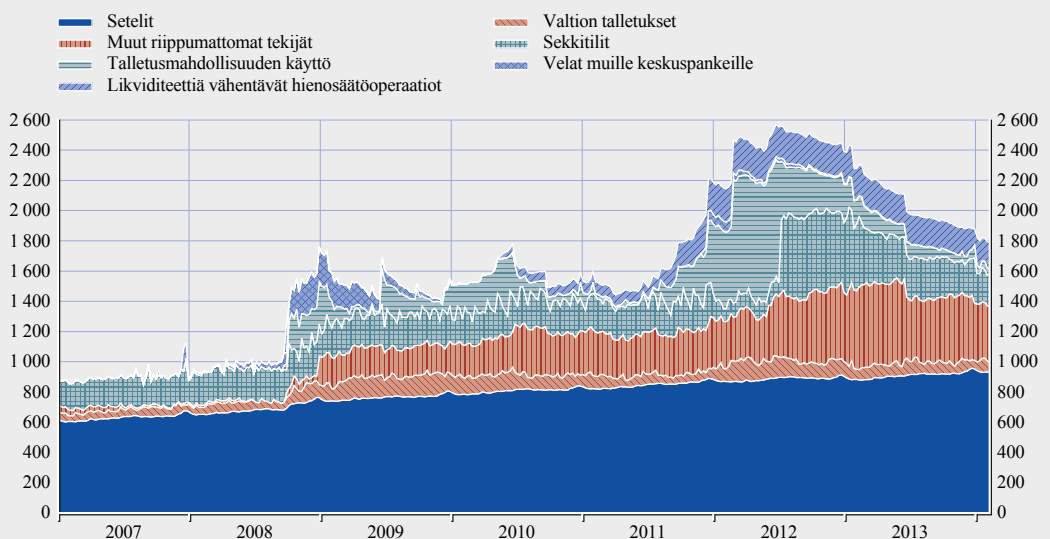

Lähde: EKP.
Huom. Tiedot 14.2.2014.

likviditeettikysyntä on täytetty täysimääräisesti, kunhan pankit ovat toimittaneet riittävän määrän hyväksyttäviä vakuuksia. Eurojärjestelmän taseen suuruus ja koostumus määräytyvät siis suureksi osaksi euroalueen pankkijärjestelmän yhteenlasketun likviditeettikysynnän perusteella (ks. kuviot A ja B).

Kuvio B. Pelkistetty eurojärjestelmän tase: vastattavaa-puoli

(mrd. euroa)

Lähde: EKP.
Huom. Tiedot 14.2.2014.

Eurojärjestelmän tase oli suurimmillaan vuoden 2012 kesällä, minkä jälkeen se on tasaisesti pienentynyt sitä mukaa kuin rahoitusjärjestelmän hajautuminen on lieventynyt. Yksi tärkeä syy keskuspankkirahoituksen kysynnän vähenemiseen oli markkinarahoituksen saannin helpottuminen, joka johtui paitsi EKP:n epätavanomaisista rahapoliittisista toimista myös useissa euroalueen maissa toteutetuista uudistuksista ja euroalueen talouden ohjaus- ja hallintajärjestelyjen vahvistumisesta.

Taseen vastaavaa-puolella rahoitusoperaatioiden nettovolyymi on supistunut, sillä pankit ovat käyttäneet mahdollisuuttaan maksaa joulukuussa 2011 ja helmikuussa 2012 toteutetuissa kolmen vuoden pitempiäaikaisissa operaatioissa saamaansa rahoitusta takaisin ennen eräpäivää.¹ Näissä kahdessa kolmen vuoden operaatioissa jaetusta likviditeetistä oli 20.12.2013 mennessä maksettu takaisin noin 37 %. Määrä vastaa 85:tä prosenttia operaatioiden yhteydessä jaetun likviditeetin nettomäärästä. Viikoittain suoritettavissa (viikon mittaisissa) perusrahoitusoperaatioissa jaetun keskuspankkirahoituksen määrä pysyi koko vuoden 2013 enimmäkseen 90–130 miljardissa eurossa supistuttuaan sitä ennen huomattavasti (vuoden 2012 lopussa määrä oli noin 90 miljardia euroa).

Tase sisältää myös hallussa pidettävät omaisuuserät, jotka on hankittu ennen vuotta 2013 rahapoliittisissa osto-ohjelmissa – eli ensimmäisessä ja toisessa katettujen joukkolainojen osto-ohjelmassa (ensimmäinen ajoittui heinäkuusta 2009 kesäkuuhun 2010 ja toinen marraskuusta 2011 lokakuuhun 2012) sekä velkapaperiohjelmassa (toukokuusta 2010 syyskuuhun 2012). Niitä kaikkia käsitellään kirjanpidossa eräpäivään saakka hallussa pidettävänä omaisuuserinä, eli ne arvostetaan jaksotetun hankintahinnan perusteella ja vähennettynä mahdollisella arvonalenemisella. Niiden kanta pieneni hieman vuonna 2013, kun osa arvopapereista eräntyi. Näistä arvopaperiostoista syntyneen likviditeetin määrä oli vuoden 2012 lopusta vuoden 2013 loppuun keskimäärin 257 miljardia euroa.

Lisäksi eurojärjestelmällä oli edelleen nettomääräisesti huomattavia valuuttavarantoja (sijoitustarkoituksia tai valuuttainterventioita varten tehtyjä sijoituksia valuuttamääräisiin omaisuuseriin) sekä kansallisten keskuspankkien muista kuin rahapoliittisista syistä tekemiä sijoituksia kotimaisiin omaisuuseriin.²

Eurojärjestelmän taseen vastattavaa-puolella ylimääräisestä likviditeetistä kertovat erät supistuvat, kun kolmen vuoden rahoitusoperaatioissa jaettua rahoitusta maksettiin takaisin. Ylimääräisen likviditeetin eli pankkisektorin likviditeettitarpeet (jotka määritelmän mukaan muodostuvat riippumattomien tekijöiden vaikutuksesta ja varantovelvoitteista) ylittävän likviditeetin määrä vaihteli vuoden 2013 lopulla 150 ja 200 miljardin euron välillä oltuaan enimmillään 827,5 miljardia euroa 5.3.2012 eli heti kolmen vuoden operaatioiden suorittamisen jälkeen. Pankit käyttivät ylimääräisen likviditeetin säilyttämiseen joko talletusmahdollisuutta tai sekkitilejään, sillä sen jälkeen kun talletuskorko oli heinäkuussa 2012 laskettu nolnaan, pankeille oli pitkälti yhdentekevää, siirsivätkö ne ylimääräisen likviditeetinsä yön yli -talletusmahdollisuuteen vai pitivätkö ne sen varantovelvoitteen ylittävänä talletuksina nollakorkoisilla sekkitileillään. Vähenevää ylimääräistä likviditeettiä tosin pidettiin hieman enemmän sekkitileillä.

1 Näissä kahdessa kolmen vuoden pitempiäaikaisessa rahoitusoperaatioissa (21.12.2011 ja 29.2.2012) jaettiin likviditeettiä kaikkiaan 1 018,7 miljardin euron verran. Operaatioiden likviditeettiä lisäävä nettovaikutus oli kuitenkin vain noin 520 miljardia euroa, kun otetaan huomioon joulukuun 2011 puolivälissä eräntyneiden operaatioiden vaikutus sekä likviditeetin kysynnän muutokset kolmen vuoden operaatioiden edellä suoritetuissa rahoitusoperaatioissa.

2 Lisäksi eurojärjestelmän kultavarantojen arvo (ja vastaavasti arvonmuutostilien saldo eurojärjestelmän taseen vastattavaa-puolella) on noussut vuoden 2007 alusta lähtien. Kultavarannot arvostetaan kunkin vuosineljänneksen lopussa markkinahintaan. Nämä erät eivät ole mukana kuvioiden A ja B pelkistetyssä taseessa.

Vuonna 2013 eurojärjestelmä neutraloi edelleen velkapaperiohjelmassa tehtyjen ostojen likviditeettivaikutuksen (ohjelma päättyi syyskuussa 2012). Liikkeessä olevien setelien määrä kehittyi edelleen maltillisesti. Vuoden 2013 lopussa se kasvoi osittain vuodenajan vaikutuksesta yli 950 miljardiin euroon eli ennätyskellisen suureksi. Valtion talletukset kansallisissa keskuspankeissa supistuivat 35 miljardilla eurolla. Yhtenä syynä tähän oli se, että valtiokonttorit tallettivat pankkijärjestelmään enemmän varoja kuin vuonna 2012. Muiden riippumattomien tekijöiden (kuin setelien ja valtion talletusten) vaikutus pieneni suurelta osin siksi, että euromääräiset saamiset euroalueelta (eli eurojärjestelmän operaatioiden ulkopuolella jaettu likviditeetti) supistuivat.

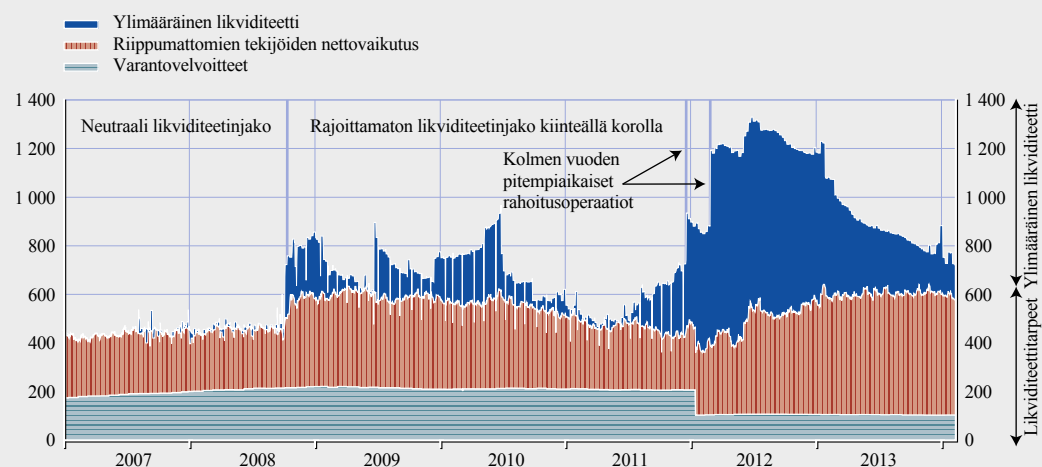
Eurojärjestelmän tase, joka oli suurimmillaan 29.6.2012, supistui 27.12.2013 mennessä suunnitteen 26 prosentilla eli noin 2 300 miljardiin euroon – kuvioiden A ja B pelkistetyssä taseessa³ siis hieman alle 1 900 miljardiin euroon.

Eurojärjestelmän tase ja rahamarkkinat

Rahamarkkinoiden likviditeettitilanne oli neutraali siihen saakka, kun rahoitusoperaatioita ryhdyttiin lokakuussa 2008 toteuttamaan kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksytään täysimääräisesti, mutta sen jälkeen rahamarkkinoille alkoi kertyä ylimääräistä likviditeettiä (ks. sininen varjostus kuviossa C). Neutraalissa tilanteessa, jossa ylimääräistä likviditeettiä ei ole juuri lainkaan, eoniakorko ja muut hyvin lyhyet rahamarkkinakorot myötäilevät tiukasti perusrahoitusoperaatioiden minimitarjouskorkoa. Ylimääräisen likviditeetin ollessa runsasta eoniakorko sitä vastoin seurailee EKP:n talletuskorkoa.⁴

Kuvio C. Yhteenlasketut likviditeettitarpeet ja ylimääräinen likviditeetti vuodesta 2007

(mrd. euroa)

Lähde: EKP.
Huom. Tiedot 14.2.2014.

³ Kuvioiden A ja B tase eroaa esitystavaltaan tähän vuosikertomukseen sisältyvästä eurojärjestelmän konsolidoidusta taseesta 31.12.2013. Kuvioiden A ja B taseessa osa eristä on yhdistetty. Laatimismenetelmää on esitelty tarkemmin lokakuun 2009 Kuukausikatsauksen artikkelin ”Recent developments in the balance sheets of the Eurosystem, the Federal Reserve System and the Bank of Japan” sisältyvässä kehikossa ”Simplified balance sheets: methodology”.

⁴ Talletuskorko muodostaa eoniakoron alarajan, sillä talletusmahdollisuuden käyttöön oikeutetut pankit tuskin lainaavat rahamarkkinoilla varoja muille pankeille talletuskorkoa alhaisemmalla korolla. Ks. myös tammikuun 2014 Kuukausikatsauksen artikkeli ”Recent developments in excess liquidity and money market rates”.

Vaikka ylimääräinen likviditeetti väheni (ja eurojärjestelmän tase sen myötä pieneni) tuntuvasti vuonna 2013, eoniakorko pysytteli lähellä talletuskorkoa valtaosan vuotta. Vuoden viimeisellä neljänneksellä se kuitenkin nousi ajoittain hienokseltaan. Eoniakoron nousu ja vaihtelu liittyivät osaksi suhdannesidonnaisiin tai epäsäännöllisesti vaikuttaviin tekijöihin sekä markkinoiden likviditeettitilanteen kehitykseen, sillä ylimääräisen likviditeetin vähentyessä myös rahamarkkinoiden hajautuneisuus väheni. Markkinoiden kehityksellä alkoi olla säännönmukaisesti aiempaa suurempi vaikutus eoniakorkoon. Ylimääräisen likviditeetin vähentymisen vaikutusta hyvin lyhyisiin korkoihin voidaan sitä vastoin pitää yleisesti ottaen varsin vähäisenä. Tästä huolimatta odotukset ylimääräisen likviditeetin jatkuvasta vähenemisestä saivat eoniakoron odotetun kehitysuran aika ajoin nousemaan. Rahapoliittisissa operaatioissa jaetun likviditeetin nettomäärän supistumisen myötä myös eurojärjestelmän riskit pienenivät vuonna 2013.

Eurojärjestelmän riskit

Keskuspankkien rahapoliittisten päätösten täytäntöönpanoon ja rahapoliittisiin operaatioihin liittyy normaaliaikoinakin aina taloudellisia riskejä, sillä operaatioissa jaetaan keskuspankkirahoitusta eri talouden toimijoilta peräisin olevia omaisuuseriä ja vakuuksia vastaan. Jos häiriöt ja rahapolitiikan välittymismekanismeja uhkaavat riskit kasvavat kriisiaikoina riittävän suuriksi, keskuspankit saattavat tehtäviensä täyttämiseksi harkita valtuuksiensa sallimia toimia, jotka lisäävät niiden altistumista taloudellisille riskeille. Eurojärjestelmän riskit liittyvät normaaliaikoina pääasiassa sen valuutta- ja kultavarantoihin, kun taas jännitteiden vallitessa sen rooli rahoituksenvälittäjänä euroalueen rahoitusmarkkinoilla kasvaa, mikä myös lisää sen altistumista rahapoliittisiin operaatioihin liittyville riskeille.

Kuten muillakin keskuspankeilla, eurojärjestelmän keskuspankeilla on käytössään mekanismeja, joilla ne suojaavat tasetaan riskeiltä.⁵ Ensinnäkin eurojärjestelmä hallitsee taloudellisia riskejä ja suojautuu tappioilta⁶ mm. siten, että sen rahoitusoperaatioissa luottoa annetaan vain vakavaraisina pidetyille vastapuolille ja luoton vastineeksi vaaditaan asianmukaiset vakuudet, joihin sovelletaan niiden riskipitoisuuden mukaista aliarvostusta. Riskienhallintajärjestelyjä tarkastellaan ja arvioidaan jatkuvasti, ja esimerkiksi 18.7.2013 EKP ilmoitti useista toimista sen varmistamiseksi, että riskeiltä suojaudutaan jatkossakin asianmukaisesti, ja järjestelyjen yhtenäisyyden parantamiseksi.⁷ Lisäksi keskuspankit luovat tai keräävät ajan mittaan taloudellisia puskureita, joilla parannetaan taseen tappionsietokykyä (esim. tapauksissa, joissa vastapuoli laiminlyö keskuspankkiluottonsa takaisinmaksun eikä varoja saada kokonaisuudessaan takaisin).

Puskureita voidaan luoda perustamalla riskivaroja, joiden suuruus määräytyy riskiarvioinnin perusteella, tai kartuttamalla keskuspankin rahastoja jakamalla jätetyillä voittovaroilla. Taseessa olevien puskurien lisäksi keskuspankkien taseen suojana on myös institutionaalisia järjestelyjä, joilla varmistetaan, että keskuspankeilla on käytössään riittävät taloudelliset voimavarat, jotta se voi harjoittaa rahapolitiikkaa riippumattomasti ja sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Järjestelyt liittyvät taloudellisen vahvuuden käsitteeseen, jossa Kansainvälisen järjestelypankin (BIS) tuoreen raportin mukaan on kyse muun muassa siitä, miten hyvin erilaiset riskinsiirto- tai vakuutusjärjestelyt ja etenkin institutionaalinen perusta edistävät taloudellisten resurssien ylläpitoa

5 Ks. syyskuun 2013 Kuukausikatsauksen kehikko ”Keskuspankkien taseiden kasvu ja taloudellinen vahvuus kriisiaikoina: eurojärjestelmän tila”.

6 Tappioita aiheutuu, mikäli luottoa ei saada perittyä takaisin suoraan vastapuolelta eikä välillisesti realisoimalla tämän antamat vakuudet.

7 Ks. myös lokakuun 2013 Kuukausikatsauksen kehikko ”Review of the risk control framework”.

pitimmällä aikavälillä.⁸ Valtiovalta voi edistää keskuspankin taloudellista vahvuutta takaamalla, että se kattaa keskuspankin mahdolliset tappiot ja viime kädessä vahvistaa sen pääomapohjaa (ns. finanssipoliittinen tuki), sekä antamalla keskuspankille lainsäädännöllä riittävät resurssit, jotta se voi hoitaa mandaattinsa edellyttämät tehtävät (taloudellinen riippumattomuus ja mandaattiin kuulumattomien tehtävien suorittamiskielto).

Eurojärjestelmän institutionaalinen perusta ja taseen koskemattomuus on kirjattu perussopimukseen. Esimerkiksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklassa 130 todetaan, että eurojärjestelmä käyttää valtuuksiaan ja hoitaa tehtävänsä ja velvollisuutensa riippumattomasti. Taloudellisen riippumattomuuden periaate tarkoittaa, että keskuspankilla täytyy olla riittävät resurssit tehtäviensä hoitamiseksi eli mm. hallintonsa ja operaatioidensa rahoittamiseksi.⁹ Kun lisäksi artiklan 123 kohdassa 1 kielletään julkisen sektorin keskuspankkirahoitus (ks. luvun 2 osa 6.1), perussopimuksen määräyksillä estetään valtioiden velkojen maksaminen keskuspankkirahalla. Keskuspankit eivät esimerkiksi voi suorittaa maksuja EU:n jäsenvaltioille muuten kuin näiden kunkin tilivuoden tuotto-osuudesta. Perussopimuksen määräysten ohella institutionaaliin järjestelyihin kuuluu myös, että eurojärjestelmän keskuspankit toimivat osakkaidensa taloudellisen takauksen turvin.

Koska taloudelliset voimavarat (ainakin sellaiset, jotka eivät kiihdytä inflaatiota) ovat jo lähtökohtaisesti käytännössä rajalliset,¹⁰ ainoa tapa varmistaa, että keskuspankilla on käytössään tarvittavat ja riittävät resurssit hintavakauden ylläpitämiseksi kaikissa olosuhteissa, on turvata keskuspankin taloudellinen vahvuus pitkällä aikavälillä. Näin sekä suuri yleisö että rahoitusmarkkinaosapuolet saadaan luottamaan siihen, että keskuspankki pystyy ylläpitämään hintavakautta tavoitteensa mukaisesti ilman, että epäilykset taloudellisten resurssien riittävydestä rajoittaisivat sen toimintamahdollisuuksia.

8 Raportin mukaan tällaisia järjestelyjä ovat esimerkiksi finanssipoliittinen tuki tai oma taloudellinen vahvuus. Ks. D. Archer ja P. Moser-Boehm, "Central bank finances", BIS Papers, N:o 71, huhtikuu 2013.

9 Näin ollen EKP:llä on erillinen talousarvio: Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklan 314 nojalla EKP:n talousarvio ei ole osa EU:n vuotuista talousarviota. Ks. myös asia C-11/00, komissio v. EKP, kohta 132.

10 Ks. R. Reisin artikkeli "The mystique surrounding the central bank's balance sheet, applied to the European crisis" julkaisussa *American Economic Review: Papers & Proceedings 2013*, Vol. 103(3), s. 135–140.

HYVÄN LUOKITUKSEN SAANEIDEN VALTION JOUKKOLAINOJEN TUOTOT KASVOIVAT MUTTA VÄHEMMÄN KUIN YHDYSVALLOISSA

AAA-luokituksen saaneiden valtion joukkolainojen³ tuotot kasvoivat euroalueella vuonna 2013 ja olivat joulukuun lopussa 2,2 % (tammikuun alussa noin 1,7 %; ks. kuvio 12). Yhdysvalloissa pitkien valtion joukkolainojen tuotot kasvoivat samalla ajanjaksolla voimakkaammin eli noin 1,8 prosentista noin 3,1 prosenttiin. Valtion joukkolainojen kehityksessä oli kaksi vaihetta vuonna 2013.

Tammikuusta toukokuun alkuun AAA-luokituksen saaneiden valtion joukkolainojen tuottoja euroalueella vaimensi makrotalouksnäkömyiden heikkous, kun yrityskyselyjen tulokset sekä työllisyyttä ja teollisuustuotantoa koskevat tilastot enteilivät heikkoa kehitystä. Lisäksi Kyprokselle myönnetty rahoitustukipaketti ja kotimarkkinoihin yhdistetyt epävarmuustekijät joissakin euroalueen maissa johtivat siihen, että sijoituksia siirrettiin jälleen turvallisempina kohteina pidettyihin hyvän luotoluokituksen saaneisiin valtion joukkolainoihin. Tämän seurauksena AAA-luokituksen saaneiden pitkien valtion joukkolainojen tuotot euroalueella supistuivat 2.5. ennätyksellisen pieniksi eli 1,5 prosentin tienoille. Samalla ajanjaksolla Yhdysvaltain valtion kymmenen vuoden joukkolainojen

3 Fitch Ratings -luokituslaitoksen alennettua heinäkuussa 2013 Ranskan valtionvelan luotoluokitusta AAA-luokitus oli euroalueen maista Alankomailla, Itävaltalla, Luxemburgilla, Saksalla ja Suomella.

tuotot supistuivat selvästi vähemmän, kun makrotaloustilastot kertoivat tasapainoisemmasta kehityksestä.

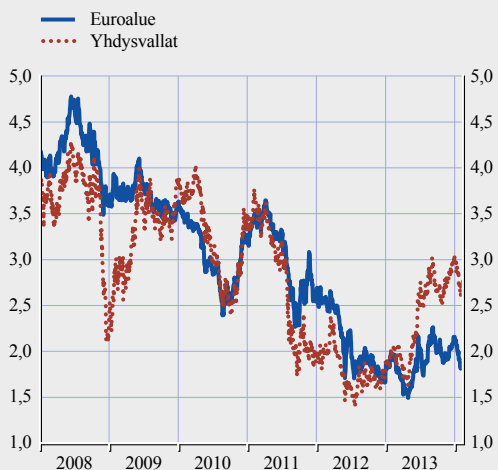
Toukokuun alusta vuoden loppuun AAA-luokituksen saaneiden pitkien valtion joukkolainojen tuotot kasvoivat euroalueella 0,70 prosenttiyksikköä ja Yhdysvalloissa 1,40 prosenttiyksikköä. Jo yksin touko-kesäkuussa ne nousivat euroalueella 0,60 prosenttiyksikköä ja Yhdysvalloissa 0,80 prosenttiyksikköä eli lähes samaan tahtiin, vaikka talousalueiden välillä oli selviä eroja niin suhdannevaiheessa kuin rahapolitiikan lyhyen aikavälin näkymissäkin. Tuottojen kasvun taustalla olivat suurelta osin Yhdysvaltain keskuspankin lausunnot, joiden mukaan vuoden loppua kohden olisi perusteltua vähentää elvytysohjelman mukaisia rahan määrää lisääviä joukkolainastoja, mikäli talous kehittyä ennusteiden mukaisesti. Ilmoitusten seurauksena odotuksia rahapolitiikan kehityksestä ilmeisesti tarkistettiin markkinoilla niin Yhdysvalloissa kuin muissakin kehittyneissä talouksissa. Yleisesti ottaen Yhdysvaltain joukkolainamarkkinoiden tilanteen muuttuminen vaikutti selvästi myös euroalueen markkinoihin. Euroalueella talouden trendikehitys ei antanut aihetta vastaavaan rahoitusolojen kiristymiseen kuin Yhdysvalloissa.

EKP aloitti heinäkuussa ennakoivan viestinnän todeten odottavansa, että ohjaukset pysyvät tuolloisella tasolla tai sitä alemmina pidemmän aikaa, mikä lievensi Yhdysvaltain tuottokehityksen välitöntä vaikutusta euroalueella. Elokuussa euroalueen pitkien valtion joukkolainojen tuotot kasvoivat jälleen, mutta tällä kertaa syynä oli euroalueen talousnäkömien vähittäinen yleinen koheneminen (etenkin kyselytietojen perusteella). Yhdysvalloissa tuotot nousivat selvästi myös heinä- ja elokuussa, kun taloustilastot kertoivat jokseenkin myönteisestä kehityksestä ja maan keskuspankin odotettiin yhä yleisemmin ryhtyvän pian vähentämään joukkolainastoja.

Syyskuusta lähtien pitkien valtion joukkolainojen tuottojen kehitys on jonkin verran taittunut euroalueella. Osasyynä ovat olleet vaihtelevat makrotalousluvut sekä EKP:n marraskuinen päätös laskea ohjaukset ja aiemman ennakoivan viestinnän vahvistaminen. Tuottojen supistumiseen saattoi loppusyksyyn saakka vaikuttaa se, että markkinaosapuolten odotukset Yhdysvaltain keskuspankin joukkolainastojen pikaisesta vähentämisestä muuttuivat, kun keskuspankki täsmensi, millä perusteilla se lopulta alkaisi vähentää joukkolainastojaan. Tuoreet taloustilastot eivät myöskään osoittaneet varmuudella, että Yhdysvaltain talouden elpyminen olisi vakaalla pohjalla ja etenisi jo omalla painollaan. Joulukuussa Yhdysvaltain talousluvut olivat jälleen odotettua paremmat, joten maan keskuspankki ilmoitti ryhtyvän varovaisesti vähentämään joukkolainastojaan tammikuussa 2014. Ilmoitus ei kuitenkaan juuri vaikuttanut pitkien valtion joukkolainojen tuottoihin, sillä se vähensi epävarmuutta ostojen vähennystahdistista ja sen ohella tehostettiin ennakoivaa viestintää ohjauksista. Yhdysvalloissa joukkolainojen tuotot heilahtelivat varsin paljon syyskuusta eteenpäin. Syynä olivat voimistunut epävarmuus rahapolitiikan tulevasta kehityksestä ja liittovaltion

Kuvio 12. Valtion pitkien joukkolainojen tuotot

(vuotuinen korko, päivähavaintoja)

Lähteet: Bloomberg, EuroMTS ja EKP.

Huom. Euroalueen kymmenen vuoden joukkolainojen tuottoa vastaa AAA-luokituksen saaneiden euroalueen valtioiden kymmenen vuoden joukkolainojen tuottoikäyrästä johdettu nimellistuotto EKP:n arvion mukaan. Yhdysvaltain joukkolainojen tuotot ovat valtion kymmenen vuoden joukkolainojen tuottoja.

velkakattoa koskeviin neuvotteluihin liittyvät poliittiset jännitteet. Joulukuun lopussa pitkien valtion joukkolainojen tuotot kasvoivat vuoden huippulukemiin, mikä johtui valtaosin vahvoista loppuvuoden talusluvuista sekä Yhdysvaltain keskuspankin aikeista vähentää joukkolainastoja.

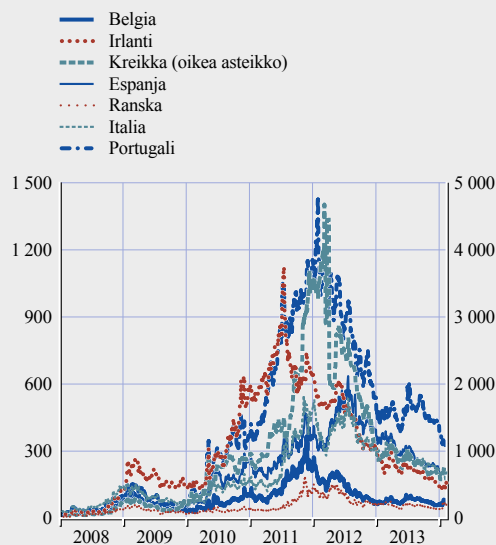
Euroalueella valtion joukkolainojen markkinoille oli tunnusomaista vuonna 2013, että useimpien euroalueen valtioiden pitkien joukkolainojen tuotot yhtenäistyivät. Yhtenäistyminen alkoi vuonna 2012, kun euroalueen valtionvelkakriisiä pyrittiin ratkaisemaan ja EKP ilmoitti valmiudestaan toteuttaa rahapoliittisia suoria kauppvoja (ks. kuvio 13). Yhtenäistymiskehitykseen vaikuttivat orastavat merkit siitä, että talouskehitys oli kääntymässä parempaan suuntaan jopa syvästä taantumasta kärsivissä maissa, sekä käsitys rahoitusvakautta koskevien riskien vähenemisestä. Rahoitusmarkkinoiden jännitteet levisivät aiempaa harvemmin euroalueen maasta toiseen, vaikka yksittäisissä maissa ilmeni vuoden aikana edelleen sisäisiä epävarmuustekijöitä. Vastaavasti heikon luottoluokituksen saaneiden valtioiden joukkolainojen markkinoilla tilanne vaikeutui vain hetkellisesti Yhdysvaltain keskuspankin ilmoitettua kaavailevansa joukkolainastoja vähentämistä ja heilahtelun lisääntyttä kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla.

Sen sijaan kehittyvien talouksien joukkolainamarkkinoilla vaikutukset olivat pitkäkestoisempia. Kun Yhdysvaltain keskuspankki joulukuun lopulla ilmoitti päättäneensä ryhtyä vähentämään joukkolainastojaan, vaikutus euroalueen joukkolainamarkkinoihin jäi vähäiseksi. Valtion joukkolainojen ensimarkkinoilla tilanne koheni myös häiriöistä kärsivillä lohkoilla. Jotkin euroalueen maat pystyivät pidentämään joukkolainojensa maturiteettia jouduttuaan hankkimaan aiempaa enemmän lyhytaikaista rahoitusta vuonna 2012, ja EU:n ja IMF:n yhteisen tukiohjelman kohteena olevista maista Irlanti ja Portugali edistyivät pyrkimyksissään päästä takaisin joukkolainamarkkinoille.

Euroalueen talousnäkymien orastavan kohenemisen myötä valtion viisivuotisten joukkolainojen reaalitytot kohenivat vuoden 2013 kuluessa 0,80 prosenttiyksikköä ja olivat vuoden lopussa noin -0,1 %. Kymmenen vuoden joukkolainojen reaalitytot kasvoivat 0,75 prosenttiyksiköllä noin 0,5 prosenttiin ja viiden vuoden futuuriin perustuvat reaalitytot viiden vuoden kuluttua 0,70 prosenttiyksiköllä noin 1,1 prosenttiin. Inflaatioisidonnaisista joukkolainoista johdettu viiden vuoden futuuriin perustuva tuotot yhtenäistävä inflaatiovauhti viiden vuoden kuluttua oli vuoden 2013 lopussa noin 2,5 % eli hieman hitaampi kuin vuoden alussa. Taustalla oli se, että viiden vuoden tuotot yhtenäistävä inflaatiovauhti hidastui 0,25 prosenttiyksikköä (noin 1,2 prosenttiin) ja kymmenen vuoden tuotot yhtenäistävä inflaatiovauhti noin 0,15 prosenttiyksikköä (noin 1,8 prosenttiin). Vastaavasti swapsopimuksista johdettu inflaatiovauhti viiden vuoden kuluttua oli suunnilleen 2,2 % eli niin ikään hieman hitaampi kuin vuoden alussa. Kun otetaan huomioon tuotot yhtenäistävään inflaatiovauhtiin sisältyvät inflaatoriski- ja likviditeettipreemiot, inflaatio-odotukset ovat markkinapohjaisten indikaattorien perusteella kaiken kaikkiaan pysyneet tiukasti EKP:n hintavakaustavoitteen mukaisina.

Kuvio 13. Tiettyjen euroalueen valtioiden joukkolainojen tuottoerot

(peruspisteinä, päivähavintoja)

Lähde: Thomson Reuters.

Huom. Valtion kymmenen vuoden joukkolainojen ja Saksan valtion vastaavan joukkolainan tuottoero.

EUROALUEEN OSAKEHINNAT NOUSIVAT RAJUSTI VUODEN 2013 JÄLKIPUOLISKOLLA

Osakehinnat nousivat euroalueella noin 20 % ja Yhdysvalloissa noin 30 % vuonna 2013 (ks. kuvio 14). Japanissa osakehinnat nousivat noin 57 %. Osakemarkkinoiden kehitykseen vaikuttivat monet samat tekijät kuin joukkolainamarkkinoiden kehitykseen.

Vuoden 2013 ensimmäisellä neljänneksellä osakehinnat nousivat Yhdysvalloissa. Euroalueella osakkeiden hintakehitys oli kuitenkin verrattain vaimeaa: se hyötyi riskinottohalukkuuden lisääntymisestä EKP:n ilmoitettua valmiudesta toteuttaa rahapoliittisia suoria kauppoja ja valtionvelkakriisin ratkaisupyrkimysten edettyä vuonna 2012, mutta samalla euroalueen talousluvut olivat jatkuvasti ennakoitua heikompia ja vahvistivat käsitystä lyhyen aikavälin kasvunäkymien heikkoudesta. Loppukeväästä euroalueen osakehinnat nousivat huolimatta siitä, että tuoreet BKT-luvut ja kyselyindikaattorit sekä muut tiedot olivat edelleen odotettua heikompia. Osakehintojen nousua tukivat kotimaisten epävarmuustekijöiden väistyminen osassa euroalueen maista sekä vaihtoehtoisten sijoituskohteiden (kuten valtioiden ja yritysten joukkolainojen) tuottojen heikkous. Toukokuun lopulla osakehinnat kuitenkin kääntyivät jyrkkään laskuun, kun Yhdysvaltain keskuspankin uskottiin yhä varmemmin ryhtyvän pian rajoittamaan joukkolainastojaan. Todennäköisimmin laskun taustalla oli pelko, että rahoitusolot kiristyisivät myös euroalueella ja horjuttaisivat talouden hapuilevaa elpymistä.

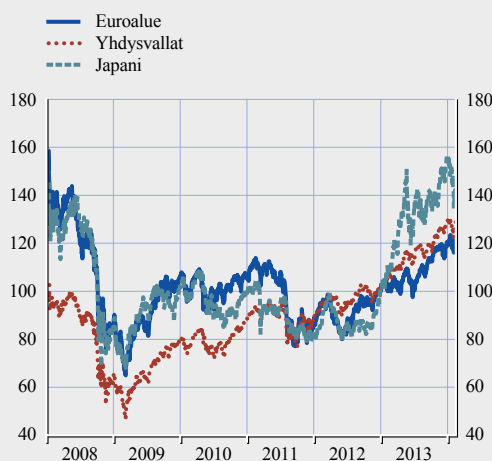
Osakemarkkinoiden odotukset olivat Yhdysvalloissa yleisesti ottaen myönteisemmät kuin euroalueella vuoden alkupuoliskolla: S&P 500 -indeksi nousi 13 % mutta laaja Dow Jones Euro Stoxx -indeksi vain 1 prosenttia. Vuoden alkukuukausina poliittinen sopu, jonka ansiosta voitiin tilapäisesti välttää finanssipoliittikan äkillinen kiristyminen ja korottaa liittovaltion velkakattoa, paransi markkinoiden odotuksia. Talousluvut vaihtelivat, mutta kesää kohti ne kohenivat yleisesti, mikä viittasi talouskehityksen piristymiseen. Yhdysvaltain keskuspankin joukkolainastoja vähentämisestä koskevat arvailut painoivat osakehintoja alaspäin, mutta kielteinen vaikutus oli vähäisempi kuin euroalueella luultavasti siksi, että ostojen vähentämisspäätöksen edellytyksenä oli myönteinen talouskehitys Yhdysvalloissa.

Implisiittisellä volatilitetillä mitattu osakemarkkinoiden epävarmuus lisääntyi molemmilla talousalueilla joukkolainastoja vähentämisestä koskevien spekulatioiden myötä, mutta vuoden alusta kesäkuun loppuun muutos oli varsin vähäinen.

Vuoden 2013 alkupuoliskolla hinnat kehittyvien talouksien osakemarkkinoilla laskivat, kun ulkomaiset sijoittajat pyrkivät myymään omistuksiaan Yhdysvaltain rahapolitiikkaan liittyvän epävarmuuden kasvaessa. Japanissa osakehinnat vaihtelivat voimakkaasti vuoden alkupuoliskolla. Aluksi ne nousivat nopeasti, kun Japanin keskuspankki ilmoitti uusista rahapoliittisista toimista ja BKT:n kasvu oli yllättävän vahvaa. Kokonaisuus jäi vuoden alkupuoliskolla kuitenkin vaatimattomammaksi, sillä loppukeväästä 2013 osakehinnat laskivat kansainvälisten osakemarkkinoiden kehitystä seurailleen.

Kuvio 14. Keskeiset osakeindeksit

(1.1.2013 = 100, päivähavainnot)

Lähde: Thomson Reuters.

Huom. Käytetyt indeksit ovat Dow Jones Euro Stoxx (laaja) euroalueen osalta, Standard & Poor's 500 Yhdysvaltojen ja Nikkei 225 Japanin osalta.

Vuoden jälkipuoliskolla euroalueen ja Yhdysvaltain osakeindeksien kehitys oli yhtenäisempää, kun Dow Jones Euro Stoxx -indeksi nousi 19 % ja S&P 500 -indeksi 15 %. Lisäksi implisiittisellä volatilitetillä mitattu osakemarkkinoiden epävarmuus väheni merkittävästi kummallakin talousalueella.

Euroalueen osakemarkkinoiden kehitys piristyi, kun EKP:n neuvosto kertoi aloittavansa ennakoivan viestinnän ja kun saatiin viitteitä siitä, että euroalueen talouden elpyminen oli alkanut vauhdittua. Osakemarkkinoilla seurattiin erittäin tarkasti viestejä Yhdysvaltain keskuspankin joukkolainastoja kehityksestä, ja ostoja vähentämisen lykkääminen keskimäärin paransi kehitystä osakemarkkinoilla. Osakehintojen nousua euroalueella edisti myös se, että rahoitusvakautta uhkaavien riskien katsottiin pienentyneen, minkä vuoksi finanssisektorin osakehinnat nousivat yrityssektorin osakehintoja enemmän. Finanssisektorin osakkeiden hintakehitystä saattoivat edistää myös EKP:n yhteyteen perustettavan yhteisen pankkivalvontamekanismin valmistelujen eteneminen sekä odotukset siitä, että saamisten laadun arvioinnin myötä pankkien taseista saadaan tarkempi kuva. Niin ikään edistyminen pankkiunionin muiden osien suunnittelussa on voinut edesauttaa osakehintojen nousua. Kun Yhdysvaltain keskuspankki joulukuussa 2013 lopulta ilmoitti päätöksestään vähentää joukkolainastojaan, reaktio oli myönteinen luultavasti siksi, että ilmoituksen myötä epävarmuus väheni ja ennakoivaa viestintää tehostettiin.

Osakehinnat nousivat vuoden jälkipuoliskolla myös Yhdysvalloissa, joskin hieman vähemmän kuin euroalueella. Nousua tukivat talouden jatkuva (tosin maltillinen) elpyminen sekä se, että Yhdysvaltain keskuspankin rahapolitiikka oli edelleen vahvasti kasvua tukevaa. Kuten euroalueellakin, myös Yhdysvalloissa osakehinnat nousivat, kun maan keskuspankki joulukuussa lopulta ilmoitti päättäneensä ryhtyä vähentämään joukkolainastojaan. Epäilykset liittovaltion velkakattoa koskevan sovun syntymisestä ja valtionhallinnon tilapäiseen sulkemiseen liittyvät huolet aiheuttivat epävarmuutta, ja niillä saattoi jonkin aikaa olla osakkeiden hintakehitystä jarruttava vaikutus. Japanissa osakehinnat nousivat samana ajanjaksona ja kehittyvilläkin markkinoilla osakehinnat piristyivät jonkin verran.

Yhdysvaltain laaja osakeindeksi nousi maaliskuussa kaikkien aikojen ennätyslukemiin, jotka loppuvuonna vielä ylittyivät useampaan otteeseen. Euroalueen laaja Dow Jones Euro Stoxx -indeksi oli vuoden 2013 lopussa noin 30 % alle kriisiä edeltäneiden huippulukemien. Yksinkertaisten osakehintamittareiden perusteella vaikuttaa siltä, että sijoittajat ovat valmiit maksamaan yhdysvaltalaisyriyten osakkeista korkeamman hinnan (suhteessa osakekohtaiseen tulokseen tai osinkoon) kuin euroalueen yritysten osakkeista.⁴

KOTITALOUKSIEN LAINANOTON KEHITYS VAKAUTUI VUONNA 2013

Kotitalouksien kokonaislainakannan vuotuinen kehitys vakautui vuonna 2013. Joulukuussa 2013 lainakannan vuotuinen muutosvauhti oli -0,2 % eli kutakuinkin sama kuin vuoden 2012 joulukuussa (0,2 %). Rahalaitosten myöntämien lainojen kehitys (ilman lainojen myynnin ja arvopaperistamisen vaikutusta) vakautui samankaltaisesti. Kehityksen samankaltaisuus johtuu siitä, että rahalaitokset ovat edelleen tärkein kotitalouksien lainoittaja. Muiden kuin rahalaitosten kotitalouksille myöntämät lainat selittyvät suurelta osin rahalaitosten lainamyynti- ja arvopaperistamistoiminnalla, jonka myötä (kansallisista kirjanpitoikäytännöistä riippuen) lainoja siirtyy rahalaitossektorin taseesta muiden rahoituksenvälittäjien (eli muiden rahoituslaitosten kuin vakuutuslaitosten ja eläkerahastojen) sektorin taseeseen.

Rahalaitosten kotitalouksille myöntämien lainojen kannan kehitykseen vaikutti edelleen eniten asuntolainojen kehitys. Joulukuussa 2013 asuntolainakannan vuotuinen kasvuvauhti oli 0,7 %

4 Ks. esim. elokuun 2013 Kuukausikatsauksen kehikko "Stock market developments in the light of the current low yield environment".

(vuoden 2012 lopussa 1,3 %). Kuten edellisvuonnakin, kehitys euroalueella vaihteli merkittävästi maittain, ja vaihtelu johtui eroista velkaantuneisuudessa ja siis myös sen purkamistarpeessa. Maa-kohtaiseen vaihteluun vaikuttivat niin ikään erot maiden taloustilanteissa ja pankkien lainanantokyvyssä ja -halukkuudessa. Lisäksi kotitalouksien asuntolainakannan kehitykseen lienevät vaikuttaneet asuntomarkkinoiden yleisiin näkymiin liittyvä lainanottajan riski sekä makrotaloustilanteen epävarmuus. Asuntomarkkinoiden näkymät olivat myös euroalueen pankkien luotonantokyselyn perusteella yksi tärkeä syy siihen, että asuntolainojen nettokysyntä supistui vuoden 2013 alkupuoliskolla. Vuoden kolmannella neljänneksellä asuntolainojen nettokysyntä kasvoi ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2010 viimeisen neljänneksen, mutta kasvu taittui jo neljännellä vuosineljänneksellä. Tarjontapuolella luotonantokriteerejä tiukennettiin vuoden 2013 kuluessa yhä harvemmin, sillä rahoitusmarkkinoiden hajautuminen lieveni ja pankkien rahoituksenhankintavaikkeudet yleisesti hellittivät EKP:n tavanomaisten ja epätavanomaisten rahapoliittisten toimien (etenkin kolmen vuoden pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden sekä vakuuskäytäntöön tehtyjen muutosten), rahapoliittisten suorien kauppajen toteutumismahdollisuuden sekä rahapolitiikkaa koskevan ennakoivan viestinnän ansiosta. Tilanteen kohenemisen myötä pankkien ei enää tarvinnut rajoittaa lainanantoaan kotitalouksille entisessä määrin. Pankkien asuntolainakorot vakaantuivat koko euroalueella vuoden 2013 kuluessa, joskin maiden välillä oli edelleen tuntuvia eroja.

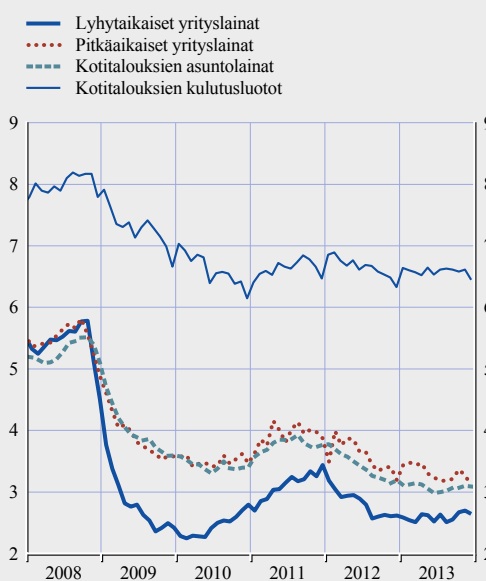
Kulutusluottojen vuotuinen kehitys vakautui vuoden 2013 loppupuoliskolla heikennyttyään entisestään vuoden alkupuoliskolla. Supistuminen kuitenkin jatkui, ja joulukuussa 2013 kulutusluottokanta supistui vuositasolla 3,1 % (joulukuussa 2012 se supistui 2,9 %). Heikko kehitys johtui pääasassa kysyntäpuolen tekijöistä (jotka vaikuttivat erityisesti kulutusluottoihin), ja se kävi yksiin myös kuluttajakyselyjen tulosten kanssa. Kulutusluottojen kysyntää heikensivät edelleen kotitalouksien käytettävissä olevien reaalityulojen vaimea kehitys sekä se, että useissa euroalueen maissa kotitaloudet olivat erittäin velkaantuneita. Pankkien luotonantokyselyssä kulutusluottojen kysynnän todettiin heikentyneen nettomääräisesti vuoden 2013 alkupuoliskolla, piristyneen sitten aavistuksen vuoden kolmannella neljänneksellä mutta heikentyneen jälleen hienokseltaan neljännellä vuosineljänneksellä. Luotonantokriteerien puolestaan todettiin ensin lieventyneen nettomääräisesti hieman vuoden 2013 toisella neljänneksellä mutta kiristyneen sitten hieman vuoden jälkipuoliskolla. Tärkein tekijä kulutusluottojen kysynnän kehityksen taustalla oli se, että kotitalouksien kestokulutushyödykemenojen ja säästämisen kehitys sekä kuluttajien luottamuksen kehitys eivät enää heikentäneet kysyntää aiemmassa määrin. Pankkien myöntämien kulutusluottojen korot vakautuivat kokonaisuutena vuoden jälkipuoliskolla, joskin ne olivat edelleen korkeampia kuin joulukuussa 2012 (ks. kuvio 15).

KOTITALOUKSIEN SUURI VELKAANTUNEISUUS VAKAUTUI

Vuonna 2013 euroalueen kotitalouksien velkaantuneisuus pysyi suurena samoissa luvuissa kuin vuoden 2010 puolivälistä lähtien.

Kuvio 15. Kotitalouksille ja yrityksille myönnettyjen lainojen korot

(vuotuinen korko, ilman kuluja, uudet lainasopimukset)

Lähde: EKP.

Arvioitu kotitalouksien velka suhteessa käytettävissä oleviin bruttotuloihin oli vuoden 2013 viimeisellä neljänneksellä 98,5 %, kuten jo vuoden 2010 puolivälissä (ks. kuvio 16). Kehityksen taustatekijöistä kotitalouksien kokonaisvelka kasvoi hieman mutta tulojen kehitys pysähtyi, kun talouskehitys jatkui heikkona ja työttömyys pysyi suurena. Kotitalouksien korkotaakka (eli korkomenojen prosenttiosuus käytettävissä olevista bruttotuloista) pysyi kutakuinkin ennallaan vuonna 2013 kevennyttyään vähitellen alkuvuodesta 2012 alkuvuoteen 2013. Kotitalouksien velan suhde BKT:hen pieneni arvioiden mukaan hienokseltaan ja oli vuoden 2013 viimeisellä neljänneksellä 64,5 % (vuoden 2012 viimeisellä neljänneksellä 65,2 %).

YRITYSTEN ULKOISEN RAHOITUKSEN KUSTANNUKSET LASKIVAT EDELLEEN

Yritysten ulkoisen rahoituksen nimelliskustannukset (kolmen kuukauden liukuva keskiarvo) laskivat ajanjaksolla vuoden 2012 lopusta vuoden 2013 loppuun noin 0,40 prosenttiyksikköä. Taustalla oli pääasiassa oman pääoman ehtoisen rahoituksen kustannusten huomattava lasku, sillä markkinaehtoisen velkarahoituksen ja pankkilainojen kustannukset laskivat jonkin verran (ks. kuvio 17). Kehityksessä oli kuitenkin edelleen merkittäviä eroja euroalueen maiden välillä.

Yritysten markkinarahoituksen kustannukset laskivat vuoden 2013 alkupuoliskolla (toukokuulle saakka) luottamuksen kohentuessa yleisesti rahoitusmarkkinoilla ja sijoittajien riskinottohalukkuuden lisääntyessä. Pankkilainojen kustannukset pysyivät samalla ajanjaksolla kutakuinkin muuttumattomina. Vuoden puolivälissä markkinapohjaisen rahoituksen kustannukset kääntyivät jonkinasteiseen nousuun mutta oman pääoman ehtoisen rahoituksen kustannukset laskivat edelleen. Ulkoisen rahoituksen kustannukset laskivat, vaikka euroalueen rahoitusmarkkinat olivat yhä hajautuneet ja riskipreemiot olivat heikon taloustilanteen vuoksi suuria. Kustannusten pienenemistä edisti ohjaukskorkeiden laskeminen marraskuusta 2011 lähtien alemmaksi kuin koskaan, viimeksi marraskuussa 2013.

Kuvio 16. Kotitalouksien velka ja korkomenot

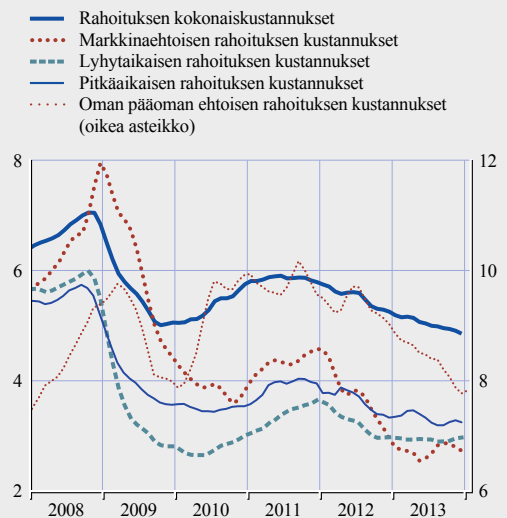

Lähteet: EKP ja Eurostat.

Huom. Kotitalouksien velka käsittää kaikkien institutionaalisten sektorien kotitalouksille myöntämät lainat, mukaan lukien ulkomaiset lainat. Korkomenoissa eivät ole mukana kaikki kotitalouksien maksamat rahoituskustannukset, koska niihin eivät sisälly rahoituspalveluista maksetut palkkiot. Viimeisen neljänneksen tiedot ovat osittain arvioita.

Kuvio 17. Yritysten ulkoisen rahoituksen kokonaiskustannukset

(vuotuisina prosentteina, kolmen kuukauden liukuva keskiarvo)

Lähteet: EKP, Thomson Reuters ja Merrill Lynch.

Huom. Yritysten ulkoisen rahoituksen kokonaiskustannukset on laskettu pankkilainojen, velkapapereiden ja oman pääoman erien kustannusten painotettuna keskiarvona niiden kannan perusteella (ks. maaliskuun 2005 Kuukausikatsauksen kehikko ”Euroalueen yritysten ulkoisen rahoituksen reaalkustannus”).

Pankkien nimelliset lyhyet antolainauskorot (kolmen kuukauden liukuva keskiarvo) olivat vuoden 2013 joulukuussa 3,0 % eli suunnilleen samoissa lukemissa kuin vuoden 2012 lopussa. Lyhyet markkinakorot nousivat samalla ajanjaksolla hieman, ja kolmen kuukauden euriborkorko oli 0,3 % joulukuussa 2013. Lyhyiden antolainauskorkojen ja lyhyiden markkinakorkojen ero siis kapeni hieman. Vuoden 2012 lopun ja vuoden 2013 joulukuun välisenä aikana pankkien pitkät antolainauskorot (kolmen kuukauden liukuva keskiarvo) laskivat noin 0,10 prosenttiyksikköä ja pitkien nimellisten antolainauskorkojen ja viiden vuoden yön yli -indeksiswapkoron ero kapeni noin 0,35 prosenttiyksikköä.

Vuoden 2011 lopulla ja vuoden 2012 puolivälissä toteutettujen EKP:n ohjauskoron laskujen vaikutus saattoi olla täysin välittynyt antolainauskorkoihin vuoden 2013 loppuun mennessä, mutta vuoden 2013 touko- ja marraskuussa toteutettujen EKP:n koronlaskujen vaikutus ei välttämättä näy vielä kokonaisuudessaan. Lisäksi rahapolitiikan välittymistä pankkilainakanavan kautta häiritsee osassa euroalueen maista edelleen se, että pankit karttavat luottokelpoisuudeltaan heikompiin lainanhakijoihin liittyviä riskejä. Voi myös olla, että EKP:n koronlaskut eivät joillakin lainkäyttöalueilla näy antolainauskoroissa sen vuoksi, että se ei ole sopinut pankkien pyrkimykseen vähentää velkarahoitettuja positiota ja täyttää tiukentuneet vakavaraisuusvaatimukset.

Markkinapohjaisen velkarahoituksen kustannukset (kolmen kuukauden liukuva keskiarvo) laskivat vuoden 2012 lopun ja vuoden 2013 joulukuun välisenä aikana noin 0,20 prosenttiyksikköä. Vuoden 2013 alkupuoliskolla (toukokuulle saakka) ne laskivat ennätysellisen alhaisiksi, sillä odotukset rahoitusmarkkinoilla kohenivat yleisesti ja yleinen riskinottohalukkuus lisääntyi, kun sijoittajat etsivät varoilleen entistä parempia tuottoja. Vuoden jälkipuoliskolla kustannukset kuitenkin nousivat aluksi hieman, kun epävarmuus Yhdysvaltain rahapolitiikan kehityksestä kasvoi, mutta loppuvuodesta ne kääntyivät jälleen laskuun.

Noteerattujen osakkeiden liikkeeseenlaskun kustannukset (kolmen kuukauden liukuva keskiarvo) laskivat huomattavasti vuonna 2013, ja joulukuussa 2013 ne olivat noin 1,25 prosenttiyksikköä matalammat kuin vuoden 2012 lopussa. Kustannukset laskivat varsinkin vuoden jälkipuoliskolla. Taustalla oli osakehintojen nousu, joka liittyi erityisesti EKP:n neuvoston ennakoivaan viestintään ja orastaviin merkkeihin euroalueen talouden elpymisestä, mutta myös rahoitusmarkkinoiden luottamuksen yleiseen vahvistumiseen ja vähäisempään epävarmuuteen kasvua voimakkaasti tukevan rahapolitiikan kiristämisestä Yhdysvalloissa.

ULKOISEN RAHOITUKSEN KÄYTTÖ OLI YHÄ VÄHÄISTÄ

Euroalueen yritysten ulkoisen rahoituksen käyttö oli vaimeaa myös vuonna 2013. Ulkoisen rahoituksen eristä rahalaitosten yrityksille myöntämien uusien lainojen määrä supistui, mutta vaikutusta lievensi markkinaehtoisen velan liikkeeseenlaskun kehitys. Noteerattujen osakkeiden liikkeeseenlasku oli edelleen vähäistä. Kaiken kaikkiaan markkinaehtoisen rahoituksen käyttö saattoi jonkin verran helpottaa suurten yritysten yleistä ulkoisen rahoituksen saantia. Sen suhteellinen merkitys euroalueen yritysten rahoituslähteenä oli kuitenkin edelleen keskimäärin vähäinen.

Yrityslainakannan supistuminen jatkui, ja vuoden 2013 joulukuussa lainakanta supistui vuositasaalla 3,0 % (vuoden 2012 lopussa se supistui 2,3 %). Velkapaperiemissioiden vuotuinen kasvu hidastui mutta oli joulukuussa 2013 edelleen nopeaa eli 8,5 % (vuoden 2012 lopussa 14,2 %, ks. kuvio 18). Noteerattujen osakkeiden liikkeeseenlasku oli yhä vähäistä, ja osakekannan vuotuinen kasvu oli joulukuussa 0,7 % (vuoden 2012 joulukuussa 0,5 %).

Ulkoisen rahoituksen kysynnän vaihteisuus johdettiin pääasiassa suhdannevaiheesta. Euroalueen pankkien luotonantokyselyn mukaan yritysten lainakysyntä euroalueella supistui vuonna 2013 nettomääräisesti, kun kiinteiden investointien kehitys vaikutti edelleen negatiivisesti eikä varastoja varten tarvittu kovin paljon rahoitusta. Luotonantokyselyn mukaan yritysten nettomääräisen lainakysynnän väheneminen kuitenkin hidastui vuoden kuluessa.

Euroalueen pankkien luotonantokysely osoitti, että vuonna 2013 euroalueen pankit tiukensivat yrityslainojen myöntökriteerejä vähemmän kuin vuonna 2012, eli yritysten luottoehtojen vakautumisesta alkoi näkyä orastavia merkkejä. Talousnäkyymiin liittyvät lainanhakijan riskit olivat edelleen pääasiallinen syy luotonantokriteerien tiukkenemiseen, mutta niiden vaikutus pieneni vuoden mittaan. Pankkien rahoituskustannuksiin ja taseeseen liittyvät tekijät vaikuttivat osaltaan luotonantokriteerien keskimääräiseen lievenemiseen euroalueen pankkien rahoitusolojen kohentuessa vuonna 2013. Pienten ja keskisuurten yritysten rahoituksensaantia koskevan kyselyn tulosten perusteella pk-yritysten rahoitusolot vaihtelivat euroalueella maittain. Eniten rahoituksensaantivaikeuksia oli finanssikriisistä pahiten kärsineiden maiden pk-yrityksillä.

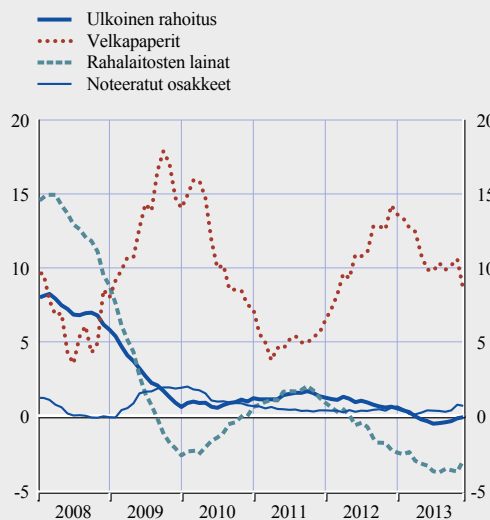
Ulkoisen rahoituksen kehitys vuonna 2013 viittaa siihen, että pankkien luotonantokriteerien pysyessä tiukkoina osa yrityksistä pystyi hajauttamaan rahoituksen hankintaansa. Pankkirahoituksen korvaaminen muista lähteistä saatavalla rahoituksella oli kuitenkin mahdollista lähinnä suuryrityksille, joilla on yleensä parhaat mahdollisuudet kerätä rahoitusta yritysten joukkolainojen markkinoilta.

YRITYSTEN VELKAANTUNEISUUS VÄHENI ASTEITTAIN

Euroalueen yrityssektorin velkaantuneisuus väheni kokonaisuutena edelleen asteittain vuonna 2013. Se olisi saattanut vähentyä enemmänkin, ellei talouskehitys ja yritysten tulosekehitys olisi ollut niin heikkoa. BKT:hen suhteutettu euroalueen yritysten velka supistui

Kuvio 18. Euroalueen yritysten ulkoinen rahoitus eriteltynä instrumenteittain

(vuotuinen prosenttimuutos)

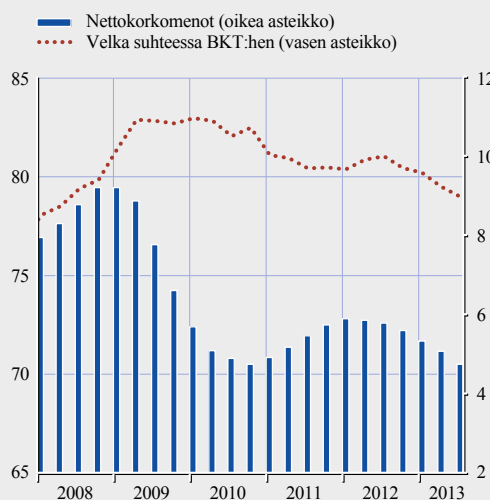

Lähde: EKP.

Huom. Ulkoinen rahoitus on määritelty rahalaitosten lainojen (joita ei ole korjattu lainojen myyntiä ja arvopaperistamista koskevilla tiedoilla), velkapapereiden ja yritysten liikkeeseen laskemien euromääräisten noteerattujen osakkeiden summaksi.

Kuvio 19. Euroalueen yritysten velka ja korkomenot

(%)

Lähde: EKP.

Huom. Velka perustuu sektoreittaisiin rahoituslilinpidon neljännesvuositilastoihin. Siihen sisältyvät lainat (pl. yhtiön sisäiset lainat), liikkeeseen lasketut velkapaperit ja eläkerahastojen vastuvelat. Nettokorkomenot on määritelty yritysten korkomenojen ja -tulojen eroksi suhteessa bruttotoimintaylijäämään (neljän neljänneksen liukuva summa). Mukana ovat tiedot vuoden 2013 kolmannen neljänneksen loppuun saakka.

aavistuksen ja oli vuoden 2013 kolmannella neljänneksellä 79 % (vuoden 2012 lopussa 80 %). Huippulukemissaan vuosina 2009–2010 yritysten velkasuhde oli 83 %, eli pidemmällä aikavälillä se on supistunut jonkin verran (ks. kuvio 19).

Kehityksessä on kuitenkin euroalueen sisäisiä eroja, kun sitä tarkastellaan eriteltynä maittain, sektoreittain tai yritystyypeittäin.⁵ Yritysten velkaantuneisuus väheni selvimmin niissä euroalueen maissa ja niillä sektoreilla, jotka olivat velkaantuneet eniten ennen finanssikriisiä, erityisesti rakennus- ja kiinteistösektoreilla. Yritysten velkasuhteet kuitenkin pysyivät suurina näillä alueilla. Tilinpäätöstiedoista käy lisäksi ilmi, että velkaantuneisuuttaan ovat vähentäneet voimakkaimmin ne (varsinkin pienemmät) yritykset, joilla oli jo ennestään runsaasti velkaa. Sitä vastoin vähävelkaisen yritysten velkaantuneisuus on finanssikriisin alusta lähtien koko ajan lisääntynyt.

Velkatilanteen kestävyyttä edisti vuonna 2013 se, että alhainen korkotaso ja yritysten joukkolainojen matalat tuotot tukivat yhä yritysten velanhoitokykyä ja nettomääräinen korkorasite pieneni edelleen ja painui alle pitkän aikavälin keskiarvon (mitattu vuodesta 2000). Muutokset lyhytaikaisen rahoituksen ehdoissa vaikuttavat kuitenkin edelleen niihin yrityksiin, joiden velasta suuri osa on vaihtuvakorkoista.

2.3 HINNAT JA KUSTANNUKSET

Euroalueen vuotuinen YKHI-inflaatio oli vuonna 2013 keskimäärin 1,4 %. Vuonna 2012 vuotuinen inflaatiovauhti oli 2,5 % ja vuonna 2011 se oli 2,7 %. Inflaation tuntuva hidastuminen vuoden 2013 aikana oli hieman odotettua nopeampaa. Tämä johtui lähinnä energian ja elintarvikkeiden hintojen nousun tuntuvasta hidastumisesta.

Tuottajahintojen kehitys ja kyselytutkimusten tulokset osoittavat, että tarjontaketjun hintapaineet vähenivät edelleen vuonna 2013. Teollisuuden tuottajahintojen nousu muuttui hieman negatiiviseksi vuonna 2013 ja oli keskimäärin -0,2 %, kun se vuonna 2012 oli keskimäärin 2,8 %. Nousun hidastuminen johtui lähinnä öljyn hinnan kehityksestä ja elintarvikkeiden maailmanmarkkinahintojen nousun taitumisesta kesällä 2012.

Työvoimakustannusten aiheuttamat kotimaiset kustannuspaineet pysyivät vaimeina vuoden 2013 kolmena ensimmäisenä neljänneksenä, mikä johtui työmarkkinoiden heikkouden jatkumisesta. Palkkojen melko maltillisessa nousussa euroalueen tasolla eivät näy huomattavat maidenväliset erot palkkakehityksessä.

Kuluttajien inflaatiokäsitykset ja lyhyen aikavälin inflaatio-odotukset heikkenivät hieman vuonna 2013 verrattuna vuosiin 2012 ja 2011. Kyselytutkimuksiin perustuvat pidemmän aikavälin inflaatio-odotukset olivat erittäin vakaat ja ne pysyivät tiukasti EKP:n neuvoston tavoitteen mukaisina eli että inflaatio on keskipitkällä aikavälillä alle 2 %, mutta lähellä sitä.

YKHI-INFLAATIO HIDASTUI TUNTUVASTI VUONNA 2013

Euroalueen vuotuisen YKHI-inflaation tuntuva hidastuminen vuonna 2013 johtui lähinnä energian hinnan nousun huomattavasta hidastumisesta lokakuusta 2012 lähtien. Hidastumiseen vaikutti myös elintarvikkeiden hintojen nousun voimakas hidastuminen vuoden toisella puoliskolla. Ilman

5 Ks. helmikuun 2014 Kuukausikatsauksen artikkeli ”Deleveraging patterns in the euro area corporate sector”.

Taulukko I. Hintakehitys

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	2011	2012	2013	2012 IV	2013 I	2013 II	2013 III	2013 IV	2013 Joulu	2014 Tamm
YKHI ja sen aluerät¹⁾										
Kokonaisindeksi	2,7	2,5	1,4	2,3	1,9	1,4	1,3	0,8	0,8	0,7
Energia	11,9	7,6	0,6	6,3	3,2	0,3	0,1	-0,9	0,0	-1,2
Jalostamattomat elintarvikkeet	1,8	3,0	3,5	4,3	3,9	4,8	4,2	1,3	1,5	.
Jalostetut elintarvikkeet	3,3	3,1	2,2	2,4	2,3	2,1	2,5	2,1	2,0	.
Muut teollisuustuotteet kuin energia	0,8	1,2	0,6	1,1	0,8	0,8	0,4	0,3	0,3	0,2
Palvelut	1,8	1,8	1,4	1,7	1,7	1,3	1,4	1,2	1,0	1,1
Muut hinta- ja kustannusindikaattorit										
Teollisuuden tuottajahinnat	5,7	2,8	-0,2	2,4	1,2	-0,1	-0,6	-1,1	-0,8	.
Öljyn hinta (euroa/barreli)	79,7	86,6	81,7	84,4	85,0	79,0	82,5	80,3	80,8	78,8
Muiden raaka-aineiden kuin energian hinnat	12,2	0,5	-8,2	4,4	-3,0	-5,2	-12,7	-11,8	-11,4	-9,3

Lähteet: Eurostat, EKP ja Thomson Reutersin tietoihin perustuvat EKP:n laskelmat.

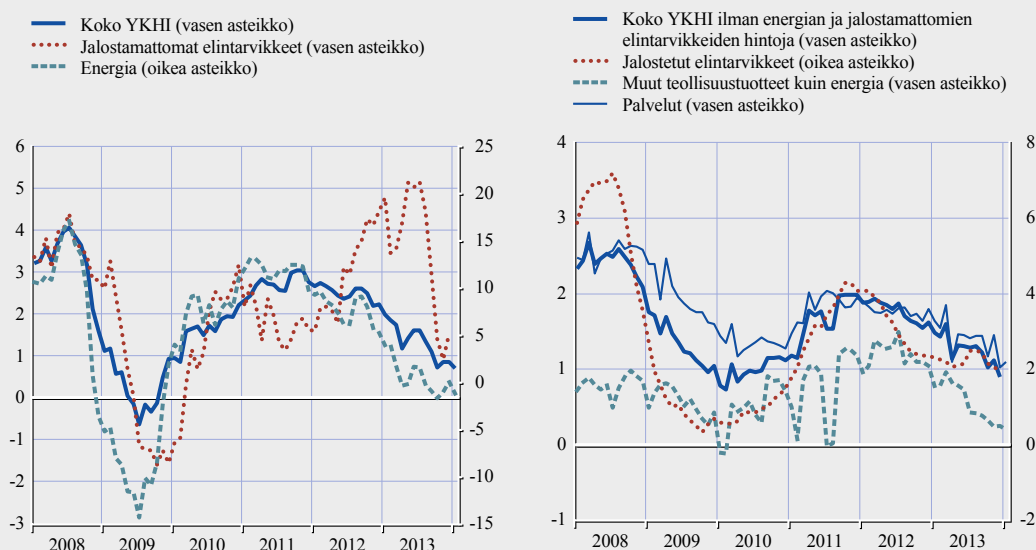
1) YKHI-inflaatiota ja sen eriä (pl. jalostamattomat elintarvikkeet ja jalostetut elintarvikkeet) koskevat luvut tammikuulta 2014 viittaavat Eurostatin alustaviin arvioihin.

vaihtelevia eriä eli elintarvikkeiden ja energian hintaa laskettu YKHI-inflaatio on kuitenkin myös hidastunut tilanteessa, jossa kasvu on vaimeaa (ks. taulukko 1 ja kuvio 20).

Energiaerän (sen paino YKHIn tavaroiden ja palvelujen korissa on 11 %) hintojen vuotuinen muutosvauhti hidastui huomattavasti koko vuonna 2013. Niiden 12 kuukauden keskimääräinen muutosvauhti oli 0,6 %, kun se vuonna 2012 oli ollut 7,6 %. Tämä johtui etupäässä öljyn dollarimääräisten hintojen laskusta ja euron vahvistumisesta. Vuoden jälkipuoliskolla energian hinnan yleiseen laskuun vaikutti myös jalostusmarginaalien pieneneminen. Lasku kuitenkin vaihteli hieman, mikä

Kuvio 20. YKHI-inflaatio: tärkeimmät erät

(vuotuinen prosenttimuutos, kuukausihavaintoja)

Lähde: Eurostat.

johtuu öljyn hinnan kehityksestä sekä positiivisista ja negatiivisista vertailuajankohdan vaikutuksista. Nämä tekijät vaikuttivat erityisesti niiden aluerien hintoihin, jotka johdetaan suoraan öljyn hinnasta (nestemäiset polttoaineet ja henkilöajoneuvojen poltto- ja voiteluaineet). Vertailuajan kohta vaikutti tosin myös sähkön, kaasun ja lämmityspolttoaineiden hintoihin.

Elintarvikkeiden hintojen vuotuinen muutosvauhti pysyi nopeana eli noin 3 prosentissa tammielokuussa 2013. Tämä johtui elintarvikkeiden raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen kehityksestä ja paikallisista tarjontaolosuhteista. Elintarvikkeiden hintojen nousu hidastui melko nopeasti elokuusta lähtien. Hidastuminen johtui siitä, että hedelmien ja vihannesten hintojen nousua nopeuttaneen epäsuotuisan sään vaikutus alkoi hälventyä. Tämä johtui erityisesti jalostettujen elintarvikkeiden hintaerästä. Sen vuotuinen nousuvauhti oli melkein 5 % vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Tämän erän hintojen nousuvauhti oli YKHI:n nopein myös koko vuonna, sillä sen keskimääräinen muutosvauhti oli 3,5 %. Muutosvauhti oli tuntuvasti nopeampi kuin vuosina 2012 (3,0 %) ja 2011 (1,8 %). Sitä vastoin jalostettujen elintarvikkeiden hintojen nousu on hidastunut syksystä 2011 lähtien. Jalostettujen elintarvikkeiden hintojen keskimääräinen vuotuinen muutosvauhti oli 2,2 % vuonna 2013 eli huomattavasti hitaampi kuin vuonna 2012, jolloin se oli 3,1 % ja vuonna 2011 (3,3 %). Nousun asteittainen hidastuminen keskeytyi heinä- ja elokuussa, jolloin jalostettujen elintarvikkeiden hintojen nousu oli hieman keskimääräistä nopeampi eli 2,5 %. Tämä johtui lähinnä tupakan hinnan vuotuisen muutosvauhdin tuntuvasta nopeutumisesta. Tämä vaikutus kääntyi loka-kuusta 2013 lähtien. Tämän seurauksena jalostettujen elintarvikkeiden hintojen nousu hidastui 2,1 prosenttiin vuoden viimeisellä neljänneksellä.

Ilman vaihtelevia eriä eli elintarvikkeiden ja energian hintaa laskettu keskimääräinen YKHI-inflaatio hidastui vuonna 2013, joskin vähemmän kuin kokonaisinflaatio. Ilman näitä eriä laskettu YKHI-inflaatio oli keskimäärin 1,5 % vuonna 2012, mutta vuoden 2013 toisella puoliskolla se hidastui lähes 1,0 prosenttiin. Ilman elintarvikkeiden ja energian hintoja lasketun YKHI-korin molempien tärkeimpien erien eli muiden teollisuustuotteiden kuin energian ja palvelujen hintojen vuotuinen muutosvauhti oli vuoden 2013 lopussa odotettua hitaampi, mikä johtuu kysynnän yleisestä vaihteesta. Muiden teollisuustuotteiden kuin energian hintojen nousuvauhti vaihteli hieman vuoden parina ensimmäisenä kuukautena, ja heinäkuusta 2013 lähtien se on ollut melko hidas. Tämä johtuu vaatteiden ja jalkineiden hintojen vuotuisen muutosvauhdin hitaudesta – muutosvauhti oli välillä jopa negatiivinen. Muutosvauhdin hitauteen vaikuttivat talvi- ja kesälennusmyynnit. Yleisemmin tarkasteltuna kysynnän heikkous on edelleen hidastanut muiden teollisuustuotteiden kuin energian, erityisesti kestokulutustavaroiden, kuten autojen, hintojen vuotuista muutosvauhtia. Palvelujen hintojen – eli YKHI:n suurimman erän – vuotuinen muutosvauhti pysyi jokseenkin muuttumattomana lähes koko vuoden 2013. Muutosvauhti vaihteli maalisi- ja huhtikuussa, mikä johtui pääasiaisen ajoittumisesta. Kesä- ja syyskuun välisenä aikana muutosvauhti vakaantui 1,4 prosenttiin. Tämän jälkeen muutosvauhti hidastui edelleen, ja vuoden 2013 viimeisellä neljänneksellä se oli keskimäärin 1,2 %.

TUOTTAJAHINTOJEN LASKU JATKUI VUONNA 2013

Tarjontaketjun hintapaineet vähenivät edelleen koko vuonna. Tuottajahintojen vuotuinen nousuvauhti jatkoi hidastumistaan, mikä johtuu öljyn ja muiden raaka-aineiden hintojen laskusta. Tuottajahintojen kuukausitason vaihtelu johtui lähinnä positiivisista ja negatiivisista vertailuajankohdan vaikutuksista, jotka liittyvät energian ja elintarvikkeiden hintojen vuodentakaiseen kehitykseen. Muiden teollisuustuotteiden kuin energian hintojen nousupaineet pysyivät verrattain vakaina ja olivat vaihtelevia. Sitä vastoin elintarvikkeiden hintojen nousupaineet maltillistuivat vuoden ensimmäisellä puoliskolla, ja syksyä kohden ne alkoivat vähentyä.

Euroalueen ilman rakennusalaan lasketun teollisuuden tuottajahintojen vuotuinen muutosvauhti muuttui negatiiviseksi vuonna 2013 ja oli keskimäärin -0,2 %. Vuonna 2012 se oli 2,8 % ja vuonna 2011 se oli 5,7 %. Ilman rakennusalaan ja energian hintaa lasketun teollisuuden tuottajahintojen vuotuinen muutosvauhti hidastui myös edelleen vuonna 2013. Nousuvauhti hidastui keskimäärin 0,4 prosenttiin, kun se vuonna 2012 oli ollut 1,4 % ja 3,8 % vuonna 2011. Hintapaineet vähenivät enemmän hintaketjun alkupäässä (välituotteiden tuottajahinnat) kuin loppupäässä (kulutustavaroiden tuottajahinnat (ks. kuvio 21).

KOTIMAISET HINTAPAINHEET PYSYIVÄT VAIMEINA VUONNA 2013

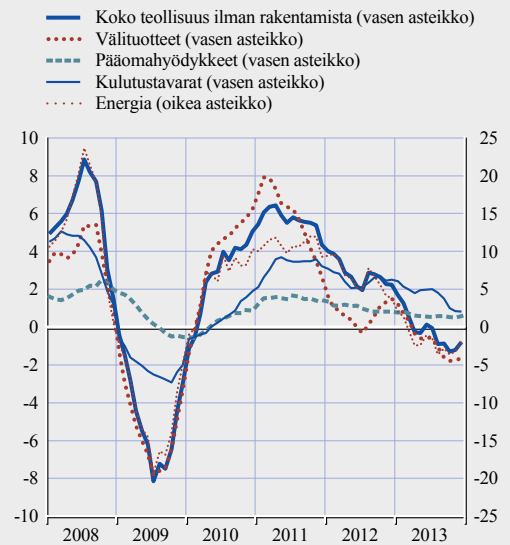
Työvoimakustannusten aiheuttamat kotimaiset hintapaineet pysyivät vaimeina vuoden 2013 kolmena ensimmäisenä neljänneksenä, mikä johtui euroalueen työmarkkinoiden heikkouden jatkumisesta. Palkkojen nousu näytti hidastuvan hieman vuonna 2012 verrattuna vuoteen 2011. Vuoden 2013 ensimmäisellä neljänneksellä työ-

voimakustannusten kasvu nopeutui hieman euroalueella. Vuoden toisella ja kolmannella neljänneksellä kasvu hidastui jälleen. Palkkojen melko maltillisessa nousussa euroalueen tasolla eivät näkyneet huomattavat maidenväliset erot palkkakehityksessä. Maissa, joissa työmarkkinat ovat verrattain vahvat, nimellispalkkojen nousu oli vahvaa. Sitä vastoin maissa, joissa pannaan täytäntöön julkisen talouden vakauttamistoimia, ja joissa työttömyys on pitkään ollut suurta, nimellispalkat nousivat ja yksikkötyökustannukset kasvoivat vain hieman tai jopa laskivat.

Euroalueen sopimuspalkkojen nousu hidastui vuonna 2013. Vuoden toisella ja kolmannella neljänneksellä ne nousivat 1,7 % vuotta aiemmasta, ja vuonna 2012 ne nousivat keskimäärin 2,2 %. Työntekijää kohden laskettujen työvoimakustannusten vuotuinen kasvuvauhti oli 1,6 % vuoden 2013 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä eli hieman hitaampi kuin vuonna 2012, jolloin se oli keskimäärin 1,7 % (ks. taulukko 2). Muista palkkaindikaattoreista esimerkiksi tuntia kohden laskettujen työvoimakustannusten kasvu hidastui vuonna 2013 huomattavasti verrattuna vuoden 2012

Kuvio 21. Teollisuuden tuottajahinnat eriteltyinä

(vuotuinen prosenttimuutos, kuukausihavaintoja)

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Taulukko 2. Työvoimakustannusindikaattoreita

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	2010	2011	2012	2012 III	2012 IV	2013 I	2013 II	2013 III
Sopimuspalkat	1,7	2,0	2,2	2,2	2,2	1,9	1,7	1,7
Työvoimakustannukset/tunti	1,5	2,2	1,9	2,0	1,6	1,9	1,1	1,0
Työvoimakustannukset/työntekijä	1,9	2,1	1,7	2,0	1,5	1,6	1,6	1,6
<i>Lisätietoja:</i>								
Työn tuottavuus	2,4	1,3	0,0	-0,1	-0,3	-0,2	0,4	0,5
Yksikkötyökustannukset	-0,6	0,8	1,7	2,1	1,8	1,8	1,2	1,1

Lähteet: Eurostat, kansalliset tiedot ja EKP:n laskelmat.

kehitykseen, mikä johtuu lähinnä tehtyjen työtuntien määrän tuntuvasta kasvusta. Palkkojen nousu oli kaiken kaikkiaan paljon nopeampaa kuin euroalueen tuntia kohden laskettujen työvoimakustannusten muiden kuin palkkojen erän nousu.

Työntekijää kohden lasketun työn tuottavuuden kasvu pysähtyi vuonna 2012. Vuoden 2013 kolmena ensimmäisenä neljänneksenä kasvu elpyi vain hieman eli keskimäärin noin 0,3 prosenttiin. Kasvun hienoinen nopeutuminen sekä työntekijää kohden laskettujen työvoimakustannusten vuotuisen muutosvauhdin hidastuminen johtivat siihen, että yksikkötyökustannusten vuotuinen kasvu hidastui 1,1 prosenttiin vuoden 2013 kolmannella neljänneksellä. Vuonna 2012 ne kasvoivat 1,7 %.

Yritysten voitot alkoivat jälleen kasvaa vuoden 2009 puolivälistä lähtien, mutta vuosina 2011 ja 2012 voitot eivät juuri kasvaneet. Vuoden 2013 toisella neljänneksellä voittojen kasvu nopeutui. Edeltävinä neljänneksinä kasvu oli kohentunut hieman. Yksikkötyökustannusten kasvun nopeutumisesta ja epäsuotuisasta taloustilanteesta johtuen yritysten voittojen vuotuinen muutosvauhti oli negatiivinen koko vuoden 2012, ja se muuttui positiiviseksi vuoden 2013 ensimmäisellä neljänneksellä. Yritysten voittojen kasvun nopeutuminen johtuu lähinnä tuotantoyksikköä kohden laskettujen voittojen kasvun nopeutumisesta.

ASUNTOJEN HINTOJEN LASKU PYSÄHTYI

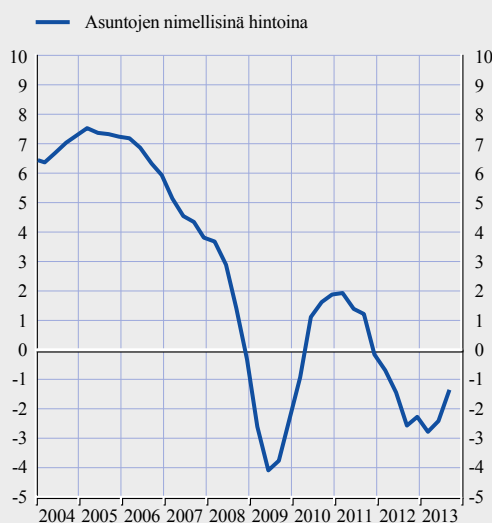
Asuntojen hinnat eivät sisälly YKHIin. Euroalueen asuntojen hinnat alkoivat laskea syksyllä 2011 (ks. kuvio 22). Vuoden 2013 kolmannella neljänneksellä hinnat laskivat 1,4 % vuotta aiemmasta, eli hinnat laskivat vähemmän kuin vuoden ensimmäisellä (2,8 %) ja toisella neljänneksellä (2,4 %). Tämä saattaa viitata siihen, että asuntojen hintojen vuositasolla mitattu lasku on pysähtynyt. Asuntojen hintojen vuotuisessa nousussa oli merkittäviä euroalueen maiden välisiä eroja myös vuonna 2013. Asuntojen hintojen vuotuinen nousu oli negatiivinen ja jatkoi hidastumistaan useissa euroalueen maissa. Hintojen vuotuinen nousu pysyi kuitenkin positiivisena Belgiassa, Virossa, Suomessa, Saksassa, Luxemburgissa ja Itävallassa.

INFLAATIO-ODOTUSTEN KEHITYS

Consensus Economics, Euro Zone Barometer ja EKP:n Survey of Professional Forecasters -kyselytutkimuksista saadut tiedot viittaavat siihen, että pidemmän aikavälin inflaatio-odotukset (5 vuoden kuluttua) pysyivät 2,0 prosentin tuntumassa vuonna 2013. Markkinaodotuksiin perustuvat indikaattorit, kuten inflaatioon sidotuista joukkolainoista ja swapeista johdettu tuotot yhtenäistävä pitkän aikavälin inflaatiovauhti, viittasivat myös siihen, että inflaatio-odotukset ovat täysin EKP:n neuvoston hintavakauden määritelmän mukaiset.⁶

Kuvio 22. Asuntojen hintakehitys euroalueella

(vuotuinen prosenttimuutos, neljännesvuosihavainnot)

Lähde: Yhdenmukaistamattomiin kansallisiin tietoihin perustuvat EKP:n laskelmat.
Huom. Vuoden 2013 tiedot ovat kolmelta ensimmäiseltä neljännekseltä.

6 Ks. lokakuun 2013 Kuukausikatsauksen artikkeli ”The anchoring of long-term inflation expectations in the euro area”.

2.4 TUOTANTO, KYSYNTÄ JA TYÖMARKKINAT

TALOUSKASVU ALKOI ELPYÄ VUONNA 2013

Pitkän heikon kehityksen jälkeen euroalueen talous alkoi vahvistua vuoden 2013 aikana (ks. taulukko 3). Kotimainen kysyntä vahvistui vähitellen yritysten ja kuluttajien luottamuksen kohene-
misen mukaisesti. Kysyntä oli tosin aiemmin heikkoa. Yksityiseen kulutukseen vaikutti se, että
työllisyyden väheneminen heikensi kokonaistuloja erityisesti vuoden alussa. Tämän kehityksen
kumosi myöhemmin vuoden aikana raaka-aineiden hintojen laskun suotuisa vaikutus reaalitytöihin.
Investointeja tuki epävarmuuden väheneminen. Investointien kasvua hidastivat kuitenkin rahoi-
tussektorin ja ei-rahoitussektorin tarve purkaa velkaantuneisuuttaan sekä luotonannon rajoitteet.
Investointien kasvua ovat todennäköisesti hidastaneet myös kapasiteetin käyttöasteen pysyminen
pienellä sekä kysynnän heikot näkymät. Julkista kulutusta hillitsi julkisen talouden vakauttamis-
toimien jatkuminen useissa euroalueen maissa, vaikka finanssipolitiikka keveni vuodesta 2012.
Lisäksi varastosykli kääntyi vuonna 2013, kun vuoden 2011 toisella puoliskolla alkanut varastojen
mukautusprosessi päättyi. Ulkomaankaupalla oli edelleen positiivinen vaikutus euroalueen BKT:n
määrän kasvuun vuonna 2013. Kaiken kaikkiaan BKT:n määrän heikko kasvu vuoden ensimmäi-
senä neljänneksenä sekä edellisen vuoden negatiivinen kasvuperintö (0,5 %) johtivat siihen, että
BKT supistui edelleen 0,4 % koko vuonna 2013. Vuonna 2012 BKT supistui 0,7 %.

Euroalueen BKT:n määrän neljännesvuosikasvu hidastui 0,5 % vuoden 2012 viimeisellä neljän-
neksellä, ja vuoden 2013 ensimmäisellä neljänneksellä se supistui edelleen 0,2 %. Tuotannon
supistumista vuoden ensimmäisellä neljänneksellä lisäsi joissain Euroopan maissa vallinnut kylmä
sää, joka vaikutti lähinnä rakennustoimialan tuotantoon. Vuoden 2013 toisella neljänneksellä tu-
otannon määrän neljännesvuosikasvu oli 0,3 %, joten tuotannon määrä kasvoi ensimmäisen kerran

Taulukko 3. BKT:n määrän koostumus

(prosenttimuutos, ellei toisin mainita; kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	Vuosimuutos ¹⁾									Neljännesvuosimuutos ²⁾				
	2011	2012	2013	2012 IV	2013 I	2013 II	2013 III	2013 IV	2012 IV	2013 I	2013 II	2013 III	2013 IV	
Bruttokansantuotteen määrä	1,6	-0,7	-0,4	-1,0	-1,2	-0,6	-0,3	0,5	-0,5	-0,2	0,3	0,1	0,3	
<i>josta:</i>														
Kotimainen kysyntä ³⁾	0,7	-2,2	.	-2,3	-2,1	-1,4	-0,5	.	-0,7	-0,3	0,0	0,5	.	
Yksityinen kulutus	0,3	-1,4	.	-1,5	-1,2	-0,6	-0,4	.	-0,5	-0,1	0,1	0,1	.	
Julkisen kulutus	-0,1	-0,5	.	-0,7	-0,1	0,1	0,5	.	0,0	0,3	0,0	0,2	.	
Kiinteän pääoman bruttomuodostus	1,6	-4,1	.	-4,7	-5,5	-3,5	-2,4	.	-1,2	-2,0	0,3	0,5	.	
Varastojen muutos ^{3),4)}	0,3	-0,5	.	-0,3	-0,3	-0,4	0,1	.	-0,2	0,1	-0,2	0,3	.	
Nettovienti ³⁾	0,9	1,6	.	1,2	0,9	0,7	0,2	.	0,1	0,1	0,3	-0,4	.	
Vienti ⁵⁾	6,5	2,5	.	1,9	0,1	1,3	0,9	.	-0,6	-0,9	2,1	0,3	.	
Tuonti ⁵⁾	4,5	-1,0	.	-0,8	-1,9	-0,3	0,6	.	-1,0	-1,1	1,5	1,2	.	
Reaalinen arvonlisäys, brutto														
<i>josta:</i>														
Teollisuus ilman rakentamista	3,0	-1,1	.	-1,4	-1,7	-1,0	-1,0	.	-1,6	0,0	0,5	0,0	.	
Rakentaminen	-1,6	-4,2	.	-5,3	-5,4	-4,6	-3,4	.	-1,7	-1,3	-0,4	-0,0	.	
Palvelut	1,8	0,0	.	-0,3	-0,4	-0,1	0,2	.	-0,1	-0,2	0,3	0,2	.	

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Huom. Vuosikohtaiset luvut on laskettu kausivaihtelusta puhdistamattomien tietojen perusteella. Menojen erittelyyn sisältävä Eurostatin toinen arvio kansantalouden tilinpidosta vuoden 2013 viimeiseltä neljännekseltä julkistettiin vasta tämän julkaisun laatimisen jälkeen.

1) Prosenttimuutos edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta.

2) Prosenttimuutos edellisestä neljänneksestä.

3) Vaikutus BKT:n määrän kasvuun prosenttiyksikköinä.

4) Sisältää arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset.

5) Tuonti ja vienti käsittävät tavarat ja palvelut ja sisältävät euroalueen sisäisen kaupan. Euroalueen sisäisen kaupan tietoja ei ole poistettu kansantalouden tilinpidon tuonti- ja vientiluvuista. Tästä syystä nämä tiedot ja maksutasetiedot eivät ole täysin verrannollisia.

puoleentoista vuoteen. BKT:n kasvu toisella neljänneksellä johtuu osittain tilapäisistä tekijöistä, jotka vaikuttivat tuotantoon joissakin maissa. Näitä tekijöitä olivat varsinkin rakennustoiminnan vahvistuminen heikon ensimmäisen neljänneksen jälkeen sekä epätavallisen kylmästä keväästä johtunut suuri energiankulutus. Lyhyen aikavälin indikaattorien kehityksen mukaisesti tuotannon määrän neljännesvuosikasvu nopeutui edelleen 0,1 % vuoden kolmannella neljänneksellä. Tämä johtui osittain siitä, että kotimainen kysyntä (varastojen muutoksia lukuun ottamatta) kasvoi edelleen. Kotimaisen kysynnän vaikutus BKT:n neljännesvuosikasvuun oli suurempi kuin nettoviennin ensimmäisen kerran sitten vuoden 2011 ensimmäisen neljänneksen. Eurostatin ensimmäisen arvion mukaan euroalueen BKT:n määrän neljännesvuosimuutos oli vuoden viimeisellä neljänneksellä 0,3 %. Erittelyä BKT:n määrän kasvusta vuoden viimeisellä neljänneksellä ei ole vielä saatavissa, mutta viimeisimmät tiedot viittaavat siihen, että kotimaisella kysynnällä on ollut edelleen positiivinen kasvuvaikeus, ja että nettoviennin nopeutti kasvua hieman.

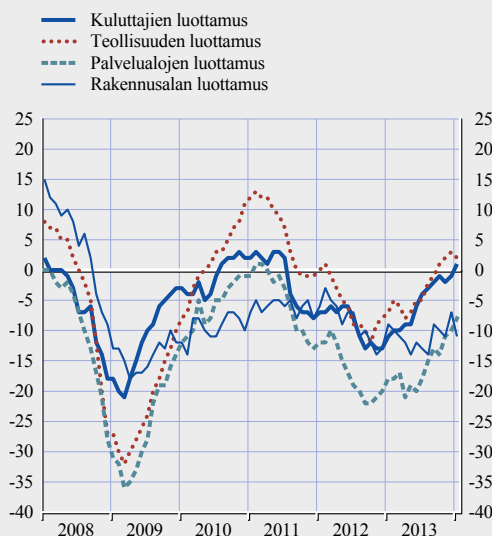
KOTIMAINEN KYSYNTÄ KOHENI VAIMEAN ALKUVUODEN JÄLKEEN

Yksityisen kulutuksen kasvu nopeutui, joskin vain hieman, vuoden toisella ja kolmannella neljänneksellä. Kuutena edellisenä neljänneksenä kasvu oli supistunut. Kulutuksen kehitys oli yhdenmukainen käytettävissä olevien reaalitulojen vähenemisen jatkumisen kanssa. Työllisyyden aiempaa tuntuvammasta vähenemisestä huolimatta käytettävissä olevat reaalitulot pienenevät vuonna 2013 vähemmän kuin vuonna 2012. Tämä johtui osittain finanssipolitiikan keventymisestä ja raaka-aineiden hintojen laskusta, sillä ne tukivat kotitalouksien reaalitulojen kehitystä. Samanaikaisesti kotitaloudet turvautuivat säästöihinsä, pyrkimyksenään vähentää käytettävissä olevien tulojen supistumisen vaikutusta kulutukseen. Tämän seurauksena kotitalouksien säästämisaste laski edelleen hieman vuonna 2013, ja säästämisaste oli ennennäkemättömän pieni. Kuluttajien luottamusindikaattori, joka antaa melko hyvän kuvan kulutuksen kehityksestä, koheni tuntuvasti koko vuonna 2013. Tämä enemmän kuin kompensoi indikaattorin jyrkän laskun vuoden 2012 toisella puoliskolla. Luottamusindikaattori palautui kuitenkin vain lähelle pitkän aikavälin keskiarvoa vuoden 2013 lopussa (ks. kuvio 23). Koko vuonna yksityinen kulutus supistui edelleen, joskin ei yhtä tuntuvasti kuin vuonna 2012. Tämä johtui suurimmaksi osaksi yksityisen kulutuksen vuoden 2012 vaimean kehityksen kasvuperinnöstä ja heikosta kasvusta vuoden 2013 alussa.

Investointien kasvu vahvistui vuonna 2013, sillä niiden neljännesvuosikasvu oli positiivinen sekä vuoden 2013 toisella että kolmannella neljänneksellä. Tätä oli edeltänyt negatiivinen kasvu kahdeksana peräkkäisenä neljänneksenä. Kasvun vahvistumisessa näkyi rakennusinvestointien ja muiden kuin rakennusinvestointien kehitys, ja siihen vaikutti myös yritysten luottamuksen koheneminen ja epävarmuuden väheneminen. Samanaikaisesti käynnissä oleva velkaantuneisuuden purkaminen ja joidenkin maiden yritysten ja pankkien tarve taseiden uudelleenjärjestelyyn, sekä öljyn edelleen kallis

Kuvio 23. Luottamusindikaattoreita

(saldoluvut prosentteina, kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

Lähteet: Yrityksiä ja kuluttajia koskevat Euroopan komission suhdannekyselyt.

Huom. Kuluttajien ja teollisuuden luottamusta koskevat tiedot on laskettu poikkeamina tammikuusta 1985 alkaen lasketusta keskiarvosta ja palvelualojen luottamusta koskevat tiedot huhtikuusta 1995 alkaen lasketusta keskiarvosta.

hinta hillitsivät investointeja jälleen vuonna 2013. Kehikossa 4 tarkastellaan viimeaikaisen kehityksen valossa talouden elpymistä, jonka yhteydessä luotonanto ei kasva. Sopeutumisen jatkuminen useimpien maiden asuntomarkkinoilla hidasti myös asuntoinvestointien kasvua. Koko vuonna 2013 investoinnit supistuivat vähemmän kuin vuonna 2012, jolloin ne supistuivat yli 4 %. Investointien väheneminen edelliseen vuoteen verrattuna johtuu täysin investointien vuoden 2012 heikon kasvun negatiivisesta kasvuperinnöstä sekä investointien heikosta kehityksestä alkuvuonna.

Kehikko 4.

PANKKILAINAT JA EUROALUEEN ELPYMINEN

Pankkiluottojen merkitys talouskasvun vauhdittajana on yleisesti tunnustettu tosiasia. Yksityiselle sektorille myönnetyt pankkilainat ovat keskeinen tekijä investointien ja kulutuksen rahoittamisessa, erityisesti pankkeihin perustuvissa rahoitusjärjestelmissä (esim. euroalueen rahoitusjärjestelmä). Näin ollen on esitetty, että luotonannon heikko kasvu, joka johtuu yksityisen sektorin tarpeesta purkaa velkaantuneisuutta, luottojen heikosta kysynnästä tai luotontarjonnan rajoitteista, saattaa hidastaa euroalueen talouden elpymistä. Samanaikaisesti pitkän aikavälin tiedot viittaavat siihen, että tuotanto voi alkuvaiheessa elpyä, vaikka luotonanto ei kasvakaan. Tässä kehikossa arvioidaan tällaista talouden elpymistä, jonka yhteydessä luotonanto ei kasva. Lisäksi tarkastellaan viimeaikaista kehitystä sekä euroalueen tuotannon ja lainojen kasvun empiiristä suhdetta.

Talouden elpyminen ilman luotonannon kasvua

Talouskasvun näkymät tilanteessa, jossa luotonanto ei kasva, ovat olleet julkisen keskustelun kohteena viime vuosina erityisesti niissä euroalueen maissa, joiden taloudessa on merkittäviä taseongelmia, ja joissa taseita sopeutetaan. Kirjallisuus osoittaa, että tuotannon elpyminen ilman luotonannon kasvun samanaikaista nopeutumista ei ole harvinaista. Viimeaikaiset empiiriset tutkimukset, jotka koskevat otosta, johon sisältyy kehittyneitä, kehittyviä ja alhaisen tulotason maita viittaavat siihen, että joka viidennessä tapauksessa talous elpyy ilman luotonannon kasvua.¹ Tämänkaltaisen talouden elpyminen tapahtuu useimmin pankki- tai valuuttakriisin jälkeen, mikä viittaa siihen, että häiriöt rahoituksen välityksessä saattavat vaikuttaa merkittävästi luotonannon kasvun vaimeuteen.

Talouden elpymistä ilman luotonannon kasvua edeltävät yleensä talouskasvun huomattava hidastuminen ja rahoitusmarkkinoiden jännitteet, erityisesti jos yksityisen sektorin velkaantuneisuusaste on suuri ja maa on riippuvainen ulkomaisen pääoman tuonnista.² Talouden elpyminen ilman luotonannon kasvua on yleensä verrattain heikkoa, sillä tällaisina jaksoina BKT:n määrän kasvuvauhti on noin kolmasosan hitaampi kuin tapauksessa, jossa kehitys on normaalia. Toimeliaisuus on myös talouden toipumisen aikana rajoitetumpaa niillä sektoreilla, jotka ovat riippuvaisempia ulkoisesta rahoituksesta. Investoinneilla – luotonanto vaikuttaa niihin enemmän kuin kulutus – on suhteessa muihin elpymisjaksoihin suhteettoman pieni kasvuvaikutus elpymisjaksoilla, joina luotonanto ei kasva. Tosin näinä jaksoina myös kulutuksen kasvu on heikompaa.

1 Ks. Abiad, A., Dell’Ariccia, G. ja Li, B., ”Creditless recoveries”, *IMF Working Paper*, nro 11/58, 2011. Tässä artikkelissa elpymisjakso, jona luotonanto ei kasva, määritellään ajanjaksoksi, jona luotonannon määrän kasvu on negatiivinen kolmena laman jälkeisenä vuotena.

2 Ks. Bijsterbosch, M. ja Dahlhaus, T., ”Determinants of creditless recoveries”, *Working Paper Series*, nro 1358, EKP, 2011.

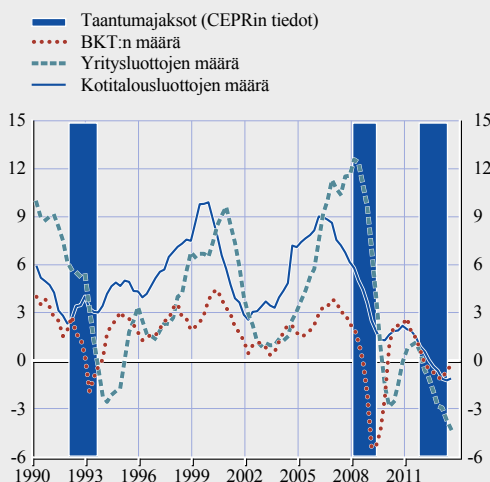
Ilmiötä, jossa tuotannon kasvu nopeutuu ilman luotonannon kasvua, voidaan selittää eri tavoin. Elpymisjaksoja voidaan esimerkiksi rahoittaa vaihtoehtoisista lähteistä, kuten tulorahoituksella, arvopaperien liikkeeseenlaskulla tai yritysten välisillä luotoilla (ml. rajat ylittävät luotot). Taloudellisen toimeliaisuuden siirtyminen toimialoille, jotka ovat vähemmän riippuvaisia luotonannosta, tai käyttämättömän tuotantokapasiteetin ottaminen käyttöön, voi auttaa yrityksiä lisäämään tuotantoa tilanteessa, jossa luotonanto ei kasva.

Talouden elpyminen ja lainojen kasvu euroalueella

Tämänhetkisen suhdannevaiheen vertaaminen aiempiin laskusuhdanteisiin osoittaa, että sekä yrityksille että kotitalouksille myönnettyjen lainojen määrän kasvu on hidastunut viimeaikaisimmissa taantumajaksoissa enemmän kuin aiempien, 1990-luvun jälkeen ajoittuneiden taantumajaksojen aikana (ks. kuvio A). Pitkittynyt ajanjakso, jonka aikana yrityksille (erityisesti uusille yrityksille) myönnettyjen luottojen kasvu on hidasta, saattaa muodostaa markkinoille tulon esteitä ja siten vaikuttaa negatiivisesti kokonaistuottavuuden kasvuun. Vaikka yrityksille myönnettyjen lainojen kasvu oli edelleen heikkoa, kotitalouksille myönnettyjen lainojen määrän kasvussa näyttäisi tapahtuneen käänne vuonna 2013. Tämä näyttäisi tapahtuneen jokseenkin samoihin aikoihin kuin BKT:n määrän kasvun taittuminen, mikä on pitkän aikavälin kehityksen mukaista. Yksinkertaisiin korrelaatioihin perustuva analyysi viittaa siihen, että yritysluottojen määrän kasvu reagoi BKT:n määrän vuosikasvuun yleensä 3–4 neljänneksen viipeellä. Sitä vastoin kotitalousluottojen määrän kasvu on jokseenkin yhdenmukaista BKT:n määrän vuotuisen kasvun kanssa (ks. kuvio B). Käännekohtiin perustuva analyysi viittaa siihen, että lainojen määrän kasvu reagoi samalla tavalla ennakoivasti tai viipeellä BKT:n määrän vahvimman

Kuvio A. BKT:n määrän, kotitalousluottojen määrän ja yritysluottojen määrän vuotuinen kasvu

(vuotuinen prosenttimuutos)

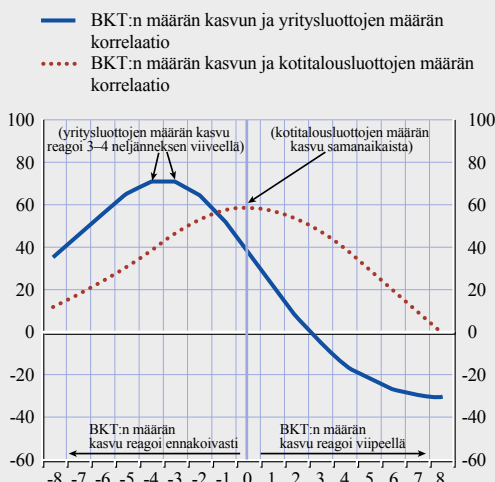

Lähteet: EKP, Eurostat ja Centre for Economic Policy Research (CEPR).

Huom. Tuoreimmat havainnot vuoden 2013 kolmannelta neljännekseltä. Varjostetut alueet osoittavat euroalueen taantumajaksoja CEPR Business Cycle Dating Committee -komitean tietojen mukaan. Reaaliset aikasarjat on johdettu deflatoimalla nimelliset aikasarjat BKT:n deflaattorilla.

Kuvio B. Ennakoivasti ja viipeellä reagoivan lainojen kasvun korrelaatiot: kotitalousluottojen määrän ja yritysluottojen määrän kasvu suhteessa BKT:n määrän kasvuun

(%)

Lähteet: EKP, Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Huom. Tiedot ovat jaksolta vuoden 1981 ensimmäisestä neljänneksestä vuoden 2013 kolmanteen neljännekseen. Reaaliset aikasarjat on johdettu deflatoimalla nimelliset aikasarjat BKT:n deflaattorilla.

ja heikoimman kasvun ajankohdan kanssa.³ Nämä korrelaatiot eivät kuitenkaan ole täysin vakaita, ja tietyt tekijät (esim. tekijät, jotka yleensä liittyvät elpymisjaksoihin, joina luotonanto ei kasva) saattavat viitata siihen, että korrelaatio poikkeaa pitkän aikavälin trendistä.

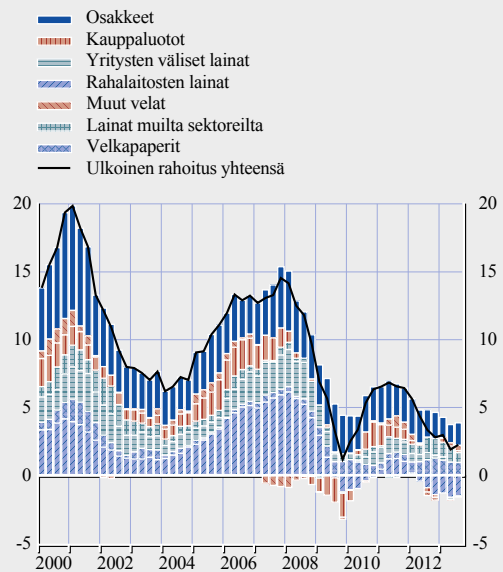
On joitain merkkejä siitä, että euroalueen yritykset ovat kriisin alkamisesta (vuodesta 2008) lähtien osittain kompensoineet lainojen heikkoa kasvua muilla rahoituksen lähteillä, mikä johtuu yritysten ja pankkien tarpeesta purkaa velkaantuneisuuttaan (ks. kuvio C). Yritykset ovat – ainakin osittain – kompensoineet pankkirahoituksen vähenemistä lisäämällä velkapaperien liikkeeseenlaskuja. Velkapapereita liikkeeseen laskevien yritysten määrä on kuitenkin verrattain pieni. Lisäksi yritykset ovat usein suuria ja ne ovat jakautuneet epätasaisesti eri euroalueen maihin ja sektoreille. Vaikka vaihtoehtoiset rahoituksen lähteet, kuten velkapaperien ja osakkeiden liikkeeseenlasku sekä muiden sektorien myöntämät lainat ovat osittain korvanneet rahalaitosten lainojen heikkoa kasvua, yrityksille tarjotun rahoituksen osuus BKT:stä on parin viimeisen vuoden aikana ollut pienempi kuin aiempina suhdannejaksoina. Jossain määrin tämä johtuu tarpeesta korjata aiemman liiallisen luotonoton aiheuttamaa velkataakkaa erityisesti joissakin maissa ja sektoreilla. Tämä kehitys kuvastaa myös sitä, että luottoehdot ovat kriisin aikana olleet paljon tiukemmat kuin aiempina taantumajaksoina.

Euroalueen kotitaloussektorille pankkilainat ovat periaatteessa ainoa ulkoisen rahoituksen lähde. Vaikka kotitalouksille myönnettyjen lainojen kasvu on hidastunut huomattavasti viime vuosina (ks. kuvio D), niiden kasvu on pysynyt positiivisena, toisin kuin yrityksille myönnettyjen lainojen.

Yhteenvedon voidaan todeta, että lainojen reaalin kasvuvauhti on viime vuosina ollut huomattavasti hitaampi kuin aiempina

Kuvio C. Euroalueen yritysten ulkoinen rahoitus ja sen tärkeimmät erät

(neljän neljänneksen virtatietoja; % BKT:stä)

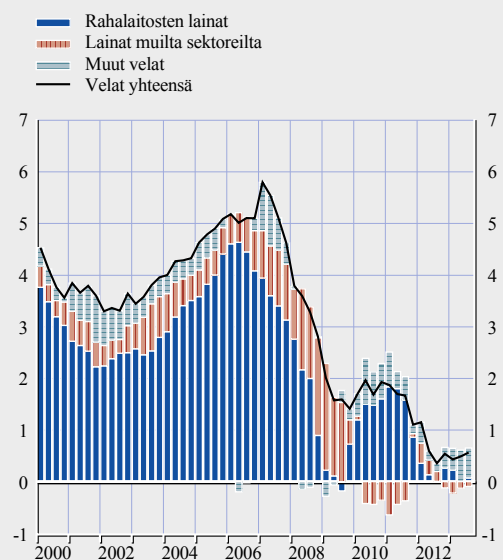

Lähde: EKP.

Huom. Muut velat sisältävät muut ostovelat ja eläkerahastojen vastuovelat.

Kuvio D. Euroalueen kotitalouksien ulkoinen rahoitus ja sen tärkeimmät erät

(neljän neljänneksen virtatietoja; % BKT:stä)

Lähde: EKP.

3 Ks. lokakuun 2013 Kuukausikatsauksen kehikko "Stylised facts of money and credit over the business cycle".

vuosina, BKT:n kasvusta riippumatta. Kysyntätekijöiden – niitä ovat esimerkiksi investointien heikko kasvu – lisäksi myös rahoituksen tarjonnan rajoitteet vaikuttavat luottojen kasvun hitauteen. Tähän mennessä ei kuitenkaan ole viitteitä siitä, etteikö suhdanteista johtuva suhdannesyklin ja yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen suhde vastaisi pitkän aikavälin trendiä euroalueella. Samanaikaisesti on joitain viitteitä siitä, että erityisesti yritykset ovat viimeisimmän kriisin aikana yrittäneet korvata lainoja muilla rahoituksen lähteillä. Tämä on tyypillistä elpymiskehitykselle, joka seuraa tasekriisiä.

Julkisen kulutuksen vuotuinen kasvu supistui vuonna 2012, mutta vuonna 2013 se todennäköisesti muuttui hieman positiiviseksi (ks. taulukko 3). Julkisen kulutuksen elpyminen johtui lähinnä julkisen talouden vakauttamistoimien hidastumisesta useissa euroalueen maissa. Erityisesti julkisen sektorin työntekijöiden palkkamenojen pieneneminen näyttää pysähtyneen. Palkkamenojen osuus julkisen sektorin kulutuksesta on noin puolet. Luontoismuotoiset sosiaaliset tulonsiirrot kasvoivat edelleen edellisvuosien tapaan. Välilliset kulutusmenot pysyivät jokseenkin muuttumattomina vuonna 2013.

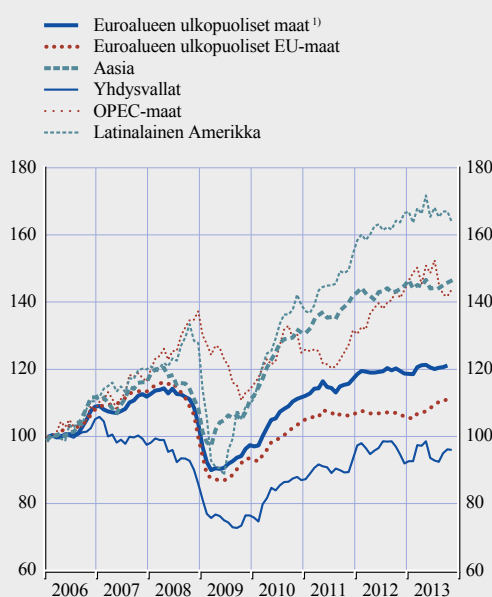
Varastosykli kääntyi vuonna 2013, kun vuoden 2011 toisella puoliskolla alkanut varastojen mukautusprosessi päättyi. Varastoja alettiin jälleen täydentää maltillisesti euroalueella vuoden mittaan. Tämän seurauksena varastojen kasvuvaikutus on todennäköisesti ollut lähes neutraali koko vuonna 2013. Vuonna 2012 kasvuvaikutus oli negatiivinen (-0,5 prosenttiyksikköä BKT:stä) ja positiivinen vuosina 2011 (0,3 prosenttiyksikköä BKT:stä) ja 2010 (0,6 prosenttiyksikköä BKT:stä).

NETTOVIENNI PYSYI POSITIIVISENA

Ulkomaankaupalla oli edelleen positiivinen vaikutus euroalueen BKT:n määrän kasvuun vuonna 2013. Nettovienninkasvuvaikutus oli pienempi kuin vuonna 2012, mikä johtui viennin kasvun hidastumisesta. Sitä vastoin tuonti alkoi elpyä vuoden toisella neljänneksellä. Vuonna 2012 tuonnin kasvu hidastui huomattavasti. Viennin kasvun hidastuminen – kasvu oli tosin yhä positiivinen koko vuonna – johtuu heikosta ulkomaisesta kysynnästä ja vähäisemmässä määrin euron nimellisen efektiivisen valuuttakurssin vahvistumisesta. Hintakilpailukyvyyn kohonemisen jatkuminen käynnissä olevan tasapainottamisprosessin myötä tuki kuitenkin viennin kasvua useissa euroalueen maissa (ks. kehikko 5). Samanaikaisesti vaihtotaseen ylijäämä suureni edelleen, mikä johtui nettoviennin positiivisesta vaikutuksesta BKT:n kasvuun. Maantieteellinen jako osoittaa, että euroalueen ulkopuolisiin EU-maihin suuntautuvan viennin kasvu kiihtyi tuntuvasti. Sitä vastoin Aasian maiden ja Yhdysvaltojen kanssa käydyin kaupan kasvu ei nopeutunut (ks. kuvio 24). Euroalueen sisäinen kauppa elpyi hieman vuoden toisella puoliskolla. Vaikka tuonnin

Kuvio 24. Tiettyihin kauppakumppanimaihin suuntautuvan euroalueen viennin määrä

(1/2006 = 100, kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja, 3 kk:n liukuvia keskiarvoja)

Lähde: EKP.

Huom. Tuorein havainto on marraskuulta 2013 lukuun ottamatta euroalueen ulkopuolisia maita ja euroalueen ulkopuolisia EU-maita (lokakuu 2013).

1) Viittaa vientiin koko euroalueelta muuhun maailmaan.

vuosikasvu oli euroalueella vaimeaa vuonna 2013, kasvu alkoi elpyä vuoden toisella neljänneksellä. Tätä oli edeltänyt kasvun trendinomaisen hidastuminen kahden vuoden ajan. Tuonnin kasvun elpyminen oli jokseenkin samansuuntaista kuin kotimaisen kysynnän asteittainen elpyminen. Tuonnin elpymistä tuki myös euron vahvistuminen.

Kehikko 5.

EUROALUEEN VIENTIMARKKINAOSUUKSIEN KEHITYS

Tässä kehikossa kuvataan euroalueen ja euroalueen maiden viennin kehitystä vuosina 1999–2012. Kehikossa tarkastellaan vientimarkkinaosuuksien kehitystä. Esitetyt luvut perustuvat euroalueen tavaroiden ja palvelujen viennin osuuteen maailmankaupan kokonaisviennistä määrällä ja arvolla mitattuna. Analysoimalla vientimarkkinaosuuksia, jotka perustuvat viennin määrään voidaan saada hyödyllistä tietoa arvioitaessa maan hintakilpailukykyä makrotalouden tasolla. Tämä perustuu siihen, että osuudet voivat olla merkityksellisiä BKT:n kasvulle. Lisäksi osuuksien voidaan odottaa reagoivan suoraan hintakilpailukyvyyn muutoksiin. Viennin arvoon perustuvat markkinaosuudet (niissä näkyy osittain vaihtosuhteen kehitys) voivat soveltua paremmin vientitulojen arviointiin. Lisäksi viennin arvoon perustuviin markkinaosuuksiin voivat vaikuttaa sekä viennin määrän että arvon muutokset. On myös todettava, että valuuttakurssin muutokset saattavat vaikuttaa hieman eri tavalla viennin arvoon perustuviin markkinaosuuksiin kuin viennin määrään perustuviin markkinaosuuksiin.¹

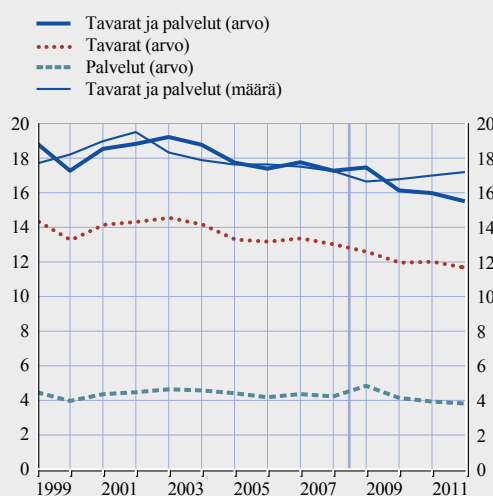
Euroalueen vientimarkkinaosuudet

Euroalueen ulkopuolelle suuntautuneessa tavaroiden ja palvelujen viennissä euroalueen arvolla mitattu markkinaosuus pieneni 15,5 prosenttiin vuonna 2012, kun se vuonna 1999 oli ollut 18,8 %. Tämä johtui nousevien markkinoiden nopeasta integroitumisesta maailmantalouteen (ks. kuvio A).²

Euroalueen osuuteen tavaroiden ja palvelujen kokonaisviennistä (arvolla mitattuna) vaikutti lähinnä tavarakauppa, sillä se vastaa noin kolmea neljäsosaa euroalueen viennistä. Vuosina 1999–2008 euroalueen osuus euroalueen ulkopuolelle suuntautuneesta tavaraviennistä pieneni 9,3 %, mutta osuus palvelujen viennistä supistui vähemmän eli 5,3 % (ks. kuvio A). Vientimarkkinaosuuksien pieneneminen jatkui vuoden 2009 jälkeen sekä tavaroiden että palvelujen viennin osalta.

Kuvio A. Euroalueen osuus viennistä alueen ulkopuolelle

(vuotuisia tietoja; % maailmantalouden viennistä)

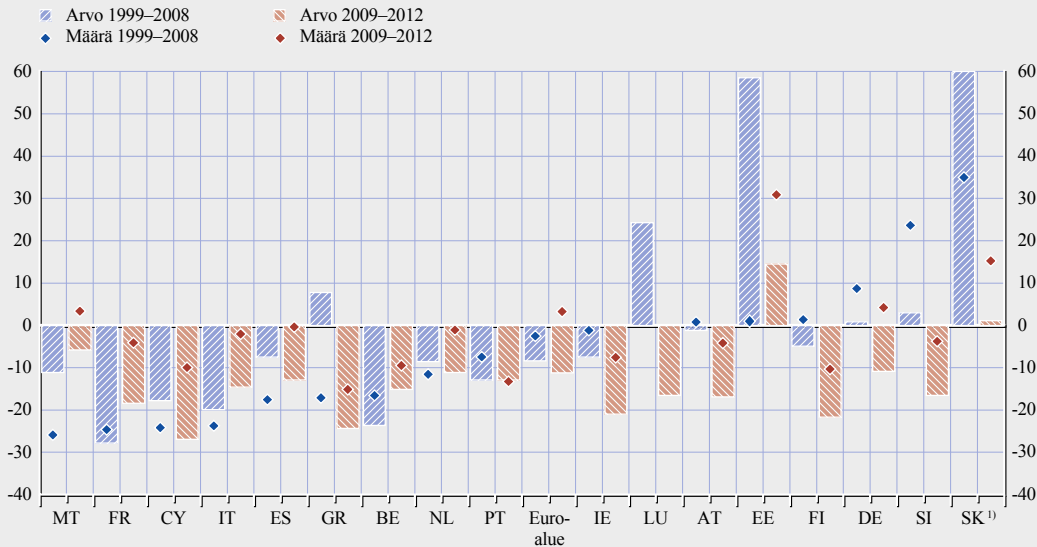
Lähteet: EKP:n laskelmat, jotka perustuvat IMF World Economic Outlook -raporttiin ja maksutasetietoihin.
Huom. Luvut eivät sisällä euroalueen sisäistä kauppaa.

1 On todettava, että analysoimalla vain vientimarkkinaosuuksia ei pystytä osoittamaan globalisaation vaikutusta kansainvälisiin tuotantjärjestelmiin. Esimerkiksi maiden, jotka siirtävät toimintoja ulkomaille, vientimarkkinaosuudet ovat pienempiä, jos myynti tapahtuu pääasiassa ulkomaisten tytäryhtiöiden eikä kotimaisen emoyhtiöiden kautta.

2 Vuosina 1999–2012 kehittyvien talouksien vientimarkkinaosuudet kasvoivat 25,7 prosentista 43,8 prosenttiin (arvolla mitattuna).

Kuvio B. Euroalueen maiden vientimarkkinaosuudet

(vuotuisia tietoja; prosenttimuutos; tavarat ja palvelut)

Lähteet: EKP:n laskelmat, jotka perustuvat IMF World Economic Outlook -raporttiin ja maksutasetietoihin.

Huom. Euroaluetta koskevat luvut eivät sisällä euroalueen sisäistä kauppaa. Tietojen saatavuudesta johtuen Luxemburgia koskevat tiedot viennin määrästä puuttuvat.

Maiden järjestys perustuu tavaraviennin määrällä mitattujen markkinaosuuksien menetyksiin vuosina 1999–2008.

1) Slovakian arvolla mitattu vientimarkkinaosuus kasvoi 128,3 % vuosina 1999–2008.

Määrällä mitattuna euroalueen markkinaosuus tavaroiden ja palvelujen viennistä pieniä kuitenkin vuosina 1999–2008 vähemmän kuin arvolla mitattuna. Määrällä mitattu markkinaosuus supistui 2,5 % (ks. kuviot A ja B). Vuodesta 2009 lähtien euroalueen viennin määrä on jälleen kasvanut, ja vuoteen 2012 asti sen kumulatiivinen kasvu oli 3,3 %. Määrällä mitattujen markkinaosuuksien kasvu johtui lähinnä Saksan viennin määrän myönteisestä kehityksestä, sillä sen viennin määrän kasvu pysyi vahvana kriisin jälkeen. Markkinaosuuksien kasvuun vaikuttivat myös useiden maiden toimet kilpailukyvyyn kohentamiseksi (ks. kuvio B). Vuosina 1999–2012 maiden osuudet euroalueen ulkopuolelle suuntautuneesta viennistä pienenevät kuitenkin 2,8 % määrällä mitattuna.

Markkinaosuuksien kehityksen erot johtuvat suhteellisten hintojen kehityksestä, riippuen siitä perustuvatko markkinaosuudet viennin arvoon vai määrään. Jos vientimarkkinaosuus pienee enemmän arvolla mitattuna kuin määrällä mitattuna, se viittaa siihen, että kyseisen maan vientihinnat nousivat vähemmän kuin maailmankaupan vientihinnat. Vuosina 1999–2012 euroalueen osuus tavaroiden ja palvelujen vientimarkkinoista supistui määrällä mitattuna vähemmän (2,8 %) kuin arvolla mitattuna (17,7 %), mikä viittaa siihen, että euroalueen vientihinnat nousivat vähemmän kuin maailmankaupan vientihinnat (ks. kuvio B). Tämä saattaa liittyä euroalueen ulkomaankaupan vaihtosuhteen pienenemiseen, joka puolestaan mahdollisesti johtuu raaka-aineiden suhteellisten hintojen noususta.³

³ Hintatekijät selittävät vain osittain vientimarkkinaosuuksien kehitystä. On otettava huomioon, että kirjallisuudessa on esitetty havainnot, joiden mukaan pidemmällä aikavälillä myös muut tekijät kuin hintatekijät vaikuttavat vientimarkkinaosuuksien kehitykseen (ks. ”Competitiveness and the export performance of the euro area”, *Occasional Paper Series*, nro 90, EKP, Frankfurt am Main, kesäkuu 2005). Ks. myös Dieppe ja muut (2011), di Mauro ja Forster (2008), Benkovskis ja Wörz (2012), Antras ja muut (2010) ja Altomonte ja muut (2013).

Euroalueen maiden vientimarkkinaosuuksien kehitys

Vuosina 1999–2012 useimpien euroalueen maiden osuudet tavaroiden ja palvelujen vientimarkkinoista pienenevät sekä määrällä että arvolla mitattuna. Maidenvälisiä eroja on kuitenkin havaittavissa (ks. kuvio B).

Erityisesti on huomattava, että vuosina 1999–2009 Slovakian, Slovenian, Viron ja Saksan vientimarkkinaosuudet kasvoivat sekä arvolla että määrällä mitattuna.⁴Saksan ja Slovenian osuudet kasvoivat enemmän määrällä kuin arvolla mitattuna (ks. kuvio B). Tämä viittaa siihen, että näiden maiden vientihinnat nousivat vähemmän kuin maailmankaupan vientimarkkinoiden hinnat. Saksan osalta tämä johtuu pyrkimyksistä vaimentaa palkkojen nousua. Myös Itävallan ja Suomen suhteellinen hintakilpailukyky koheni, sillä niiden osuus viennistä kasvoi määrällä mitattuna. Samana ajanjaksona Maltan, Espanjan, Kyproksen, Italian ja Alankomaiden vientimarkkinaosuudet pienenevät hieman enemmän määrällä mitattuna kuin arvolla mitattuna, mikä viittaa hintakilpailukyvyyn heikkenemiseen. Kreikan osuus supistui tuntuvasti määrällä mitattuna. Tämä viittaa siihen, että kreikkalaisten tuotteiden vientihinnat nousivat nopeammin kuin maailmankaupan vientimarkkinoiden hinnat, minkä seurauksena maan kilpailukyky heikkeni jatkuvasti. Joidenkin näiden talouksien osalta vientimarkkinaosuuksien pieneminen saattaa selittyä sillä, että niissä oli meneillään noususuhdanne, ja näin ollen niiden kannustimet myydä ulkomaille olivat pienemmät. Vastakkainen trendi oli nähtävissä Ranskassa, Belgiassa, Irlannissa ja Portugalissa, sillä niiden markkinaosuudet pienenevät enemmän arvolla mitattuna. Näiden maiden suhteellinen hintakilpailukyky koheni hieman.

Vuosina 2009–2012 joidenkin euroalueen maiden (Belgia, Ranska, Italia, Irlanti, Kreikka ja Kypros) vientimarkkinaosuus pieneni vähemmän määrällä mitattuna kuin arvolla mitattuna. Vaikka viennin määrällä mitattu markkinaosuus pieneni myös Espanjan ja Alankomaiden osalta, niiden määrällä mitattu vientimarkkinaosuus vakaantui. Tämä kehitys johtuu siitä, että näistä maista useat pyrkivät palauttamaan tai säilyttämään kilpailukykyänsä. Markkinaosuuksien kehityksessä näkyy myös joidenkin näiden maiden halukkuus myydä enemmän ulkomaille, sillä samana ajanjaksona kotimainen kysyntä pysyi heikkona.

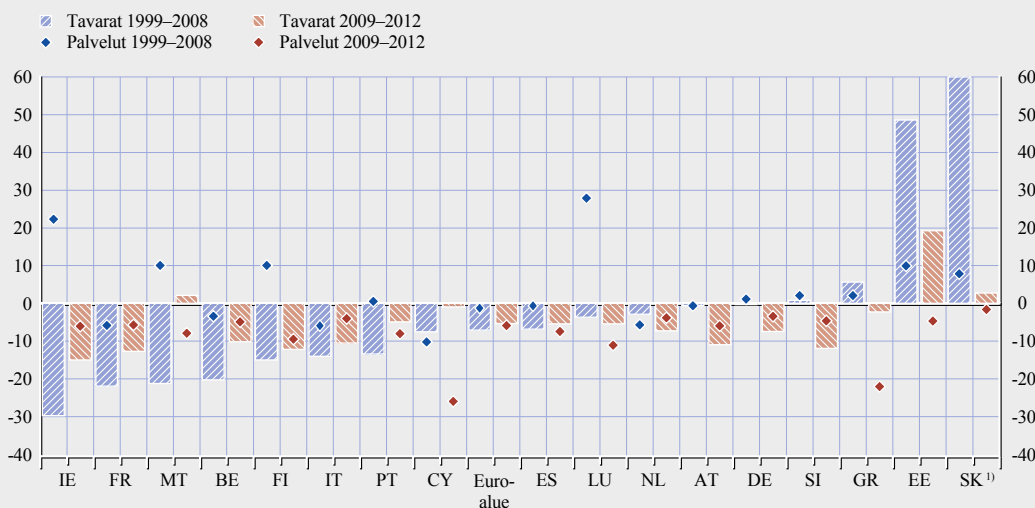
Vuosina 2009–2012 Saksan vientimarkkinaosuus pysyi vahvana, mikä johtuu maan suhteellisen hintakilpailukyvyyn paranemisesta edelleen. Viron ja Slovakian vientimarkkinaosuuksien kasvu oli positiivista, ja kasvu oli tuntuvampaa määrällä mitattuna. Maltan markkinaosuus kasvoi hieman määrällä mitattuna. Sitä vastoin Portugalin osuus pieneni yhtä paljon sekä määrällä että arvolla mitattuna. Itävallan, Suomen ja Slovenian määrällä mitattujen vientimarkkinaosuuksien kasvu oli positiivinen ennen kriisiä, mutta vuosina 2009–2012 niiden vientimarkkinaosuudet heikkenivät. Vientimarkkinaosuudet pienenevät vähemmän määrällä mitattuna kuin arvolla mitattuna.

Arvolla mitatun vientimarkkinaosuuden kasvun erittely tavaroiden ja palvelujen viettiin osoittaa, että arvolla mitattuna palvelujen viennillä on suurempi vaikutus euroalueen osuuteen maailmankaupan vientimarkkinoista kuin tavaroiden viennillä. Vuosina 1999–2008 useimpien euroalueen maiden (paitsi Slovakian, Viron ja Kreikan) osuudet tavaroiden vientimarkkinoista

4 Slovakian vientimarkkinaosuuden kasvu johtuu myös muista tekijöistä kuin hintakilpailukyvästä (maan kyvystä kerätä huomattavia ulkomaisia suoria investointeja ja maan auto- ja elektroniikkateollisuuden komponenttien tuotannon integraatiosta). Jossain määrin saattaa kuitenkin myös olla kyse tilastoharhasta, joka johtuu valuutan muuntoon liittyvistä asioista, jotka edelsivät Slovakian liittymistä euroalueeseen.

Kuvio C. Tavaroiden ja palvelujen vaikutus vientimarkkinaosuuksiin

(vuotuisia tietoja; prosenttimuutos; arvolla mitattuna)

Lähteet: EKP:n laskelmat, jotka perustuvat IMF World Economic Outlook -raporttiin ja maksutasetietoihin.
Huom. Euroaluetta koskevat luvut eivät sisällä euroalueen sisäistä kauppaa. Maiden järjestys perustuu tavaraviennin markkinaosuuksiin kohdistuvaan suurimpaan negatiiviseen vaikutukseen vuosina 1999–2008.
1) Tavaraviennin vaikutus Slovakian vientimarkkinaosuuteen kasvoi 120,4 % vuosina 1999–2008.

pienenivät (ks. kuvio C).⁵ Itävallan, Saksan ja Slovenian tavaraviennillä ei ollut vaikutusta kokonaisviennin markkinaosuuden muutokseen. Samana ajanjaksona palvelut vaikuttivat positiivisesti Luxemburgin, Irlannin, Suomen, Maltan, Viron, Slovakia, Slovenia, Kreikan, Saksan ja Portugalin vientimarkkinaosuuksien kasvuun. Finanssikriisin puhkeamisen ja vuoden 2012 välillä vientimarkkinaosuuksien kasvu taittui. Sekä tavaroiden että palvelujen osuus vientimarkkinoista supistui, mutta palvelujen osuus supistui vähemmän kuin tavaroiden osuus.

Euroalue on kaiken kaikkiaan menettänyt vientimarkkinaosuuksia, mikä liittyy kehittyvien talouksien nousuun. Määrällä mitattujen markkinaosuuksien positiivinen kehitys kriisin puhkeamisen jälkeen osoittaa, että euroalueen suhteellinen hintakilpailukyky on kohentunut. Yksittäisten maiden tasolla tämä näkyy useiden jäsenvaltioiden suhteellisen kilpailukyvyn paranemisena ja Saksan viennin vahvana kasvuna. Tavaroiden viennillä oli suurempi vaikutus vientimarkkinaosuuksien pienenemiseen. Sitä vastoin palvelujen viennin kasvu on pysynyt vahvempuna.

⁵ Tavaroiden ja palvelujen vaikutus (prosenttiyksikköinä) kokonaisviennin markkinaosuuksien kasvuun lasketaan painottamalla tavaroiden ja palvelujen vientimarkkinaosuuksien prosentuaalinen kasvu tavaroiden ja palvelujen osuudella kyseisen maan kokonaisviennistä (osuudet lasketaan vertailuajanjakson ensimmäiseltä vuodelta).

TEOLLISUUDEN TOIMELIAISUUS LISÄÄNTYI HIEMAN

Hienoisesta vaihtelusta huolimatta teollisuuden toimeliaisuus koheni hieman koko vuonna BKT:n asteittaisen elpymisen mukaisesti. Joulukuussa 2013 ilman rakentamista laskettu teollisuustuotanto kasvoi 0,5 % vuotta aiemmasta. Sitä vastoin vuonna 2012 se supistui 2,4 % vuotta aiemmasta. Teollisuustuotannon (pl. rakentaminen) eristäntuvimmin nopeutui vuonna 2013 välituotteiden tuotannon kasvu (ks. kuvio 25). Teollisuuden (ilman rakentamista) arvonlisäyksen vuotuinen kasvu hidastui kuitenkin keskimäärin 1,2 % vuoden kolmella ensimmäisellä neljänneksellä, kun se vuonna 2012 oli supistunut 1,1 %.

Rakennustuotannon kasvu hidastui edelleen vuonna 2013, mikä oli jatkoa pitkän heikon kasvun kaudelle. Rakennusteollisuuden arvonlisäys supistui 4,2 % vuonna 2012. Vuoden 2013 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä se heikkeni keskimäärin 4,5 % edellisvuotisesta (kausivaihtelusta puhdistettujen tietojen perusteella). Samana ajanjaksona palvelujen arvonlisäys heikkeni hieman eli 0,1 %. Vuonna 2012 se oli pysynyt vakaana.

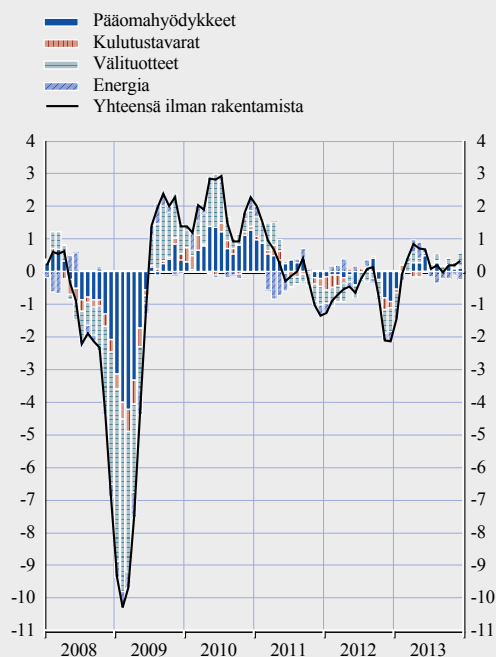
TYÖMARKKINOIDEN HEIKKENEMINEN PYSÄHTYI VUONNA 2013

Työllisyys työssäkäyvien määrällä laskettuna heikkeni 0,7 % vuonna 2012, ja heikkeneminen jatkui vuonna 2013 (ks. kuvio 26). Tämän seurauksena euroalueen työllisyysaste oli vuoden 2013 kolmannella neljänneksellä noin 0,8 % pienempi kuin vuotta aiemmin. Työllisyyden neljännesvuosikasvu osoittaa kuitenkin, että työmarkkinat ovat vakaantuneet. Työllisyyden neljännesvuosikasvu työssäkäyvien määrällä laskettuna pysyi jokseenkin vakaana vuoden 2013 toisella ja kolmannella neljänneksellä. Tätä oli edeltänyt kasvun hidastuminen seitsemänä peräkkäisenä neljänneksenä. Lisäksi kyselytutkimusten tulokset kohenivat vuoden 2013 aikana, mikä viittaa siihen, että uusien työpaikkojen määrä pysyi vakaana tai lisääntyi hieman vuoden 2013 viimeisellä neljänneksellä. Koko vuonna 2013 työllisyys väheni todennäköisesti noin 1 %. Toimialakohtainen tarkastelu osoittaa, että työllisyys työssäkäyvien määrällä laskettuna väheni yhtä paljon kaikilla päätoimialoilla.

Tehtyjen työtuntien määrän väheneminen oli vuonna 2013 hieman tuntuvampaa kuin työntekijöiden määrän, kuten vuonna 2012. Tämä viittaa siihen, että useat yritykset kevensivät edelleen työpanosta vähentämällä mieluummin työntekijää kohden tehtyjen työtuntien kuin työntekijöiden määrää. Tehtyjen työtuntien määrän väheneminen näyttäisi loppuneen vuoden 2013 toisella puoliskolla, mikä olisi yhdenmukaista työmarkkinoiden asteittaisesta kohe-
nemisestä saatujen viitteiden kanssa. Tehtyjen työtuntien määrän normalisoituminen edeltää usein uuden työvoiman palkkaamista.

Kuvio 25. Teollisuustuotannon kasvu ja sen erien kasvuvaihtelu

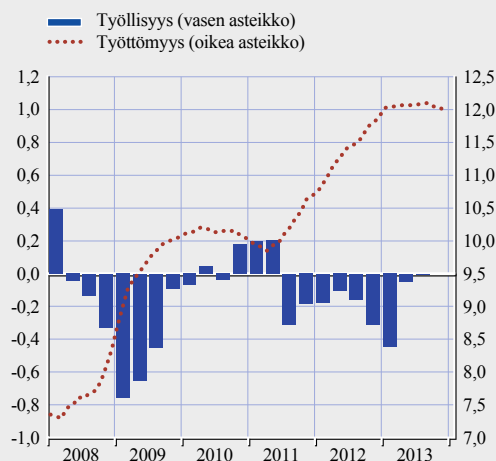
(kasvuvauhti ja kasvuvaihtelut prosenttiyksikköinä, kuukausihavaintoja, kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.
Huom. Arvot on laskettu kolmen kuukauden liukuvina keskiarvoina vastaavasta edellisestä kolmen kuukauden jaksosta.

Kuvio 26. Työmarkkinoiden kehitys

(neljännesvuotuinen kasvuvauhti, prosentteina työvoimasta; kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

Lähde: Eurostat.

Työmarkkinoiden kehitys seuraa suhdannekehitystä yleensä viipeellä, minkä vuoksi työllisyyden kasvu hidastui enemmän kuin tuotannon kasvu. Tämä viittaa siihen, että työntekijää kohden lasketun tuottavuuden vuotuinen kasvu nopeutui vuoden 2013 kolmannella neljänneksellä +0,5 prosenttiin vuoden 2012 viimeisen neljänneksen -0,3 prosentista. Keskimääräinen vuotuinen kasvuvauhti oli 0,2 % vuoden kolmella ensimmäisellä neljänneksellä, kun se edellisenä vuonna oli pysynyt muuttumattomana. Tuottavuuden kasvu nopeutui kaikilla toimialoilla. Koska tehtyjen työtuntien määrä väheni enemmän kuin työpaikkojen, työtuntia kohden lasketun tuottavuuden vuotuinen kasvu oli keskimäärin 0,7 % vuoden 2013 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä eli sama kuin vuonna 2012.

Euroalueen työttömyysaste oli pienimmillään vuoden 2011 ensimmäisellä puoliskolla. Vuonna 2012 se alkoi nousta ja vuoden 2013 kolmena ensimmäisenä neljänneksenä se oli suurempi kuin koskaan aiemmin sitten aikasarjan alkamisen vuonna 1995. Työttömyysasteen nousu vuonna 2013 ei kuitenkaan ollut yhtä jyrkkä kuin vuonna 2012, ja nousun pysäytti työttömyysasteen hienoinen pieneneminen lokakuussa (ks. kuvio 26). Tämän jälkeen työttömyysaste pysyi vakaana 12,0 prosentissa vuoden 2013 loppuun asti, huolimatta siitä, että työttömien määrä väheni. Joulukuussa 2013 työttömyysaste oli kuitenkin yli 2 prosenttiyksikköä suurempi kuin se oli ollut pienimmillään huhtikuussa 2011. Koko vuonna 2013 työttömyysaste oli keskimäärin 12,1 %, kun se vuonna 2012 oli ollut 11,4 %.

2.5 JULKISEN TALOUDEN KEHITYS

Euroalueen julkisen talouden alijäämän arvioidaan supistuneen edelleen vuonna 2013, mikä johtuu tuntuvista vakauttamistoimista useimmissa maissa. Euroalueella alijäämä on yli puolet pienempi kuin vuonna 2009, jolloin se oli suurimmillaan. Useita vuosia kestäneiden laaja-alaisten ja usein kivuliaiden julkisen talouden sopeuttamistoimien jälkeen euroalue on onnistunut palauttamaan julkisen talouden rahoitusaseman terveille pohjalle suhteessa paremmin kuin muut suurimmat kehittyneet taloudet. Julkisen talouden velka on kuitenkin edelleen suuri suhteessa BKT:hen, eikä se ole monissa maissa vielä vakaalla tasolla. Euroalueen tärkeimpänä finanssipoliittisena haasteena onkin julkisen talouden vakauttamistoimien jatkaminen keskipitkällä aikavälillä. Tämä on välttämätöntä, jotta liian suuria velkasuhteita voidaan supistaa ja luoda finanssipoliittisia puskureita tulevien sokkien varalle varsinkin, kun väestön ikääntyminen heikentää julkista taloutta.

JULKISEN TALOUDEN VAKAUTTAMINEN VUONNA 2013

Euroopan komission syksyn 2013 talousennusteen mukaan euroalueen julkisen talouden alijäämä supistui 0,6 prosenttiyksikköä 3,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2013 (ks. taulukko 4). Julkisen talouden alijäämän supistumista vauhditti vuonna 2013 lähinnä se, että BKT:hen suhteutetut julkiset tulot kasvoivat 0,5 prosenttiyksikköä eli 46,7 prosenttiin. Tämä johtui varsinkin siitä, että useissa maissa laajennettiin veropohjaa ja korotettiin veroastetta. Julkiset menot pienenevät vain hienoisesti (0,1 prosenttiyksikköä) eli 49,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

Euroalueen keskimääräisen BKT:hen suhteutetun julkisen talouden bruttovelan arvioidaan kasvaneen merkittävästi, joskin hitaammin kuin vuonna 2012. Keskimääräinen bruttovelka oli 92,7 % vuonna 2012 ja 95,7 % vuonna 2013. Euroopan komission syksyn 2013 talousennusteen mukaan julkisen talouden velkasuhde ylitti vuonna 2013 Maastrichtin sopimuksessa määritetyn 60 prosentin viitearvon 13:ssa euroalueen 17 maasta. Kahdeksassa näistä maista julkisen talouden velka oli yli 90 % suhteessa BKT:hen. Euroalueen yhteenlasketun velkasuhteen kasvu johtui korkomenojen suuresta vaikutuksesta ja velkakannan korjauserästä.

Taulukko 4. Julkinen talous euroalueella ja euroalueen maissa

(prosentteina BKT:stä)

	Julkinen talouden ylijäämä (+) / alijäämä (-)				Julkinen talouden bruttovelka			
	Euroopan komissio			Vakaushjelma	Euroopan komissio			Vakaushjelma
	2011	2012	2013	2013	2011	2012	2013	2013
Belgia	-3,7	-4,0	-2,8	-2,5	98,0	99,8	100,4	100,0
Saksa	-0,8	0,1	0,0	-0,5	80,0	81,0	79,6	80,5
Viro	1,1	-0,2	-0,4	-0,5	6,1	9,8	10,0	10,2
Irlanti	-13,1	-8,2	-7,4	-7,5	104,1	117,4	124,4	123,3
Kreikka ¹⁾	-9,5	-9,0	-13,5	-	170,3	156,9	176,2	-
Espanja	-9,6	-10,6	-6,8	-6,3	70,5	86,0	94,8	91,4
Ranska	-5,3	-4,8	-4,1	-3,7	85,8	90,2	93,5	93,6
Italia	-3,8	-3,0	-3,0	-2,9	120,7	127,0	133,0	130,4
Kypros	-6,3	-6,4	-8,3	-	71,5	86,6	116,0	-
Luxemburg	0,1	-0,6	-0,9	-0,7	18,7	21,7	24,5	23,8
Malta	-2,8	-3,3	-3,4	-2,7	69,5	71,3	72,6	74,2
Alankomaat	-4,3	-4,1	-3,3	-3,4	65,7	71,3	74,8	74,0
Itävalta	-2,5	-2,5	-2,5	-2,3	72,8	74,0	74,8	73,6
Portugali ¹⁾	-4,3	-6,4	-5,9	-5,5	108,2	124,1	127,8	122,3
Slovenia	-6,3	-3,8	-5,8	-7,9	47,1	54,4	63,2	61,8
Slovakia	-5,1	-4,5	-3,0	-2,9	43,4	52,4	54,3	54,8
Suomi	-0,7	-1,8	-2,2	-1,9	49,2	53,6	58,4	56,3
Euroalue	-4,2	-3,7	-3,1	-2,9	88,0	92,7	95,7	93,4

Lähteet: Euroopan komission syksyn 2013 talousennuste, huhtikuun 2013 tarkistetut vakaushjelmat ja EKP:n laskelmat.

Huom. Tiedot perustuvat EKT 95:n määritelmiin.

1) Kreikan ja Portugalin luvut eivät viittaa vakaushjelman tavoitteisiin, vaan toisen sopeutusohjelman arviointiin. Kreikan tavoitteet on asetettu perusjäämän mukaisina.

Taulukosta 4 käy ilmi, että Euroopan komission syksyn 2013 talousennusteen mukaan rahoitusjäämän arvioidaan useissa maissa heikentyneen huhtikuussa 2013 toimitetuissa maakohtaisissa vakaushjelmissä esitetystä hallituksen suunnitelmista tai – Portugalin tapauksessa – talouden sopeutusohjelman tavoitteesta. Suunnitelmien mukaiset finanssipoliittiset tavoitteet ovat arvioiden mukaan jääneet saavuttamatta kaikissa muissa maissa paitsi Saksassa, Virossa, Irlannissa, Alankomaissa, Portugalissa ja Sloveniassa. Italian, Slovakian ja eräiden muiden maiden arvioidaan jääneen tavoitteistaan vain 0,1 prosenttiyksikköä. EU:n ja Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) rahoitustukiohjelmien kohdemaista julkisen talouden alijäämä supistui Irlannissa ja Portugalissa mutta suureni Kreikassa ja Kyproksessa. Kreikan arvioidaan saavuttaneen perusylijäämän vuonna 2013, joten ohjelman tavoite ylitetiin. EU:n ja IMF:n sopeutusohjelmaan kuuluvien tai rahoitustukea saavien euroalueen maiden kehitystä vuonna 2013 tarkastellaan kehikossa 6.

Kehikko 6.

EU:N JA IMF:N SOPEUTUSOHJELMAAN KUULUVIEN TAI RAHOITUSTUKEA SAAVIEN EUROALUEEN MAIDEN KEHITYS VUONNA 2013

Tässä kehikossa tarkastellaan EU:n ja IMF:n sopeutusohjelmaan kuuluvan neljän euroalueen maan sekä EU:n toteuttamaan rahoitussektorin avustusohjelmaan kuuluvan Espanjan kehitystä vuonna 2013.¹ Kaikki viisi maata ovat onnistuneet vähentämään merkittävästi talouksiensa tasapainottomuuksia poistamalla rakenteellisia jäykkyyksiä etenkin työmarkkinoilta sekä parantamalla rahoitusvakautta. Irlanti ja Espanja saivat lisäksi omat ohjelmansa onnistuneesti

1 Kriisin alun jälkeistä euroalueen tasapainottamisprosessia tarkastellaan pitemmällä aikavälillä EKP:n vuoden 2012 vuosikertomuksen kehikossa 5.

päätökseen. Tulevan kehityksen kannalta on tärkeää, että saavutetut tulokset vakiinnutetaan ja uudistusohjelmassa edetään.

Kreikka

Vuonna 2013 Kreikka edistyi julkisen talouden palauttamisessa kestävämmälle pohjalle ja kilpailukyvyyn parantamisessa. Talous alkoi vakautua vuoden toisella neljänneksellä syvän ja pitkällisen taantuman jälkeen. Vuonna 2012 toteutetut kauaskantoiset työmarkkinuudistukset alkavat tuottaa tulosta, ja työpaikkojen luomisesta yksityisellä sektorilla saatiin rohkaisevia tietoja. Yksikkötyökustannusten supistuminen on alkanut näkyä hintasopeutuksina vain hitaasti, mutta hinnanalennusprosessi sai uutta puhtia vuonna 2013, ja sen pitäisi myös tukea maan vaihtotaseen jatkuvaa paranemista.

Vuosina 2010–2013 toteutettujen mittavien vakauttamistoimien jälkeen Kreikan arvioidaan saavuttaneen (ohjelman määritelmän mukaisen) huomattavan perusylijäämän vuonna 2013. Tämä tulos on parempi kuin ohjelman tavoite tasapainoisesta perusjäämästä ja johtuu lähinnä menojen alittumisesta. Keskipitkän aikavälin finanssipoliittisen strategian mukaisesti perusylijäämän on määrä kasvaa suhteessa BKT:hen 1,5 prosenttiin vuonna 2014, 3,0 prosenttiin vuonna 2015 ja 4,5 prosenttiin vuonna 2016.

Vaikka rakenneuudistusten toteuttaminen on edennyt, vielä on jäljellä syvään juurtuneita rakenteellisia jäykkyyksiä, joita on poistettava määrätietoisemmin, jotta voitaisiin luoda perusta kestäväälle talouskasvulle ja uusille työpaikoille. Rakenneuudistusohjelman laajentamiseksi ja syventämiseksi tarvitaan ehdottomasti poliittista sitoutumista. Varsinkin hyödyke- ja palvelumarkkinoiden uudistuksia ja institutionaalisia uudistuksia on ripeytettävä. Rahoitussektoria vahvistettiin vuosina 2012–2013 toteutetulla pääomanlisäyksellä. Saamisten laatu kuitenkin heikkeni edelleen, kun järjestämättömien lainojen osuus kasvoi yli 30 prosenttiin.

Irlanti

Irlantia koskevan sopeutusohjelman toteuttaminen eteni suunnitellusti, ja viranomaiset saattoivat ohjelman menestyksekkäästi päätökseen joulukuussa 2013. Irlannin talouden kasvuvauhti hidastui jonkin verran vuoden 2013 alkupuoliskolla, mutta lyhyin aikavälein julkaistavat indikaattorit viittasivat talouskehityksen kohenemiseen vuoden jälkipuoliskolla. Työmarkkinoilla näkyi edelleen piristymisen merkkejä. Kilpailukyky parani edelleen, ja vaihtotasekin koheni entisestään.

Julkisen talouden rahoitusasema parani entisestään vuonna 2013, ja maa saavutti finanssipoliittiset tavoitteensa heikosta taloudesta huolimatta. Julkisen talouden alijäämän arvioidaan supistuneen hieinan ohjelman tavoitetta enemmän vuonna 2013. Vuoden 2014 talousarviossa on varauduttu uusiin vakauttamistoimiin lähinnä menopuolella. Tarkoituksena on supistaa BKT:hen suhteutettu julkisen talouden alijäämä 4,8 prosenttiin ja vuonna 2015 alle 3,0 prosenttiin. Irlannin on poistettava jäljellä olevat julkisen talouden heikkoudet etenkin terveydenhuoltomenoissa ja toimittava edelleen finanssipoliittisten tavoitteidensa mukaisesti voidakseen antaa myönteisen signaalin markkinoille.

Irlannin poistuminen ohjelman piiristä on hyvä osoitus välttämättömien mutta toisinaan myös kivuliaiden toimenpiteiden onnistumisesta. Irlannin on ehdottomasti jatkettava välttämättömien uudistusten toteuttamista varsinkin pankkisektorilla, jotta se voi varmistaa pääsyinsä markkinoille ja turvata pitkän aikavälin talousnäkönsä.

Portugali

BKT:n määrä ja työllisyys supistuivat jyrkästi vuosina 2011–2012 mutta alkoivat jälleen kasvaa vuoden 2013 toisella neljänneksellä. Ulkoisia tasapainottomuuksia on korjattu merkittävästi kolmen viime vuoden aikana. Vaihtotase muuttui ylijäämäiseksi vuonna 2013.

Julkisen talouden vakauttamisvauhti, jota mitataan rakenteellisen rahoitusjäämän muutoksella, oli erittäin voimakas vuosina 2011–2013. Vuoden 2013 puolivälissä alijäämän supistumisuraa muutettiin, jotta automaattisten vakauttajien osittainen toiminta olisi mahdollista. Samalla kuitenkin turvattiin julkisen talouden velkasuhde keskipitkällä aikavälillä. Alijäämätavoitteita (rahoitussektorin tukea lukuun ottamatta) tarkistettiin BKT:hen suhteutettuna 4,5 prosentista 5,5 prosenttiin vuodeksi 2013 ja 2,5 prosentista 4 prosenttiin vuodeksi 2014. Vuonna 2013 alijäämä oli tavoitetta pienempi odotettua paremman makrotalouden kehityksen ja tiukan budjettikurin ansiosta. Vuoden 2014 talousarvioon sisältyy lähinnä menopuolelle kohdistuvia vakauttamistoimia, joiden määrä on yli 2 % suhteessa BKT:hen.

Rakennemuutoksissa on edetty suurin piirtein ohjelmaan liittyvien ehtojen mukaisesti. Suurin osa ohjelmaan sisältyvästä työ- ja hyödykemarkkinapoliittisesta lainsäädännöstä on nyt tullut voimaan. Tulevissa toimissa huomio on keskitettävä uudistusten tehokkaaseen toteutukseen ja uudistusprosessin edistämiseen. Tavoitteena on poistaa jäljellä olevat esteet, jotka vaikeuttavat kilpailua, investointipäätöksiä ja työpaikkojen luomista.

Kypros

Kyprosta koskeva EU:n ja IMF:n sopeutusohjelma hyväksyttiin huhtikuussa 2013. Aiemmillä vuosilla kertyneet suuret tasapainottomuudet, sopeutusohjelman alun viivästyminen ja pankkikriisi supistivat rajusti maan taloutta, vaikka taantuma ei ollut vuonna 2013 niin vaikea kuin mitään alun perin odotettiin. Myös työttömyys kasvoi jyrkästi ja antolainaus pysähtyi.

Makrotalouden taantumien syveneminen heikensi julkisen talouden rahoitusasemaa vuonna 2013. Ohjelmassa asetettiin BKT:hen suhteutetuksi perusalijäämätavoitteeksi noin 4¼ % vuonna 2013 sekä BKT:hen suhteutettujen kertaluonteisten kustannusten tavoitteeksi 1,8 %. Kertaluonteisilla kustannuksilla maksettiin korvauksia Cyprus Popular Bankissa oleville huolto- ja eläkerahastoille. Tarkoituksena oli varmistaa, että kyseisiä rahastoja kohdellaan samalla tavoin kuin Kyproksen keskuspankissa olevia rahastoja. Vuodelle 2013 asetetut finanssipoliittiset tavoitteet saavutettiin selvästi, ja vuonna 2014 BKT:hen suhteutetun perusalijäämän arvioidaan olevan pienempi kuin ohjelman alkuperäinen tavoite, joka on 4¼ % suhteessa BKT:hen. Vuoden 2014 talousarviossa pyritään viemään eteenpäin osaa myöhempinä vuosina tarvittavista vakauttamistoimista, jotta BKT:hen suhteutetuksi julkisen talouden pitkän aikavälin perusalijäämäksi saataisiin 4 % ja se pysyisi vakaana. Näin voitaisiin supistaa julkista velkaa.

Rakenne- ja sääntelyuudistusten toteutus eteni hyvin vuonna 2013. Myös rahoitussektorin vakauttamisessa ja uudelleenjärjestelyssä edettiin. Maan viranomaiset julkaisivat elokuussa 2013 välitavoitteita sisältävän etenemissuunnitelman, jonka mukaisesti hallinnollisia toimenpiteitä ja pääomanliikkeiden rajoituksia lievennetään asteittain rahoitusvakautta vaarantamatta. Kyproksella on kuitenkin vastassaan suuria haasteita, jotka koskevat erityisesti rahoitussektoria. Onkin ensiarvoisen tärkeää, että ohjelman toteutusta jatketaan tinkimättömästi.

Espanja

Euroryhmä antoi 14.11.2013 myönteisen arvion Espanjan rahoitussektorin avustushjelman toteutuksesta. Ohjelmalla on autettu parantamaan merkittävästi Espanjan pankkisektorin rahoitustilannetta ja rakennetta. Yli kaksi vuotta kestäneen taantuman jälkeen BKT:n määrä alkoi hieman kasvaa vuoden 2013 kolmannella neljänneksellä. Työttömyysaste on edelleen erittäin korkea, ja se alkoi asteittain laskea vasta vuoden 2013 jälkipuoliskolla. Espanjan talous hyötyy yksikkötyökustannusten jatkuvasta alentumisesta. Sen avulla vaihtotase on muuttunut ylijäämäiseksi.

Espanja on kyennyt viime aikoina vakauttamaan julkista talouttaan tuntuvasti. Sen arvioidaan päässeen syksyllä hyväksytyjen ylimääräisten vakauttamistoimien avulla vuonna 2013 alijäämään, joka on lähellä prosentin 6,5 prosentin tavoitetta. Vuodelle 2014 asetetun 5,8 prosentin tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan kuitenkin lisätoimia.

On ensiarvoisen tärkeää, että uudistusprosessi etenee jatkossakin hyvää vauhtia niin pankkisektorin hallinnossa laajemmin kuin julkishallinnossa ja työmarkkinoilla.

SUHDANNEKORJATUT INDIKAATTORIT

Kuten taulukosta 5 käy ilmi, julkisen talouden vakauttaminen jatkui vuonna 2013 siinäkin tapauksessa, että maiden julkisen talouden tilanteissa otetaan huomioon taloussuhdanteiden vaikutus. Euroopan komission syksyn 2013 talousennusteen mukaan sekä suhdannekorjatun rahoitusjäämän

Taulukko 5. Suhdannekorjatun rahoitusjäämän, suhdannekorjatun perusjäämän ja rakenteellisen rahoitusjäämän muutokset euroalueella ja euroalueen maissa

(prosenttiyksikköinä BKT:stä)

	Suhdannekorjatun rahoitusjäämän muutos			Suhdannekorjatun perusjäämän muutos			Rakenteellisen rahoitusjäämän muutos		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Belgia	-0,3	0,2	1,5	-0,3	0,3	1,3	0,0	0,3	0,8
Saksa	2,2	1,4	0,4	2,2	1,2	0,3	1,2	1,3	0,3
Viro	-1,3	-1,9	0,4	-1,3	-1,9	0,4	0,2	0,6	-0,4
Irlanti	16,3	4,3	0,7	16,4	4,8	1,5	1,1	0,2	0,9
Kreikka	3,2	2,0	-4,3	4,6	-0,1	-5,1	3,1	4,7	2,2
Espanja	-0,1	-0,7	3,9	0,5	-0,2	4,3	0,2	2,1	1,1
Ranska	1,3	1,0	1,1	1,5	1,0	0,9	1,0	1,1	0,9
Italia	0,4	1,8	0,7	0,8	2,3	0,5	0,0	2,3	0,6
Kypros	-1,1	0,4	0,7	-1,0	1,1	1,6	-0,9	-0,3	1,3
Luxemburg	0,4	0,1	-0,6	0,5	0,1	-0,5	0,4	0,1	-0,6
Malta	0,9	-0,2	-0,3	1,0	-0,1	-0,3	1,2	-0,4	0,3
Alankomaat	0,5	1,1	1,3	0,5	0,9	1,3	0,4	1,1	0,6
Itävalta	1,2	0,1	0,4	1,1	0,1	0,4	1,1	0,7	0,0
Portugali	5,9	-1,3	1,0	7,2	-1,0	1,0	2,3	2,4	0,5
Slovenia	-1,2	3,2	-1,5	-0,9	3,4	-1,0	-0,2	2,2	-0,1
Slovakia	2,8	0,8	1,9	3,0	1,1	2,0	2,2	1,0	1,7
Suomi	0,6	-0,4	0,0	0,7	-0,5	0,0	0,6	-0,4	-0,1
Euroalue	1,5	1,0	1,0	1,7	1,1	0,9	0,8	1,5	0,7

Lähde: Euroopan komission syksyn 2013 talousennuste.

Huom. Positiiviset (negatiiviset) luvut viittaavat julkisen talouden kohenemiseen (heikkenemiseen). Irlannin, Espanjan, Itävallan, Portugalin ja Slovenian suhdannekorjatusta rahoitusjäämästä ja suhdannekorjatusta perusjäämästä on vähitellen poistettu rahoitussektoriin kohdistettujen huomattavien tukitoimien erä. Kreikan tapauksessa suhdannekorjattuun rahoitusjäämään ja suhdannekorjattuun perusjäämään sisältyy pankkien pääomittamiseen liittyviä kustannuksia, jäsenvaltioilta saatuja tulonsiirtoja, jotka käsittävät eurojärjestelmän keskuspankkien hallussa olevista Kreikan valtion joukkolainoista saatuja tuottoja, ja muita pieniä eräiä.

että suhdannekorjatun perusjäämän (jossa ei ole huomioitu korkomenojen vaikutuksia) arvioidaan parantuneen samaa vauhtia kuin vuonna 2012: rahoitusjäämä parani 1 prosenttiyksikön ja perusjäämä 0,9 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen. Euroalueen julkisen talouden rakenteellinen rahoitusjäämä (jossa ei huomioida kertaluonteisten ja tilapäisten toimien vaikutuksia) parani BKT:hen suhteutettuna entisestään (0,7 prosenttiyksikköä, kun se oli vuonna 2012 ollut 1,5 prosenttiyksikköä). Näitä suhdannekorjattuja julkisen talouden indikaattoreita on tulkittava kuitenkin varauksin, koska reaaliaikaisiin arvioihin suhdanteiden vaikutuksesta rahoitusjäämiin liittyy huomattavaa epävarmuutta erityisesti maissa, joissa on käynnissä talouden huomattava tasapainottaminen. Kehikossa 7 tarkastellaan, miten julkisen talouden vakauttaminen on edennyt suurimmissa kehittyneissä talouksissa kriisin alun jälkeen.

Kehikko 7.

JULKISEN TALOUDEN VAKAUTTAMISKEHITYS: KANSAINVÄLINEN VERTAILU

Tässä kehikossa tarkastellaan, miten julkisen talouden vakauttaminen on edennyt kriisin alun jälkeen suurimmissa kehittyneissä talouksissa eli euroalueella, Yhdysvalloissa, Isossa-Britanniassa, Japanissa ja Kanadassa. Kaikki nämä suurimmat kehittyneet taloudet, myös euroalueen yksittäiset maat, ovat onnistuneet pienentämään merkittävästi julkisen talouden tasapainottomuuksia vuoden 2010 jälkeen. Julkisen sektorin alijäämä- ja velkasuhteet ovat kuitenkin edelleen hyvin suuret ja ylittävät tason, jolla ne olivat ennen kriisiä. Tulevaisuuden kannalta onkin tärkeää, että julkisen talouden vakauttamistoimia jatketaan, jotta julkisen talouden rahoitusasemat voidaan palauttaa terveille pohjalle.

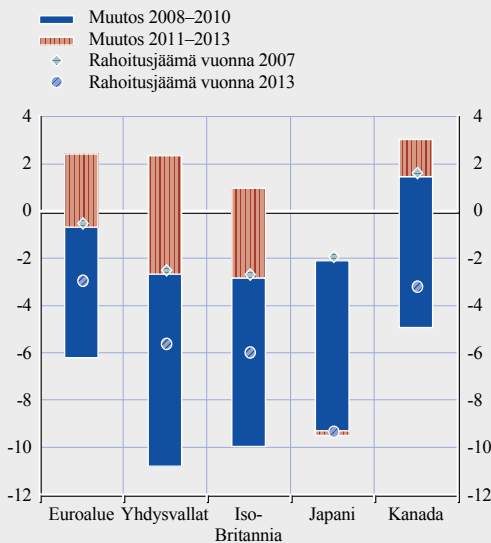
Julkisen talouden kehitys suurimmissa kehittyneissä talouksissa vuoden 2008 jälkeen

Vuonna 2008 alkanut kansainvälinen finanssikriisi ja sen jälkeinen taloudellisen toimeliaisuuden heikentyminen vaativat nopeita ja päättäväisiä politiikkatoimia varsinkin niissä suurimmissa kehittyneissä talouksissa, joissa kriisin vaikutukset tuntuivat erityisen voimakkaasti. Vuoden 2008 lopun jälkeen useimmissa suurimmissa kehittyneissä talouksissa – myös euroalueen maissa – on toteutettu hätätoimia, joilla on annettu rahoitustukea vaikeuksissa oleville pankeille ja pyritty säilyttämään kansainvälinen rahoitusvakaus. Jotta kriisin jälkiseuraukset eivät lamauttaisi liikaa taloudellista toimeliaisuutta, maiden hallitukset ovat toteuttaneet myös merkittäviä finanssipoliittisia elvytystoimia. Elvytystoimien sekä automaattisten vakauttajien toiminnan seurauksena julkisten talouksien alijäämät ja velkasuhteet kasvoivat hyvin suuriksi. Vuosina 2008–2010 BKT:hen suhteutettu julkisen talouden nimellinen alijäämä kasvoi 5,5 prosenttiyksikköä euroalueella, 6,4 prosenttiyksikköä Kanadassa, hieman yli 7 prosenttiyksikköä Japanissa ja Isossa-Britanniassa sekä noin 8 prosenttiyksikköä Yhdysvalloissa (ks. kuvio A). Velkasuhteet kasvoivat kaksinumeroista vauhtia, eniten Japanissa ja Isossa-Britanniassa (ks. kuvio B).

Useimmat kehittyneet taloudet ovat alkaneet vakauttaa julkista taloutta vuoden 2010 jälkeen. IMF suositteli tuolloin, että suhdannekorjattua rahoitusjäämää parannettaisiin vuodesta 2011 alkaen vuosittain 1 prosenttiyksiköllä suhteessa BKT:hen. Se oli IMF:n mielestä vakauttamisvauhti, jonka avulla voidaan tasapainottaa tarve häivyttää markkinoiden huoli julkisen talouden

Kuvio A. Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä

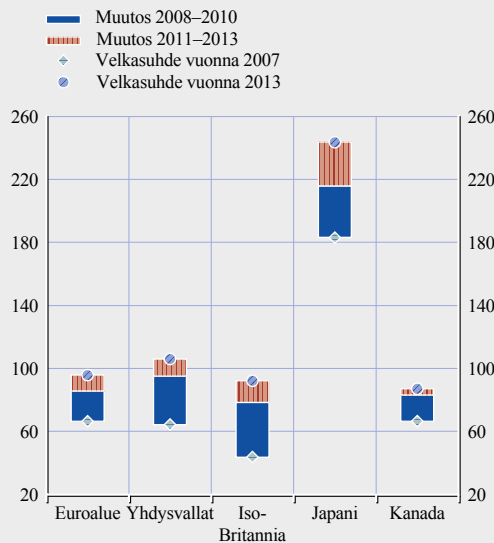
(% BKT:stä, prosenttiyksikkönä BKT:stä)

Lähteet: IMF World Economic Outlook ja EKP:n laskelmat.
Huom. Kaikkien maiden tiedot ilmoitetaan kalenterivuositain.

Kuvio B. Julkisyhteisöjen velkasuhde

(% BKT:stä, prosenttiyksikkönä BKT:stä)

Lähteet: IMF World Economic Outlook ja EKP:n laskelmat.
Huom. Kaikkien maiden tiedot ilmoitetaan kalenterivuositain.

perustekijöistä ja tarve välttää liian nopea vetäytyminen orastavan elpymisen tukitoimista.¹ Todellisessa vakauttamisvauhdissa oli kuitenkin suuria maakohtaisia eroja riippuen siitä, kuinka ankarien paineiden alaisina rahoitusmarkkinat olivat, kuinka suuria julkisen talouden tasapainottomuuksia esiintyi ja – etenkin euroalueella – millaisia vaatimuksia maan oli vakaus- ja kasvusopimuksen nojalla täytettävä.

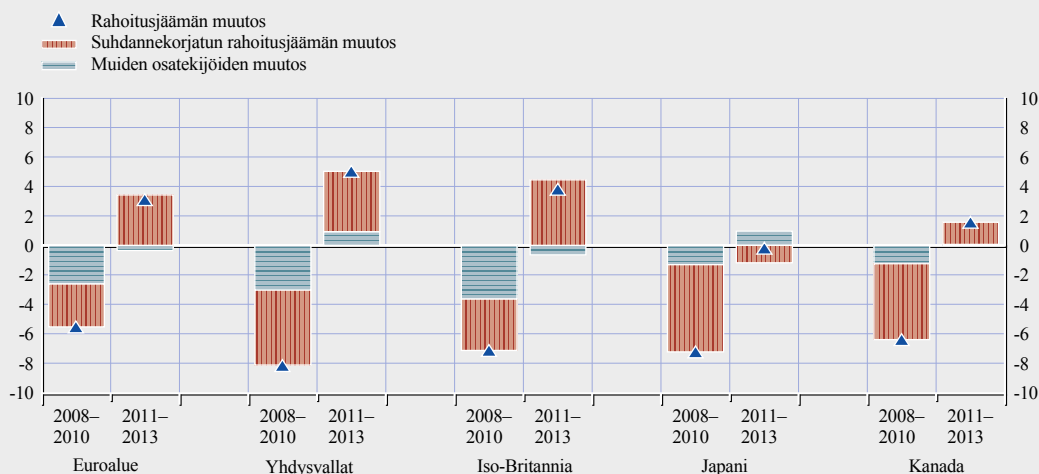
Valtionvelkakriisin alussa julkisen talouden alijäämä oli euroalueella pienempi kuin Isossa-Britanniassa, Yhdysvalloissa ja Japanissa, kun samaan aikaan Kanadassa oli 1,5 prosentin julkisen talouden ylijäämä. Vuosina 2011–2013 julkisen talouden alijäämää supistettiin eniten Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa ja seuraavaksi eniten euroalueella ja Kanadassa. Japanissa sen sijaan alijäämä hieman kasvoi (ks. kuvio C). IMF:n tietojen mukaan vuosina 2011–2013 toteutettujen vakauttamistoimien keskimääräinen vuotuinen sopeutus oli suhdannekorjatun rahoitusjäämän muutoksella mitattuna yli 1 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen euroalueella, Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa. Kanadassa se oli tästä puolet ja Japanissa negatiivinen.

Vakauttamistoimet ovat alkaneet tuottaa tulosta. Vaikka julkisen talouden nimelliset alijäämät ovat kaikissa kehittyneissä talouksissa yhä suuria ja ylittävät kriisiä edeltävän tason, ne ovat kuitenkin puolittuneet kriisinaikaisesta huipputasostaan Yhdysvalloissa ja euroalueella. Euroalueella julkisen talouden alijäämän ja suhdannekorjatun rahoitusjäämän arvioidaan olleen vuonna 2013 alimmillaan verrattuna muihin suurimpiin kehittyneisiin talouksiin; sopeutusprosessin ansiosta suhdannekorjattu alijäämä on alle kriisiä edeltävän tason euroalueella ja Isossa-Britanniassa.

¹ Ks. ”Fiscal exit: from strategy to implementation”, *IMF Fiscal Monitor*, marraskuu 2010. IMF Fiscal Monitorin huhtikuun 2013 numeron kehikossa 2 todetaan, että BKT:hen suhteutettuna 1 prosentin suhdannekorjattu sopeutustahti on suurin piirtein oikea niille maille, jotka eivät ole markkinapaineen alaisina.

Kuvio C. Erittely rahoitusjäämän muutoksesta vuosina 2008–2010 ja 2011–2013

(prosenttiyksikköinä BKT:stä)

Lähteet: IMF World Economic Outlook ja EKP:n laskelmat.

Huom. Kaikkien maiden tiedot ilmoitetaan kalenterivuositain. Yhdysvaltojen osalta käytetään Fiscal Monitor -julkaisun lokakuun 2013 numeroon sisältyviä tietoja, koska suhdannekorjattu rahoitusjäämä korjataan rahoitussektorin saaman liittovaltion tuen perusteella. Japanin osalta käytetään rakenteellista rahoitusjäämää. Osio ”Muiden osatekijöiden muutos” sisältää suhdannekomponentin ja tuotantopsykin ulkopuoliset tekijät, jotka vaikuttavat rahoitusjäämään.

Velkasuhteet olivat kuitenkin edelleen kasvussa, kun valtionvelka suureni nopeasti kriisin jälki-seurauksena. Velkasuhde kasvoi erityisen paljon Isossa-Britanniassa, jossa se suureni BKT:hen suhteutettuna 44 prosentista vuonna 2007 yli 90 prosenttiin vuonna 2013. Kaikkein suurin julkisen (brutto)velan BKT-suhde oli kuitenkin Japanissa: 244 % vuonna 2013 (ks. kuvio B).

Kehitys euroalueella

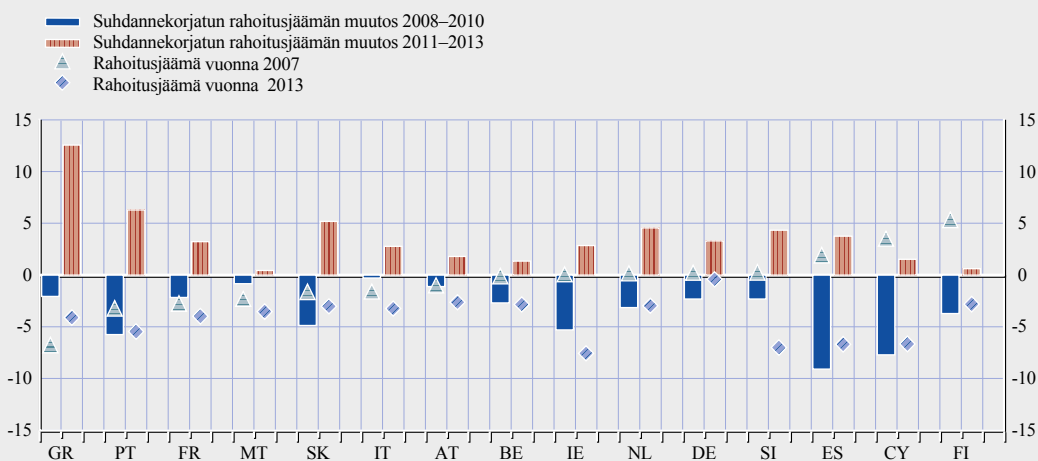
Vuosien 2008–2009 finanssi- ja talouskriisi koetteli ankarasti myös yksittäisiä euroalueen maita, ja vuoden 2010 valtionvelkakriisi lisäsi entisestään silloisia julkisen talouden tasapainottomuuksia.

Kuten muissakin suurimmissa kehittyneissä talouksissa, myös useimmissa euroalueen maissa alettiin kiristää finanssipolitiikkaa vuoden 2010 aikana. Julkisen talouden sopeutusvauhti ja -aikataulu asetettiin vakaus- ja kasvusopimuksen perusteella, ja periaatteista sovittiin Ecofin-neuvoston kokouksessa lokakuussa 2009.² Kyseiset periaatteet olivat liiallisia alijäämiä koskevien suositusten taustalla vuonna 2009. Useat maat nopeuttivat euroalueen valtionvelkakriisin vuoksi merkittävästi vakauttamistoimiaan voittaakseen takaisin rahoitusmarkkinoiden luottamuksen. Varsinkin EU:n ja IMF:n yhteisen rahoitustukiohjelman kohteena olevissa maissa ja voimakkaista rahoitusmarkkinoiden jännitteistä kärsivissä maissa alkoi merkittävä julkisen talouden vakauttaminen, joka sai useissa maissa paljon laajemmat mittasuhteet kuin mitä liiallisia alijäämiä koskevaan menettelyyn kuuluvia suosituksia annettaessa vuonna 2009 oletettiin.

² Ecofin-neuvosto sopi lokakuussa 2009 finanssipoliittisten elvytystoimien koordinoitussa purkamisessa noudatettavista periaatteista. Sopimuksen mukaan sopeutusvauhtia määritettäessä otetaan huomioon kunkin maan erityistilanne, mutta julkista taloutta on ryhdyttävä vakauttamaan kaikissa euroalueen maissa viimeistään vuonna 2011 ja julkisen talouden kestävyysongelmista kärsivissä maissa jo sitä aiemmin. Suosituksena todettiin, että useimmissa jäsenvaltioissa rakenteellisten vakauttamistoimien tulisi olla kunnianhimoisia eli niiden vaikutuksen tulisi olla vuositasolla selvästi yli viitearvon (0,5 % suhteessa BKT:hen).

Kuvio D. Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä ja suhdannekorjatun rahoitusjäämän muutos – euroalueen maat

(% BKT:stä, prosenttiyksikkönä BKT:stä)

Lähteet: IMF World Economic Outlook ja EKP:n laskelmat.

Huom. Maiden järjestys perustuu vuoden 2007 rahoitusjäämään. Taulukosta puuttuvat Viro ja Luxemburg, koska IMF:n World Economic Outlook raportissa ei ollut niitä koskevia tietoja. Kreikan osalta suhdannekorjatun rahoitusjäämän muutoksessa ei ole otettu huomioon pankkien pääomittamisesta aiheutuvia kustannuksia, jäsenvaltioilta saatuja tulonsiirtoja, jotka vastaavat eurojärjestelmän keskuspankkien hallussa olevien kreikkalaisten joukkolainojen tuottoja, sekä muita pieniä osatekijöitä.

Vaikka julkisen talouden alijäämien kasvu saatiin useimmissa maissa taittumaan vuosina 2010–2013 toteutetuilla vakauttamistoimilla, alijäämäsuhteet jäivät monissa niistä kriisiä edeltävää tasoa suuremmiksi (ks. kuvio D). Myös velkasuhteet olivat edelleen selvästi suuremmat kuin ennen kriisiä. Lisäksi niiden kasvu jatkui pääasiassa siksi, että velkakannan korot olivat selvästi talouden kasvulukuja korkeammat ja pankkisektorille annettiin rahoitustukea.³

Julkisen talouden vakauttamisen eteneminen vuosina 2014–2016

Lokakuussa 2013 julkaistussa IMF:n World Economic Outlook raportissa ennustetaan, että julkisen talouden vakauttaminen jatkuu kolmen seuraavan vuoden aikana euroalueen maissa ja muissa suurimmissa kehittyneissä talouksissa, joskin hieman aiempaa hitaampana. Japani on tästä poikkeus, sillä sen arvioidaan nopeuttavan julkisen talouden sopeutusta muun muassa nostamalla arvonlisäveroa huhtikuussa 2014 ja lokakuussa 2015. Velkasuhteen ennustetaan alkavan supistua Kanadassa vuonna 2014 sekä euroalueella ja Yhdysvalloissa vuonna 2015. Japanissa julkisen velan arvioidaan vakiintuvan tasolle, joka on noin 242 % suhteessa BKT:hen, kun taas Isossa-Britanniassa velkasuhteen ennustetaan suurenevan entisestään.

Vakauttamistarpeet pysyvät monissa maissa suurina, ja velan vähentämisprosessi on monin tavoin haasteellista. Velkakanta on useimmissa kehittyneissä talouksissa suuri ja edellyttää jatkuvia finanssipoliittisia toimia, jotta velan suhde BKT:stä alkaa supistua. Huomioon on myös otettava epäsuotuisa väestökehitys, joka kasvattaa ikäsidonnoisia menoja (kuten terveydenhoito- ja eläkkeitä). Mikäli maat eivät julkista ja toteuta uskottavia keskipitkän aikavälin suunnitelmia, joilla julkista taloutta vakautetaan ja poistetaan sen tasapainottomuuksien perussyöt, valtion joukkolainojen tuotot saattavat kasvaa ja siten vaikeuttaa julkisen talouden sopeutusta entisestään.

³ Julkisen talouden vakauttamisen edistymistä euroalueen maissa on käsitelty tarkemmin joulukuun 2013 Kuukausikatsauksen kehikossa ”Julkisen talouden tähänastinen vakauttaminen euroalueen maissa ja vakauttamissuunnitelmat vuodelle 2014”.

VAKAUS- JA KASVUSOPIMUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Euroopan komission syksyn 2013 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämien arvioidaan ylittäneen vuonna 2013 viitearvon eli 3 % BKT:stä kaikissa muissa euroalueen maissa paitsi Belgiassa, Saksassa, Virossa, Italiassa, Luxemburgissa, Itävallassa, Slovakiassa ja Suomessa. Vuoden lopussa 13 euroalueen maata oli liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn kohteena, ja niille asetetut määräajat BKT:hen suhteutetun julkisen talouden alijäämän supistamiseksi 3 prosentin viitearvoa pienemmäksi vaihtelivat vuodesta 2013 (Belgia) vuoteen 2016 (Espanja, Kypros ja Kreikka). Kesäkuussa 2013 Ecofin-neuvosto kumosi Italian liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn ja käynnisti Maltaa koskevan vastaavan menettelyn uudelleen vaaten maata korjaamaan liiallisen alijäämänsä vuoteen 2014 mennessä. Varsinkin arvioitua heikompi makrotalouden kehitys sai Ecofin-neuvoston myös myöntämään pidennyksiä liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn mukaisiin määräaikoihin useille maille: yhden vuoden pidennys Alankomaille (vuoteen 2014) ja Portugalille (vuoteen 2015); kahden vuoden pidennys Ranskalle ja Slovenialle (vuoteen 2015) ja Espanjalle (vuoteen 2016) sekä neljän vuoden pidennys Kyprokselle (vuoteen 2016). Ecofin-neuvosto suositti lisäksi, että Belgiaa vaaditaan ryhtymään toimenpiteisiin liiallisen alijäämänsä korjaamiseksi vuoteen 2013 mennessä, koska se ei saavuttanut viitearvoa eli 3 % BKT:stä vuoden 2012 menettelyssä asetettuun määräaikaan mennessä, ja sen katsottiin laiminlyöneen tehokkaat toimet.

JULKISEN TALOUDEN VAKAUTTAMISEN ARVIODaan JATKUVAN VUONNA 2014

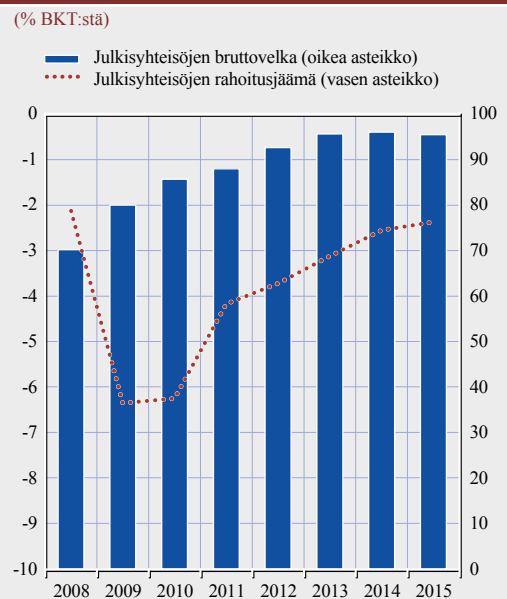
Vuonna 2014 euroalueen julkisen talouden rahoitusaseman odotetaan paranevan asteittain entisestään. Euroopan komission syksyn 2013 talousennusteen mukaan euroalueen julkisen talouden alijäämä supistuu 0,6 prosenttiyksikköä ja päättyy 2,5 prosenttiin BKT:stä (ks. kuvio 27) eli Maastrichtin sopimuksessa määritetyn viitearvon alapuolelle. Julkista taloutta sopeutettaneen täysin menopainotteisesti: BKT:hen suhteutetut julkiset menot supistunevat 49,3 prosenttiin ja BKT:hen suhteutetut julkiset tulot pysyvät suurin piirtein ennallaan eli 46,7 prosentissa. Lisäksi BKT:hen suhteutettu julkisen talouden bruttovelka kasvaa vain hienoisesti ja päättyy 95,9 prosenttiin vuonna 2014.

Julkisen talouden kehitystä koskevien maa-kohtaisten arvioiden mukaan julkisen talouden alijäämä ylittää viitearvon eli 3 % suhteessa BKT:hen yhdeksässä euroalueen maassa vuonna 2014. Julkisen velan arvioidaan puolestaan olevan yli 100 % suhteessa BKT:hen kuudessa maassa – Belgiassa, Irlannissa, Kreikassa, Italiassa, Kyproksessa ja Portugalissa.

JULKISEN TALOUDEN VAKAUTTAMISTA ON JATKETTAVA KESKIPITKÄLLÄ AIKAVÄLILLÄ

Vuosia kestäneiden laaja-alaisten ja usein kivuliiden julkisen talouden sopeuttamistoimien jälkeen euroalue on onnistunut palauttamaan julkisen talouden rahoitusaseman terveemmälle pohjalle kuin muut suurimmat kehittyneet taloudet (ks. kehikko 7). Euroalueen tärkeimpänä finanssipoliittisena haasteena on kuitenkin yhä julkisen talouden vakauttamistoimien

Kuvio 27. Julkisen talouden kehitys euroalueella

Lähde: Euroopan komission syksyn 2013 talousennuste.
Huom. UMTS-toimilupien myynnistä saadut tuotot eivät ole mukana rahoitusjäämää koskevissa tiedoissa.

jatkaminen keskipitkällä aikavälillä ja siis suurten velkasuhteiden supistaminen. Tämä on tärkeää senkin vuoksi, että väestön ikääntyminen heikentää julkista taloutta. Julkista taloutta olisi sopeutettava EU:n tehostetun finanssi- ja talouspoliittisen ohjausjärjestelmän mukaisesti. Sopeuttamistoimilla olisi tuettava kasvua tehokkaasti edistäviä julkisia investointeja. Maiden olisi varmistettava, että niiden talousarviosuunnitelmiin sisällytetään turvamarginaali, jotta tavoitteet eivät jää saavuttamatta, jos kasvu osoittautuu odotettua hieman heikommaksi.

3 EUROALUEEN ULKOPUOLISTEN EU:N JÄSENVALTIOIDEN REAALI- JA RAHATALOUDEN KEHITYS

TALOUSKEHITYS

BKT:n kasvu jatkui vuonna 2013 suhteellisen hitaana useimmissa yhdestätoista euroalueen ulkopuolisesta EU:n jäsenvaltiosta (ks. taulukko 6).⁷ Kasvua hidastivat edelleen merkittävät tekijät, kuten euroalueen talouden heikkous, ja velkaantuneisuuden vähentäminen jatkui useimmissa näistä maista. Ulkomainen kysyntä elpyi joissakin maissa asteittain vuoden 2012 lopun romahduksen jälkeen, kun taas toisissa maissa tuonti väheni heikon kotimaisen kysynnän vuoksi. Nettoviennin osuus BKT:n kasvusta vaihteli siksi euroalueen ulkopuolisten EU-maiden välillä. Kotimainen kysyntä piti edelleen yllä BKT:n kasvua. Kotimaisen kysynnän suurimmista eristä julkinen kulutus lisääntyi useimmissa euroalueen ulkopuolisissa EU:n jäsenvaltioissa. Yksityisen kulutuksen kasvu jäi yleisesti vähäiseksi, kun kotitaloudet jatkoivat taseidensa korjaamista ja seurasivat varovaisina maailmantalouden näkymiä. Kokonaisinvestoinnit lisääntyivät joissakin maissa mutta toisissa ne

Taulukko 6. BKT:n määrän kasvu euroalueen ulkopuolisissa EU-maissa ja euroalueella

(vuotuinen prosenttimuutos)								
	2010	2011	2012	2013 ¹⁾	2013 I	2013 II	2013 III	2013 IV ¹⁾
Bulgaria	0,4	1,8	0,8	0,6	0,4	0,2	0,7	1,0
Tšekki	2,5	1,8	-1,0	.	-2,3	-1,7	-1,2	.
Tanska	1,4	1,1	-0,4	.	-0,7	0,5	0,5	.
Kroatia	-2,3	-0,2	-1,9	.	-1,0	-0,7	-0,6	.
Latvia	-1,3	5,3	5,2	.	6,7	4,5	4,1	.
Liettua	1,6	6,0	3,7	3,4	3,8	3,8	2,3	3,5
Unkari	1,1	1,6	-1,7	1,1	-0,3	0,5	1,6	2,7
Puola	3,9	4,5	1,9	1,5	0,8	1,2	1,8	2,2
Romania	-0,9	2,3	0,4	3,3	2,3	1,6	4,0	5,1
Ruotsi	6,6	2,9	0,9	.	1,6	0,6	0,3	.
Iso-Britannia	1,7	1,1	0,3	1,9	0,7	2,0	1,9	2,8
EU8 ²⁾	2,0	3,1	0,7	.	0,5	0,7	1,5	.
EU11 ³⁾	2,3	1,9	0,4	.	0,7	1,4	1,5	.
Euroalue	2,0	1,6	-0,7	-0,4	-1,2	-0,6	-0,3	0,5

Lähde: Eurostat.

Huom. Vuosikohtaiset luvut on laskettu kausivaihtelusta puhdistamattomien tietojen perusteella. Kaikkien maiden neljännesvuositiedot on puhdistettu kausivaihtelusta ja korjattu työpäivien lukumäärällä paitsi Romanian luvut (puhdistettu vain kausivaihtelusta).

1) Vuoden 2013 ja vuoden 2013 viimeisen neljänneksen luvut ovat alustavia arvioita eli ennakkotietoja.

2) EU8-aggregaatti käsittää niiden euroalueen ulkopuolisten kahdeksan EU-jäsenmaan tiedot, jotka liittyivät EU:hun vuonna 2004, 2007 tai 2013.

3) EU11-aggregaatti käsittää euroalueen ulkopuolisten yhdeksän EU-jäsenmaan tiedot 31.12.2013.

7 Kroatia liittyi EU:n jäseneksi 1.7.2013. Latviasta tuli euroalueen jäsen 1.1.2014.

vähenevät. Hitaan kasvun ohella useimpia euroalueen ulkopuolisia EU-maita vaivasi huomattava työttömyys. Työllisyystilanne koheni kuitenkin useissa maissa ja työntekijää kohti lasketut työvoimakustannukset kasvoivat Kroatiaa lukuun ottamatta kaikissa euroalueen ulkopuolisissa EU-maissa. Yksikkötyökustannusten kasvu todettiin kuitenkin yleisesti hitaammaksi kuin vuonna 2012. Luottojen määrän kasvoi monissa maissa tarjontapuolen tiukkojen ehtojen ja vähäisen kysynnän yhteisvaikutuksesta hitaasti.

Painotettujen keskiarvojen perusteella laskettu BKT:n vuotuinen kasvu nopeutui yleisesti vuonna 2013 verrattuna vuoteen 2012, mutta erot maiden välillä olivat huomattavia. Euroalueen ulkopuolisista EU-maista BKT kasvoi nopeimmin Latviassa, Liettuassa ja Romaniassa, kun taas Kroatiassa ja Tšekissä tuotannon kasvu hidastui vuonna 2013. Latvian ja Liettuan talouskasvu oli dynaamista vuonna 2013 kotimaisen kysynnän osuuden kasvusta muodostuessa aiempaa merkittävämmäksi. Bulgariassa, Tšekissä, Puolassa ja Romaniassa kotimainen kysyntä pysyi heikkona ja nettoviennistä muodostui kasvun pääasiallinen lähde. Romaniassa BKT:n kasvua tuki myös hyvä sato. Talouden elpyminen oli hidasta Tanskassa, missä kulutusta jarruttivat käytettävissä olevien reaalityulojen hidaskasvu ja kotitalouksien velkaantuneisuuden purkaminen. Kroatiassa taantuma jatkui viidettä vuotta peräkkäin, kun talouskasvua hidastivat heikko kilpailukyky ja rakennusalan kuplan puhkeaminen. Unkarissa talouskasvu perustui varastojen muutoksiin sekä kehitykseen kotimaisessa kysynnässä, rakentamisessa ja vuoden 2013 loppupuolella myös teollisuustuotannossa. Nopeasti kriisistä toipuneen Ruotsin talouskasvu laantui vähäisten investointien ja supistuneen nettoviennin vuoksi. BKT:n kasvu elpyi voimakkaasti Isossa-Britanniassa vuonna 2013. Sitä tuki pääasiassa kotitalouksien kulutus, jota vauhdittivat kotitalouksien säästämisasteen huomattava supistuminen ja sekä kotimaan että maailman talousnäkyviä koskevan epävarmuuden hälveneminen. Joitakin merkkejä talouden elpymisestä oli nähtävissä vuoden loppua kohti useissa euroalueen ulkopuolisissa EU-maissa. Niitä tukivat kasvua tukeva rahapolitiikka ja euroalueen kohentuneet näkymät sekä kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvu ja myönteinen kehitys työmarkkinoilla.

HINTAKEHITYS

Inflaatiovauhti hidastui useimmissa euroalueen ulkopuolisissa EU:n jäsenvaltioissa. Painotettu keskimääräinen vuotuinen inflaatio hidastui 1,9 prosenttiin vuonna 2013, kun se oli ollut 3,0 % vuonna 2012 (ks. taulukko 7). Inflaatiota hidastivat raaka-aineiden vähentyneet hintapaineet ja välillisten verojen edellisvuonna toteutettujen korotusten vaikutusten hälveneminen. Ilman energian ja jalostamattomien elintarvikkeiden hintoja laskettu painotettu keskimääräinen YKHI-inflaatio hidastui myös euroalueeseen kuulumattomissa EU:n jäsenvaltioissa. Vuonna 2013 se oli 1,7 %, kun se oli edellisenä vuonna ollut 2,5 %. Maiden väliset 12 kuukauden YKHI-inflaation erot pysyivät suurina vuonna 2013. Vuotuinen inflaatio oli vuonna 2013 nopeinta Romaniassa (3,2 %), mutta Latviassa inflaatio hidastui 0,0 prosenttiin, mikä oli euroalueeseen kuulumattomien EU-valtioiden hitain inflaatiovauhti. Elintarvikkeiden ja energian hintojen lasku on vaikuttanut koko yleiseen kuluttajahintaindeksiin erityisen voimakkaasti maissa kuten Liettuassa, Puola ja Romania, koska niissä indeksin perustana olevan hyödykekorin painosta suhteellisen suuri osuus koostuu juuri kyseisistä tuotteista. Hallinnollisesti määräytyvien hintojen lasku hidasti myös inflaatiota Bulgariassa, Tšekissä, Unkarissa ja Liettuassa. Välillisten verojen aleneminen Tanskassa ja Romaniassa jarrutti myös inflaatiota. Heikko kotimainen kysyntä oli merkittävä YKHI-inflaatiota hidastava tekijä Unkarissa. Ruotsissa YKHI-inflaatiovauhti oli maltillinen, mikä johtui osittain heikon ulkoisen ympäristön vuoksi alhaisista tuontihinnoista ja kruunun kurssin vahvistumisesta. Vaikka Isossa-Britanniassa on viime vuosina koettu suuria hintapaineita, inflaatio hidastui vuoden 2013 loppua kohti. Osasyynä tähän olivat maltilliset kotimaiset kustannuspaineet.

Taulukko 7. YKHI-inflaatio euroalueen ulkopuolisissa EU-maissa ja euroalueella

(vuotuinen prosenttimuutos)

	2010	2011	2012	2013	2013 I	2013 II	2013 III	2013 IV
Bulgaria	3,0	3,4	2,4	0,4	2,1	1,1	-0,7	-1,0
Tšekki	1,2	2,1	3,5	1,4	1,7	1,5	1,2	1,1
Tanska	2,2	2,7	2,4	0,5	0,9	0,5	0,2	0,4
Kroatia	1,1	2,2	3,4	2,3	4,2	2,3	2,2	0,6
Latvia	-1,2	4,2	2,3	0,0	0,4	-0,1	0,0	-0,2
Liettua	1,2	4,1	3,2	1,2	2,2	1,4	0,5	0,5
Unkari	4,7	3,9	5,7	1,7	2,7	1,9	1,6	0,7
Puola	2,7	3,9	3,7	0,8	1,3	0,5	0,9	0,6
Romania	6,1	5,8	3,4	3,2	4,8	4,4	2,4	1,3
Ruotsi	1,9	1,4	0,9	0,4	0,6	0,3	0,7	0,3
Iso-Britannia	3,3	4,5	2,8	2,6	2,8	2,7	2,7	2,1
EU8 ¹⁾	3,1	3,8	3,7	1,4	2,2	1,5	1,2	0,6
EU11 ²⁾	3,1	3,9	3,0	1,9	2,3	2,0	1,9	1,3
Euroalue	1,6	2,7	2,5	1,4	1,9	1,4	1,3	0,8

Lähde: Eurostat.

1) EU8-aggregaatti käsittää niiden euroalueen ulkopuolisten kahdeksan EU-jäsenmaan tiedot, jotka liittyivät EU:hun vuonna 2004, 2007 tai 2013.

2) EU11-aggregaatti käsittää euroalueen ulkopuolisten yhdeksän EU-jäsenmaan tiedot 31.12.2013.

FINANSSIPOLITIIKKA

BKT:hen suhteutetun rahoitusjäämän odotetaan heikenneen vuonna 2013 useimmissa euroalueen ulkopuolisissa EU:n jäsenvaltioissa. Vain Tšekissä, Tanskassa, Liettussa ja Romaniassa sen arvioidaan kohentuneen (ks. taulukko 8). Lähes 5 prosentin alijäämiä suhteessa BKT:hen ennakoidaan Kroatiassa, Puolassa ja Isossa-Britanniassa. Alijäämiä, joiden määrä suhteessa viitearvoon on 3 %

Taulukko 8. Julkinen talous

(prosentteina BKT:stä)

	Rahoitusjäämä					Huhtikuun 2013 vakaus-/ lähtymisohjelma 2013	Bruttovelka				Huhtikuun 2013 vakaus-/ lähtymisohjelma 2013
	Euroopan komissio				Euroopan komissio		Euroopan komissio			Huhtikuun 2013 vakaus-/ lähtymisohjelma 2013	
	2010	2011	2012	2013			2010	2011	2012		
Bulgaria	-3,1	-2,0	-0,8	-2,0	-1,3	16,2	16,3	18,5	19,4	17,9	
Tšekki	-4,7	-3,2	-4,4	-2,9	-2,8	38,4	41,4	46,2	49,0	48,5	
Tanska	-2,5	-1,8	-4,1	-1,7	-1,6	42,7	46,4	45,4	44,3	44,0	
Kroatia	-6,4	-7,8	-5,0	-5,4	-3,6	44,9	51,6	55,5	59,6	56,2	
Latvia	-8,1	-3,6	-1,3	-1,4	-1,1	44,4	41,9	40,6	42,5	44,5	
Liettua	-7,2	-5,5	-3,2	-3,0	-2,5	37,8	38,3	40,5	39,9	39,7	
Unkari	-4,3	4,3	-2,0	-2,9	-2,7	82,2	82,1	79,8	80,7	78,1	
Puola	-7,9	-5,0	-3,9	-4,8	-3,5	54,9	56,2	55,6	58,2	55,8	
Romania	-6,8	-5,6	-3,0	-2,5	-2,4	30,5	34,7	37,9	38,5	38,6	
Ruotsi	0,3	0,2	-0,2	-0,9	-1,4	39,4	38,6	38,2	41,3	42,0	
Iso-Britannia	-10,1	-7,7	-6,1	-6,4	-6,8	78,4	84,3	88,7	94,3	94,9	
EU8 ¹⁾	-6,5	-3,7	-3,5	-3,7	-2,9	48,6	50,4	51,5	53,3	51,8	
EU11 ²⁾	-7,4	-5,3	-4,6	-4,7	-4,8	63,4	67,0	70,1	73,5	73,4	
Euroalue	-6,2	-4,2	-3,7	-3,1	-2,9 ³⁾	85,7	88,0	92,7	95,7	93,4 ³⁾	

Lähteet: Euroopan komission syksyn 2013 talousennuste, huhtikuun 2013 tarkistetut vakaus-/lähtymisohjelmat, kansalliset lähteet ja EKP:n laskelmat.

Huom. Tiedot perustuvat EKT 95:n määritelmiin.

1) EU8-aggregaatti käsittää niiden euroalueen ulkopuolisten kahdeksan EU-jäsenmaan tiedot, jotka liittyivät EU:hun vuonna 2004, 2007 tai 2013.

2) EU11-aggregaatti käsittää euroalueen ulkopuolisten yhdeksän EU-jäsenmaan tiedot 31.12.2013.

3) Kreikan ja Portugalin luvut perustuvat toiseen sopeutusohjelmaan.

tai lähellä sitä, Euroopan komissio ennakoii syksyn 2013 talousennusteissaan Tšekkiin, Unkariin ja Liettuaan.

Vuoden 2013 lopussa the Tšekillä, Tanskalla, Puolalla ja Isolla-Britannialla oli EU:n neuvoston päätöksen mukaan liiallinen alijäämä. Unkarin, Latvian, Liettuan ja Romanian tapauksessa liiallisia alijäämiä koskeva menettely kumottiin Ecofin-neuvoston päätöksellä kesäkuussa 2013. Liiallisen alijäämän korjaamisen määräajat pysyivät Tšekin ja Tanskan tapauksessa ennallaan vuodessa 2013 ja Ison-Britannian tapauksessa varainhoitovuodessa 2014/15. Puolalle asetettua liiallisen alijäämän korjaamisaikaa Ecofin-neuvosto pidensi kesäkuussa 2013 kahdella vuodella vuoteen 2014. Vuoden 2013 joulukuussa Ecofin-neuvosto arvioi, ettei Puola ollut toteuttanut tehokkaita toimenpiteitä noudattaakseen 21.6.2013 annettua neuvoston suositusta. Vaikka tehokkaita toimenpiteitä ei ollut toteutettu, Ecofin-neuvosto antoi joulukuussa 2013 uuden liiallisia alijäämiä koskevan suosituksen, jolla niiden korjaamisen määräaikaa jatkettiin vielä vuodella vuoteen 2015. Tammikuun 28. päivänä 2014 neuvosto päätti aloittaa Kroatiaa koskevan liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn, koska Kroatia ei ollut täyttänyt alijäämää eikä velkaa koskevia arviointiperusteita.

BKT:hen suhteutetun julkisen talouden bruttovelan odotetaan kasvaneen vuonna 2013 kaikissa euroalueen ulkopuolisissa EU-maissa lukuun ottamatta Tanskaa ja Liettuaa. Velkasuhde ylitti selvästi yli 60 prosentin viitearvon Unkarissa ja Isossa-Britanniassa ja juuri sen alapuolella Kroatiassa ja Puolassa.

MAKSUTASEEN KEHITYS

Vuonna 2013 yhteenlasketut vaihto- ja pääomataseet paranivat edelleen (suhteessa BKT:hen) kaikissa euroalueen ulkopuolisissa EU-maissa lukuun ottamatta Isoa-Britanniaa (ks. taulukko 9). Siksi kaikissa maissa paitsi Isossa-Britanniassa kirjattiin ylijäämää. Tšekissä, Puolassa ja Romaniassa taseet muuttuivat ylijäämäisiksi ensimmäistä kertaa niiden EU-jäsenyyden aikana. Useimmissa euroalueeseen kuulumattomissa keski- ja itäeurooppalaisissa EU:n jäsenvaltioissa ulkoinen mukautus perustui suurimmaksi osaksi tavara- ja palvelukaupan taseen kohenemiseen viennin vahvan

Taulukko 9. Euroalueen ulkopuolisten EU-maiden ja euroalueen maksutase

(prosentteina BKT:stä)

	Vaihtotase ja pääomansiirrot				Suorat sijoitukset, netto				Muut sijoitukset, netto			
	2010	2011	2012	2013 ¹⁾	2010	2011	2012	2013 ¹⁾	2010	2011	2012	2013 ¹⁾
Bulgaria	-0,7	1,4	0,1	3,2	2,7	3,1	3,0	1,9	-2,7	-4,4	4,6	0,7
Tšekki	-3,0	-2,3	-1,1	0,9	2,5	1,2	4,7	2,3	-1,8	0,3	-2,9	-1,8
Tanska	5,9	6,3	6,0	6,6	-3,6	0,2	-1,6	-0,8	4,2	-2,9	-1,1	-7,0
Kroatia	-0,8	-0,8	0,1	1,3	0,9	2,3	2,6	1,5	1,7	0,3	-5,5	-3,4
Latvia	4,9	0,0	0,5	1,5	1,5	4,9	3,2	1,8	-0,8	-7,2	-5,1	-4,7
Liettua	2,7	-1,2	2,0	3,5	2,2	3,2	0,7	1,4	-9,2	-1,5	-5,1	-2,4
Unkari	2,0	2,8	3,6	5,6	0,8	0,9	2,1	0,1	0,6	-3,7	-12,7	-12,1
Puola	-3,3	-3,0	-1,5	0,4	1,4	2,4	1,1	0,7	2,1	0,5	-1,2	0,5
Romania	-4,2	-3,9	-3,0	0,8	1,8	1,4	1,7	1,3	4,7	1,7	-3,0	-5,8
Ruotsi	6,2	5,9	5,9	6,1	-4,4	-3,2	-2,4	-4,6	-8,8	-9,8	-3,4	-4,7
Iso-Britannia	-3,0	-1,1	-3,5	-3,8	0,9	-2,3	-0,6	2,4	0,0	6,2	15,5	2,9
EU8 ²⁾	-2,2	-2,0	-0,8	1,4	1,7	2,0	2,1	1,1	0,9	-0,3	-3,2	-2,6
EU11 ³⁾	-1,1	0,0	-1,0	-0,5	0,2	-1,0	-0,2	1,0	-0,4	1,9	7,3	-0,2
Euroalue	0,1	0,2	1,4	2,2	-0,9	-0,9	0,0	-1,4	-0,2	-1,8	-2,1	-3,1

Lähde: EKP.

1) Vuoden 2013 tiedot viittaavat kolmannen neljänneksen loppuun saakka ulottuvaan neljän neljänneksen keskiarvoon.

2) EU8-aggregaatti käsittää niiden euroalueen ulkopuolisten kahdeksan EU-jäsenmaan tiedot, jotka liittyivät EU:hun vuonna 2004, 2007 tai 2013.

3) EU11-aggregaatti käsittää euroalueen ulkopuolisten yhdeentoista EU-jäsenmaan tiedot 31.12.2013.

kasvun tukemana ja sitä vähäisemmässä määrin myös tuotannontekijäkorvausten taseen myönteiseen kehitykseen. Sekä Tanskassa että Ruotsissa vaihto- ja pääomataseen yhteenlaskettu ylijäämä kasvoi, mikä johtui lähinnä tuotannontekijäkorvausten taseen kohenemisestä. Ison-Britannian kasvanut alijäämä puolestaan johtui palvelu- ja tuotannontekijäkorvausten taseiden heikkenemisestä.

Rahoituksessa suoriin ulkomaisiin sijoituksiin liittyvä pääoman nettotuonti euroalueen ulkopuolisiin EU-maihin oli vuonna 2013 kaikkiaan noin 1 % BKT:stä. Tanska ja Ruotsi olivat edelleen suorien sijoitusten nettoviejiä, kun taas Iso-Britannia muuttui suorien ulkomaisten sijoitusten nettoviejästä nettotuojaksi. Vaikka euroalueen ulkopuoliset Keski- ja Itä-Euroopan EU-maat olivat edelleen suorien ulkomaisten sijoitusten nettotuojia, pääomien nettotuonti väheni verrattuna vuoteen 2012 etenkin Tšekissä ja Unkarissa. Isossa-Britanniassa ulkomaille suuntautuvien arvopaperisijoitusten määrä oli merkittävä, kun taas Latviaan ja Romaniaan niitä tuotiin huomattavan paljon. Muista sijoituksista voidaan todeta, että Bulgariaa, Puolaa ja Isoa-Britanniaa lukuun ottamatta kaikki euroalueen ulkopuoliset EU-maat olivat vuonna 2013 pääomien nettoviejiä, mikä johtui osaltaan myös meneillään olevasta velkaantuneisuuden vähentämisprosessista.

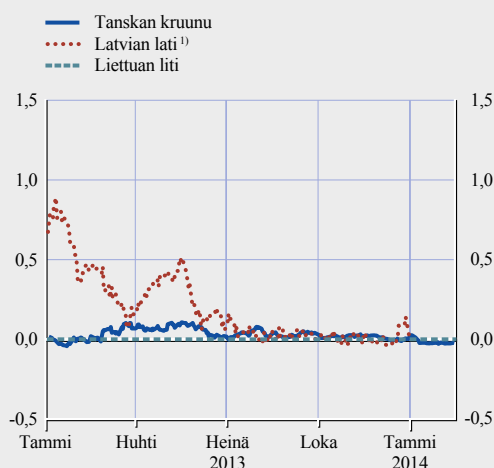
VALUUTTAKURSSIKEHITYS

Euroalueeseen kuulumattomien EU-maiden valuuttojen kurssikehitys kuvasti kussakin maassa käytössä olevia erilaisia valuuttakurssijärjestelmiä. Tanskan, Latvian ja Liettuan valuutat kuuluvat valuuttakurssimekanismiin II (ERM II). Latvian latin ja Liettuan liti vaihteluväli eurokeskuskurssiin nähden oli normaali $\pm 15\%$, ja Tanskan kruunun vaihteluväli on kapeampi eli $\pm 2,25\%$ (ks. kuvio 28). ERM II:een osallistumiseen liittyi Baltian maissa yksipuolinen sitoutuminen valuuttakurssin pitämisestä vaadittua kapeammalla vaihteluvälillä (Latviassa) tai valuuttakatejärjestelmän noudattaminen (Liettuassa). Näistä yksipuolisista sitoumuksista ei aiheudu lisävelvoitteita EKP:lle. Kun Liettuan liti liitettiin ERM II:een, näiden maiden valuuttakatejärjestelmät pysyivät voimassa. Latvian viranomaiset puolestaan päättivät pitää latin arvon ± 1 prosentin vaihteluvälillä eurokeskuskurssiin nähden. Vuonna 2013 Liettuan liti pysyi eurokeskuskurssinsa tuntumassa, kun taas Latvian latin kurssi vaihteli yksipuolisesti käyttöön otetulla ± 1 prosentin vaihteluvälillä euroon nähden. Euroopan unionin neuvosto hyväksyi 9.7.2013 Latvian liittymisen euroalueeseen 1.1.2014 alkaen. Muuntokurssiksi asetettiin 0,702804 latia euroolta, mikä oli myös Latvian latin eurokeskuskurssi Latvian koko jäsenyysajan ERM II:ssa (ks. myös luku 3).

Vuonna 2013 euroalueeseen kuulumattomien ja ERM II:een osallistumattomien EU-maiden valuuttojen havaittiin yleisesti heikentyneen suhteessa euroon (ks. kuvio 29). Tämä johtui euron laaja-alaisesta vahvistumisesta tärkeimpiin valuuttoihin nähden. Vahvistuminen alkoi vuoden 2012 jälkipuoliskolla, kun mielialat

Kuvio 28. EU-valuuttojen kurssikehitys ERM II:ssa

(päivähavaintoja, poikkeama keskuskurssista prosenttiyksikköinä)

Lähde: EKP.

Huom. Positiivinen poikkeama keskuskurssista merkitsee, että valuutta on vaihteluvälin vahvalla puolella. Vastaavasti negatiivinen poikkeama merkitsee, että valuutta on vaihteluvälin heikolla puolella. Tanskan kruunun vaihteluväli on $\pm 2,25\%$ ja kaikkien muiden vakiovaihteluväli $\pm 15\%$. Tuorein havainto 14.2.2014. Indeksien nousu osoittaa valuutan vahvistumista.

1) Latvia liittyi euroalueeseen 1.1.2014.

euroalueen rahoitusmarkkinoilla paranivat ja riskien karttaminen väheni. Euroalueen talus-tilanteen suhteellinen vakaantuminen vähensi myös euroalueeseen kuulumattomien EU-maiden valuuttojen eurokurskien heilahteluja. Tästä syystä valuuttakatejärjestelmää noudattavaa Bulgarian leviä lukuun ottamatta kaikkien näiden valuuttojen eurokurssit olivat tammikuun 2014 alussa vuoden 2013 alun tasoa heikommat. Eniten laski Tšekin korona, jonka kurssi heikkeni kyseisenä ajanjaksona noin 8½ %. Suuri osa tästä kurssien laskusta johtui Tšekin keskuspankin marraskuussa 2013 toteuttamista valuuttainterventiosta.

RAHOITUSMARKKINOIDEN KEHITYS

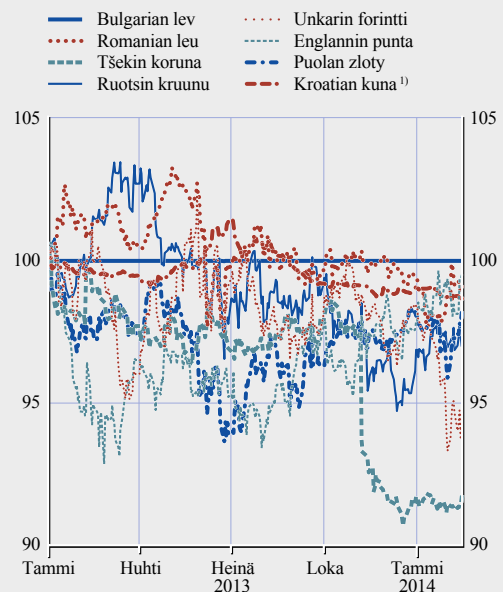
Vuoden 2012 jälkipuoliskolla alkanut rahoitusmarkkinoiden normalisoituminen euroalueeseen kuulumattomissa EU:n jäsenvaltioissa jatkui kaikkialla. Vuoden 2013 ensimmäisinä kuukausina rahoitusmarkkinoiden tilanne enimmäkseen parani, kun sijoittajien riskinottohalukkuus lisääntyi. Siihen vaikuttaneita syitä olivat vuonna 2012 tapahtunut edistyminen kohti euroalueen valtionvelkakriisin ratkaisemista ja kasvua tukevan talouspolitiikan jatkuminen

tärkeimmillä talousalueilla. Tilanne rahoitusmarkkinoilla heikkeni jyrkästi kaikissa maissa loppukeväästä 2013, kun Yhdysvaltain keskuspankki ilmoitti, että se alkaisi mahdollisesti pian vähentää rahan määrän lisäämisohjelmaansa kuuluvia kuukausittaisia velkakirjojen ostoja. Rahoitusmarkkinoilla seurattiin hyvin herkästi Yhdysvaltain keskuspankin antamia merkkejä, mutta yleisesti mielialat kohenivat kesän 2013 lopulla sitä mukaa, kun markkinaosapuolten pelot velkakirjojen osto-ohjelman supistamisesta hälvenivät. Rahoitusmarkkinat reagoivat yleensä maltillisesti Yhdysvaltain keskuspankin joulukuiseen ilmoitukseen velkapapereiden osto-ohjelman supistamisesta tammikuusta alkaen.

Vuoden aikana valtion kymmenen vuoden joukkolainojen tuotoilla mitatut pitkät korot nousivat kaiken kaikkiaan useimmissa maissa. Poikkeuksen muodostivat kuitenkin Unkari, Liettua ja Romania, joiden korot laskivat. Pitkät korot Tanskassa, Ruotsissa ja Isossa-Britanniassa nousivat eniten, sillä ne seurasivat tarkasti globaalien vähäriskisten korkojen nousua. Sen sijaan rahamarkkinakorot laskivat useimmissa euroalueeseen kuulumattomissa EU:n jäsenvaltioissa. Luottoriskinvaihtosopimuksilla mitatut luottoriskipreemiot pysyivät muutaman edellisen vuoden tasoon verrattuna ennallaan. Vuoden 2013 lopussa valtioiden luottoriskinvaihtosopimusten preemiot olivat suurin piirtein alhaisimmalla tasollaan sitten rahoituskriisin puhkeamisen vuonna 2008. Tästä poikkeuksia ovat kuitenkin Kroatia ja Unkari. Euroalueen ulkopuolisten maiden osakemarkkinat kehittyivät hyvin vaihtelevasti, mutta keskimäärin niiden osakkeiden hinnat nousivat 15 % vuonna 2013, kun euroalueen osakkeiden hinnat nousivat 20 %. Osakkeiden hinnat nousivat eniten Bulgariassa (42 %) ja laskivat vain Tšekissä (5 %).

Kuvio 29. ERM II:n ulkopuolisten EU-valuuttojen kurssikehitys euroon nähden

(päivähavaintoja, 1.1.2013 = 100)

Lähde: EKP.

Huom. Indeksien nousu osoittaa valuutan vahvistumista, lasku puolestaan valuutan heikkenemistä. Tuorein havainto 14.2.2014.
1) Kroatia liittyi EU:hun 1.7.2013.

RAHAPOLITIikka

Rahapolitiikan ensisijainen tavoite kaikissa euroalueen ulkopuolisissa EU:n jäsenvaltioissa on hintavakaus. Maat kuitenkin noudattivat vuonna 2013 edelleen keskenään hyvin erilaisia rahapolitiikan strategioita (ks. taulukko 10).

Vaimeasta talouskasvusta ja laskevista raaka-aineiden hinnoista johtuvat vähäiset inflaatiopaineet saivat monet euroalueeseen kuulumattomien EU-maiden keskuspankit ryhtymään toimenpiteisiin. Joulukuun 2012 lopun jälkeen viisi näistä keskuspankeista on laskenut keskeisiä ohjauskorkojaan. Ohjauskorkojaan ovat laskeneet Unkari (14 vaiheessa yhteensä 3,05 prosenttiyksikköä), Puola (6 vaiheessa yhteensä 1,75 prosenttiyksikköä), Romania (6 vaiheessa yhteensä 1,75 prosenttiyksikköä), Latvia (3 vaiheessa yhteensä 2,25 prosenttiyksikköä) ja Ruotsi (1 vaiheessa 0,25 prosenttiyksikköä). Kaikissa maissa näiden toimien taustalla olivat heikko suhdannetilanne ja negatiivisten tuotantokuilujen ja vähäisten inflaatiopaineiden värjittämät näkymät. Toimien ansiosta rahapolitiikka pysyi näissä talouksissa voimakkaasti kasvua tukevana. Tanskan keskuspankki nosti ensin repokorkoaan 0,1 prosenttiyksiköllä tammikuussa 2013 (myytyään ensin valuuttaa markkinoilla) ja laski sitten korkoa saman verran toukokuussa (EKP:n ohjauskoron laskettua).

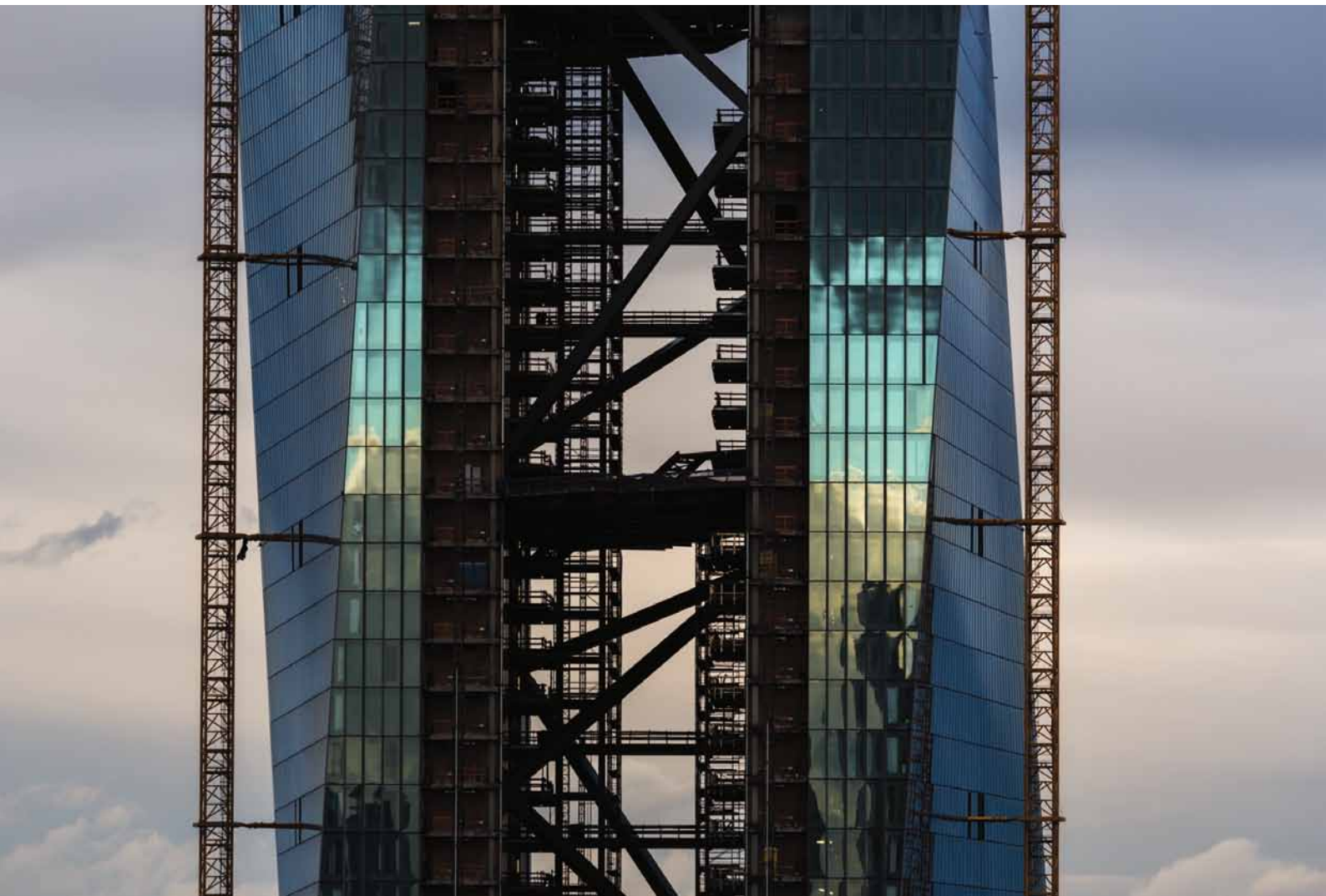
Taulukko 10. Euroalueen ulkopuolisten EU-maiden viralliset rahapolitiikan strategiat

	Rahapolitiikan strategia	Valuutta	Piirteet
Bulgaria	Valuuttakurssitavoite	Bulgarian lev	Valuuttakurssitavoite: kiinnitys euroon kurssilla 1,95583 Bulgarian leviä / euro valuuttakatejärjestelmässä.
Tšekki	Inflaatiotavoite	Tšekin korona	Inflaatiotavoite: 2 % ± 1 prosenttiyksikköä. Ohjattu kelluva valuuttakurssi.
Tanska	Valuuttakurssitavoite	Tanskan kruunu	Osallistuu ERM II:een. Vaihteluväli: ±2,25 %. Eurokeskuskurssi: 7,46038.
Kroatia	Ohjattu kelluva valuuttakurssi	Kroatian kuna	Kroatia liittyi EU:hun 1.7.2013. Ei ennalta ilmoitettua vaihteluväliä. Valuuttakurssia ohjataan tiukassa vaihteluvälissä.
Latvia	Valuuttakurssitavoite	Latvian lati	Latvia liittyi euroalueeseen 1.1.2014. Aiempi strategia: osallistui ERM II:een ±15 prosentin vaihteluvälillä, kun eurokeskuskurssi oli 0,702804. Latvia noudatti ±1 prosentin vaihteluväliä yksipuolisen sitoumuksen perusteella.
Liettua	Valuuttakurssitavoite	Liettuan liti	Osallistuu ERM II:een. Vaihteluväli: ±15 %. Eurokeskuskurssi: 3,45280. Liettua jatkaa valuuttakatejärjestelmäänsä yksipuolisen sitoumuksen perusteella.
Unkari	Inflaatiotavoite	Unkarin forintti	Inflaatiotavoite: 3 % keskipitkällä aikavälillä vuodesta 2007 lähtien ±1 prosenttiyksikköä tavoitteen saavuttamisen arvioimiseksi (jälkikäteen). Vapaasti kelluva valuuttakurssi.
Puola	Inflaatiotavoite	Puolan zloty	Inflaatiotavoite: 2,5 % ±1 prosenttiyksikköä (kuluttajahintaindeksin 12 kuukauden nousulla mitattuna). Vapaasti kelluva valuuttakurssi.
Romania	Inflaatiotavoite	Romanian leu	Inflaatiotavoite: 2,5 % ±1 prosenttiyksikköä vuodesta 2013 alkaen. Ohjattu kelluva valuuttakurssi.
Ruotsi	Inflaatiotavoite	Ruotsin kruunu	Inflaatiotavoite: kuluttajahintaindeksin 2 prosentin vuotuinen nousu. Vapaasti kelluva valuuttakurssi.
Iso-Britannia	Inflaatiotavoite	Englannin punta	Inflaatiotavoite: 2 % kuluttajahintaindeksin 12 kuukauden nousulla mitattuna. Jos poikkeama on suurempi kuin 1 prosenttiyksikköä, Englannin pankin pääjohtajan odotetaan rahapolitiikan komitean puolesta informoivan valtiovarainministeriä asiasta avoimella kirjeellä. Vapaasti kelluva valuuttakurssi.

Lähde: EKPJ.

Huom. Ison-Britannian kuluttajahintaindeksi vastaa YKHIä.

Useat euroalueen ulkopuolisten EU-maiden keskuspankit ottivat talouden heikkouden torjumiseksi käyttöön uusia, poikkeuksellisia rahapoliittisia toimenpiteitä. Unkarin keskuspankki julkisti huhtikuussa 2013 rahoitusohjelman (kasvun rahoitussuunnitelma), jonka tavoitteena oli parantaa pienten ja keskisuurten yritysten rahoitustilannetta ja vähentää talouden haavoittuvuutta. Isossa-Britanniassa keskuspankki ja valtiovarainministeriö ilmoittivat huhtikuussa 2013 lainarahoitusohjelman jatkamisesta. Ohjelmaa jatketaan vuodella (tammikuun 2015 loppuun), ja se sisältää voimakkaita kannustimia pienille ja keskisuurille yrityksille ja tietyille pankkisektoriin kuulumattomille luotonantajille myönnettävien lainojen nettomäärän lisäämiseksi. Marraskuussa 2013 ohjelmaa muutettiin poistamalla kotitalouksien luototusta kasvattavat suorat kannustimet vuonna 2014, ja voimaan jäivät vain kannustimet rahoitusalaan kuulumattomille yrityksille. Tšekin keskuspankki alkoi 7.11.2013 intervenoida valuuttamarkkinoilla korunan eurokurssin heikentämiseksi ja käyttää valuuttakurssia lisäkeinona rahataloudellisen tilanteen helpottamiseksi. Tšekin keskuspankki päätti pitää valuuttakurssin suhteessa euroon lähellä kurssia 27 korunaa euroilta. Kaksi euroalueen ulkopuolisten EU-maiden keskuspankkia otti vuonna 2013 käyttöön tulevia rahapolitiikan korkoja koskevan ennakoivan viestinnän. Puolan keskuspankki otti ennakoivan viestinnän käyttöön heinäkuussa, jolloin se ilmoitti, että tilanteessa, jossa inflaatiopaineet ovat vähäiset ja talouden elpymisen odotetaan pysyvän hitaana, ohjauskorot pidettäisiin nykyisellä matalalla tasolla ainakin vuoden 2013 loppuun. Marraskuussa tätä jaksoa pidennettiin vuoden 2014 puoliväliin. Englannin keskuspankki ilmoitti elokuussa aikovansa pidättäytyä nostamasta keskeistä ohjauskorkoaan ennen useiden ehtojen täyttymistä. Alkuperäisen ennakoivan viestinnän politiikan mukaan tärkeintä ohjauskorkoa ei nostettaisi, ennen kuin virallinen työttömyysaste olisi laskenut 7 prosentin raja-arvoon. Kun työttömyys väheni odotettua nopeammin, politiikan perusteita muutettiin niin, että päätös ohjauskoron nostamisesta olisi riippuvainen useasta ehdosta, joita ovat: i) elpymisen vakaus ja laaja-alaisuus, ii) tarjonnan ja kysynnän tasapaino ja iii) hinta- ja kustannuspaineiden kehitys. Tšekin keskuspankki ilmoitti vuonna 2013 useissa yhteyksissä aikomuksestaan pitää ohjauskorot ennallaan pitkän aikaa, kunnes inflaatiopaineet lisääntyvät merkittävästi.

Toimistotornien julkisivulasit saatiin asennetuksi vuoden 2013 kuluessa.

Pilvenpiirtäjän kaltevat julkisivut idän ja lännen puolella ja kahteen suuntaan kaartuva hyperbolinen paraboloidipinta eli satulapinta pohjoisessa ja etelässä luovat vaikutelman suuresta kristallista. Satularakenteen etuna on, että kaartuva pinta voidaan rakentaa suorista elementeistä. Toimistotornien julkisivujen litteistä lasipaneeleista 90 % on keskenään täysin identtisiä. Lasit ovat kerrosten korkuisia, jolloin vain pystysuuntaiset kiinnityssaumat näkyvät. Näin suorista lasipaneeleista muodostuva pinta näyttää yhtenäiseltä kaarelta.

LUKU 2

KESKUSPANKIN OPERAATIOT JA MUU TOIMINTA

I RAHAPOLITIIKAN VÄLINEET, VALUUTTAOPERAATIOT JA SIOITUSTOIMINTA

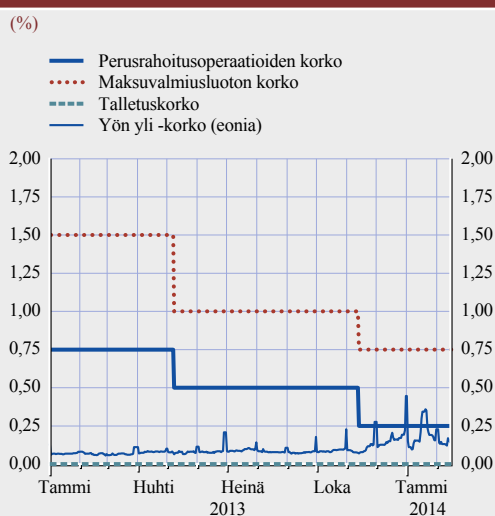
I.1 RAHAPOLITIIKAN VÄLINEET

Eurojärjestelmän rahapolitiikan välineinä käytettiin vuonna 2013 avomarkkinaoperaatioita (kuten perusrahoitusoperaatioita, pitempiäaikaisia rahoitusoperaatioita ja hienosäätöoperaatioita) sekä maksuvalmiusjärjestelmää ja vähimmäisvarantovelvoitteita. Lisäksi vastapuolilla oli ensi kertaa mahdollisuus maksaa takaisin joulukuussa 2011 ja helmikuussa 2012 toteutetuissa kolmen vuoden pitempiäaikaisissa rahoitusoperaatioissa jaettua likviditeettiä viikoittain.

Vuonna 2013 EKP:n neuvosto muutti EKP:n ohjaukorkoja kahdesti (ks. kuvio 30). Korkoputki perusrahoitusoperaatioiden koron ympärillä kapeni 1,50 prosenttiyksiköstä 1,00 prosenttiyksikköön 8.5.2013, kun perusrahoitusoperaatioiden korko laskettiin 0,25 prosenttiyksiköllä 0,50 prosenttiin, maksuvalmiusluoton korko laskettiin 0,50 prosenttiyksiköllä 1,00 prosenttiin ja talletuskorko jätettiin ennalleen 0,00 prosenttiin. Korkoputki kapeni edelleen 0,75 prosenttiyksikköön 13.11.2013, kun perusrahoitusoperaatioiden korko laskettiin 0,25 prosenttiyksiköllä 0,25 prosenttiin ja maksuvalmiusluoton korko sekin 0,25 prosenttiyksiköllä 0,75 prosenttiin. Talletuskorko pidettiin 0,00 prosentissa. Korkoputkesta tuli siis epäsymmetrinen.

Pankit alkoivat tammikuussa 2013 maksaa kahdessa kolmen vuoden pitempiäaikaisessa rahoitusoperaatioissa jaettua rahoitusta takaisin ennen eräpäivää, mikä vähensi ylimääräistä likviditeettiä.¹ Vuoden 2013 alun jälkeen rahoitusta on maksettu ennaikaisesti takaisin yli 440 miljardia euroa, kun pankkijärjestelmän halu ylläpitää likviditeettipuskureita on pienentynyt (ks. kuvio 31). Vuoden 2013 lopussa likviditeettipuskurit olivat palautuneet ensimmäisen kolmen vuoden pitempiäaikaisen rahoitusoperaation likviditeetinjakoa edeltäneisiin syksyn 2011 lukemiin. Myös rahoitusmarkkinoiden jännitteiden lieveneminen ja markkinarahoitukseen saannin helpottuminen vaikuttivat siihen, että euroalueen pankit turvautuivat keskuspankkirahoitukseen aiempaa vähemmän, vaikka likviditeettiä lisäävät operaatiot toteutettiin poikkeuksetta kiinteäkorkoisina huutokauppoina ja niissä tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti.²

Kuvio 30. EKP:n korot ja yön yli -korko

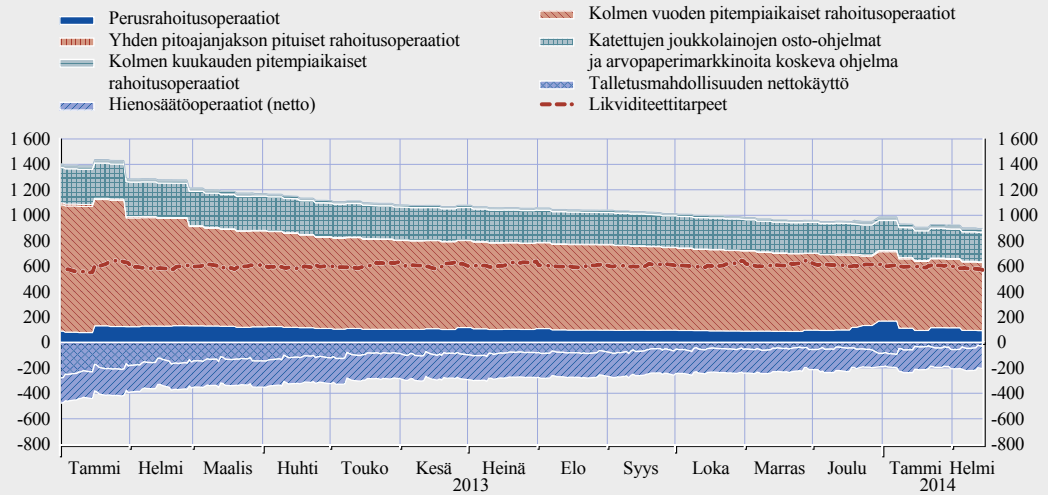

Lähde: EKP.

1 Ylimääräinen likviditeetti saadaan laskemalla yhteen talletusmahdollisuuden nettokäyttö (talletusmahdollisuuden käytön ja maksuvalmiusluoton käytön erotus) ja päivittäinen varantovelvoitteen ylittävien talletusten määrä (sekkilitatalletusten ja varantovelvoitteen erotus).
2 Kolmen kuukauden pitempiäaikaisen rahoitusoperaatioiden kiinteänä korkona käytetään perusrahoitusoperaatioiden keskimääräistä korkoa kulloisenkin operaation ajalta.

Kuvio 31. Avoimet rahapoliittiset operaatiot

(mrd. euroa)

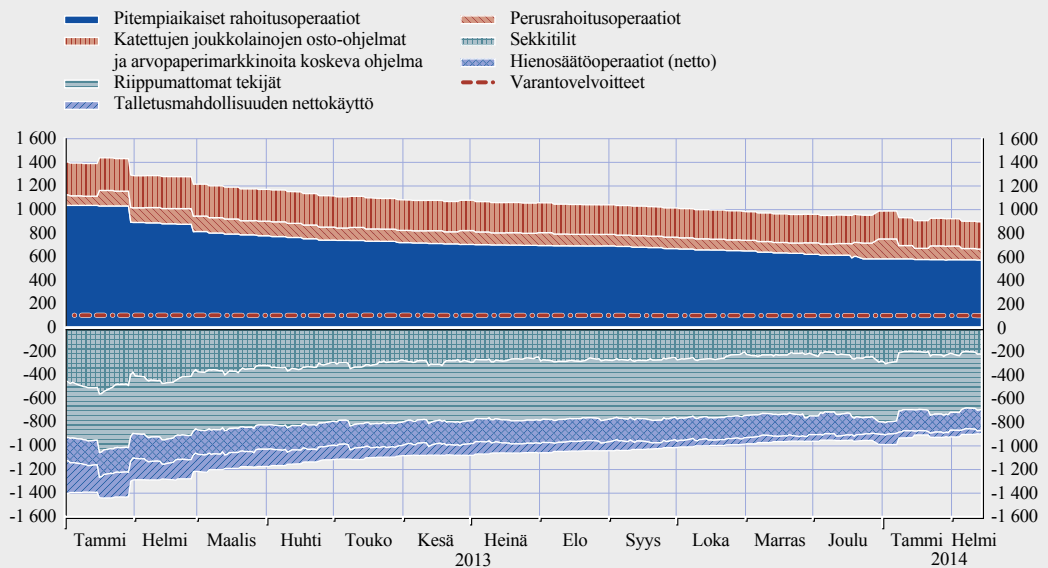

Lähde: EKP.

Vuonna 2013 alkaneiden kahdentoista pitoajanjakson aikana (16.1.2013–14.1.2014) euroalueen pankkijärjestelmän keskimääräinen päivittäinen likviditeettitarve (määriteltynä riippumattomien tekijöiden³ vaikutuksen ja varantoveltoitteiden summaksi) oli 604,9 miljardia euroa eli 24 %

Kuvio 32. Likviditeettitekijät euroalueella vuonna 2013

(mrd. euroa)

Lähde: EKP.

³ Riippumattomiin tekijöihin luetaan ne eurojärjestelmän taseen erät, jotka vaikuttavat luottolaitosten sekkitilitalletuksiin mutta eivät kuulu EKP:n välittömän likviditeettihallinnan piiriin (esim. liikkeessä olevien setelien määrä ja valtion talletukset keskuspankeissa).

suurempi kuin edellisvuonna (vuoden 2012 kahtentoista pitoajanjaksona 487,6 miljardia euroa). Likviditeettitarpeiden selvä kasvu johtui ulkomaisten nettosaamisten vähenemisestä sekä muiden riippumattomien tekijöiden vaikutuksen suurenemisesta osaksi siksi, että euroalueen pankeille annetun hätärahoituksen määrä väheni (ks. kuvio 32). Vähimmäisvarantovelvoitteet pienenevät ja olivat vuoden 2013 kahdentoista pitoajanjakson aikana keskimäärin 104,5 miljardia euroa (106 miljardia euroa vuoden 2012 pitoajanjaksoina).

Varantovelvoitteen ylittäviä talletuksia oli päivittäin keskimäärin 196,8 miljardin euron arvosta eli kutakuinkin saman verran kuin edellisvuonna (216,5 miljardia euroa vuonna 2012). Varantovelvoitteen ylittävien talletusten varsin suuri määrä johtui pääasiassa siitä, että talletuskorko pidettiin nollassa koko vuoden 2013. Talletuskoron ollessa nollassa pankeille on periaatteessa yhdentekevää, pitävätkö ne varantovelvoitteen ylittävän likviditeettinsä sekkitileillään vai siirtävätkö ne sen yön yli talletusmahdollisuuteen (ks. kuvio 32). Varantovelvoitteen ylittävät talletukset kuitenkin vähenivät vuoden mittaan (vuoden ensimmäisellä pitoajanjaksolla talletuksia oli noin 361 miljardia euroa mutta viimeisellä pitoajanjaksolla enää 144,8 miljardia euroa) pääasiassa siksi, että pankit turvautuivat eurojärjestelmän rahoitusoperaatioihin aiempaa vähemmän ja maksoivat osan kolmen vuoden pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa saamastaan likviditeetistä takaisin ennen eräpäivää, kun markkinoiden toiminta vähitellen normalisoitui. Myös talletusmahdollisuuden keskimääräinen päivittäinen käyttö väheni tasaisesti vuoden kuluessa. Vuoden ensimmäisellä pitoajanjaksolla se oli noin 184 miljardia euroa mutta viimeisellä pitoajanjaksolla enää 60 miljardia euroa.

AVOMARKKINAOPERAATIOT

Vuonna 2013 eurojärjestelmä käytti rahamarkkinoiden likviditeetin hallinnassa perusrahoitusoperaatioita, säännöllisiä kolmen kuukauden pitempiaikaisia rahoitusoperaatioita, poikkeavalla maturiteetilla toteutettuja rahoitusoperaatioita (maturiteettina yksi pitoajanjakso) sekä hienosäätöoperaatioita. Kaikissa likviditeettiä lisäävissä luotto-operaatioissa vaaditaan täydet vakuudet. Hienosäätöoperaatioita käytettiin velkapaperiohjelman likviditeettivaikutuksen poistamiseen, kuten EKP:n neuvosto oli ilmoittanut 10.5.2010. Lisäksi vastapuolilla oli mahdollisuus maksaa viikoittain takaisin kolmen vuoden pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa lainaksi saamaansa likviditeettiä (joskaan takaisinmaksussa ei tiukasti tulkiten ole kyse huutokauppaoperaatioista).

Perusrahoitusoperaatiot ovat säännöllisiä operaatioita, jotka toteutetaan viikoittain ja joiden maturiteetti on tavallisesti yksi viikko. EKP:n rahapolitiikan mitoituksesta viestitään pääasiassa niillä. Vuonna 2013 kaikki 53 perusrahoitusoperaatiota toteutettiin kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti. Perusrahoitusoperaatioiden osuus jaetusta likviditeetistä oli kuitenkin edelleen pieni, sillä kolmen vuoden pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa jaettua ylimääräistä likviditeettiä oli runsaasti, vaikka sitä maksettiin takaisin. Hyväksytyjen vastapuolten määrä avomarkkinaoperaatioissa supistui ja oli vuoden 2013 lopussa 1 740 (vuoden 2012 lopussa 2 298). Myös rahalaitosten määrä euroalueella pieneni ja oli 6 790 vuoden 2013 lopussa (7 059 vuoden 2012 lopussa). Vuonna 2013 perusrahoitusoperaatioihin osallistui keskimäärin 76 vastapuolta. Perusrahoitusoperaatioissa jaettiin likviditeettiä keskimäärin 108 miljardia euroa (vuonna 2012 keskimäärin 98 miljardia euroa). Perusrahoitusoperaatioissa jaettiin likviditeettiä enimmillään 168,7 miljardia euroa (30.12.) ja vähimmillään 77,7 miljardia euroa (9.1.), ja tarjouksia saatiin enimmillään 181 vastapuolelta (30.12.) ja vähimmillään 62 vastapuolelta (22.5.).

Kulloinkin avoinna olleiden säännöllisten kolmen kuukauden pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden ja pitoajanjakson mittaisella poikkeavalla maturiteetilla toteutettujen operaatioiden päivittäinen volyyymi oli vuonna 2013 alkaneiden kahdentoista pitoajanjakson aikana keskimäärin

12,5 miljardia euroa. Kolmen kuukauden pitempiaikaisiin rahoitusoperaatioihin osallistui keskimäärin 46 vastapuolta, ja operaatioissa jaettiin keskimäärin 7,2 miljardia euroa (vähimmillään 1,9 miljardia euroa lokakuussa ja enimmillään 20,9 miljardia euroa joulukuussa). Yhden kuukauden mittaisella poikkeavalla maturiteetilla toteutetuissa operaatioissa jaettiin keskimäärin 5,3 miljardia euroa, ja niihin osallistui keskimäärin 21 vastapuolta. Kolmen vuoden pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa jaetun jäljellä olevan likviditeetin päivittäinen volyyymi oli keskimäärin 694,8 miljardia euroa. Määrä oli vuoden alussa 992 miljardia euroa, mutta kun vastapuolet maksoivat saamaansa rahoitusta vähitellen takaisin, se pieneni vuoden kuluessa lähes 440 miljardilla eurolla ja oli vuoden lopussa 544,4 miljardia euroa.

Rahapolitiikan toteuttamisessa käytettävien avomarkkinaoperaatioiden lisäksi EKP:llä on mahdollisuus tarjota hyväksytyille vastapuolille valuuttamääräistä likviditeettiä (ks. tämän luvun osa 1.2).

VELKAPAPERIOHJELMA

Toukokuussa 2010 EKP:n neuvosto päätti perustaa ns. velkapaperiohjelman (arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma, Securities Markets Programme). Tilapäiseksi laaditun ohjelman tarkoituksena oli palauttaa euroalueen velkapaperimarkkinoiden häiriöistä kärsivien lohkojen toimintakyky ja saada rahapolitiikan välitysmekanismi toimimaan taas asianmukaisesti. Velkapaperiohjelma lopetettiin, kun rahapoliittisten suorien kauppojen toteutusehdot julkistettiin 6.9.2012. Velkapaperiohjelmassa jaettu likviditeetti poistettiin myös vuonna 2013 viikoittaisissa operaatioissa, ja ohjelmassa hankitut arvopaperit pidetään periaatteessa hallussa niiden erääntymiseen saakka. Eurojärjestelmän kirjanpitosäännöt kuitenkin sallivat eräpäivään saakka hallussa pidettävien arvopaperien myymisen, kun juoksuaikaa on jäljellä alle kuukausi. Näin ollen eurojärjestelmä vastasi Irlannin kansallisen omaisuudenhoitoyhtiön järjestämään julkiseen takaisinostotarjoukseen 17.12.2013 myymällä tarjottuun hintaan kaikki hallussaan olleet Irlannin valtion velkapaperit, joiden eräpäivä oli 15.1.2014. Eurojärjestelmän hallussa oli velkapaperiohjelmassa hankittuja arvopapereita enimmillään 219,5 miljardin euron arvosta, mutta vuoden 2013 loppuun mennessä määrä oli pienentynyt 178,8 miljardiin euroon arvopaperien erääntymisen sekä Irlannin velan takaisinosto-operaation vuoksi. Helmikuussa 2013 EKP:n neuvosto päätti julkaista eriteltyt tiedot eurojärjestelmän velkapaperiohjelmassa hankkimista arvopapereista rahapoliittisille suorille kaupoille laadittujen julkistamisperiaatteiden mukaisesti.⁴

ENSIMMÄINEN JA TOINEN KATETTujen JOUKKOLAINOJEN OSTO-OHJELMA

EKP:n epätavanomaisiin rahapoliittisiin toimiin kuului kaksi katettujen joukkolainojen osto-ohjelmaa, joista ensimmäistä toteutettiin vuosina 2009–2010 ja toista vuosina 2011–2012. Tarkoituksena oli helpottaa pankkien ja yritysten rahoitusoloja ja kannustaa pankkeja ylläpitämään tai lisäämään luotonantoa asiakkailleen. Ohjelmassa ostetut arvopaperit on periaatteessa tarkoitus pitää hallussa niiden erääntymiseen saakka, mutta EKP:n neuvosto on päättänyt, että ohjelmissa hankittuja arvopapereita voidaan tarjota lainaan. Lainaustoimintaa hoidetaan vapaaehtois pohjalta joko arvopaperikeskusten tarjoamien lainausjärjestelyjen avulla tai hyväksytyjen vastapuolten kanssa solmittavien katetuina vakuudellisin takaisinostosopimuksin. Lainaumahdollisuutta käytettiin määrällisesti vähän vuonna 2013. Sen tarjoamista pidettiin kuitenkin hyödyllisenä markkinoiden asianmukaisen toiminnan kannalta. Vuoden 2013 lopussa eurojärjestelmän hallussa oli 41,6 miljardin euron arvosta ensimmäisessä ja 15,4 miljardin euron arvosta toisessa katettujen joukkolainojen osto-ohjelmassa hankittuja arvopapereita (ohjelmien päättyessä 60 miljardia euroa ja 16,4 miljardia euroa).

⁴ Lisätietoja velkapaperiohjelmasta on 10.5.2010 ja 21.2.2013 julkaistuissa EKP:n lehdistötiedotteissa, 14.5.2010 tehdyssä EKP:n päätöksessä arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman perustamisesta sekä viikoittain julkaistavassa eurojärjestelmän taseessa.

RAHAPOLIITTISET SUORAT KAUPAT

EKP:n neuvosto ilmoitti elokuussa 2012 mahdollisuudesta toteuttaa rahapoliittisia suoria kauppoja, ja kauppojen toteutusehdot kerrottiin saman vuoden syyskuussa.⁵ Tarkoituksena on varmistaa rahapolitiikan välittymismekanismin asianmukainen toiminta ja euroalueen yhteisen rahapolitiikan säilyminen yhtenäisenä.

Rahapoliittisia suoria kauppoja toteutetaan ainoastaan asianmukaisten Euroopan rahoitusvakaavälineen (ERVV) tai Euroopan vakausmekanismin (EVM) ohjelmien yhteydessä tiukoin ja tehokkain ehdoin. Ehdolla pyritään varmistamaan, että valtiot toteuttavat tarvittavat rakenneuudistukset ja pitävät finanssipolitiikkansa kurinalaisena. EKP:n neuvosto voi toteuttaa rahapoliittisia suoria kauppoja rahapoliittisista syistä harkintansa mukaan, kunhan ohjelmiin liittyviä ehtoja noudatetaan täysimääräisesti. Rahapoliittiset suorat kaupat lopetetaan, kun niille asetetut tavoitteet on saavutettu tai jos makrotalouden sopeutusohjelman tai ennalta varautuvan ohjelman ehtoja ei noudateta. Rahapoliittisia suoria kauppoja voidaan toteuttaa uusien EVM:n makrotalouden sopeutusohjelmien tai ennalta varautuvien ohjelmien (kuten laajennettuihin ehtoihin perustuvien luottojen) yhteydessä. Suoria kauppoja voidaan harkita myös sellaisen jäsenvaltion tapauksessa, jolla jo on makrotalouden sopeutusohjelma, kun se pääsee takaisin joukkolainamarkkinoille. Mahdollisten kauppojen toteutus keskeytetään ohjelman arvioinnin ajaksi, ja kauppoja jatketaan, kun on saatu varmuus ohjelman noudattamisesta.

Rahapoliittisina suorina kauppoina toteutettavissa operaatioissa on tarkoitus keskittyä tuottokäyrän lyhyempään päähän ja ostaa ensisijaisesti sellaisia valtioiden joukkolainoja, joiden jäljellä oleva maturiteetti on 1–3 vuotta. Kaupoille ei ole asetettu ennalta määrällisiä rajoituksia. Kun eurojärjestelmä ostaa rahapoliittisissa suorissa kaupoissa euroalueen valtioiden liikkeeseen laskemia joukkolainoja, se tyytyy samaan kohteluun kuin yksityisen sektorin velkojat. Kuten velkapaperiohjelman likviditeettivaikutus, myös rahapoliittisten suorien kauppojen likviditeettivaikutus on tarkoitus neutraloida täysin. Rahapoliittisissa suorissa kaupoissa hankituista joukkolainoista on kuitenkin ohjelmien toiminnallisten erojen vuoksi tarkoitus antaa tietoja kattavammin kuin velkapaperiohjelmassa hankituista arvopapereista. Vuoden 2013 loppuun mennessä ei toteutettu rahapoliittisia suoria kauppoja.

HIENOSÄÄTÖOPERAATIOT

Velkapaperiohjelman kautta jaetun likviditeetin poistamiseksi EKP toteutti viikoittain hienosäätöoperaatioita. Niissä kerättiin viikon pituisia määräaikaistalletuksia saman verran kuin samalla viikolla julkaistussa viikkotaseessa oli jäljellä velkapaperiohjelmaan kuuluvia arvopapereita. Nämä hienosäätöoperaatiot toteutettiin vaihtuvakorkoisina huutokauppoina, joissa korkotarjousten ylärajana oli perusrahoitusoperaatioiden korko.

MAKSUVALMIUSJÄRJESTELMÄ

Vastapuolet voivat omasta aloitteestaan käyttää maksuvalmiusjärjestelmää kahdella tavalla: joko saadakseen yön yli -likviditeettiä hyväksyttäviä vakuuksia vastaan tai tehdäkseen yön yli -talletuksia eurojärjestelmän keskuspankkeihin. Vuoden 2013 lopussa maksuvalmiusluotto oli 1 983:n ja talletusmahdollisuus 2 460 vastapuolen käytettävissä. Talletusmahdollisuuden käyttö oli vuoden alkupuoliskolla merkittävää, ja enimmillään se oli 211,8 miljardia euroa 28.1. Se kuitenkin väheni, kun ylimääräistä likviditeettiä oli yhä vähemmän kolmen vuoden pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa jaetun rahoituksen ennaikaisen takaisinmaksun myötä ja pankit pitivät likviditeettiä

5 Ks. EKP:n lehdistötiedote 6.9.2012.

yhä enemmän sekkitileillään. Talletusmahdollisuuden käyttö oli vuoden 2013 kuudella viimeisellä pitoajanjaksolla keskimäärin 63,6 miljardia euroa (kuudella ensimmäisellä pitoajanjaksolla 125,3 miljardia euroa). Talletusmahdollisuuden keskimääräinen päivittäinen käyttö vuoden 2013 kahdentoista pitoajanjakson aikana oli 93,2 miljardia euroa (484,3 miljardia euroa vuoden 2012 pitoajanjaksoina ja 120 miljardia euroa vuoden 2011 pitoajanjaksoina). Vuonna 2013 talletukset olivat yleensä pitoajanjakson alussa suhteellisen pieniä, mutta ne kasvoivat pitoajanjakson loppua kohti yhä uusien vastapuolten täyttäessä varantovelvoitteensa. Maksuvalmiusluottoa käytettiin keskimäärin 0,47 miljardin euron verran päivässä (1,76 miljardin euron verran vuonna 2012 ja 2,1 miljardin euron verran vuonna 2011).

VÄHIMMÄISVARANTOJÄRJESTELMÄ

Euroalueen luottolaitosten on pidettävä vähimmäisvarantoja sekkitileillä eurojärjestelmän keskuspankeissa. Vuodesta 1999 vuoteen 2011 vähimmäisvarantovelvoite oli 2 % luottolaitoksen varantopohjasta, johon lasketaan enintään kahden vuoden velkainstrumentit. Velvoiteprosentti laskettiin EKP:n neuvoston 8.12.2011 tekemällä päätöksellä yhteen prosenttiin 18.1.2012 alkaneesta pitoajanjaksosta lukien. Tarkoituksena oli tukea pankkien luotonantoa. Vuoden 2013 kahdentoista pitoajanjakson aikana vähimmäisvarantovelvoite oli keskimäärin 104,7 miljardia euroa (106 miljardia euroa vuonna 2012). Koska eurojärjestelmä maksaa varantotalletuksille korkoa, joka on sama kuin perusrahoitusoperaatioiden korko, vähimmäisvarantojärjestelmästä ei aiheudu raskaita kustannuksia pankeille.

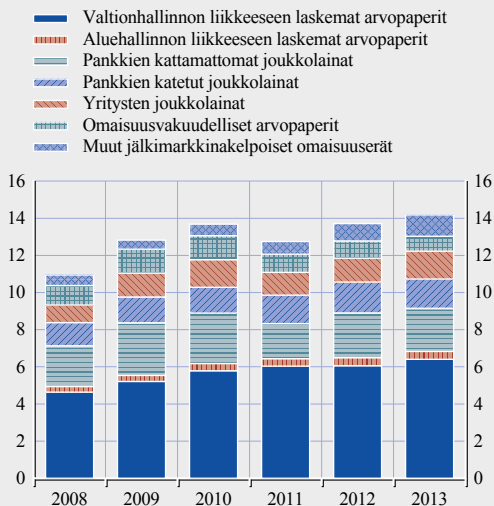
EUROJÄRJESTELMÄN LUOTTO-OPERAATIOISSA VAKUUDEKSI HYVÄKSYTTÄVÄT OMAISUUSERÄT

EKPJ:n perussäännön artiklassa 18.1 edellytetään, että kaikki eurojärjestelmän luotto-operaatiot perustuvat riittäviin vakuuksiin maailman keskuspankkien yleisen käytännön mukaisesti. Vakuuksien riittävyys suojaa eurojärjestelmää varsin hyvin tappioilta sen luotto-operaatioissa (riskienhallinnasta kerrotaan tarkemmin jäljempänä). Lisäksi eurojärjestelmä varmistaa, että laajalla joukolla vastapuolia on käytettävissään riittävästi vakuuksia, niin että eurojärjestelmä pystyy rahapoliittisissa operaatioissaan jakamaan sopivaksi katsomansa määrän likviditeettiä.

Eurojärjestelmä hyväksyy kaikkien luotto-operaatioidensa vakuudeksi laajan valikoiman omaisuus-eriä. Tämä vakuuskäytäntö on tukenut rahapolitiikan toteuttamista vaikeina aikoina, kuten sekkin, että eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatioihin on hyväksytty suuri joukko vastapuolia. Rahapolitiikan ohjausjärjestelmä on rakennettu joustavaksi, joten rahamarkkinoiden toiminnan häiriinnyttyä eurojärjestelmä on kyennyt tarjoamaan finanssikriisin aikana tarvittavan määrän likviditeettiä eikä vastapuolilla ole yleisesti ollut vaikeuksia vakuuksien hankkimisessa. Vuonna 2013 eurojärjestelmä teki useita vakuuskelpoisuusvaatimuksiin liittyviä päätöksiä. Esimerkiksi 20.3.2013 päätettiin, että eurojärjestelmän luotto-operaatioissa ei 1.3.2015 lähtien enää hyväksytä vakuudeksi sellaisia valtion takaamia kattamattomia pankkien joukkovelkakirjoja, jotka on laskenut liikkeeseen niitä vakuudeksi tarjoava vastapuoli tai vastapuolen kanssa läheisesti sidoksissa oleva yhteisö. Lisäksi 2.5.2013 ilmoitettiin, että Kyproksen valtion liikkeeseen laskemia tai kokonaan takaamia jälkimarkkinakelpoisia velkainstrumentteja voidaan jälleen hyväksyä vakuudeksi eurojärjestelmän luotto-operaatioissa, kunhan ne täyttävät kaikki muut vakuuskelpoisuusvaatimukset ja niihin sovelletaan erityistä aliarvostusta. EKP myös kevensi sellaisten omaisuusvakuudellisten arvopapereiden vakuuskelpoisuus- ja aliarvostusvaatimuksia, joista on toimitettu vaaditut lainakohtaiset tiedot. Omaisuusvakuudellisia arvopapereita koskevien lainakohtaisten tietojen toimittamisesta ja eurojärjestelmän vakuuskäytännön riskienhallintaan tehdyistä muutoksista kerrotaan tarkemmin jäljempänä riskienhallintaa koskevassa osassa.

Kuvio 33. Hyväksyttävät jälkimarkkinakelpoiset omaisuuserät

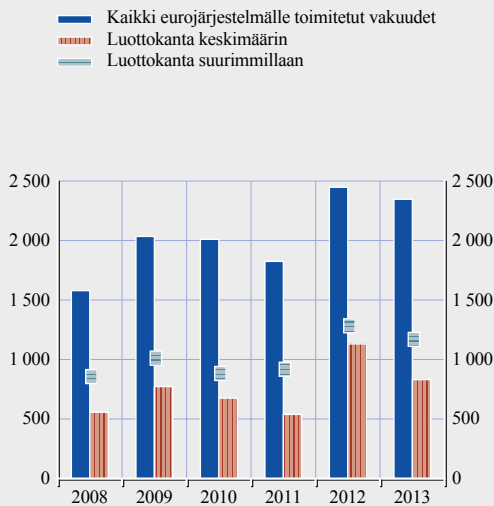
(1 000 mrd. euroa)

Lähde: EKP.
Huom. Nimelliset määrät, kuukauden lopun tietojen keskiarvoja. Tässä kuviossa esitetyt tiedot julkistetaan neljännesvuosittain EKP:n verkkosivuilla.

Kuvio 34. Eurojärjestelmän luotto-operaatioita varten toimitetut vakuudet ja rahapoliittisten operaatioiden luottokanta

(mrd. euroa)

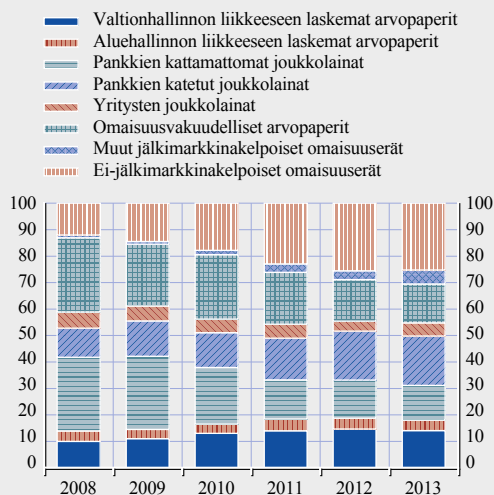

Lähde: EKP.
Huom. Toimitetut vakuudet tarkoittavat sellaisiin maihin vakuuksina talletettuja omaisuuseriä, joissa on sammiojärjestelmä, sekä sellaisissa maissa vakuuksina käytettäviä omaisuuseriä, joissa on korvamerkintäjärjestelmä. Vakuusarvo arvostuksen ja aliarvostuksen jälkeen, kuukauden lopun tietojen keskiarvoja. Tässä kuviossa esitetyt tiedot julkistetaan neljännesvuosittain EKP:n verkkosivuilla.

Vakuuskelpoisten jälkimarkkinakelpoisten omaisuuserien keskimääräinen yhteenlaskettu arvo vuonna 2013 oli 14 200 miljardia euroa eli 3 % suurempi kuin vuonna 2012 (ks. kuvio 33). Määrän kasvu johtui erityisesti siitä, että aiempaa useammat yritysten liikkeeseen laskemat joukkolainat ja muut jälkimarkkinakelpoiset omaisuuserät olivat vakuuskelpoisia. Valtion velkapaperien osuus hyväksyttävistä vakuuksista oli 45 % eli 6 400 miljardia euroa, pankkien liikkeeseen laskemien kattamattomien joukkolainojen osuus 16 % eli 2 300 miljardia euroa ja katettujen joukkolainojen osuus 11 % eli 1 600 miljardia euroa sekä yritysten liikkeeseen laskemien joukkolainojen osuus 11 % eli 1 500 miljardia euroa. Jälkimarkkinakelpoisten omaisuuserien lisäksi hyväksyttäviin vakuuksiin luetaan myös ei-jälkimarkkinakelpoisia omaisuuseriä eli pääasiassa lainasaamisia (pankkilainoja). Vakuuskelpoisten ei-jälkimarkkinakelpoisten omaisuuserien määrää on kuitenkin vaikea arvioida. Ei-jälkimarkkinakelpoisia

Kuvio 35. Vakuudeksi toimitetut omaisuuserät (lainasaamiset mukaan lukien) omaisuuslajeittain

(%)

Lähde: EKP.
Huom. Vakuusarvo arvostuksen ja aliarvostuksen jälkeen, kuukauden lopun tietojen keskiarvoja. Tässä kuviossa esitetyt tiedot julkistetaan neljännesvuosittain EKP:n verkkosivuilla.

omaisuuseriä oli toimitettu vakuudeksi 600 miljardin euron arvosta vuonna 2013 eli kutakuinkin saman verran kuin edellisvuonna.

Vastapuolten vakuudeksi toimittamien omaisuuserien arvo oli vuonna 2013 keskimäärin 2 347 miljardia euroa eli hieman pienempi kuin vuonna 2012 (2 448 miljardia euroa, ks. kuvio 34). Avoinna olevien luotto-operaatioiden keskimääräinen volyyymi pieneni 830 miljardiin euroon vuonna 2013 (1 131 miljardia euroa vuonna 2012), minkä seurauksena sellaisia toimitettuja vakuuksia, joita ei käytetty vakuutena luotto-operaatioissa, oli vuonna 2013 aiempaa enemmän sekä absoluuttisesti että suhteellisesti. Näiden ylimääräisten vakuuksien määrä osoittaa, että kokonaisuutena eurojärjestelmän vastapuolilla ei ollut vaikeuksia hankkia vakuuksia.

Vuonna 2013 suurin vakuudeksi toimitettujen omaisuuserien ryhmä olivat ei-jälkimarkkinakelpoiset omaisuuserät (lähinnä lainasaamisia ja määräaikaistalletuksia), joiden osuus vakuudeksi toimitettujen omaisuuserien kokonaisarvosta oli 25 % (sama kuin vuonna 2012, ks. kuvio 35). Pankkien liikkeeseen laskemien katettujen joukkolainojen osuus (19 %) pysyi niin ikään ennallaan, kun taas omaisuusvakuudellisten arvopaperien osuus pieneni. Valtion joukkolainojen keskimääräinen osuus pieneni aavistuksen ja oli 14 % vuonna 2013 (15 % vuonna 2012).

RISKIENHALLINTA RAHAPOLIITTISISSA LUOTTO-OPERAATIOISSA

Osana rahapolitiikan harjoittamista eurojärjestelmä toteuttaa luotto-operaatioita sellaisten vastapuolten kanssa, jotka täyttävät rahapolitiikan toteuttamista euroalueella koskevassa yleisasiakirjassa⁶ määritellyt kelpoisuusvaatimukset. Vaatimusten mukaan hyväksyttävien vastapuolten tulee olla vakavaraisia. Eurojärjestelmä voi silti altistua vastapuolen odottamattoman maksukyvyttömyyden riskille. Riski minimoidaan edellyttämällä, että vastapuolet toimittavat riittävät vakuudet. Vastapuolten maksukyvyttömyystapauksissa eurojärjestelmä altistuu silti luotto-, markkina- ja likviditeettiriskeille vakuuksien realisoinnin yhteydessä. Vieraan valuutan määräisiin likviditeettiä lisääviin operaatioihin, joita toteutetaan euromääräisiä vakuuksia vastaan, liittyy lisäksi valuuttariski. Riskien vähentämiseksi asianmukaisesti eurojärjestelmä on asettanut vakuuskelpoisille omaisuuserille tiukat luottokelpoisuusvaatimukset. Se myös arvostaa vakuudet päivittäin ja soveltaa taroituksenmukaisia riskienhallintamenetelmiä kuten markkina-arvon aliarvostusta.

Eurojärjestelmä on varautunut tappioihin, joita sille mahdollisesti aiheutuu konkurssiin ajautuneiden vastapuolten vakuuksien realisoinnista. Varauksen suuruus arvioidaan vuosittain, ja arvioinnissa otetaan huomioon mahdolliset vakuuksien myynnit ja vielä realisoimattomien vakuuksien todennäköiset myyntitulot. Koko eurojärjestelmän luotto-operaatioiden rahoitusriskejä seurataan jatkuvasti, ja niiden suuruudesta tehdään laskelmat, jotka säännöllisesti toimitetaan tiedoksi EKP:n päätöksentekoveljille.

Vuonna 2013 eurojärjestelmä tarkisti vakuuskelpoisuusvaatimuksiaan ja riskienhallintajärjestelyjään monin tavoin. Asuntolainavakuudellisista ja pk-yrityslainavakuudellisista arvopapereista vaadittiin 3.1.2013 alkaen lainakohtaisten tietojen raportointia edellytyksenä niiden hyväksymiselle vakuudeksi eurojärjestelmän luotto-operaatioissa. Liikekiinteistölainavakuudellisista arvopapereista alettiin vaatia lainakohtaisia tietoja 1.3.2013. Lainakohtaiset tiedot ovat kaikkien markkinaosapuolten ja sijoittajien saatavilla, ja niiden avulla strukturoituihin rahoitustuotteisiin liittyvät luottoriskit pitäisi pystyä analysoimaan kattavammin. EKP:n neuvosto edisti asuntolainavakuudellisia ja pk-yrityslainavakuudellisia arvopapereita koskevien lainakohtaisten tiedonantovaatimusten noudattamista ilmoittamalla 9.9.2013, että tällaisten arvopaperien alullepanijoilta vaaditaan selvitykset

⁶ Yleisasiakirja ("The implementation of monetary policy in the euro area – General documentation on Eurosystem monetary policy instruments and procedures") on luettavissa EKP:n verkkosivuilla.

puuttuvista tiedoista (ennalta määrätyn kynnyksen mukaisesti) ja toimintasuunnitelma tiedonanto-vaatimusten täyttämiseksi. Niin ikään syyskuussa 2013 EKP:n neuvosto päätti ryhtyä vaatimaan lainakohtaisia tietoja myös luottokorttisaamisvakuudellisista arvopapereista 1.4.2014 alkaen. Muita omaisuuserätyyppejä (autolainoja, kulutusluottoja ja leasingsaamisia) koskevat raportointivaatimukset tulivat voimaan 1.1.2014.

Heinäkuussa 2013 EKP:n neuvosto päätti riskienhallintamenetelmiensä tarkistuksen yhteydessä vahvistaa riskienhallintaa entisestään. Säännöllisen tarkistuksen tarkoituksena on varmistaa, että eurojärjestelmä on jatkossakin asianmukaisesti suojattu riskeiltä ja että eurojärjestelmän rahapolitiittisissa operaatioissa vakuutena käytettävien omaisuuserien riskiprofiilit ovat mahdollisimman yhteneväiset. Riskienhallintaa tehostettiin muuttamalla sekä jälkimarkkinakelpoisiin että ei-jälkimarkkinakelpoisiin instrumentteihin sovellettavia vakuuskelpoisuusvaatimuksia ja aliarvostusprosentteja. Muutokset koskivat erityisesti omaisuusvakuudellisia arvopapereita sekä sellaisia katettuja joukkolainoja, jotka ovat niiden liikkeeseenlaskijan (tai siihen läheisesti sidoksissa olevan yhteisön) omassa vakuuskäytössä. Liikkeeseenlaskijan omassa vakuuskäytössä olevien katettujen joukkolainojen ylimääräisiksi aliarvostusprosentteiksi asetettiin 8 % (luottoluokitusasteikon luokat 1 ja 2) ja 12 % (luokka 3). Lisäksi EKP muutti omaisuusvakuudellisten arvopaperien vakuuskelpoisuusvaatimuksia niiden läpinäkyvyyden ja yhdenmukaisuuden lisääntyneitä lainakohtaisten tietojen pakollisen raportoinnin myötä. Muutosten myötä omaisuusvakuudellisten arvopaperien kohtelu vastaa myös paremmin muiden omaisuuserätyyppien kohtelua. Lainakohtaisten tietojen ilmoittamisvelvoitteen kohteena olevilla omaisuusvakuudellisilla arvopapereilla on nyt oltava vähintään kaksi yhden A:n luottoluokitusta (aiemmin kaksi AAA-luokitusta). Lisäksi omaisuusvakuudellisiin arvopapereihin sovellettavia aliarvostusprosentteja alennettiin sekä pysyvästi että tilapäisesti vakuudeksi hyväksyttävien arvopaperien kohdalla. Uudet vakuuskelpoisuusvaatimukset ja aliarvostusasteikko tulivat voimaan 1.10.2013 (lukuun ottamatta liikkeeseenlaskijan omassa vakuuskäytössä oleviin katettuihin joukkolainoihin sovellettavia ylimääräisiä aliarvostuksia, joita alettiin soveltaa 1.11.2013). Lisäksi eurojärjestelmä otti tammikuusta 2014 alkaen käyttöön menetelmän, jolla määritetään, millaisia aliarvostusprosentteja kansallisten keskuspankkien on vähintään sovellettava hyväksyttäviin lainapoleihin ja tiettyihin ylimääräisiin lainasaamisiin eurojärjestelmän tilapäisissä vakuusjärjestelyissä.

EKP:n neuvosto päätti 6.9.2013 hyväksyä jälleen Cerved Groupin luottoluokitusvälinepalvelun käytettäväksi eurojärjestelmän luottoriskinarvioinnissa, sillä Cerved Group oli tehnyt tarvittavat muutokset soveltaakseen Basel II -säännösten mukaista maksukyvyttömyyden määritelmää. Lisäksi EKP hyväksyi 28.6.2013 Italian keskuspankin ja 14.11.2013 Belgian keskuspankin omat luottoriskinarviointijärjestelmät käytettäväksi eurojärjestelmän luottoriskinarvioinnissa.

I.2 VALUUTTAOPERAATIOT JA OPERAATIOT MUIDEN KESKUSPANKKIEN KANSSA

Vuonna 2013 EKP ei tehnyt valuuttamarkkinainterventioita. Se ei myöskään toteuttanut yhtään valuuttaoperaatiota ERM II:een osallistuvilla valuutoilla, eikä EKP:n ja Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) välistä pysyvää sopimusta hyödynnetty vuonna 2013 (sitä hyödynnettiin edellisen kerran vuonna 2011). Sopimuksen ansiosta IMF voi helpommin käydä EKP:n puolesta kauppaa erityisnosto-oikeuksilla muiden erityisnosto-oikeuksien haltijoiden kanssa.

Vuonna 2007 luotua EKP:n ja Yhdysvaltain keskuspankin tilapäistä swapjärjestelyä, joka aktivoitiin uudelleen vuoden 2010 toukokuussa lieventämään häiriöitä Yhdysvaltain dollarin määräisen

rahoituksen markkinoilla Euroopassa, päätettiin 13.12.2012 jatkaa 1.2.2014 saakka. Eurojärjestelmä tarjosi vastapuolilleen Yhdysvaltain dollarin määräistä rahoitusta hyväksytyjä vakuuksia vastaan yhteistyössä muiden keskuspankkien kanssa. Rahoitusta tarjottiin viikoittain säännöllisissä seitsemän päivän repo-operaatioissa, jotka suoritettiin kiinteäkorkoisina huutokauppoina, ja niissä tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti. Lisäksi EKP toteutti edelleen neljän viikon välein Yhdysvaltain dollarin määräisiä likviditeettiä lisääviä operaatioita 84 päivän maturiteetilla yhteistyössä Yhdysvaltain, Japanin, Kanadan ja Sveitsin keskuspankkien sekä Englannin pankin kanssa. Vuonna 2013 eurojärjestelmä toteutti (arvopäivän mukaan laskettuna) yhteensä 50 operaatiota seitsemän päivän maturiteetilla. Lisäksi suoritettiin yksi 15 päivän operaatio vuoden lopussa ja kolmetoista 84 päivän operaatiota. Vuonna 2011 perustettuja tilapäisiä kahdenvälisiä swapjärjestelyjä EKP:n, Englannin pankin sekä Japanin, Kanadan ja Sveitsin keskuspankkien kesken ei käytetty vuonna 2013. Järjestelyjen tarkoituksena on parantaa keskuspankkien valmiuksia tarjota likviditeettitukea kansainväliselle rahoitusjärjestelmälle, ja niitä pidetään tehokkaana keinona lievittää rahoitusmarkkinoiden häiriöitä ja minimoida häiriöiden vaikutus taloustilanteeseen. Swapjärjestelyjä päätettiin 13.12.2012 jatkaa 1.2.2014 saakka. EKP ilmoitti yhdessä Japanin, Kanadan, Sveitsin ja Yhdysvaltain keskuspankkien sekä Englannin pankin kanssa 31.10.2013, että tilapäiset swapjärjestelyt muutetaan (toistaiseksi voimassa oleviksi) pysyviksi järjestelyiksi. Kahdenvälisiin järjestelyihin osallistuvat viisi keskuspankkia voivat tarjota toimialueillaan toistensa toimialueiden valuuttojen määräistä likviditeettiä, jos molemmat osapuolet katsovat, että se on markkinaolosuhteiden pohjalta perusteltua. Pysyvät swapjärjestelyt toimivat jatkossakin varojärjestelyinä, joilla eurojärjestelmä pystyy tarvittaessa tarjoamaan muille osallistujakeskuspankeille euromääräistä likviditeettiä ja omille vastapuolilleen Englannin punnan, Japanin jenin ja Kanadan dollarin määräistä likviditeettiä (kuten jo Yhdysvaltain dollarin määräistä likviditeettiä).

EKP:n neuvosto päätti 16.9.2013 yhdessä Englannin pankin kanssa, että EKP:n ja Englannin pankin swapjärjestelyä jatketaan 30.9.2014 saakka. Järjestely otettiin käyttöön 17.12.2010, ja sen oli tarkoitus päättyä 30.9.2013. Sen kautta EKP:llä on mahdollisuus saada tarvittaessa Englannin pankilta enintään 10 miljardia puntaa euroja vastaan. Näin Irlannin keskuspankille voidaan varoitimenpiteenä tarjota puntamääräistä likviditeettiä maan pankkijärjestelmän mahdollisten tilapäisten puntamääräisten likviditeettitarpeiden täyttämiseksi.

EKP ilmoitti 10.10.2013 tehneensä Kiinan keskuspankin kanssa kahdenvälisen valuutanvaihtosopimuksen, jonka nojalla voidaan tarvittaessa jakaa likviditeettiä enintään 45 miljardin euron tai 350 miljardin Kiinan renminbin verran. Järjestelyn avulla eurojärjestelmä pystyy varmistamaan, että euroalueen pankkien saatavilla on jatkuvasti renminbimääräistä likviditeettiä. Järjestelyn luomiseen on vaikuttanut euroalueen ja Kiinan välisen kaupan ja sijoitustoiminnan nopea kasvu, ja sillä pyritään turvaamaan rahoitusmarkkinoiden vakautta.

I.3 SJOITUSTOIMINTA

EKP sijoittaa sekä valuuttavarantoonsa kuuluvia varoja että omia varojaan. Tämä sijoitustoiminta pidetään erillään rahapoliittisista ohjelmista (kuten rahapoliittisista suorista kaupoista, velkapaperiohjelmasta sekä ensimmäisestä ja toisesta katettujen joukkolainojen osto-ohjelmasta), ja se on järjestetty niin, ettei keskuspankin rahapolitiikan toteuttamista koskevaa sisäpiirintietoa voi käyttää sijoituspäätöksiä tehtäessä.

VALUUTTAVARANNON HOITO

EKP:n valuuttavaranto koostui alun perin euroalueen kansallisten keskuspankkien EKP:lle siirtämistä valuuttavarannoista. Myöhemmin salkun kehitykseen ovat vaikuttaneet sijoitettujen omaisuuserien markkina-arvon muutokset sekä EKP:n valuuttaoperaatiot ja kultavaranto-operaatiot. EKP:n valuuttavarannon ensisijainen tarkoitus on taata, että eurojärjestelmällä on aina tarvittava määrä likvidejä varoja valuuttaoperaatioihin, joissa tarvitaan EU:n ulkopuolisten maiden valuuttoja. EKP:n valuuttavarannon hoidon tavoitteena on taata varannon likvidiys, turvallisuus ja tuotto.

EKP:n valuuttavaranto koostuu Yhdysvaltain dollareista, Japanin jeneistä, kullasta ja IMF:n erityisnosto-oikeuksista. Yhdysvaltain dollarin ja Japanin jenin määrisiä varantoja hoidetaan aktiivisesti joko EKP:ssä tai EKP:n puolesta niissä euroalueen maiden kansallisissa keskuspankeissa, jotka haluavat osallistua valuuttavarantojen hoitoon. Tammikuusta 2006 alkaen sijoitusoperaatioiden tehokkuutta on pyritty parantamaan siten, että on mahdollista erikoistua tiettyyn valuuttaan. Kukin EKP:n valuuttavarantojen hoitoon osallistuva kansallinen keskuspankki – tai niiden ryhmä – hoitaa siis periaatteessa vain joko Yhdysvaltain dollareista tai Japanin jeneistä koostuvaa valuuttasalkkua.⁷

Vuoden 2013 lopussa EKP:n nettomääräisen valuuttavarannon⁸ arvo nykyisten valuuttakurssien ja markkinahintojen perusteella laskettuna oli 54,8 miljardia euroa (64,8 miljardia euroa vuoden 2012 lopussa). Ulkomaan valuutan määrisien erien osuus nettomääräisestä valuuttavarannosta oli 40,1 miljardia euroa ja kullasta ja IMF:n erityisnosto-oikeuksista koostuvien erien osuus 14,7 miljardia euroa. Valuuttavarannon arvon tuntuva lasku johtui pääasiassa siitä, että kullan hinta laski merkittävästi ja Japanin jeni heikkeni 21,2 % suhteessa euroon. Vaikutusta lievensivät salkunhoidon tuottamat pääoma- ja korkotuotot. Vuoden 2013 lopun valuuttakurssien perusteella laskettuna Yhdysvaltain dollarin määrisien erien osuus valuuttavarannosta oli 82 % ja Japanin jenin määrisien erien osuus 18 %. Kultavarannon ja erityisnosto-oikeuksien arvo laski kullan euroarvon laskettua voimakkaasti eli noin 31 % vuonna 2013.

OMIEN VAROJEN HOITO

EKP:n omat varat koostuvat EKP:n maksetun pääoman sijoituksista, EKP:n yleisrahastosta sekä valuuttakurssi-, korko- ja luottoriskin sekä kullan hintariskin varalle tehdystä varauksesta. Näiden varojen tarkoitus on tuottaa EKP:lle tuloja, joilla se voi kattaa toimintakulunsa.

EKP:n omat varat on sijoitettu euromääräisiin kiinteäkorkoisiin omaisuuseriin. Vuoden 2013 lopussa EKP:n omien varojen markkina-arvo oli 20,0 miljardia euroa (18,9 miljardia euroa vuoden 2012 lopussa). Markkina-arvon hienoinen lisäys johtui pääasiassa valuuttakurssi-, korko- ja luottoriskin sekä kullan hintariskin varalle luodun varauksen kasvattamisesta mutta myös sijoitusten tuotoista. Lisäksi EKP:n maksettu pääoma kasvoi hieman Kroatian liittyessä EU:hun (ja maan keskuspankin liittyessä EKP:hin) 1.7.2013.

Omien varojen hoidossa jatkettiin valtaosin passiivista salkunhoitoa vuonna 2013. Näin pyrittiin varmistamaan, että keskuspankin rahapolitiikan toteuttamista koskevaa sisäpiirintietoa ei voi käyttää sijoituspäätöksiä tehtäessä.

⁷ Ks. EKP:n huhtikuun 2006 Kuukausikatsauksen artikkeli ”Portfolio management at the ECB”.

⁸ Nettomääräinen valuuttavaranto on yhtä kuin virallinen valuuttavaranto ilman markkinahintojen perusteella laskettua valuuttavaihtosopimusten nettoarvoa plus valuuttamääräiset talletukset euroalueelle miinus valuuttavarannon tiedossa oleva pienentyminen, joka johtuu takaisinostosopimuksista ja termiinkaupoista. Yksityiskohtaisempaa tietoa on saatavilla EKP:n verkkosivuilla.

I.4 RISKIENHALLINTA SIOJITUSTOIMINNASSA JA RAHAPOLIITTISISTA SYISTÄ OSTETTUJEN ARVOPAPERIEN HALLUSSAPIDOSSA

Taloudellisia riskejä, joille EKP altistuu sijoitustoimintansa sekä rahapoliittisissa osto-ohjelmissa hankkimiensa arvopaperien hallussapidon vuoksi, seurataan ja mitataan tarkasti. Lisäksi varmistetaan säännöllisillä raporteilla, että kaikki asianosaiset saavat riittävästi tietoa riskeistä ja pystyvät minimoimaan ne asianmukaisesti. Riskien minimoimiseksi käytössä on riskienhallintamenettelyt, jotka perustuvat ensisijaisesti hyväksymiskriteereihin ja limiitteihin. Riskienhallintamenettelyjen noudattamista seurataan päivittäin.

Eurojärjestelmän rahapoliittisista syistä hallussaan pitämien arvopaperien kanta supistui vuonna 2013, sillä arvopapereita erääntyi eikä uusia ostettu (velkapaperiohjelma ja toinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma lopetettiin vuonna 2012, eikä rahapoliittisia suorita kauppvoja tehty). Myös mahdollisiin rahapoliittisiin suorina kauppoina toteutettaviin arvopaperiostoihin liittyviä riskejä seurattaisiin ja mitattaisiin tarkasti. Riskienhallinnan näkökulmasta rahapoliittisiin suoriin kauppoihin liittyviä riskejä lieventää (velkapaperiohjelmaan verrattuna) se, että arvopapereita ostettaisiin vain tietyn ajan kuluessa ja talouspolitiikalle asetettujen ehtojen täytyessä ja että kaupoissa ostettaisiin ensisijaisesti arvopapereita, joiden jäljellä oleva juoksuaika on 1–3 vuotta.

2 MAKSUJÄRJESTELMÄT JA ARVOPAPERIKAUPAN SELVITYSJÄRJESTELMÄT

Eurojärjestelmällä on lakisäätäinen tehtävä edistää maksujärjestelmien sujuvaa toimintaa. Maksujärjestelmät ja arvopaperikaupan selvitys- ja toimitusjärjestelmät ovat osa perusinfrastruktuuria, joka on välttämätön markkinatalouden häiriöttömälle toiminnalle. Ne ovat ensiarvoisen tärkeitä, jotta tavaroita, palveluita ja rahoitusomaisuutta koskeva maksuliikenne olisi tehokasta. Järjestelmien sujuva toiminta on ratkaisevan tärkeää myös Euroopan keskuspankin rahapolitiikan toteuttamiseksi sekä valuutan, rahoitusjärjestelmän ja koko talouden vakauden ja niitä kohtaan tunnetun luottamuksen ylläpitämiseksi. Tämän tehtävän hoitamiseksi eurojärjestelmällä on kolme menettelyä: se osallistuu järjestelmien operointiin, toimii järjestelmien yleisvalvojana ja edistää järjestelmiä koskevia muutoksia (kahta viimeksi mainittua menettelyä tarkastellaan luvun 4 osissa 4 ja 5). Järjestelmien operoijana eurojärjestelmä voi EKPJ:n perussäännön mukaan tarjota välineitä selvitys- ja maksujärjestelmien tehokkuuden ja vakauden varmistamiseen.

2.1 TARGET2-JÄRJESTELMÄ

Eurojärjestelmä operoi TARGET2-järjestelmää, joka on suurten ja kiireellisten euromääräisten maksujen järjestelmä. TARGET2-järjestelmä tarjoaa mahdollisuuden reaaliaikaiseen maksujen siirtoon keskuspankkirahassa ja kattaa markkinat laajalti. Järjestelmä käsittelee sekä suuria että kiireellisiä maksuja ilman ylä- tai alarajaa, ja sen kautta välitetään myös muita maksuja. Järjestelmä perustuu yhteiseen tekniseen infrastruktuuriin eli yhteiseen jaettavaan järjestelmäalustaan (Single Shared Platform, SSP). Kolme keskuspankkia – Italian, Ranskan ja Saksan keskuspankki – tarjoavat järjestelmäalustan yhteistyössä ja operoivat sitä eurojärjestelmän puolesta. Joulukuussa 2013 TARGET2-järjestelmällä oli 1 606 suoraa osapuolta. TARGET2:n välityksellä tavoitettavien pankkien (ml. sivukonttorit ja tytäryhtiöt) määrä ympäri maailmaa nousi noin 55 000:een. Lisäksi TARGET2:ssa hoidettiin 80 liitännäisjärjestelmän katteensiirrot.

Taulukko 11. TARGET2-maksut

	Maksujen arvo, mrd. euroina			Maksujen lukumäärä		
	2012	2013	Muutos, %	2012	2013	Muutos, %
Kaikki TARGET2-maksut						
Yhteensä	634 132	493 442	-22,2	90 671 378	92 590 134	2,1
Päivittäinen keskiarvo	2 477	1 935	-21,9	354 185	363 099	2,5

Lähde: EKP.

Huom. Arvon voimakas supistuminen vuoteen 2012 verrattuna johtuu käytettyjen tilastollisten menetelmien muutoksista. TARGET2 oli toiminnassa 256 päivänä vuonna 2012 ja 255 päivänä vuonna 2013.

TARGET2-OPERAATIOT

TARGET2-järjestelmä toimi hyvin vuonna 2013, ja sen kautta välitettiin suuri määrä euromääräisiä maksuja. Järjestelmän markkinaosuus oli vakaa, sillä arvolla mitattuna 91 % kaikista euromääräisistä suurten maksujärjestelmien maksuista suoritettiin TARGET2-järjestelmässä. Vuonna 2013 TARGET2-järjestelmässä välitettiin yhteensä 92 590 134 maksua eli päivittäin keskimäärin 363 099 maksua. TARGET2-järjestelmässä vuonna 2013 välitettyjen maksujen yhteenlaskettu arvo oli 493 442 miljardia euroa, ja niiden päivittäinen keskimääräinen arvo oli 1 935 miljardia euroa. Taulukossa 11 on yleiskatsaus TARGET2-järjestelmän maksuliikenteestä vuonna 2013 sekä vertailu edellisen vuoden maksuliikenteeseen. Vuonna 2013 TARGET2:n yhteisen jaettavan järjestelmäalustan käytettävyyssaste⁹ oli 100 %. Vuonna 2013 yhteisen jaettavan järjestelmäalustan kautta toimitetuista maksuista 100 % suoritettiin alle viidessä minuutissa, ja järjestelmän osapuolet ovat olleet tyytyväisiä sen suorituskykyyn.

YHTEISTYÖ TARGET2-JÄRJESTELMÄN KÄYTTÄJIEN KANSSA

Eurojärjestelmä toimii tiiviissä yhteistyössä TARGET2-järjestelmän käyttäjien kanssa. Vuonna 2013 järjestettiin säännöllisesti kokouksia kansallisten keskuspankkien sekä TARGET2:n kansallisten käyttäjäryhmien kesken. Lisäksi eurojärjestelmän TARGET2 Working Group ja Euroopan luottolaitosyhdistysten TARGET Working Group kokoontuivat kaksi kertaa vuodessa keskustelemaan TARGET2:n toimintaa koskevista Euroopan laajuisista asioista. Näiden kahden työryhmän edustajista koostuva erityistyöryhmä jatkoi työtään. Ryhmän tehtävänä on käsitellä merkittävimpiä muutoksia, jotka vaikuttavat TARGET2-järjestelmään. Tällaisia ovat esimerkiksi TARGET2-Securities (T2S) -alustan kytkeminen TARGET2-järjestelmään ja siirtyminen toimialan uusiin standardeihin (ISO 20022). Muita strategisia kysymyksiä käsiteltiin Contact Group on Euro Payments Strategy -ryhmässä, joka on pankkisektorin ja keskuspankkien johtotason yhteistyöfoorumi.

JÄRJESTELMÄN UUSIEN VERSIOIDEN HALLINTA

Eurojärjestelmä jatkaa TARGET2:n kehittämistä, jotta voidaan parantaa järjestelmän tarjoamia palveluja ja täyttää käyttäjien vaatimukset. Vuonna 2013 käyttöön otettu versio TARGET2-järjestelmästä sisältää huomattavia muutoksia, jotka liittyvät mm. järjestelmän valmistautumiseen T2S-alustan kytkemiseen sekä useita pieniä parannuksia järjestelmään. Pienimmät muutokset, jotka koskivat pääosin uusien likviditeetin hallintaan liittyvien viestien käyttöönottoa, otettiin käyttöön 18.11.2013. T2S:ään liittyvät toiminnot aktivoidaan kuitenkin vasta, kun T2S käynnistyy (suunniteltu kesäkuuksi 2015). Nämä toiminnot sisältävät kaikki järjestelmään tarvittavat muutokset, jotta nämä kaksi alustaa voidaan kytkeä toisiinsa, sekä T2S:n käteistransaktioita tukevia palveluita, joita TARGET2 tarjoaa osapuolilleen.

9 Käytettävyyssaste tarkoittaa osapuolten mahdollisuutta käyttää TARGET2-järjestelmää häiriöttä sen aukioloaikana.

Vuonna 2013 käynnistettiin kaksi konsultaatiota, joiden tarkoituksena oli saada käyttäjiltä palautetta TARGET2-järjestelmän siirtymisestä ISO 20022 -standardiin marraskuussa 2017.

TARGET2-JÄRJESTELMÄÄN OSALLISTUVAT MAAT

Kaikki euroalueen maat osallistuvat TARGET2-järjestelmään, sillä järjestelmää on käytettävä suoritettaessa maksuja, jotka liittyvät eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin. Euroalueen ulkopuoliset EU-maiden keskuspankit voivat liittyä TARGET2-järjestelmään vapaaehtoisesti, jotta euromääräisiä maksuja voidaan toimittaa näissä maissa. Lainsäädännön ja liiketoiminnan näkökulmasta jokainen keskuspankki on vastuussa TARGET2-osajärjestelmänsä hallinnoinnista ja asiakassuhteiden ylläpitämisestä osajärjestelmänsä osapuoliin. Lisäksi eräät muissa ETA-maissa sijaitsevat rahoituslaitokset osallistuvat TARGET2:een etäjäsenenä. Tällä hetkellä TARGET2:een ovat kytkettyinä 24 EU:ssa toimivaa keskuspankkia ja niiden kansalliset käyttäjäyhteisöt (18 euroalueen keskuspankkia, ml. Latvian keskuspankki, ja EKP sekä viiden euroalueen ulkopuolisen maan keskuspankit).¹⁰

2.2 TARGET2-SECURITIES

TARGET2-Securities (T2S) on eurojärjestelmän tuleva palvelu, jolla eurooppalaisten arvopaperikauppojen toimitus toteutetaan keskuspankkirahassa. Tietojärjestelmä on nyt kehitysvaiheessa, ja toimitusalustan on määrä käynnistyä kesäkuussa 2015. Lähes kaikki Euroopassa tehdyt arvopaperikaupat selvitetään tulevaisuudessa T2S-alustalla, mikä tuo merkittäviä skaalaetuja ja alentaa selvityskustannuksia huomattavasti. T2S poistaa maasta toiseen välitettävien ja kotimaisten arvopaperikauppojen toimituksen väliset erot, joten se on huomattava edistysaskel kohti yhdentyneitä eurooppalaisia pääomamarkkinoita. T2S luo vahvan perustan kaupanjälkeisten toimien tehostamiselle ja kilpailun lisäämiselle. T2S:n avulla säästetään merkittävästi vakuuksien ja likviditeetin hallinnassa, mikä on erityisen arvokas piirre aikana, jolloin korkealaatuisten vakuuksien kysyntä kasvaa rahoitusmarkkinoiden häiriöiden ja sääntelyuudistusten vuoksi. T2S yhdenmukaistaa markkinaprosesseja, mikä osaltaan tehostaa back office -toimintoja.

Vuonna 2013 kaksi arvopaperikeskusta – BNY Mellon CSD, joka on uusi arvopaperikeskus, sekä Latvian arvopaperikeskus (Latvijas Centrālais depozitārijs), joka kuuluu NASDAQ OMX -konserniin – allekirjoittivat T2S-puitesopimuksen¹¹. Näin ollen T2S:ään osallistuvien arvopaperikeskusten määrä oli vuoden 2013 lopussa 24. Vuonna 2013 saavutettiin huomattavaa edistymistä arvopaperikeskusten infrastruktuurin sopeuttamisessa niin, että ne voidaan liittää T2S:ään. Arvopaperikeskukset sekä niiden yhteisöt valmistelevat nyt käyttäjätestejä ja liittymistä T2S:ään.

Maaliskuussa 2013 EKP:n neuvosto hyväksyi suunnitelman, jonka mukaan arvopaperikeskukset liittyvät T2S:ään neljässä ryhmässä (ks. taulukko 12). Ainakin 24 arvopaperikeskusta ja 20 keskuspankkia siirtyvät T2S:ään kesäkuun 2015 ja helmikuun 2017 välisenä aikana. Liittymisvaiheiden päivämäärien sopiminen oli tärkeä saavutus, sillä näin osallistujat voivat rauhassa suunnitella liittymisvaiheen toimenpiteitä.

Toukokuussa 2013 T2S-yhteisö pääsi yhteisymmärrykseen siitä, että suunnitelma on kattava, ja että se ottaa riittävästi huomioon kaikki sovitut lisämäärittelyt, tulokset ja suunnitteluelementit, jotka

¹⁰ Bulgaria, Tanska, Liettua, Puola ja Romania.

¹¹ T2S-puitesopimuksessa säädetään eurojärjestelmän ja eurojärjestelmälle arvopaperikaupan toimituksen ulkoistavien arvopaperikeskusten oikeudet ja velvollisuudet.

Taulukko 12. Arvopaperikeskusten liittymisvaiheet ja -päivämäärät

Ensimmäinen vaihe 22.6.2015	Toinen vaihe 28.3.2016	Kolmas vaihe 12.9.2016	Neljäs vaihe 6.2.2017
Bank of Greece Securities Settlement System – BOGS	Euroclear Belgium	Clearstream Banking (Saksa)	BNY Mellon CSD (Belgia)
Depozitarul Central (Romania)	Euroclear France	KELER (Unkari)	Centrálny depozitár cenných papierov SR (Slovakia)
Malta Stock Exchange	Euroclear Nederland	LuxCSD (Luxemburg)	Eesti Väärtpaperikeskus (Viro)
Monte Titoli (Italia)	Interbolsa (Portugali)	Oesterreichische Kontrollbank (Itävalta)	Euroclear Finland
SIX SIS (Sveitsi)	National Bank of Belgium Securities Settlement System (NBB-SSS)	VP LUX (Luxemburg)	Iberclear (Espanja)
		VP SECURITIES (Tanska)	KDD – Centralna klirinško depotna družba (Slovenia)
			Latvijas Centrālais depozitārijs (Latvia)
			Lietuvos centrinis vertybinių popierių depozitoriumas (Liettua)

koskevat arvopaperikeskuksia tai keskuspankkeja. SIA/Colt¹² ja SWIFT ovat ne kaksi lisensoitua palveluntarjoajaa, jotka kytkevät arvopaperikeskukset ja markkinaosapuolet T2S:ään. Ne läpäisivät hyväksymismenettelyn vuonna 2013. Käyttäjistä yksikään ei ottanut käyttöön eurojärjestelmän tarjoamaa erillislinjasovellusta, joten tällä hetkellä ei ole suunnitelmia tämän palvelun kehittämiseksi. Lokakuussa 2013 euroryhmä käynnisti T2S-käyttäjien koulutusohjelman, joka perustuu kouluta kouluttajaa -menetelmään. T2S:n ohjelmistojen kehitys saatiin päätökseen vuonna 2013, ja eurojärjestelmä valmistelee välineitään ja resurssejaan T2S-alustan hyväksymistestausta varten. T2S-hanke etenee näin ollen aikataulussa.

T2S-hanke edisti edelleen kaupanjälkeisten toimien yhdenmukaistamista Euroopassa vuonna 2013. Maaliskuussa EKP ja Euroopan komissio isännöivät konferenssia, joka käsitteli kaupanjälkeisten toimien yhdenmukaistamista ja rahoitusjärjestelmän yhdentymistä Euroopassa. Konferenssissa esiteltiin T2S-neuvonantoryhmän kolmas raportti yhdenmukaistamisen edistymisestä T2S-markkinoilla¹³. Neuvonantoryhmä edistyi vuonna 2013 tuntuvasti standardien määrittelyssä ja niiden noudattamisen seurannassa. Kaikkia 21:tä T2S-markkinaa seurataan nyt ja yhdentymistoimista 16:lle (24:stä) on määritelty standardit. Standardien määrittelyä ei saada päätökseen ennen kuin ehdotus asetukseksi arvopaperitoimituksen parantamisesta Euroopan unionissa sekä arvopaperikeskuksista on hyväksytty. Asetus parantane huomattavasti lainsäädäntö- ja kilpailuympäristöä, jossa T2S toimii. Joulukuun 18. päivänä 2013 päästiin sopimukseen Euroopan komission ehdotuksesta arvopaperikeskusasetukseksi, joka on erittäin tärkeä T2S-hankkeelle. Neljäs raportti T2S:n yhdenmukaistamisen edistymisestä laadittiin vuonna 2013, ja se on tarkoitus julkaista keväällä 2014. Toimituksen yhdenmukaistamista T2S:ssä ja sen vaikutuksia Euroopan rahoitusmarkkinoiden yhdentymiseen tarkastellaan yksityiskohtaisemmin luvun 4 osassa 5.

¹² SIA/Colt on yhteisyritys, jonka muodostavat italialainen palveluntuottaja (SIA) ja englantilaisen verkontarjoajan (Colt) italialainen tytäryhtiö.

¹³ T2S-markkinat tarkoittavat markkinoita, joilla vähintään yksi arvopaperikeskus on allekirjoittanut T2S-puitesopimuksen.

2.3 TOISESSA JÄSENVALTIOSSA LIIKKEESEEN LASKETTUJEN VAKUUKSIEN TOIMITUSMENETTELY

Vakuuskelpoisia arvopapereita voidaan käyttää kaikenlaisien eurojärjestelmän luotto-operaatioiden vakuutena sekä kotimaisissa että rajat ylittävissä operaatioissa. Euroalueella toisessa maassa liikkeeseen laskettuja vakuuksia käytetään pääasiassa kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin (CCBM) kautta ja euroalueen maiden arvopaperien selvitysjärjestelmien välisten hyväksytyjen linkkien välityksellä. Kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli on eurojärjestelmän tarjoama väline, kun taas selvitysjärjestelmien linkit ovat markkinoiden luoma ratkaisu. Vakuuksia voidaan siirtää maasta toiseen poikkeustapauksessa myös kansallisten keskuspankkien (kansainvälisessä) arvopaperikeskuksessa sijaitsevien tilien välityksellä.

Toisessa jäsenvaltiossa liikkeeseen laskettujen vakuuksien määrä (jälkimarkkinakelpoiset ja ei-jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit) väheni eurojärjestelmässä vuoden 2012 lopussa todetusta 643 miljardista eurosta 598 miljardiin euroon vuoden 2013 loppuun mennessä. Kaiken kaikkiaan toisessa jäsenvaltiossa liikkeeseen laskettujen vakuuksien osuus kaikista eurojärjestelmälle toimitetuista vakuuksista oli vuoden 2013 lopussa 24,2 % (vuonna 2012 osuus oli 22,8 %).

VAKUUSHALLINTAPALVELUT

Kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli oli myös vuonna 2013 pääasiallinen kanava siirrettäessä toisessa maassa sijaitsevia omaisuuseriä eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden ja päivänsisäisten luotto-operaatioiden vakuudeksi. Kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin kautta säilytyksessä olevien vakuuksien määrä väheni vuoden 2012 lopun 354 miljardista eurosta 328 miljardiin euroon vuoden 2013 loppuun mennessä. Kansallisten keskuspankkien (kansainvälisessä) arvopaperikeskuksessa sijaitsevilla tileillä olevien maasta toiseen siirrettyjen vakuuksien määrä oli 95 miljardia euroa vuoden 2013 lopussa.

Kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli otettiin käyttöön vuonna 1999. Mallin oli tarkoitus olla väliaikaisratkaisu, joka perustuu minimiharmonisointiin. Se on edelleen merkittävä kanava vakuuksien siirtämiseen maasta toiseen. Markkinaosapuolien pyynnöstä eurojärjestelmä on päättänyt poistaa vaatimuksen, jonka mukaan (jälkimarkkinakelpoiset) omaisuuserät on kotiutettava sijoittajan arvopaperikeskuksesta liikkeeseenlaskijan arvopaperikeskukseen ennen kuin ne otetaan kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin kautta käyttöön vakuuksina. Lisäksi eurojärjestelmä tekee parhaillaan valmisteluja, jotta kolmansien osapuolien vakuushallintapalveluja voidaan ryhtyä käyttämään myös rajat ylittävissä operaatioissa, sillä niitä käytetään nykyään vain kotimaisissa operaatioissa. Arvopaperien kotiuttamisvaatimus poistunee toukokuussa 2014 ja kolmansien osapuolien vakuushallintapalveluja aletaan käyttää rajat ylittävissä operaatioissa syyskuussa 2014.

Kysymyksiä, jotka liittyvät euromääräisten arvopaperien selvitykseen ja vakuuksien käyttöön eurojärjestelmän luotto-operaatioissa, käsitellään Contact Group on Euro Securities Infrastructures -forumissa, joka koostuu markkinainfrastruktuurien, markkinaosapuolien ja keskuspankkien edustajista.

KANSALLISTEN ARVOPAPERIEN SELVITYSJÄRJESTELMIEN VÄLISET HYVÄKSYTYT LINKIT

Vakuuksia voidaan siirtää maasta toiseen myös kansallisten arvopaperien selvitysjärjestelmien välisten linkkien välityksellä. Eurojärjestelmän luotto-operaatioissa käytettäviksi voidaan kuitenkin hyväksyä vain linkit, jotka täyttävät eurojärjestelmän käyttäjävaatimukset.¹⁴ Kun arvopaperit on siirretty käytettäviksi hyväksytyjen linkkien välityksellä arvopaperikaupan selvitysjärjestelmästä toiseen, niitä voidaan käyttää paikallisten menettelytapojen mukaan samaan tapaan kuin kotimaisia

¹⁴ Syyskuussa 2013 eurojärjestelmä laati arvopaperien selvitysjärjestelmien ja niiden linkkien arviointijärjestelmän (ks. lehdistötiedote, 27.9.2013, saatavissa EKP:n verkkosivuilta).

vakuuksia. Suorien ja ketjutettujen linkkien kautta toimitettujen vakuuksien arvo nousi vuoden 2012 lopun 156 miljardista eurosta 174 miljardiin euroon vuoden 2013 loppuun mennessä.

Käytettäviksi hyväksytyjen linkkien luetteloon lisättiin vuonna 2013 kahdeksan uutta suoraa linkkiä ja 15 uutta ketjutettua linkkiä. Luettelosta poistettiin viisi suoraa linkkiä. Vuoden 2013 lopussa vastapuolien käytettävissä oli 55 suoraa linkkiä ja 23 ketjutettua linkkiä, joista kuitenkin vain harvoja käytetään aktiivisesti.

3 SETELIT JA KOLIKOT

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (artikla 128) nojalla EKP:n neuvostolla on yksinoikeus antaa lupa eurosetelien liikkeeseenlaskuun EU:ssa. EKP:llä ja kansallisilla keskuspankeilla on oikeus laskea euroseteleitä liikkeeseen.

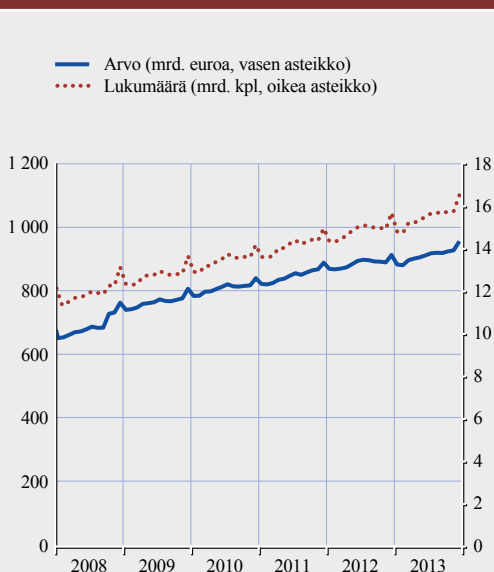
Vuonna 2013 otettiin käyttöön uusi viiden euron seteli ensimmäisenä toisen eurosetelisarjan setelinä (ks. tämän luvun osa 3.3).

3.1 SETELIEN JA KOLIKOIDEN KIERTO

EUROSETELIEN JA -KOLIKOIDEN KYSYNTÄ

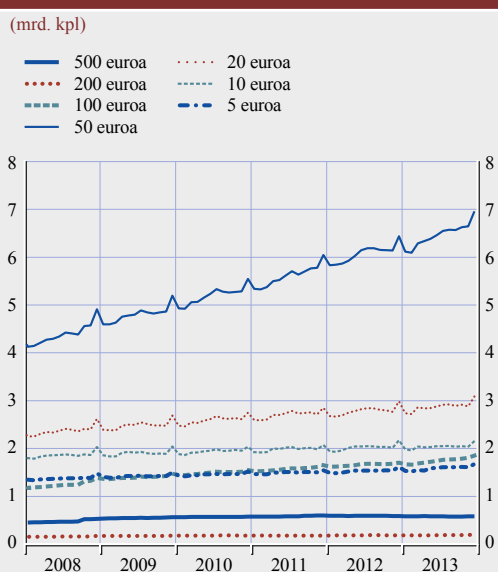
Vuoden 2013 lopussa liikkeessä oli 16,5 miljardia euroseteliä, joiden arvo oli yhteensä 956,2 miljardia euroa (vuoden 2012 lopussa 15,7 miljardia seteliä, joiden yhteisarvo 912,6 miljardia euroa; ks. kuvio 36). Setelien yhteisarvosta suurin osa oli 50 euron seteleitä (36 %) ja 500 euron seteleitä (30 %), ja lukumääräisesti liikkeessä oli eniten 50 euron seteleitä (42 % kaikista liikkeessä

Kuvio 36. Liikkeessä olevien eurosetelien lukumäärä ja arvo

Lähde: EKP.

Kuvio 37. Liikkeessä olevien eurosetelien lukumäärä nimellisarvoittain

Lähde: EKP.

olleista euroseteleistä; ks. kuvio 37). Liikkeessä olevien eurosetelien yhteisarvo kasvoi 4,8 % ja kappalemäärä 5,3 % edellisvuodesta. Nopeimmin kasvoivat 100 euron setelien määrä ja yhteisarvo (8,4 %) ja seuraavaksi nopeimmin 50 euron setelien (8,2 %) ja 200 euron setelien (8,0 %) määrä ja yhteisarvo. Sitä vastoin 500 euron setelien määrä, joka aiemmin kasvoi huomattavasti, on vuoden 2012 viimeisestä neljänneksestä lähtien supistunut. Samaan aikaan 100 euron setelien kysyntä on kasvanut.

Arvioiden mukaan 20–25 % liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta on euroalueen ulkopuolella, valtaosin euroalueen naapurimaissa. Vuonna 2013 rahoituslaitosten nettomääräiset eurosetelikuljetukset euroalueen ulkopuolelle pysyivät samoissa lukemissa kuin vuonna 2012. Arvoltaan suuria euroseteleitä käytetään euroalueen ulkopuolella arvon säilyttämiseen sekä maksamiseen kansainvälisillä markkinoilla.

Liikkeessä olevien eurokolikoiden määrä kasvoi 3,8 % eli 106 miljardiin kolikkoon vuonna 2013 (liikkeeseen lasketusta kannasta on vähennetty euroalueen kansallisten keskuspankkien hallussa olevat varastot). Vuoden 2013 lopussa liikkeessä olevien eurokolikoiden kokonaisarvo oli 24,2 miljardia euroa eli 2,3 % suurempi kuin vuoden 2012 lopussa.

SETELIEN KÄSITTELY EUROJÄRJESTELMÄSSÄ

Vuonna 2013 laskettiin liikkeeseen yhteensä 32,7 miljardia euroseteliä (1 017,8 miljardin euron arvosta) ja kansallisiin keskuspankkeihin palautui 31,6 miljardia euroseteliä (969,0 miljardin euron arvosta). Luvut ovat samankaltaisia kuin vuonna 2012. Yhteensä 33,7 miljardin setelin aitous ja kunto tarkastettiin täysin automatisoiduilla setelinlajittelukoneilla, jotta kierrossa olevien setelien turvallisuus ja laatu voitiin varmistaa eurojärjestelmän laatimien yhteisten vähimmäislaatuvaatimusten mukaisesti. Kaikkiaan noin 6,1 miljardia seteliä lajiteltiin tuhottaviksi pääosin siksi, että ne todettiin huonokuntoisiksi. Arvoltaan pienten eli 5, 10, 20 ja 50 euron setelien hylkäysaste¹⁵ oli 45 % ja suurempien seteliarvojen hylkäysaste 8 %. Kokonaishylkäysaste nousi hieman eli 39 prosenttiin vuonna 2013 (38 % vuonna 2012). Nousun taustalla on suureksi osaksi uuden 5 euron setelin käyttöönotto, jonka myötä kansallisiin keskuspankkeihin palautuvat ensimmäisen sarjan 5 euron setelit tuhoetaan. Vuoden 2013 lopussa puolet kaikista liikkeessä olleista 5 euron seteleistä oli toisen sarjan seteleitä.

Setelien keskimääräinen kiertonopeus¹⁶ oli vuoden 2013 lopussa 2,0. Setelit siis palautuivat euroalueen kansallisiin keskuspankkeihin keskimäärin kuuden kuukauden välein. Suurista seteleistä 500 euron setelien kiertonopeus oli 0,3 ja 200 euron setelien 0,4 sekä 100 euron setelien 0,7, eli niiden kiertonopeus oli hitaampi kuin useimmiten maksamiseen käytettävillä seteleillä eli 50 euron (1,4), 20 euron (3,2), 10 euron (4,0) ja 5 euron seteleillä (2,3).

3.2 SETELIEN VÄÄRENTÄMINEN JA SEN TORJUNTA

EUROSETELIVÄÄRENNÖKSET

Kansallisiin väärennöstutkimuskeskuksiin¹⁷ toimitettiin vuonna 2013 yhteensä noin 670 000 euroseteliväärennöstä. Liikkeessä olevien aitojen eurosetelien määrään verrattuna väärennöksiä on

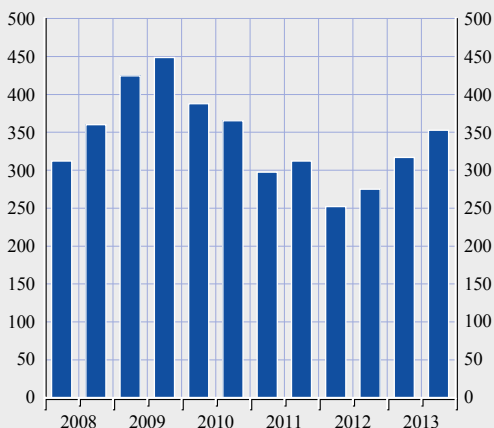
15 Tuhottaviksi luokiteltujen setelien määrä tietynä vuonna jaettuna samana vuonna kierrossa olleiden setelien keskimääräisellä kokonaismäärällä.

16 Euroalueen kansallisiin keskuspankkeihin palautettujen setelien yhteenlaskettu määrä tietynä vuonna jaettuna samana vuonna liikkeessä olleiden setelien keskimääräisellä määrällä.

17 Jokaiseen EU:n jäsenvaltioon on perustettu oma kansallinen laboratorio, jotta väärennetyt eurosetelit voidaan tutkia alustavasti.

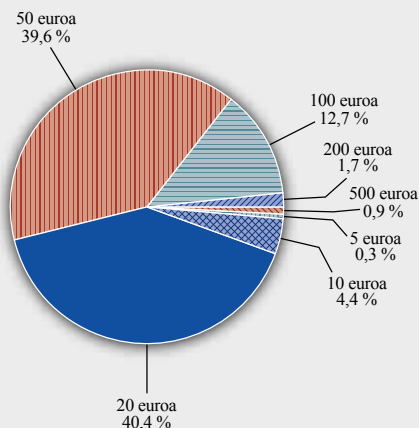
Kuvio 38. Kierrosta tavattujen euroseteliväärennösten lukumäärä

(tuhansina)

Lähde: EKP.

Kuvio 39. Väärennösten jakautuminen nimellisarvoittain vuonna 2013

Lähde: EKP.

yhä erittäin vähän. Kuviosta 38 näkyy kierrosta poistettujen väärennösten määrän kehitys pitkällä aikavälillä. Eniten väärennetään 20 euron seteleitä, joiden osuus oli 40,4 % kaikista väärennöksistä vuonna 2013, ja 50 euron seteleitä, joiden osuus oli 39,6 % kaikista väärennöksistä. Kuviossa 39 esitetään eri seteliarvojen prosenttiosuudet.

Vaikka euro on eurooppalaisten ja kansainvälisten viranomaisten väärentämisen vastaisen toiminnan ansiosta turvallinen ja luotettava raha, riskeihin ei pidä suhtautua huolettomasti. EKP kehottaa edelleen kaikkia olemaan varuillaan petosten varalta ja muistamaan tutun tunnustele–katso–kallistele–testin¹⁸. Yksittäinen turvatekijä ei vielä takaa rahan aitoutta, vaan aina on syytä tarkastaa useampia. Lisäksi rahaa ammattimaisesti käsitteleville on jatkuvasti tarjolla koulutusta sekä Euroopassa että sen ulkopuolella, ja tiedotusmateriaali pidetään ajan tasalla eurojärjestelmän väärentämisen vastaisen toiminnan tukemiseksi. EKP:n perinteinen yhteistyö Europolin ja Euroopan komission kanssa palvelee samaa tarkoitusta.

VÄÄRENTÄMISEN TORJUNTA MAAILMALLA

Väärentämisen torjunnassa yhteistyö ulottuu myös Euroopan ulkopuolelle. Eurojärjestelmä on aktiivisesti mukana keskuspankkien yhteisen väärentämisen estämiseen tähtäävän ryhmän (Central Bank Counterfeit Deterrence Group, CBCDG)¹⁹ toiminnassa. EKP isännöi kansainvälistä väärentämisen torjuntakeskusta (International Counterfeit Deterrence Centre, ICDC), joka toimii CBCDG:n teknisenä keskuksena. Kansainvälisellä väärentämisen torjuntakeskuksella on verkkosivut²⁰, joilla annetaan tietoa ja ohjeita setelilaiheiden jäljentämisestä. Verkkosivuilla on myös linkkejä kansallisille verkkosivuille.

¹⁸ Ks. EKP:n verkkosivut.

¹⁹ Työryhmä on 32 keskuspankin ja setelipainoviranomaisten muodostama elin, joka toimii G10-maiden keskuspankkien pääjohtajien alaisuudessa.

²⁰ Ks. <http://www.rulesforuse.org>.

3.3 SETELIEN TUOTANTO JA LIIKKEESEENLASKU

TUOTANTOJÄRJESTELYT

Vuonna 2013 kansalliset keskuspankit huolehtivat 8 miljardin eurosetelin tuotannosta. Syyskuussa 2014 liikkeeseen laskettavien uusien 10 euron setelien osuus tästä määrästä oli 4,5 miljardia (eli noin 56 %). Eurosetelien tuotannossa käytettiin edelleen vuonna 2002 käyttöön otettua hajautettua tuotantomallia ja toimitusjärjestelmää. Tässä järjestelmässä kukin euroalueen kansallinen keskuspankki vastaa tietystä osasta määrättyjen eurosetelien kokonaistuotantoa (ks. taulukko 13).

Taulukko 13. Eurosetelien tuotannon jakautuminen vuonna 2013

	Lukumäärä (milj. kpl)	Tuotannosta vastaava kansallinen keskuspankki
5 euroa	0,00	-
10 euroa	4 500,00	DE, CY, EE, GR, ES, FR, IE, IT, MT, LU, NL, AT, SI, SK, FI
20 euroa	2 500,00	DE, CY, EE, GR, FR, IT, MT, LU, NL, PT, SI, SK, FI
50 euroa	1 000,00	BE, DE, ES
100 euroa	0,00	-
200 euroa	0,00	-
500 euroa	0,00	-
Yhteensä	8 000,00	

Lähde: EKP.

SETELIEN PALAUTTAMINEN KIERTOON

Palauttaessaan euroseteleitä takaisin kiertoon ammattimaisten rahankäsittelijöiden (luotolaitosten, rahankuljetusyritysten sekä tietyissä tilanteissa vähittäiskauppioiden ja pelikasinojen kaltaisten muiden talouden toimijoiden) on noudatettava eurosetelien aitouden ja kunnon tarkastamisesta sekä kiertoon palauttamisesta annettua päätöstä EKP/2010/14²¹. Päätöksellä pyritään varmistamaan, että käteisautomaattien kautta saatetaan kiertoon vain sellaisia euroseteleitä, jotka on todettu tarkastuksessa aidoiksi ja hyväkuntoisiksi. Euroalueen kansallisten keskuspankkien keräämien tietojen mukaan vuonna 2013 noin kolmasosa kaikista kiertoon palautetuista seteleistä saatettiin takaisin kiertoon käteisautomaattien kautta ammattimaisten rahankäsittelijöiden tarkastettua ne setelinkäsittelylaitteiden avulla.

Eurojärjestelmä auttoi edelleen setelinkäsittelylaitteiden valmistajia varmistamaan, että laitteet, joiden avulla ammattimaiset rahankäsittelijät tarkastavat eurosetelien aitouden ennen setelien palauttamista kiertoon, täyttävät EKP:n vaatimukset. Lisäksi se avusti muita osapuolia setelinkäsittelylaitteiden päivittämisessä tunnistamaan uuden sarjan eurosetelit.

EUROALUEEN ULKOPUOLISTEN SETELIVARASTOJEN OHJELMA

Setelien tukkumarkkinoilla toimiville pankeille vuonna 2012 järjestetyn avoimen tarjouskilpailun perusteella euroalueen ulkopuolisten setelivarastojen (Extended Custodial Inventory, ECI) hoidosta tehtiin vuonna 2013 sopimus Bank of American ja Bank of Chinan (Hongkong) kanssa. Uuden sopimuksen pohjalta molemmat pankit aloittivat setelivarastojen hoitamisen Hongkongissa ja Bank of America myös Miamissa. Euroalueen ulkopuolisten setelivarastojen ohjelman tarkoituksena on varmistaa eurosetelien kierron sujuvuus maantieteellisesti kaukaisilla alueilla sekä tuottaa tilastotietoja euroalueen ulkopuolella liikkeessä olevista euroseteleistä.

TOINEN EUROSETELISARJA

Toisen sarjan euroseteleistä otettiin käyttöön ensimmäisenä uusi 5 euron seteli 2.5.2013. Toisen sarjan setelien vesileimassa ja hologrammissa on uutena piirteenä kreikkalaisesta mytologiasta tutun Europa-neidon kasvokuva. Tämän vuoksi sarjaa kutsutaan myös Europa-sarjaksi. Toisen setelisarjan ulkoasu pohjautuu ensimmäiseen sarjaan, ja siinä on samat seteliarvot kuin ensimmäisessä sarjassa.²² Muita tehtäviä toisen setelisarjan käyttöönottovalmisteluissa vuonna 2013 olivat uuden 10 euron setelin laajamittainen tuotanto sekä seuraavien seteliarvojen kehittäminen. Eurojärjestelmä

²¹ EUVL L 267, 9.10.2010, s. 1.

²² Ks. <http://www.uudet-eurosetelit.eu>.

avusti edelleen sidosryhmiä niiden valmistautuessa uuden 10 euron setelin käyttöönottoon. Sidoryhmille jaettiin kattavasti tietoa ja tarjottiin mahdollisuus suorittaa testejä setelinkäsittelylaitteiden ja aitouden tarkastamisessa käytettävien laitteiden päivittämiseksi tunnistamaan uudet setelit.

EKP:n neuvosto päätti 20.12.2013, että uusi 10 euron seteli otetaan käyttöön 23.9.2014. Muiden toisen sarjan setelien liikkeeseenlaskuajankohta päätetään myöhemmin. Uudet setelit on tarkoitus ottaa käyttöön vaiheittain usean vuoden kuluessa. Käyttöönotossa edetään pienimmästä seteliarvosta suurimpaan. Eurojärjestelmä tiedottaa uusien setelien käyttöönottomenetelystä hyvissä ajoin yleisölle, rahaa ammatissaan käsitteleville sekä setelinkäsittelylaitteiden valmistajille. Ensimmäisen sarjan setelit pysyvät laillisina maksuvälineinä vielä suhteellisen pitkään, ja niiden käytöstä poistamisesta ilmoitetaan riittävän varhain. Senkin jälkeen kun ensimmäisen sarjan setelit eivät enää ole käytössä, niitä voi vaihtaa uusiin euroalueen kansallisissa keskuspankeissa ennalta rajoittamattoman ajan.

4 TILASTOT

EKP kehittää, kerää, laatii ja julkaisee kansallisten keskuspankkien avustuksella laajaa valikoimaa tilastoja, jotka tukevat euroalueen rahapolitiikan harjoittamista ja muiden EKP:n tehtävien hoitamista sekä Euroopan järjestelmäriskikomitean (EJRK) tehtävien toteuttamista. Tilastoja käyttävät myös viranomaiset, rahoitusmarkkinaosapuolet, tiedotusvälineet ja suuri yleisö. Tämä säännöllisten tilastojen tuottaminen sujui hyvin ja ajallaan myös vuonna 2013. Vuosittain tarkistettavan työohjelman mukaisesti pyrittiin vastaamaan kasvavaan tilastokysyntään eli laatimaan tilastoja entistä tiheimmin ja kattavammin EKP:n ja EJRK:n tarpeisiin (ks. luvun 3 osa 2).

Lisäksi EKP:ssä on pyritty vastaamaan merkittäviin tilastointihaasteisiin, joita liittyy yhteisen pankkivalvontamekanismin perustamiseen. Osana valmisteluja on kehitettävä uudet tiedonkeruujärjestelyt, joiden avulla voidaan tuottaa tarkoituksenmukaisia valvonta- ja riskitilastoja (ks. luvun 4 osa 1).

4.1 UUSIA JA LAAJENNETTUJA EUROALUEEN TILASTOJA

Huhtikuussa 2013 julkaistiin ensimmäisen kotitalouksien rahoitusasioita ja kulutusta kartoittaneen kyselyn tulokset. Kysely toteutettiin eurojärjestelmän yhteishankkeena kolmen euroalueen maan kansallisten tilastolaitosten avustuksella. Kyselyssä kerättiin mikrotason tietoa esimerkiksi kotitalouksien kiinteistä varoista ja rahoitusvaroista, veloista, kulutuksesta ja säästämisestä, tuloista ja työllisyydestä sekä tulevista eläkkeistä. Tulosten avulla eurojärjestelmä saa tarkemman kuvan euroalueen reaali- ja rahoitustalouden rakenteesta, rahapolitiikan välittymismekanismin toiminnasta sekä makrotalouden häiriöiden vaikutuksesta rahoitusvakauteen. Tulosten yhteydessä julkaistiin raportti, jossa esiteltiin tutkimusmenetelmää.

Rahalaitosten korkotilastojen rinnalla on elokuusta 2013 lähtien koottu yritysten ja kotitalouksien lainakustannusindikaattoreita, joiden avulla pystytään helpommin arvioimaan korkotason välittymistä vähittäispankkitoiminnan korkoihin euroalueella tilanteessa, jossa rahoitusmarkkinat ovat hajautuneet.

Tilastojen jakelua ja niistä tiedottamista on niin ikään parannettu. EJRK:n riskikojelautaa pystyy nyt seuraamaan EKP:n Statistical Data Warehouse (SDW) -tilastopalvelussa, ja EKP:n

tilastotiedotteissa on syyskuussa 2013 julkaistusta euroalueen arvopaperiemissioita koskevasta tiedotteesta lähtien ollut suora linkki SDW-palveluun.

Lisäksi EKP ryhtyi julkaisemaan Statistics Paper Series -julkaisusarjaa, jonka välityksellä tilastotieteilijät, ekonomistit ja muut asiantuntijat kertovat innovatiivisesta tilastoalan työstä ja siinä käytetyistä menetelmistä.

4.2 MUITA TILASTOINTIIN LIITTYVIÄ ASIOITA

EKPJ pyrki edelleen parantamaan mikrotason tietokantoihin perustuvien tilastojen saatavuutta ja laatua, sillä niiden avulla käyttäjien tarpeet voidaan täyttää joustavammin ja tiedonantajien raportointitaakka voidaan pitää mahdollisimman pienenä.

EKPJ otti toukokuussa 2013 käyttöön laajan rahoitussektorin laitosrekisterin (Register of Institutions and Affiliates Database, RIAD), joka sisältää tiedot kaikista EU:n finanssilaitoksista (myös suurista pankki- ja vakuutusryhmittymistä). Yksittäisiä raha- ja rahoituslaitoksia koskevat tiedot syötetään rekisteriin EKPJ:n keskuspankkien tilastoyksiköissä, ja listat julkaistaan EKP:n verkkosivuilla (luottolaitoslistat päivitetään joka päivä ja sijoitusrahasto- ja erityisyhteisölistat neljännesvuosittain). Laitosrekisteristä on apua paitsi tiedonkeruuta varten tehtävässä rahoituslaitosten luokittelussa myös vakuuksien arvioinnissa markkinaoperaatioiden yhteydessä. Lisäksi sitä voidaan hyödyntää yhteisen pankkivalvontamekanismin toiminnassa. Käytettävyyttä parantaa se, että EKPJ:n laitosrekisteriä voidaan käyttää yhdessä Eurostatin kehittämän ja ylläpitämän EuroGroups-rekisterin kanssa. EuroGroups-rekisteri sisältää tietoa (pääasiassa) rahoitusalan ulkopuolisista yrityksistä Euroopassa.

Pankkijärjestelmän rakenteita koskevan raportin (Banking Structures Report) tilastopohjana voidaan nyt käyttää rakenteellisia rahoitusindikaattoreita ja konsolidoituja pankkitilastoja. Taustalla on mm. se, että näiden tilastojen julkaisuaikataulua parannettiin huomattavasti vuonna 2013.

Lainsäädäntöprosessi Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmän (EKT 95) saattamiseksi YK:n kansantalouden tilinpitojärjestelmän (System of National Accounts 2008) ja IMF:n maksutasekä-sikirjan (Balance of Payments and International Investment Position Manual) mukaiseksi saatiin päätökseen kesäkuussa 2013, jolloin julkaistiin Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä 2010 (EKT 2010). EKT 2010:n valmistelutyön rinnalla tarkistettiin myös EKP:n ja EU:n säädökset sen varmistamiseksi, että uusia vaatimuksia noudatetaan syyskuusta 2014 alkaen. EKP:n neuvosto hyväksyi raha- ja rahoitustilastoja koskeviin säädöksiin mittavia muutoksia, joilla parannettiin tilastoja. Parannusten myötä tilastojen avulla voidaan paremmin täyttää lähinnä rahapolitiikkaan ja rahoitusvakausanalyysiin liittyviä keskeisiä uusia vaatimuksia. Muutoksia tehtiin asetuksiin rahalaitossektorin taseesta (EKP/2013/33), rahalaitosten soveltamia korkoja koskevista tilastoista (EKP/2013/34), sijoitusrahastojen saamia ja velkoja koskevista tilastoista (EKP/2013/38), tilastointiin liittyvistä tiedonantovaatimuksista sellaisten postisiirtolaitosten osalta, jotka ottavat vastaan talletuksia euroalueen kotimaisilta muilta kuin rahalaitoksilta (EKP/2013/39) sekä arvopaperistamisiin osallistuvien erityisyhteisöjen saamia ja velkoja koskevista tilastoista (EKP/2013/40). Vuonna 2013 päivitettiin myös suuntaviivat julkisyhteisöjen rahoitustilastoista (EKP/2013/23) sekä Euroopan keskuspankin tilastointiin liittyvistä tiedonantovaatimuksista neljännesvuosittaisessa rahoitustilinpidoissa (EKP/2013/24).

EKP:n maaliskuussa 2013 antamissa suuntaviivoissa EKP/2013/7 määritellään menettelyt, joita kansallisten keskuspankkien on noudatettava toimittaessaan EKP:lle arvopaperien omistusta koskevista tilastoista annetun asetuksen EKP/2012/24 nojalla koottuja tilastotietoja. Arvopaperiomistuksista kerätään tietoa sekä institutionaalisen sektorin mukaan että raportoivan pankkiryhmän mukaan. Sektorikohtaisia omistuksia koskevien tiedonantovaatimusten mukaan arvopaperikohtaiset tiedot on toimitettava euroalueen (niin rahoitusalan kuin sen ulkopuolistenkin) sijoittajien hallussa olevista arvopapereista sekä sellaisista euroalueen ulkopuolisten sijoittajien hallussa olevista arvopapereista, jotka on laskettu liikkeeseen ja joita säilytetään euroalueella. Tiedonkeruu aloitetaan maaliskuussa 2014, jolloin kerätään tiedot joulukuulta 2013.

Maksuliiketilastointiin on tehty huomattavia parannuksia uudella asetuksella EKP/2013/43. Taustalla ovat pääasiassa yhtenäiseen euromaksualueeseen siirtyminen sekä etenkin euromääräisiä tilisiirtoja ja suoraveloituksia koskevista teknisistä ja liiketoimintaa koskevista vaatimuksista sekä asetuksen (EY) N:o 924/2009 muuttamisesta 14.3.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 260/2012 (ks. luvun 4 osa 4). Uudella EKP:n asetuksella myös muutetaan eräiden indikaattoreiden laadintamenetelmiä ja/tai syvennetään vastapuolten maantieteellistä erittelyä niiden raportoinnissa. Asetus on osoitettu euroalueen maissa sijaitseville maksupalvelujen tarjoajille, sähköisen rahan liikkeeseenlaskijoille ja maksujärjestelmäoperaattoreille, ja sen rinnalla on annettu suositus euroalueeseen kuulumattomien EU:n jäsenvaltioiden viranomaisille, jotta ne voivat toimittaa vastaavanlaiset tilastotiedot.

Kehitteillä on lisäksi useita muita tärkeitä tilastoja. EKPJ valmistelee laajennettuja vakuutussektorin tilastoja, joissa on tarkoitus hyödyntää mahdollisuuksien mukaan Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen kehittämien kvantitatiivisten Solvenssi II -raportointimallien avulla kerättäviä tietoja. Lisäksi pyritään yhdenmukaistamaan luottotietorekistereiden ja muiden lainakoh- taista aineistoa sisältävien tietokantojen keskeisiä tietoja sekä luomaan mahdollisuuksia aineistojen yhdistämiseksi, jotta olemassa olevaa tietoa voitaisiin paremmin hyödyntää erilaisiin tilastointi- ja analyysitarkoituksiin.

EKP jatkoi vuonna 2013 tiivistä yhteistyötä Eurostatin ja muiden kansainvälisten organisaatioiden kanssa. Raha-, rahoitus- ja maksutasetilastokomitea (Committee on Monetary, Financial and Balance of Payments Statistics, CMFB) on vuodesta 1991 lähtien ollut tärkein EKPJ:n ja Euroopan tilastojärjestelmän (European Statistical System, ESS) tilastotyön koordinoitfoorumina Euroopassa. Euroopan tilastojärjestelmän muodostavat Euroopan talousalueen kansalliset tilastolaitokset ja Eurostat. Viime vuosina komitea on ollut merkittävä neuvonantaja tilastokysymyksissä tehtäessä liiallisia alijäämiä koskevaan menettelyyn liittyviä päätöksiä. EKPJ ja Euroopan tilastojärjestelmä allekirjoittivat huhtikuussa 2013 yhteisymmärryspöytäkirjan, jolla perustettiin Euroopan tilastofoorumi (European Statistical Forum) uudeksi yhteistyöelimeksi raha-, rahoitus- ja maksutasetilastokomitean rinnalle. Tarkoituksena oli tiivistää entisestään strategista yhteistyötä yhteisillä vastuualueilla ja yhteistä etua koskevilla aloilla.

EKP osallistuu myös kansainvälisiin pyrkimyksiin parantaa talous- ja rahoitusalan tilastoja: se on mukana talous- ja rahoitustilastoja koskevassa yhteistyöryhmittymässä (Inter-Agency Group on Economic and Financial Statistics) sekä tilasto- ja metatiedon vaihtoa koskevassa hankkeessa (Statistical Data and Metadata Exchange, SDMX) yhdessä Kansainvälisen järjestelypankin (BIS), Eurostatin, Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF), OECD:n, YK:n sekä Maailmanpankin kanssa. Ryhmittymä koordinoi ja seuraa G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien tukemia tilastoaloitteita, joiden tarkoituksena on korjata kansainvälisiä aukkoja tilastoinnissa. EKP osallistui edelleen Principal Global Indicators -verkkosivujen kehittämiseen. Sivulla

julkistaan neljännesvuosittain keskeisiä talous- ja rahoitusindikaattoreita G20-ryhmään ja finanssi-markkinoiden vakauden valvontaryhmään osallistuvista maista. Lokakuussa 2013 EKP, Eurostat, IMF ja OECD julkaisivat ensimmäistä kertaa G20-maiden yhteenlasketun kuluttajahintaindeksin. G20-talouksien yhteenlasketun BKT:n neljännesvuosikasvuvauhti on julkaistu keväästä 2012 lähtien. EKP vie eteenpäin tilastotyön institutionaalisen pohjan parantamista G20-ryhmässä, jotta voidaan varmistaa, että tilastohankkeet toteutetaan ajallaan. Lisäksi EKP on osallistunut finanssimarkkinoiden vakauden valvontaryhmän käynnistämään tilastoinnin aukkoja korjaavaan hankkeeseen, jossa on kehitetty yhteistä tilastotietojen raportointimallia järjestelmäriskin kannalta merkittävillä kansainvälisesti toimiville rahoituslaitoksille. EKP julkaisi yhteistyössä YK:n kanssa kansantalouden tilinpitokäsikirjan (Handbook of National Accounting – Financial Production, Flows and Stocks in the System of National Accounts), josta käy ilmi, miten pankkien, muiden rahoituslaitosten, vakuutuslaitosten ja eläkerahastojen toiminta näkyy rahoitustilastoissa. Lisäksi EKP toimi edelleen puheenjohtajana tilastotyön koordinoitukomiteassa (Committee for the Coordination of Statistical Activities), jossa on tällä hetkellä mukana 39 kansainvälistä tilasto-organisaatiota.

EKPJ:n on tärkeää osoittaa, että se noudattaa tilastoinnissa tiukkoja laatuvaatimuksia ja että tilastot ovat helposti saatavilla. Vain siten voidaan säilyttää yleisön luottamus rahapoliittisten päätösten pohjana oleviin EKPJ:n tilastoihin. Tämän vuoksi EKP:n säädösten perusteella koottavien eurojärjestelmän tilastojen saatavuudesta ja laadusta laaditaan vuosittain arvio. EKP:n neuvosto hyväksyi arvion toukokuussa 2013. Se myös hyväksyi julkaistavaksi vuoden 2012 laaturaportin rahatalous- ja rahoitusmarkkinatilastoista.²³ Raportti on laadittu EKP:n tilastoinnin laatuja järjestelmän mukaisesti.

5 TALOUDELLINEN TUTKIMUS

Kuten koko eurojärjestelmässä, myös EKP:ssä taloudellisen tutkimustyön tarkoituksena on 1) tuottaa tutkimustuloksia, joista on hyötyä eurojärjestelmän rahapolitiikan ja muiden tehtävien kannalta, 2) ylläpitää ekonometrisiä malleja, laatia niiden avulla talousennusteita ja arvioita ja vertailla vaihtoehtoisten rahapoliittisten ratkaisujen vaikutuksia ja 3) ottaa osaa keskusteluun tiedeyhteisössä ja keskuspankkien tutkimusyhteisössä esimerkiksi julkaisemalla tutkimustuloksia vertaisarvioituissa tieteellisissä julkaisuissa, järjestämällä tutkimuskonferensseja ja myös osallistumalla konferensseihin. Tässä luvussa kerrotaan tärkeimmistä tutkimusaloista ja tutkimustoiminnasta vuonna 2013.

5.1 TUTKIMUSTYÖ

EKP:n eri toimialat tekevät tutkimusta hajautetusti kulloisenkin tarpeen ja asiantuntemuksensa mukaisesti. Tutkimuksen pääosastolla tehdään korkealaatuista tutkimusta etenkin makrotalouden ja rahoitustalouden aloilla. Jotta eri aloilla toimivien taloustieteilijöiden keskinäisiä synergioita voitaisiin hyödyntää mahdollisimman hyvin ja taloudellisen tutkimuksen tulokset saataisiin hyvin käyttöön rahapolitiikassa, tutkimuksen pääosaston tutkijat on jaettu tutkimusalueittain 11 ryhmään: Ryhmien tutkimusaiheina ovat 1) maakohtainen mallintaminen ja analyysi, 2) euroalueen mallintaminen ja analyysi, 3) ennusteet ja suhdanneanalyysi, 4) kansainvälinen makrotalous ja rahoitus, 5) mikrotason perustekijät ja rahapolitiikan välittymismekanismi, 6) rahapolitiikan strategia ja finanssipolitiikka, 7) rahapolitiikan toteuttaminen, 8) rahatalouden analyysi, 9) makrotalouden ja rahoitusjärjestelmän kytkökset ja järjestelmäriskipolitiikka, 10) rahoitusvakauden indikaattorit ja varallisuushinnat sekä 11) rahoituslaitokset ja rahoitusjärjestelmän rakenne.

²³ Luettavissa EKP:n verkkosivuilla.

Tutkimuksen pääosasto vastaa myös tutkimustyön koordinoimisesta EKP:ssä. Pääosaston johtaja toimii puheenjohtajana tutkimustoimintaa koordinoivassa komiteassa (Research Coordination Committee, RCC), jonka tehtävänä on sovittaa tutkimustoiminta EKP:n vaatimuksiin ja sen politiikan tarpeisiin.

Vuonna 2013 tutkimuksen pääosasto koordinoi neljää yleistä tutkimuslinjaa: 1) talouden ja rahoitusjärjestelmän muuttuvat rakenteet ja tuotannon kasvu, 2) rahapolitiikan välittyminen, muuttuva ohjausjärjestelmä ja toteutus, 3) raha- ja finanssipolitiikan ja rahoitusvakauden vuorovaikutus EU:n institutionaalisen rakenteen muuttuessa sekä 4) ennusteet, skenaarioanalyysi ja maakohtaisen valvonnan välineet.

Ensin mainitulla tutkimuslinjalla kiinnitettiin erityistä huomiota hintojen määräytymiseen ja kasvua edistäviin tekijöihin. Apuna käytettiin uusia mikrotason tilastoja, joista osa saatiin kaupallisilta palveluntarjoajilta ja osa kahdelta tutkimusverkostolta (kilpailukykyasioita käsittelevä CompNet sekä kotitalouksien varallisuutta ja kulutusta analysoiva tutkimusverkosto HFCN). Tutkimuslinjalla paneuduttiin myös makrotalouden, finanssipolitiikan ja rahoitusmarkkinoiden kehityksen yhteyksien tutkimukseen ja etenkin rahoitusmarkkinoiden hajautumisen tarkasteluun.

Toisella linjalla tehtiin useita tutkimuksia tavanomaisten ja epätavanomaisten rahapoliittisten toimien vaikutuksesta, ennakoivasta viestinnästä ja viestinnästä yleensä. Lisäksi tutkittiin reaali-talouden ja rahoitusmarkkinoiden kytköksiä, välittymismekanismeja, markkinoiden hajautumista, pankkisektorin asemaa ja rahapolitiikan toteutusta.

Kolmas tutkimuslinja on varsin monipuolinen. Makrovakauden valvontaa käsittelevän tutkimusverkoston tarpeisiin kehitettiin edelleen makrovakausanalyseja ja välineitä. Edistys oli huomattavaa etenkin kehitettäessä teoreettisia ja empiirisiä välineitä, joilla rahoitusmarkkinoiden epävakautta pystytään tarkastelemaan osana koko talouden kattavia malleja. Toisissa hankkeissa tutkittiin valtion joukkolainojen tuottojen ja/tai riskipremioiden kehitystä euroalueen valtionvelkakriisissä sekä järjestelmäriskejä kuvaavien yhdistelmäindikaattorien kehitystä. Useissa tutkimushankkeissa käytettiin TARGET2-järjestelmästä saatuja uusia tietoja ja tarkasteltiin pankkienvälisiä markkinoita euroalueella. Ensimmäisen kotitalouksien rahoitusasioita ja kulutusta koskevan kyselyn jälkeen kaikki tilastot (jotka kattoivat 62 000 kotitaloutta 15 maassa) annettiin eurojärjestelmän ja ulkopuolisten tutkijoiden käyttöön. Näiden tilastojen empiirisestä analyysistä saatuja alustavia tuloksia käsiteltiin konferenssissa, joka järjestettiin Frankfurtissa lokakuussa 2013. Euroopassa tapahtuvien muutosten vuoksi myös EU:n ja euroalueen ohjauksen ja hallinnan institutionaalisiin järjestelyihin kiinnitettiin aiempaa enemmän huomiota.

Neljäs tutkimuslinja käsitteli ennusteita, skenaarioanalyysia ja maakohtaista valvontaa, ja painopisteenä oli olemassaolevien välineiden hiominen ja niiden laajentaminen kattamaan myös pienet euroalueen maat. Erityisesti keskityttiin parantamaan ennusteprosessia täydentäviä välineitä (joilla tuetaan esimerkiksi epävarmuuden ja luottamuksen vaikutuksen analysointia) sekä mallintamaan maiden välistä epätasapainoa, häiriöiden leviämistä ja sopeutumista.

5.2 TUTKIMUSTULOSTEN JAKAMINEN JULKAISUISSA JA KONFERENSSEISSA

Kuten aiempinakin vuosina, EKP:ssä tehtyjen tutkimusten tuloksia julkaistiin EKP:n Working Paper -tutkimussarjassa ja Occasional Paper -sarjassa. Vuonna 2013 Working Paper -sarjassa julkaistiin 123 tutkimusta ja Occasional Paper -sarjassa 13 selvitystä. Working Paper -sarjan

julkaisuista 93:ssa kirjoittajana oli EKP:n tutkija joko yksin tai yhdessä muiden – useimmiten eurojärjestelmän taloustieteilijöiden – kanssa. Lopuissa julkaistuissa tutkimuksissa kirjoittajina olivat ulkopuoliset tutkijat, jotka olivat osallistuneet konferensseihin tai seminaareihin, olleet mukana tutkimusverkostoissa tai toteuttaneet tutkimushankkeensa vierailevina tutkijoina.²⁴ Perinteiseen tapaan on odotettavissa, että suurin osa tutkimuksista hyväksytään julkaistaviksi artikkeleina alan johtavissa vertaisarvioituissa aikakauslehdissä. Vuonna 2013 EKP:n tutkijoiden kirjoittamia artikkeleita julkaistiin 56.

EKP julkaisee lisäksi tutkimuskatsausta (Research Bulletin)²⁵ esitelläkseen tutkimustyötä, joka voi herättää kiinnostusta yleisemminkin. Vuonna 2013 julkaistiin kaksi tutkimuskatsauksen numeroa, joissa käsiteltiin muun muassa rahoitusjärjestelmän systeemisen epävakauden ja makrotalouden yhteyksien tutkimusta, laajamittaisten osto-ohjelmien makrotaloudellisia vaikutuksia, varallisuuden monimuotoisuutta ja häiriöiden vaikutusta kulutukseen sekä eroja rahapolitiikan välittymismekanismien toiminnassa ja luottokanavaa euroalueella.

Vuonna 2013 EKP järjesti yksin tai yhteistyössä muiden organisaatioiden kanssa yhteensä 29 konferenssia ja työpajaseminaaria. Yhteistyökumppaneina oli niin eurojärjestelmään kuuluvia kuin sen ulkopuolisiakin keskuspankkeja. Kuten aiempinakin vuosina, useimmat konferenssit ja työpajat keskittyivät tiettyihin tutkimuslinjoihin. Konferenssien ja seminaarien ohjelmat ja niissä pidetyt esitelmät on julkaistu EKP:n verkkosivuilla.

Yhteyksiä EKP:n ja talousalan tutkijakunnan välillä on perinteisesti ylläpidetty myös seminaarisarjojen avulla. Näistä kaksi on erityisen tärkeitä: Saksan keskuspankin ja Center for Financial Studies -tutkimuslaitoksen kanssa järjestettävä lounasseminaarisarja (Joint Lunchtime Seminars) ja seminaarisarja, jossa kuullaan ulkopuolisten tutkijoiden esityksiä (Invited Speaker Seminars). Näitä seminaareja pidetään viikoittain, ja niihin kutsutaan EKP:n ulkopuolisia tutkijoita esittelemään tuoreita tutkimuksiaan. EKP järjestää aika ajoin myös muita tutkimusseminareja.

6 MUU TOIMINTA

6.1 JULKISEN SEKTORIN KESKUSPANKKIRAOHITUSTA JA ERITYISOIKEUKSIA KOSKEVAN KIELLON NOUDATTAMINEN

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklan 271 kohdan d perusteella EKP:n tehtävänä on valvoa, että EU:n kansalliset keskuspankit ja EKP noudattavat sopimuksen artiklojen 123 ja 124 sekä neuvoston asetusten (EY) N:o 3603/93 ja 3604/93 kieltoja. Artiklassa 123 kielletään EKP:tä ja kansallisia keskuspankkeja myöntämästä tilinylitysoikeuksia tai muita luottojärjestelyjä jäsenvaltioiden keskushallinnoille tai EU:n toimielimille tai laitoksille sekä hankkimasta velkasi-
toumuksia suoraan niiltä. Artiklassa 124 kielletään toimenpiteet, joilla jäsenvaltioiden keskushal-
linnoille tai EU:n toimielimille tai laitoksille annetaan erityisoikeuksia rahoituslaitoksissa, elleivät
tällaiset toimenpiteet perustu toiminnan vakauden valvontaan liittyviin seikkoihin. EKP:n ohella
myös Euroopan komissio valvoo, että jäsenvaltiot noudattavat näitä määräyksiä.

EKP seuraa myös, miten EU:n kansalliset keskuspankit ostavat jälkimarkkinoilta oman maansa ja muiden jäsenvaltioiden julkisen sektorin sekä EU:n toimielinten ja laitosten velkainstrumentteja.

²⁴ EKP:ssä vierailee ulkopuolisia tutkijoita myös virallisten tutkimusohjelmien (esim. Wim Duisenberg Research Fellowship) ulkopuolella.
²⁵ Kaikki tutkimuskatsaukset ovat luettavissa EKP:n verkkosivuston osiossa ”Publications”.

Neuvoston asetuksen (EY) N:o 3603/93 johdanto-osan kappaleiden nojalla julkisen sektorin velkainstrumenttien hankkimista jälkimarkkinoilta ei saisi käyttää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklassa 123 määrätyn tavoitteen kiertämiseen. Näitä velkainstrumenttien ostoja ei saisi käyttää julkisen sektorin epäsuorana keskuspankkirahoituksena.

Vuonna 2013 toteutettu seuranta vahvisti, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklojen 123 ja 124 määräyksiä ja niihin perustuvia neuvoston asetuksia oli yleisesti ottaen noudatettu.

IBRC-pankin (Irish Bank Resolution Corporation) purkamiseen liittyi keskuspankkirahoituksen kiellon kannalta sängen huolestuttavia piirteitä. Irlannin keskuspankin valitsema strategia voi kuitenkin jossain määrin hälventää huolta.

6.2 NEUVOA-ANTAVA TOIMINTA

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklan 127 kohdan 4 ja artiklan 282 kohdan 5 nojalla EKP:tä on kuultava ehdotuksista EU:n tai sen jäsenvaltioiden lainsäädännöksi EKP:n toimivaltaan kuuluvilla aloilla.²⁶ Kaikki EKP:n lausunnot julkaistaan EKP:n verkkosivuilla. EKP:n lausunnot ehdotuksista EU:n lainsäädännöksi julkaistaan lisäksi Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Vuonna 2013 EKP antoi 9 lausuntoa ehdotuksista EU:n säädöksiksi ja 85 lausuntoa ehdotuksista kansalliseksi lainsäädännöksi toimivaltaansa kuuluvilla aloilla. Vuonna 2013 ja alkuvuodesta 2014 annetut lausunnot on lueteltu tämän vuosikertomuksen liitteessä 1.

LAUSUNNOT EHDOTUKSISTA EU:N LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Euroopan parlamentin, EU:n neuvoston ja Euroopan komission pyynnöstä annetuissa EKP:n lausunnoissa käsiteltiin mm. yhteisen kriisinratkaisumekanismien perustamista²⁷, järjestelyjä rahoitustuen antamiseksi euroalueen ulkopuolisille EU:n jäsenvaltioille, rahoitusvälineissä ja -sopimuksissa vertailuarvoina käytettävien indeksien sääntelyä sekä maksupalveludirektiivin tarkistamista.

Lausunnoissaan järjestelystä rahoitustuen myöntämiseksi jäsenvaltioille, joiden rahayksikkö ei ole euro,²⁸ EKP suhtautui myönteisesti pyrkimykseen luoda mahdollisimman samankaltaisia välineitä euroalueen maille ja euroalueen ulkopuolisille maille sekä synkronoida tuen myöntämismenettelyjä. EKP piti perussopimuksen mukaisena luottojärjestelyjen myöntämistä rahoitustukea varten sellaisille euroalueen ulkopuolisille EU:n jäsenvaltioille, joiden talous- ja rahoitusilanne on perustaltaan terve. Samalla se piti erittäin tärkeänä, ettei tukikelpoisuuden ehtojen tulkinnassa jousteta arvioitaessa, mille maille luottojärjestelyjä voidaan myöntää, ja että ehtojen noudattamisesta pidetään kiinni myöhemminkin. Omasta roolistaan rahoitustuen hallinnoinnissa EKP totesi jälleen, ettei kansallisissa keskuspankeissa ja EKP:ssä olevilla tileillä, joita käytettäisiin rahoitustuen hallinnoinnissa, olisi tilinylitysmahdollisuutta. Lisäksi EKP huomautti, että sen rooli ehdotetussa yhteistyössä komission kanssa täytyisi järjestää EKP:n toimivallan rajoissa ja sen riippumattomuutta kunnioittaen. EKP voisi asetusehdotuksen mukaan toimia yhteistyössä komission kanssa muun

²⁶ Eräistä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan liittyvistä määräyksistä tehdyn pöytäkirjan mukaan Ison-Britannian kansallisilla viranomaisilla ei ole velvollisuutta kuulla EKP:tä (EUVL C 83, 30.3.2010, s. 284).

²⁷ Lausuntoa CON/2013/76 käsitellään tarkemmin luvun 4 kohdassa 1.2.

²⁸ CON/2013/2.

muassa arvioitaessa julkisen velan kestävyyttä ja olemassa olevia tai mahdollisia rahoitustarpeita, makrotalouden sopeutusohjelmien valmistelussa sekä näiden sopeutusohjelmien edistymisen seurannassa, joka toteutetaan säännöllisten tarkastuskäyntien avulla.

Rahoitusvälineissä ja rahoitussopimuksissa vertailuarvoina käytettäviä indeksejä koskevasta asetusehdotuksesta antamassaan lausunnossa²⁹ EKP katsoi, että sääntelytoimet olivat perusteltuja ja oikeassa suhteessa vertailuarvojen asettamisprosessissa havaittuihin puutteisiin. Lausunnossa tuettiin tavoitetta luoda EU:ssa yhteiset säännöt rahoitusvälineissä ja rahoitussopimuksissa käytettävien vertailuarvojen asettamiseen, jotta parannetaan vertailuarvojen ja niiden asettamisprosessin luotettavuutta sekä yleisemmin sijoittajien ja kuluttajien suojaa. Kriittisten viitekorkojen uudistamisen suhteen EKP kannatti siirtymistä transaktiopohjaisiin vertailuarvoihin sekä pakollista tietojen toimittamista koskevien sääntöjen sisällyttämistä asetukseen. Lausunnon mukaan olisi varotettava, ettei uusilla vaatimuksilla karkoteta tahattomasti uusia tietojen toimittajia eikä vaikeuteta liikaa nykyisten tietojen toimittajien asemaa varsinkaan vaiheessa, jossa mahdollisesti siirrytään käyttämään uusia viitekorkoja. EKP totesi, että pakollista tietojen toimittamista koskevia raja-arvoja voi olla tarpeen tarkistaa, jos pankkeja vähitellen jättäytyy pois korkopaneelistä. Yleisesti ottaen EKP kuitenkin tuki pyrkimyksiä lisätä valinnanvapautta muuttuvassa rahoitusjärjestelmässä, jolloin käyttäjät voisivat valita tarpeitaan parhaiten vastaavan viitekoron.

Ehdotetusta maksupalveludirektiivin tarkistamisesta antamassaan lausunnossa³⁰ EKP tuki vahvasti direktiiviehdotuksen tavoitteita ja yleistä sisältöä ja erityisesti maksutoimeksiantopalvelujen sisällyttämistä maksupalvelujen luetteloon. EKP piti myönteisenä maksupalveluntarjoajille asetettujen operatiivisten ja turvallisuusvaatimusten yhdenmukaistamista ja kehittämistä sekä toimivaltaisten viranomaisten täytäntönpäytäntönsäntöjen vahvistamista. Se kannatti jäsenvaltioiden harkinnanvapauden rajoittamista mm. maksupalveluntarjoajan ja maksajan vastuun suhteen, sillä sääntöjä oli sovellettu hyvin eri tavoin eri EU-maissa, minkä vuoksi pienten maksujen markkinat olivat hajautuneet. EKP kommentoi myös mm. määritelmiä, soveltamisalaa sekä kuluttajansuojaa ja toiminnan turvallisuutta koskevia seikkoja.

LAUSUNNOT EHDOTUKSISTA KANSALLISEKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

EKP antoi merkittävän määrän lausuntoja myös kansallisten viranomaisten pyynnöstä. Monet niistä koskivat rahoitusmarkkinoiden vakauteen liittyviä toimia.³¹

Useat EU:n jäsenvaltiot pysyivät EKP:ltä lausuntoja toimenpiteistä pankkien vakauden vahvistamiseksi sekä pankkien tervehdyttämistoimenpiteistä ja pääomitoimista.³² Kahdessa lausunnossaan toimenpiteistä pankkien vakauden vahvistamiseksi Sloveniassa³³ EKP piti myönteisinä viranomaisien pyrkimyksiä tukea Slovenian pankkisektoria ja totesi, että kaavailtujen toimien olisi hyvä olla osa rahoitussektoria koskevaa kattavaa strategiaa. EKP suositti, että olisi toteutettava riippumaton saamisten laadun arviointi ja uusi stressitesti, jossa käytettäisiin erityisen negatiivisia oletuksia.³⁴ Arvoltaan alentuneiden omaisuuserien siirrosta omaisuudenhoitoyhtiölle (yleensä yhtiön liikkeeseen laskemia ja valtion takaamia joukkovelkakirjoja vastaan) EKP totesi kannattavansa käteisvarojen käyttöä koskevien järjestelyjen toteuttamista joukkovelkakirjalainojen nopean takaisinmaksun varmistamiseksi.³⁵ Myöhemmässä, pankkien tervehdyttämistoimenpiteistä antamassaan

29 CON/2014/2.

30 CON/2014/9.

31 Ks. esim. lausunnot CON/2013/3, CON/2013/10, CON/2013/21, CON/2013/25, CON/2013/26, CON/2013/28, CON/2013/33, CON/2013/52, CON/2013/62, CON/2013/67 ja CON/2013/73.

32 CON/2013/17, CON/2013/21, CON/2013/67, CON/2013/73, CON/2013/86 ja CON/2013/87.

33 CON/2013/21 ja CON/2013/67.

34 CON/2013/21.

35 Käteisvarojen käyttöä koskevia järjestelyjä käsiteltiin tarkemmin lausunnossa CON/2013/86.

lausunnossa EKP piti myönteisenä Slovenian keskuspankin käytettävissä olevien välineiden ja menettelytapojen vahvistamista, jotta vaikeuksissa olevien pankkien toimintoja voidaan järjestellä tehokkaasti uudelleen. EKP muistutti kuitenkin viranomaisia tarpeesta varmistaa, että 1) Slovenian keskuspankki pystyy hoitamaan EKPJ:hin liittyvät tehtävänsä, 2) tehtävät pidetään asianmukaisesti erillään, 3) lakia pystytään myöhemmin muuttamaan luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytystä ja kriisintarkaisua koskevan direktiivin³⁶ myötä sekä yhteisen pankkivalvontamekanismin kehittyessä ja 4) toimet ovat EU:n valtioneuvoston päätösten mukaisia³⁷.

Kreikkalaisten luottolaitosten pääomajohdon vahvistamista koskevassa lausunnossaan³⁸ EKP antoi tukensa osakkeenomistajien etuosto-oikeuksien palauttamiselle, sillä näin mahdollistetaan yksityisten sijoittajien tehokas osallistuminen Kreikan pankkien pääomittamiseen. Toisessa lausunnossaan³⁹ EKP kannatti ehdotettuja säännöksiä, joilla selkeytettiin EKP:n asemaa tarkkailijana Kreikan rahoitusvakuusrahastossa, mutta kehotti myös selkeyttämään vakuusrahaston hallintoelinten valtuuksia ja velvollisuuksia, jotta päätöksentekoprosessia voitaisiin tehostaa.

EKP antoi lausuntoja Espanjassa kaavailuista pankkien tervehdyttämistoimista⁴⁰ kuten omaisuudenhoitoyhtiö SAREBin (Sociedad de Gestión de Activos procedentes de la Reestructuración Bancaria) perustamisesta⁴¹. Yhtiölle perustettiin ulkopuolinen seurantakomissio, jossa EKP:llä on tarkkailijan asema. EKP:ltä pyydettiin lausuntoa myös Espanjan talletussuojarahaston uudesta roolista, joka liittyy luottolaitosten liikkeeseen laskemien noteeraamattomien osakkeiden ostamiseen vastuunjakojärjestelyjen yhteydessä.⁴² Lisäksi pyydettiin lausuntoja useista espanjalaisista lakiehdotuksista, jotka koskivat esimerkiksi kiinnityslainamarkkinoiden toiminnan parantamista arviointilaitosten riippumattomuutta vahvistamalla⁴³ sekä säästöpankkiuudistusta⁴⁴.

Useat EU:n jäsenvaltiot pyysivät EKP:ltä lausuntoja kriisintarkaisun suunnittelusta, varhaisen vaiheen toimista sekä luotto- ja muiden laitosten elvytyksestä ja kriisintarkaisusta.⁴⁵ Eräissä tapauksissa ehdotettu laki hyväksyttiin ennen samaa aihetta koskevaa EU:n säädöstä. Vaikka EKP periaatteessa kannatti kattavien kriisintarkaisujärjestelyjen luomista pankeille, se suositti lausunnoissaan luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytystä ja kriisintarkaisua koskevan direktiivin ja yhteisen pankkivalvontamekanismin kehityksen ottamista huomioon lakiteksteissä.⁴⁶ EKP totesi, että elvytys- ja kriisintarkaisusuunnitelmat olivat keskeisessä roolissa, kun haluttiin valmistautua mahdollisiin kriisiskenaarioihin ja ryhtyä korjaustoimiin nopeasti ja tehokkaasti. EKP:n mukaan tällaisten suunnitelmien laatimista voitiin edellyttää kaikilta luottolaitoksilta eikä pelkästään mahdollisesti järjestelmäriskin kannalta merkittäviltä laitoksilta.⁴⁷ Järjestelmäriskin kannalta merkittävien laitosten uudelleenjärjestelystä EKP totesi, että toimintakyvyttömiä laitoksia ei pitäisi uudelleenjärjestellä ”going concern” -periaatteella vaan järjestelyn pitää tapahtua ”gone concern” -periaatteen mukaisesti. Poikkeuksena ovat tapaukset, joissa luottolaitoksen kriisintarkaisulla voisi olla vakava vaikutus rahoitusjärjestelmän vakauden kannalta ja häiriö todennäköisesti leviäisi myös muihin

36 Ks. ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisintarkaisukehyksestä (COM(2012) 280 final).

37 CON/2013/73.

38 CON/2013/17.

39 CON/2013/38.

40 CON/2013/3, CON/2013/25, CON/2013/33 ja CON/2013/52 (ks. myös CON/2012/108).

41 CON/2012/108.

42 CON/2013/25.

43 CON/2013/33.

44 CON/2013/52.

45 CON/2013/3, CON/2013/10, CON/2013/26 ja CON/2013/28.

46 CON/2013/3, CON/2013/26 ja CON/2013/28.

47 CON/2013/28.

maihin.⁴⁸ Lausunnossaan luottolaitoksia koskevasta erityisestä selvitystilamenettelystä Kreikassa EKP piti myönteisinä ehdotettuja säännöksiä, joiden se katsoi parantavan omaisuuserien arvoa laitoksen alajajossa ja suojaavan siten myös velkojien etuja. Se kiinnitti kuitenkin huomiota tapoihin vaikuttaa erityiseen selvitystilamenettelyyn, mahdollisiin eturistiriitoihin, selvitysmiesten lisäohjeistukseen ja valvontaan sekä keskuspankin riippumattomuuden suojaan.⁴⁹

EKP antoi lausunnot julkista taloutta koskevista Luxemburgin ja Viron lakiehdotuksista.⁵⁰ EKP totesi, että kansalliset keskuspankit seuraavat monenlaisia tietoja pystyäkseen arvioimaan rahapolitiikan kannalta merkittävää kehitystä. Seurannan tulisi kuitenkin rajoittua tietoihin, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti rahapolitiikkatehtävän hoitamiseen. Jos kansallinen keskuspankki ryhtyy hoitamaan asetuksen (EU) N:o 473/2013 artiklassa 5 ja direktiivin 2011/85/EU artiklassa 4 tarkoitettuja seurantatehtäviä, sen rahapolitiikkatehtävät ja riippumattomuus voivat kärsiä. Yleisemmin muodollisen ennusteiden ja finanssipoliittisen kehityksen arviointitehtävän antaminen kansalliselle keskuspankille tarkoittaisi, että keskuspankki toimisi osana finanssipoliittikan päätöksentekoprosessia. EKP totesi, että finanssipoliittisen vastuun antaminen kansalliselle keskuspankille heikentäisi finanssipoliittikan ja rahapolitiikan institutionaalista erottamista toisistaan.

EKP tarkasteli useita lakiehdotuksia, joiden tarkoituksena oli panna täytäntöön Euroopan järjestelmäriskikomitean 22.12.2011 esittämä suositus kansallisten viranomaisten makrovakauspoliittisista valtuuksista (EJRK/2011/3)⁵¹. Yleensä lausunnoissa muistutettiin, että EKP:n ja kansallisten keskuspankkien tulisi olla johtoasemassa makrotason vakauden valvonnassa, sillä niillä on tarvittava asiantuntemus ja kokemusta rahoitusvakauteen liittyvistä tehtävistä. Makrovakauden valvontaan liittyvien tehtävien hoitaminen ei kuitenkaan saa vaikuttaa 1) kansallisten keskuspankkien institutionaaliseen, toiminnalliseen ja taloudelliseen riippumattomuuteen eikä 2) EKPJ:lle perussopimuksissa ja EKPJ:n perussäännössä annettujen tehtävien hoitoon.⁵²

Lausunnossaan Unkarin valtiovarainministeriön harjoittamasta talletusten vastaanottamisesta EKP totesi, että talletusten vastaanottaminen tekee valtiovarainministeriöstä suoran kilpailijan pankeille, joten kotitalouksille tarjottu palvelu tulisi erottaa sen muista toiminnoista ja siihen tulisi kohdistaa samat sääntely-, valvonta- ja verorasitteet kuin liikepankkeihin. Muutoin valtiovarainministeriö olisi etuoikeutetussa asemassa liikepankkeihin nähden talletusten vastaanottajana.⁵³ Kahdessa Unkarin yhtenäistä valvontaa koskevasta sääntelystä antamassaan lausunnossa⁵⁴ EKP piti myönteisenä valvontaviranomaisen siirtymistä Unkarin keskuspankin yhteyteen mutta ilmaisi vakavan huolensa siirtymisen toteutuksen ja ajoituksen suhteen. Vakavaa huolta keskuspankin riippumattomuudesta ja keskuspankkirahoituksen kiellon noudattamisesta aiheuttaa myös se, että Unkarin keskuspankki joutuu palkkaamaan kaikki valvontaviranomaisen työntekijät ja ottamaan vastatakseen kaikki yhdenmetyt valvontaviranomaisen velvoitteet.

EKP korosti keskuspankkirahoituksen kiellon noudattamisen merkitystä myös Kreikan keskuspankin perussääntöä koskevassa lausunnossaan⁵⁵, sillä perussäännön muutoksella mahdollistetaan Kreikan keskuspankin velkapaperiohjelmasta saamien tulojen siirtäminen Kreikan valtiolle. Toisessa lausunnossa EKP kävi läpi keskuspankkirahoituksen kiellon noudattamiskriteerit

48 CON/2013/3 (ks. myös CON/2012/99).

49 CON/2013/57.

50 CON/2013/90 ja CON/2013/91 (ks. myös lausunto CON/2012/105 samankaltaisesta lainsäädännöstä Liettuassa).

51 EUVL C 41, 14.2.2012, s. 1.

52 CON/2013/30, CON/2013/45, CON/2013/54, CON/2013/66, CON/2013/69, CON/2013/70 ja CON/2013/82.

53 CON/2013/12.

54 CON/2013/56 ja CON/2013/71.

55 CON/2013/15.

tilanteessa, jossa Puolan keskuspankki hyväksyy valtiontakauksen yksittäisille luotto-osuuskunnille myönnetyn likviditeetin vakuudeksi.⁵⁶

Useat jäsenvaltiot pyysivät EKP:ltä lausuntoa käteismaksujen rajoittamisesta.⁵⁷ EKP totesi yleistä etua palvelevien rajoitusten olevan mahdollisia huolimatta euroseteleiden ja -kolikoiden asemasta laillisina maksuvälineinä, kunhan rahavelkojen maksamiseen on muitakin laillisia keinoja.⁵⁸ Käteismaksujen rajoitusten olisi kuitenkin oltava oikeassa suhteessa tavoitteisiin, joihin niillä pyritään (esim. rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estäminen),⁵⁹ eikä niiden tulisi rajoittaa käteisellä maksamista enempää kuin on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi, etenkin kun rajoittavat toimenpiteet voivat vaikuttaa myös pieniin maksuihin.⁶⁰

Maksuvälineitä ja maksujärjestelmiä Ranskassa koskevassa lausunnossa⁶¹ EKP korosti peruspäätettä, jonka mukaan eurojärjestelmän ja EKP:n on itse suoritettava kaikki eurojärjestelmälle perussopimuksissa ja EKPJ:n perussäännössä annetut tehtävät. Kansalliset keskuspankit voivat antaa muiden hoidettavaksi avustavia tai valmistelutehtäviä, joissa harkintaa ei juuri tarvita, jos kansallinen keskuspankki huolehtii kaikista harkintaa vaativista osista ja myös eräät muut edellytykset täyttyvät.

LAIMINLYÖNTITAPAUKSET

Vuonna 2013 EKP:tä jätettiin kuulematta 21 ehdotuksesta kansalliseksi lainsäädännöksi.⁶² Seuraavia neljätoista tapausta pidettiin selkeinä ja tärkeinä.⁶³

Itävallan viranomaiset eivät pyytäneet EKP:ltä lausuntoa ehdotetuista muutoksista, jotka koskivat uuden makrovakautta valvovan organisaation perustamista ja uusien tehtävien antamista Itävallan keskuspankille rahoitusvakauden säilyttämistä sekä järjestelmäriskien ja suhdanteita vahvistavien riskien vähentämistä varten. Makrovakauseräilyvalvonnan institutionaalisten järjestelyjen ja EU:n jäsenvaltioiden kansallisten viranomaisten makrovakauseräilyvalvontaan liittyvien velvollisuuksien katsotaan olevan koko EKPJ:n kannalta yleisesti merkittäviä, sillä ne ovat tärkeitä rahoitusjärjestelmän vakauden kannalta.

Kyproksen viranomaiset eivät pyytäneet EKP:ltä lausuntoa muutoksista kriisinratkaisulakiin. Kyproksen keskuspankki oli ollut ainoa kriisinratkaisua hallinnoiva viranomainen, ja muutosten tarkoituksena oli perustaa uusi kolmijäseninen kriisinratkaisuviranomainen, johon kuulusivat valtiovarainministeri, Kyproksen arvopaperimarkkinakomission puheenjohtaja ja Kyproksen keskuspankki. EKP:ltä pyydettiin lausuntoa rahoituslaitosten taloudellista uudelleenjärjestelyä koskevaan lakiin ehdotetuista muutoksista, mutta lakiehdotus hyväksyttiin jo seuraavana päivänä. Luodussa kaksiosaisessa prosessissa luottolaitosten liikkeeseen laskemat velkainstrumentit, joilla on huonompi etuoikeusasema kuin muilla veloilla, muunnetaan pääomainstrumenteiksi. Molempia

⁵⁶ CON/2013/5.

⁵⁷ CON/2013/9, CON/2013/11 ja CON/2013/18.

⁵⁸ Ks. EU:n lainsäädäntö ja erityisesti euron käyttöön otosta 3.5.1998 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 974/98 johdanto-osan kapale 19 (EYVL L 139, 11.5.1998, s. 1).

⁵⁹ CON/2013/9.

⁶⁰ CON/2013/11.

⁶¹ CON/2013/84.

⁶² Näitä ovat tapaukset, joissa kansalliset viranomaiset eivät pyytäneet EKP:ltä lausuntoa ehdotuksista lainsäädännöksi EKP:n toimivaltaan kuuluvilla aloilla tai joissa EKP:ltä pyydettiin muodollisesti lausuntoa mutta sillä ei ollut riittävästi aikaa tutustua lainsäädäntöehdotukseen ja antaa siitä lausunto ennen säädöksen hyväksymistä.

⁶³ EKP pitää selkeinä tapauksina niitä tapauksia, joissa on juridisesti yksiselitteistä, että EKP:tä olisi pitänyt kuulla. Tärkeitä tapauksia ovat EKP:n näkemyksen mukaan ne, 1) joissa EKP:llä olisi ollut merkittävää huomautettavaa lakiehdotuksen sisällöstä (mikäli lausuntoa olisi asianmukaisesti pyydetty) ja/tai 2) jotka ovat EKPJ:n kannalta yleisesti merkittäviä.

laiminlyöntitapauksia pidetään tärkeinä, sillä EKP:llä olisi ollut merkittäviä kriittisiä huomautuksia ja tapaukset ovat EKP:n kannalta yleisesti merkittäviä.

EKP:tä jätettiin kuulematta Kreikkaa koskevista lainsäädäntöehdotuksista kahdessa selkeässä ja tärkeässä tapauksessa. Ensimmäisessä tapauksessa oli kyse Kreikan rahoitusvakauserahaston hallintorakenteen ja riippumattomuuden vahvistamisesta ja toisessa luottolaitoksia koskevasta erityisestä selvitystilamenettelystä. Kreikan valtiovarainministeriö pyysi EKP:ltä lausuntoa lakiehdotuksista, mutta lait hyväksyttiin pian lausuntopyynnön jälkeen, ennen kuin EKP oli antanut lausuntonsa.⁶⁴ Molempia tapauksia voidaan pitää merkittävänä, sillä ne ovat rahoitusjärjestelmän vakauden kannalta tärkeitä ja siten EKP:n kannalta yleisesti merkittäviä.

EKP:lle esitettiin lausuntopyyntö muutoksista parlamentin käsiteltävänä olleeseen ehdotukseen Magyar Nemzeti Bankista annettavaksi uudeksi laiksi,⁶⁵ mutta laki hyväksyttiin muutoksineen hyvin pian lausuntopyynnön jälkeen. EKP siis lopetti kuulemismenettelyn antamalla lausuntoa. EKP:ltä pyydettiin samaan tapaan lausuntoa ehdotuksesta laiksi, jolla muutettiin useita rahoitusalan sääntelyä koskevia lakeja Magyar Nemzeti Bankista annetun lain CXXXIX säätämisen yhteydessä ja helpotettiin Unkarin rahoitusvalvontaviranomaisen yhdistämistä keskuspankkiin. Mukaan liitettiin myös myöhempiä muutosehdotuksia. Tämän jälkeen pyydettiin lausuntoa myös ehdotuksesta uudeksi säädökseksi, jolla muutettiin useita hallituksen säädöksiä yhdistettäessä Unkarin rahoitusvalvontaviranomainen Unkarin keskuspankkiin. Koska pyyntö liittyi suoraan Unkarin uuteen yhdenntettyyn valvontakehykseen, EKP päätti vastata molempiin lausuntopyyntöihin antamalla yhteisen lausunnon. Kumpikin säädös kuitenkin hyväksyttiin muutoksineen, ennen kuin EKP ehti antaa lausuntonsa⁶⁶. Molemmat laiminlyöntitapaukset ovat EKP:n kannalta yleisesti merkittäviä, sillä niissä on kyse keskuspankin riippumattomuudesta ja EKP:llä oli merkittäviä kriittisiä huomautuksia lausunnoissaan. Lisäksi Unkarin viranomaiset jättivät kuulematta EKP:tä lainsäädännöstä, jossa määritettiin osuuskuntina toimivien luottolaitosten yhdenntettyyn järjestelmään sovellettavat säännöt ja kevennettiin edelleen valuuttamääräisiin asuntolainoihin liittyvää raskautta. Asiaa pidetään EKP:n kannalta yleisesti merkittävänä, sillä ne ovat tärkeitä rahoitusjärjestelmän vakauden kannalta.

Irlannin viranomaiset eivät pyytäneet EKP:ltä lausuntoa laista, jolla mahdollistettiin Irish Bank Resolution Corporation -laitoksen välitön purkaminen ja suojattiin Irlannin keskuspankkia. Käsityksenä on, että laiminlyönti johtui tilanteen kiireellisyydestä ja erityisesti tarpeesta saattaa laki voimaan ennen sen sisällön julkistamista, jottei lain tavoite vesittyisi. Asiaa pidetään EKP:n kannalta yleisesti merkittävänä.

Italian talous- ja valtiovarainministeriö pyysi EKP:ltä lausuntoa Italian keskuspankin pääoman korottamista koskevasta säädösehdotuksesta, jonka sisältämät periaatteet edellyttävät muutoksia Italian keskuspankin perussääntöön. Kansalliset viranomaiset eivät jättäneet EKP:lle riittävästi aikaa lausunnon antamiseen, vaan laki hyväksyttiin muutaman työpäivän kuluttua.⁶⁷ Muutokset Italian keskuspankin pääomarakenteessa ovat EKP:n kannalta yleisesti merkittäviä.

Luxemburgin viranomaiset eivät pyytäneet EKP:ltä lausuntoa katettuja joukkolainoja koskevasta laista, jolla muutettiin finanssisektorista annettua lakia. Lailla otettiin käyttöön uusi katettujen

⁶⁴ CON/2013/38 ja CON/2013/57.

⁶⁵ EKP antoi lausunnon CON/2013/56 alkuperäisestä lakiehdotuksesta heinäkuussa 2013. Ehdotukseen tehdyt muutokset olivat huomattavasti niin määrältään kuin vaikutukseltaankin, ja ne muuttivat lain sisältöä laajemmin kuin lausunnon CON/2013/56 havaintojen huomioon ottaminen olisi edellyttänyt.

⁶⁶ CON/2013/71.

⁶⁷ CON/2013/96.

joukkolainojen luokka. Niitä voivat laskea liikkeeseen luvan saaneet luottolaitokset, ja niiden vakuutena on ns. institutionaalisen takauksen piiriin kuuluville luottolaitoksille myönnettyjä lainoja. Tapausta pidetään EKPJ:n kannalta yleisesti merkittävänä, sillä Luxemburgin keskuspankille on takausjärjestelmässä annettu uusia neuvonantotehtäviä. Lisäksi varantovelvoitteen määrittämiseen katettuja joukkolainoja liikkeeseen laskevien luottolaitosten alaryhmille saattaa liittyä hankaluuksia, ja ratkaisemattomia kysymyksiä liittyy myös rahapoliittisissa operaatioissa tai hätärahoituksena jaettavan keskuspankkirahoituksen saantiin tilanteessa, jossa katettuja joukkolainoja liikkeeseen laskevan laitoksen maksuja lykätään tai se ajautuu selvitystilaan.

Slovenian viranomaiset esittivät EKP:lle lausuntopyyntöjä säädösehdotuksesta, joka koski toimia pankkivakauden vahvistamiseksi, sekä ehdotetuista muutoksista hyväksytyyn säädökseen. Molempia lausuntoja pyydettiin kuitenkin liian myöhäisessä vaiheessa, eli säädösehdotus ja myöhemmät muutosehdotukset ehdittiin hyväksyä ennen lausuntojen antamista.⁶⁸ Tapauksia pidetään paitsi tärkeinä rahoitusvakauden kannalta myös EKPJ:n kannalta yleisesti merkittävänä.

Italia, Kreikka, Slovenia ja Unkari jättivät selkeästi ja toistuvasti kuulematta EKP:tä vuonna 2013.⁶⁹

6.3 LUOTONANTO- JA LUOTONOTTO-OPERAATIOIDEN HOITO

Aiempiä pyyntöjä noudattaen EKP hoiti edelleen useita luotonanto- ja luotonotto-operaatioita vuonna 2013 ja huolehti niiden käsittelystä.⁷⁰

EKP vastaa 7.11.2003 tehdyn päätöksen EKP/2003/14 mukaisesti niiden luotonanto- ja luotonotto-operaatioiden hoitamisesta, joista EU on päättänyt osana keskipitkän aikavälin rahoitustuen järjestelmää.⁷¹ EKP huolehti yhdentoista lainan korkomaksujen käsittelystä, ja järjestelmän kautta myönnettyjen EU:n lainojen kanta oli 11,4 miljardia euroa 31.12.2013 (sama kuin 31.12.2012).

EKP vastaa kaikkien Kreikan lainajärjestelysopimukseen liittyvien maksujen käsittelystä lainantajien ja lainanottajan puolesta.⁷² Alkuperäiset kuusi lainaa yhdistettiin vuonna 2012, ja vuonna 2013 EKP huolehti tämän lainan korkomaksujen käsittelystä. Kreikalle myönnettyjä yhteen koottuja kahdenvälisiä lainoja oli 52,9 miljardin euron arvosta 31.12.2013 (yhtä paljon kuin 31.12.2012).

EKP hoitaa Euroopan rahoituksen vakautusmekanismin (ERVM) alaisia EU:n lainananto- ja lainanotto-operaatioita.⁷³ Vuonna 2013 EKP huolehti kahdeksantoista lainan korkomaksujen käsittelystä.

⁶⁸ CON/2013/21 ja CON/2013/67.

⁶⁹ Toistuvina pidetään tapauksia, joissa sama EU:n jäsenvaltio jättää pyytämättä lausuntoa EKP:ltä ainakin kolmasti kahden vuoden jaksolla, kumpanakin vuonna ainakin kerran.

⁷⁰ EKP:n toiminta EU:n keskipitkän aikavälin rahoitustukijärjestelmän, Euroopan rahoituksen vakautusmekanismin, Euroopan rahoitusvakausvälineen ja Euroopan vakausmekanismin maksujen välittäjänä (EKPJ:n perussäännön artiklan 21.2 mukaisesti) ei ole ristiriidassa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklaan 123 kirjatus julkisen sektorin keskuspankkirahoituksen kiellon kanssa. Ks. EKP:n toukokuun 2010 lähentymisraportti (kohta 2.2.5) sekä 17.3.2011 annettu EKP:n lausunto Eurooppa-neuvoston päätösluonnoksesta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 136 artiklan muuttamisesta niitä jäsenvaltioita koskevaa vakausmekanismia varten, joiden rahayksikkö on euro (kohta 9, EUVL C 140, 11.5.2011, s. 8).

⁷¹ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklan 141 kohdan 2, EKPJ:n perussäännön artiklojen 17, 21.2, 43.1 ja 46.1 sekä 18.2.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 332/2002 artiklan 9 mukaisesti.

⁷² Euron käyttöön ottaneiden EU:n jäsenvaltioiden (Kreikkaa ja Saksaa lukuun ottamatta) ja Kreditanstalt für Wiederaufbau (joka toimii yleisen edun nimissä Saksan liittotasavallan antamien ohjeiden mukaisesti ja sen antaman takauksen turvin) lainantajina, Helleenien tasavallan lainanottajana sekä Kreikan keskuspankin lainanottajan maksujen välittäjänä välisen sopimuksen mukaan sekä EKPJ:n perussäännön artiklojen 17 ja 21.2 sekä 10.5.2010 annetun päätöksen EKP/2010/4 artiklan 2 nojalla.

⁷³ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklan 122 kohdan 2 ja artiklan 132 kohdan 1, EKPJ:n perussäännön artiklojen 17 ja 21 sekä 11.5.2010 annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 407/2010 artiklan 8 mukaisesti.

ERVM:n alaisissa EU:n luotonanto-operaatioissa myönnettyjen lainojen kanta oli 43,8 miljardia euroa 31.12.2013 (sama kuin 31.12.2012).

EKP hoitaa Euroopan rahoitusvakausvälineen (ERVV) lainoja niille jäsenvaltioille, joiden rahayksikkö on euro.⁷⁴ Vuonna 2013 EKP käsitteli ERVV:n puolesta viisitoista maksusuoritusta ja toimitti ne luotonsaajamaille (Irlannille, Portugalille ja Kreikalle). EKP huolehti seitsemäntoista lainan korkojen ja maksujen käsittelystä.

EKP hoitaa Euroopan vakausmekanismin (EVM) lainoja niille jäsenvaltioille, joiden rahayksikkö on euro.⁷⁵ Vuonna 2013 EKP käsitteli kolme EVM:n maksusuoritusta ja huolehti varojen siirtämisestä luotonsaajamalle (Kyprokselle).

6.4 EUROJÄRJESTELMÄN VARANHOITOPALVELUT

Vuonna 2013 eurojärjestelmä tarjosi edelleen asiakkailleen monenlaisia palveluja osana euromääräisten varanhoitopalvelujen järjestelmää, joka otettiin käyttöön vuonna 2005. Järjestelmän palvelut on tarkoitettu keskuspankeille, rahaviranomaisille, euroalueen ulkopuolella sijaitseville valtion elimille ja kansainvälisille järjestöille. Palveluja tarjoavat yhtenäisin ehdoin ja yleisten markkinastandardien mukaisesti yksittäiset eurojärjestelmän keskuspankit (eurojärjestelmän palvelujen tarjoajat). EKP toimii yleisenä koordinoijana ja takaa järjestelmän häiriöttömän toiminnan. Vuonna 2013 eurojärjestelmän kanssa oli asiakassuhteessa 300 asiakasta (vuonna 2012 asiakassuhteita oli 299). Asiakkaiden eurojärjestelmän keskuspankeissa pitämät käteisvarat (ml. talletukset) vähenivät vuonna 2013 huomattavasti (32 %). Arvopaperisäilytykset puolestaan kasvoivat selvästi (9 %).

Vuonna 2013 EKP sai valmiiksi vuonna 2012 aloitetun kartoituksen, jossa tutkittiin mahdollisuuksia lisätä eurojärjestelmän varanhoitopalvelujen yleistä tehokkuutta ja laajentaa asiakkaille tarjottavien palvelujen valikoimaa entisestään. Kartoituksen ansiosta asiakkaat ovat 1.7.2013 alkaen voineet esimerkiksi hallinnoida joustavammin yön yli -käteissaldojaan.

⁷⁴ EKPJ:n perussäännön artiklojen 17 ja 21 sekä ERVV-puitesopimuksen artiklan 3 kohdan 5 mukaisesti.

⁷⁵ EKPJ:n perussäännön artiklojen 17 ja 21 sekä EVM:n rahoitustukisopimuksiin sovellettavien yleisten ehtojen kohdan 5.12.1 mukaisesti.

Julkisivujen lasituksen ohella myös teknisen infrastruktuurin asentaminen ja toimistojen sekä aulatilaa poikki kulkevien neljän tason varustaminen edistyivät. Tasojen varustamista varten rakennuksen sisään oli pystytettävä rakennustelineet, jotka täyttivät tilapäisesti koko aulatilaa.

LUKU 3

LATVIAN LIITTYMINEN EUROALUEESEEN

I RAHA- JA REAALITALOUDEN KEHITYS LATVIASSA

EU:n neuvosto teki 9.7.2013 päätöksen Latvian hyväksymisestä euroalueen jäseneksi 1.1.2014 alkaen. Euroalueen jäsenmaiden määrä kasvoi näin ollen 17:stä 18:aan. Neuvoston päätös perustui EKP:n ja Euroopan komission kesäkuussa 2013 julkaisemiin lähentymisraportteihin ja päätöksestä Eurooppa-neuvostossa käytyihin keskusteluihin, Euroopan parlamentin lausuntoon, Euroopan komission ehdotukseen sekä euroryhmän suositukseen. Neuvosto hyväksyi samana päivänä asetuksen, jolla Latvian latin muuntokurssi euroon nähden kiinnitettiin peruuttamattomasti. Muuntokurssiksi asetettiin 0,702804 latia eurolta. Tämä oli myös Latvian latin eurokeskuskurssi Latvian koko jäsenyysajan valuuttakurssimekanismissa II (ERM II:ssa).

Viimeiset 15 vuotta kestäneessä lähentymisprosessissa kohti markkinataloutta ja parempaa elintasoa Latvia on kokenut suuria taloudellisen toimeliaisuuden vaihteluita. Latvia oli 2000-luvun alussa Viron ja Liettuan ohella yksi Euroopan nopeimmin kasvavista talouksista. Liittyminen EU:n jäseneksi vuonna 2004 piristi kasvua kaupan lisääntymisen ja taloudellisen EU:hun yhdentymisen ansiosta. Maassa nähtiin nopea toimialojen muutos kohti palveluyhteiskuntaa. Vuosina 2006 ja 2007 BKT kasvoi 10 prosentin vuosivauhtia, yksikkötyökustannukset nousivat lähes kaksi kertaa sitä nopeammin ja vaihtotaseen alijäämä oli 20 % BKT:stä (ks. taulukko 14).

Taulukko 14. Latvia: talouden keskeisiä indikaattoreita

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita; jakson keskiarvoja, ellei toisin mainita)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
BKT:n määrän kasvu	2,9	5,7	7,3	7,1	7,7	8,8	10,1	11,0	10,0	-2,8	-17,7	-1,3	5,3	5,2	4,7 ¹⁾
<i>Vaikutus BKT:n määrän kasvuun (prosenttiyksikköinä)</i>															
Kotimainen kysyntä (varastoja lukuun ottamatta)	2,8	5,9	8,4	8,9	7,8	12,2	14,3	18,9	13,6	-7,7	-27,0	2,3	4,8	5,8	.
Nettovienti	0,1	3,3	-3,8	-0,2	-4,5	-5,3	0,4	-8,9	-6,4	7,4	12,3	-7,9	1,1	-0,2	.
YKHI-inflaatio	2,1	2,6	2,5	2,0	2,9	6,2	6,9	6,6	10,1	15,3	3,3	-1,2	4,2	2,3	0,0
Työvoimakustannukset/työntekijä	.	.	4,3	2,8	11,0	14,5	25,1	23,2	35,1	15,7	-12,7	3,2	5,0	7,3	.
Nimelliset yksikkötyökustannukset	.	.	-1,6	-1,2	5,2	6,5	15,4	16,5	27,2	20,1	-7,9	-9,9	1,2	3,5	.
BKT:n deflaattori	2,2	4,3	2,0	3,1	3,8	7,0	10,2	11,4	20,3	12,4	-1,3	-0,9	6,0	3,3	.
Tuonnin deflaattori	-4,2	6,0	0,9	4,4	6,2	8,5	11,3	9,9	6,8	10,4	-4,9	5,8	5,7	7,2	.
Työttömyysaste (% työvoimasta)	14,1	14,3	13,5	12,5	11,6	11,7	10,0	7,0	6,1	7,7	17,5	19,5	16,2	15,0	.
Kokonaistyöllisyys ²⁾	.	.	1,2	2,9	1,9	1,2	1,6	4,9	3,6	-5,6	-14,3	-6,7	1,5	1,4	.
Vaihtotase ja pääomansiirrot (% BKT:stä)	-8,7	-4,3	-7,2	-6,5	-7,6	-11,8	-11,2	-21,3	-20,4	-11,7	11,1	4,9	0,0	0,5	.
Julkisen talouden rahoitusasema (% BKT:stä) ²⁾	-3,8	-2,8	-2,0	-2,3	-1,6	-1,0	-0,4	-0,5	-0,4	-4,2	-9,8	-8,1	-3,6	-1,3	-1,4
Julkisen talouden velka (% BKT:stä) ²⁾	12,4	12,4	14,1	13,6	14,7	15,0	12,5	10,7	9,0	19,8	36,9	44,4	41,9	40,6	42,5
Nimellinen 3 kk:n rahamarkkinakorko (%)	8,5	5,4	6,9	4,4	3,8	4,2	3,1	4,4	8,7	8,0	13,1	2,0	1,0	0,9	0,4
Nimellinen valuuttakurssi suhteessa euroon ³⁾	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7

Lähteet: EKP, Eurostat ja Euroopan komissio.

1) Alustava arvio.

2) Vuotta 2013 koskeva arvo viittaa Euroopan komission syksyn 2013 ennusteeseen.

3) Latvian lati / euro.

Vuoden 2008 maailmanlaajuinen rahoituskriisi kiihdytti Latvian talouden mukauttamista aiempien vuosien ylikuumenneesta tilanteesta. Erään yksityisen pankin pelastusoperaation jälkeen Latvia pyysi syksyllä 2008 rahoitustukea EU:lta ja IMF:lta. Seuraavien kahden vuoden aikana Latvian tuotanto supistui 20 %, työttömyysaste nousi noin 20 prosenttiin ja vaihtotaseen alijäämä muuttui ylijäämäksi, mikä johtui pääasiassa kotimaisen kysynnän romahtamisesta.

Ennakoiva ja uskottava julkisen talouden tasapainottamisstrategia ja rakenteelliset uudistukset loivat pohjaa kestäväälle elpymiselle. Markkinoiden devalvaatiopelot hälvenivät, ja Latvia onnistui säilyttämään valuuttansa kiinteän eurokurssin. Talouskasvu muuttui vuoden 2009 lopulla neljännesvuositasolla positiiviseksi. Palkkojen merkittävä laskeminen auttoi Latviaa palauttamaan maan kilpailukyvyyn, ja vienti elpyi vuoden 2009 puolivälissä. Maailmanlaajuisen kysynnän vahvistuminen taantumien jälkeen on vuodesta 2011 alkaen auttanut Latviaa kasvattamaan osuuttaan maailman vientikaupasta. Kauppataaseen alijäämä oli vuoden 2013 kolmannen neljänneksen lopussa 2,2 % BKT:stä

EU:n ja IMF:n rahoitustukiohjelma päättyi onnistuneesti tammikuussa 2012. IMF:n laina maksettiin ennen aikaisesti kokonaan takaisin vuoden 2012 loppuun mennessä. Vuoden 2013 kolmanteen neljännekseen mennessä Latvia oli palauttanut lähes puolet kriisin aikana menettämästään BKT:stä.

Latvian inflaatiokehitys on ollut viime vuosikymmenenä erittäin vaihteleva. YKHI-inflaatio, joka oli hidastunut 1990-luvun puolivälistä vuoteen 2003, nopeutui merkittävästi vuonna 2004 ja vaihteli 6 ja 7 prosentin välillä vuoteen 2006 asti. Nopeimmillaan YKHI-inflaatio oli 17,5 % vuoden 2008 toisella neljänneksellä, mikä johtui voimakkaista kysyntäpaineista, välillisen verotuksen yhdenmukaistamisesta muun EU:n kanssa ja hallinnollisesti määräytyvien hintojen noususta sekä raaka-aineiden hintojen maailmanlaajuisesta noususta. Talouden vajotessa lamaan inflaatio hidastui merkittävästi. Osasyynä siihen oli myös palkkojen alentaminen. Elintarvikkeiden ja energian maailmanmarkkinahintojen nousu ja välillisten verojen kiristyminen (osana vakauttamistoimia) saivat inflaation vuoden 2010 lopulla uudelleen nopeutumaan. Kahden viime vuoden aikana inflaatiokehitys on kuitenkin maltillistunut. Osaksi tämä johtuu siitä, että raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen aiemman nousun vaikutukset ovat hälvenemässä, hallinnollisesti määräytyvien hintojen nousu on hidastunut ja välilliset verot ovat laskeneet. Myös vakaa palkkakehitys ja tuotavuuden parantuminen ovat pitäneet kotimaiset kustannuspaineet kurissa.

Työmarkkinoiden hyvä joustavuus on saanut työttömyysasteen laskemaan merkittävästi kriisinaikaiselta huipputasoltaan. Kun työttömyysaste oli korkeimmillaan 20,8 % vuoden 2010 ensimmäisellä neljänneksellä, vuoden 2013 kolmannella neljänneksellä se oli enää 12,1 %. Viimeisten viiden vuoden aikana suuri määrä työntekijöitä on muuttanut muihin EU-maihin, ja työvoiman määrä on supistunut merkittävästi. Muutaman viime vuoden aikana maastamuutto on kuitenkin vähentynyt, mikä viittaa työvoimakehityksen tasapainottumiseen. Samalla alueelliset työllisyys- ja työttömyysasteiden erot sekä ongelmat työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamisessa jatkuvat. Tiukka työmarkkinatilanne ja luonnostaan korkea työttömyysaste voivat aiheuttaa palkkoihin nousupaineita ja vähentää tulevaisuudessa Latvian kasvupotentiaalia. Siksi on erittäin tärkeää ottaa käyttöön uusia, työmarkkinoiden toimivuutta parantavia politiikkatoimia.

Kriisiä edeltävänä aikana Latviassa noudatettiin suhdanteita myötäilevää finanssipolitiikkaa. Vuosina 2000–2007 julkisen talouden alijäämä oli alle 3 % BKT:stä, mutta samaan aikaan rakenteellinen rahoitusasema heikkeni, mikä ei nopean talouskasvun oloissa tullut ilmi. Euroopan komission arvioitten mukaan finanssipolitiikka oli voimakkaasti elvyttävää vuosina 2005–2008 ja odottamattoman hyvät verokertymät käytettiin lisämenojen kattamiseen sen sijaan, että niillä olisi nopeutettu

alijäämän purkamista. Kun taloudellinen toimeliaisuus supistui äkillisesti vuonna 2008, valtion tulot romahtivat. Julkisen talouden alijäämä kasvoi, ja vuonna 2008 se ylitti 4 % BKT:stä. Vuonna 2009 alijäämä oli jo lähes 10 % BKT:stä (ks. taulukko 14). Kesällä 2009 Ecofin-neuvosto päätti aloittaa Latviaan kohdistuvan liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn ja asetti korjausten määräajaksi vuoden 2012. Latvia toteutti EU:n ja IMF:n valvonnassa poikkeuksellisen mittavat vakauttamistoimet. Nimellinen julkisen sektorin kulutus ja investoinnit supistuivat vuonna 2010 lähes kolmanneksen verrattuna vuoteen 2008. Menopuolella vakauttaminen merkitsi pääasiassa julkisen sektorin työntekijöiden huomattavia palkanalennuksia ja välituotekäytön leikkauksia. Tulopuolella korotettiin arvonlisäveroa, kiristettiin henkilökohtaista tulo- ja omaisuusverotusta sekä laajennettiin sosiaaliturvamaksujen perustaa. Vuosien 2009 ja 2010 pääomatuki vaikeuksissa olevalle pankkisektorille rasitti entisestään julkistaloutta. Vakauttamistoimilla julkisen talouden alijäämä onnistuttiin kuitenkin vuoteen 2012 mennessä supistamaan 1,3 prosenttiin, kun se oli vuonna 2009 ollut 9,8 % BKT:stä. Julkishallinnon velkaantuminen oli suhteellisen maltillista vuoteen 2007 asti. Sen jälkeen velan määrä kasvoi nopeasti ja oli enimmillään 44,4 % BKT:stä vuonna 2010.

Julkistalouden ohjaus on viime aikoina kehittynyt Latviassa myönteisesti. Latvia on allekirjoittanut tammikuussa 2013 voimaan tulleen sopimuksen talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta. Latvian finanssipolitiikkaa on myös vahvistettu antamalla julkisen talouden kurinalaisuutta koskeva laki, jolla säädetään budjettitasapainosta suhdannesykin aikana keskipitkällä aikavälillä, sekä perustamalla finanssipoliittinen neuvosto. Euroopan komission syksyllä 2013 laatiman ennusteen mukaan Latvian julkisen talouden alijäämän odotetaan jäävän vuonna 2014 maltilliseksi ja olevan noin 1 % BKT:stä. Julkisen velan määrän odotetaan pysyvän vuonna 2014 suunnilleen ennallaan 39 prosentissa.

Rahapoliittisilla valinnoilla on ollut tärkeä asema Latvian lähentymisprosessin edistymisessä viime vuosikymmenen aikana. Latvian keskuspankki on pitkään pyrkinyt saavuttamaan hintavakauden, mikä on kirjattu sitä koskevaan lakiin vuodelta 1992. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi Latvian keskuspankki on noudattanut kiinteää valuuttakurssijärjestelmää, joka mahdollistaa pääoman vapaan liikkuvuuden. Latvian lati sidottiin vuonna 1994 erityisiin nosto-oikeuksiin (SDR). Kun Latviasta oli tullut EU:n jäsen vuonna 2004, sen odotettiin liittyvän rahaliittoon heti, kun se olisi saavuttanut riittävän kestävä lähentymisen tason. ERM II:n jäsenyyden valmistelemiseksi Latvia kiinnitti valuuttansa euroon 30.12.2004 kurssilla 0,702804. Toukokuussa 2005 Latvia liittyi ERM II:een ja määritteli yksipuolisesti valuuttakurssin vaihteluväliksi ± 1 % joulukuussa 2004 määritellystä keskuskurssista. Kun ensimmäiset merkit talouden ylikuumenemisestä ilmaantuivat vuonna 2004, Latvian keskuspankki alkoi kiristää rahapolitiikkaansa hillitäkseen luottojen määrän kasvua. Tämä toimenpide ei kuitenkaan riittänyt estämään liiallisten tasapainottomuuksien kertymistä ja varsinkaan asuntomarkkinoiden ylikuumenemistä. Mukautustoimien alettua Latvian keskuspankki alkoi löysentää rahapolitiikkaansa. Muutaman viime vuoden aikana toteutettujen asteittaisten koronalennusten jälkeen Latvian keskuspankki jatkoi marraskuussa 2013 rahoituskorkonsa alenamista 0,25 prosenttiin varmistaakseen kitkattoman siirtymisen EKP:n rahapolitiikkaan 1.1.2014.

Latviassa pankkiala (suhteessa BKT:hen) on suhteellisen pieni verrattuna useimpiin muihin EU-maihin. Monien enimmäkseen kotimaisessa omistuksessa olevien pankkien rahoitus riippuu kuitenkin ulkomailla asuvien tallettajien varoista. Vaikka näiden pankkien antolainaus kotimaassa on melko vähäistä, niiden hallussa olevat ulkomailla asuvien talletukset muodostivat vuoden 2013 jälkipuoliskolla lähes puolet koko talletuskannasta. Huomattava riippuvuus ulkomaalaisten talletuksista muodostaa riskin rahoituksen vakauden kannalta ja aiheuttaa valtiolle vastuusitoumuksia. Ulkomailla asuvien rahoituspalveluihin perustuva liiketoimintamalli voi kasvattaa useita muitakin riskejä, kuten luotto- keskittymis-, likviditeetti-, markkina- ja pääomitusriskiä. Mahdollisten

riskien lievittämiseksi Latvian viranomaiset ovat alkaneet soveltaa ylimääräisiä, entistä tiukempia vakavaraisuusvaatimuksia pankkeihin, jotka toimivat edellä kuvatun liiketoimintamallin mukaisesti (toisen pilarin mukaiset ylimääräiset pääoma- ja likviditeettivaatimukset sekä etävalvonnan ja tarkastuskäyntien tehostaminen). Latvian viranomaisten tulee jatkaa kehityksen seuraamista tällä alueella, ja maassa on otettava käyttöön kattavat poliittiset välineet vakauden valvomiseksi mikro- ja makrotasolla sekä tehostettava tarvittaessa näitä välineitä riskien rajoittamiseksi.

Euron mukanaan tuomien kaikkien etujen hyödyntäminen ja mukautusmekanismien toimivuuden varmistaminen laajentuneella euroalueella edellyttävät Latvialta uudistustoimien jatkamista. Latvian on noudatettava talouspolitiikkaa, jonka tavoitteena on lähentymisprosessin kestävyuden ja pitkän aikavälin kestävä kasvun varmistaminen. Tässä mielessä hitaan inflaatiokehityksen varmistaminen varsinkin huolehtimalla palkkojen nousun pitämisestä linjassa tuottavuuden kasvun kanssa on tärkeää. Myös työmarkkinoiden toimivuutta on parannettava sen tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämiseksi täysimääräisinä. On olennaista, että muutkin politiikan alat kuin rahapolitiikka tarjoavat Latvian taloudelle edellytyksiä selviytyä mahdollisista maakohtaisista ongelmista ja välttää makrotalouden epätasapainon uusiutuminen. Latvian viranomaiset ovat julkisesti korostaneet, että keskeisenä tavoitteena Latviassa on välttää suhdanteita myötäilevää politiikkaa ja vahvistaa instituutioiden laatua, liiketoimintaympäristöä ja hallintoa vakaan ja kilpailukykyisen talouden tueksi. Viranomaiset ovat lisäksi ilmoittaneet sitoutuneensa täysin ja pysyvästi noudattamaan vakaus- ja kasvusopimusta ja finanssipoliittista sopimusta, edistämään rakenteellisia uudistuksia ja vahvistamaan rahoitusalaan koskevaa politiikkaa. Näiden sitoumusten täyttäminen ja noudattaminen pitkällä aikavälillä on olennaisen tärkeää, jotta taloudellinen ympäristö muodostuisi suotuisaksi tuotannon ja työllisyyden kestävä kasvun kannalta keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä oloissa, joissa makrotalouden tilanne ja hinnat ovat vakaat.

Kehikko 8.

LATVIAN EUROALUEESEEN LIITTYMISEN TILASTOVAIKUTUKSET

Latvian liittyminen euroalueeseen 1.1.2014 vaikuttaa tilastojen laatimiseen sekä Latviassa että muissa euroalueen maissa. Tämä on kuudes kerta, kun euroalueen tilastollisia aikasarjoja on muutettava sisällyttämällä niihin uusia jäsenvaltioita. Laajentuneen euroalueen tilastojen laatimista on tarvittaessa koordinoitu yhdessä Euroopan komission kanssa. Latvian liittyminen euroalueeseen tarkoittaa, että Latvian asukkaista, oikeushenkilöt mukaan lukien, on tullut euroalueen asukkaita. Tämä vaikuttaa tilastoihin, joihin kirjataan transaktiot (rahavirrat) ja varallisuuspositiot sekä euroalueen asukkaiden kesken että heidän ja euroalueen ulkopuolella asuvien välillä. Tällaisia tilastoja ovat rahatilastot, maksutasetilastot ja ulkomaista varallisuutta koskevat tilastot sekä rahoitustilinpitoa koskevat tilastot. Näissä tapauksissa transaktiot ja varallisuuspositiot Latvian asukkaiden ja muiden euroalueen asukkaiden välillä on nettoutettava, jotta kotipaikka euroalueella olisi kaikissa asianmukaisissa tilastoissa määritelty oikein.

Latvia on näin ollen tammikuusta 2014 alkaen ollut velvollinen täyttämään kaikki EKP:n tilastovaatimukset eli toimittamaan täysin yhdenmukaistetut ja vertailukelpoiset kansalliset tiedot.¹ Koska uusien tilastojen laatiminen vie pitkän ajan, Latvian keskuspankki ja EKP aloittivat tilastojen valmistelun hyvissä ajoin ennen Latvian liittymistä EU:n jäseneksi. Liittyttyään EKP:n

¹ Yhteenveto EKP:n tilastovaatimuksista on asiakirjassa "EKP:n tilastot: Yleiskatsaus", huhtikuu 2010.

jäseneksi vuonna 2004 Latvian keskuspankki tehosti valmistelujaan, jotta se täyttäisi rahaa ja rahoitusta, vakautta, arvopapereiden omistusta, ulkomaankauppaa, julkista taloutta ja muuta rahoitustilinpitoa koskevat EKP:n tilastointivaatimukset. Latvian keskuspankin oli myös valmistettava maan luottolaitosten sisällyttäminen EKP:n vähimmäisvarantojärjestelmään ja täytettävä asiaa koskevat tilastointivaatimukset. Sen oli lisäksi tehtävä tarvittavat valmistelut Euroopan järjestelmäriskikomitean tilastovaatimusten täyttämiseksi ja uuden yhteisen valvontamekanismin tiedonsaantitarpeiden tukemiseksi.

Tietojen antajille ja muiden euroalueen maiden keskuspankeille euroalueen laajeneminen merkitsee, että niiden on ollut tammikuusta 2014 alkaen raportoitava taloustoimensa ja varallisuusasemansa Latviassa olevien kanssa osana euroalueen tietoja eikä enää euroalueen ulkopuolisia koskevissa tiedoissa.

Latvia ja kaikki muut euroalueen maat ovat lisäksi toimittaneet takautuvat, maantieteellisesti ja alakohtaisesti riittävän yksityiskohtaiset tiedot, jotka ulottuivat vuoteen 2004, jolloin Latvia liittyi EU:hun. Nämä historiatiedot mahdollistavat euroalueen kokonaistietojen laskemisen alueen uuden kokoonpanon mukaisesti jo muutamalta vuodelta ennen euroalueen laajentumista.

Euroalueen tilastoja julkaistessaan EKP on antanut käyttäjille mahdollisuuden saada verkkopalvelun kautta eri aikasarjoja. Jotkin sarjoista sisältävät tiedot nykyisestä euroalueesta (mukaan lukien Latvia) niin pitkälle taaksepäin kuin niitä on saatavilla, ja toiset koskevat euroalueen eri kokoonpanoja alkaen alkuperäisestä 11 maan järjestelmästä vuonna 1999.

2 LATVIAN KESKUSPANKIN EUROJÄRJESTELMÄN YHDENTYMISTÄ KOSKEVAT OIKEUDELLISET NÄKÖKOHDAT

Perustamissopimuksen 140 artiklan mukaisesti EKP on tarkistanut, että Latvian keskuspankin perussääntö ja Latvian muu asiaan kuuluva lainsäädäntö ovat yhdenmukaiset perustamissopimuksen 131 artiklan kanssa. EKP antoi myönteisen lausunnon Latvian lainsäädännön yhdenmukaisuudesta perustamissopimuksen ja EKPJ:n perussäännön kanssa.¹

EKP ja Latvian keskuspankki panivat täytäntöön joukon säädöksiä, joiden tarkoituksena oli varmistaa Latvian keskuspankin yhdentyminen eurojärjestelmään 1.1.2014. Eurojärjestelmää koskevat säädökset hyväksyttiin Ecofin-neuvoston 9.7.2013 tekemän, Latviaa koskevan poikkeuksen kumoamispäätöksen² nojalla. EKP hyväksyi tarvittavat säädökset, joilla mahdollistettiin jäljellä olevan pääoman maksaminen ja valuuttavarantojen siirto EKP:hen³, ja määritteli seteleiden jakoperusteen, joka tuli voimaan 1.1.2014.⁴ EKP:n neuvosto antoi EKPJ:n perussäännön artiklan 27.1 nojalla

1 Ks. *Lähentymisraportti*, EKP, kesäkuu 2013.

2 Neuvoston päätös 2013/387/EU, tehty 9 päivänä heinäkuuta 2013, euron käyttöönotosta Latviassa 1 päivänä tammikuuta 2014, EUVL L 195, 18.7.2013, s. 24.

3 Euroopan keskuspankin päätös EKP/2013/53, tehty 31 päivänä joulukuuta 2010, Latvijas Bankan suorittamasta Euroopan keskuspankin pääoman maksamisesta ja valuuttavarantosaamisten siirrosta sekä sen osuiksista Euroopan keskuspankin vararahastoihin ja varauksiin, EUVL L 16, 21.1.2014, s. 65.

4 Päätös EKP/2013/27, tehty 29 päivänä elokuuta 2013, euroseteleiden liikkeeseenlaskusta annetun päätöksen EKP/2010/29 muuttamisesta, EUVL L 16, 21.1.2014, s. 51.

suosituksen Latvian keskuspankin ulkopuolisista tilintarkastajista, jotka tarkastavat Latvian keskuspankin tilinpäätöksen tilivuodesta 2014 alkaen.⁵ EKP tarkasti myös säännöspäätöksensä ja teki tarvittavat muutokset, joita Latvian keskuspankin jäsenyys eurojärjestelmässä edellytti. Tarkastus kattoi myös eurojärjestelmän rahapolitiikan välineiden ja TARGET2-järjestelmän käyttöönottoa koskevat Latvian säädökset, joiden avulla latvialaiset vastapuolet voivat osallistua eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatioihin 2.1.2014 alkaen. EKP teki myös päätöksen euron käyttöönottamiseen Latviassa liittyvistä siirtymäsäännöksistä, jotka koskevat EKP:n soveltamia vähimmäisvarantoja.⁶ Lopuksi päätettiin lopettaa ERM II -järjestelmää koskevan sopimuksen⁷ soveltaminen Latvian keskuspankkiin.

Euron käyttöönotto Latviassa ja maan keskuspankin liittäminen eurojärjestelmään edellyttivät muutoksia myös joihinkin Latvian kansallisiin säädöksiin. EKP:tä kuultiin euron käyttöönottoon ja vähimmäisvarantopohjaan liittyvästä kansallisesta lainsäädännöstä.⁸

Ecofin-neuvosto kuuli EKP:tä muutosehdotuksistaan neuvoston asetuksiin⁹, joilla mahdollistettiin euron käyttöönotto Latviassa ja määritettiin Latvian latin kiinteä ja peruuttamaton euromuuntokursi.¹⁰ EKP suhtautui asetusehdotuksiin myönteisesti ja totesi, että ne mahdollistaisivat euron käytön Latviassa sen jälkeen, kun Latviaa koskeva poikkeus on kumottu perustamissopimuksen 140 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti.

3 LATVIAN KESKUSPANKIN EUROJÄRJESTELMÄÄN YHDENTYMISTÄ KOSKEVAT TOIMINNALLISET NÄKÖKOHDAT

EU:n neuvoston tehtyä 9.7.2013 päätöksen euron käyttöönotosta Latviassa 1.1.2014 alkaen EKP suoritti teknisiä valmisteluja Latvian keskuspankin yhdentämiseksi täysin eurojärjestelmään. Perustamissopimuksen säännösten mukaisesti Latvian keskuspankki liittyi eurojärjestelmään täsmälleen samoin oikeuksin ja velvollisuuksin kuin euron jo aiemmin käyttöön ottaneiden EU:n jäsenvaltioiden keskuspankit.

Tekniset valmistelut Latvian keskuspankin yhdentämiseksi eurojärjestelmään liittyivät moneen eri alueeseen, kuten taloudelliseen raportointiin ja tilinpitoon, rahapoliittisiin operaatioihin, valuuttavarojen hoitoon ja valuuttaoperaatioihin, maksujärjestelmiin, tilastoihin ja setelien tuotantoon. Toiminnalliseen valmisteluun kuului rahapolitiikan ja valuuttaoperaatioiden toteuttamisessa tarvittavien välineiden, menettelyjen ja teknisten järjestelmien laaja testaus.

5 Suositus EKP/2013/42, annettu 15 päivänä marraskuuta 2013, Euroopan unionin neuvostolle Latvian keskuspankin ulkopuolisista tilintarkastajista, EUVL C 342, 22.11.2013, s. 1.

6 Päätös EKP/2013/41, tehty 22 päivänä lokakuuta 2013, euron käyttöönottoon Latviassa liittyvistä siirtymäsäännöksistä, jotka koskevat Euroopan keskuspankin soveltamia vähimmäisvarantoja, EUVL L 3, 8.1.2014, s. 9.

7 Euroopan keskuspankin ja euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien välinen sopimus, tehty 6 päivänä joulukuuta 2013, jolla muutetaan Euroopan keskuspankin ja euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien välistä talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen valuuttakurssimekanismeja koskevista toimintamenettelyistä 16 päivänä maaliskuuta 2006 tehtyä sopimusta, EUVL C 17, 21.1.2014, s. 1.

8 CON/2012/97 ja CON/2013/47.

9 Neuvoston asetus (EU) N:o 870/2013, annettu 9 päivänä heinäkuuta 2013, asetuksen (EY) N:o 2866/98 muuttamisesta Latviaa koskevan euron muuntokurssin osalta, EUVL L 243, 12.9.2013, s. 1, ja neuvoston asetus (EU) N:o 678/2013, annettu 9 päivänä heinäkuuta 2013, asetuksen (EY) N:o 974/98 muuttamisesta Latvian toteuttaman euron käyttöönoton vuoksi, EUVL L 195, 18.7.2013, s. 2.

10 CON/2013/48.

RAHAPOLIITTISET OPERAATIOT

Euron käyttöönotto Latviassa 1.1.2014 merkitsi, että Latvian 61 luottolaitokseen, jotka on lueteltu EKP:n verkkosivuilla, alettiin mainitusta päivästä alkaen soveltaa eurojärjestelmän vähimmäisvarantovaatimuksia. Latvian liittyminen euroalueeseen muutti eurojärjestelmän likviditeettitilannetta vain vähän. Euroalueen luottolaitosten kokonaisvarantovelvoite kasvoi alle 0,2 % (187 miljoonaa euroa). Riippumattomien likviditeettiin vaikuttavien tekijöiden vaikutukset jaksolla 1.–18.1.2014 olivat Latviassa likviditeettiä vähentäviä ja lisäsivät koko euroalueen pankkisektorin likviditeettivajetta keskimäärin 0,1 prosentilla (0,5 miljardilla eurolla).

EKP:N PÄÄOMAAN JA VALUUTTAVARANTOON LIITTYVÄT MAKSUT

Latvian keskuspankin osuus EKP:n 10,825 miljardin euron pääomasta on 1.1.2014 yhteensä 30,5 miljoonaa euroa eli 0,2821 %. Liittyessään EKPJ:hin 1.5.2004 Latvian keskuspankki maksoi EKP:n pääomaosuudestaan 7 % EKP:n toimintakulujen kattamiseksi. Kun EKP:n pääomaa kasvatettiin 29.12.2010, tämä osuus supistui 3,75 prosenttiin. EKPJ:n perussäännön artiklan 48.1 mukaisesti Latvian keskuspankki maksoi 1.1.2014 EKP:n pääomaosuudestaan loput eli 29,4 miljoonaa euroa.

EKPJ:n perussäännön artiklojen 30 ja 48.1 mukaisesti Latvian keskuspankki siirsi 1.1.2014 EKP:lle valuuttavarantoa kaikkiaan 163,5 miljoonan euron arvosta, mikä perustuu sen osuuteen EKP:n merkitystä pääomasta. (Siirretystä valuuttavarannosta 85 % oli Japanin jenin määräisiä arvopapereita ja 15 % kultaa.) Latvian keskuspankki on päättänyt hoitaa EKP:n valuuttavaranto-osuuteensa liittyvät Japanin jenin määräiset operaatiot Itävallan keskuspankin kanssa toteutettavan yhteishallintajärjestelyn kautta. EKPJ:n perussäännön artiklan 30.3 mukaisesti Latvian keskuspankille muodostui EKP:ltä euromääräinen saaminen, joka vastaa sen EKP:lle siirtämää valuuttavarantoa.

4 EUROKÄTEISEN KÄYTTÖÖNOTTO LATVIASSA

EUROKÄTEISEN KÄYTTÖÖNOTON LOGISTIIKKA

Latvian otti käyttöön euron 1.1.2014. Käteisrahan vaihto sujui ongelmitta, ja niiden kahden viikon jälkeen, jolloin Latvian latia ja euroa käytettiin rinnakkaisina käteisvaluuttoina, euroseteleistä ja -kolikoista tuli Latvian ainoa virallinen maksuväline. Käytännöllisesti katsoen kaikista käteisautomaateista sai 1.1.2014 alkaen vain euroseteleitä. Käteisrahan vaihtoon liittyvät toimet oli vahvistettu yhdessä sidosryhmien kanssa laaditussa euron käyttöönottosuunnitelmassa.

Logistisena vastapuolena toiminut Saksan keskuspankki toimitti Latvialle 110,3 miljoonaa seteliä, joiden arvo oli 3,12 miljardia euroa. Latvian keskuspankki maksaa lainan takaisin seteleinä vuonna 2015. Latvian keskuspankin painettavaksi määrättyjen ensimmäisen sarjan euroseteleiden sarjanumeroissa on maatunnuksena C-kirjain. Latvian keskuspankki on ostanut Staatliche Münzen Baden-Württembergiltä 400 miljoonaa eurokolikkoa, joiden arvo on 98,8 miljoonaa euroa.

Arvon mukaan laskettuna 8,0 % lainatuista euroseteleistä ja lähes 40,0 % ostetuista eurokolikoista jaettiin pankeille ennen euron käyttöönottopäivää, jotta ne pystyivät täyttämään käteisautomaatit ja toimittamaan eurokäteistä vähittäiskaupalle ja muille ammattimaisille käteisrahan käsittelijöille. Lisäksi yleisölle jaettiin noin 700 000 aloituspakkausta, jotka sisälsivät 14,23 euron arvosta eurokolikoita, jotta vähittäiskaupan käteisrahan tarve ei olisi tammikuun alkupäivinä liian suuri.

Kun euro otettiin käyttöön Latviassa, euroalueen kansalliset keskuspankit vaihtoivat Latvian lateja maksutta euroiksi niiden viralliseen pariarvoon vuoden 2014 ensimmäisestä pankkipäivästä

28.2.2014 asti.¹¹ Vaihdeettavalle määrälle asetettiin 1 000 euron päivittäinen yläraja vaihtajaa ja vaihtoa kohti.

Lateja oli mahdollista vaihtaa euroiksi 1.1.2014 alkaen kiinteään kurssiin ilman kuluja puolen vuoden ajan kaikissa käteishuoltopalveluita tarjoavissa pankkikonttoreissa. Latvian postikonttori tarjosivat samaa palvelua maaliskuun 2014 loppuun asti.

Latvian keskuspankki jatkaa latiseteleiden ja -kolikoiden lunastamista rajoittamattoman ajan.

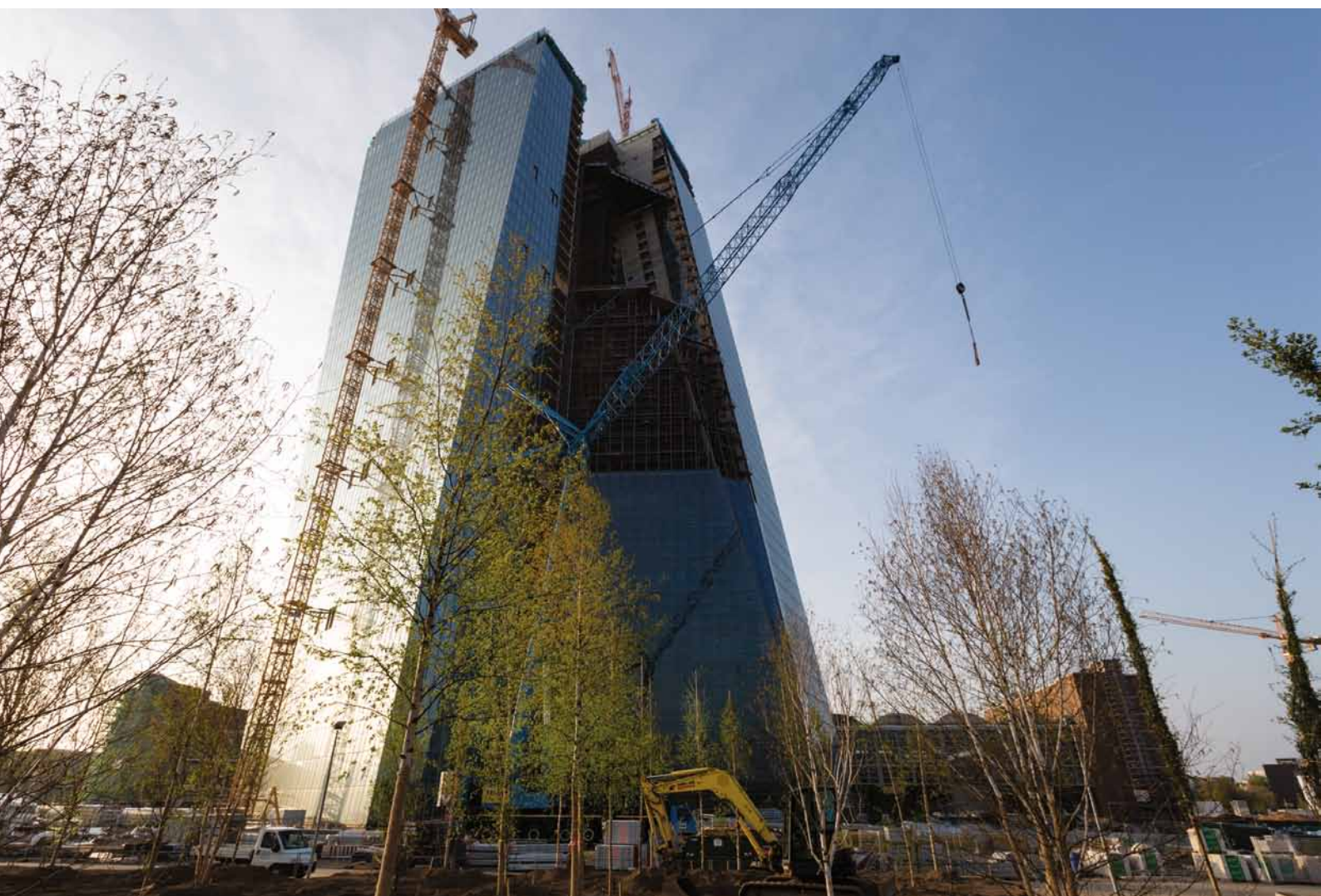
TIEDOTUSKAMPANJA EURON KÄYTTÖNOTOSTA

EKP laati läheisessä yhteistyössä Latvian keskuspankin kanssa euron käyttöönottoa valmistelevan laajan tiedotuskampanjan. Kampanjassa käytettäviä viestintävälineitä valittaessa otettiin huomioon aiempien euron käyttöönottojen yhteydessä saadut kokemukset. Tiedottamiseen sisältyi joukkoviestimissä esitettäväksi laadittu kampanja, johon kuului kaksi televisiomainosta, painettuja mainoksia, ulkomainoksia ja verkossa tarjottavia mainoksia. Lisäksi tehtiin mielipidekyselyitä ja laadittiin erityyppisiä painettuja julkaisuja sekä erityisesti tätä tarkoitusta varten laadittuja verkkosivuja. EKP:n ja Latvian keskuspankin järjestämän eurotiedotuskampanjan tarkoituksena oli tutustuttaa suuri yleisö ja käteistä rahaa työssään käsittelevät henkilöt euroseteleiden ja -kolikoiden ulkoasuun ja aitoustekijöihin sekä käteisrahan vaihtoon liittyviin tärkeimpiin seikkoihin ja päivämääriin. Tiedotuskampanjaan osallistuvat kumppanit (lähinnä pankit ja julkiset viranomaiset) saivat käyttöönsä EKP:n laatimaa sähköistä materiaalia, jota ne pystyivät käyttämään omassa tiedotustoiminnassaan tarpeisiinsa soveltuvaksi mukautettuna.

Aiempien euron käyttöönottojen tapaan EKP laati näkövammaisia varten ”puhuvan kortin” (korttiin asennettu MP3-tiedosto sisältää ääneen luettuina tarvittavat perustiedot euron käyttöönotosta valuuttana ja käteisrahana).

Yleisölle suunnattujen toimenpiteiden lisäksi pidettiin 12.9.2013 korkean tason kokous, joka oli suunnattu julkishallinnon, kansalaisyhteiskunnan ja tiedotusvälineiden edustajille ja johon osallistuivat EKP:n pääjohtaja, Latvian keskuspankin pääjohtaja, Latvian pääministeri ja valtiovarainministeri sekä Euroopan komission varapuheenjohtaja.

¹¹ EKP:n perussäännön artiklassa 49 määrätään, että EKP:n neuvoston on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kansalliset keskuspankit vaihtavat vastaavaan pariarvoon niiden valuuttojen seteleitä, joiden vaihtokurssit on lopullisesti kiinnitetty. Näin ollen EKP:n neuvosto hyväksyi 24.7.2006 ohjeen seteleiden vaihdosta.

EKP:n uusien toimitilojen tontin maisemointisuunnitelma pohjautuu englantilaisen puutarhan perusajatukseen, jonka mukaan kohteen täytyy sopia ympäröivään maisemaan ja korostaa luonnon kauneutta. Maisemoinnissa jäljitellään jokitasangon tyypillisiä elementtejä, ja Grossmarkthalle ja pilvenpiirtäjä sekä tontin toiminnalliset rakenteet sulautetaan polveilevaan puistomaisemaan. Tontille tulee yli 700 puuta (noin 25 eri puulajia). Maisemointisuunnitelmasta vastaa sveitsiläinen maisema-arkkitehtitoimisto Vogt.

LUKU 4

RAHOITUSJÄRJESTELMÄN VAKAUS JA YHDENTYMINEN JA EUROOPAN JÄRJESTELMÄRISKIKOMITEAN LIITTYVÄT TEHTÄVÄT

I RAHOITUSJÄRJESTELMÄN VAKAUS

Eurojärjestelmä tukee osaltaan luottolaitosten toiminnan ja rahoitusjärjestelmän vakautta valvo-
vien toimivaltaisten viranomaisten politiikan tuloksellista ja asiallista toteuttamista. EKP antaa lau-
suntoja Euroopan komissiolle sellaisissa asioissa, jotka liittyvät luottolaitosten toiminnan vakau-
den valvontaa ja rahoitusjärjestelmän vakautta koskevan EU:n lainsäädännön soveltamisalaan ja
täytäntöönpanoon. Lisäksi EKP tarjoaa hallinnollista, analyttistä, tilastollista ja logistista tukea
Euroopan järjestelmäriskikomitealle (EJRK). Marraskuusta 2014 lähtien EKP on vastuussa euro-
alueen suurimpien pankkiryhmien vakavaraisuuden valvonnasta, ja sillä tulee olemaan merkittä-
viä makrovakauseritysten tehtäviä. Näin ollen EKP vaikuttaa osaltaan huomattavasti euroalueen
rahoitusvakauteen.

I.1 RAHOITUSJÄRJESTELMÄN VAKAUDEN SEURANTA

EUROALUEEN PANKKISEKTORI

Osana sille kuuluvia tehtäviä EKP seuraa säännöllisesti rahoitusjärjestelmän vakauteen kohdistu-
via riskejä ja arvioi euroalueen rahoitusjärjestelmän kykyä kestää häiriöitä tiiviissä yhteistyössä
EKP:n rahoitusvakauserityksen (Financial Stability Committee) kanssa.¹ Tämän tärkeän tehtävän
painopiste on pankeissa, sillä ne ovat edelleen tärkeimpiä rahoituksen välittäjiä euroalueella. Kui-
tenkin myös muita rahoituslaitoksia, kuten vakuutusyhtiöitä, seurataan tarkasti. Valvonta kattaa
myös talouden muut sektorit, jotka ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa rahoituksenvälittäjänä toimi-
van pankkisektorin kanssa. Rahoitusmarkkinoiden, rahoitusmarkkinoiden infrastruktuurien ja mui-
den rahoituslaitosten merkityksen sekä niiden ja pankkien linkittyneisyyden vuoksi EKPJ seuraa
myös näiden rahoitusjärjestelmän osien haavoittuvuutta. On kehitetty riskien valvontaa ja arvioin-
tia tukevia analyysivälineitä ja -malleja. Näitä ovat erityisesti varhaisen varoittamisen mallit sekä
makrovakauseritysten välineet, joilla arvioidaan pankkisektorin häiriönsietokykyä.²

Euroalueen rahoitussektorin jännitteet olivat vähäisiä vuonna 2013, vaikka kansainväliset rahoit-
usmarkkinat heilahtelivat hieman kesän aikana. Heilahtelu johtui lähinnä Yhdysvaltojen rahapoli-
tiikan viritykseen liittyvien odotusten muutoksista. Euroalueen rahoitusmarkkinoiden kehityksessä
näkyi sopeutuksen jatkuminen euroalueen maissa. Tavoitteena oli vahvistaa julkisen talouden rahoit-
usasemaa ja poistaa talouskasvua rajoittavat rakenteelliset jäykkyydet. Samanaikaisesti sääntelyssä
saavutettu edistyminen vaikutti siihen, että pankkisektori kasvatti pääoma- ja likviditeettipuskurei-
taan. Se puolestaan paransi pankkijärjestelmän häiriönsietokykyä ja loi entistä kestävämmän pohjan
pankkien keskipitkän ja pitkän aikavälin kannattavuudelle. Yksi sääntelyn edistysaskelista oli Base-
lin pankkivalvontakomitean (Basel Committee on Banking Supervision) uusien vakavaraisuus- ja

1 Vuodesta 2004 lähtien EKP on julkaissut puolivuositain euroalueen rahoitusjärjestelmän vakautta koskevan raportin (Financial Stability Review).

2 Ks. "A macro stress testing framework for assessing systemic risks in the banking sector", *Occasional Paper* -sarjan julkaisu N:o 152, EKP, lokakuu 2013.

maksuvalmiusstandardien hyväksyminen EU:ssa. Nämä standardit otetaan osaksi lainsäädäntöä vakavaraisuusasetuksen ja vakavaraisuusdirektiivin muodossa (CRR/CRD IV). Niiden sisältämien säännösten soveltaminen alkoi 1.1.2014.

Euroalueen systemaattisesti merkittävien pankkiryhmien³ tulokset kehittyivät vaimeasti vuoden 2013 kolmena ensimmäisenä neljänneksenä. Tuloksia rasittivat luottotappiovaraukset, jotka olivat edelleen suuria, sekä tulojen hidas kasvu. Euroalueen pankkien korkokatteen kasvua hidastivat edelleen antolainauksen heikko tai negatiivinen kasvu sekä korkojen mataluus. Palkkio- ja toimitusmaksutuottojen sekä kaupankäynnistä saatujen tuottojen prosentuaalinen osuus pankkien taseesta kasvoi hieman vuoden aikana. Merkittävien pankkiryhmien kulu-tuotosuhde heikkeni vuoden 2013 ensimmäisellä puoliskolla. Suhdeluku kuitenkin kasvoi jälleen vuoden kolmannella neljänneksellä. Luottotappiovarausten suuruus näyttää liittyvän läheisesti talouden suhdannesykliin, ja luottotappiovaraukset olivat erityisen tuntuvia talousvaikeuksissa olevien maiden pankkien kohdalla.

Verrattain heikosta kannattavuudesta huolimatta euroalueen pankit ovat vahvistaneet pääomiaan. Euroalueen pankkien tilanteen koheneminen johtuu pääomien kasvusta ja riskipainotettujen saamisten vähenemisestä. Näiden kahden tekijän vaikutus vaihteli huomattavasti pankkiryhmittäin.

Pankkien rahoitusolot kohenivat, mutta rahoituksen markkinat olivat kuitenkin edelleen pirstaloituneet. Euroalueen pankkien etuoikeusasemaltaan parhaiden vakuudettomien joukkolainojen ja katettujen joukkolainojen liikkeeseenlasku oli vähäisempää kuin vuonna 2012, vaikka pankkien keskimääräiset rahoituskustannukset olivat lokakuun alussa alimmillaan yli kolmeen vuoteen kaikkien tärkeimpien velkainstrumenttien osalta. Talousvaikeuksissa olevien maiden pienet pankit maksoivat etuoikeusasemaltaan parhaan vakuudettoman velan uusista liikkeeseenlaskuista edelleen korkeampaa korkoa kuin isot pankit. Sitä vastoin maissa, jotka eivät olleet talousvaikeuksissa, isojen ja pienten pankkien maksamien korkojen ero ei ollut yhtä tuntuva. Samanaikaisesti etuoikeusasemaltaan huonompien velkapaperien liikkeeseenlasku, erityisesti suurten pankkien toimesta, vilkastui huomattavasti, joskin liikkeeseenlaskut olivat aiemmin olleet vähäisiä. Kyselytietojen⁴ perusteella rahoituksen tukumarkkinoiden vastapuolien luotonsaantiehtot (hinta ja muut ehdot) pysyivät vuoden toisella puoliskolla muuttumattomina. Vuoden 2013 ensimmäisellä puoliskolla ne kohenivat hieman. Pankkien rahoitustilannetta kohensi myös talletusten kasvun jatkuminen useimmissa maissa. Lisäksi markkinoiden pirstaloituneisuus väheni hieman – pirstaloituneisuus oli hidastanut talletusten kasvua joissain talousvaikeuksissa olevissa maissa. Lisäksi useimpien talousvaikeuksissa olevien maiden pankit vähensivät riippuvuuttaan keskuspankkirahoituksesta maksamalla takaisin kolmen vuoden pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa lainaamansa varat. Takaisinmaksujen määrä vaihteli kuitenkin pankkisektoreittain.

MUUT RAHOITUSLAITOKSET

Euroalueen suurten vakuutusyhtiöiden kannattavuuteen eivät ole tähän mennessä juurikaan vaikuttaneet rahoitus- ja talouskriisi tai tuottojen heikkous, sillä vakuutusyhtiöiden tuotot ovat olleet keskimäärin noin kaksi kertaa suuremmat kuin suurten ja monimutkaisten pankkiryhmien. Oman pääoman tuottoja tukivat sijoitustoiminnan tuottojen ja vakuutustoiminnan tulosten vahva kehitys. Vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnan tuottojen vahva kehitys näyttäisi johtuvan siitä, että suuret vakuutusyhtiöt hajauttavat sijoituksia huomattavasti. Vahva kehitys johtuu myös siitä, että vakuutusliiketoiminta on luonteeltaan pitkän aikavälin liiketoimintaa, jossa varat yleensä pidetään

3 Käsite kattaa noin 130 pankkia (ml. noin 90 emopankkia ja itsenäistä pankkia), joiden tällä hetkellä arvioidaan joutuvan EKP:n suoran valvonnan alaisiksi osana yhteistä valvontamekanismia (Single Supervisory Mechanism, SSM).

4 EKP käynnisti vuonna 2013 kyselytutkimuksen ”The survey on credit terms and conditions on euro-denominated securities financing and OTC derivatives markets”, joka toteutetaan neljännesvuosittain.

eräpäivään asti, minkä vuoksi sijoitustoiminnan tuotot eivät ole yhtä alttiita markkinoiden heilah-
teluille. Kannattavuutta heikensivät kuitenkin vuoden 2013 viimeisinä kuukausina aiheutuneet
vakuutustoiminnan tappiot, jotka johtuivat lähinnä Keski- ja Itä-Euroopan tulvista. Sijoitustoimin-
nan tuottojen kehitykseen ei edelleenkään vaikuttanut korkean luottoluokituksen saaneiden valtion
joukkolainojen tuottojen pienuus. Nämä joukkolainat muodostavat suurimman osan useiden euro-
alueen maiden vakuutusyhtiöiden sijoitussalkuista. Kansainvälisten velkamarkkinoiden heilah-
teluilla kesän aikana oli suurempi vaikutus euroalueen suurten vakuutusyhtiöiden pääomiin kuin
niiden kannattavuuteen. Tämä oli osoitus siitä, että vakuutusyhtiöt ovat alttiita tuottojen äkillisen
kasvun aiheuttamalle riskille, sillä se vaikuttaa omaisuuserien arvoon ja siten vakavaraisuuteen.

I.2 RAHOITUSJÄRJESTELMÄN VAKAUTTA KOSKEVAT JÄRJESTELYT

Rahoitusjärjestelmän vakautta koskevat EU:n järjestelyt edistyivät merkittävästi vuonna 2013.

Kesäkuussa 2012 Euroopan komissio antoi säädösehdotuksen, jonka tavoitteena on luoda yhden-
mukainen EU:n laajuinen luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisuke-
hys.⁵ Lausunnossaan⁶ EKP kannatti suurelta osin elvytys- ja kriisinratkaisukehystä. Se antaa
viranomaisten käyttöön yhteiset ja tehokkaat välineet ja valtuudet mm. pankkien kaatumisen hallin-
taan, ja samalla se varmistaa pankkien kriittisten toimintojen jatkuvuuden, suojelee julkisia varoja,
turvaa rahoitusvakauden ja mahdollistaa tarvittaessa osakkeenomistajien ja velkojien osallistumi-
sen elvytykseen ja kriisinratkaisuun. Vuonna 2013 EKP otti myönteisesti vastaan sen, että EU:n
neuvosto pääsi kesäkuussa sopimukseen säädösehdotuksesta.⁷ Euroopan parlamentti, Euroopan
komissio ja EU:n neuvosto ovat päättäneet kolminkeskiset neuvottelunsa. Osapuolet pääsivät sopi-
mukseen säädösehdotuksesta 12.12.2013.

Tuleva elvytys- ja kriisinratkaisukehys on keskeinen osa pankkiunionia. Heinäkuussa 2013 Euroo-
pan komissio antoi säädösehdotuksen⁸ yhteisestä kriisinratkaisumekanismista (Single Resolution
Mechanism, SRM), jossa on kaikkia pankkiunioniin osallistuvia EU:n jäsenvaltioita varten yhteinen
eurooppalainen viranomainen ja rahasto pankkien kriisinratkaisuun. EU:n neuvosto muodosti yleis-
näköyksen yhteisestä kriisinratkaisumekanismista Ecofin-neuvoston kokouksessa 18.12.2013.
Euroopan parlamentin talous- ja raha-asioiden valiokunta hyväksyi yhteistä kriisinratkaisumekani-
smia koskevat neuvottelutavoitteet 17.12.2013. Kolmenkeskeiset neuvottelut ovat nyt käynnissä, ja
asetus hyväksyttäneen nykyisellä lainsäädäntökaudella.

Lausunnossaan⁹ ehdotuksesta asetukseksi yhteisestä kriisinratkaisumekanismista EKP tuki täysin
yhteisen kriisinratkaisumekanismin perustamista, sillä se vahvistaa osaltaan talous- ja rahaliiton
rakenteita ja vakautta. Yhteinen kriisinratkaisumekanismi on välttämätön lisä yhteiselle valvon-
tamekanismille. Tämän vuoksi mekanismi on perustettava siihen mennessä, kun EKP ottaa hoi-
taakseen valvontavastuunsa kokonaisuudessaan. Tämän vuoksi EKP tuki voimakkaasti yhteistä
kriisinratkaisumekanismia varten suunniteltua aikataulua. Lisäksi asetusehdotus sisältää tehokkaan
kriisinratkaisun kolme olennaista osaa, jotka ovat: 1) yhteinen eurooppalainen järjestelmä, joka

5 Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisukehystä,
COM(2012) 280 final.

6 CON/2012/99. Lisätietoja tästä ja muista EKP:n lausunnoista on saatavissa EKP:n verkkosivuilta.

7 Esimerkiksi EKP:n pääjohtajan huomiot Euroopan parlamentin talous- ja raha-asioiden valiokunnan kuulemisissa 8.7.2013.

8 Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhdenmukaisten sääntöjen ja yhdenmukaisen menettelyn vahvistamisesta
luottolaitosten ja tiettyjen sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisua varten yhteisen kriisinratkaisumekanismin ja yhteisen
kriisinratkaisurahaston puitteissa sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta, COM(2013) 520
final.

9 CON/2013/76.

kattaa kaikki yhteiseen valvontamekanismiin osallistuvat jäsenvaltiot, 2) yhteisen kriisinratkaisumekanismin keskiössä oleva yhteinen eurooppalainen viranomainen, jolla on riittävät päätöksentekovaltuudet, jotta se voi toteuttaa kriisinratkaisutoimia euroalueen ja koko EU:n vakauden edun mukaisesti ja 3) yhteinen eurooppalainen rahasto, joka rahoitetaan yhteiseen kriisinratkaisumekanismiin kuuluvilta pankeilta etukäteen kerättävillä riskiperusteisilla maksuosuuksilla, joita tarvittaessa täydennetään jälkikäteen kerättävillä maksuosuuksilla.

EKP katsoi, että yhteisen kriisinratkaisumekanismin päätöksentekokyvyn ja äänestysääntöjen on oltava sellaiset, että ne varmistavat nopean ja tehokkaan päätöksenteon. Lisäksi kriisinratkaisuprosessiin osallistuvien viranomaisten tehtävät ja vastuut on määriteltävä tarkasti. Kriisinratkaisun käynnistävien olosuhteiden arvioinnista EKP totesi, että kriteerien täyttymisen arvioinnin tulisi olla yksin valvontaviranomaisen – eli EKP:n tai asianomaisen kansallisen valvontaviranomaisen – vastuulla. Lisäksi EKP katsoi, että sijoittajanvastuu on toteutettava ennen vuotta 2018, ja että yhteiset ja vahvat julkiset varautumisjärjestelyt on oltava valmiina, kun asetusehdotus astuu voimaan. Yhteisen kriisinratkaisuneuvoston kokoonpanoon liittyen EKP suositteli, että sillä tulisi olla avoin kutsu osallistua neuvoston kaikkiin kokouksiin tarkkailijana, jotta valvonta- ja kriisinratkaisutehtävien institutionaaliset vastuut pysyvät erillään.

Tarvitaan vahva yhteinen kriisinratkaisumekanismi. Lainsäätäjien odotetaan pääsevän sopimukseen mekanismista kolmenkeskisissä neuvotteluissaan. EKP katsoi, että EU:n neuvoston on tarpeen muuttaa yleisnäkemystään, jotta kriisinratkaisumekanismin hallintorakenne mahdollistaa tehokkaan pankkien kriisinratkaisun vaatimat nopeat ja tehokkaat toimet. Osapuolien on myös päästävä sopimukseen yhteisen kriisinratkaisumekanismin pääsystä tilapäisiin julkisen sektorin varautumisjärjestelyihin. Järjestelyt voisivat olla yhteiselle kriisinratkaisurahastolle myönnetty luotto. Jos laina nostetaan, myönnetty luotto katetaan täysin yksityisen sektorin varoilla. Yhteisen kriisinratkaisumekanismin tulevan kehityksen olisi luotava puitteet yhteisen kriisinratkaisumekanismin kriisinratkaisutoiminnon ja yhteisen valvontamekanismin valvontatoiminnon tiiviille yhteistyölle, jossa kuitenkin noudatetaan ja kunnioitetaan näiden instituutioiden vastuita. Yhteinen valvontamekanismi ja yhteinen kriisinratkaisumekanismi ovat olennainen osa pankkiunionin yhdenmukaistettua rahoituskehystä, joka auttaa katkaisemaan pankkien ja valtioiden väliset kytkökset ongelmista kärsivissä jäsenvaltioissa ja kääntää rahoitusmarkkinoiden pirstoutumisprosessin.

Vuonna 2013 EKP tuki edelleen vakausneuvoston (Financial Stability Board, FSB) työtä, joka koskee systeemisesti merkittävien rahoituslaitosten haitallisia ulkoisvaikutuksia, ja jonka tarkoituksena on ratkaista liian suuri kaatumaa -ongelma. Heinäkuussa 2013 vakausneuvosto julkaisi lisäohjeistuksen tehokkaista kriisinratkaisustrategioista, stressiskenaarioista, elvytyksen käynnistämisestä tekijöistä sekä kriittisten toimintojen määrittämisestä. Nämä ohjeet auttavat viranomaisia kehittämään ja panemaan täytäntöön vakausneuvoston elvytys- ja kriisinratkaisuvaatimukset. EKP tukee vakausneuvostoa, kun se laatii jatkotoimenpiteitä, jotka perustuvat G20-maiden Pietarissa syyskuussa 2013 pidettyyn kokoukseen. Erityisesti se tukee ehdotusta globaalilla tasolla systeemisesti merkittävien rahoituslaitosten tappioidenkantokyvystä, joka turvaa tallettajien ja velkojien aseman. Ehdotus laaditaan Brisbanessa marraskuussa 2014 pidettävää G20-maiden kokousta varten.

Lisäksi globaalilla tasolla systeemisesti merkittävien rahoituslaitosten entistä tiukempien tappionsietovaatimusten osalta EKP tuki edelleen Baselin komitean työtä arviointimenetelmien parantamiseksi. Päivitetyt arviointimenetelmät sekä raportointiohjeet julkaistiin heinäkuussa 2013.

Vuonna 2013 EKP antoi myös useita muita lausuntoja rahoitusjärjestelmän vakautta koskevista järjestelyistä.¹⁰

1.3 TYÖ YHTEISEN VALVONTAMEKANISMIN PERUSTAMISEKSI

EU:n neuvosto hyväksyi 15.10.2013 yhteistä valvontamekanismia koskevan neuvoston asetuksen (YVM-asetus)¹¹, joka tuli voimaan 3.11.2013. EKP ryhtyy 4.11.2014 hoitamaan asetuksen mukaisia uusia valvontatehtäviä, joiden tavoitteena on suojata luottolaitosten vakavaraisuutta ja niiden toiminnan turvallisuutta sekä rahoitusjärjestelmän vakautta Euroopassa.

Asetuksen tultua voimaan EKP:n neuvosto esitti Danièle Nouyn nimittämistä valvontaelimen puheenjohtajan tehtävään, ja Euroopan parlamentin hyväksyttyä EKP:n neuvoston esityksen Ecofin-neuvosto hyväksyi nimityspäätöksen joulukuussa. Valvontaelimen varapuheenjohtajaksi nimitettiin Sabine Lautenschläger helmikuussa 2014.

Valmistelut yhteisen valvontamekanismin perustamiseksi käynnistyivät kesällä 2012, ja niitä ohjasi korkean tason ryhmä, jonka puheenjohtajana toimi EKP:n pääjohtaja. Teknisistä valmisteluista huolehti valvontatyöryhmä (Task Force on Supervision). Jokaisella kansallisella toimivaltaisella viranomaisella oli edustajansa molemmissa ryhmissä. Lisäksi viestintää ja erityiskysymyksissä tehtävää yhteistyötä edistämään on perustettu hankeryhmä, jonka jäsenet ovat valvonnasta ja rahoitusjärjestelmän vakaudesta huolehtivien toimialojen johtajia EKP:stä ja eräiden kansallisten valvontaviranomaisten organisaatioista.

EKP loi myös rakenteet varmistukseksi, että valmistelutyö sen sisällä sujuu koordinoitusti. Sisäinen valvontaryhmä (Internal Group on Supervision) seuraa koko EKP:n YVM-suunnitelman etenemistä, ja valmistelutyön ja valvontamekanismin liittyvän rekrytoinnin tueksi on perustettu oma henkilöstöasioista huolehtiva ryhmä.

Valvontatyöryhmän johtamat tekniset valmistelutyöt jaettiin viiteen toimintalinjaan, joissa oli mukana EKP:n ja kansallisten valvontaviranomaisten edustajia. Ensimmäisellä toimintalinjalla karotoitettiin euroalueen pankkijärjestelmää. Kaikista yhteisessä valvontamekanismissa valvottavista laitoksista koottiin luettelo, jossa on yksityiskohtaiset tiedot euroalueen pankkiryhmien sisäisestä rakenteesta ja kokoonpanosta. Analyttisen työn tukena oli uusi tietokanta (ks. luvun 2 osa 4), johon koottujen tietojen pohjalta EKP valitsi YVM:n kattavan arvioinnin kohteena olevat laitokset.¹² Tiedoista on apua myös jaettaessa valvottavia mahdollisesti merkittäviin ja vähemmän merkittäviin laitoksiin ennen valvontamekanismin toiminnan alkamista.

Toisella toimintalinjalla EKP:n ja kansallisten valvontaviranomaisten lakiasiantuntijat laativat luonnoksen kehysasetukseksi, joka ohjaa YVM-asetuksen artiklan 6 täytäntöönpanoa käytännössä ja etenkin menetelmiä luottolaitosten merkittävyyden arviointia varten. Tulevassa kehysasetuksessa määritellään myös EKP:n ja kansallisten valvontaviranomaisten yhteistyömenettelyt valvontamekanismissa. Lisäksi suoritettiin oikeudelliset valmistelut asetusluonnoksesta esitettävää julkista kannanottoopyyntöä varten, ja kannanottoopyyntö esitettiin helmikuussa 2014. Lisäksi annettiin lainopillisia neuvoja, jotka koskivat muun muassa valvontamekanismin oikeudellisten ja institutionaalisten

10 Ks. esim. CON/2013/2, CON/2013/3, CON/2013/21 ja CON/2013/50.

11 Neuvoston asetus (EU) N:o 1024/2013, annettu 15 päivänä lokakuuta 2013, luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää politiikkaa koskevien erityistehtävien antamisesta Euroopan keskuspankille.

12 Tietoa kattavasta arvioinnista, EKP, lokakuu 2013 (julkaistu EKP:n verkkosivuilla).

järjestelyjen kehittämisen kannalta tärkeitä säädöksiä (aiheena esim. hallinnolliset seuraamukset) sekä useita pankkitoimintaan ja valvontaan liittyviä valvontamekanismin kannalta tärkeitä oikeudellisia asioita.

Kolmannella toimintalinjalla keskityttiin kehittämään yhteisen valvontamekanismin valvontamallia eli pankkivalvonnan prosesseja, menettelyjä ja menetelmiä. Suunnitteilla olevilla prosesseilla halutaan varmistaa, että kaikkia yhteisen pankkivalvonnan piirissä olevia luottolaitoksia valvotaan samalla tavalla ja yhtä hyvin. Lisäksi kehitettiin riskienarviointijärjestelmä ja päätettiin sen laajuudesta, peruseriaatteista, menetelmistä, tarvittavista tiedoista ja estimaattien vertailusta toteutuneeseen kehitykseen (back-testing). Menetelmissä yhdistyy joukko kvantitatiivisia indikaattoreita ja laadullista tietoa, ja ne on suunniteltu soveltumaan kaikkien valvontamekanismin piirissä olevien pankkien valvontaan. Myös valvontaan kuuluvaa pääoma- ja maksuvalmiusvaatimusten arviointia varten kehitettiin menetelmiä. Toimintalinjan toisena painopisteenä oli EKP:n ja kansallisten valvontaviranomaisten keskinäinen yhteistyö valvontamekanismissa. Valvontayhteistyötä varten määritettiin prosesseja ja menettelyjä. Merkittävät laitokset ovat yhteisten valvontaryhmien jatkuvassa valvonnassa. Valvontaryhmiä johdetaan EKP:stä käsin, ja niissä on mukana sekä EKP:n että kansallisten valvontaviranomaisten asiantuntijoita. Myös pankeissa tehtäviä tarkastuksia varten on luotu toimintatavat.

Neljännellä toimintalinjalla arvioitiin nykyisen valvonnan raportointimalleja ja kiinnitettiin erityistä huomiota saatavilla olevien tietojen tarkkuuteen, raportointitiheyteen ja toimitusviiveisiin sekä tietojen kattavuuteen ja konsolidointiin (eli siihen, miten suuren osan luottolaitoksista tiedot kattavat ja ovatko ne laitos- vai ryhmäkohtaisia). Tarkkojen luottoja koskevien tietojen saatavuutta valvontakäyttöön tutkittiin yhteistyössä EKP:n ja kansallisten valvontaviranomaisten tilasto-osastojen kanssa. Erityisesti tarkasteltiin euroalueen eri lainkäyttöalueilla sovellettavia erilaisia kirjanpitosääntöjä. Riskienarviointijärjestelmän käyttöön tarvittavia valvontatietoja kerättiin vuoden kuluessa kahdessa pilottihankkeessa.

Viidennen toimintalinjan tehtävänä oli ehdottaa menetelmiä saamisten laadun arviointia varten. Saamisten laadun arviointi kuuluu osana YVM-asetuksessa edellytettyyn kattavaan arviointiin. Kattava arviointi tehdään ainakin kaikista merkittäviksi katsotuista pankeista, ja siinä on kolme osaa: 1) Valvontanäkökulmasta tehtävässä riskiarviossa tarkastellaan taseiden tärkeimpiä riskejä, kuten likviditeetti- ja rahoitusriskejä sekä omavaraisuusasteen heikkenemiseen liittyviä riskejä. 2) Saamisten laadun arvioinnissa tarkastellaan saamisia pankkien taseissa 31.12.2013. 3) Stressitesti nojautuu saamisten laadusta tehtävään arvioon ja täydentää sitä ennakoimalla pankkien kykyä selviytyä häiriöistä.

Kattavan arvioinnin alkaessa marraskuussa 2013 perustettiin keskitetyt ja kansalliset hallintorakenteet, joiden avulla varmistetaan, että hallinto- ja päätöksentekoprosessit toimivat nopeasti ja tehokkaasti. Keskusrakenteen muodostavat valvontaelimelle raportoiva kattavan arvioinnin ohjauskomitea (jonka puheenjohtaja tulee EKP:stä ja jossa EKP:tä edustaa neljä edustajaa ja kansallisia toimivaltaisia viranomaisia kahdeksan korkean tason edustajaa), projektinhallinnan keskus-toimisto (joka sijaitsee EKP:ssä), laadunvarmistuksesta ja teknisestä tuesta vastaavat maaryhmät sekä stressitestiryhmä. Kansallisissa hallintorakenteissa on neljä keskeistä tasoa eli ohjauskomitea, projektinhallintatoimisto, tasearvioita tekevät tarkastusryhmät sekä laadunvarmistuksesta ja teknisestä tuesta vastaava ryhmä. EKP on nimittänyt konsulttiyhtiö Oliver Wymanin tukemaan EKP:n suoraan valvontaan tulevien merkittävien pankkien kattavan arvioinnin valmistelua ja toteutusta. Konsulttiyhtiö tukee EKP:tä arvioinnin johdossa ja koordinoinnissa sekä antaa rahoitusalan asiantuntemuksensa pohjalta neuvoja etenkin arviointimenetelmien hiomisessa. Vastuu kattavasta arvioinnista on viime kädessä EKP:n neuvostolla.

Vuonna 2014 työtä jatketaan muun muassa henkilöstöasioiden, valvontamaksujärjestelyjen, tietoteknisen infrastruktuurin, tietojen keruun, laadunhallinnan ja analyysin sekä tietojen hallinnan aloilla. Yhteiselle pankkivalvontamekanismille on luotu hallinto ja oikeudellinen perusta, ja vielä on varmistettava, että toimistotiloja on käytettävissä riittävästi. On myös käynnistetty useita aloitteita, joiden avulla valvontamekanismista ja sen toiminnasta pyritään kertomaan suurelle yleisölle. Jotta uudet valvontatehtävät pystytään hoitamaan, EKP:hen perustetaan neljä uutta pääosastoa ja valvontamekanismin sihteeristö. Uusille pääosastoille ja valvontamekanismin sihteeristöön rekrytoidaan työntekijöitä pitkin vuotta 2014.

Yhteisen pankkivalvontamekanismin valmistelut ovat toistaiseksi edenneet hyvin ja riittävän nopeasti, jotta EKP voi ryhtyä hoitamaan uusia tehtäviään marraskuussa 2014.

2 EUROOPAN JÄRJESTELMÄRISKIKOMITEAN TOIMINTAAN LIITTYVÄT TEHTÄVÄT

2.1 ORGANISAATIO

Euroopan järjestelmäriskikomitea (EJRK) vastaa EU:n rahoitusjärjestelmän makrovakauden valvonnasta ja pyrkii siten omalta osaltaan ehkäisemään ja minimoimaan rahoitusvakautta uhkaavia järjestelmäriskejä. EJRK:n työssä on mukana edustajia EKP:stä, EU:n jäsenvaltioiden kansallisista keskuspankeista ja valvontaviranomaisista, Euroopan valvontaviranomaisista, Euroopan komissiosta sekä talous- ja rahoituskomiteasta, ja nämä organisaatiot ovat edustettuina myös EJRK:n hallintoneuvostossa ja eräissä alarakenteissa.

EJRK:n juoksevista tehtävistä vastaa oma 28-henkinen sihteeristö, joka saa EKP:ltä analyttistä, tilastollista, logistista ja hallinnollista tukea. Lisäksi jäsenorganisaatiot lähettävät asiantuntijoitaan komennuksille EJRK:hon, ja muiden EU:n toimielinten ja Euroopan valvontaviranomaisten kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä.

EJRK kartoittaa ja seuraa järjestelmäriskejä koko EU:n rahoitusjärjestelmässä. Se analysoi sekä suhdannevaihteluun että järjestelmän rakenteiden heikkouksiin liittyviä riskejä. Erityistä huomiota kiinnitetään kytköksiin makrotaloustilanteen synkkenemisen ja rahoitusjärjestelmän heikkouksien välillä. Tarkastelun kohteena ovat valtiontalouden ja finanssisektorin välinen suhde, toimijoiden keskinäiset kytkökset ja ongelmien leviämisen riski (esimerkiksi pankkien kaupankäyntiverkostoissa ja luottoriskinvaihtosopimusten kuvastaman vastapuoliriskin myötä), sektorikohtaiset riskit, varjopankkitoiminta, arvopaperipohjaiset rahoitustaloustoimet sekä infrastruktuurit.

Vuonna 2013 EJRK keskittyi kehittämään makrovakauden valvontaa varten tavoitteita, välineitä ja indikaattoreita. Tärkeimpiä aiheita olivat maksuvalmius, kiinteistömarkkinat sekä vastasykliset ja järjestelmäriskin varalta kerättävät puskurit. EJRK julkaisi 15.6.2013 suosituksen makrovakaupolitiikan välitavoitteista ja välineistä (EJRK/2013/1)¹³. Suositukseen sisältyi ohjeellinen luettelo makrovakaavälineistä, joita jäsenvaltioiden tulisi ottaa käyttöön.

13 EUVL C 170, 15.6.2013, s. 1.

EJRK vei vuoden aikana päätökseen valuuttamääräistä luotonantoa koskevan suosituksensa (EJRK/2011/1¹⁴) noudattamisarvioinnin, jonka tuloksena oli, että suositusta oli noudatettu hyvin jäsenvaltioissa. Arviointi tehdään uudelleen, kun luottoehdot palautuvat kriisiä edeltäneelle tasolle. EJRK käynnisti vuonna 2013 myös kansallisten viranomaisten makrovakauspoliittisia valtuuksia koskevan suosituksensa (EJRK/2011/3¹⁵) noudattamisen arvioinnin.

EJRK täyttää tilivelvollisuutensa useiden kanavien välityksellä. Vuonna 2013 EJRK:n puheenjohtaja oli mm. kolmeen otteeseen Euroopan parlamentin talous- ja raha-asioiden valiokunnan kuultavana.

EJRK julkaisi vuoden 2012 vuosikertomuksensa 8.7.2013. Samana päivänä EJRK:n puheenjohtaja toimitti EU:n viranomaisille avoimen kirjeen, joka koski tulevaa EJRK:n toimenkuvan arviointia. Kirjeen liitteenä oli korkean tason työryhmän raportti, jonka olivat laatineet EKP:n varapääjohtaja Vítor Constâncio, EJRK:n neuvoo-antavan teknisen komitean puheenjohtaja Stefan Ingves ja neuvoo-antavan tieteellisen komitean puheenjohtaja André Sapir.

2.2 ANALYYTTINEN, TILASTOLLINEN, LOGISTINEN JA ORGANISATORINEN TUKI EJRK:LLE

EKP tarjosi EJRK:lle myös vuonna 2013 sen tarvitsemat sihteeristöpalvelut eli antoi analyyttistä, tilastollista, logistista ja organisatorista tukea. EJRK:n kolmantenakin toimintavuonna EKP avusti EU:n laajuisten järjestelmäriskien kartoittamisessa, seurannassa ja arvioinnissa.

ANALYYTTINEN TUKI

Kuten edellisinäkin vuosina, EKP avusti analyyttisellä tuellaan EJRK:ta tämän laatiessa säännöllisiä raportteja EU:n rahoitusjärjestelmään kohdistuvista järjestelmäriskeistä sekä niiden mahdollisista vaikutuksista.

EJRK pystyy hyödyntämään EKP:n asiantuntemusta sekä markkinoilta koottua tietoa eritoten järjestelmäriskien arvioinnissa. Järjestelmäriskien säännöllisessä valvonnassa ja arvioinnissa nojautaan myös EJRK:n jäsenorganisaatioilta saatuun tietoon. Järjestelmäriski-indikaattorit ja ennakkovaroitussjärjestelmät ovat tärkeitä EJRK:n riskienvalvontaa tukevia analyyttisiä välineitä. Riskien arvioinnissa käytetään erityisesti makrovakauden stressitestausvälineitä sekä analysoidaan häiriöiden leviämisyliä. Näin pyritään selvittämään tarkasteltavien riskien mahdollinen ja suhteellinen vakavuus.

EKP osallistui myös monin tavoin EJRK:n työhön järjestelmäriskien arvioimiseksi sekä sääntelyä ja säädösehdotuksia koskevien suositusten valmisteluun. EKP on hiljattain osallistunut toimintaan viidellä uudella työsaralla¹⁶, joilla on kehitetty makrovakauden valvontavälineistöä ja käsitelty EJRK:lle uusissa vakavaraisuusdirektiivissä ja -asetuksessa (CRD IV -paketti) annettuja valvontatehtäviä. Näillä EJRK:n välinetyöryhmän alaisuuteen perustetuilla työsarilla käsitellään institutionaalisia kysymyksiä, makrovakaussvälineiden (ml. indikaattorit) käytön aloittamista, mukauttamista ja lopettamista sekä järjestelmäriskien ehkäisemistä ja minimointia. EKP toimi lisäksi puheenjohtajana välinetyöryhmän alaisessa asiantuntijaryhmässä, joka valmistelee vastasyklisille pääomapuskureille asetettavia vaatimuksia koskevaa ohjeistusta.

14 EUVL C 342, 22.11.2011, s. 1.

15 EUVL C 41, 14.2.2012, s. 1.

16 Työsarkoina ovat 1) kiinteistömarkkinoiden seurantavälineet, 2) likviditeetin seurantavälineet, 3) järjestelmäriskien sekä järjestelmäriskien kannalta merkittävien pankkien seurantavälineet, 4) joustopaketti ja 5) välineiden koordinoitupakettien luominen.

EKP arvioi käytettävissä olevaa analyysivälineistöä säännöllisesti yhdessä kansallisten keskuspankkien sekä kansallisten ja Euroopan valvontaviranomaisten kanssa (EJRK:n neuvoa-antavan teknisen komitean ja sen alarakenteiden kautta) ja pyrkii jatkuvasti parantamaan analyysivalmiuksiaan. Uusia analyttisiä välineitä kehitetään tarvittaessa havaittujen puutteiden korjaamiseksi.

Tässä työssä makrovakauden valvontaa käsittelevä EKPJ:n tutkimusverkosto¹⁷ on merkittävässä osassa. Tähän mennessä tutkimusverkosto on keskittynyt työssään kolmeen pääsarkaan: 1) makrotason mallit, joissa tarkastellaan rahoitusvakauden ja kokonaistalouden tilan välistä yhteyttä, 2) ennakkovaroitussjärjestelmät ja järjestelmäriski-indikaattorit sekä 3) häiriöiden leviämiskäytännön arviointi.

EKP järjesti marraskuussa 2013 työpajaseminaarin, jossa käsiteltiin ennakkovaroitussvälineitä ja muita makrovakaupolitiikkaa tukevia välineitä. Seminaariin osallistui makrovakauden valvontaa käsittelevän EKPJ:n tutkimusverkoston ja vastasyklisille pääomapuskureille asetettavia vaatimuksia käsittelevän asiantuntijaryhmän jäseniä, ja siinä tuotiin yhteen tutkimus- ja politiikkanäkökohtia.

TILASTOLLINEN TUKI

Myös vuonna 2013 EKP ja kansalliset keskuspankit antoivat EJRK:lle tilastollista tukea useiden kanavien välityksellä. Järjestelmäriskien määrittämiseksi, arvioimiseksi ja minimoimiseksi on tärkeää koota ja jakaa luotettavia tilastoja.

EKP toimitti EJRK:lle edelleen monenlaisia EKPJ:n tilastoja ja muita tietoja päätöksen EJRK/2011/6¹⁸ mukaisesti. EKP ja Euroopan valvontaviranomaiset pyrkivät tiiviissä yhteistyössä parantamaan Euroopan valvontaviranomaisten EKP:lle toimittamien valvontatietokoonnoston laatua. Lisäksi EKP pyrki varmistamaan, että Euroopan valvontaviranomaiset ja EJRK saavat käyttöönsä julkaisemattomia EKPJ:n tilastotietoja, jotka eivät kuulu salassapitovelvollisuuden piiriin. EKPJ:n, EJRK:n ja Euroopan valvontaviranomaisten väliselle tietojenvaihdolle on luotu pohjaa mm. EJRK:n tilastotietoforumilla (Contact Group on Data), joka tukee organisaatioiden välistä yhteistyötä tilastojen tarkoituksenmukaisuuden, luotettavuuden ja ajantasaisuuden parantamiseksi.

EKP tukee tilastoalan asiantuntemuksellaan edelleen riskien valvonta- ja arviointityötä EJRK:ssa. Se laatii neljännesvuosittain makrovakauskatsauksen, joka sisältää yksityiskohtaista tilastotietoa EU:n ja sen jäsenvaltioiden rahoitusjärjestelmiä uhkaavista erilaisista järjestelmäriskeistä. Vuonna 2013 alettiin laatia neljännesvuosittaisen katsauksen lisäksi puolivuositaisia yleisarvioita EU:n kansallisiin pankkijärjestelmiin kohdistuvista riskeistä. Tarkoituksena on edistää keskustelua maiden välisistä eroista pankkijärjestelmien kehityksessä.

EKP oli myös mukana EJRK:n riskikojelaudan tarkistus- ja jatkokehitystyössä. Riskikojelautaa pyritään kehittämään EU:n rahoitussektorin riskien mukaan. Riskikojelauta sisältää tilastotietoa rahoitusjärjestelmän riskeistä ja heikkouksista, joten se on tärkeä väline EJRK:n viestinnässä ja sillä on suuri merkitys varmistettaessa, että tilivelvollisuus suurelle yleisölle täytetään. EJRK:n riskikojelauta on maaliskuusta 2013 alkaen ollut nähtävissä myös EKP:n Statistical Data Warehouse -tilastopalvelussa.¹⁹

¹⁷ EKP:n neuvosto hyväksyi tutkimusverkoston perustamisen vuonna 2010. Verkostossa pyritään kehittämään keskeistä käsitteistöä sekä malleja ja välineitä, joilla voidaan tuottaa makrovakaussvalvontaa EU:ssa parantavia tutkimustuloksia.

¹⁸ EUVL C 302, 13.10.2011, s. 3

¹⁹ Ks. osio ”Reports” Statistical Data Warehouse -palvelun sivustossa <http://sdw.ecb.europa.eu>.

3 RAHOITUSMARKKINOIDEN SÄÄNTELY JA VALVONTA

3.1 PANKKITOIMINTA

Vuonna 2013 EKP osallistui edelleen rahoitusmarkkinoiden sääntelyä ja valvontaa koskevaan kansainväliseen ja EU-tason työhön.

EU:n rahoitusjärjestelmän häiriönsietokyvyn parantamisessa otettiin merkittävä askel vuonna 2013, kun Baselin pankkivalvontakomitean (Basel Committee on Banking Supervision) uudet kansainväliset vakavaraisuus- ja maksuvalmiusstandardit pantiin täytäntöön EU:ssa vakavaraisuusasetuksen ja vakavaraisuusdirektiivin muodossa (CRR/CRD IV)²⁰. Asetuksen säännökset ovat suoraan sovellettavissa kaikissa jäsenvaltioissa 1.1.2014 lähtien. Ne muodostavat yhteisen säännösten (ns. sääntökirja) rahoitusmarkkinoiden sääntelylle ja valvonnalle EU:ssa. Sillä varmistetaan, että kaikkiin rahoituslaitoksiin, jotka tarjoavat rahoituspalveluita sisämarkkinoilla sovelletaan samoja vakavaraisuussääntöjä. Yhteinen säännöstö tarjoaa myös vankan perustan yhteisen valvontamekanismin sääntöjen yhtenäiselle soveltamiselle. Yhteinen valvontamekanismi (Single Supervisory Mechanism) aloittaa täysipainoisen toimintansa marraskuussa 2014 (lisätietoja, ks. tämän luvun osa 1).

Keskuspankin näkökulmasta uusien maksuvalmiussääntöjen suunnittelu ja kalibrointi on erityisen tärkeää, sillä uudet vaatimukset saattavat vaikuttaa rahapolitiikan harjoittamiseen ja rahamarkkinoiden toimintaan. Näin ollen EKP tekee parhaillaan seurantatyötä arvioidakseen sekä maksuvalmiusvaatimuksen (liquidity coverage ratio, LCR) ja pysyvän varainhankinnan vaatimuksen (net stable funding ratio, NSFR) vaikutuksia. EKP on osallistunut Baselin pankkivalvontakomitean työhön, jotta varmistetaan, että maksuvalmiusvaatimus reagoi tarkoituksenmukaisesti keskuspankkilikviditeetin lisäämiseen ja vähentämiseen. Baselin komitean tammikuussa 2013 julkaisemassa tarkistetussa maksuvalmiusvaatimuksessa on otettu huomioon EKP:n näkemykset.²¹ EU:n tasolla vakavaraisuusasetus antaa Euroopan pankkiviranomaiselle valtuudet laatia ohjeita ja arvioita maksuvalmiussääntelystä. Euroopan pankkiviranomaiselle on esimerkiksi annettu tehtäväksi arvioida maksuvalmiusvaatimuksen taloudellisia vaikutuksia ja raportoida likvidien varojen asianmukaisista yhdenmukaisista määritelmistä. Koska maksuvalmiussääntelyn ja rahapolitiikan vuorovaikutusta on arvioitava huolellisesti, EKP osallistuu tähän työhön, joka tulee myös näkymään säädöksessä, joka laaditaan vuoden 2014 aikana. Pysyvään varainhankinnan vaatimukseen liittyen Euroopan pankkiviranomainen kerää parhaillaan tietoa tämän vaatimuksen seurantaan. Jatkotyö etenee Baselin komitean tekemän työn edistymisen mukaisesti.

20 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 575/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista ja asetuksen (EY) N:o 648/2012 muuttamisesta; Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/36/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta.

21 21 Basel III -maksuvalmiussääntöjen mukaan maksuvalmiusvaatimus otetaan käyttöön asteittain niin, että se on 60 % vuonna 2015 ja maksuvalmiusvaatimus nousee 10 % joka vuosi, kunnes se on 100 % vuonna 2019. EU:n vakavaraisuusasetuksen mukaan maksuvalmiusvaatimuksen käyttöönotto olisi nopeampaa – vaatimus olisi otettava täysimääräisesti käyttöön vuoteen 2018 mennessä.

3.2 ARVOPAPERIT

EKP oli vuonna 2013 erittäin aktiivinen arvopaperien sääntelyyn liittyvissä toimenpiteissä.

Vertailuarvojen manipuloinnista vuonna 2012 saatujen viitteiden seurauksena EKP on osallistunut aktiivisesti vertailuarvojen uudistusta koskevaan työhön, jota ovat tehneet Euroopan komissio, Euroopan pankkiviranomainen, Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen sekä kansainvälinen arvopaperimarkkinavalvojen järjestö (International Organization of Securities Commissions).

Loppukäyttäjät ovat viime kädessä itse vastuussa heille paremmin sopivien viitekorkojen valinnasta. Viitekorkojen systemisen merkittävyyden vuoksi on kuitenkin perusteltua, että keskuspankit osallistuvat aktiivisesti uudistusprosessiin, jotta voidaan säilyttää euroalueen keskeisten viitekorkojen luotettavuus, eheys ja edustavuus. EKP on ollut mukana tässä työssä, ja se on: 1) osallistunut sääntelyviranomaisten järjestämiin julkisiin kuulemisiin, 2) lähettänyt julkisia muistutuksia pankeille, jotta ne toimisivat vastuullisesti ja ottaisivat yhteisvastuun keskeisten viitekorkojen toimivuuden turvaamisesta ja siten estävät rahoitusmarkkinoiden toiminnan mahdolliset häiriöt tilanteessa, jossa sääntelyä hiotaan, 3) edistänyt markkinavetoisia hankkeita, joiden tarkoituksena on arvioida eri vaihtoehtoja nykyisten viitekorkojen, erityisesti euriborkoron uudistamiseksi, ja kerätä euriborkoron hallinnoijalle (Euribor-EBF) rahamarkkinatransaktiotietoja, jotta voidaan varmistaa transaktioihin perustuvan viitekoron toteutettavuus vakuudettomilla rahamarkkinoilla, ja 4) osallistunut vakausneuvoston perustamaan vertailuarvouudistuksen julkisen sektorin ohjausryhmään (Official Sector Steering Group).²² Vuonna 2013 EKP laati myös lausunnon Euroopan komission ehdotuksesta asetukseksi indekseistä, joita käytetään rahoitusinstrumentin tai rahoitussopimuksen vertailuhintana.²³

EKP osallistui myös varjopankkitoiminnan sääntelyn kansainvälisiin tehostamishankkeisiin osallistumalla politiikkaa ja sääntelyä koskevaan keskusteluun vakausneuvostossa. EKP mm. osallistui varjopankkitoiminnan yleisvalvonnan ja sääntelyn vahvistamiseksi tarkoitettujen suositusten uudelleenarviointiin. Vakausneuvosto julkaisi uudet suositukset 29.8.2013.²⁴ Suositukset luovat puitteet sille, kuinka puututaan riskeihin, joita muut varjopankkiyhteisöt kuin rahamarkkinarahastot ja arvopapereilla toteutettavat rahoitustransaktiot aiheuttavat rahoitusjärjestelmän vakaudelle. Vakausneuvoston suosituksissa korostettiin myös, että repo-operaatioiden ja arvopapereiden lainastransaktioiden avoimuutta olisi lisättävä, koska ne ovat tärkeitä rahapolitiikan toteuttamisen ja rahoitusjärjestelmän vakauden kannalta. Tässä yhteydessä EKP tutkii mahdollisuutta perustaa eurooppalainen vakuudellisen rahoituksen tietokanta, jossa otetaan huomioon tarve rahoittaa nykyisiä markkinainfrastruktuureja ja vähentää raportointitaakkaa.

3.3 TILINPÄÄTÖS

Vuonna 2013 EKP osallistui edelleen tilinpäätösstandardeja koskevaan työhön eri foorumeilla, kuten Baselin pankkivalvontakomitean ja Euroopan pankkiviranomaisen alarakenteissa.

Koko vuonna kansainvälinen tilinpäätösstandardilautakunta (International Accounting Standards Board, IASB) ja Yhdysvaltain tilinpäätösstandardilautakunta (Financial Accounting Standards

²² Lisätietoja EKP:n hankkeista, jotka koskevat viitekorkojen uudistamista, ks. lokakuun 2013 Kuukausikatsauksen artikkeli ”Reference interest rates: role, challenges and outlook”.

²³ CON/2014/2.

²⁴ Asiakirjat ovat saatavissa osoitteesta <http://www.financialstabilityboard.org>

Board, FASB) jatkoivat työtä tilinpäätösstandardiensa yhdenmukaistamiseksi. Työ liittyi rahoitusvälineitä koskevan hankkeen loppuunsaattamiseen, ml. rahoitusomaisuuden ja velkojen luokittelu ja arvostaminen, arvonalentuminen ja suojauslaskenta sekä leasingsaamiset.

Rahoitusinstrumenttien tilinpäätöskäsittelyllä on merkitystä rahoitusjärjestelmän vakauteen, sillä se saattaa aiheuttaa heilahteluja pankkien tuloslaskelmiin ja siten lisätä rahoitusjärjestelmän myötäsiklisyyttä. Arvonalentumista koskevien ehdotusten tavoitteena on ratkaista odotettavissa olevien luottotappioiden tilinpäätöskäsittelyyn liittyvä ”liian vähän liian myöhään” -ongelma. Kansainvälisen tilinpäätösstandardilautakunnan ja Yhdysvaltain tilinpäätösstandardilautakunnan näkemykset tässä asiassa eroavat vielä merkittävästi, joten tämän hankkeen ei odoteta valmistuvan ennen vuoden 2014 ensimmäistä puoliskoa.

Kansainvälinen tilinpäätösstandardilautakunta julkaisi uuden suojauslaskentastandardin vuoden 2013 lopussa. Sen tavoitteena on lisätä sijoittajien kykyä ymmärtää riskienhallintaa sekä arvioida tulevan kassavirran kokoa, ajoitusta ja epävarmuutta, ja siten edistää rahoitusjärjestelmän vakautta.

Leasingsopimusten tilinpäätöskäsittely on myös tärkeätä rahoitusjärjestelmän vakauden kannalta, sillä se vaikuttaa todennäköisesti pankkien omavaraisuusasteen laskentaan Basel III -vakavaraisuussäännöstyössä. Kansainvälinen tilinpäätösstandardilautakunta ja Yhdysvaltain tilinpäätösstandardilautakunta tarkastelevat tätä kysymystä, ja EKP seuraa näitä neuvotteluja tiiviisti.

4 RAHOITUSMARKKINOIDEN YHDENTYMINEN

Eurojärjestelmä ja EKPJ edistävät Euroopan rahoitusmarkkinoiden yhdentymistä, sillä ne 1) lisäävät tietoisuutta rahoitusmarkkinoiden yhdentymisestä ja seuraavat yhdentymistä, 2) edistävät yksityisen sektorin toimenpiteitä edesauttamalla yhteistoimintaa, 3) toimivat neuvonantajana rahoitusjärjestelmän lainsäädäntö- ja sääntelyjärjestelmässä sekä antavat suoria määräyksiä ja 4) tarjoavat rahoitusmarkkinoiden yhdentymistä tukevia keskuspankkipalveluja.

TIETOISUUDEN LISÄÄMINEN JA RAHOITUSMARKKINOIDEN YHDENTYMISEN SEURANTA

Vuodesta 2007 lähtien EKP on julkaissut vuosittaisen raportin ”Financial integration in Europe”²⁵. Vuoden 2013 raportissa on uusi luku, jossa käsitellään institutionaalisia uudistuksia rahoitusjärjestelmän yhdentymisen näkökulmasta. Luvussa tarkastellaan erityisesti päätöstä perustaa pankkiunioni sekä yhteisen valvontamekanismin (Single Supervisory Mechanism, SSM) perustamisen virstanpylväitä. Raportissa tarkastellaan myös: 1) euroalueen rahoitusjärjestelmän yhdentymisen viimeaikaista kehitystä, 2) eurojärjestelmän toimenpiteitä rahoitusjärjestelmän yhdentymisen alalla, 3) euroalueen rahamarkkinoiden segmentoitumista matalan korkotason ympäristössä, 4) euromääräisten vähittäismaksumarkkinoiden yhdentymistä, 5) sektoritilinpitoa ja euroalueen tasapainon palauttamista sekä 6) vertaillaan Euroopan ja Yhdysvaltojen rahamarkkinoiden rakenteita ja niiden erojen vaikutuksia rahoitusjärjestelmän yhdentymiseen.

EKP ja Euroopan komissio järjestivät 25.4.2013 yhteisen konferenssin käynnissä olevien uudistusten vaikutuksista rahoitusmarkkinoiden yhdentymiseen ja vakauteen (Financial integration and stability: the impact of ongoing reforms on financial integration and stability). Konferenssi tarjosi näiden instituutioiden edustajille sekä muille osallistujille mahdollisuuden keskustella rahoitusmarkkinoiden yhdentymisen ja vakauden tämänhetkisestä kehityksestä. Yksi konferenssin

²⁵ Raportit ovat saatavissa EKP:n verkkosivuilta.

tärkeimmistä johtopäätöksistä oli, että huolimatta siitä, että vuonna 2012 saavutettiin edistymistä rahoitusjärjestelmän yhdentymisessä, rahoitusmarkkinoilla on edelleen epävarmuutta. Tämän vuoksi tarvitaan edelleen edistymistä pankkiunionin perustamiseksi.

Rahoitusmarkkinoiden yhdentymisen seurannassa käytettävät kvantitatiiviset indikaattorit arvioitiin ja päivitettiin yksityiskohtaisesti vuonna 2013. Yhdentymistä kuvaavat tilastoindikaattorit päivitetään ja julkaistaan puolivuositain EKP:n verkkosivuilla.

EKP YKSITYISEN SEKTORIN TOIMINNAN EDISTÄJÄNÄ

SEPA

Yhtenäistä euromaksualuetta koskevan hankkeen (Single Euro Payments Area, SEPA) tavoitteena on luoda euromääräisten vähittäismaksupalvelujen yhdentyneet Euroopan laajuiset markkinat, joilla maasta toiseen suoritettavien maksujen ja kotimaisten maksujen suorittaminen ei eroa toisistaan. Vuonna 2013 hankkeessa lähestyttiin virstanpylvästä eli päivämäärää 1.2.2014, johon mennessä olemassa olevat kansalliset tilisiirrot ja suoraveloitukset on korvattava SEPA-vaatimukset täyttävillä vaihtoehdoilla.²⁶ Jotta siirtyminen tapahtuisi ajallaan, eurojärjestelmä lisäsi siirtymätöimien seuranta ja tukemista vuonna 2013. EKP julkaisi maaliskuu- ja lokakuussa 2013 SEPA-siirtymäraportin, jossa kuvataan yhtenäiseen euromaksualueeseen siirtymisessä saavutettua edistymistä ja annetaan ohjeita markkinoille. Viestintää lisättiin, sillä tarkoituksena oli edistää erityisesti kansalaisten sekä pienten ja keskisuurten yritysten tietoisuutta SEPAan siirtymisestä. Eurojärjestelmä keräsi kvantitatiivisia ja kvalitatiivisia tietoja, joilla seurattiin kansallisten yhteisöjen valmiutta ja niiden siirtymätahtia. Useat maat ovat päättäneet siirtyä yhtenäiseen euromaksualueeseen ”kertarysäyksellä” (big bang), minkä vuoksi eurojärjestelmä varoitti osapuolia maksamisen koko palveluketjun riskeistä, jotka koskevat mm. suuria laskuttajia, julkishallintoa, yrityksiä ja kansalaisia. EKP:n indikaattorit euroalueen tilisiirroista ja suoraveloituksista osoittavat, että joulukuussa 2013 SEPA-tilisiirtojen osuus kaikista tilisiirroista oli 73,8 %, ja SEPA-suoraveloitusten osuus kaikista suoraveloituksista oli 41,0 %.

Euroopan komissio totesi, että vaikka SEPAan siirtyminen oli nopeutunut, on epätodennäköistä, että se saataisiin päätökseen 1.2.2014 mennessä. Näin ollen komissio julkaisi 9.1.2014 ehdotuksen EU:n asetukseksi, jonka mukaan maksupalvelujen tarjoajat voivat edelleen käsitellä kansallisten käytäntöjen mukaisia maksuja kuuden kuukauden siirtymäkauden aikana. EKP ei kyseenalaistanut komission ehdotusta, mutta 9.1.2014 julkaistussa lehdistötiedotteessa EKP kehotti kaikkia markkinaosapuolia saattamaan SEPA-standardeihin siirtymisen päätökseen alkuperäiseen määräaikaan mennessä. EKP:n lausunto säädösehdotuksesta julkaistiin 22.1.2014.²⁷ Asetusluonnos annettiin Euroopan parlamentille ja neuvostolle pohdittavaksi helmikuussa 2014.

Vuonna 2013 SEPA-neuvosto²⁸ keskusteli useista asioista, jotka koskivat SEPAan siirtymistä, maksujärjestelmiä ja innovaatioita sekä niihin liittyvää EU-lainsäädäntöä. Koska 1.2.2014 alkoi uusi vaihe eurooppalaisten vähittäismaksujen yhdentymisessä, myös hallintoa koskevia asioita oli arvioitava. Vuoden aikana EKP, Euroopan komissio ja muut sidosryhmät vaihtoivat mielenkiintoja siitä, kuinka näissä asioissa tulisi edetä. Joulukuussa 2013 EKP ilmoitti perustaneensa

26 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 260/2012, annettu 14 päivänä maaliskuuta 2012, euromääräisiä tilisiirtoja ja suoraveloituksia koskevista teknisistä ja liiketoimintaa koskevista vaatimuksista sekä asetuksen (EY) N:o 924/2009 muuttamisesta.

27 CON/2014/3.

28 SEPA-neuvosto koostui sidosryhmien edustajista, ja sen puheenjohtajina toimivat yhteistyössä EKP ja Euroopan komissio. Neuvoston tavoitteena oli edistää yhdentyneiden euromääräisten vähittäismaksu-markkinoiden syntymistä varmistamalla kaikkien osapuolien mahdollisuus osallistua hankkeeseen täysipainoisesti ja edistämällä yhteisymmärrystä otettaessa seuraavat askeleet kohti yhtenäistä euromaksualuetta.

euromaksualueen vähittäismaksuneuvoston (Euro Retail Payments Board). Neuvosto korvaa SEPA-neuvoston, ja sillä on laajemmat valtuudet ja enemmän jäseniä ja sen toiminta on entistä tavoitteellisempaa.

Edistymistä tarvitaan kuitenkin vielä maksukorttien käytössä yhtenäisellä euromaksualueella. Vuonna 2013 pidetyssä toisessa SEPA-korttien standardisointifoorumissa (Forum on SEPA Cards Standardisation) eurojärjestelmä ilmaisi kantansa, että korttien yhteentoimivuutta tarvitaan. Eurojärjestelmä seurasi osapuolten edistymistä maksupäätteiden turvallisuusarviointi- ja sertifiointijärjestelmän laadinnassa. Eurojärjestelmän toimet koskivat myös korttimaksujen innovaatioita, erityisesti älypuhelinien käyttöä korttimaksujen hyväksymisessä.

SEPA-maksuvälineet perustuvat yhteisiin käytäntöihin, teknisiin standardeihin ja turvallisuusvaatimuksiin, ja ne luovat perustan innovatiivisille koko Euroopan kattaville maksusovelluksille. Tästä näkökulmasta eurojärjestelmä analysoi muiden kuin maksutilejä pitävien pankkien, ns. kolmansien osapuolten, tarjoamia maksamisen palveluja ja keskusteli asiasta sidosryhmien kanssa maalisi- ja huhtikuussa 2013 pidetyissä kokouksissa. Tämä osaltaan selvensi maksutilien käytön käsitettä. Tämä käsite esiteltiin Euroopan komission ehdotuksessa, joka koskee maksupalveludirektiivin arviointia²⁹.

Vähittäismaksujen selvitys- ja toimitusinfrastruktuurit voivat vaikuttaa yhdentyneiden vähittäismaksumarkkinoiden toteutumiseen. Syyskuussa 2013 eurojärjestelmä julkaisi päivitettyt SEPA-vaatimukset näille infrastruktuureille.³⁰ Niissä on otettu huomioon markkinoiden ja sääntelyn muutokset sitten vuoden 2008, jolloin kriteerit julkaistiin ensimmäisen kerran.

Lisäksi joka toinen vuosi EKP järjestää vähittäismaksukonferenssin yhdessä jonkin EKPJ:hin kuuluvan keskuspankin kanssa. Lokakuussa 2013 konferenssin järjestivät yhteistyössä EKP ja Ranskan keskuspankki, ja se pidettiin Pariisissa. Konferenssi oli tarkoitettu korkeille päätöksentekijöille, tutkijoille ja markkinaosapuolille, ja siinä keskityttiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin, joita vähittäismaksujen yhdentymisen ja innovaatiot tuovat markkinatoimijoille ja viranomaisille.

ARVOPAPERIMARKKINAT

EKP pyrkii elvyttämään Euroopan strukturoidun rahoituksen markkinoita, sillä niillä on tärkeä merkitys kansantalouden rahoituksen saatavuuden ja siten pitkän aikavälin talouskasvun kannalta. Tämän vuoksi EKP edistää useita tähän markkinasegmenttiin liittyviä hankkeita. EKP tukee erityisesti sellaisten korkealaatuisten tuotteiden kehitystä, jotka voisivat houkuttaa yksityisen sektorin sijoittajia, jotka haluavat tehdä keskipitkän ja pitkän aikavälin sijoituksia. Vuonna 2013 EKP osallistui tällaisiin tiettyihin hankkeisiin, jotka liittyvät omaisuusvakuudellisiin arvopapereihin ja katettuihin joukkolainoihin.

Omaisuusvakuudellisten lainapaperien läpinäkyvyyden lisäämiseksi eurojärjestelmän vakuuskäytännössä on vuodesta 2013 lähtien raportoitava lainakohtaiset tiedot omaisuusvakuudellisista arvopapereista. Lainakohtaisten tietojen raportointivaatimus asuinkiinteistövuokaudellisista arvopapereista ja omaisuusvakuudellisista arvopapereista, joiden vakuutena on pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettyjä lainoja, astui voimaan 3.1.2013 ja liikekiinteistövuokaudellisten arvopaperien lainakohtaisten tietojen raportointivaatimus 1.3.2013. Vuoden 2014 alussa nämä vaatimukset laajennettiin koskemaan myös neljää muuta varallisuusluokkaa (kulutusluotto-, leasingsaamis- ja autolainavakuudelliset arvopaperit). Lainakohtaiset tiedot käsittelee markkinavetoinen

²⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/64/EY, annettu 13 päivänä marraskuuta 2007, maksupalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta.

³⁰ Saatavissa EKP:n verkkosivuilta.

lainakohtaisten tietojen rekisteri European Data Warehouse. Tiedot on raportoitava vähintään neljännesvuosittain ja käyttämällä EKP:n verkkosivuilta löytyviä raportointipohjia. Lisäksi EKP seurasi edelleen hanketta, joka koskee luottokelpoisuudeltaan ensiluokkaisia vakuudellisia arvopapereita (Prime Collateralised Securities, PCS). Hankkeen tavoitteena on parantaa omaisuusvakuudellisten arvopaperien markkinoiden laatua, läpinäkyvyyttä, yksinkertaisuutta ja standardisointia EU:ssa. PCS Association -yhdistyksen kaikki vaatimukset täyttävälle omaisuuserille myönnetään PCS-luokitus. EKP toimii PCS Association -yhdistyksen vakituksena tarkkailijana.

EKP oli tarkkailijana myös katettujen joukkolainojen (Covered Bond Label) hankkeessa, jonka on kehittänyt European Covered Bond Council -neuvosto. Tavoitteena on parantaa katettujen joukkolainojen standardeja ja lisätä Euroopan katettujen joukkolainojen markkinoiden läpinäkyvyyttä. Vuonna 2013 Covered Bond Label -hanke saatettiin vastaamaan vakavaraisuusasetuksen³¹ artiklan 129 vaatimuksia EKP:ltä, Euroopan pankkiviranomaiselta ja sijoittajilta saadun palautteen vuoksi.

RAHOITUSJÄRJESTELMÄN LAINSÄÄDÄNTÖ- JA SÄÄNTELYJÄRJESTELMÄÄ KOSKEVA NEUVONANTO JA SUORAT MÄÄRÄYKSET

Osana neuvonanto- ja sääntelytehtäviään sekä Euroopan rahoitusmarkkinoiden yhdentymisen edistämiseksi EKP ja eurojärjestelmä seuraavat ja osallistuvat aktiivisesti EU:n sääntelyjärjestelmän kehittämiseen. Näiden toimien lisäksi (niitä kuvataan tämän julkaisun muissa osissa³²) myös seuraavat EKP:n toimet lisäsivät rahoitusmarkkinoiden yhdentymistä sääntelyhankkeiden muodossa.

SEPA-hanke, vähittäismaksujen sääntelyn muutokset sekä tarve parantaa maksuliiketilastojen laatua ja luotettavuutta ja tehdä niistä entistä yksityiskohtaisempia saivat EKP:n arvioimaan maksuliiketilastoja koskevia säädöksiään. Näin ollen EKP laati uuden asetuksen maksuliiketilastoista.³³ Asetus yhtenäistää ja yhdenmukaistaa maksuliiketilastojen raportoinnin. EKP on myös parhaillaan tarkistamassa raha-, rahoituslaitos- ja rahoitusmarkkinatilastoista annettuja suuntaviivoja (EKP/2007/9). Tavoitteena on parantaa kansallisten keskuspankkien toimittamien tilastotietojen, myös maksuliiketilastojen laatua.³⁴ Maksuliiketilastoja koskeva uusi lainsäädäntö astuu voimaan niin, että vuoden 2014 jälkipuoliskoa koskevat tiedot on raportoitava uuden lainsäädännön mukaisesti. Uusia maksuliiketilastoja koskevaa lainsäädäntöä tarkastellaan yksityiskohtaisemmin luvun 2 osassa 4.

Syys- ja lokakuussa 2013 EKP:tä pyydettiin antamaan lausunto Euroopan komission kolmesta säädösehdotuksesta. Ensimmäinen niistä oli ehdotus direktiiviksi maksutileihin liittyvien maksujen vertailukelpoisuudesta, maksutilien siirtämisestä ja mahdollisuudesta käyttää perusmaksutilejä. Toinen ehdotus oli lainsäädäntöpaketti, joka koskee maksupalveludirektiivin arviointia, ja kolmas oli asetus korttipohjaisista maksutapahtumista veloittavista toimitusmaksuista. Kaikkien kolmen ehdotuksen tavoitteena on edistää maksupalvelujen yhdentymistä, kilpailukykyä ja tehokkuutta käyttäjien tarpeiden mukaisesti. EKP:n lausunto ensimmäiseksi mainitusta säädösehdotuksesta julkaistiin marraskuussa.³⁵ EKP:n lausunnot kahdesta viimeisestä mainitusta säädöksestä julkaistiin helmikuussa 2014.^{36, 37}

31 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 575/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista ja asetuksen (EY) N:o 648/2012 muuttamisesta.

32 Ks. erityisesti tämän luvun osa 3 ja luvun 2 osa 6.2.

33 Euroopan keskuspankin asetus (EU) No 1409/2013, annettu 28 päivänä marraskuuta 2013, maksuliiketilastoista (EKP/2013/43).

34 Euroopan keskuspankin suuntaviivat, annettu 1 päivänä elokuuta 2007, raha-, rahoituslaitos- ja rahoitusmarkkinatilastoista (EKP/2007/9).

35 CON/2013/77.

36 CON/2014/9.

37 CON/2014/10.

EKP osallistui UNIDROIT Study Group -ryhmän työhön. Tehtävänä oli laatia alustavat periaatteet sulkeutuvaa nettoutusta koskevien säännösten täytäntöönpanokelpoisuudesta.³⁸ UNIDROITin hallintoneuvosto hyväksyi 92. istunnossaan 8.–10.5.2013 periaatteet sulkeutuvaa nettoutusta koskevista säännöksistä. EKP tukee periaatteiden tavoitteita. Periaatteiden tarkoituksena on parantaa sulkeutuvan nettoutuksen täytäntöönpanokelpoisuutta erityisesti rajat ylittävissä toimissa. Tavoitteena on luoda kauppaoikeuteen ja konkurssilainsäädäntöön perustuva vankka pohja rahoituslaitosten riskienhallintaan ja -torjuntaan ja sääntelyn soveltamiseksi kansainvälisissä yhteyksissä.

EU-tason kysymyksissä EKP osallistuu Euroopan komission Securities Law Directive Member States Working Group -työryhmään. Ryhmän tavoitteena on yhdenmukaistaa lainsäädäntöä, joka koskee rahoituksenvälittäjien hallussaan pitämien arvopaperien omistuksia ja siirtoja. Tässä yhteydessä EKP on kiinnostunut erityisesti vakuuksienhallinnan säännöistä, kuten vakuuksien uudelleenkäytön sääntelystä.

Lisäksi EKP osallistuu European Post Trade Group -ryhmän työskentelyyn. Kyseessä on Euroopan komission, EKP:n, Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen ja Association for Financial Markets in Europe -yhdistyksen yhteishanke. Ryhmän tehtävänä on edistää tehokkaiden, turvallisten ja vakaiden kaupanjälkeisten markkinoiden kehittymistä EU:ssa. Se jatkaa aiempien asiantuntijaryhmien – Expert Group on Market Infrastructures ja Clearing and Settlement Advisory and Monitoring Expert Group II – työtä. Ryhmän työ on rajattu rahoitusmarkkinoiden yhdenmukaistamisen osa-alueisiin, joita ei käsitellä muissa tämänhetkissä sääntelyhankkeissa tai toimialan hankkeissa. Näin ollen sen työ tukee Euroopan komission parhaillaan käynnissä olevia sääntelyhankkeita ja TARGET2-Securities (T2S) -hankkeen täytäntöönpanoa.

RAHOITUSMARKKINOIDEN YHDENTYMISTÄ EDISTÄVIEN KESKUSPANKKIPALVELUJEN TARJOAMINEN

TARGET2 eli eurojärjestelmän euromääräisten suurten maksujen järjestelmän toisen sukupolven versio on ensimmäinen rahoitusmarkkinoiden infrastruktuuri, joka on täysin yhdentynyt ja yhdenmukainen koko Euroopassa. Eurojärjestelmä on jatkanut TARGET2-järjestelmän kehittämistä yhteistyössä pankkitoimialan kanssa (ks. luvun 2 osa 2.1).

T2S on eurojärjestelmän tuleva yhteinen arvopaperikauppojen toimitusalusta, jolla on huomattava vaikutus kaupanjälkeisten toimien yhdenmukaistamiseen ja yhdentymiseen Euroopassa. T2S poistaa monet Giovannini-ryhmän nimeämät tehokkaan maiden välisen selvityksen ja toimituksen esteet³⁹, sillä 1) siinä käytetään yhteistä rajapintaa ja sanomamuotoa, 2) siinä on yhdenmukaistettu selvitysaikataulu kaikille siihen kytkeytyneille markkinoille, 3) sekä kotimaisten että rajat ylittävien tapahtumien katteensiirto toteutetaan keskuspankkirahassa yhdenmukaisin menetelmin toimitus maksua vastaan -periaatteella.

Yhteisestä teknisestä alustasta huolimatta arvopaperikauppojen rajat ylittävän toimituksen esteet ovat edelleen merkittävät. Esteet on poistettava, jotta rahoitusmarkkinat voivat täysin hyödyntää kaupanjälkeisten markkinoiden yhdentymisen tuomat edut. T2S-neuvonantoryhmä on osa T2S-hankkeen hallintoa. Sen tehtävänä on mm. edistää T2S:ään liittyvää kaupanjälkeisten toimien yhdenmukaistamista ja määritellä alueet, joissa T2S:ää tulevaisuudessa käyttävät markkinat ovat jääneet yhteisesti sovittujen yhdenmukaistamisstandardien käyttöönotossa muun Euroopan jälkeen. Ryhmä julkaisee säännöllisesti raportin yhdenmukaistamisen edistymisestä (neljäs raportti

38 Ks. ”Study LXXVIII C - Principles and rules on the netting of financial instruments”, joka on saatavissa UNIDROITin verkkosivuilta (www.unidroit.org).

39 Nämä esteet liittyvät teknisiin käytäntöihin tai markkinakäytäntöihin, verotusmenettelyihin sekä oikeudellisiin kysymyksiin. Lisätietoja on saatavissa Euroopan unionin verkkosivuilta (<http://europa.eu>).

julkaistaan maaliskuussa 2014). Lisäksi se tarkkailee jatkuvasti T2S:ään liittyvien markkinoiden yhdenmukaistamistoimenpiteiden edistymistä. Raportit annetaan T2S:n johtokunnalle ja EKP:n neuvostolle. Tämä antaa T2S-neuvonantoryhmälle keskeisen roolin yhdenmukaistamisessa. Yhteistyössä Euroopan komission ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa se edistää merkittävästi T2S:n käyttöönottoa ja kaupanjälkeisten toimien laajempaa yhdenmukaistamista Euroopassa (ks. luvun 2 osa 2.2).

Vakuushallinnassa kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli (correspondent central banking model, CCBM) on käyttöönotostaan vuonna 1999 lähtien edistänyt rahoitusmarkkinoiden yhdentymistä, sillä se on tarjonnut kaikille euroalueen vastapuolille mahdollisuuden käyttää yhteisesti hyväksytyjä arvopapereita vakuuksina eurojärjestelmän luotto-operaatioissa, riippumatta siitä, missä maassa vastapuoli sijaitsee tai missä maassa arvopaperit on laskettu liikkeeseen. Eurojärjestelmä työskentelee parhaillaan kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin tehostamiseksi. Tehostetut toiminnot otetaan käyttöön vuonna 2014 (ks. luvun 2 osa 2.3).

5 MAKSUJÄRJESTELMIEN JA MARKKINA-INFRASTRUKTUURIEN YLEISVALVONTA

Eurojärjestelmän tavoitteena on yleisvalvonnan avulla taata euromääräisiä maksuja välittävien maksujärjestelmien ja euromääräisiä tapahtumia käsittelevien arvopaperikaupan selvitys- ja toimitusjärjestelmien sekä maksuvälineiden, tärkeimpien palveluntarjoajien ja muiden järjestelmäriskin kannalta merkittävien infrastruktuurien turvallisuus ja tehokkuus. Eurojärjestelmä seuraa ja arvioi niiden toimintaa yleisvalvontastandardien perusteella ja tarvittaessa edellyttää niihin muutoksia.⁴⁰

Yleisvalvonnan tavoitteiden perusteella eurojärjestelmä on laatinut standardit ja vaatimukset, jotka rahoitusmarkkinoiden infrastruktuurien tulisi täyttää. Nämä standardit ja vaatimukset perustuvat kansainvälisesti hyväksytyihin yleisvalvontastandardeihin. Kesäkuun 3. päivänä 2013 EKP:n neuvosto hyväksyi rahoitusmarkkinainfrastruktuureita koskevat periaatteet (Principles for Financial Market Infrastructures, PFMIs), jotka kansainvälisen järjestelypankin maksu- ja selvitysjärjestelmäkomitea (Committee on Payment and Settlement Systems, CPSS) ja kansainvälisen arvopaperimarkkinavalvojien järjestön (International Organization of Securities Commissions, IOSCO) tekninen komitea julkaisivat huhtikuussa 2012. Suositukset koskevat rahoitusmarkkinainfrastruktuurien yleisvalvontaa euroalueella. Lisäksi EKP:n neuvosto päätti käynnistää julkisen konsultaation asetulusuunnoksesta, joka koskee järjestelmäriskin kannalta merkittävien maksujärjestelmien yleisvalvontavaatimuksia. Asetus panee täytäntöön rahoitusmarkkinainfrastruktuureita koskevat periaatteet, ja niistä tulee oikeudellisesti sitovia. Asetulusunnos sekä lehdistötiedote julkaistiin EKP:n verkkosivuilla 7.6.2013.

Rahoitusmarkkinoita koskevat periaatteet korvaavat maksu- ja selvitysjärjestelmäkomitean (CPSS) laatimat peruseriaatteet, jotka koskevat järjestelmäriskin kannalta merkittäviä maksujärjestelmiä (Core Principles for Systemically Important Payment Systems, CPSIPS), sekä maksu- ja selvitysjärjestelmäkomitean ja kansainvälisen arvopaperimarkkinavalvojien järjestön (CPSS-IOSCO) suositukset arvopaperikaupan toimitusjärjestelmille ja keskusvastapuolille (Recommendations for Securities Settlement Systems ja Recommendations for Central Counterparties). Tavoitteena on

⁴⁰ Yksityiskohtaista tietoa eurojärjestelmän yleisvalvontatoiminnosta ja -tehtävistä on saatavissa myös EKP:n verkkosivuilta ja eurojärjestelmän yleisvalvontaraporteista, ml. eurojärjestelmän yleisvalvontapolitiikka, joka julkaistiin heinäkuussa 2011 (saatavissa EKP:n verkkosivuilta).

parantaa rahoitusmarkkinainfrastruktuurien kykyä kestää maksujärjestelmän osapuolien maksukyvyttömyyttä sekä finanssikriisejä. Eurojärjestelmä pitää tärkeänä, että uudet periaatteet otetaan käyttöön kaikissa maailmantalouden kannalta merkittävässä maissa pikaisesti ja yhdenmukaisesti, jotta vahvistetaan kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden vakautta, parannetaan rahoitusmarkkinoiden infrastruktuurien kykyä hallita riskejä ja ehkäistään sääntelyerojen hyväksikäyttöä.

5.1 SUURTEN MAKSUJEN JÄRJESTELMÄT JA INFRASTRUKTUURIEN PALVELUNTARJOAJAT

Suurten maksujen järjestelmät ovat euroalueen markkinainfrastruktuurin selkäranka, ja niiden toiminta vaikuttaa merkittävästi rahoitussektorin ja koko talouden vakauteen ja tehokkuuteen. Eurojärjestelmä soveltaa tarkoin määriteltyä yleisvalvontaohjeistoa kaikkiin suurten maksujen järjestelmiin, jotka suorittavat euromääräisten maksujen katteensiirtoja – sekä omiin järjestelmiinsä että yksityisen sektorin operoimiin.

TARGET2

TARGET2-järjestelmän yleisvalvontaa johtaa ja koordinoi EKP, joka toimii tiiviissä yhteistyössä kaikkien euroalueen kansallisten keskuspankkien ja TARGET2:een kytkettyjen muiden keskuspankkien kanssa. Vuonna 2013 eurojärjestelmän TARGET2-yleisvalvojat keskittyivät operatiivisen riskin arviointiin sekä siihen, kuinka järjestelmä täyttää uusien rahoitusmarkkinainfrastruktuureita koskevien periaatteiden vaatimukset. Uudet periaatteet edellyttävät muun muassa epäsuoran osallistumisen, järjestelmän kattavan riskienhallintajärjestelmän ja liiketoiminnan yleisten riskien arvioimista. Analyysissa havaittiin vain joitain osa-alueita, joita on parannettava, ja ne liittyvät näihin uusiin periaatteisiin.

Lisäksi eurojärjestelmä analysoi TARGET2:n riippuvuuksia, mukaan lukien järjestelmien keskinäisiä ja instituutioiden välisiä sekä ympäristöstä johtuvia riippuvuuksia (sisältäen riippuvuudet, joita saattaa syntyä, kun TARGET2-Securities-alusta kytketään TARGET2:een). Tavoitteena oli lisätä yleisvalvojan ja operaattorin tietoisuutta riskeistä, joita tällaiset riippuvuudet aiheuttavat. Tarve torjua riippuvuuksien aiheuttamia riskejä on otettu huomioon rahoitusmarkkinainfrastruktuureita koskevissa periaatteissa. TARGET2-järjestelmän riippuvuuksien analysoinnissa keskitytään riskeihin, joita muut toimijat aiheuttavat TARGET2:lle. Sen avulla voidaan määritellä TARGET2-järjestelmän normaalin toiminnan kannalta kriittiset toimijat ja arvioida niihin liittyviä riskejä sekä TARGET2-järjestelmän operaattorin riskienhallintamenetelmien tehokkuutta.

Eurojärjestelmä analysoi myös edelleen TARGET2-tapahtumatietoja järjestelmän simulaattorin avulla. Tämä kvantitatiivinen analyysi tukee ja täydentää TARGET2-järjestelmän yleisvalvontaa, joka perustuu standardeihin. Lisäksi eurojärjestelmä keskittyi TARGET2-järjestelmän stressitestauksen täytäntöönpanoon, riski- ja ennakkovaroitusindikaattorien määrittelyyn ja testaamiseen sekä epäsuoran osallistumisen analysointiin. Eurojärjestelmä toteutti myös tutkimuksia pankkien välisen rahamarkkinoiden toiminnasta euroalueella. Tutkimuksissa käytettiin rahamarkkinatransaktioiden tietokantaa, joka perustuu TARGET2-maksuihin.

EURO1

EURO1 on Euroopan unionissa toimivien pankkien välinen suurten euromääräisten maksujen järjestelmä. Sitä operoi EBA CLEARING. EURO1-järjestelmä on monenkeskinen nettojärjestelmä. Järjestelmän osapuolten päivän lopun katteensiirrot suoritetaan EKP:n kautta keskuspankkirahassa TARGET2-järjestelmässä.

EKP:llä on päävastuu EURO1-järjestelmän yleisvalvonnasta, ja se toimii tiiviissä yhteistyössä kaikkien euroalueen kansallisten keskuspankkien kanssa. Vuonna 2013 EBA CLEARING muutti tappioidenjaon laskentamenetelmää, jota käytetään, jos enemmän kuin kolme EURO1-järjestelmän osallistujaa tulee maksukyvyttömiksi. Uusi menetelmä on entistä yksinkertaisempi (sillä samaa laskentamenetelmää käytetään aina useamman osapuolen oltua maksukyvyttömäksi, osallistujien lukumäärästä riippumatta), ja se kannustaa EURO1-osallistujia entistä aktiivisempaan luottoriskien hallintaan, sillä niiden osuus tappioista riippuu maksukyvyttömälle osapuolelle tai maksukyvyttömille osapuolille myönnettyistä kahdenvälisistä luottolimiiteistä. Koska EURO1-järjestelmä on euromääräisten maksujen kannalta systeemisesti merkittävä järjestelmä, eurojärjestelmä arvioi laskentamenetelmän muutoksen mahdollisia vaikutuksia EURO1-järjestelmästä tehtyyn yleisvalvonta-arvioon. Eurojärjestelmä tuli siihen tulokseen, ettei tappioidenjaon laskentamenetelmän muutos heikennä EURO1-järjestelmän juridista rakennetta ja riskiprofiilia.

EKP seuraa myös tarkasti, miten EURO1-järjestelmän operaattori on toteuttanut suositukset, jotka annettiin vuonna 2011 tehdyn kattavan CPSIPS-periaatteisiin perustuvan yleisvalvonta-arvioinnin tuloksena.

JATKUVA LINKITETTY KATTEENSIIRTOJÄRJESTELMÄ CLS

Jatkuva linkitetty katteensiirtojärjestelmää (Continuous Linked Settlement, CLS) operoi CLS Bank International (CLS Bank). Järjestelmä toteuttaa samanaikaisesti eli maksu maksua vastaan (PvP) -periaatteella usean valuutan siirtoja valuuttakauppojen selvityksen ja toimituksen yhteydessä. CLS-järjestelmän maksu maksua vastaan mekanismin tarkoituksena on eliminoida valuuttakauppojen toimitukseen liittyvä pääomariski. Järjestelmässä toteutetaan maailman 17 suurimman valuutan siirtoja (ml. euro). Koska CLS Bank sijaitsee Yhdysvalloissa, maan keskuspankki kantaa päävastuun CLS-järjestelmän yleisvalvonnasta. Yleisvalvontajärjestely perustuu G10-maiden keskuspankkien ja niiden maiden kansallisten keskuspankkien väliseen yhteistyöhön, joiden valuuttoja järjestelmä käsittelee. Tässä yhteistyöhön perustuvassa yleisvalvontajärjestelyssä EKP:llä (tiiviissä yhteistyössä euroalueen kansallisten keskuspankkien kanssa) on päävastuu euromääräisten maksujen katteensiirron yleisvalvonnasta.

Vuonna 2013 EKP:n yleisvalvontatoimissa keskityttiin mm. strategisissa hankkeissa saavutettuun edistykseen ja CLS:n harkitsemaan riskienhallinnan lisäpalveluihin, kuten päivänsisäisen selvityksen käyttöönotto Yhdysvaltain dollarin ja Kanadan dollarin määräisissä transaktioissa. EKP järjesti myös Euro CLS Group -ryhmän kokouksen. Ryhmä on euroalueen foorumi, joka tarkastelee CLS-järjestelmään liittyviä asioita ja kehitystä. Kokouksessa keskusteltiin alustavasti mahdollisuudesta ottaa käyttöön päivänsisäinen selvitys Euroopassa.

SWIFT

SWIFT on tärkeä rahoitusjärjestelmän vakauden kannalta, sillä se tarjoaa sanomanvälityspalveluita rahoitussektorille yli 210 maassa. G10-maiden keskuspankit ovat perustaneet yhteistyössä toteutettavat yleisvalvontajärjestelyt SWIFTiä varten. EKP ja eräät eurojärjestelmän keskuspankit osallistuvat yhteistyössä hoidettavaan SWIFTin yleisvalvontaan, josta päävastuun kantaa Belgian keskuspankki. Lisäksi perustettiin SWIFTin yleisvalvontafoorumi (SWIFT Oversight Forum). Tavoitteena on ottaa entistä useampi keskuspankki mukaan SWIFTin yleisvalvontaan liittyvään tietojenvaihtoon ja vuoropuheluun.

SWIFTin yleisvalvontayhteistyötä tehdään riskiperusteisen, vuositasolla laadittavan yleisvalvontasuunnitelman mukaisesti. Yhteistyö keskittyy SWIFT-palveluihin, jotka saattavat vaikuttaa

globaalien rahoitusmarkkinainfrastruktuurien järjestelmäriskeihin. Vuonna 2013 yleisvalvonnassa arvioitiin edelleen toimintojen hajautetun rakenteen käyttöönottoa. Hajautettu rakenne parantaa SWIFTin häiriönsietokykyä. Yleisvalvojat seurasivat myös tarkoin FIN-palvelun ohjelmistouudistusta, jonka tavoitteena on minimoida teknologiariskiä ja vähentää kustannuksia sekä varmistaa palvelun soveltuvuus pitkän aikavälin tarpeisiin. Yleisvalvojat arvioivat myös SWIFT-operaatioiden riskienhallinnan ja toiminnan jatkuvuuden järjestelyt sekä loogiset turvallisuustekijät ja toiminnan kyberturvallisuutta. Lisäksi arvioitiin käyttäjäyhteisön kanssa tehdyt häiriönsietotestit.

5.2 PIENTEN MAKSUJEN JÄRJESTELMÄT JA MAKSUVÄLINEET

Eurojärjestelmä on vastuussa myös vähittäismaksujärjestelmien ja maksuvälineiden yleisvalvonnasta. Vähittäismaksujärjestelmien yleisvalvontastandardit perustuvat järjestelmäriskin kannalta merkittävien maksujärjestelmien peruseräiteisiin (CPSIPS). Yleisvalvontastandardit on uudistettu vastaamaan rahoitusmarkkinoiden infrastruktuurien yleisvalvontaperiaatteita (PFMI), ja jotta ne ottavat paremmin huomioon vähittäismaksujärjestelmien yhdentymisen, joka puolestaan on seurausta yhtenäisen euromaksualueen (SEPA) aikaansaamasta teknisten standardien ja menettelyjen yhdenmukaistamisesta. Yhtenäinen euromaksualue kannustaa yhä useampia vähittäismaksujärjestelmiä perustamaan rajat ylittäviä linkkejä toisiinsa vastaaviin järjestelmiin tai tarjoamaan palveluja useammassa kuin yhdessä maassa. Päivitettyissä yleisvalvontastandardeissa euromääräisten vähittäismaksujen järjestelmät onkin luokiteltu uudelleen. Luokituksessa on otettu huomioon järjestelmän merkitys koko Euroopan kannalta. Uusissa yleisvalvontastandardeissa on myös otettu huomioon EKP:n neuvoston vuonna 2012 hyväksymät vaatimukset, jotka koskevat vähittäismaksujärjestelmien välisten linkkien yleisvalvontaa.

EKP on STEP2-järjestelmän pääyleisvalvoja. STEP2 on euromääräisten vähittäismaksujen Euroopan laajuinen automaattinen selvityskeskus, jota hallinnoi ja operoi EBA CLEARING. STEP2-järjestelmä välittää mm. SEPA-tilisiirtoja ja -suoraveloituksia. Se käsittelee myös Italian ja Irlannin kansallisia maksutoimeksiantoja paikallisten kyseessä olevien pankkisektoreiden teknisten standardien mukaisesti. Vuonna 2013 tehtiin yleisvalvonta-arvio STEP2-palveluihin tehdyistä tärkeistä muutoksista. Muutokset koskivat SEPA-tilisiirto palvelussa käyttöönotettua uutta selvityssykliä, verkkopankkitoiminnan viestintästandardien (Electronic Banking Internet Communication Standard) täytäntöönpanoa sekä tekniseen infrastruktuuriin lisättyä kolmatta tietokonekeskusta. Tehdyt muutokset eivät vaikuttaneet STEP2-järjestelmästä tehtyyn yleisvalvonta-arvioon eli järjestelmää täyttää edelleen kaikki vaatimukset.

Maksuvälineiden yleisvalvonnassa eurojärjestelmä keskittyi vuonna 2013 edelleen maksukortteihin. Eurojärjestelmä edistyi kansainvälisten euroalueella toimivien maksukorttijärjestelmien yleisvalvonta-arvioinneissa. Lisäksi EKP julkaisi eurojärjestelmän toisen raportin korttipetoksista, jotka on tehty yhteisellä euromaksualueella liikkeeseen lasketuilla maksukorteilla. Raportti sisälsi ensimmäisen kerran maakohtaiset tiedot korttipetoksista Euroopan unionissa. Tiedot osoittavat, että korttipetokset ovat kaiken kaikkiaan vähentyneet vuosien 2010 ja 2011 välisenä aikana.

Vähittäismaksujen turvallisuutta käsittelevä eurooppalainen yhteistyöryhmä (European Forum on the Security of Retail Payments) koostuu EU-maiden maksupalvelutarjoajien yleisvalvojista ja valvontaviranomaisista. Tammikuussa 2013 se käynnisti julkisen konsultaation suosituksista, jotka se on laatinut muiden kuin tilinhaltijan pankin mahdollisuudesta saada tietoja ja tehdä tapahtumia asiakkaan maksutilille. Myöhemmin vuoden aikana yhteistyöryhmä tarkasteli maksupalveludirektiivin muuttamisesta annettua Euroopan komission ehdotusta, joka julkaistiin heinäkuussa 2013.

Ehdotuksessa Euroopan pankkiviranomaiselle (European Banking Authority, EBA) annetaan tehtäväksi laatia maksupalvelujen turvallisuusohjeet tiiviissä yhteistyössä EKP:n kanssa. Tämän vuoksi työryhmä päätti toimittaa suositustensa lopullisen version Euroopan pankkiviranomaiselle ja jättää suositukset julkaisematta, sillä julkaiseminen olisi aiheuttanut hämminkiä sidosryhmissä. Yhteistyöryhmä kuitenkin päätti laatia ja julkistaa yhteenvedon työnsä keskeisistä osista ja siitä, kuinka maksutilien käytön turvallisuus voidaan parhaiten turvata. Asiakirja osoittaa myös, että yhteistyöryhmä on ottanut huomioon markkinoilta saamansa arvokkaan palautteen.

Lisäksi marraskuussa 2013 yhteistyöryhmä käynnisti julkisen konsultaation laatimistaan mobiilimaksamisen turvallisuussuosituksista. Yhteistyöryhmä tarkasteli myös mahdollisuutta yhdenmukaistaa raportointia, joka koskee merkittäviä turvapoikkeamia EU-maiden vähittäismaksujärjestelmissä, maksujärjestelmissä ja maksupalvelujen tarjoajissa. Varmistaakseen, että yleisvalvojat ja valvontaviranomaiset arvioivat suositusten täytäntöönpanoa yhdenmukaisin menetelmin, työryhmä laati oppaan, jonka avulla arvioidaan, kuinka sen tammikuussa 2013 julkaisemat lopulliset turvallisuussuositukset internetissä tehtävistä maksuista on pantu täytäntöön. Ohje julkaistiin EKP:n verkkosivuilta helmikuussa 2014.

5.3 ARVOPAPERIEN JA JOHDANNAISTEN SELVITYS JA TOIMITUS

Eurojärjestelmän kannalta arvopaperikaupan selvitys- ja toimitusjärjestelmien sujuva toiminta on erittäin tärkeää, sillä häiriöt arvopaperien selvityksessä, toimituksessa ja säilytyksessä voivat vaarantaa rahapolitiikan toteuttamisen, maksujärjestelmien sujuvan toiminnan ja rahoitusjärjestelmän vakauden. Viime vuosina eurojärjestelmä on osallistunut merkittäviin EU:n lainsäädäntöhankkeisiin, joiden tavoitteena on luoda yhteiset EU:n laajuiset säännöt rahoitusmarkkinoiden infrastruktuureille.

KESKUSVASTAPUOLET JA KAUPPATIETOREKISTERIT

Vuonna 2013 eurojärjestelmä keskittyi varmistamaan asetuksen (EU) N:o 648/2012 OTC-johdannaisista, keskusvastapuolista ja kauppatietorekistereistä eli Euroopan markkinarakenneasetuksen (European Market Infrastructure Regulation, EMIR) – asetus astui voimaan vuonna 2012 – sekä siihen liittyvien sääntely- ja täytäntöönpanostandardien tehokkaan täytäntöönpanon.

Useimmat tekniset standardit astuivat voimaan maaliskuussa 2013, minkä jälkeen keskusvastapuolien ja kauppatietorekisterien oli Euroopan markkinarakenneasetuksen mukaisesti toimitettava uudelleenrekisteröintihakemus toimivaltaisille viranomaisille. Keskusvastapuolien rekisteröintihakemusten määräaika oli syyskuu 2013. Kansalliset toimivaltaiset viranomaiset yhteistyössä viranomaiskollegioiden kanssa ryhtyivät arvioimaan, täyttävätkö keskusvastapuolet markkinarakenneasetuksen vaatimukset ja tuleeko niille siten myöntää toimilupa. Euroopan markkinarakenneasetuksen mukaisesti EKP ja eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit ovat jäseninä kollegioissa, sillä ne ovat euroja liikkeeseen laskevia keskuspankkeja. Näin olleen eurojärjestelmä osallistuu tiiviisti toimilupien myöntämisprosessiin, joka koskee kaikkia EU:n keskusvastapuolia, joilla on paljon euromääräistä keskusvastapuolitoimintaa.

Marraskuussa 2013 Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen otti EU:ssa toimiluvan saaneiden kauppatietorekistereiden valvontavastuun. Tämä viranomainen on myös vastuussa kauppatietorekisterien toimilupien myöntämisestä. EKP osallistui vuonna 2013 kauppatietorekisteri DDRL UK:n yhteistyössä tapahtuvaan yleisvalvontaan. Yhteistyötä johti Ison-Britannian Financial Conduct Authority.

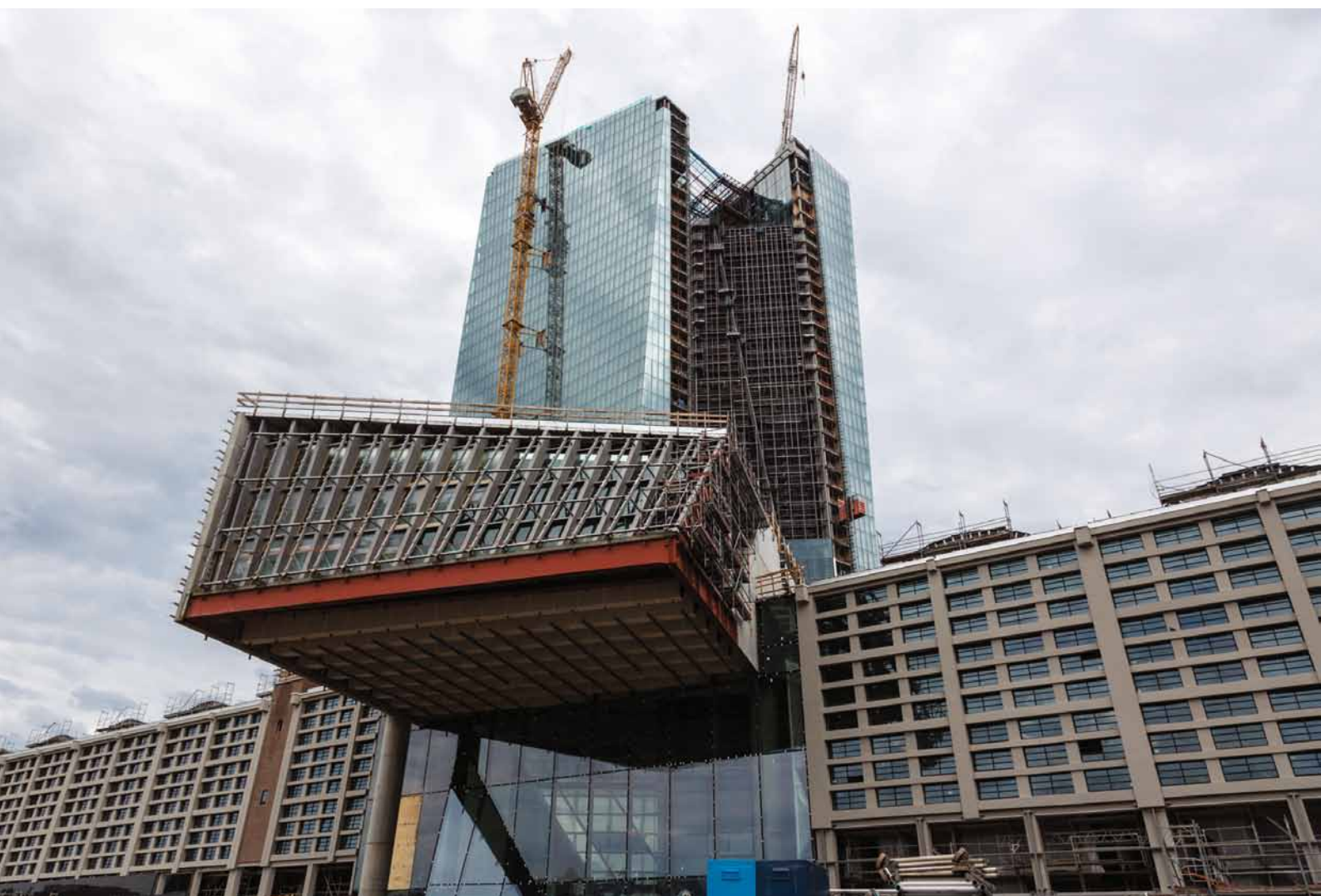
ARVOPAPERIKESKUKSET

Vuonna 2013 EKP osallistui keskusteluihin ensimmäisen tason lainsäädännöstä sekä arvopaperitoimituksen parantamisesta Euroopan unionissa sekä arvopaperikeskuksista annetun asetusehdotuksen teknisten standardien laatimisesta. Asetuksella perustetaan yhtenäinen EU:n laajuinen toimintamalli arvopaperikeskusten toimilupien myöntämistä ja arvopaperikeskusten valvontaa varten. EKP kannattaa voimakkaasti Euroopan komission ehdotusta vahvistaa arvopaperikeskuksiin sovellettavaa lainsäädäntöä, myös liittyen tulevaan TARGET2-Securities-ympäristöön. Euroopan parlamentti, Euroopan komissio ja EU:n neuvosto pääsivät sopimukseen asetuksesta joulukuussa 2013, minkä ansiosta se voi astua voimaan vuonna 2014.

TARGET2-SECURITIES

TARGET2-Securities (T2S) on infrastruktuurihanke, jonka tavoitteena on tarjota eurooppalaisille arvopaperikeskuksille yhteinen Euroopan laajuinen toimitusala arvopaperikauppojen katteen-siirtoon keskuspankkirahassa. EKP tulee toimimaan T2S-palvelujen yleisvalvojana ja tekemään yhteistyötä alustaan osallistuvien arvopaperikeskusten toimivaltaisten valvojien ja yleisvalvojien kanssa. EKP tekee yhteistyötä myös niiden euroalueen ulkopuolisten keskuspankkien kanssa, joiden valuuttojen määräiset arvopaperikaupat toimitetaan T2S:ssä. Yhteistyön tavoitteena on jakaa T2S:ään liittyvää tietoa, jotta valvojat, yleisvalvojat ja keskuspankit voivat hoitaa lakisäätteisiä tehtäviään oman lainsäädäntönsä edellyttämässä puitteissa.

Eurojärjestelmä kehitti vuonna 2013 edelleen T2S:n yleisvalvontaa sekä muiden viranomaisten kanssa tehtävän yhteistyön järjestelyjä. Lisäksi päivitettiin alustavaa arviota T2S:n rakenteesta. Koska T2S on edelleen kehitysvaiheessa, siitä ei voida vielä tehdä lopullista arviota. Se on tehtävä lähempänä T2S-alustan käyttöönottoa.

EKP:n uusien toimitilojen sisäänkäynti on näyttävä. Se johtaa Grossmarkthallen läpi pilvenpiirtäjään, ja yhdessä pitkänomaisen hallirakennuksen kanssa se antaa uusille toimitiloille omaleimaisen ilmeen.

Sisäänkäynti ulottuu Grossmarkthallen ulkopuolelle kadun puolella ja kohoaa myös muutaman metrin hallirakennuksen katon yläpuolelle. Sisäänkäyntiä varten Grossmarkthallen katon viidestätoista kuperasta betonielementistä oli poistettava kolme. Ne eivät kuitenkaan olleet alkuperäisiä elementtejä, vaan ne oli rakennettu toisessa maailmansodassa tuhoutuneiden elementtien tilalle. Ne siis voitiin rakennussuojeluviranomaisten luvalla purkaa sisäänkäynnin tieltä.

Sisäänkäynnin pohjoispuolen julkisivu on erityisen mieleenpainuva: sen kaarevista lasipaneeleista muodostuva kolmiulotteisesti kiertyvä pinta toimii näyttävänä vastakohtana toimistotornien suorille lasipaneeleille. Alempana lasipaneelit rikkovat Grossmarkthallen julkisivun betonikehikkorakenteen, joten EKP:n pääsisäänkäynti erottuu selvästi ympäristöstään.

LUKU 5

EU-SUHTEET

I POLITIIKKAKYSYMYKSET JA INSTITUTIONAALISET KYSYMYKSET

Kun Euroopassa toteutettiin toimia talous- ja rahoituskriisin seurauksista selviämiseksi, yhteistyö oli vuonna 2013 jälleen tiivistä EU:n toimielinten ja muiden tahojen, erityisesti Eurooppa-neuvoston, Ecofin-neuvoston, euroryhmän, Euroopan komission, Euroopan parlamentin ja EKP:n kanssa.

EKP:n pääjohtaja osallistui säännöllisesti euroryhmän ja Ecofin-neuvoston kokouksiin, kun niissä käsiteltiin EKP:n tavoitteisiin ja tehtäviin liittyviä asioita. Lisäksi EKP:n pääjohtaja kutsuttiin osallistumaan Eurooppa-neuvoston kokouksiin, kun käsiteltävänä olivat EU:n toimet talous- ja rahoituskriisin johdosta, samoin kuin euroalueen huippukokouksiin. Euroryhmän puheenjohtaja sekä talous- ja raha-asioista ja eurosta vastaava komission jäsen osallistuivat EKP:n neuvoston kokouksiin, kun katsoivat sen tarkoituksenmukaiseksi.

KEHITYS KOHTI SYVEMPÄÄ TALOUS- JA RAHALIITTOA

Vuonna 2012 EU:n valtion- tai hallitusten päämiehet sopivat tavoitteesta murtaa pankkien ja valtioiden välinen noidankehä, tehdä loppu Euroopan rahoitusmarkkinoiden lisääntyvästä pirstaleisuudesta ja edistää niiden yhdyntymistä. Vuonna 2013 toteutettiin merkittäviä toimenpiteitä tällä osa-alueella, varsinkin yhteisen valvontamekanismin (Single Supervisory Mechanism, SSM) perustamiseksi. Lisäksi Ecofin-neuvosto muodosti joulukuussa 2013 yleisnäkemyksen yhteisen kriisintarkaisumekanismin perustamisesta, ja lopulliseen sopimukseen päästiin Euroopan parlamentin, EU:n neuvoston ja Euroopan komission välisessä vuoropuhelussa talletussuojajärjestelmää koskevasta direktiiviehdotuksesta sekä pankkien elvytystä ja kriisintarkaisua koskevasta direktiiviehdotuksesta. Tarkempia tietoja yhteisen valvontamekanismin perustamisesta on luvun 4 osassa 1.3.

Euroopan komissio julkaisi 20.3.2013 tiedonannon merkittävien talousuudistusten ennakkokoordinoinnista jatkona Eurooppa-neuvoston joulukuussa 2012 antamille päätelmille. Joulukuussa 2013 kokoontunut Eurooppa-neuvosto kehotti Eurooppa-neuvoston puheenjohtajaa jatkamaan tiiviissä yhteistyössä Euroopan komission puheenjohtajan kanssa työskentelyä, joka koskee keskinäisesti hyväksytyjen sopimusjärjestelyjen ja niihin liittyvien solidaarisuusmekanismien järjestelmää, ja raportoimaan asiasta lokakuussa 2014 kokoontuvalle Eurooppa-neuvostolle, jotta näistä kahdesta seikasta päästäisiin sopimukseen. Kuten Eurooppa-neuvosto tähdensi, konkreettisiin uusiin talouden ohjausta ja hallintaa koskeviin toimiin on liitettävä lisätoimia, joilla vahvistetaan demokraattista oikeutusta ja tilivelvollisuutta päätöksenteossa ja toimeenpanossa.

EU-OHJAUSJAKSO

Komissio esitti marraskuussa 2012 vuotta 2013 koskevan vuotuisen kasvuselvityksen, jossa arvioidaan edistymistä Eurooppa 2020 -strategian mukaisten tavoitteiden saavuttamisessa, määritellään koko EU:ta koskevat keskeiset elvytys- ja kasvutoimet ja käynnistetään EU-ohjausjakso. Vuoden 2013 kasvuselvityksessä painotetaan, että jäsenvaltioiden on 1) jatkettava eriytettyä, kasvua edistävää julkisen talouden vakauttamista, 2) palautettava talouden normaali luotottaminen, 3) edistettävä kasvua ja kilpailukykyä, 4) puututtava työttömyyteen ja kriisin sosiaalisiin seurauksiin ja 5) nykyaikaistettava julkishallintoa. Euroopan komissio katsoi näiden ensisijaisten tehtävien olevan voimassa myös 13.11.2013 esittelemässään vuotta 2014 koskevassa vuotuisessa kasvuselvityksessä.

Eurooppa-neuvosto vahvisti maaliskuun 2013 kokouksessaan edellä mainitut vuotta 2013 koskevat viisi ensisijaista toimenpidettä, jotka jäsenvaltiot sisällyttivät vakaus- tai lähentymisohjelmiinsa ja

kansallisiin uudistusohjelmiinsa. Kun ohjelmat oli tarkistettu ja Euro Plus -sopimuksen vapaaehtoiset sitoumukset oli pantu täytäntöön, Ecofin-neuvosto antoi toimitus suosituksia kullekin jäsenvaltiolle heinäkuussa 2013 eli ennen kansallisten budjettien ja muiden talousuudistusten hyväksymistä vuoden jälkipuoliskolla.

Euroopan komissio julkaisi makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemiseen ja korjaamiseen tähtäävässä makrotalouden epätasapainoa koskevassa menettelyssä toisen varoitusmekanismia koskevan kertomuksen (Alert Mechanism Report) marraskuussa 2012. Kertomuksessa yksilöitiin 11 makrotalouden indikaattorin ja talusanalyysin perusteella 14 jäsenvaltiota, joiden makrotaloudellista tilannetta tarkasteltiin lähemmin. Huhtikuussa 2013 komissio julkisti perusteellisia tarkasteluja, joissa analysoitiin kertomuksessa yksilöidyistä jäsenvaltioista 13:ssa mahdollisesti vallitsevan tai niitä uhkaavan makrotalouden epätasapainon syitä, luonnetta ja vakavuutta.¹ Näille maille annettiin toimitus suosituksia makrotalouden epätasapainoa koskevan menettelyn ennaltaehkäisvän osan mukaisesti. Kolmas varoitusmekanismia koskeva kertomus julkaistiin marraskuussa 2013. Siinä todettiin, että EU-maat olivat edelleen edistyneet ulkoisten ja sisäisten tasapainottomuuksien korjaamisessa, mutta oli tarpeen jatkaa korjaustoimia. Kertomuksessa pääteltiin, että tämän vuoksi oli tarpeen analysoida yksityiskohtaisesti tasapainottomuuksien kasautumista ja purkautumista ja siihen liittyviä riskejä 16 jäsenvaltiossa.

Vuoden 2013 EU-ohjausjaksolle osui toukokuussa 2013 voimaan tulleen kahden asetuksen paketin (ns. ”two-pack”) täytäntöönpanon ensimmäinen kierros. Kahden asetuksen paketti lujittaa entisestään euroalueen maiden valvontaa vakaus- ja kasvusopimuksen perusteella ja sitä täydentäen. Näiden uusien sääntöjen mukaan euroalueen maat esittävät alustavat budjettisuunnitelmansa Euroopan komissiolle ja euroryhmälle syksyllä varmistaakseen jäsenvaltioiden budjettien ja koko euroalueen finanssipolitiikan linjan etukäteiskoordinoinnin. Kahden asetuksen paketilla otetaan myös käyttöön talous- ja rahoitusvaikeuksista kärsivien maiden tehostettu valvonta ja ohjelman jälkeinen valvonta maille, joka ovat saattaneet päätökseen makrotalouden tukiohjelman.

Vuoden 2013 EU-ohjausjaksosta saadut kokemukset osoittivat, että toimitus suositusten täytäntöönpano erityisesti rakenneuudistusten osalta on edelleen seikka, jonka vuoksi tehostettu valvonta vuoden mittaan on perusteltua. Tältä osin kesäkuussa 2013 kokoontunut Eurooppa-neuvosto päätteli, että EU:n neuvoston ja Euroopan komission on valvottava tarkasti jäsenvaltioille EU-ohjausjakson yhteydessä annettujen maakohtaisten suositusten täytäntöönpanoa. Komissio esitti ensimmäisen väliaikaisen katsauksen suositukseen vuotta 2014 koskevassa vuotuisessa kasvuselvityksessä, jossa pääteltiin, että julkisen talouden vakauttamisessa oli edistytty. Rahoitusmarkkinoiden pirstaleisuuden seurauksena yritysten ja kotitalouksien lainojen korkotaso oli hyvin kirjava eri puolilla EU:ta. Useissa jäsenvaltioissa oli tarpeen edistyä rakenneuudistusten täytäntöönpanossa.

VAKAUS- JA KASVUSOPIMUS

Vuonna 2013 valtaosa EU-maista – useimmat euroalueen maita – olivat edelleen liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn kohteena. Julkisen talouden vakauttamistoimien ansiosta liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn kohteena olevien maiden kokonaismäärä supistui kuitenkin 16:een, kun se oli vuoden 2012 lopussa ollut 20.

Kesäkuussa 2013 Ecofin-neuvosto antoi uudet suositukset puolelle liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn kohteena olevista maista eli Belgialle, Espanjalle, Ranskalle, Kyprokselle, Alankomaille, Portugalille, Slovenialle ja Puolalle ja aloitti uudestaan Maltaa koskevan menettelyn vain

¹ Perusteellinen tarkastelu ei koskenut Kyprosta, joka oli aikeissa panna täytäntöön makrotalouden sopeutusohjelman.

puoli vuotta edellisen menettelyn kumoamisen jälkeen. Suosituksissa ehdotettiin liiallisten alijäämien korjaamiseen asetettujen määräaikojen pidentämisiä, jotka useimmissa tapauksissa ylittivät vakaas- ja kasvusopimuksen mukaisen pidentämisen ”pääsääntöisesti yhdellä vuodella”. Espanjan, Ranskan, Slovenian ja Puolan määräaikoja pidennettiin kahdella vuodella: Puolan vuoteen 2014, Ranskan ja Slovenian vuoteen 2015 ja Espanjan vuoteen 2016. Kyproksen määräaika pidennettiin neljällä vuodella vuoteen 2016. Yhden vuoden pidennys myönnettiin ainoastaan Alankomaille (vuoteen 2014) ja Portugalille (vuoteen 2015). Maltan määräajaksi asetettiin uuden liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn mukaisesti vuosi 2014. Ecofin-neuvosto esitti Belgialle vaatimuksen, koska se ei ollut toteuttanut tuloksellisia toimia liiallisen alijäämänsä korjaamiseksi määräaikaan eli vuoteen 2012 mennessä. Ecofin-neuvosto pidensi Belgialle asetettua määräaika siten, että sen on varmistettava liiallisen alijäämän kestävä korjaaminen vuodesta 2013 eteenpäin ja riittävä edistyminen kohti keskipitkän aikavälin tavoitetta vuonna 2014. Joulukuussa 2013 Ecofin-neuvosto antoi Puolalle uuden suosituksen, jossa liiallisen alijäämän korjaamisen määräaika pidennettiin vuodella vuoteen 2015. Useimpien maiden tapauksessa uudet liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn suositukset myös merkitsivät suositeltujen korjaavien toimien huomattavaa supistamista verrattuna edellisiin liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn suosituksiin.

Viiden EU-maan – Italian, Latvian, Liettuan, Unkarin ja Romanian – liiallisia alijäämiä koskevat menettelyt kumottiin Ecofin-neuvoston päätöksillä kesäkuussa 2013. Nämä päätökset perustuivat Eurostatin tietoihin, jotka vahvistivat, että näiden maiden BKT:hen suhteutetut alijäämät olivat supistuneet 3:a prosenttia pienemmiksi, sekä Euroopan komission ennusteisiin, joiden mukaan alijäämät pysyisivät tätä kynnyсарvoa pienempinä vuosina 2013 ja 2014.²

Yksi finanssipoliittisen ohjausjärjestelmän virstanpylväistä oli finanssipoliittinen sopimus (fiscal compact), joka tuli voimaan 1.1.2013 osana vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta talous- ja rahaliitossa tehtyä sopimusta. Osallistuvat jäsenvaltiot velvoitettiin saattamaan osaksi kansallista lainsäädäntöään 1.1.2014 mennessä sitoumus pitää julkisen talouden rahoitusasema tasapainossa suhdannesyklin ajan ja ottamaan käyttöön automaattinen korjausmekanismi mahdollisten poikkeamien varalta.³

Kaiken kaikkiaan finanssipoliittisen sopimuksen konkreettisessa saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä on huomattavia maakohtaisia eroja. Maat ovat esimerkiksi laatineet julkisen talouden rahoitusasemaa koskevan säännön ja taustasäädökset eri tavoilla. Niissä maissa, jotka eivät ole vielä saavuttaneet keskipitkän aikavälin tavoitettaan, siihen tähtäävä lähentymisura on yleensä määritelty julkisen talouden rakenteellisen rahoitusaseman vuotuisiksi sopeuttamiseksi kohti tavoitetta 0,5 prosentin verran BKT:stä. Taustalla olevat poikkeuslausekkeiden määritelmät, jotka koskevat tilapäisiä poikkeamia keskipitkän aikavälin tavoitteesta tai siihen tähtäävästä sopeuttamisurasta, vaihtelevat suuresti. Eroja on myös korjausmekanismin automaattisuudessa silloin, kun keskipitkän aikavälin tavoitteesta tai siihen tähtäävästä sopeuttamisurasta poiketaan huomattavasti, ja ainoastaan muutama maa on noudattanut Euroopan komission laatimia yleisiä periaatteita korjaavien toimien luonteesta, koosta ja aikataulusta. Valvontalaitosten osalta voidaan todeta, että useissa maissa ollaan perustamassa itsenäisiä finanssipoliittisia neuvostoja ja olemassa olevat neuvostot näyttävät täyttävän suurimman osan Euroopan komission asettamista kriteereistä. Valvontalaitosten menestyminen riippuu kuitenkin viime kädessä niiden vaikutuksesta poliittiseen keskusteluun.

2 Liettuaissa julkisen talouden alijäämä oli 3,2 % suhteessa BKT:hen vuonna 2012. Kun eläkeuudistuksen välittömät nettokustannukset otetaan huomioon, alijäämiä koskeva kynnyсарvo kuitenkin alittui vuonna 2012.

3 Vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta talous- ja rahaliitossa tehdyn sopimuksen allekirjoittaneesta 25 maasta 24 on tähän mennessä ratifioinut sopimuksen.

LÄHENTYMISRAPORTTI

EKP julkaisi 5.6.2013 Latvian viranomaisten pyynnöstä arvionsa Latvian taloudellisesta ja oikeudellisesta lähentymisestä perustamissopimuksen artiklan 140 mukaisesti. EKP:n lähentymisraportissa tarkasteltiin, oliko Latvian kestävä taloudellinen lähestyminen ollut korkeatasoista, ja arvioitiin sitä, täyttääkö Latvian keskuspankki lainsäädäntöä koskevat vaatimukset, jotka kansalliseen keskuspankin on täytettävä tullakseen kiinteäksi osaksi eurojärjestelmää. Raportissa todettiin, että vaikka Latvian taloudellisen lähentymisen kestävyys pitkällä aikavälillä on edelleen ongelma, kaiken kaikkiaan Latvia oli lähentymiskriteerien viitearvojen puitteissa (ks. myös luku 3).

2 EU:N LAAJENTUMINEN JA SUHTEET EU:N HAKIJAMAIHIN JA POTENTIAALISIIN HAKIJAMAIHIN

Vuoden 2013 aikana EU:n laajentumiskehitys eteni jälleen. Heinäkuun 1. päivänä Kroatiasta tuli EU:n 28. jäsenvaltio ja toinen EU:hun liittynyt entisen Jugoslavian valtio vuonna 2004 liittyneen Slovenian jälkeen.

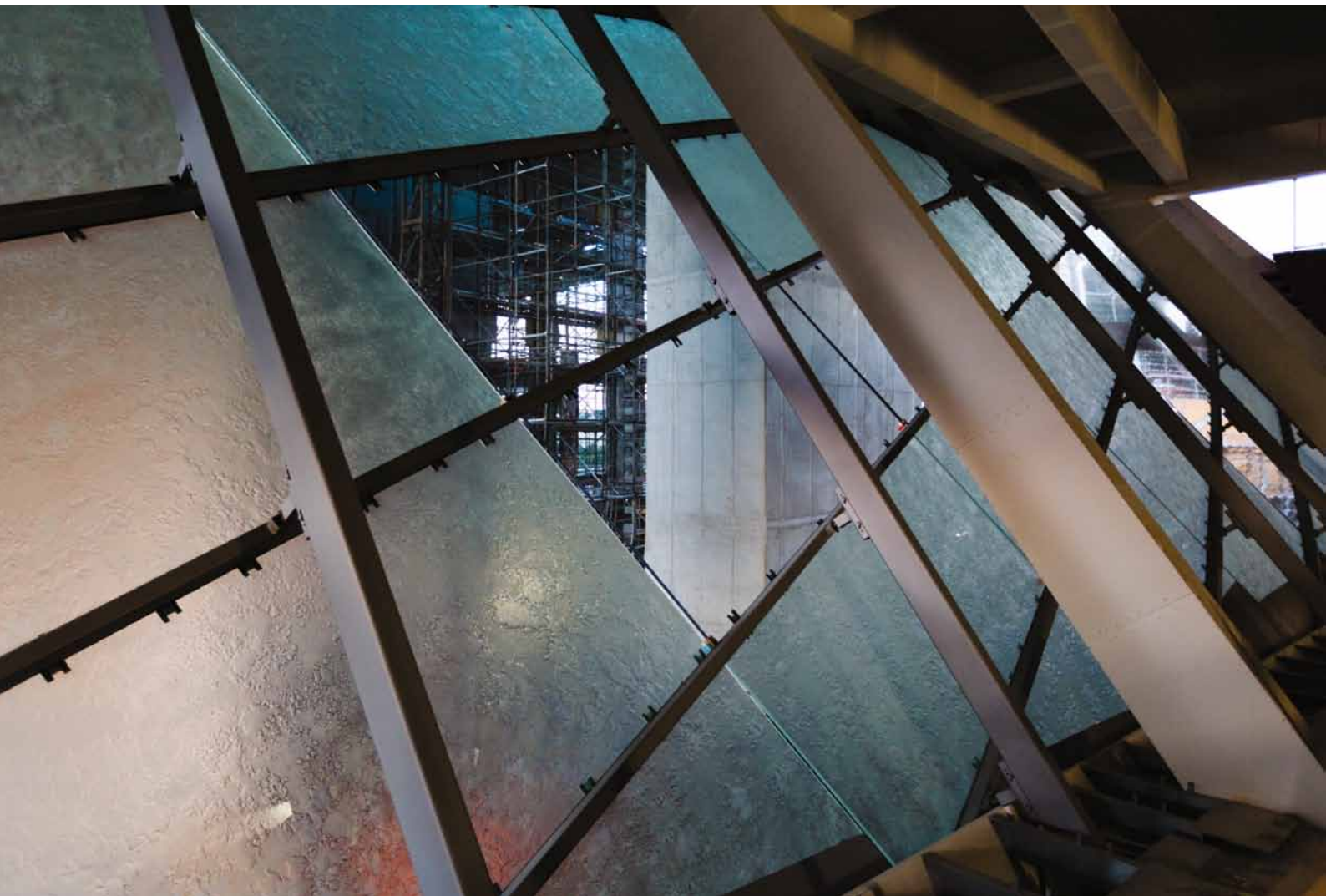
Lisäksi EU aloitti liittymisneuvottelut Serbian kanssa tammikuussa 2014 ja aloitti Kosovon⁴ kanssa keskustelut vakautus- ja assosiaatiosopimuksesta lokakuussa 2013 Eurooppa-neuvoston kesäkuussa tekemän päätöksen jälkeen. Tässä päätöksessä tunnustettiin Serbian ja Kosovon tekemä sopimus kahdenvälisten suhteidensa normalisoimisesta.

Lokakuussa Euroopan komissio suositteli liittymisneuvottelujen aloittamista entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian kanssa viidennen kerran vuodesta 2009 lähtien. Euroopan komissio suositteli toisen kerran, että Albanian asema nostettaisiin potentiaalisesta hakijamaasta hakijamaaksi.

Kesäkuussa 2012 aloitettuja liittymisneuvotteluja Montenegron kanssa jatkettiin; neuvottelut kahdesta luvusta on saatu tilapäiseen päätökseen. Lokakuussa 2013 Eurooppa-neuvosto päätti aloittaa neuvottelut uudesta luvusta Turkin kanssa. Liittymisneuvottelut Turkin kanssa ovat jatkuneet vuodesta 2005 lähtien ja neuvottelut yhdestä luvusta on saatu tilapäiseen päätökseen. Vuonna 2010 aloitetut liittymisneuvottelut Islannin kanssa keskeytettiin Islannin hallituksen toimesta huhtikuun 2013 parlamenttivaalien jälkeen.

EU:n hakijamaiden talouden ja rahoitusmarkkinoiden kehityksestä tekemänsä analyysin perusteella EKP jatkoi vuonna 2013 vuoropuheluaan näiden maiden keskuspankkien kanssa kahdenvälisissä kokouksissa ja osana institutionaalista rakennetta, jonka EU on luonut laajentumisprosessia varten. EKP kävi vuosittaisen huipputason vuoropuhelun Turkin keskuspankin kanssa kesäkuussa Ankarassa. Ensimmäinen huipputason vuoropuhelu Montenegron keskuspankin kanssa käytiin heinäkuussa Podgoricassa. Lisäksi tiivistä yhteistyötä hakijamaiden, potentiaalisten hakijamaiden ja muiden maiden keskuspankkien kanssa on ylläpidetty teknisten yhteistyöohjelmien avulla (ks. luvun 6 osa 2).

4 Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

Sisäänkäynnin itäinen sisäseinä erottaa lehdistötilat vastaanottoaulasta. Se koostuu erikoisrakenteiseen teräskehikkoon kiinnitetyistä hiekkapuhalletuista lasilevyistä, joista valo pääsee kuultamaan läpi.

LUKU 6

KANSAINVÄLISET ASIAT

I KANSAINVÄLISEN VALUUTTA- JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN KEHITYKSEN KESKEISET VAIHEET

MAKROTALOUSPOLITIIKAN SEURANTA MAAILMANTALOUDESSA

Talouden ja rahoitusmarkkinoiden merkittävän yhdentymisen vuoksi euroalueen poliittisessa päätöksenteossa on tärkeää, että päättäjillä on seurantaan ja analyysiin perustuva hyvä ymmärrys kansainvälisestä ympäristöstä. EKP on myös tärkeässä asemassa makrotalouspolitiikan ja rahoitusvakauden kansainvälisessä ja monenkeskisessä seurannassa. Tätä seuranta koordinoi keskuspankkien tasolla pääasiassa Kansainvälinen järjestelypankki. EKP osallistuu myös Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ja taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) kaltaisten kansainvälisten organisaatioiden työryhmiin ja kokouksiin ja toimii G20- ja G7-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien kokousten kaltaisilla foorumeilla.

Vuonna 2013 kansainvälistä taloudellista toimintaympäristöä leimasi maltillinen talouden elpyminen. IMF:n uusimpien ennusteiden mukaan BKT:n kasvun arvioidaan hidastuneen 1,3 prosenttiin kehittyneissä talouksissa (1,4 % vuonna 2012) ja 4,7 prosenttiin kasvavissa ja kehittyvissä talouksissa (4,9 % vuonna 2012). Maailmantalouden elpyessä vaimeasti kansainvälisissä laitoksissa ja foorumeilla käytävissä keskusteluissa korostettiin sitä, että on tarpeen nopeuttaa maailmantalouden elpymistä ja puuttua talousnäkyviä koskeviin lyhyen aikavälin riskeihin samalla kun vahvistetaan voimakkaan, kestävä ja tasapainoisen kasvun perustaa. Tältä osin G20-maiden johtajat sopivat Pietarin huippukokouksessaan toimista taloudellisen toimeliaisuuden ja uusien työpaikkojen syntyminen vauhdittamiseksi sekä keskipitkän aikavälin elpymisen tukemiseksi. He sopivat uudesta julkisen talouden vakauden turvaamista koskevasta kehyksestä, investointien vauhdittamisesta, tuottavuuden ja työhönosallistumisasteen parantamisesta tehostamalla rakenneuudistustoimia sekä sisäisen ja ulkoisen kysynnän tasapainottamiseen puuttumisesta. Kansainvälinen yhteisö tähdensi myös nykyistä osallistavamman kasvukehityksen merkitystä, koska työttömyys on pitkään ollut suurta varsinkin nuorten keskuudessa.

Keskuspankkien toimista voidaan todeta, että kansainvälisen tason keskusteluista kävi ilmi laaja yksimielisyys siitä, että kasvua tukeva rahapolitiikka kehittyneissä talouksissa – epätavanomaiset rahapoliittiset toimet mukaan luettuina – oli tukenut maailmantalouden elpymistä. Samaan aikaan tunnustettiin tarve ottaa edelleen huomioon tahattomat seuraukset ja mahdolliset heijastusvaikutukset muihin maihin.

EKP:llä oli edelleen aktiivinen rooli G20-ryhmässä ja sen toiminnan eri painopisteissä. Venäjän puheenjohtajakaudella vuonna 2013 painopisteitä olivat 1) voimakkaan, kestävä ja tasapainoisen kasvun perustan vahvistaminen (Toronton huippukokouksen jälkeisiä julkisen talouden vakauttamisstrategioita koskeva sopimus mukaan luettuna), 2) rahoitusmarkkinoiden maailmanlaajuisen sääntelyohjelman eteenpäin vieminen (Basel III -säännösten täytäntöönpanon, OTC-johdannaisten, globaalilla tasolla systeemisesti merkittävien rahoituslaitosten ja varjopankkitoiminnan aloilla edistyminen mukaan luettuna), 3) kansainvälisen rahoitusarkkitehtuurin vahvistaminen ja erityisesti IMF:n jäsenosuuksien ja hallinnon uudistaminen, 4) veropohjan kaventumiseen ja voitonsiirtoon puuttuminen ja 5) pitkän aikavälin investointirahoituksen saatavuuden parantaminen. Syyskuussa 2013 G20-maiden johtajat hyväksyivät Pietarin toimintaohjelman, joka keskittyy poliittisiin

toimiin lyhyen aikavälin elpymisen tukemiseksi ja maailmantalouden keskipitkän aikavälin kasvuperusteiden parantamiseksi sekä rahoitusjärjestelmän vakauden vahvistamiseen. Lisäksi G20-maat hyväksyivät tilivelvollisuuden arvioinnin, jossa ne tekivät tilannearvion aiemmista poliittisista sitoumuksista.

Myös IMF ja OECD tarkastelevat euroaluetta osana kansainvälisen politiikan seurantaa. Vuonna 2013 IMF arvioi tavanomaiseen tapaan niin koko euroalueen raha-, rahoitus- ja talouspolitiikkaa kuin yksittäisten euroalueen maidenkin kehitystä. EKP osallistui myös keskusteluihin EU:n rahoitussektorin arviointiohjelmasta.

KANSAINVÄLISTEN INSTITUTIONAALISTEN PROSESSIEN JA KÄYTÄNTÖJEN UUDISTUKSET

Tavanomaiseen tapaan EKP seurasi ja auttoi muovaamaan kansainvälisen rahajärjestelmän kehitystä vuonna 2013. IMF:n resurssien lisäämiseen ja IMF:n seurannan ja hallinnon parantamiseen liittyvissä uudistuksissa edistyi, kun taas vuonna 2010 sovitun IMF:n jäsenosuuksien ja hallinnon uudistuksen loppuun saattaminen viivästyi, koska jäsenten riittävän enemmistön suorittama ratifiointi on edennyt hitaasti.

Osana toimia maailmanlaajuisesta finanssikriisistä selviämiseksi päätettiin, että IMF:n resursseja voidaan entisestään lisätä lyhyellä aikavälillä parhaiten tekemällä uusia tilapäisiä kahdenvälisiä lainasopimuksia ja velkakirjaostoja valuuttarahaston ja sen jäsenmaiden kesken. Vuonna 2012 pidetyissä IMF:n ja Maailmanpankin kevätkokouksissa 38 maata (18 EU-maata mukaan luettuna) sitoutui lisäämään IMF:n resursseja 461 miljardilla Yhdysvaltain dollarilla kahdenvälisillä lainasopimuksilla. Joulukuuhun 2013 mennessä voimaan olivat tulleet 40 maan kanssa (joista 15 EU-maita) sopimukset, joiden kokonaismäärä oli 424 miljardia dollaria.

Kolmen vuoden välein tehtävässä katsauksessa IMF teki vuonna 2011 merkittäviä aloitteita valvonnan vahvistamiseksi reaktiona globalisaation syvenemiseen ja maiden välisten yhteyksien tiivistymiseen. Näitä aloitteita olivat mm. valvontaa koskevan lainsäädäntökehyksen tarkistaminen, riskien ja rahoitusjärjestelmien analyysien syventäminen, jäsenmaiden ulkoisen tasapainon arvioinnin tehostaminen, nopeampi reagoiminen jäsenten ongelmiin ja maailmantalouden vakauteen kohdistuvien jäsenten politiikkojen heijastusvaikutusten parempi huomioon ottaminen.

Operatiivisella puolella on vuodesta 2011 lähtien julkaistu heijastusvaikutusraporttia, jossa arvioidaan maailman viiden suurimman talouden talouspolitiikan vaikutuksia kumppanimaiden talouksiin. Vuoden 2013 raportissa tarkasteltiin erityisesti mahdollisia heijastusvaikutuksia euroalueen kriisistä, Yhdysvaltain finanssi- ja rahapolitiikasta, rakenteellisista ja julkista taloutta koskevista uudistuksista Japanissa ja mahdollisesta kasvun hidastumisesta Kiinassa. IMF tuotti vuosina 2012 ja 2013 pilottiselvityksen (Pilot External Sector Report). Selvityksessä esitettiin arvio ulkoisesta tasapainosta 29:ssä järjestelmiltään kehittyneessä ja kehittyvässä markkinataloudessa, joihin sisältyivät euroalue kokonaisuudessaan ja useita yksittäisiä euroalueen jäsenvaltioita.

Toukokuussa 2013 IMF vahvisti analyysiaan velkatilanteen kestävydestä ajantasaistamalla henkilöstölleen laaditun ohjeen, joka koskee julkisen velan kestävyden analysointia maissa, joilla on pääsy kansainvälisille pääomamarkkinoille. Uusitun ohjeen mukaan taustaoletukset sekä makrotaloudelliset ja julkisen talouden riskit analysoidaan aiempaa perusteellisemmin.

IMF:n tehokkuus ja uskottavuus riippuvat sen jäsenistön laajuudesta, jonka olisi ilmevä sen hallinnosta. Nykyisen jäsenosuuksien laskentakaavan kattava arviointi saatiin päätökseen tammikuussa 2013, jolloin IMF:n johtokunta esitti raporttinsa hallintoneuvostolle. Tämän arvioinnin

tulokset muodostavat perustan johtokunnan keskusteluille osana jäsenosuuksien 15. yleistä tarkistusta. Alun perin jäsenosuuksien 15. yleisen tarkastuksen loppuun saattamista aikaistettiin noin kahdella vuodella eli tapahtuvaksi tammikuussa 2014, mutta sitä on lykätty tammikuuhun 2015 vuonna 2010 sovitun IMF:n jäsenosuuksien ja hallinnon uudistuksen täytäntöönpanon viivästyminen vuoksi. Euroopan maat ovat jo ryhtyneet toimiin, joilla kehittyneiden eurooppalaisten maiden edustusta IMF:n johtokunnassa vähennetään 1,64 paikalla.

2 YHTEISTYÖ EU:N ULKOPUOLISTEN MAIDEN KANSSA

Vuonna 2013 EKP myös osallistui aktiivisesti Euroopan komission ohella makrotaloutta koskevaan EU:n vuoropuheluun keskeisten kehittyvien markkinatalouksien (esim. Kiinan, Intian, Israelin ja Venäjän) kanssa. Aiempaan tapaan eurojärjestelmä järjesti seminaareja ja työkokouksia EU:n ulkopuolisten maiden keskuspankkien kanssa vuoropuhelun edistämiseksi. Huipputasoinen seminaari Venäjän keskuspankin kanssa pidettiin 15.2. Moskovassa. Seminaarin aiheita olivat talouskehitys Venäjällä ja euroalueella sekä keskuspankkien muuttuva asema sekä rahapolitiikan että rahoitusjärjestelmän vakauden ja valvonnan näkökulmasta.

TEKNINEN YHTEISTYÖ

Eurojärjestelmän antama tekninen yhteistyö oli edelleen merkittävä keino, jolla vahvistetaan EU:n ulkopuolisten maiden ja varsinkin EU:n hakijamaiden ja potentiaalisten hakijamaiden keskuspankkien institutionaalista kapasiteettia ja parannetaan eurooppalaisten ja kansainvälisten standardien noudattamista.

EKP järjesti EKP:n koordinoiman teknisen yhteistyön kymmenvuotisjuhlan kunniaksi konferenssin, joka pidettiin 3.–4.12.2013 Frankfurtissa. Vuodesta 2003 lähtien EKP on yhdessä kansallisten keskuspankkien kanssa toteuttanut useita EU:n rahoittamia teknisiä yhteistyöohjelmia tukeakseen keskuspankkeja ja pankkivalvontaa useissa maissa. Lisäksi EKP on lujittanut pitkäaikaista yhteistyötään useiden keskuspankkien kanssa yhteisymmärryspöytäkirjojen avulla.

Joulukuussa 2013 EKP ja 21 kansallista keskuspankkia saattoivat päätökseen teknisen yhteistyöohjelman Serbian keskuspankin kanssa. Helmikuussa 2011 käynnistetty ohjelma auttoi Serbian keskuspankkia vahvistamaan institutionaalista kapasiteettiaan ja mukauttamaan prosessejaan ja säädöksiään EU:n ja kansainvälisiin standardeihin.

Heinäkuussa 2013 eurojärjestelmä saattoi päätökseen teknisen yhteistyöohjelman Makedonian keskuspankin kanssa. EKP ja ohjelmaan osallistuneet 11 kansallista keskuspankkia esittivät Makedonian keskuspankin pääjohtajalle tarvearviointiraportin, joka käsitti kymmenen keskuspankkitoiminnan osa-alueen. Raportissa arvioitiin keskuspankin tämänhetkisiä institutionaalisia ja operatiivisia järjestelyjä ja annettiin suosituksia institutionaalisen kapasiteetin vahvistamiseksi, jotta ne olisivat lähempänä keskuspankkitoimintaa koskevia EU:n standardeja.

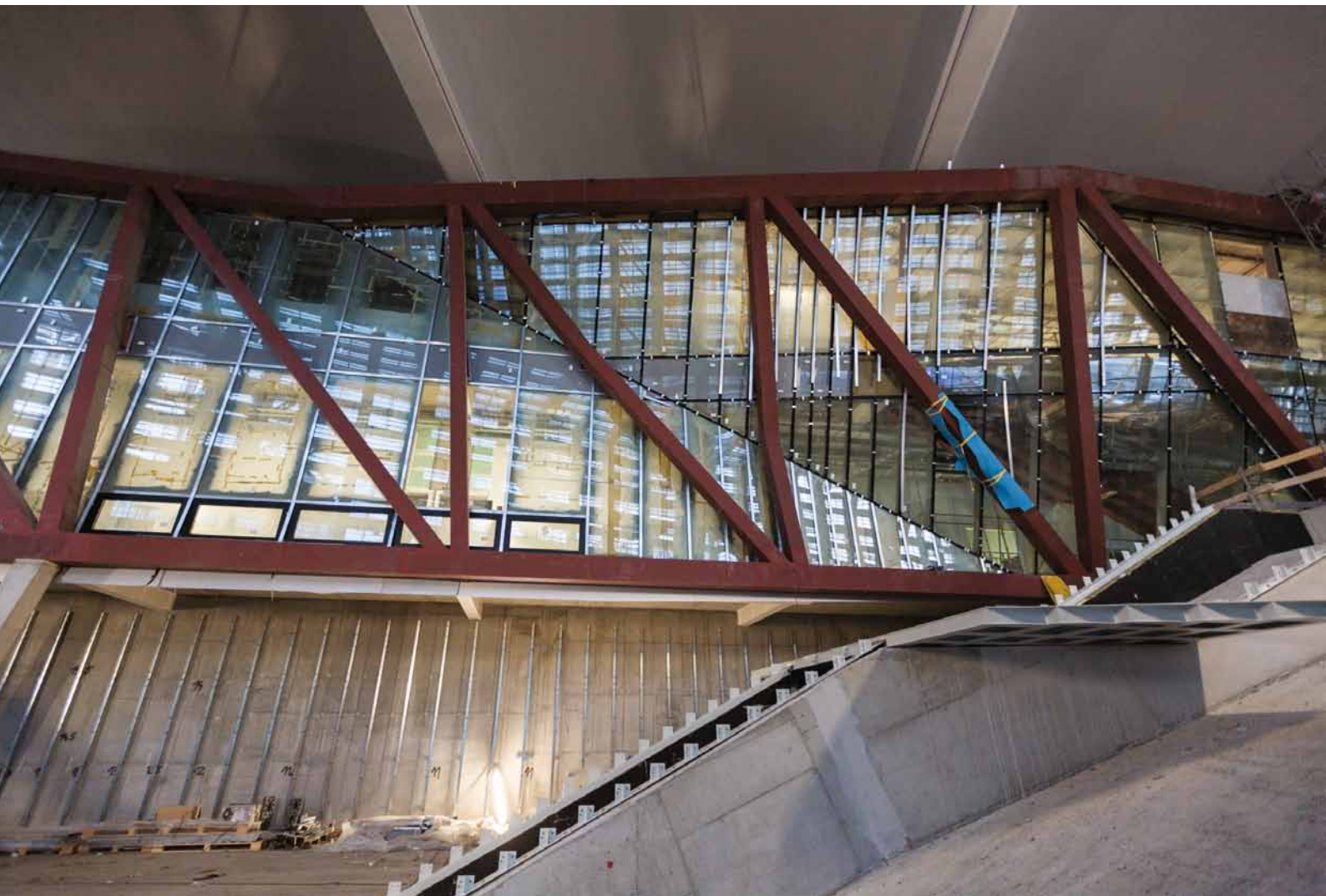
EKP allekirjoittivat 19.12.2013 Euroopan komission kanssa sopimuksen teknisestä yhteistyöstä Albanian keskuspankin ja Kosovon keskuspankin kanssa. EKP toteuttaa ohjelman yhteistyössä 11 kansallisen keskuspankin kanssa. Ohjelmassa arvioidaan keskuspankkien tämänhetkisiä institutionaalisia ja operatiivisia järjestelyjä ja verrataan niitä keskuspankkitoimintaa koskeviin EU:n standardeihin. Albanian keskuspankki ja Kosovon tasavallan keskuspankki saavat kumpikin

oman tarvearviointiraportin sekä suosituksia siitä, kuinka vahvistaa institutionaalista kapasiteettia ja tuoda käytännöt lähemmäksi keskuspankkitoimintaa koskevia EU:n standardeja. Ohjelmassa myös tehdään tilannearvio prioriteeteista, jotka koskevat Makedonian keskuspankin ja mahdollisesti alueen muiden keskuspankkien institutionaalisen kapasiteetin vahvistamista.

EKP ja Turkin keskuspankki jatkoivat yhteistyötään ja säännöllistä vuoropuheluaan heinäkuussa 2012 allekirjoitetun yhteisymmärryspöytäkirjan perusteella. Vuonna 2013 yhteistyö käsitti kansainvälisiä kytköksiä ja heijastusvaikutuksia koskevan yhteisen konferenssin Izmirissä, rahoitustilastointiseminaarin Ankarassa ja Turkin keskuspankin työntekijän puolen vuoden komennuksen EKP:hen.

Yhteistyö Venäjän keskuspankin kanssa jatkui lokakuussa 2012 allekirjoitetun yhteisymmärryspöytäkirjan perusteella. Pöytäkirja käsittää sekä teknistä yhteistyötä että poliittisia keskusteluja. Vuonna 2013 toiminta keskittyi lähinnä rahapolitiikkaan ja rahoitusjärjestelmän vakauteen ja oli seminaarimuotoista; lisäksi Venäjän keskuspankin työntekijä oli komennuksella EKP:ssä. Vuoden mittaan pidettiin myös pankkivalvontaa koskevia tilaisuuksia, joihin osallistui useita euroalueen kansallisia keskuspankkeja, sekä Euroopan järjestelmäriskikomitean ja Euroopan pankkivalvontaviranomaisen edustajia.

Vuonna 2013 EKP ja Kiinan keskuspankki jatkoivat yhteisymmärryspöytäkirjan täytäntöönpanemista kahdenvälisten työryhmien kokouksissa ja henkilöstön tasolla tapahtuvana tietojenvaihtona. Vuonna 2008 allekirjoitetun pöytäkirjan tavoitteena on vahvistaa yhteistyötä ja tiedonvaihtoa EKP:n ja Kiinan keskuspankin kesken. Osana EU:n ja Kiinan välissä kaupan alan hanketta EKP:ssä vieraili kolme Kiinan keskuspankin työntekijöiden ryhmää käyden keskusteluja rahapolitiikasta, markkinaoperaatioista ja tietoturvasta.

Konferenssitilat ja henkilöstöruokala on rakennettu Grossmarkthallen sisään itsenäisinä rakennelmina wieniläisen arkkitehtitoimiston COOP HIMMELB(L)AUn suunnitelmaa seuraten. Kantavina rakenteina on teräspylväitä ja -palkkeja, ja rakennelmien julkisivuissa on käytetty lämpöeristyslasiä. Jokaisella rakennelmalla on oma lämmönsäätelyjärjestelmä, sillä niitä ympäröivässä avoimessa tilassa ulkolämpötilan vaihtelu vaikuttaa myös sisälämpötilaan.

LUKU 7

ULKOINEN VIESTINTÄ JA TILIVELVOLLISUUS

I TILIVELVOLLISUUS JA VIESTINTÄPOLITIikka

Keskuspankkien riippumattomuus on viime vuosikymmeninä vakiintunut välttämättömänä osana kehittyneiden ja kehittyvien markkinatalouksien rahapoliittista järjestelmää. Päätös riippumattomuuden myöntämisestä keskuspankeille on jo kauan saanut varteenotettavaa tukea talousteoriasta ja empiirisistä havainnoista, jotka molemmat osoittavat, että tällainen järjestely ylläpitää hintavakautta. Lisäksi demokraattisten yhteiskuntien peruseriaatteisiin kuuluu, että julkisia tehtäviä hoitavat riippumattomat instituutiot ovat tilivelvollisia kansalaisille ja heidän edustajilleen. Siten tilivelvollisuus tukee merkittävällä tavalla keskuspankin riippumattomuutta.

EKP:n sitoutumista tilivelvollisuuteen ja avoimuuteen osoittaa myös sen harjoittama raportointi Euroopan kansalaisille ja heidän valitsemissään edustajille eli Euroopan parlamentille. Euroopan unionin toiminnasta tehdystä sopimuksessa on tarkoin määritelty EKP:n raportointivaatimukset, joihin sisältyy velvollisuus julkaista viikkotase, neljännesvuosikatsaus ja vuosikertomus. EKP on itse asiassa ylittänyt nämä lakisääteiset vaatimukset selvästi muun muassa julkaisemalla Kuukausikatsausta neljännesvuosikatsauksen asemesta. EKP:n sitoutumista tilivelvollisuuteen ja avoimuuteen osoittavat myös EKP:n neuvoston jäsenten pitämät lukuisat puheet, joissa käsitellään monenlaisia EKP:n tehtävien kannalta merkityksellisiä aiheita. Lisäksi EKP:n pääjohtaja on Euroopan parlamentin kuultavana neljä kertaa vuodessa. EKP myös vastaa Euroopan parlamentin jäsenten kirjallisiin kysymyksiin ja julkaisee kysymykset vastauksineen verkkosivuillaan.

Neuvoston asetus luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää politiikkaa koskevien erityistehtävien antamisesta EKP:lle tuli voimaan 3.11.2013. EKP ottaa 4.11.2014 lähtien yhteisen valvonnan täysimääräisesti vastuulleen ja valvoo suoraan merkittäviä pankkeja yhteiseen valvontamekanismiin (Single Supervisory Mechanism, SSM) osallistuvissa maissa. EKP suorittaa valvontatehtäviä erillään rahapolitiikkaan liittyvistä ja muista tehtävistään. Tämän vuoksi pankkivalvonta edellyttää toisenlaista tilivelvollisuutta kuin muut perussopimuksissa EKP:lle annetut tehtävät. Edellä mainitun yhteistä valvontamekanismia koskevan asetuksen merkityksellisten säännösten mukaisesti EKP ja Euroopan parlamentti allekirjoittivat marraskuussa 2013 toimielinten välisen sopimuksen varmistamaan EKP:n valvontatehtävien kannalta tarkoituksenmukaisen tilivelvollisuusjärjestelyn. Lisäksi EKP ja EU:n neuvosto allekirjoittivat yhteisymmärryspöytäkirjan, jossa täsmennetään yhteistä valvontamekanismia koskevan asetuksen säännöksiä näiden kahden toimielimen välisestä yhteistyöstä ja EKP:n valvontatehtäviin liittyvästä tilivelvollisuudesta. Yhteisymmärryspöytäkirja tuli voimaan 11.12.2013.

EKP:n ulkoisella viestinnällä pyritään parantamaan suuren yleisön ymmärtämystä EKP:n politiikasta ja päätöksistä. Tämän vuoksi se onkin olennainen osa EKP:n rahapolitiikkaa ja muita tehtäviä. Keskeiset EKP:n viestintää ohjaavat periaatteet ovat avoimuus ja läpinäkyvyys. Niiden avulla lisätään EKP:n rahapolitiikan ja muiden lakisääteisten tehtävien vaikuttavuutta, tehokkuutta ja uskottavuutta. Avoimuus ja läpinäkyvyys auttavat myös EKP:tä antamaan kattavan kuvan toiminnastaan.

EKP aloitti vuonna 1999 käytännön, jonka mukaan EKP selittää säännöllisesti, ajantasaisesti ja kattavasti arvionsa ja päätöksensä rahapolitiikasta. Tämä on ainutlaatuinen ja avoin tapa toteuttaa keskuspankin viestintää. Käytännössä rahapoliittisia päätöksiä selostetaan tiedotustilaisuudessa heti sen jälkeen, kun EKP:n neuvosto on tehnyt päätökset. Pääjohtaja esittää tiedotustilaisuudessa yksityiskohtaisen alustuspuheenvuoron EKP:n neuvoston päätösten taustoista. Tämän jälkeen

pääjohtaja ja varapääjohtaja vastaavat tiedotusvälineiden esittämiin kysymyksiin. Joulukuusta 2004 lähtien myös muut kuin ohjauksorkkoa koskevat EKP:n neuvoston päätökset on julkaistu kuukausittain eurojärjestelmään kuuluvien keskuspankkien verkkosivuilla.

EKP:n säädökset, EKP:n neuvoston rahapoliittiset päätökset, muut neuvoston tekemät päätökset korkopäätösten lisäksi ja eurojärjestelmän konsolidoidut taseet julkaistaan EU:n kaikilla virallisilla kielillä.¹ EKP:n vuosikertomus julkaistaan kokonaisuudessaan EU:n kaikilla virallisilla kielillä.² Lähentymisraportti ja EKP:n Kuukausikatsauksen neljännesvuosittainen versio julkaistaan joko kokonaisuudessaan tai tiivistelmänä EU:n kaikilla virallisilla kielillä.³ Jotta EKP täyttää vaatimukset julkisesta tilivelvollisuudesta ja avoimuudesta, se julkaisee joillakin tai kaikilla virallisilla kielillä lakisääteisten asiakirjojen lisäksi myös muuta materiaalia, jota ovat esimerkiksi lehdistötiedotteet makrotaloutta koskevista asiantuntija-arvioista, kannanotoista ja suuren yleisön kannalta merkityksellisistä tiedoista. EKP:n keskeisten julkaisujen kansallisten kieliversioiden valmistelu, julkaiseminen ja jakelu hoidetaan läheisessä yhteistyössä kansallisten keskuspankkien kanssa.

2 TILIVELVOLLISUUS EUROOPAN PARLAMENTILLE

Euroopan parlamentilla – ainoalla toimielimellä, jonka jäsenet EU:n kansalaiset valitsevat suoraan – on keskeinen rooli huolehdittaessa EKP:n tilivelvollisuudesta. Vuonna 2013 nämä kaksi toimielintä jatkoivat tiivistä ja tuloksellista vuoropuheluaan.

EKP:n pääjohtaja oli vuonna 2013 neljä kertaa Euroopan parlamentin talous- ja raha-asioiden valiokunnan kuultavana viimeaikaisesta reaali- ja rahatalouden kehityksestä ja vastaamassa parlamentin jäsenten kysymyksiin. Lisäksi hän osallistui kahteen Euroopan parlamentin täysistuntoon, joissa käsiteltiin EKP:n vuosikertomuksia vuosilta 2011 ja 2012, sekä parlamentin puheenjohtajakokoukseen joulukuussa 2013.

Myös muita EKP:n johtokunnan jäseniä kutsuttiin Euroopan parlamentin kuultaviksi. Varapääjohtaja esitti EKP:n vuosikertomuksen vuodelta 2012 talous- ja raha-asioiden valiokunnalle. Jörg Asmussen osallistui komission jäsen Olli Rehnin ohella edellä mainitussa valiokunnassa käytyyn keskusteluun, jossa hän esitti EKP:n arvion Kyproksessa vallitsevasta tilanteesta ja vastasi parlamentin jäsenten kysymyksiin. Peter Praet osallistui talouspoliittista EU-ohjauksjaksoa koskevaan eurooppalaisten parlamenttien viikkoon. Lisäksi EKP:n asiantuntijat antoivat Euroopan parlamentin käyttöön teknistä asiantuntemusta EKP:n toimivaltaan kuuluvista asioista, kuten yhteisestä valvontamekanismista ja taloudellisesta tilanteesta EU:n ja IMF:n sopeutusohjelmaan osallistuvissa maissa. Lisäksi EKP vastasi 42:een parlamentin jäsenten esittämään kysymykseen ja julkaisi vastaukset verkkosivuillaan vuonna 2013.

PANKKIUNIONI

Yhteisen valvontamekanismin valmistelut olivat näkyvästi esillä EKP:n ja Euroopan parlamentin välisissä keskusteluissa. Keskustelut koskivat lähinnä valvonnan ja rahapoliittisen päätöksenteon erottamista toisistaan sekä yhteisen valvontamekanismin tilivelvollisuusjärjestelyjä. Jälkimmäisestä tehtiin virallinen päätös toimielinten välisessä sopimuksessa, joka tuli voimaan marraskuussa 2013. EKP ja Euroopan parlamentti sopivat, että yhteisen valvontamekanismin hallintoneuvosto

1 Lukuun ottamatta iirin kieltä, josta on tehty poikkeus EU:n tasolla.

2 Lukuun ottamatta iirin kieltä (EU:n tasolla tehty poikkeus) ja maltan kieltä (asiasta sovittiin Maltaan keskuspankin kanssa sen jälkeen, kun tilapäinen EU:n tasolla tehty poikkeus lakkautettiin toukokuussa 2007).

3 Ks. alaviite 2.

on perustettava pian, jotta hallintoneuvoston puheenjohtajan valinnassa voidaan edistyä nopeasti. Euroopan parlamentti osallistui tähän valintaprosessiin, kuten yhteistä valvontamekanismia koskevassa asetuksessa säädetään. Parlamentin jäsenet kysyivät myös toteuttamistavoista, joita EKP soveltaa tehdessään kattavan arvioinnin valmistauduttaessa yhteiseen valvontamekanismiin. Säännöllisissä kuulemisissaan EKP:n pääjohtaja korosti arvioinnin merkitystä pankkiunionin uskottavuuden ja pitkän aikavälin kasvunäkymien kannalta.

Toinen keskeinen aihe oli työ yhteisen kriisinratkaisumekanismien perustamiseksi sekä yhteisen sääntökirjan viimeistely. EKP:n pääjohtaja korosti talous- ja raha-asioiden valiokunnalle toistuvasti, että on tärkeää saada pankkitoiminnan kriisinratkaisua varten yhtenäiset säännöt mahdollisimman pian. Hän myös tähdensi useaan otteeseen, kuinka keskeistä on saada pankkiunioni päätökseen yhteisellä kriisinratkaisumekanismilla, joka on välttämätön yhteistä valvontamekanismia täydentävä tekijä.

REAAITALOUDEN RAHOITUSOLOT

EKP:n pääjohtajan ollessa valiokunnan kuultavana eräät parlamentin jäsenet ilmaisivat huolensa reaalitalouden rahoitusoloista erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten näkökulmasta. He myös tiedustelivat mahdollisista toimista, joilla voitaisiin pienentää euroalueen maiden välisiä huomattavia eroja.

Pääjohtaja korosti, että on tärkeää saada pankkiunioni valmiiksi luomaan yhtenäisyyttä hajanaiseen tilanteeseen ja parantamaan yksityisen sektorin rahoitusoloja euroalueella. Hän myös tähdensi rahapoliittisten suorien kauppojen merkitystä tältä osin ja selvitti EKP:n epätavanomaisia toimia useaan otteeseen.

Samaan aikaan pääjohtaja ja muut EKP:n edustajat myös ilmaisivat, että kansallisten hallitusten sekä kansallisten ja EU:n lainsäätäjien on toteutettava tarvittavat toimet vähentääkseen epäyhtenäisyyttä kestäväällä tavalla reaalitalouden tueksi.

3 VIESTINTÄ KÄYTÄNNÖSSÄ

EKP viestii erilaisille yleisöille – tiedotusvälineille, rahoitussektorin asiantuntijoille, tutkimuslaitoksille, parlamenteille, julkisille instituutioille ja suurelle yleisölle – ja kullakin kohderyhmällä on erilainen tietämys rahoitustoiminnasta ja taloudesta. Tämän vuoksi EKP käyttää useita viestintäkanavia ja -muotoja kertoakseen tehtävistään ja päätöksistään. Viestintää pyritään jatkuvasti hiomaan ja tehostamaan, ja sillä pyritään tavoittamaan erilaisia yleisöjä ja ottamaan huomioon merkitykselliset viestintäympäristöt ja tarpeet.

Vuonna 2013 johtokunta vahvisti, että viestinnän lujittaminen oli edelleen yksi EKP:n keskipitkän aikavälin strategisista prioriteeteista. EKP:n viestinnän painopisteitä olivat edelleen kasvua tukeva EKP:n rahapolitiikka, toimet pankkisektorin hyvän likvideettitilanteen säilyttämiseksi sekä euroalueen hallinnon ja toiminnan vahvistaminen. Valtaosa johtokunnan jäsenten pitämistä julkisista puheista liittyi näihin kysymyksiin. Lisäksi viestintää harjoitettiin EU:n ja IMF:n rahoitustukiohjelmien kohdemaissa. Nämä aihepiirit olivat myös vallitsevina tiedotusvälineiden, kansalaisten ja vierailijoiden esittämissä kysymyksissä ja tietopyynnöissä.

EKP julkaisee säännöllisesti monia tutkimuksia ja raportteja. Esimerkiksi vuosikertomuksessa kerrotaan EKP:n edellisen vuoden toiminnasta. Kuukausikatsauksessa esitetään säännöllisesti EKP:n

arvio taloudellisesta ja rahatalouden kehityksestä ja annetaan yksityiskohtaista tietoa EKP:n päätöksiin vaikuttaneista seikoista. EKP julkaisi 201 lehdistöiedotetta vuonna 2013. Niissä käsiteltiin EKP:n politiikan ja toimien kaikkia näkökulmia ja annettiin lisätietoa rahapolitiikan täytäntöönpanosta. Lisäksi EKP tarjoaa tilastotietoja kattavasti lähinnä verkkosivujensa Statistical Data Warehouse -osion ja interaktiivisten kuvioiden avulla.

Kaikki EKP:n johtokunnan jäsenet edistivät suoraan suuren yleisön tietämystä ja ymmärrystä eurojärjestelmän tehtävistä ja toiminnasta puheiden, tiedotusvälineille annettavien haastattelujen ja Euroopan parlamentissa järjestettävien kuulemisten avulla. Johtokunnan jäsenet pitivät vuonna 2013 yli 150 puhetta erilaisille yleisöille ja antoivat yli 140 haastattelua tiedotusvälineille. Osa puheista käännettiin useille EU:n virallisille kielille, jotta ne saavuttaisivat suuremman yleisön.

Vuonna 2013 EKP järjesti toimitiloissaan 20 seminaaria lehdistön edustajille sekä yhden seminaarin Amsterdamissa ja yhden Brysselissä. Seminaareilla pyrittiin lisäämään tiedotusvälineiden tietämystä ja ymmärrystä EKP:n tehtävistä ja toiminnasta. Osa näistä seminaareista järjestettiin yhteistyössä kansallisten keskuspankkien, Euroopan komission, European Journalism Centren ja muiden viranomaisten kanssa. EKP:n neuvoston kokouksia seuraavan kuukausittaisen lehdistötilaisuuden lisäksi EKP järjesti tiedotusvälineille useita tiedotustilaisuuksia, joilla pyrittiin lisäämään ymmärtämystä EKP:n politiikasta ja toimista.

Vuonna 2013 EKP:n nykyisissä ja tulevissa toimitiloissa Frankfurtissa kävi 587 vierailijaryhmää. Noin 16 132 vierailijaa sai EKP:stä ensi käden tietoa EKP:n asiantuntijoiden pitämässä esityksissä ja EKP:n uusien toimitilojen työmaalle järjestetyillä tutustumiskäynneillä.

Vuonna 2013 järjestettiin joukko kansainvälisiä huipputason konferensseja, työkokouksia ja seminaareja. Näitä olivat esimerkiksi EKP:n työpaja ”Non-standard monetary policy measures”, konferenssi ”The future of banking regulation and supervision in the EU” ja useita yhteistyössä muiden toimielinten kanssa järjestettyjä tilaisuuksia kuten Euroopan komission kanssa järjestetty ”Financial integration and stability: the impact of ongoing reforms on financial integration”. Edellisten vuosien tapaan EKP:llä oli toukokuussa 2013 tiedotuspiste avoimien päivien tilaisuuksissa, jotka järjestettiin EU:n neuvoston tiloissa Brysselissä ja Euroopan parlamentin tiloissa Strasbourgissa. Lisäksi EKP oli ensimmäistä kertaa mukana EU:n Yhdysvaltain-lähetystön järjestämässä avoimien päivien tilaisuuksissa, joissa Yhdysvaltain kansalaisille ja muille vierailijoille annettiin tietoa EKP:stä sekä euroseteleistä ja -kolikoista.

Kaikki EKP:n julkaisemat asiakirjat sekä muut tiedot sen tehtävistä ja toimista ovat saatavana EKP:n verkkosivuilla. Vuonna 2013 verkkosivuilla kirjattiin 27 miljoonaa käyntiä. Kävijät katsoivat 517:ää miljoonaa sivua ja latsivat 75 miljoonaa asiakirjaa. Vuonna 2013 EKP vastasi noin 80 000 tietopyyntöön, jotka koskivat EKP:n toiminnan, politiikan ja päätösten eri osa-alueita. EKP on entisestään lisännyt näkyvyyttä sosiaalisessa mediassa. Sen Twitter-tilillä on noin 100 000 seuraajaa, ja sitä käytetään julkaisujen ja puheiden esille tuomiseen. Vuonna 2013 EKP avasi Google+-tilin, joka välittää EKP:n RSS-tiedotteita ja jota aktiivisesti seuraavat varsinkin muut EU:n toimielimet ja taloustieteilijät. Generation Euro Students’ Award -kilpailulle on avattu Facebook-sivu. Lisäksi EKP käyttää YouTube-kanavaansa kuukausittaisia lehdistötilaisuuksia koskevien videoiden ja muiden elokuvien julkaisemiseen.

Vahvistaakseen yleisötiedotustoimintaansa EKP ja euroalueen kansalliset keskuspankit julkaisivat uuden verkkopohjaisen opetuksellisen pelin ”Top Floor – hissi huipulle” huhtikuussa ja animaation

”EKP ja eurojärjestelmä kolmessa minuutissa” syyskuussa 2013. Molemmat ovat saatavilla EKP:n verkkosivujen Oppimateriaalia-osiossa.

Mario Draghi ja euroalueen kansallisten keskuspankkien pääjohtajat jakoivat 17.4.2013 Euroopan tason palkinnot joukkueille, jotka olivat voittaneet lukuvuotta 2012–2013 koskevan Generation Euro Students’ Award -kilpailun kansallisen kilpailuosion. Tällä jokavuotisella kilpailulla pyritään parantamaan teini-ikäisten tietämystä keskuspankin asemasta taloudessa. Kilpailuun osallistui yli 3 500 iältään 16–19-vuotiasta opiskelijaa euroalueelta. Seuraavan vuoden kilpailu käynnistettiin 1.10.2013.

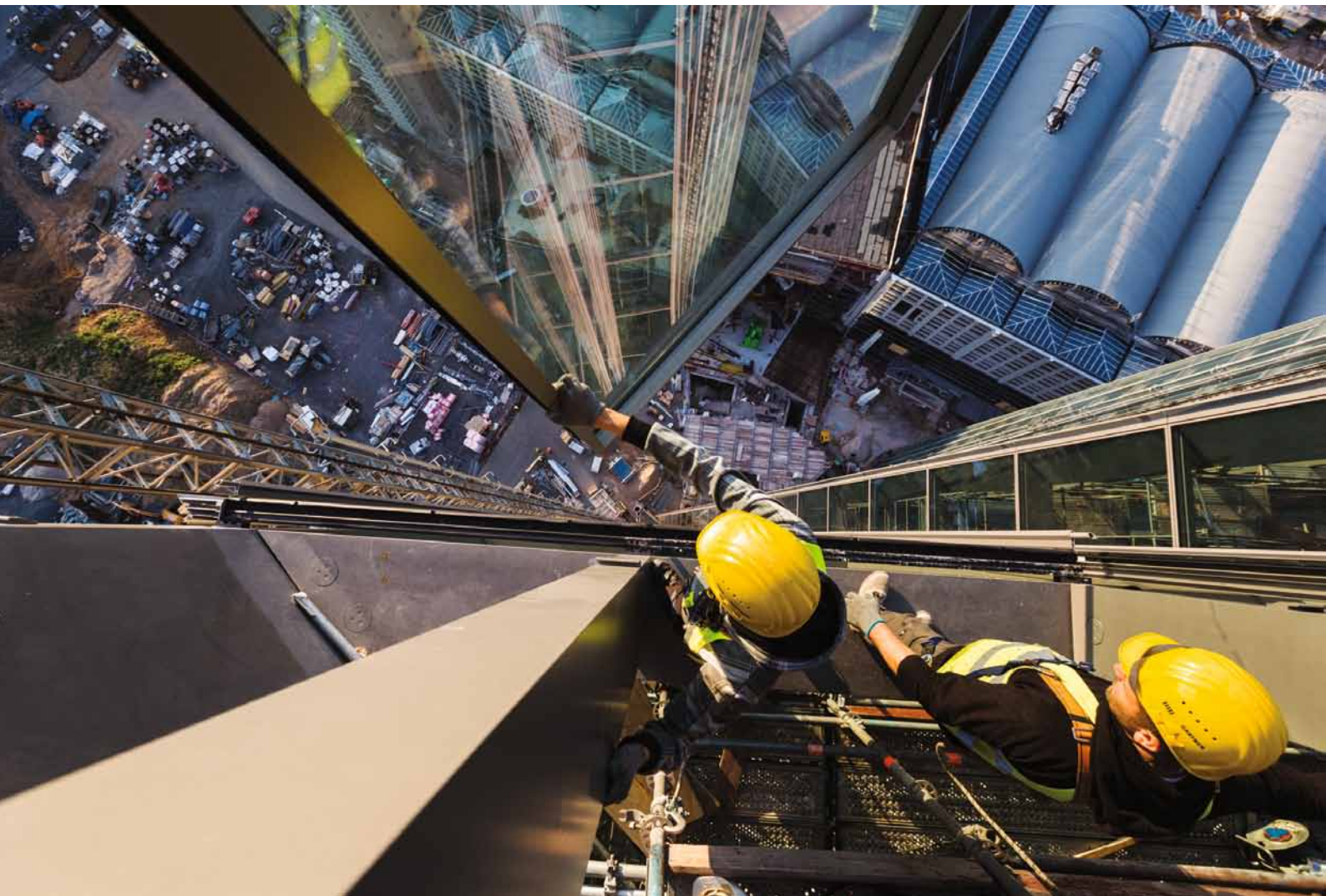
Yhteistä valvontamekanismia koskevasta viestinnästä voidaan todeta, että EKP loi verkkosivuilleen uuden Pankkivalvonta-osion syyskuussa 2013. Tässä osiossa annetaan tietoa yhteisen valvontamekanismin keskeisistä piirteistä ja sen kehityksen tärkeistä virstanpylväistä. Näiden verkkosivujen kehittämistä jatketaan, sillä EKP valmistautuu ottamaan täyden vastuun valvonnasta marraskuussa 2014. Lokakuussa 2013 EKP ilmoitti yhteiseen valvontamekanismiin valmistauduttaessa toteutettavan kattavan arvioinnin yksityiskohdista. Myös luettelo arvioitavista pankeista julkaistiin. Tarkempia tietoja on saatavana EKP:n verkkosivujen Pankkivalvonta-osiossa.

Vuonna 2013 viestinnän yhtenä painopisteenä olivat myös eurosetelit, erityisesti liittyen euron käyttöönoton valmisteluihin Latviassa⁴ ja uuden viiden euron setelin liikkeeseenlaskuun 2.5. Tämä oli uuden eurosetelisarjan ensimmäinen seteli. EKP toteutti useita viestintätoimia, joiden tarkoituksena oli tiedottaa suurelle yleisölle ja ammattimaisille rahankäsittelijöille uudesta setelistä ja sen päivitetystä aitoustehtävistä. Näihin toimiin kuuluvat muuan muassa yli kolme miljoonaa esitettä, jotka lähetettiin päivittäisessä toiminnassaan rahaa käsitteleville yrityksille huhtikuussa 2013, internetiä varten tuotettu videosarja käyttöönottoa varten toukokuussa 2013, digitaalinen markkinointikampanja liikkeeseenlaskua seuranneina kuukausina ihmisille, jotka etsivät tietoa uudesta setelistä seteleitä koskevalta EKP:n verkkosivustolta,⁵ sekä euroseteleitä ja -kolikoita koskeva kiertävä näyttely, joka oli esillä Frankfurtissa, Madridissa, Bratislavassa ja Riiassa vuoden 2013 aikana. Auttaakseen keskeisiä sidosryhmiä, kuten setelinkäsittelylaitteiden valmistajia, liikepankkeja ja huomattavia vähittäiskauppiaita, valmistautumaan uusien setelin liikkeeseenlaskuun EKP järjesti suuren kumpanuustapahtuman Brysselissä marraskuussa 2013.

Vuonna 2013 EKP:n kulttuuripitoisten teemapäivien aiheena oli Latvia, ja ne järjestettiin tiiviissä yhteistyössä Latvian keskuspankin kanssa. Eri puolilla Frankfurtia järjestettiin 16.10.–15.11.2013 monenlaisia tapahtumia, joissa esiteltiin joitakin Latvian kulttuurin tyypillisimpiä piirteitä. Ohjelmaan sisältyi klassista musiikkia, avantgardistista popmusiikkia, kirjallisuustapahtumia, elokuvanäytöksiä, teatteriprojekti, arkkitehtuuri- ja valokuvanäyttelyjä ja useita lapsille suunnattuja tapahtumia. EKP aloitti kulttuuripitoisten teemapäivien järjestämisen vuonna 2003, ja niistä on tullut kiinteä osa Frankfurtin ja sen ympäristön kulttuurielämää. Teemapäivien tavoitteena on lisätä EU:n eri kulttuurien tuntemusta ja yhteisymmärrystä eurooppalaisten välillä.

4 Tarkempaa tietoa on luvun 3 osassa 4.

5 www.new-euro-banknotes.eu

Kiertyvien toimistotornien välissä olevan aulatilän eli atriumin julkisivulasit on kiinnitetty teräskehikkoon. Kehikon on kestävä lasipaneelin paino koko atriumin korkeudelta, ja siksi se on selvästi näkyvissä. Atriumin lasitus on suunniteltu kirkkaaksi ja säilyttään neutraaliksi, jotta pilvenpiirtäjän voi hahmottaa kahtena erillisenä tornina. Atriumin lasinen katto tehostaa läpinäkyvyyden vaikutelmaa entisestään. Katto päästää läpi alle 10 % aurinkoenergiasta, mutta sen läpi voi nähdä taivaan.

LUKU 8

EKP ORGANISAATIONA

I EKP:N PÄÄTÖKSENTEKOELIMET SEKÄ HALLINTO JA VALVONTA

I.1 EUROJÄRJESTELMÄ JA EUROOPAN KESKUSPANKKIJÄRJESTELMÄ

Eurojärjestelmä on euroalueen keskuspankkijärjestelmä. Siihen kuuluvat EKP ja niiden EU-maiden kansalliset keskuspankit, joiden raha on euro. Näitä maita on 1.1.2014 lähtien ollut 18. Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) muodostavat EKP ja kaikkien EU-maiden kansalliset keskuspankit (1.7.2013 lähtien 28). Siihen siis kuuluvat niidenkin EU-maiden keskuspankit, jotka eivät ole vielä ottaneet euroa käyttöön.

EKP on eurojärjestelmän ja EKPJ:n ydin. Sen vastuulla on varmistaa, että EKPJ:n tehtäviin kuuluvat operaatiot tulevat hoidetuiksi joko sen oman tai kansallisten keskuspankkien toiminnan kautta. Kansalliset keskuspankit hoitavat näitä operaatioita mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan. EKP on EU:n toimielin, ja se on oikeushenkilö kansainvälisen julkisoikeuden nojalla.

Jokainen kansallinen keskuspankki on oikeushenkilö kotijäsenvaltionsa lainsäädännön nojalla. Euroalueen kansalliset keskuspankit ovat kiinteä osa eurojärjestelmää ja hoitavat eurojärjestelmälle annettuja tehtäviä EKP:n päätöksentekuelinten laatimien sääntöjen mukaisesti. Lisäksi kansalliset

keskuspankit osallistuvat eurojärjestelmän ja EKPJ:n komiteoiden työskentelyyn (ks. tämän luvun osa 1.5). Omalla vastuullaan kansalliset keskuspankit voivat myös suorittaa tehtäviä, jotka eivät liity eurojärjestelmään, ellei EKP:n neuvosto päättä, että nämä tehtävät ovat ristiriidassa eurojärjestelmän tavoitteiden ja tehtävien kanssa.

Eurojärjestelmää ja EKPJ:tä johtavat EKP:n päätöksentekaelimet: EKP:n neuvosto ja johtokunta. EKP:n kolmantena päätöksentekaelimenä on yleisneuvosto, niin kauan kuin on sellaisia EU:n jäsenvaltioita, jotka eivät vielä ole ottaneet euroa käyttöön. Päätöksentekaelinten toimintaa säätelevät perussopimukset, EKPJ:n perussääntö ja näiden elinten omat työjärjestykset.¹ Päätöksenteko eurojärjestelmässä ja EKPJ:ssä on keskitetty. EKP ja euroalueen kansalliset keskuspankit pyrkivät kuitenkin strategiallaan ja toiminnallaan yhdessä saavuttamaan eurojärjestelmän yhteiset tavoitteet EKPJ:n perussäännön mukaisesti, hajauttamisen periaatetta kunnioittaen.

1.2 EKP:N NEUVOSTO

EKP:n neuvostoon kuuluvat EKP:n johtokunnan jäsenet sekä euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden keskuspankkien pääjohtajat. Latvian valmistautuessa euron käyttöön ottoon tammikuussa 2014 Latvian keskuspankin pääjohtaja sai osallistua tarkkailijana EKP:n neuvoston kokouksiin heinä-joulukuussa 2013.

Perussopimusten mukaan EKP:n neuvoston tärkeimmät tehtävät ovat seuraavat:

- Se antaa suuntaviivoja ja tekee tarvittavat päätökset eurojärjestelmälle uskottujen tehtävien suorittamiseksi.
- Se määrittelee euroalueen rahapolitiikan – mukaan lukien tarvittaessa päätökset, jotka koskevat rahapolitiikan välitavoitteita, ohjaukorkoja ja reservien tarjontaa eurojärjestelmässä. Lisäksi se antaa tarvittavat suuntaviivat rahapolitiikan panemiseksi täytäntöön.

Luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvien uusien tehtävien vuoksi EKP:n neuvostolla on lisäksi valtuudet päättää valvontapäätösten tekoa ohjaavista yleisistä periaatteista. EKP:n neuvosto tekee myös EKP:lle annettuihin mikro- ja makrovakauden valvontatehtäviin liittyviä päätöksiä YVM-asetuksen ja EKP:n työjärjestyksen mukaisesti.

EKP:n neuvosto kokoontuu yleensä kaksi kertaa kuukaudessa EKP:n toimitiloissa Frankfurt am Mainissa, Saksassa. Kuukauden ensimmäisessä kokouksessa se mm. arvioi perinpohjaisesti rahan ja reaalityökehitystä ja tekee siihen liittyviä päätöksiä. Kuukauden toisessa kokouksessa puolestaan keskitytään yleensä EKP:n ja eurojärjestelmän muihin tehtäviin ja vastuualueisiin. Vuonna 2013 kaksi kokouksista pidettiin muualla kuin Frankfurtissa: yksi Slovakian keskuspankin järjestämänä Bratislavassa ja toinen Ranskan keskuspankin järjestämänä Pariisissa. Lisäksi EKP:n neuvosto voi pitää kokouksia teleneuvotteluina ja tehdä päätöksiä kirjallisella menettelyllä.

¹ Ks. Euroopan keskuspankin työjärjestyksen hyväksymisestä 19.2.2004 tehty päätös EKP/2004/2 (EUVL L 80, 18.3.2004, s. 33), sellaisena kuin se on muutettuna 22.1.2014 annetulla päätöksellä EKP/2014/1; Euroopan keskuspankin yleisneuvoston työjärjestyksen hyväksymisestä 17.6.2004 tehty päätös EKP/2004/12 (EUVL L 230, 30.6.2004, s. 61); ja Euroopan keskuspankin johtokunnan työjärjestyksestä 12.10.1999 tehty päätös EKP/1999/7 (EYVL L 314, 8.12.1999, s. 34). Työjärjestykset ovat luettavissa myös EKP:n verkkosivuilla.

Tehdessään niin rahapolitiikkaa kuin EKP:n ja eurojärjestelmän muitakin tehtäviä koskevia päätöksiä EKP:n neuvoston jäsenet eivät ole maidensa edustajia vaan toimivat täysin itsenäisesti. Tätä kuvastaa EKP:n neuvostossa käytetty periaate ”yksi jäsen, yksi ääni”. EKP:n neuvosto päätti vuonna 2008 EKPJ:n perussäännön artiklan 10.2 mukaisesti jatkaa voimassa olevan äänestysmenettelyn käyttämistä ja siirtyä vuorottelujärjestelmään vasta, kun kansallisten keskuspankkien pääjohtajia on EKP:n neuvostossa enemmän kuin 18.

EKP:n ja eurojärjestelmän hallintoa ja valvontaa koskevissa asioissa EKP:n neuvostoa avustaa tarkastuskomitea.

EKP:N NEUVOSTO

Eturivi (vasemmalta oikealle):

Patrick Honohan, Benoît Cœuré,
Sabine Lautenschläger, Mario Draghi,
Vitor Constâncio, Yves Mersch

Keskirivi (vasemmalta oikealle):

Carlos Costa, Luc Coene,
Christian Noyer, Jens Weidmann,
Jozef Makúch, Josef Bonnici

Takarivi (vasemmalta oikealle):

Boštjan Jazbec, Erkki Liikanen,
Ardo Hansson, George A. Provopoulos,
Gaston Reinesch, Ilmārs Rimšēvičs,
Klaas Knot, Peter Praet

Huom. Panicos O. Demetriades,
Luis M. Linde, Ewald Nowotny ja
Ignazio Visco eivät olleet läsnä kuvaa
otettaessa.

Mario Draghi

EKP:n pääjohtaja

Vitor Constâncio

EKP:n varapääjohtaja

Jörg Asmussen

EKP:n johtokunnan jäsen (7.1.2014 asti)

Josef Bonnici

Maltan keskuspankin pääjohtaja

Luc Coene

Belgian keskuspankin pääjohtaja

Benoît Cœuré

EKP:n johtokunnan jäsen

Carlos Costa

Portugalin keskuspankin pääjohtaja

Panicos O. Demetriades

Kyproksen keskuspankin pääjohtaja

Ardo Hansson

Viron keskuspankin pääjohtaja

Patrick Honohan

Irlannin keskuspankin pääjohtaja

Boštjan Jazbec

Slovenian keskuspankin pääjohtaja
(17.7.2013 alkaen)

Klaas Knot

Alankomaiden keskuspankin pääjohtaja

Marko Kranjec

Slovenian keskuspankin pääjohtaja
(16.7.2013 asti)

Sabine Lautenschläger

EKP:n johtokunnan jäsen
(27.1.2014 alkaen)

Erkki Liikanen

Suomen Pankin pääjohtaja

Luis M. Linde

Espanjan keskuspankin pääjohtaja

Jozef Makúch

Slovakian keskuspankin pääjohtaja

Yves Mersch

EKP:n johtokunnan jäsen

Ewald Nowotny

Itävallan keskuspankin pääjohtaja

Christian Noyer

Ranskan keskuspankin pääjohtaja

Peter Praet

EKP:n johtokunnan jäsen

George A. Provopoulos

Kreikan keskuspankin pääjohtaja

Gaston Reinesch

Luxemburgin keskuspankin pääjohtaja

Ilmārs Rimšēvičs

Latvian keskuspankin pääjohtaja
(1.1.2014 alkaen)

Ignazio Visco

Italian keskuspankin pääjohtaja

Jens Weidmann

Saksan keskuspankin pääjohtaja

1.3 JOHTOKUNTA

Johtokunnan muodostavat EKP:n pääjohtaja ja varapääjohtaja sekä neljä muuta jäsentä, jotka Eurooppa-neuvosto nimittää määräenemmistöllä kuultuaan Euroopan parlamenttia ja EKP:tä. EKP:n johtokunta kokoontuu yleensä kerran viikossa, ja sen tärkeimmät tehtävät ovat seuraavat:

- Se valmistelee EKP:n neuvoston kokoukset.
- Se vastaa euroalueen rahapolitiikan toteuttamisesta EKP:n neuvoston antamien suuntaviivojen ja päätösten mukaisesti ja antaa tarvittavat ohjeet euroalueen kansallisille keskuspankeille.
- Se vastaa EKP:n juoksevien tehtävien hoitamisesta.
- Se käyttää EKP:n neuvoston sille tietyissä asioissa siirtämää toimivaltaa (joissakin tapauksissa myös säädösvaltaa).

EKP:n hallintoon, toiminnan suunnitteluun ja vuotuisen budjettiprosessiin liittyvissä asioissa johtokuntaa avustaa ja neuvoo hallintokomitea. Hallintokomitean muodostavat sen puheenjohtajana toimiva johtokunnan jäsen ja joukko EKP:n johdon edustajia.

JOHTOKUNTA

Eturivi (vasemmalta oikealle):
Sabine Lautenschläger,
Mario Draghi (pääjohtaja),
Vitor Constâncio (varapääjohtaja)

Takarivi (vasemmalta oikealle):
Yves Mersch, Peter Praet,
Benoît Coeuré

Mario Draghi

EKP:n pääjohtaja

Vitor Constâncio

EKP:n varapääjohtaja

Jörg Asmussen

EKP:n johtokunnan jäsen (7.1.2014 asti)

Benoît Coeuré

EKP:n johtokunnan jäsen

Sabine Lautenschläger

EKP:n johtokunnan jäsen
(27.1.2014 alkaen)

Yves Mersch

EKP:n johtokunnan jäsen

Peter Praet

EKP:n johtokunnan jäsen

I.4 YLEISNEUVOSTO

Yleisneuvoston muodostavat EKP:n pääjohtaja ja varapääjohtaja sekä kaikkien 28 EU-maan kansallisten keskuspankkien pääjohtajat. Kroatian keskuspankin pääjohtajasta tuli yleisneuvoston jäsen heinäkuussa 2013, kun Kroatia liittyi EU:hun.² Yleisneuvostolle kuuluvat lähinnä ne Euroopan rahapoliittiselta instituutilta peräisin olevat tehtävät, jotka on edelleen hoidettava, koska kaikki EU-maat eivät ole ottaneet euroa käyttöön. Yleisneuvosto vahvistaa kansallisten keskuspankkien välistä yhteistyötä, tukee rahapolitiikan koordinoitua EU-maiden välillä hintavakauden varmistamiseksi sekä seuraa ERM II:n toimintaa. Se vastaa myös EKP:n lähentymisraporteista, joissa se raportoi EU:n neuvostolle talous- ja rahaliiton toteuttamiseen liittyvien velvollisuuksien täyttämistä niissä EU-maissa, jotka eivät vielä ole ottaneet euroa käyttöön. Yleisneuvosto osallistuu EKP:n neuvoantavien tehtävien hoitamiseen. Vuonna 2013 yleisneuvosto piti neljän neljännesvuosittaisen kokouksen lisäksi viidennen kokouksen, jossa hyväksyttiin EKP:n lähentymisraportti.

² Kroatian keskuspankin pääjohtaja sai osallistua yleisneuvoston kokouksiin tarkkailijana joulukuusta 2011 alkaen Kroatian valmistautuessa EU-jäsenyyteen.

YLEISNEUVOSTO

Eturivi (vasemmalta oikealle):

Luis M. Linde, Carlos Costa,
Stefan Ingves, Vítor Constâncio,
Mario Draghi, Mark Carney,
Josef Bonnici, Ignazio Visco,
György Matolcsy

Keskirivi (vasemmalta oikealle):

Ewald Nowotny, Marek Belka,
Christian Noyer, Jozef Makúch,
Panicos O. Demetriades, Luc Coene,
Patrick Honohan, Boris Vujčić,
Gaston Reinesch

Takarivi (vasemmalta oikealle):

Erkki Liikanen, Ardo Hansson,
Ivan Iskrov, Ilmārs Rimšēvičs,
Klaas Knot, Lars Rohde,
Vitas Vasiliauskas, Jens Weidmann,
Miroslav Singer, Boštjan Jazbec

Huom. Mugur Constantin Isărescu
ja George A. Provopoulos
eivät olleet läsnä kuvaa otettaessa.

Mario Draghi

EKP:n pääjohtaja

Vítor Constâncio

EKP:n varapääjohtaja

Marek Belka

Puolan keskuspankin pääjohtaja

Nils Bernstein

Tanskan keskuspankin pääjohtaja

(31.1.2013 asti)

Josef Bonnici

Maltan keskuspankin pääjohtaja

Mark Carney

Englannin pankin pääjohtaja

(1.7.2013 alkaen)

Luc Coene

Belgian keskuspankin pääjohtaja

Carlos Costa

Portugalin keskuspankin pääjohtaja

Panicos O. Demetriades

Kyproksen keskuspankin pääjohtaja

Ardo Hansson

Viron keskuspankin pääjohtaja

Patrick Honohan

Irlannin keskuspankin pääjohtaja

Stefan Ingves

Ruotsin keskuspankin pääjohtaja

Mugur Constantin Isărescu

Romanian keskuspankin pääjohtaja

Ivan Iskrov

Bulgarian keskuspankin

(Българска народна банка) pääjohtaja

Boštjan Jazbec

Slovenian keskuspankin pääjohtaja

(17.7.2013 alkaen)

Mervyn King

Englannin pankin pääjohtaja

(30.6.2013 asti)

Klaas Knot

Alankomaiden keskuspankin pääjohtaja

Marko Kranjec

Slovenian keskuspankin pääjohtaja

(16.7.2013 asti)

Erkki Liikanen

Suomen Pankin pääjohtaja

Luis M. Linde

Espanjan keskuspankin pääjohtaja

Jozef Makúch

Slovakian keskuspankin pääjohtaja

György Matolcsy

Unkarin keskuspankin pääjohtaja

(4.3.2013 alkaen)

Ewald Nowotny

Itävallan keskuspankin pääjohtaja

Christian Noyer

Ranskan keskuspankin pääjohtaja

George A. Provopoulos

Kreikan keskuspankin pääjohtaja

Gaston Reinesch

Luxemburgin keskuspankin pääjohtaja

Ilmārs Rimšēvičs

Latvian keskuspankin pääjohtaja

Lars Rohde

Tanskan keskuspankin pääjohtaja

(1.2.2013 alkaen)

András Simor

Unkarin keskuspankin pääjohtaja

(3.3.2013 asti)

Miroslav Singer

Tšekin keskuspankin pääjohtaja

Vitas Vasiliauskas

Liettuan keskuspankin pääjohtaja

Ignazio Visco

Italian keskuspankin pääjohtaja

Boris Vujčić

Kroatian keskuspankin pääjohtaja

(1.7.2013 alkaen)

Jens Weidmann

Saksan keskuspankin pääjohtaja

I.5 EUROJÄRJESTELMÄN/EKPJ:N KOMITEAT, BUDJETTIKOMITEA, HENKILÖSTÖASIOIDEN KONFERENSSI JA EUROJÄRJESTELMÄN TIETOTEKNIIKAN OHJAUSKOMITEA

Eurojärjestelmän/EKPJ:n komiteat olivat edelleen tärkeässä roolissa avustaessaan EKP:n päätöksentekuelimiä niiden tehtävien suorittamisessa. Komiteat ovat EKP:n neuvoston ja johtokunnan pyynnöstä antaneet asiantuntija-apua omilla erikoisaloillaan ja helpottaneet siten päätöksentekoprosessia. Komiteoiden jäseniksi otetaan yleensä vain eurojärjestelmän keskuspankkien henkilöstöön kuuluvia. Silloin kun komiteoiden kokouksissa käsitellään yleisneuvostolle kuuluvia asioita, edustettuina ovat kuitenkin kansalliset keskuspankit myös niistä EU-maista, jotka eivät vielä ole ottaneet euroa käyttöön. Kokouksiin voidaan tilanteen mukaan kutsua edustajia myös muista toimivaltaisista elimistä.

EKP:n neuvosto perusti 17.7.2013 organisaation kehittämiskomitean antamaan neuvoja eurojärjestelmään, yhteiseen pankkivalvontamekanismiin ja niiden toimintoihin liittyvässä suunnittelussa sekä ohjaamaan eurojärjestelmän hankintatoimiston työtä ja eurojärjestelmän/EKPJ:n operatiivisten riskien ja toiminnan jatkuvuuden hallintaa. EKP:n työjärjestyksen artiklan 9.1 nojalla perustettu eurojärjestelmän/EKPJ:n komiteoita oli vuoden 2013 lopussa viisitoista. Yhteisen pankkivalvontamekanismin valmistelun tukemiseksi osa komiteoista alkoi kokoontua pankkivalvontamekanismin kokoonpanossa, eli mukaan otettiin edustajat niistä kansallisista toimivaltaisista viranomaisista, jotka eivät ole keskuspankkeja.

EUROJÄRJESTELMÄN/EKPJ:N KOMITEAT, EUROJÄRJESTELMÄN TIETOTEKNIIKAN OHJAUSKOMITEA, BUDJETTIKOMITEA, HENKILÖSTÖASIOIDEN KONFERENSSI JA NIIDEN PUHEENJOHTAJAT ¹⁾	
Kirjanpito- ja rahoitustulokomitea (AMICO) Werner Studener	Kansainvälisten suhteiden komitea (IRC) Frank Moss
Setelikomitea (BANCO) Ton Roos	Lakiasian komitea (LEGCO) N.N.
Valvontakomitea (COMCO) Pentti Hakkarainen	Markkinaoperaatioiden komitea (MOC) Ulrich Bindseil
Viestintäkomitea (ECCO) Christine Graeff	Rahapolitiikan komitea (MPC) Wolfgang Schill
Rahoitusvakauskomitea (FSC) Ignazio Angeloni	Organisaation kehittämiskomitea (ODC) Steven Keuning
Tietotekniikkakomitea (ITC) Koenraad de Geest	Maksu- ja selvitysjärjestelmäkomitea (PSSC) Daniela Russo
Sisäisen tarkastuksen komitea (IAC) Klaus Gressenbauer	Riskienhallintakomitea (RMC) Carlos Bernadell
Budjettikomitea (BUCOM) José Luis Malo de Molina	Tilastokomitea (STC) Aurel Schubert
Eurojärjestelmän tietotekniikan ohjauskomitea (EISC) Yves Mersch	Henkilöstöasioiden konferenssi (HRC) Steven Keuning

1) Tilanne 1.1.2014.

Eurojärjestelmällä/EKPJ:llä on kolme muutakin komiteaa. EKP:n työjärjestyksen artiklan 15 nojalla perustettu budjettikomitea avustaa EKP:n neuvostoa EKP:n budjettiin liittyvissä asioissa. Henkilöstöasioiden konferenssi perustettiin vuonna 2005 työjärjestyksen artiklan 9 a nojalla koke-
musten, asiantuntemuksen ja tietojen vaihdon foorumiksi eurojärjestelmän/EKPJ:n keskuspankeille
henkilöstöhallintoon liittyvissä kysymyksissä. Vuonna 2007 EKP:n neuvosto perusti eurojärjestel-
män tietotekniikan ohjauskomitean, jonka tehtävänä on ohjata tietotekniikan käytön jatkuvaa tehos-
tamista eurojärjestelmässä.

I.6 HALLINTO JA VALVONTA

Päätöksentekovelinten lisäksi EKP:n hallinnon taustalla toimii korkean tason tarkastuskomitea. Hallintoon kuuluu myös monentasoista ulkoista ja sisäistä valvontaa, kaksi menettelytapaoh-
jetta, eettiset säännöt sekä sääntöjä, jotka koskevat mahdollisuutta tutustua EKP:n asiakirjoihin.

EKP:N TARKASTUSKOMITEA

EKP:n tarkastuskomitean tehtävänä on parantaa EKP:n ja koko eurojärjestelmän hallinto- ja val-
vontajärjestelyjä. Tarkastuskomitea avustaa EKP:n neuvostoa 1) taloudellisten tietojen eheyttä,
2) sisäisen valvonnan arviointia, 3) lakien, asetusten ja työjärjestysten noudattamista sekä 4) tarkas-
tustoimintoja koskevissa asioissa antamalla neuvoja ja/tai lausuntoja. Tarkastuskomitean puheen-
johtajana toimii Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen, ja siihen kuuluu kaksi muuta EKP:n
neuvoston jäsentä (Vitor Constâncio ja Christian Noyer) sekä kaksi ulkopuolista jäsentä (Hans Tiet-
meyer ja Jean-Claude Trichet). Komitean mandaatti on luettavissa EKP:n verkkosivuilla.

ULKOINEN VALVONTA

EKPJ:n perussäännössä määrätään kahdesta ulkoisen valvonnan tasosta. Ulkopuoliset tilintarkas-
tajat tarkastavat EKP:n tilinpäätöksen (EKPJ:n perussäännön artiklan 27.1 nojalla), ja Euroopan
tilintarkastustuomioistuimien tarkastaa EKP:n hallinnon tehokkuuden (artiklan 27.2 nojalla). Euroopan
tilintarkastustuomioistuimen vuotuinen raportti ja EKP:n vastaus siihen julkaistaan EKP:n verikko-
sivuilla ja Euroopan unionin virallisessa lehdessä. EKP:n ulkopuolisen tilintarkastajan riippumat-
tomuuden varmistamiseksi tilintarkastustoimistot valitaan rotaatioperiaatteella.³ Hyvät käytännöt
ohjaavat eurojärjestelmän keskuspankkeja ulkopuolisten tilintarkastajien valinnassa ja näiden teh-
tävien määrittelyssä. Käytännöt julkaistaan EKP:n verkkosivuilla, ja niiden avulla EKP:n neuvosto
pystyy varmistamaan, että sen suositukset EU:n neuvostolle perustuvat yhdenmukaisiin, johdon-
mukaisiin ja selkeisiin valintakriteereihin.

SISÄINEN VALVONTA

EKP:n sisäinen valvonta on järjestetty niin, että kukin organisaatioyksikkö (ryhmä, toimisto, osasto
ja pääosasto) vastaa ensisijaisesti itse riskienhallinnastaan sekä toimintansa ja toimimensä tehokkuu-
den varmistamisesta. Yksiköt toteuttavat valvontamenettelyjä ja -toimenpiteitä vastuualueillaan sen
mukaan, millaisen enimmäisriskitason johtokunta on niille määrittänyt.

EKP:ssä kukin organisaatioyksikkö vastaa ensi kädessä itse omasta budjetistaan ja on tilivelvol-
linen sen toteuttamisesta. Myös valvonta on ensi kädessä toimialojen vastuulla. Budjetti-, resurs-
sienhallinta- ja organisaatiosuunnittelutoimisto huolehtii keskitettyjen prosessien suunnittelusta,
koordinoinnista, ohjauksesta ja toimeenpanosta sekä laatii tarvittavat asiakirjat. Se myös vastaa

³ Tarjouskilpailun perusteella EKP:n ulkopuoliseksi tilintarkastajaksi nimettiin vuosiksi 2013–2017 Ernst & Young GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft.

ylemmän tason valvonnasta sekä raportoi säännöllisesti johtokunnalle ja nostaa tarvittaessa esiin ongelmakohtia.

Budjettikomitea arvioi mandaattinsa mukaisesti EKP:n johtokunnan laatimat budjettisuunnitelmat ja raportoi niistä EKP:n neuvostolle. Se avustaa EKP:n neuvostoa johtokunnan vuotuisen budjetti-esityksen arvioinnissa ennen budjetin hyväksymistä, ja se arvioi budjettiseurantaraportit ja raportoi havainnoistaan EKP:n neuvostolle.

EKP:n sisäinen operatiivisten riskien komitea edistää ja valvoo EKP:n operatiivisten riskien hallinnan kehittämistä, toteuttamista ja ylläpitoa eri toimialoilla. Se myös tukee johtokuntaa EKP:n riskienhallinnan yleisvalvonnan toteutuksessa.

Vuonna 2013 EKP jatkoi yhdessä euroalueen kansallisten keskuspankkien kanssa tehtäviensä hoitoon ja prosesseihin liittyvien riskiarvioiden päivittämistä. Se myös edelleen testasi ja päivitti säännöllisesti järjestelyjä tärkeimpien toimintojensa jatkuvuuden varmistamiseksi. Lisäksi EKP vei yhdessä kansallisten keskuspankkien kanssa päätökseen eurojärjestelmän eri toimintojen jatkuvuusvaikutusten analyysin.

Taloudellisia riskejä käsittelevä EKP:n riskienhallintaosasto vastaa riskienhallintajärjestelmästä, jota sovelletaan EKP:n kaikissa rahoitusmarkkinaoperaatioissa. Lisäksi se seuraa ja arvioi eurojärjestelmän rahapolitiikan ja valuuttakurssipolitiikan välineistöä ja tekee parannusehdotuksia riskienhallinnan näkökulmasta.

Jotta päätöksentekoaikojet voivat varmistaa riittävän suojan riskejä vastaan, niillä on apunaan riskienhallintakomitea, joka koostuu eurojärjestelmän keskuspankkien asiantuntijoista ja joka valvoo ja pyrkii hallitsemaan eurojärjestelmän rahapoliittisista ja valuuttavarannon hoitoon liittyvistä markkinaoperaatioista aiheutuvia taloudellisia riskejä. Riskienhallintakomitea osallistuu muun muassa taloudellisten riskien seurantaan, mittaamiseen ja raportointiin sekä tarvittavien menetelmien ja järjestelyjen määrittelyyn ja arviointiin.

Sisäisen tarkastuksen osasto tekee johtokunnan toimeksiannosta tarkastuksia, jotka ovat riippumattomia EKP:n sisäisen valvonnan rakenteesta ja riskien seurannasta. EKP:n sisäisen tarkastuksen toimintaperiaatteiden⁴ mukaisesti sisäisen tarkastuksen osasto tarjoaa riippumattomia ja objektiivisiä varmistus- ja konsultointipalveluja sekä arvioi ja kehittää järjestelmällisesti riskienhallinta-, valvonta- ja hallintoprosesseja. Sisäisessä tarkastuksessa noudatetaan The Institute of Internal Auditors -järjestön määrittelemiä sisäisen tarkastuksen ammatillisia standardeja.

Eurojärjestelmän/EKPJ:n komiteoihin kuuluva sisäisen tarkastuksen komitea koostuu EKP:n ja kansallisten keskuspankkien sisäisen tarkastuksen asiantuntijoista. Komitea edistää eurojärjestelmän/EKPJ:n tavoitteiden saavuttamista tarjoamalla riippumattomia ja objektiivisiä varmistus- ja konsultointipalveluja, joilla halutaan kehittää ja kohentaa eurojärjestelmää/EKPJ:tä.

MENETTELYTAPAHOJJEET

EKP:ssä on käytössä kaksi päätöksentekoaikojia koskevaa menettelytapaohjetta. Ensimmäisessä menettelytapaohjeessa neuvotaan EKP:n neuvoston jäseniä ja varajäseniä ja annetaan heille eettiset normit, joita heidän tulee noudattaa toimiessaan neuvoston jäseninä.⁵ Siitä näkyy heidän

⁴ Periaatteet julkaistaan EKP:n verkkosivuilla. Näin halutaan edistää EKP:n tarkastusmenettelyjen avoimuutta.

⁵ Ks. Menettelytapaohjeet EKP:n neuvoston jäsenille (EYVL C 123, 24.5.2002, s. 9), niihin tehty muutos (EUVL C 10, 16.1.2007, s. 6) ja EKP:n verkkosivut.

velvollisuutensa ylläpitää eurojärjestelmän luotettavuutta ja mainetta sekä sen toiminnan tehokkuutta. EKP:n neuvosto on myös nimittänyt eettisten asiain neuvonantajan, joka antaa neuvoston jäsenille ammatillisiin menettelytapoihin liittyviä ohjeita. Toisen menettelytapaohjeen muodostavat eettisiä normeja koskevat lisäohjeet johtokunnan jäsenille.⁶ Niillä täydennetään ensimmäistä menettelytapaohjetta täsmentämällä eettisiä sääntöjä, joita johtokunnan jäsenten tulee noudattaa toiminnassaan.

EKP:n henkilöstöä koskevissa eettisissä säännöissä⁷ annetaan ohjeita ja asetetaan eettisiä käytäntöjä, normeja ja mittapuita. Kaikkien henkilöstön jäsenten odotetaan noudattavan hyvää ammatti-etiikkaa sekä tehtäviensä toimittamisessa että suhteissaan kansallisiin keskuspankkeihin, viranomaisiin, markkinaosapuoliin, tiedotusvälineisiin ja suureen yleisöön yleisemminkin. Näiden sääntöjen johdonmukaisen tulkinnan varmistaa johtokunnan nimittämä eettisten asiain neuvonantaja.

PETOSTEN TORJUNTA

Euroopan parlamentti ja EU:n neuvosto antoivat vuonna 1999 asetuksen⁸, jonka tarkoituksena on tehostaa petosten, lahjonnan ja muun EU:n taloudellisia etuja vahingoittavan laittoman toiminnan torjuntaa. Asetuksessa säädetään mm. Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) sisäisistä tutkimuksista, jotka koskevat petosepäilyjä EU:n toimielimissä, virastoissa ja muissa elimissä. OLAF-asetuksessa säädetään, että kunkin EU:n toimielimen, viraston tai muun elimen on tehtävä päätös, jonka perusteella Euroopan petostentorjuntavirasto voi tehdä sitä koskevia tutkimuksia. Vuonna 2004 EKP:n neuvosto teki päätöksen Euroopan petostentorjuntaviraston Euroopan keskuspankkia koskevien tutkimusten ehdoista ja edellytyksistä⁹. Päätös tuli voimaan 1.7.2004.

OHJELMA RAHANPESUN JA TERRORISMIN RAHOITUKSEN ESTÄMISEKSI

EKP perusti vuonna 2007 ohjelman rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämiseksi. Ohjelma on laadittu rahanpesun estämiseen tähtäävän Financial Action Task Force -työryhmän (FATF) antamien suositusten mukaisesti (niiltä osin kuin suosituksia voidaan soveltaa EKP:n toimintaan). EKP:ssä on erityinen toiminto, joka kartoittaa ja analysoi rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen liittyviä riskejä kaikessa EKP:n olennaisessa toiminnassa ja pyrkii puuttumaan niihin. Osana EKP:n vastapuolten hyväksyttävyyden arviointia ja seurantaa varmistetaan myös, että vastapuolet noudattavat rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämistä koskevaa lainsäädäntöä. Erityistä huomiota kiinnitetään EU:ssa hyväksytyihin rajoitaviin toimiin ja FATF:n antamiin lausuntoihin. EKP:llä on sisäinen raportointijärjestelmä, joka täydentää EKP:n järjestelyjä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämiseksi ja jolla varmistetaan kaikkien olennaisten tietojen säännöllinen keruu ja toimittaminen johtokunnalle.

6 Ks. eettiset lisäohjeet Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsenille (EUVL C 104, 23.4.2010, s. 8) ja EKP:n verkkosivut.

7 Ks. EKP:n henkilöstösääntöjen osa 0, joka sisältää eettiset säännöt (EUVL C 104, 23.4.2010, s. 3), ja EKP:n verkkosivut.

8 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1073/1999, annettu 25 päivänä toukokuuta 1999, Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista (EYVL L 136, 31.5.1999, s. 1).

9 Euroopan keskuspankin päätös EKP/2004/11, tehty 3 päivänä kesäkuuta 2004, petosten, lahjonnan ja Euroopan yhteisöjen taloudellisia etuja vahingoittavan muun laittoman toiminnan torjuntaan liittyvien Euroopan petostentorjuntaviraston Euroopan keskuspankkia koskevien tutkimusten ehdoista ja edellytyksistä sekä EKP:n henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen muuttamisesta (EUVL L 230, 30.6.2004, s. 56).

MAHDOLLISUUS TUTUSTUA EKP:N ASIAKIRJoihin

EKP:n neuvosto teki vuonna 2004 päätöksen¹⁰ EKP:n asiakirjojen saattamisesta yleisön tutustuttavaksi. Päätös on EU:n muiden toimielinten asiakirjojen julkista saatavuutta koskevien tavoitteiden ja vaatimusten mukainen. Päätöksellä lisätään avoimuutta, mutta samalla siinä otetaan kuitenkin huomioon EKP:n ja kansallisten keskuspankkien riippumattomuus ja varmistetaan EKP:n tehtävien suorittamiseen erityisesti liittyvien seikkojen luottamuksellisuus.¹¹ Vuonna 2013 asiakirjapyyntöjä oli vähän.

10 Päätös EKP/2004/3, tehty 4 päivänä maaliskuuta 2004, Euroopan keskuspankin asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi, EUVL L 80, 18.3.2004, s. 42 ja päätös EKP/2011/6, annettu 9 päivänä toukokuuta 2011, Euroopan keskuspankin asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun päätöksen EKP/2004/3 muuttamisesta (EUVL L 158, 16.6.2011, s. 37).

11 EKP:n verkkosivujen arkisto-osan kautta pääsee tutustumaan historialliseen aineistoon.

Hallinnon pääosasto

Werner Studener

Varajohtaja: Klaus Riemke

Toimistot:

- Hallintopalvelut
- Kirjanpito ja hankinnat
- Laskentatoimen raportointi ja periaatteet
- Toimitilahallinnointi
- Turvapalvelut
- Uudet toimitilat (hanketoimisto)

Seteliosasto

Ton Roos

Toimistot:

- Rahahuolto
- Rahasuunnittelu

Viestinnän ja kielipalveluiden pääosasto

Christine Graeff

Varajohtaja: Thierry Bracke

Toimistot:

- Julkisuuskuva ja kampanjat
- Kielipalvelut
- Mediasuhteet
- Multimedia

Johtokunnan neuvonantajat

Frank Smets

EKP:n edustusto Washingtonissa

Georges Pineau

Kansantalouden pääosasto

Wolfgang Schill

Varajohtaja: Hans-Joachim Klöckers

Toimisto:

- Finanssipolitiikka
 - Talouskehitysosasto
- Hans-Joachim Klöckers
- ##### Toimistot:
- Hinnat ja kustannukset
 - Lähentyminen ja kilpailukyky
 - Maakohtainen seuranta
 - Tuotanto ja kysyntä

Rahapolitiikkaosasto

Massimo Rostagno

Toimistot:

- Pääomamarkkinat/rahoitusrakenteet
- Rahatalouden analyysi
- Rahapolitiikan strategia

EJRK:n sihteeristö

Francesco Mazzaferro¹

Varajohtaja: Andrea Maechler

Henkilöstöhallinnon, budjetoinnin ja organisaatiosuunnittelun pääosasto

Steven Keuning

Varajohtaja: Peter Rennpferdt

Toimistot:

- Budjetti, resurssienhallinta ja organisaatiosuunnittelu
- Henkilöstöpolitiikka
- Rekrytointi ja palkkaus

Tietotekniikan pääosasto

Koenraad De Geest

Varajohtaja: Magi Clavé Badia

Toimistot:

- Analyttiset tietojärjestelmät
- Liiketoimintajärjestelmät
- Tietotekniikan hallinnointi ja liikesuhteet
- Tietotekniikkainfrastruktuuri ja käyttöpalvelut
- Tietoturva ja tietotekniikka-arkkitehtuuri
- Yritysjärjestelmät

Sisäisen tarkastuksen osasto

Klaus Gressenbauer

Toimistot:

- Tarkastustehtävät
- Tarkastusten koordinointi

Kansainvälisten ja Eurooppa-suhteiden pääosasto

Frank Moss

Varajohtaja: Gilles Noblet

Toimistot:

- EU-suhteet (ml. EKP:n edustus Brysselissä)
- Kansainvälinen talous
- Kansainvälisen talouspolitiikan analyysi
- Kansainväliset suhteet ja kansainvälinen yhteistyö

Oikeudellinen pääosasto

N.N.

Varajohtaja: Chiara Zilioli

Toimistot:

- Institutionaaliset asiat²
- Lainsäädäntö
- Pankkivalvontaoikeus
- Rahoitusmarkkinaoikeus

Makrovakauseräpolitiikan ja rahoitusjärjestelmän vakauden pääosasto

Ignazio Angeloni

Varajohtaja: John Fell

Toimistot:

- Makrotalouden ja rahoitusjärjestelmän kytkökset
- Makrovakauseräpolitiikka
- Rahoitusalan sääntely
- Rahoitusjärjestelmän vakauden valvonta

Markkinaoperaatioiden pääosasto

Ulrich Bindseil

Varajohtaja: Roberto Schiavi

Toimistot:

- Joukkolainamarkkinat ja kansainväliset markkinaoperaatiot
- Markkinaoperaatioiden analyysi ja suunnittelu
- Markkinaoperaatioiden järjestelmät
- Rahamarkkinat ja likviditeetti
- Rahoitusoperaatioihin liittyvät palvelut

Maksujärjestelmien ja markkinainfrastruktuurin pääosasto

Daniela Russo

Varajohtaja: Pierre Petit

Toimistot:

- Markkinoiden yhdyntyminen
- TARGET ja vakuudet
- Yleisvalvonta

Tutkimuksen pääosasto

N.N.

Varajohtaja: Philipp Hartmann

Toimistot:

- Rahapolitiikan tutkimus
- Rahoitusmarkkinoiden tutkimus

Riskienhallintaosasto

Carlos Bernadell

Toimistot:

- Riskianalyysi
- Riskistrategia

Sihteeristön pääosasto

Pierre van der Haegen³

Toimistot:

- Tiedonhallintapalvelut
- Sihteeristö

Tilastoinnin pääosasto

Aurel Schubert

Varajohtaja: Werner Bier

Toimisto:

- Makrotaloustilastot
- Raha- ja rahoitustilastot
- Tilastoinnin kehittäminen
- Tilastopalvelut
- Ulkomaiset tilastot
- Valvontatilastot

T2S-ohjelma

Jean-Michel Godeffroy

Toimisto:

- T2S-ohjelmatoimisto

¹ Raportoi EKP:n pääjohtajalle, joka toimii EJRK:n puheenjohtajana.

² Ml. tietosuojasiat.

³ Toimii sihteerinä johtokunnan, EKP:n neuvoston ja yleisneuvoston kokouksissa.

2 ORGANISAATIO

2.1 HENKILÖSTÖJOHTAMINEN

Vuonna 2013 henkilöstöjohtamisen painopisteitä olivat toimintakulttuuri, sukupuolten tasa-arvoisuus, rekrytointi, ammatillinen kehitys ja työolot. Henkilöstöhallinnon, budjetoinnin ja organisaatio-suunnittelun pääosasto oli koko vuoden ajan tiiviisti mukana yhteisen pankkivalvontamekanismin valmisteluissa (ks. luvun 4 osa 1.3).

TOIMINTAKULTTUURI

Vuonna 2013 EKP:n toimintakulttuurin kehittämisessä painotettiin yhä ammattietiikkaa ja työsuoritusten arviointia. Ammattietiikan vahvistamiseksi laadittiin uusia sääntöjä, joiden avulla eturistiriitoja voidaan välttää ja ratkaista. Ammattieettisiä sääntöjä päivitettiin myös tarkistamalla sääntöjä, jotka koskevat yksityisiä rahoitus- ja sijoitustoimia sekä niiden seuranta. Työsuoritusten arvioinnissa otettiin käyttöön uusi menettely, jonka tarkoituksena on auttaa puutteellisesti suoriutuneita työntekijöitä saavuttamaan vähintäänkin tyydyttävä suoriutumistaso. Näin EKP pysyy tehokkaana organisaationa.

SUKUPUOLTEN TASA-ARVOISUUS

EKP päätti vuonna 2013 ottaa käyttöön sukupuolitavoitteet ja koettaa kaksinkertaistaa naisten osuuden johtotehtävissä keskipitkällä aikavälillä. Tavoitteena on, että naispuolisten johtajien osuus keskijohdosta (toimistopäälliköt, apulaistoyöstöjohtajat, ryhmänjohtajat, vanhemmat neuvonantajat ja neuvonantajat) ja ylemmstä johdosta (pääosaston johtajat ja varajohtajat, osastonjohtajat ja johtavat neuvonantajat) on kaikkiaan 35 % vuoden 2019 loppuun mennessä. Ylemmässä johdossa naisten osuuden on tarkoitus olla ainakin 28 %. Vuoden 2013 lopussa naispuolisten johtajien osuus kaikissa johtotehtävissä oli 18 % ja ylemmstä johdosta naisia oli 15 %. Tavoitteiden saavuttamiseksi EKP:ssä on käynnistetty sukupuolten tasa-arvoisuuden toimintaohjelma.

REKRYTOINTI

EKP:ssä oli vuoden 2013 lopussa 1 907 kokoaikaista vakituista työpaikkaa (vuoden 2012 lopussa 1 450,5 työpaikkaa). Kasvu johtui pääasiassa siitä, että vuonna 2013 päätettiin rekrytoida uusia työntekijöitä yhteisen pankkivalvontamekanismin perustamisen vuoksi. Käytännössä EKP:n palveluksessa oli 31.12.2013 erilaisin työsopimuksin 1 790 henkeä kokoaikaisiksi työpaikoiksi muutettuna, ja uusien työntekijöiden rekrytointi oli käynnissä. Vuoden 2012 lopussa henkilöstömäärä oli 1 638.¹² Vuonna 2013 tehtiin yhteensä 111 määräaikaista sopimusta (joista osa oli vakinaistettavissa) ja EKP:stä lähti (irtisanoutui tai jäi eläkkeelle) 28 työntekijää (vuonna 2012 lähtijöitä oli 34). Lisäksi vuonna 2013 palkattiin 175 työntekijää lyhytaikaisiin työsuhteisiin alle vuoden ajan poissa olevien sijaisiksi (ja jatkettiin joitakin työsopimuksia) ja 156 lyhytaikaista työsuhdetta päättyi.

Kansallisten keskuspankkien ja kansainvälisten organisaatioiden asiantuntijoilla oli myös vuonna 2013 mahdollisuus työskennellä EKP:ssä (enintään kolmen vuoden sopimuksilla), ja monet hyödynsivät tilaisuutta osallistuakseen yhteisen pankkivalvontamekanismin valmisteluihin. EKP:ssä työskenteli 31.12.2013 erilaisissa tehtävissä yhteensä 205 kansallisten keskuspankkien ja kansainvälisten organisaatioiden työntekijää (44 % enemmän kuin vuoden 2012 lopussa).

EKP:n jatko-opiskelijaohjelman kahdeksas osallistujaryhmä aloitti pankissa syyskuussa 2013. Ryhmässä on kymmenen jatko-opiskelijaa eri tieteenaloilta. Kukin saa osallistua kahden eri toimialan työhön, kumpaankin vuoden ajan.

12 Luvussa ovat mukana paitsi EKP:n henkilöstö kokoaikaisiksi työpaikoiksi muutettuna myös EKP:ssä enintään vuoden sopimuksella työskentelevät kansallisten keskuspankkien ja kansainvälisten organisaatioiden asiantuntijat sekä EKP:n jatko-opiskelijaohjelman osallistajat.

Kuten aiempinakin vuosina, EKP tarjosi harjoittelumahdollisuuksia taloustieteiden, tilastotieteen, yrityshallinnon, oikeustieteen ja kääntämisen opiskelijoille tai jatko-opiskelijoille. EKP:ssä oli 31.12.2013 kaikkiaan 145 harjoittelijaa (19 % enemmän kuin vuonna 2012). EKP:ssä työskenteli myös viisi tutkijaa osana johtaville taloustieteilijöille suunnattua Wim Duisenberg Research Fellowship Programme -tutkimusohjelmaa sekä viisi nuorta tutkijaa osana Lamfalussy Fellowship -ohjelmaa.

AMMATILLINEN KEHITYS

Työntekijöillä oli myös vuonna 2013 mahdollisuus siirtyä organisaation sisällä toisiin tehtäviin joko väliaikaisesti tai pidemmäksi ajaksi. Sisäistä liikkuvuutta hyödynsi vuoden aikana 308 työntekijää, joista 77 työskenteli esimies- tai neuvonantajatehtävissä.

Kuten muutkin EKPJ:n keskuspankit, EKP osallistuu aktiivisesti henkilöstöasioiden konferenssin tukemaan liikkuvuushankkeeseen. Sen myötä EKP voi lähettää työntekijöitään 2–12 kuukauden työkomennuksille EU-maiden 28 kansalliseen keskuspankkiin tai muihin soveltuviin kansainvälisiin organisaatioihin (esim. Kansainväliseen valuuttarahastoon tai Kansainväliseen järjestelypankkiin). Yhteensä 12 työntekijää lähti työkomennukselle vuonna 2013. Joulukuun 2013 lopussa EKP:n palveluksessa olleista työntekijöistä oli palkattomalla vapaalla 62 henkeä (56 vuonna 2012). Lisäksi EKP käynnisti tammikuussa 2013 urasiirtymäohjelman sellaisia työntekijöitä varten, jotka ovat toimineet EKP:ssä samoissa tai samankaltaisissa tehtävissä jo pitkään ja harkitsevat uransa jatkamista EKP:n ulkopuolella. Ohjelmaan voidaan ottaa 50 työntekijää vuoden 2014 loppuun mennessä. Vuoden 2013 loppuun mennessä ohjelmaan oli ilmoittautunut 26 työntekijää.

EKP kannusti edelleen esimiehiä ja muuta henkilöstöä kehittämään työssä tarvittavaa asiantuntemustaan ja hankkimaan työtehtävien kannalta olennaisia uusia taitoja. Talon sisäisen koulutustarjonnan lisäksi työntekijät ja esimiehet hyödynsivät jälleen ulkopuolista tarjontaa sekä mahdollisuutta osallistua EKPJ:n koulutusohjelmiin. Osana yhteisen pankkivalvontamekanismin valmisteluja useat kansalliset toimivaltaiset viranomaiset tarjosivat EKP:n asiantuntijoille mahdollisuuden tutustua mikrotason vakausvalvontaan tekemällä opintovierailuja ja osallistumalla koulutusjaksoihin.

Vuonna 2013 kaikkiaan 22 apulaistoimistopäällikköä ja 39 ryhmänjohtajaa sai palautekoosteen, jossa alaiset ja vertaiset sekä ulkopuoliset yhteistyökumppanit vastasivat kyselyyn päälliköiden johtamistaidoista. Palaute oli yleensä erittäin myönteistä. Päälliköille laadittiin palautteen pohjalta henkilökohtaiset toimintasuunnitelmat suoritusten parantamiseksi entisestään.

HENKILÖSTÖASIOIDEN KONFERENSSI

Henkilöstöasioiden konferenssi käsitteli vuonna 2013 henkilöstöjohtamisen eri alueita, kuten erilaisten EKPJ:n koulutusten järjestämistä sekä liikkuvuutta EKPJ:ssä. Vuonna 2013 järjestettiin 44 EKPJ:n henkilöstön koulutustapahtumaa 22 eri keskuspankissa.

TYÖOLOJEN

Työsuhteen ehtoja EKP:ssä on muokattu, jotta ne pysyvät houkuttelevina yleisesti ottaen suuresta työmäärästä huolimatta ja jotta ne vastaavat tasapuolisesti sekä henkilöstön että työnantajan tarpeita.

Vuoden 2013 lopussa EKP:n henkilöstöstä oli osa-aikatyöntekijöitä 228 (13 % vähemmän kuin vuonna 2012) ja palkattomalla vanhempainvapaalla oli 26 henkeä (25 henkeä vuonna 2012). Vuoden aikana etätöitä teki keskimäärin noin 491 työntekijää kuukaudessa, ja 1 280 työntekijää teki etätöitä ainakin kerran.

2.2 HENKILÖSTÖSUHTEET JA SOSIAALINEN VUOROPUHELU

EKP ymmärtää, että on tärkeää käydä rakentavaa vuoropuhelua henkilöstön kanssa. Vuonna 2013 EKP kävi mielipiteen- ja tiedonvaihtoa vaaleilla valitun henkilöstökomitean ja tunnustamansa ammattijärjestön IPSOn¹³ kanssa palkkaukseen, rekrytointisäännöksiin, henkilöstön kehittämiseen, työsuoritusten arviointiin, työoloihin, työterveyteen ja -turvallisuuteen sekä eläkkeiden hallintoihin liittyvistä muutoksista. Henkilöstökomitean ja IPSOn kanssa käytiin kirjeenvaihtoa (175 kirjettä) ja järjestettiin säännöllisiä tapaamisia, joissa keskusteltiin työ- ja sosiaalioloihin liittyvistä seikoista ja pidettiin henkilöstöä ajan tasalla yhteisen pankkivalvontamekanismin perustamiseen liittyvistä henkilöstökysymyksistä.

2.3 EKPJ:N SOSIAALINEN VUOROPUHELU

EKPJ:n sosiaalisesti vuoropuheluksi kutsutaan keskustelufoorumia, johon osallistuvat EKP sekä eurooppalaisten ammattiyhdistysten liittojen¹⁴ ja EKPJ:hin kuuluvien keskuspankkien henkilöstön edustajat. Foorumin tarkoitus on jakaa tietoa ja edistää keskustelua asioista, jotka voivat vaikuttaa merkittävästi työoloihin EKPJ:n keskuspankeissa. Tietoa jaetaan puolivuositaisissa tiedotteissa sekä Frankfurtissa järjestettävissä kokouksissa.

Vuoden 2013 ensimmäinen EKPJ:n sosiaalinen vuoropuhelu käytiin huhtikuussa. Laajennetun vuoropuhelun painopiste oli pankkivalvontamekanismiin liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi keskusteltiin setelien tuotannosta ja kierrosta, EKPJ:n/eurojärjestelmän koulutustoiminnasta ja liikkuvuusmahdollisuuksista sekä markkinaoperaatioista.

Toinen säännöllinen sosiaalinen vuoropuhelu järjestettiin marraskuussa. Siinä paneuduttiin olennaiseen kehitykseen pankkivalvonnan alalla. Samalla pohdittiin työnantajien ja työntekijöiden edustuksen muokkaamista vuoropuhelussa siten, että pankkivalvontamekanismin perustaminen tulee otetuksi asianmukaisesti huomioon. Lisäksi tarkasteltiin EKPJ:n ja eurojärjestelmän koulutustoimintaan ja liikkuvuusmahdollisuuksiin, maksujärjestelmiin ja seteleihin liittyviä kysymyksiä.

EKPJ:n sosiaalisesti vuoropuheluksi kutsutun foorumin yleisistunnossa käydyn keskustelun lisäksi setelien tuotantoa ja kiertoa käsittelevässä työryhmässä pohdittiin jälleen teknisiä kysymyksiä. EKPJ:n sosiaalista vuoropuhelua käsittelevä työryhmä kokoontui vuonna 2013 maaliskuussa ja lokakuussa muun muassa kootakseen aiheita EKPJ:n sosiaalisen vuoropuhelun kokousten esityslistalle.

2.4 EUROJÄRJESTELMÄN HANKINTATOIMISTO

Eurojärjestelmän hankintatoimiston (Eurosystem Procurement Coordination Office, EPCO) tarkoituksena on varmistaa tavaroiden ja palvelujen yhteishankintojen tehokas koordinaointi niiden EKPJ:n keskuspankkien kesken, jotka ovat sitoutuneet osallistumaan hankintatoimiston toimintaan, sekä hioa entisestään näiden keskuspankkien hyviä käytäntöjä. Keskuspankkien hankinta-asiantuntijoista koottu verkosto kokoontui kuusi kertaa vuonna 2013.

¹³ Lyhenne sanoista ”International and European Public Services Organisation”.

¹⁴ Euroopan keskuspankkien liittojen pysyvä komitea SCECBU, Union Network International -yhteistyöorganisaation Euroopan osasto (UNI-Europa Finance) sekä Euroopan julkisten alojen ammattiliittojen federaatio EPSU.

Hankintatoimiston vuoden 2013 päivitetty hankintasuunnitelma toteutettiin vuoden kuluessa. Lennot EKPJ:n kokouksiin ja hotellisopimukset eri puolilla maailmaa olivat jälleen yhteishankintamenettelyjen kohteina. Muun muassa markkinatietopalveluja, tilintarkastuspalveluja, toimistotarvikkeita ja seteleihin liittyviä hankintaeriä koskevat yhteishankinnat saatiin päätökseen ja uudet sopimukset tulivat voimaan vuonna 2013. Lisäksi edistettiin viidessä muussa, mm. markkinatietopalveluja, tietotekniikkaa ja seteleihin liittyviä tuotteita koskevassa yhteishankinnassa sekä pyrkimyksissä kartoittaa mahdollisia uusia yhteishankintakohteita (esim. vakuutuspalvelujen, lentoyhtiöiden ja tietotekniikan aloilla).

Eurojärjestelmän hankintatoimisto laati osallistujakeskuspankkien käyttöön parhaiden hankintakäytäntöjen käsikirjan.

Vuonna 2013 tehtiin arvio hankintatoimiston toiminnasta sen ensimmäisen toimintakauden aikana. Näin pohjustettiin päätöstä mandaatin mahdollisesta jatkamisesta ja tulevasta toimintamallista.

2.5 EKP:N UUDET TOIMITILAT

EKP:n uusien toimitilojen rakentaminen jatkui vuonna 2013. Runkotyöt saatiin päätökseen sekä 45-kerroksisessa pohjoistornissa että 43-kerroksisessa etelätornissa. Pilvenpiirtäjä saavutti lopullisen 185 metrin korkeutensa maaliskuussa 2013, kun taloteknisten tilojen teräsrakenteet saatiin valmiiksi. Antenni asennettiin rakennuksen huipulle vähän ennen pääsiäistä.

Toimistotornien ja niitä yhdistävän atrium-tilan julkisivut lasitettiin vuoden 2013 kuluessa. Kun suurikokoiset ilmastointilaitteistot oli saatu asennetuksi tornien ylimpien kerrosten taloteknisiin tiloihin, nostokurjet purettiin tammikuussa 2014. Vuoden 2013 loppuun mennessä saatiin valmiiksi osa tavallisten toimistokerrosten teknisestä infrastruktuurista ja sisustuksesta. Materiaalin kuljettaminen ja työläisten liikkuminen helpottui, kun osa hisseistä saatiin käyttöön.

Myös sisäänkäynnin rakennustyöt jatkuivat. Grossmarkthallen läpi kulkeva pääsisäänkäynti toimii näyttävästi yhdyssiteenä hallirakennuksen ja toimistotornien välillä. Grossmarkthallen betonisten kattorakenteiden entisöintityöt saatiin päätökseen, ja läntisen päätyrakennuksen entisöintiä jatkettiin. Entisöintityön rinnalla asennettiin teknistä infrastruktuuria ja tehtiin sisustustöitä.

Hallirakennuksen sisään itsenäisinä rakennelmina tehtyjen konferenssitulojen ja henkilöstöruokalan julkisivut saatiin valmiiksi, ja sisustustöiden edetessä sisätilaratkaisut alkoivat hahmottua selvästi. Rakennusten ympärillä maisemointityöt edistyivät.

Uusiin toimitiloihin on tarkoitus muuttaa vuoden 2014 jälkipuoliskolla.

2.6 YMPÄRISTÖKYSYMYKSET

Vuonna 2013 EKP:ssä pyrittiin parantamaan ympäristöasioiden hoitoa entisestään. EKP:n ympäristöpolitiikkaa päivitettiin organisaation kehityksen ja tilanteen mukaiseksi, mutta tavoitteena oli edelleen pienentää ekologista jalanjälkeä ja hiilidioksidipäästöjä. EKP:n ISO 14001 -ympäristösertifikaatti ja rekisteröinti yhteisön ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään (EMAS) uusittiin vuonna 2013. EKP kartoittaa jatkuvasti uusia mahdollisuuksia vähentää hiilijalanjälkeään, ja se seuraa hiilidioksidipäästöjään ja raportoi niistä aiempaa kattavammin.

EKP:n neuvosto päätti luopua EKP:n vuosikertomuksen laajamittaisesta painattamisesta, ja kaikkien EKP:n virallisten julkaisujen painosmääriä on pienennetty vastaavasti. Painettuja julkaisuja valmistetaan ja toimitetaan vain verkossa rekisteröityneille tilaajille. Varastossa olevien julkaisujen määrää on pienennetty tuntuvasti, ja ylimääräiset julkaisut on hävitetty vastuullisesti.

Hankinnoissa vuonna 2012 käyttöön otetun kestävän kehityksen käsikirjan myötä yhä useampien tavaroiden ja palvelujen hankinnassa otetaan huomioon kestävyyskriteerit. Lisäksi EKP järjesti vuoden 2013 Euroopan Liikkujan viikolla jälleen autoton päivä -tempauksen henkilöstön ympäristötietoisuuden parantamiseksi.

EKP:n uusien toimitilojen toimintaa ja ylläpitoa suunniteltaessa kiinnitetään erityistä huomiota kestävästä kehitystä edistäviin ajanmukaisiin ratkaisuihin.

2.7 TIETOTEKNISET PALVELUT

Vuonna 2013 tietotekniikan pääosasto tuki EKP:n ydintoimialoja tarjoamalla eurojärjestelmälle uusia yhteisiä ratkaisuja tilastointia ja markkinaoperaatioiden toteuttamista varten. EKP:n valuuttavarannon ja omien varojen hoitoa, rahapoliittisia operaatioita ja vakuushallintaa varten otettiin käyttöön useita uusia sovellusversioita. Riskienhallinnan ja EKP:n analyysivalmiuksien parantamiseksi käynnistettiin uusia hankkeita ja etsittiin esimerkiksi uusia sovelluksia valvontatietojen keruuta ja toimittamista varten. Tietohallinnon, henkilöstöhallinnon ja varainhoidon yhteisiä järjestelmiä päivitettiin säännöllisesti EKP:n hallinnon tehokkuuden parantamiseksi.

Valmisteluja tietotekniikkainfrastruktuurin siirtämiseksi EKP:n uusiin toimitiloihin tehostettiin, ja EKP hankki sekä uusia verkko- ja tietovarastointilaitteistoja että uusia ohjelmistoja kiinteistöhallintaa ja palvelinkeskuksen ylläpitoa varten. Yhteisen pankkivalvontamekanismin toiminnan aloittamiseen on valmistauduttu varustamalla uusia työpisteitä ja parantamalla liikkuvuusmahdollisuuksia.

Tietotekniikkainfrastruktuuria arvioitiin vuonna 2013 toiminnan vakauden ja jatkuvuuden näkökulmasta. Lisäksi suunniteltiin hankkeita, joilla yksinkertaistetaan infrastruktuuria nykyisestä ja parannetaan teknistä ja organisatorista häiriönsietokykyä vuosina 2014–2016. Hankkeet edellyttävät tietotekniikan pääosaston sisäisten prosessien optimointia ja lisäsääntelyä. Määrittely- ja toteutustyö alkoi vuonna 2013.

Toimistotornien kolmikerroksisessa hybridijulkisivussa klassisia julkisivurakenteita on hyödynnetty uudella tavalla: siinä sulautuvat yhteen elementti-ikkunat, kaksinkertaiset ikkunat ja kaksoisjulkisivu. Lasitusratkaisu valittiin paloturvallisuutta, tutkaheijastuksen minimoimista, julkisivujen puhdistusta ja auringolta suojautumista ajatellen: ulompi lasi on aurinkosuojalasia ja sisempi lämpöeristyslasia. Aurinkosuojauksen tehostamiseksi lasien väliin asennettiin alumiinikaihtimet.

EKP:N TILINPÄÄTÖS

JOHDON RAPORTTI VUODELTA 2013

I TOIMINNAN LUONNE

EKP:n toimintaa vuonna 2013 kuvataan yksityiskohtaisesti vuosikertomuksessa.

2 TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT

EKP:n tavoitteet ja tehtävät on määritelty EKPJ:n perussäännössä (artiklat 2 ja 3). Yhteenvedo näistä tavoitteista ja niiden saavuttamisesta on esitetty EKP:n pääjohtajan laatimassa vuosikertomuksen esipuheessa.

3 TÄRKEIMMÄT RESURSSIT JA MENETTELYT

EKP:N HALLINNOINTI

EKP:n päätöksentekuelimet ovat johtokunta, EKP:n neuvosto ja yleisneuvosto. Päätöksentekuelinten lisäksi EKP:n hallinnon taustalla on korkean tason tarkastuskomitea. Hallintoihin kuuluu myös monentasoista ulkoista ja sisäistä valvontaa, kaksi menettelytapaohjetta sekä eettiset säännöt.

Tarkastuskomitean tehtävänä on vahvistaa EKP:n ja eurojärjestelmän hallintoa ja valvontaa avustamalla EKP:n neuvostoa taloudellisten tietojen eheyttä, sisäisen valvonnan arviointia, sovellettavien lakien, muiden säädösten ja menettelytapaohjeiden noudattamista sekä EKP:n ja eurojärjestelmän tarkastustoimintoja koskevissa asioissa.

EKPJ:n perussäännössä määrätään kahdesta ulkoisen valvonnan tasosta. Ulkopuoliset tilintarkastajat tarkastavat EKP:n tilinpäätöksen (perussäännön artikla 27.1), ja Euroopan tilintarkastustuomioistuin tarkastaa EKP:n hallinnon tehokkuuden (artikla 27.2). EKP:n ulkopuolisten tilintarkastajien riippumattomuuden varmistamiseksi tilintarkastustoimistot valitaan rotaatioperiaatteella viideksi vuodeksi kerrallaan. Vuonna 2013 EKP:n ulkopuoliseksi tilintarkastajaksi nimettiin Ernst & Young GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft tilikauden 2017 loppuun saakka.

EKP:n sisäisessä valvonnassa riskienhallintaperiaatteena on, että kukin organisaatioyksikkö vastaa itse toimintaansa liittyvien riskien hallinnasta sekä toimintansa valvonnasta ja tehokkuudesta. Johtokunta huolehtii operatiivisten riskien yleisvalvonnasta EKP:ssä, ja tässä tehtävässä sitä avustaa operatiivisten riskien komitea.

EKP:n rahoitusmarkkinaoperaatioiden riskienhallintajärjestelyistä vastaa EKP:n riskienhallintaosasto, joka myös seuraa ja arvioi eurojärjestelmän rahapolitiikan ja valuuttavarantopolitiikan väli-aineistoa ja tekee parannusehdotuksia riskienhallinnan näkökulmasta.

EKP:ssä kukin toimiala vastaa ensi kädessä itse omasta budjetistaan ja on tilivelvollinen sen toteuttamisesta. Budjetti-, resurssienhallinta- ja organisaatiosuunnittelutoimisto (henkilöstöhallinnon, budjetoinnin ja organisaatiosuunnittelun pääosastossa) valmistelee ja seuraa EKP:n resurssien ja toimintabudjetin strategista suunnittelua sekä kehittää järjestelyt sitä varten yhteistyössä toimialojen kanssa. Se myös suunnittelee ja valvoo resurssien käyttöä EKP:ssä ja EKPJ:n hankkeissa

sekä toteuttaa niiden tarpeisiin kustannus-hyötyanalyysseja ja sijoitusanalyysseja. Johtokunta seuraa sovitun budjetin toteuttamista säännöllisesti budjetti-, resurssienhallinta- ja organisaatiosuunniteltoimiston antamia ohjeita noudattaen. EKP:n neuvosto seuraa talousarvion toteuttamista EKP:n ja euroalueen kansallisten keskuspankkien asiantuntijoista koostuvan budjettikomitean avustuksella. Budjettikomitea avustaa EKP:n neuvostoa EKP:n työjärjestyksen artiklan 15 mukaisesti: se laatii yksityiskohtaisen arvion johtokunnan esityksestä EKP:n vuotuiseksi budjetiksi sekä lisämäärärahasesityksistä, ennen kuin ne tulevat EKP:n neuvoston hyväksyttäväksi.

Lisäksi sisäisen tarkastuksen osasto suorittaa riippumattomia tarkastuksia. Se vastaa tarkastuksista suoraan johtokunnalle.

EKP:n henkilöstöä koskevissa kattavissa eettisissä säännöissä annetaan ohjeita ja asetetaan eettisiä käytäntöjä, normeja ja mittapuita. Kaikkien henkilöstön jäsenten odotetaan noudattavan hyvää ammattietiikkaa sekä tehtäviensä toimittamisessa että suhteissaan kansallisiin keskuspankkeihin, viranomaisiin, markkinaosapuoliin, tiedotusvälineisiin ja suureen yleisöön. EKP:ssä on lisäksi käytössä kaksi yksinomaan päätöksentekovelinten jäsenten toimintaetiikkaa koskevaa menettelytapaohjetta. Johtokunnan nimittämä eettisten asiain neuvonantaja varmistaa, että johtokunnan jäseniä ja henkilöstöä koskevia sääntöjä tulkitaan yhdenmukaisesti. Myös EKP:n neuvosto on nimittänyt eettisten asiain neuvonantajan, joka antaa neuvoston jäsenille ammatillisiin menettelytapoihin liittyviä ohjeita.

Tarkempia tietoja EKP:n hallinnoinnista on vuosikertomuksen luvun 8 osassa 1.

JOHTOKUNNAN JÄSENET

Johtokuntaan nimitetään henkilöitä, joilla on arvostettu asema ja ammattikokemus rahatalouden tai pankkitoiminnan alalla. Nimittämispäätöksen tekee Eurooppa-neuvosto EU:n neuvoston suosituksesta. EU:n neuvosto antaa suosituksensa kuultuaan Euroopan parlamenttia ja EKP:n neuvostoa.

EKP:n neuvosto määrittelee johtokunnan jäsenten palvelussuhteen ehdot saatuaan asiasta ehdotuksen komitealta, johon kuuluu kolme EKP:n neuvoston ja kolme EU:n neuvoston nimeämää jäsentä.

Johtokunnan jäsenten palkat, lisät ja muut etuudet esitetään tuloslaskelman liitetietojen kohdassa 30, ”Henkilöstökulut”.

TYÖNTEKIJÄT

Vuonna 2013 henkilöstöjohtamisen teemoina olivat toimintakulttuuri, sukupuolten tasa-arvoisuus, rekrytointi, ammatillinen kehitys ja työolot. EKP:n toimintakulttuurin kehittämisessä painotettiin yhä ammattietiikkaa ja työsuoritusten arviointia. Työsuoritusten arvioinnissa otettiin käyttöön uusi menettely, jonka tarkoituksena on auttaa puutteellisesti suoriutuneita työntekijöitä saavuttamaan vähintäänkin tyydyttävä suoriutumistaso. Vuonna 2013 päätettiin myös ottaa käyttöön sukupuolittavoitteet ja sukupuolten tasa-arvoisuuden toimintaohjelma. Pyrkimyksenä on kasvattaa naisten osuutta johtotehtävissä merkittävästi keskipitkällä aikavälillä.

EKP kannusti edelleen esimiehiä ja muuta henkilöstöä kehittämään työssä tarvittavaa asiantuntemustaan ja hankkimaan työtehtävien kannalta olennaisia uusia taitoja. Vuoden 2013 tammikuussa EKP käynnisti kaksivuotisen urasiirtymäohjelman sellaisia työntekijöitä varten, jotka ovat toimineet samoissa tai samankaltaisissa tehtävissä jo pitkään ja harkitsevat uraa EKP:n ulkopuolella.

Yhteisen pankkivalvontamekanismin organisatoriset valmistelut olivat tiiviisti käynnissä koko vuoden. EKP:n työntekijät tekivät tutustumisvierailuja ja osallistuivat kansallisten toimivaltaisten viranomaisten tarjoamiin koulutuksiin.

Vuonna 2013 EKP:n palveluksessa oli erilaisin sopimuksin¹ keskimäärin 1 683 henkeä (kokoaikaisiksi työpaikoiksi muutettuna), kun vastaava määrä vuonna 2012 oli 1 615 henkeä. Vuoden 2013 lopussa EKP:n palveluksessa oli 1 790 henkeä. Tarkempaa tietoa on liitetietojen kohdassa 30, ”Henkilöstökulut”, ja vuosikertomuksen luvun 8 osassa 2, jossa myös kerrotaan tarkemmin henkilöstöjohtamisesta.

SIJOITUSTOIMINTA

EKP:llä on Yhdysvaltain dollareista ja Japanin jeneistä koostuvan valuuttavarantosalkun ohella euromääräisiä omien varojen sijoituksia. EKP:n eläkejärjestelmän varojen sijoituksia hoitaa ulkopuolinen salkunhoitaja. Lisäksi EKP pitää rahapoliittisista syistä hallussaan arvopapereita, joita se on hankkinut velkapaperiohjelmassa ja kahdessa katettujen joukkolainojen osto-ohjelmassa.

EKP:N RAHOITUSTILINPITO

EKP:n perussäännön artiklan 26.2 nojalla EKP:n tilinpäätöksen laatii johtokunta EKP:n neuvoston määrittämiä periaatteita noudattaen.²

Laskentatoimen raportoinnin ja periaatteiden toimisto (hallinnon pääosastossa) vastaa EKP:n tilinpäätöksen laatimisesta yhteistyössä muiden toimialojen kanssa. Se myös varmistaa, että tarvittavat asiakirjat toimitetaan ajoissa tilintarkastajille ja päätöksentekelimille.

Sisäisen tarkastuksen osasto tarjoaa riippumattomia ja tasapuolisia varmistus- ja neuvontapalveluja, joiden tarkoituksena on parantaa EKP:n toimintoja. Osana toimintaansa se voi tehdä myös laskentatoimen raportointiprosesseja ja EKP:n tilinpäätöstä koskevia sisäisiä tarkastuksia. Tarkastusraportit sekä mahdolliset asianosaisille toimialoille esitetyt suositukset toimitetaan johtokunnalle.

EKP:n tasekomitea, joka koostuu markkinaoperaatioista, laskentatoimesta, riskienhallinnasta ja budjetista vastaavien yksiköiden edustajista, seuraa ja arvioi säännöllisesti tekijöitä, jotka saattaisivat vaikuttaa EKP:n taseeseen ja tuloslaskelmaan. Se arvioi tilinpäätöksen ja siihen liittyvät asiakirjat, ennen kuin ne toimitetaan johtokunnan hyväksyttäväksi.

EKP:n tilinpäätöksen tarkastavat EKP:n neuvoston suosittelemat ja EU:n neuvoston hyväksymät ulkopuoliset tilintarkastajat. Tilintarkastajat tarkastavat EKP:n kirjanpidon ja tilit. Heillä on käytettävissään kaikki tiedot EKP:n taloustoimista. Ulkopuolisten tilintarkastajien tehtävänä on antaa lausunto siitä, antaako tilinpäätös oikeat ja riittävät tiedot EKP:n taloudellisesta asemasta ja sen toiminnan tuloksesta EKP:n neuvoston vahvistamien kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti. Tilintarkastajat arvioivat tilinpäätöksen laadinnassa käytettyjen sisäisen valvonnan menettelyjen tarkoituksenmukaisuuden. Tilintarkastuksessa arvioidaan myös noudatettujen kirjanpitoperiaatteiden ja johtokunnan arvioiden asianmukaisuus.

1 Luku ei sisällä palkattomalla vapaalla olevia. Luvussa ovat mukana vakituisesti tai määräaikaisella tai alle vuoden työsopimuksella työskentelevät työntekijät sekä EKP:n jatko-opiskelijaohjelman osallistujat, samoin kuin äitiyslomalla tai pitkäaikaisella sairauslomalla olevat työntekijät.

2 Ks. kirjanpitoperiaatteet.

Johtokunnan annettua hyväksyntänsä tilinpäätös sekä ulkopuolisten tilintarkastajien lausunto ja asiaan liittyvät asiakirjat annetaan tarkastuskomitean arvioitaviksi, ennen kuin tilinpäätös toimitetaan EKP:n neuvoston hyväksyttäväksi.

Johtokunta on päättänyt, että vuodesta 2013 lähtien EKP:n tilinpäätös hyväksytään aina helmikuun toisessa EKP:n neuvoston kokouksessa ja julkaistaan välittömästi sen jälkeen.

4 RISKIENHALLINTA

EKP altistuu toiminnassaan sekä taloudellisille että operatiivisille riskeille. Riskienhallinta on välttämätön osa sen toimintaa, eli riskejä määritetään, arvioidaan, minimoidaan ja seurataan jatkuvasti.

TALOUDELLISET RISKIT

EKP:n perustehtävien hoidosta ja pääoman sijoittamisesta syntyy taloudellisia riskejä, kuten luotto-, markkina- ja likviditeettiriskejä. Näitä riskejä liittyy etenkin 1) valuutta- ja kultavarantojen hoitoon, 2) euromääräisiin sijoituksiin ja 3) rahapoliittisista syistä hallussa pidettäviin arvopapereihin. Sijoitusjakaumasta päätettäessä ja riskienhallintajärjestelyjä toteutettaessa otetaan huomioon eri sijoitussalkkujen ja riskipositioiden tarkoitusperät sekä päätöksentekoaikojen riskipreferenssit. Varmistaakseen riskipreferenssien jatkuvan noudattamisen EKP seuraa riskejä säännöllisesti sekä pyrkii mittaamaan ja tarvittaessa hillitsemään niitä riskienhallintajärjestelyin ja tarkistamalla sijoitusjakaumaa tasaisin väliajoin.

Taloudellisia riskejä voidaan mitata monin tavoin. EKP:ssä on kehitetty riskien arviointia varten omia menetelmiä, jotka perustuvat markkina- ja luottoriskien yhteissimulointiin. Riskien mittaamisessa käytettävien mallien taustalla olevat käsitteet, tekniikat ja oletukset perustuvat markkinoilla vallitsevaan käytäntöön.³ EKP pyrkii saamaan kattavan kuvan mahdollisista riskeistä, niiden erilaisista esiintymistiheyksistä ja vakavuusasteista, joten sillä on käytössä kahdentyyppiset tilastolliset mittarit: Value at Risk -luku (VaR) ja riskitapahtuman keskimääräinen tappio (expected shortfall), jotka määritetään useammilla eri luottamustasoilla.⁴ Tilastollisia riskiarvioita täydennetään lisäksi herkkyyks- ja skenaarioanalyysillä, joiden avulla riskeistä saadaan kattavampi käsitys.

EKP:n rahoitussaamisille laskettu VaR-luku 95 prosentin luottamustasolla ja vuoden ajanjaksolla oli 8,6 miljardia euroa 31.12.2013 (10,5 miljardia euroa 31.12.2012), eli riskit arvioitiin aiempaa vähäisemmiksi.⁵

3 Maksukyvyttömyysriski ja luottoluokituksen heikkenemisen riski on johdettu suurten luottoluokituslaitosten julkaisemien tutkimusten pohjalta. Volatiliteettia, korrelaatioita ynnä muita yhteneväisyyksiä luotto- ja markkinariskien kehityksen välillä on mallinnettu useita riskitekijöitä sisältävien kopulafunktioiden avulla, ja kalibroinnissa on nojaututtu pitkän aikavälin aineistosta saatuihin tietoihin.

4 Value at Risk -luku kertoo, miten suuret tappiot sijoitussalkusta voi enintään aiheutua tietyin tilastollisen mallin mukaan tietyllä todennäköisyydellä (eli luottamustasolla) ja ajanjaksolla. Riskitapahtuman keskimääräinen tappio puolestaan on helposti tulkittava riskimittari, joka kertoo todennäköisyyspainotetun keskimääräisen tappion huonoimmassa mahdollisessa tapauksessa eli VaR-luvun mukaisten enimmäistappioiden ylityessä. Näin ollen se tuottaa VaR-lukua suuremman riskiarvion samalla ajanjaksolla ja todennäköisyydellä. Tappioilla tarkoitetaan tässä eroa ajanjakson alussa taseeseen kirjatun EKP:n sijoitussalkkujen nettoarvon ja niiden ajanjakson lopun simuloidun arvon välillä.

5 Tässä johdon raportissa esitettyjä riskiarvioita laadittaessa riskit 31.12.2012 ja 31.12.2013 on arvioitu johdonmukaisesti samoja menetelmiä, oletuksia ja syöteparametreja käyttäen. EKP:n vuoden 2012 vuosikertomuksen ja tämän vuosikertomuksen väliset erot riskiarvioissa 31.12.2012 johtuvat menetelmien kehitymisestä.

LUOTTORISKI⁶

EKP:n riskienhallinnassa luottoriskeihin (eli maksukyvyttömyysriskiin ja luottoluokituksen heikkenemisen riskiin) varaudutaan pääasiassa asettamalla riskipositioille limiittejä sekä käyttämällä vakuuksiin liittyviä teknisiä ratkaisuja tietyntyyppisissä luotto-operaatioissa. Erityyppisissä operaatioissa riskeille altistumista rajoitetaan eri tavoin sen mukaan, millaisiin rahapoliittisiin tai sijoitustavoitteisiin salkkujen avulla pyritään.

EKP:n valuuttavarantoon kohdistuu sekä vastapuolen/liikkeeseenlaskijan maksukyvyttömyyteen että luottoluokituksen heikkenemiseen liittyviä riskejä. Molemmat riskit ovat kuitenkin hyvin pieniä, sillä varantoja pidetään pääasiassa mahdollisia valuuttainterventioita varten eli sijoituskohteilla on hyvä luottoluokitus.

EKP:n kultavarantoon ei liity luottoriskiä, sillä kultaa ei lainata ulkopuolisille.

Euromääräisen sijoitussalkun tarkoitus on tuottaa tuloja EKP:n toimintakulujen kattamiseen ja ylläpitää sijoituspääomaa. Salkun sijoitusjakaumaa ja riskienhallintaa suunniteltaessa tuottoon kiinnitetään siis enemmän huomiota kuin valuuttavarannon kohdalla. Luottoriski pidetään kuitenkin pienenä.

EKP:n velkapaperiohjelmassa ja kahdessa katettujen joukkolainojen osto-ohjelmassa hankkimiin arvopapereihin ei liity luottoluokituksen heikkenemisen riskiä, sillä niitä kohdellaan eräpäivään saakka hallussa pidettävänä arvopaperina eikä niitä siis arvosteta markkinahintaan. Niihin voi kuitenkin liittyä luottoriskejä vastapuolen/liikkeeseenlaskijan maksukyvyttömyystapauksessa. Katettujen joukkolainojen osto-ohjelmien salkuissa riski pidetään pienenä sijoitusjakauman, riskilimittien ja kelpoisuusvaatimusten avulla, eli sijoitukset on hajautettu hyvin ja joukkolainoilla on hyvä luottoluokitus. Velkapaperiohjelman salkussa luottoriski määräytyy velkapaperiostojen maajakau- man mukaan (maajakaua puolestaan määräytyy rahapoliittisin perustein). Luottoriski ei kuitenkaan ylitä EKP:n hyväksymää riskitasoa.

MARKKINARISKI⁷

EKP:n varainhallinnan markkinariskit ovat yleensä joko valuutta- tai raaka-aineriskejä (kullan hintariski).⁸ EKP altistuu myös korkoriskille.⁹

Valuuttariski ja raaka-aineriski

EKP:n valuutta- ja raaka-aineriskit liittyvät sen valuutta- ja kultavarantoon. Varantojen suuruuden sekä valuuttakurssien ja kullan hinnan epävakauden vuoksi nämä riskit ovat keskeisiä EKP:n taloudellisessa riskiprofiilissa.

EKP ei pyri poistamaan valuutta- ja raaka-aineriskiä, sillä kulta- ja valuuttavarannoilla on valuuttapoliittista merkitystä (ks. vuosikertomuksen luvun 2 osa 1.3). Riskit pystytään kuitenkin pitämään pieninä hajauttamalla varantoja, joskin valuuttajakauma ja kullan osuus määräytyvät pääasiassa mahdollisten interventiotarpeiden mukaan.

6 Luottoriski tarkoittaa riskiä, että sijoituksista koituu taloudellisia tappioita maksukyvyttömyystapauksessa eli velallisen (vastapuolen tai liikkeeseenlaskijan) ollessa kykenemätön maksamaan velkojaan ajoissa. Laajan määritelmän mukaan luottoriskiin sisältyy myös luottoluokituksen heikkenemisen riski eli riski, että sijoituksista koituu taloudellisia tappioita, kun omaisuuseriä hinnoitellaan uudelleen niiden luokituksen laskettua merkittävästi.

7 Markkinariski tarkoittaa riskiä, että markkinahintojen ja korkojen muutoksista johtuvista sijoitusten arvonmuutoksista koituu taloudellisia tappioita, joihin ei kuitenkaan liity luottovastuutahtumaa.

8 Valuuttariski tarkoittaa riskiä, että valuuttamääräisistä sijoituksista koituu taloudellisia tappioita valuuttakurssien vaihtelun vuoksi. Raaka-aineriski taas tarkoittaa riskiä, että raaka-aineiden hallussapidosta koituu taloudellisia tappioita markkinahintojen vaihdellessa.

9 Korkoriski tarkoittaa riskiä, että rahoitusinstrumenttien markkina-arvo laskee korkojen (tuottojen) epäsuotuisan kehityksen vuoksi.

EKP:n riskiprofiilissa suurimmat riskit ovat valuutta- ja raaka-aineriskejä, jotka liittyvät kullan hinnan ja Yhdysvaltain dollarin kurssin vaihteluihin. Eurojärjestelmän sääntöjen mukaan arvonmuutostilien avulla voidaan kattaa kullan ja Yhdysvaltain dollarin hintakehitykseen liittyviä tappioita, joita ei siten tarvitse kirjata EKP:n tuloslaskelmaan. Vuoden 2013 lopussa kullan arvonmuutostilin koko oli 10,1 miljardia euroa (16,4 miljardia euroa vuonna 2012) ja dollarin arvonmuutostilin koko 1,7 miljardia euroa (3,3 miljardia euroa vuonna 2012).

EKP:n kultavarannon arvo laski jyrkästi vuonna 2013. Laskun vaikutus katettiin kokonaan arvonmuutostilin avulla. Kultavarannon markkina-arvon laskun myötä EKP:n valuutta- ja raaka-aineriskit ovat pienentyneet.

Korkoriski

Kahdessa katettujen joukkolainojen osto-ohjelmassa ja velkapaperiohjelmassa hankittuja arvopapereita kohdellaan eräpäivään saakka hallussa pidettävänä arvopapereina, minkä vuoksi niitä ei arvosteta markkinahintaan eikä niihin liity korkoriskiä.

EKP:n valuuttavaranto ja euromääräisen sijoitussalkun varat on sen sijaan sijoitettu pääasiassa kiinteäkorkoisiin arvopapereihin, jotka arvostetaan markkinahintaan ja joihin sen vuoksi liittyy korkoriski. Näihin salkkuihin liittyviä korkoriskejä hallitaan sijoitusjakauman ja markkinariskeille asetettävien limiittien avulla. Näin varmistetaan, että markkinariski pysyy kunkin salkun riski- ja tuottopreferenssien mukaisena. Näiden erilaisten preferenssien vuoksi modifioitu duraatio¹⁰ on euromääräisillä kiinteäkorkoisilla salkuilla pitempi kuin valuuttamääräisillä.

EKP:hen kohdistuva korkoriski on pieni, ja se pysyi lähes ennallaan vuonna 2013.

LIKVIDITEETIRISKI¹¹

EKP on keskuspankki, euro on tärkeä varantovaluutta ja EKP:n tase on rakenteeltaan sellainen, että ainoa EKP:hen kohdistuva merkittävä likviditeettiriski liittyy mahdollisuuteen, ettei se pysty realisoimaan omaisuuseriä niiden markkina-arvoon riittävän nopeasti. EKP:n sijoitussalkut ovat varsin vakaat ja niillä on selkeät tavoitteet, joten likviditeettiriskejä aiheutuu lähinnä valuuttavarannoista, sillä valuuttamarkkinainterventioissa voidaan joutua realisoimaan suuria määriä valuuttamääräisiä sijoituksia lyhyessä ajassa.

EKP:n valuuttavarantoon liittyvän likviditeettiriskin hallinnassa käytetään sijoitusjakaumaa ja limiittejä, joilla varmistetaan, että riittävän suuri osa EKP:n varannosta on sijoitettu helposti ja nopeasti realisoitaviin omaisuuseriin, joiden myynti ei juuri vaikuta niiden hintaan.

EKP:n salkkujen likviditeettiriskiprofiilissa ei tapahtunut suuria muutoksia vuonna 2013.

OPERATIIVINEN RISKI

EKP:n operatiivinen riski tarkoittaa riskiä, että inhimilliset tekijät¹², sisäisten hallinto- tai toimintaprosessien tai niiden taustalla olevien järjestelmien toimimattomuus tai ulkoiset tapahtumat (kuten luonnonkatastrofit tai hyökkäykset) vaikuttavat kielteisesti pankin taloudelliseen asemaan, toimintaan tai maineeseen. Operatiivisten riskien hallintajärjestelyt kattavat kaikki EKP:n toiminnot,

10 Modifioitu duraatio kuvaa salkun arvon herkkyyttä samansuuruiselle korkotason muutokselle koko tuottokäyrällä.

11 EKP:n tapauksessa likviditeettiriski tarkoittaa mahdollisuutta, että se ei kysynnän puutteessa pystyisi myymään omistuksiaan muuten kuin merkittävästi alhaisemmalla myyntihinnalla.

12 Inhimillisiin tekijöihin luetaan niin työntekijät kuin esimerkiksi henkilöstöresurssien tehon käyttö ja henkilöstöpolitiikan heikkoudet.

ja ne ovat tärkeä osa ohjaus- ja hallintoprosesseja. Operatiivisten riskien hallinnan tärkeimpänä tavoitteena on varmistaa mahdollisimman hyvin, että EKP pystyy suorittamaan tehtävänsä ja saavuttamaan tavoitteensa, sekä suojata sen mainetta ja omaisuutta menetyksiltä, väärinkäytöltä ja vahingoilta.

Jokainen toimiala kartoittaa omat riskinsä. Operatiivisiin riskeihin liittyvissä asioissa toimialojen tukena toimii operatiivisten riskien ja toiminnan jatkuvuuden hallintaryhmä. EKP:ssä on kartoitettu mahdollisia riskien taustatekijöitä sekä niistä mahdollisesti aiheutuvia tapahtumia ja vaikutuksia. Riskit ovat järjestelmällisessä elinkaariseurannassa eli operatiivisia riskejä kartoitetaan ja analysoidaan, niihin reagoidaan, niistä raportoidaan ja niitä tarkkaillaan jatkuvasti. EKP on myös ottanut käyttöön riskitoleranssiperiaatteet, joissa määritellään, mihin pisteeseen saakka operatiivinen riski on hyväksyttävissä.

5 TALOUDELLISET RESURSSIT

PÄÄOMA

Kroatian liittyessä EU:hun 1.7.2013 kansallisten keskuspankkien osuuksia EKP:n pääomasta tarkistettiin ja EKP:n merkitty pääoma korotettiin 10 825 miljoonaan euroon.

Lisäksi Kroatian keskuspankki osallistui EKP:n toimintakuluihin muiden euroalueen ulkopuolisten kansallisten keskuspankkien tavoin maksamalla 3,75 % merkitsemästään pääomasta. Kaiken kaikkiaan EKP:n maksettu pääoma kasvoi Kroatian EU-jäsenyyden myötä 7 653 miljoonaan euroon 1.7.2013 (7 650 miljoonaa euroa 30.6.2013).

Yksityiskohtaista tietoa näistä muutoksista on liitetietojen kohdassa 16, ”Pääoma ja rahastot”.

VARAUS VALUUTTAKURSSI-, KORKO- JA LUOTTORISKIN SEKÄ KULLAN HINTARISKIN VARALTA

Suurin osa EKP:n saamisista ja veloista arvostetaan säännöllisin väliajoin arvostushetken markkinakurssien ja arvopaperien hintojen perusteella. EKP:n tulokseen vaikuttavat voimakkaasti valuuttakurssiriskit ja vähäisemmässä määrin myös korkoriskit. Nämä riskit liittyvät pääasiassa siihen, että EKP:llä on kultavaranto sekä valuuttavaranto, johon kuuluu Yhdysvaltain dollareita ja Japanin jenejä ja joka on sijoitettu etupäässä korkoinstrumentteihin. Lisäksi EKP altistuu luottoriskille sijoitustoimintansa ja rahapoliittisista syistä hankkimiensa arvopaperien vuoksi.

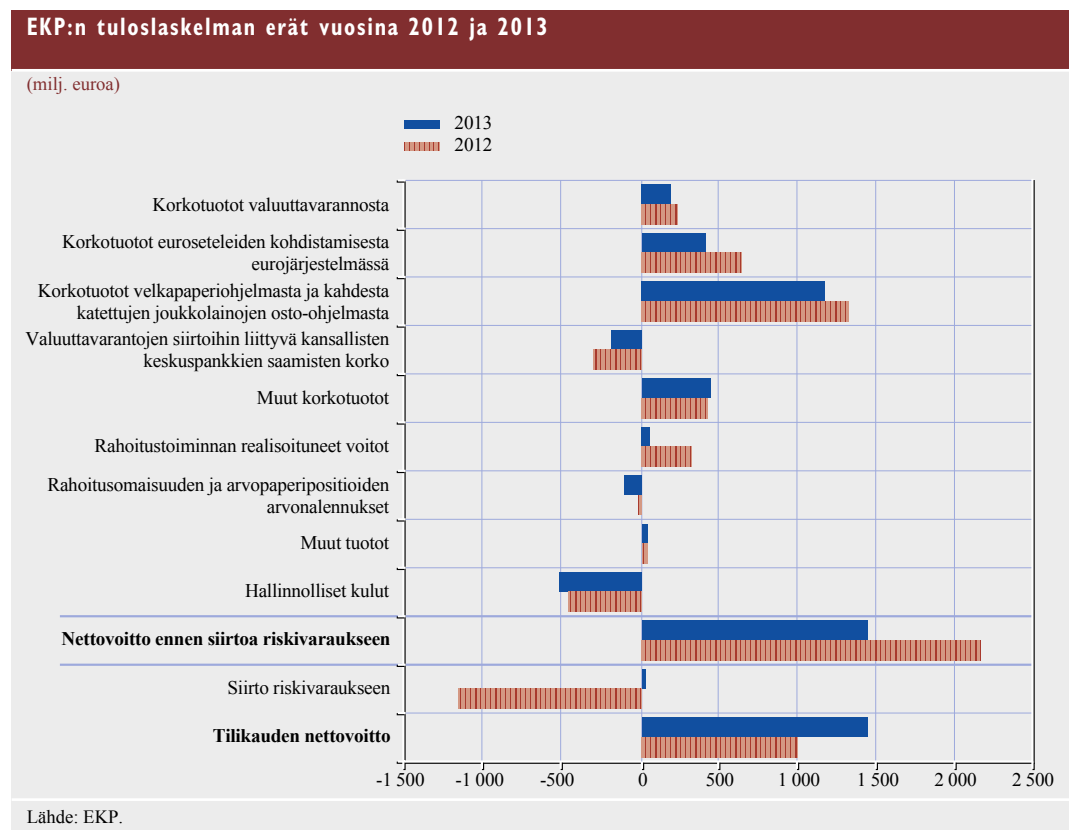
Näiden huomattavien riskien sekä arvonmuutostilien saldon vuoksi EKP:llä on varaus valuuttakurssi-, korko- ja luottoriskin sekä kullan hintariskin varalta. Varauksen suuruus ja tarve tarkistetaan vuosittain. Tarkistuksessa otetaan huomioon lukuisia tekijöitä, erityisesti hallussa olevien riskipitoisten omaisuuserien määrä, toteutuneiden riskien määrä kuluvana tilivuonna, tulevalle vuodelle arvioitu tulos sekä riskipitoisten omaisuuserien arviointi Value at Risk -menetelmää (VaR) käyttäen johdonmukaisesti pitemmällä aikavälillä. Riskivaruksessa ja EKP:n yleisrahastossa olevien varojen summa ei saa olla suurempi kuin euroalueen kansallisten keskuspankkien maksama osuus EKP:n pääomasta.

Valuuttakurssi-, korko- ja luottoriskin sekä kalkan hintariskin varalta tehty varaus oli 31.12.2012 suuruudeltaan 7 529 miljoonaa euroa. Ottaen huomioon riskiarviointinsa tulokset EKP:n neuvosto päätti kasvattaa riskien varalta tehtyä varausta 7 530 miljoonaan euroon 31.12.2013. Varaus on samansuuruinen kuin euroalueen kansallisten keskuspankkien maksama osuus EKP:n pääomasta 31.12.2013.

6 EKP:N TULOS 2013

EKP:n nettovoitto vuodelta 2013 oli 1 440 miljoonaa euroa (995 miljoonaa euroa¹³ vuonna 2012), kun riskivaraukseen oli siirretty 0,4 miljoonaa euroa (1 166 miljoonaa euroa vuonna 2012). EKP:n neuvosto päätti jättää jakamatta voittoja 9,5 miljoonan euron arvosta edeltävän vuoden voiton mukautuksen vuoksi (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”EKP:n eläkejärjestelmä, muut työsuhteen päättymisen jälkeen maksettavat etuudet sekä muut pitkäaikaisuudet”) ja jakaa voitosta riskivaraukseen tehdyn siirron jälkeen jäljellä olevat 1 430 miljoonaa euroa euroalueen kansallisten keskuspankkien kesken.

Kuviossa 1 verrataan EKP:n tuloslaskelman eriä vuosina 2013 ja 2012.

13 Luku on muutettu tarkistettujen kirjanpitoperiaatteiden mukaiseksi (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”EKP:n eläkejärjestelmä, muut työsuhteen päättymisen jälkeen maksettavat etuudet sekä muut pitkäaikaisuudet”).

Vuonna 2013 korkokate oli 2 005 miljoonaa euroa (2 289 miljoonaa euroa vuonna 2012). Korkokatteen pieneneminen johtui pääasiassa siitä, että a) EKP:n osuudelle liikkeessä olevista euroseteleistä kertyneet korkotuotot supistuivat ja b) velkapaperiohjelmassa ja kahdessa katettujen joukkolainojen osto-ohjelmassa hankituista arvopapereista kertyneet korkotuotot vähenivät. Korkokatteen pienenemistä hillitsi EKP:lle siirrettyihin valuuttavarantosaamisiin liittyvistä euroalueen kansallisten keskuspankkien saamisista johtuvien korkomenojen pieneneminen.

Rahoitustoiminnan realisoituneet nettovoitot pienenevät 52 miljoonaan euroon vuonna 2013 (319 miljoonaa euroa vuonna 2012) pääasiassa siksi, että Yhdysvaltain dollarin määräisestä sal-kusta saadut realisoituneet voitot pienenevät.

EKP:n Yhdysvaltain dollarin määräisessä sijoitussalkussa olevien omaisuuserien yhteenlaskettu markkina-arvo laski vuonna 2013, joten arvonalennuksia kirjattiin 115 miljoonaa euroa eli huomattavasti enemmän kuin vuonna 2012 (4 miljoonaa euroa).

Realisoitumattomia valuuttakurssivoittoja oli 31.12.2012 yhteensä 6 053 miljoonaa euroa ja kullan hinnan muutoksista aiheutuneita realisoitumattomia voittoja 16 434 miljoonaa euroa. Valuuttakurssivoittoja aiheutui tuolloin pääasiassa Yhdysvaltain dollarin ja Japanin jenin määräisestä valuuttavarannosta. Vuonna 2013 euro vahvistui Japanin jeniin ja Yhdysvaltain dollariin nähden, minkä vuoksi realisoitumattomat valuuttakurssivoitot pienenevät 2 540 miljoonaan euroon. Kullan hinta laski, joten kullan hinnan muutoksista aiheutuneet realisoitumattomat voitot pienenevät 10 139 miljoonaan euroon. Määrät kirjattiin eurojärjestelmän kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti arvomuutostilille.

EKP:n hallinnolliset kulut (poistot mukaan luettuina) olivat 527 miljoonaa euroa vuonna 2013 (464 miljoonaa euroa vuonna 2012). Erään ei kirjattu aktivoituja EKP:n uusien toimitilojen rakentamiseen liittyviä kuluja.

TASE 31.12.2013

VASTAAVAA	LIITETIETOJEN KOHTA NRO	2013 €	2012 €
Kulta ja kultasaamiset	1	14 063 991 807	20 359 049 520
Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	2		
Saamiset IMF:ltä	2.1	627 152 259	653 250 711
Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset	2.2	38 764 255 039	40 669 958 425
		39 391 407 298	41 323 209 136
Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta	2.2	1 270 792 764	2 838 176 026
Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	3		
Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja lainat	3.1	535 000 000	0
Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	4	9 487	5 000
Euromääräiset arvopaperit euroalueelta	5		
Rahapoliittisista syistä hallussa pidettävät arvopaperit	5.1	18 159 937 704	22 055 516 689
Eurojärjestelmän sisäiset saamiset	6		
Saamiset euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmässä	6.1	76 495 146 585	73 007 429 075
Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto)	12.2	0	24 673 515 571
		76 495 146 585	97 680 944 646
Muut saamiset	7		
Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus	7.1	971 175 790	638 474 832
Muu rahoitusomaisuus	7.2	20 466 245 900	19 099 638 796
Taseen ulkopuolisten erien arvostuserot	7.3	104 707 529	207 025 391
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	7.4	977 552 068	1 660 056 235
Muut	7.5	1 739 308 724	1 430 315 885
		24 258 990 011	23 035 511 139
Vastaavaa yhteensä		174 175 275 656	207 292 412 156

VASTATTAVAA	LIITETIETOJEN KOHTA NRO	2013 €	2012 €
Liikkeessä olevat setelit	8	76 495 146 585	73 007 429 075
Euromääräiset velat euroalueelle	9		
Muut velat	9.1	1 054 000 000	1 024 000 000
Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	10	24 765 513 795	50 887 527 294
Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	11		
Talletukset ja muut velat	11.1	18 478 777	0
Eurojärjestelmän sisäiset velat	12		
Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat erät	12.1	40 309 644 425	40 307 572 893
Muut velat eurojärjestelmän sisällä (netto)	12.2	119 857 494	0
		40 429 501 919	40 307 572 893
Muut velat	13		
Taseen ulkopuolisten erien arvostuserot	13.1	185 010 549	585 953 062
Siirtovelat ja saadut ennakot	13.2	370 542 207	975 648 659
Muut	13.3	786 331 706	928 422 271
		1 341 884 462	2 490 023 992
Varaukset	14	7 619 546 534	7 595 452 415
Arvonmuutostilit	15	13 358 190 073	23 334 941 183
Pääoma ja rahastot	16		
Pääoma	16.1	7 653 244 411	7 650 458 669
Tilikauden voitto		1 439 769 100	995 006 635
Vastattavaa yhteensä		174 175 275 656	207 292 412 156

TULOSLASKELMA VUODELTA 2013

	LIITETIETOJEN KOHTA NRO	2013 €	2012 €
Korkotuotot valuuttavarannosta	24.1	187 279 973	228 883 700
Korkotuotot euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmässä	24.2	406 310 130	633 084 427
Muut korkotuotot	24.4	6 477 297 658	10 917 006 128
<i>Korkotuotot</i>		<i>7 070 887 761</i>	<i>11 778 974 255</i>
Valuuttavarantojen siirtoihin liittyvä kansallisten keskuspankkien saamisten korko	24.3	(192 248 631)	(306 925 375)
Muut korkokulut	24.4	(4 873 777 652)	(9 182 641 280)
<i>Korkokulut</i>		<i>(5 066 026 283)</i>	<i>(9 489 566 655)</i>
Korkokate	24	2 004 861 478	2 289 407 600
Rahoitustoiminnan realisoituneet voitot/ tappiot	25	52 122 402	318 835 838
Rahoitusomaisuuden ja arvopaperipositioiden arvonalennukset	26	(114 607 365)	(4 180 784)
Siirto varauksista/varauksiin valuuttakurssi-, korko- ja luottoriskin sekä kullan hintariskin varalta		(386 953)	(1 166 175 000)
Rahoituskate		(62 871 916)	(851 519 946)
Nettokulut toimitusmaksuista ja palkkioista	27	(2 126 773)	(2 127 108)
Tuotot kantaosakkeista ja voitto- osuuksista	28	1 168 907	1 188 176
Muut tuotot	29	26 107 807	21 938 157
Tuotot yhteensä		1 967 139 503	1 458 886 879
Henkilöstökulut	30	(240 523 980)	(222 374 856)
Hallinnolliset kulut	31	(260 070 567)	(220 422 011)
Poistot aineellisesta ja aineettomasta käyttöomaisuudesta		(18 581 856)	(12 918 830)
Seteleiden tuotanto	32	(8 194 000)	(8 164 547)
Tilikauden voitto		1 439 769 100	995 006 635

Frankfurt am Mainissa 11.2.2014

EUROOPAN KESKUSPANKKI

Mario Draghi
Pääjohtaja

KIRJANPITOPERIAATTEET¹

TILINPÄÄTÖKSEN MUOTO JA ESITYSTAPA

EKP:n tilinpäätöksen tarkoituksena on antaa riittävät tiedot EKP:n taloudellisesta tilasta ja sen toiminnan tuloksista. Tilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu seuraavassa selostettavia kirjanpitoperiaatteita², joiden EKP:n neuvosto on katsonut olevan keskuspankin toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisia.

KIRJANPITOPERIAATTEET

Tilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu seuraavia periaatteita: todellisen taloudellisen tilanteen kuvaaminen avoimesti, varovaisuus, tilinpäätöksen jälkeisten tapahtumien huomioon ottaminen, olennaisuus, suoriteperiaate, toiminnan jatkuvuus, johdonmukaisuus ja vertailtavuus.

SAAMISTEN JA VELKOJEN KIRJAAMINEN

Saamiset ja velat kirjataan taseeseen vain, jos niihin tulevaisuudessa liittyvän taloudellisen edun voidaan odottaa todennäköisesti tulevan EKP:lle tai poistuvan EKP:ltä, jos niihin liittyvät riskit ja edut ovat oleellisilta osiltaan siirtyneet EKP:lle ja jos saamisen hinta tai arvo EKP:lle tai veloitteen suuruus voidaan mitata luotettavasti.

KIRJAAMISPERUSTE

Liiketapahtumat kirjataan taseeseen hankintahintaan. Jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit (paitsi eräpäivään saakka hallussa pidettävät arvopaperit), kulta ja kaikki muut valuuttamääräiset tase-erät ja taseen ulkopuoliset erät arvostetaan markkinahintaan. Rahoitusomaisuuteen ja velkoihin liittyvät tapahtumat kirjataan taseeseen tapahtuman arvopäivänä.

Valuuttamääräisiin rahoitusinstrumentteihin (arvopaperien avistakauppaa lukuun ottamatta) liittyvät liiketoimet kirjataan taseen ulkopuolisille tileille kaupantekopäivänä. Maksun suorituspäivänä taseen ulkopuoliset kirjaukset peruutetaan ja liiketoimet kirjataan tasetileille. Valuutan ostot ja myynnit vaikuttavat nettovaluuttaposition kaupantekopäivänä, ja nettomyynneistä realisoitunut tulos lasketaan kaupantekopäivänä. Valuuttamääräisiin rahoitusinstrumentteihin liittyvä korkosaaaminen ja -velka, preemio ja diskontto lasketaan ja kirjataan päivittäin, ja kaikki edellä mainitut jaksotukset vaikuttavat valuuttaposition päivittäin.

KULTA JA VALUUTTAMÄÄRÄISET ERÄT

Valuuttamääräiset saamiset ja velat on tilinpäätöksessä muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssija. Tuotot ja kulut on muunnettu euroiksi kirjauspäivän kurssiin. Valuuttamääräisten tase-erien ja taseen ulkopuolisten erien arvostus on tehty valuuttakohtaisesti.

Valuuttamääräisten saamisten ja velkojen arvostus markkinahintaan käsitellään erillään valuuttojen markkinakurssi-arvostuksesta.

1 EKP:n kirjanpitoperiaatteet on määritelty yksityiskohtaisesti 11.11.2010 tehdystä päätöksessä EKP/2010/21 (EUVL L 35, 9.2.2011, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna.
2 Kirjanpitoperiaatteet noudattavat EKP:n perussäännön artiklaa 26.4, jossa edellytetään, että eurojärjestelmän liiketapahtumien kirjaamisessa ja raportoinnissa sovelletaan yhdenmukaistettuja sääntöjä.

Kulta on arvostettu vuoden lopun markkinahintaan. Hinta- ja kurssimuutoksista johtuvat kullan arvostuserot on käsitelty yhtenä eränä. Kulta on arvostettu kultaunssin euromääräiseen hintaan, joka on johdettu vuoden 2013 arvostuksessa euron dollarikurssista 31.12.2013.

Eriytyinen nosto-oikeus (SDR) määritellään valuuttakorin perusteella. EKP:n vuoden vaihteen (31.12.2013) SDR-saldon arvostuksessa käytettiin neljän tärkeimmän valuutan (Yhdysvaltain dollari, euro, Japanin jeni, Englannin punta) muodostaman valuuttakorin painotettua euroarvoa.

ARVOPAPERIT

Jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit (paitsi eräpäivään saakka hallussa pidettävät arvopaperit) ja vastaavat saamiset on arvostettu arvopaperikohtaisesti joko tilinpäätöspäivän markkinoiden keskihinnan tai tilinpäätöspäivän tuottokäyrän perusteella. Vuoden 2013 arvostuksessa on käytetty markkinoiden keskihintaa 30.12.2013.

Kaikki eräpäivään saakka hallussa pidettävät jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit ja epälikvidit kantaosakkeet on arvostettu hankintahintaan vähennettynä mahdollisella arvon alentumisella.

TULOSLASKELMAAN KIRJAAMISEN PERIAATTEET

Tuotot ja kulut kirjataan suoriteperiaatteella.³ Valuuttojen, kullan ja arvopaperien myynnistä johtuneet realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan. Tällaiset realisoituneet voitot ja tappiot lasketaan tase-erittäin keskihinnan menetelmällä.

Realisoitumattomia voittoja ei kirjata tuotoiksi, vaan ne siirretään suoraan taseen arvonmuutostilille.

Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne vuoden lopussa ylittävät aiemmat vastaavalle arvonmuutostilille kirjatut arvostusvoitot. Tiettyyn arvopaperiin, valuuttaan tai kultaan liittyviä realisoitumattomia tappioita ei voi kattaa toisiin arvopapereihin, valuuttoihin tai kultaan liittyvillä realisoitumattomilla voitoilla. Kun erästä kirjataan tuloslaskelmaan realisoitumattomia tappioita, erän keskihinta muutetaan samaksi kuin vuoden lopun valuuttakurssi tai markkinahinta. Tuloslaskelmaan vuoden lopussa kirjattavat koronvaihtosopimuksiin liittyvät realisoitumattomat tappiot jaksotetaan seuraaville vuosille.

Arvon alentumisesta aiheutuneet tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, eikä niitä peruta seuraavina vuosina, paitsi jos arvo alkaa nousta ja arvonnousu voidaan yhdistää johonkin arvon alentumisen kirjaamisen jälkeiseen selkeään tapahtumaan.

Arvopaperien (ml. eräpäivään saakka hallussa pidettävät arvopaperit) hankinnan yhteydessä syntyvät preemiot ja diskontot lasketaan ja kirjataan korkokatteeseen ja jaksotetaan arvopaperien jäljellä olevalle juoksuajalle.

KÄÄNTEISOPERAATIOT

Käänteisoperaatiot ovat operaatioita, joissa EKP ostaa tai myy arvopapereita takaisinostosopimuksen perusteella, tai luotto-operaatioita vakuutta vastaan.

³ Hallinnollisten siirtyvien erien ja varauksien kirjaamisessa sovelletaan 100 000 euron alarajaa.

Reposopimuksella arvopaperit myydään käteistä vastaan ja samanaikaisesti sovitaan näiden arvopaperien takaisinostosta tiettyyn hintaan ennalta määrättyinä päivinä. Reposopimukset kirjataan taseen vastattavaa-puolelle vakuudellisina luottolina. Reposopimuksilla myydyt arvopaperit pysyvät EKP:n taseessa.

Käänteisellä reposopimuksella arvopaperit ostetaan käteistä vastaan ja samanaikaisesti sovitaan näiden arvopaperien takaisinmyynnistä tiettyyn hintaan ennalta määrättyinä päivinä. Käänteiset reposopimukset kirjataan taseen vastaavaa-puolelle vakuudellisina talletuksina, mutta niitä ei sisällytetä EKP:n hallussa oleviin arvopapereihin.

Automaattiseen arvopapereiden lainausohjelmaan liittyvät käänteisoperaatiot (myös arvopaperilainaukset) kirjataan taseeseen vaikuttavina vain silloin, kun kyseessä ovat tapahtumat, joissa EKP:lle annetaan vakuus käteisenä rahana. Vuonna 2013 EKP ei saanut vakuuksia käteisenä rahana näiden operaatioiden yhteydessä.

TASEEN ULKOPUOLISET ERÄT

Valuuttainstrumentit eli valuuttatermiinit, valuutanvaihtosopimusten termiinipäät ja muut instrumentit, joihin liittyy valuutanvaihto tulevaisuudessa, luetaan nettovaluuttaposition valuuttakurssi-voittoja ja -tappioita laskettaessa.

Korkoinstrumentit arvostetaan tase-erittäin. Avoimien korkofutuurisopimusten päivittäiset arvomuutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Arvopaperien termiinkauppojen ja koronvaihtosopimusten arvostus perustuu yleisesti hyväksytyihin arvostusmenetelmiin, joissa käytetään saatavissa olevia markkinahintoja ja -korkoja sekä diskonttotekijöitä maksun suorituspäivästä arvostuspäivään.

TILINPÄÄTÖKSEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Saamiset ja velat tulee päivittää, mikäli käy ilmi tilinpäätöspäivän jälkeen mutta ennen päivää, jolloin johtokunta antaa luvan toimittaa tilinpäätöksen EKP:n neuvoston hyväksyttäväksi, että jokin tapahtuma vaikuttaa olennaisesti saamisten ja velkojen arvoon tilinpäätöspäivänä.

Merkittävät tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat, jotka eivät vaikuta saamisten ja velkojen arvoon tilinpäätöspäivänä, esitetään taseen liitetiedoissa.

EKPJ:N/EUROJÄRJESTELMÄN SISÄISET SAAMISET

EKPJ:n sisäisiä saamisia ja velkoja aiheutuu pääasiassa EU-maasta toiseen suoritettavista euromääräisistä maksuista, joiden katteensiirto suoritetaan keskuspankkirahassa. Maksujen alullepanijat ovat useimmiten yksityisen sektorin toimijoita (luottolaitoksia, yrityksiä ja yksityishenkilöitä), ja katteensiirto suoritetaan TARGET2-järjestelmässä eli Euroopan laajuisessa automatisoidussa reaaliaikaisessa bruttomaksujärjestelmässä (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer). Maksuista syntyy kahdenvälisiä saamisia ja velkoja EU:n keskuspankkien toisilleen pitämällä TARGET2-tileillä. Nämä kahdenväliset saamiset ja velat nettoutetaan päivittäin niin, että EKP asettuu tapahtumassa kummankin osapuolen vastapuoleksi. Tämän jälkeen kullekin kansalliselle keskuspankille jää vain nettopositio EKP:hen nähden. Tämä EKP:n kirjanpidossa oleva positio on kunkin kansallisen keskuspankin nettosaaminen tai -velka EKPJ:hin nähden. TARGET2-järjestelmään liittyvät euroalueen kansallisten keskuspankkien EKP:hen kohdistuvat saamiset ja

velat sekä muut eurojärjestelmän sisäiset euromääräiset saamiset ja velat (kuten ennakkovoitonjako kansallisille keskuspankeille) esitetään EKP:n taseessa yhtenä nettomääräisenä saamisena tai velkana erässä ”Muut saamiset/velat eurojärjestelmän sisällä (netto)”. Euroalueen ulkopuolisten EU-maiden kansallisten keskuspankkien EKP:hen kohdistuvat, TARGET2-järjestelmään osallistumiseen⁴ liittyvät saamiset ja velat esitetään erässä ”Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle”.

Euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmässä syntyvä nettosaaminen esitetään yhtenä omaisuus-eränä erässä ”Saamiset euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmässä” (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”Liikkeessä olevat setelit”).

Eurojärjestelmään liittyvien keskuspankkien valuuttavarantojen siirrosta EKP:lle syntyneet eurojärjestelmän sisäiset velat ovat euromääräisiä, ja ne esitetään erässä ”Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat erät”.

KÄYTTÖMAISUUDEN KÄSITTELY

Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus (paitsi maa-alueet ja taideteokset) arvostetaan hankintahintaan vähennettynä poistoilla. Poistot on laskettu tasapoistomenetelmällä. Tasapoistot tehdään käyttöomaisuuden odotettuna käyttöaikana siten, että poistojen kirjaus alkaa omaisuuden käyttöönottoa seuraavan vuosineljänneksen alusta. Arvioidut käyttöajat ovat seuraavat:

ATK-laitteet ja ohjelmistot sekä moottoriajoneuvot	4 vuotta
Koneet	4 tai 10 vuotta
Kalusteet ja rakennelmat	10 vuotta

EKP:n nykyisiin, vuokrattuihin toimitiloihin liittyvien aktivoitujen perusrannuskustannusten poistoaikaa on muutettu niin, että siinä otetaan huomioon tämän käyttöomaisuuden odotettuun käyttöaikaan vaikuttavat tapahtumat. Maa-alueet ja taideteokset arvostetaan hankintahintaan.

Käyttöomaisuus, jonka hankintahinta on alle 10 000 euroa, kirjataan kuluksi hankintavuonna.

Rakenteilla tai valmisteilla oleva poistokelpoinen käyttöomaisuus kirjataan erään ”Rakenteilla oleva omaisuus”, ja se siirretään muihin käyttöomaisuuseriin sitten, kun omaisuus on käytettävissä. EKP:n uusiin toimitiloihin liittyvät kustannukset kirjataan taseeseen kunkin käyttöomaisuuserän alle, ja omaisuuserät poistetaan niiden arvioidun käyttöajan mukaan.

EKP:N ELÄKEJÄRJESTELMÄ, MUUT TYÖSUHTEEN PÄÄTTÄMISEN JÄLKEEN MAKSETTAVAT ETUUDET SEKÄ MUUT PITKÄAIKAISUUDET

EKP:llä on työntekijöilleen ja johtokuntansa jäsenille omat etuus pohjaiset eläkejärjestelmät.

Työntekijöiden eläkejärjestelmän varat on sijoitettu pitkän koron etuusrahastoon. Eläkejärjestelmän etuus pohjainen osa muodostuu pakollisista eläkemaksuista (työntekijän osuus 6 % peruspalkasta ja työnantajan osuus 18 %). Järjestelmässä on lisäksi maksuperusteinen osa, jossa työntekijät voivat kerätä lisäeläkettä maksamalla vapaaehtoisia eläkemaksuja.⁵ Lisäeläke määräytyy maksettujen vapaaehtoisten eläkemaksujen ja niiden sijoittamisesta kertyneiden tuottojen perusteella.

⁴ Euroalueen ulkopuolisten EU-maiden kansallisista keskuspankeista TARGET2-järjestelmään osallistuvat 31.12.2013 Bulgarian, Tanskan, Latvian, Liettuan, Puolan ja Romanian keskuspankit.

⁵ Vapaaehtoisten eläkemaksujen pohjalta kertyneet varat voidaan käyttää eläkkeelle jäännin yhteydessä eläkkeen lisänä, joka siitä alkaen luetaan etuus pohjaiseen eläkeveloitteeseen.

EKP:n johtokunnan jäsenten työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuuksiin ja muihin pitkäaikais-etuuksiin liittyvät järjestelyt ovat rahastoimattomia. Eläkkeitä lukuun ottamatta myös työntekijöiden työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuuksiin ja muihin pitkäaikaisetuuksiin liittyvät järjestelyt ovat rahastoimattomia.

Muutos kirjanpitoperiaatteisiin

Ennen vuotta 2013 EKP noudatti työsuhteen päättymisen jälkeen maksettaviin etuuksiin liittyvien vakuutusmatemaattisten voittojen ja tappioiden kirjaamisessa työsuhde-etuuksia koskevan kansainvälisen tilinpäätösstandardin (IAS 19) mukaista ns. 10 prosentin sääntöä. Nettomääräiset kumulatiiviset realisoitumattomat työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuuksiin liittyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjattiin tuloslaskelmaan jaksotettuna eläkejärjestelmään kuuluvien työntekijöiden keskimääräiselle jäljellä olevalle palvelusajalle siltä osin kuin ne ylittivät suuremman seuraavista: 10 % etuusperustaisen järjestelmän eläkevelvoitteen nykyarvosta tai 10 % etuusperustaisen järjestelmän eläkevelvoitetta vastaavien eläkerahaston varojen käyvästä arvosta. Lisäksi etuusperustaisen järjestelmän eläkevelvoitetta vastaavien eläkerahaston varojen tuotot laskettiin odotettujen tuottojen pohjalta ja kirjattiin tuloslaskelmaan.

IAS 19 -standardiin tehtyjen muutosten myötä 10 prosentin sääntöä ei voida enää soveltaa, joten EKP päätti vuonna 2013, että a) työsuhteen päättymisen jälkeen maksettavista etuuksista syntyvän etuusperustaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä⁶ johtuvat erät kirjataan kokonaisuudessaan taseen erään ”Arvonmuutostilit” ja b) eläkejärjestelmän varoille kertyvän koron laskennassa käytetään diskonttokorkoa. Näin ollen taseen erään ”Arvonmuutostilit” on sisällytetty 146 603 113 euroa aiemmin kirjaamattomia vakuutusmatemaattisia tappioita vuoden 2012 lopulta. Sääntömuutosta on sovellettu takautuvasti, joten vuoden 2012 vertailulukuja on tarkistettu seuraavasti:

	Vuonna 2012 ilmoitettu luku €	Muutos €	Muutettu luku €
Vastaavaa			
Muut saamiset – muut	1 423 836 885	6 479 000	1 430 315 885
Muutos yhteensä		6 479 000	
Vastattavaa			
Muut velat – muut	781 819 158	146 603 113	928 422 271
Arvonmuutostilit	23 472 041 296	(137 100 113)	23 334 941 183
Tilikauden voitto	998 030 635	(3 024 000)	995 006 635
Muutos yhteensä		6 479 000	

Tuloslaskelmassa otettiin takautuvasti huomioon a) diskonttokoron käyttö etuusperustaisen järjestelmän eläkevelvoitetta vastaaville eläkerahaston varoille kertyvän koron laskennassa ja b) aiemmin jaksotettujen vakuutusmatemaattisten voittojen ja tappioiden kirjaaminen erään ”Arvonmuutostilit”. Tuloslaskelmaan tilikaudelta 2012 ja sitä edeltäneiltä tilikausilta tehty yhteensä 6 479 000 euron suuruinen vähennys näkyy taseen erässä ”Muut saamiset”. Tilikauden 2012 voitto pieneni 3 024 000 eurolla.⁷

Tuloslaskelman kumulatiivisen muutoksen (9 503 000 euroa) ja vakuutusmatemaattisten tappioiden kirjaamisen (146 603 113 euroa) vaikutuksesta arvonmuutostilien nettosaldo pieneni 137 100 113 eurolla.

⁶ Käyttöön otetut uudet käsitteet selitetään jäljempänä.

⁷ Muutos näkyy tuloslaskelman erässä ”Henkilöstökulut”.

EKP:n neuvosto on päättänyt, että kumulatiivinen 9 503 000 euron muutos katetaan vähentämällä kansallisille keskuspankeille jaettavasta vuoden 2013 nettovoitosta muutosta vastaava summa.

Lisäys erässä ”Muut velat” ja vähennys erässä ”Arvonmuutostilit” johtuvat aiemmin kirjaamattomien vakuutusmatemaattisten tappioiden kirjaamisesta ja etuus pohjaisen nettovelan kumulatiivisesta uudelleen määrittämisestä vuoden 2012 lopussa.

Uusien sääntöjen myötä on otettu käyttöön seuraavat IAS 19 -standardin mukaiset käsitteet:

Etuuspohjainen nettovelka

Etuuspohjaisesta järjestelystä kirjataan taseen vastattavaa-puolen erään ”Muut velat” eläkevelvoitteen nykyarvo tasepäivänä vähennettynä eläkerahastossa velvoitteen kattamista varten olevien varojen käyväällä arvolla.

Riippumattomat aktuaarit laskevat etuus pohjaisen järjestelyn eläkevelvoitteen vuosittain käyttäen ennakoituun etuusoikeusyksikköön perustuvaa menetelmää. Etuus pohjaisen järjestelyn eläkevelvoitteen nykyarvo määritetään diskonttaamalla odotettavissa olevat tulevat kassavirrat. Diskonttokoron määrittämisessä käytetään luottokelpoisten yritysten liikkeeseen laskemien, maturiteetiltaan eläkevastuuta mahdollisimman hyvin vastaavien euromääräisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoa tasepäivänä.

Vakuutusmatemaattisia voittoja ja tappioita voi aiheutua kokemuseräisistä tarkistuksista (jos toteutunut kehitys poikkeaa aiemmista vakuutusmatemaattisista olettamuksista) tai muutoksista vakuutusmatemaattisissa olettamuksissa.

Etuuspohjaiset nettomenot

Etuuspohjaiset nettomenot eritellään tuloslaskelmaan kirjattaviin eriin sekä työsuhteen päättymisen jälkeisten etuuksien uudelleen määrittämisestä johtuviin eriin, jotka kirjataan taseen erään ”Arvonmuutostilit”.

Tuloslaskelmaan kuluksi kirjattava nettosumma sisältää seuraavat erät:

- a) tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot tarkasteltavan vuoden kertyvistä etuuksista
- b) etuus pohjaisen nettovelan diskonttokoron mukainen nettokorko
- c) muiden pitkäaikaisuusien uudelleen määrittämisestä johtuvat erät kokonaisuudessaan.

Etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät

Näihin eriin kuuluvat seuraavat erät:

- a) etuus pohjaisen järjestelyn eläkevelvoitteeseen liittyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot
- b) eläkerahaston varojen toteutunut tuotto lukuun ottamatta etuus pohjaisen nettovelan nettokorkoon sisältyviä määriä
- c) omaisuuserän enimmäismäärän vaikutuksen muutokset lukuun ottamatta etuus pohjaisen nettovelan nettokorkoon sisältyviä määriä.

Tilinpäätökseen kirjattava vastuu määritetään riippumattomien aktuaarien vuosittain suorittaman arvion perusteella.

LIIKKEESSÄ OLEVAT SETELIT

EKP ja euroalueen kansalliset keskuspankit, jotka yhdessä muodostavat eurojärjestelmän, laskevat liikkeeseen euroseteleitä.⁸ Liikkeessä olevien euroseteleiden kokonaisarvo kohdistetaan keskuspankeille kunkin kuukauden viimeisenä pankkipäivänä seteleiden jakoperusteen mukaisesti.⁹

EKP:n osuus liikkeessä olevien euroseteleiden kokonaisarvosta on 8 %, ja se sisältyy taseen vastattavaa-puolen erään ”Liikkeessä olevat setelit”. EKP:n osuutta liikkeeseen laskettujen euroseteleiden kokonaismäärästä vastaavat sen saamiset kansallisilta keskuspankeilta. Nämä korolliset saamiset¹⁰ esitetään ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset” -erän alarässä ”Saamiset euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmässä” (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”EKPJ:n/eurojärjestelmän sisäiset saamiset”). Näille saamisille kertyvä korko esitetään tuloslaskelman erässä ”Korkotuotot euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmässä”.

ENNAKKOVOITONJAKO

EKP:n liikkeeseen lasketuista euroseteleistä sekä velkapaperiohjelmassa ostetuista arvopapereista saama tulo kirjataan euroalueen kansallisille keskuspankeille sinä tilivuonna, jona se on kertynyt. EKP jakaa tulon ennakkovoitonjakona seuraavan vuoden tammikuussa, ellei EKP:n neuvosto päättä toisin.¹¹ Tulo jaetaan kokonaisuudessaan, ellei EKP:n nettovoitto ole pienempi kuin sen liikkeeseen lasketuista euroseteleistä ja velkapaperiohjelmassa ostetuista arvopapereista saama tulo ja ellei EKP:n neuvosto päättä siirtää varoja varaukseen valuuttakurssi-, korko- ja luottoriskin sekä kullon hintariskin varalta. EKP:n neuvosto voi myös päättää käyttää osan liikkeeseen lasketuista euroseteleistä saadusta tulosta euroseteleiden painamiseen ja käsittelyyn liittyvien kulujen kattamiseen.

MUUT SEIKAT

Ottaen huomioon EKP:n aseman keskuspankkina johtokunta uskoo, ettei kassavirtalaskelman julkaiseminen antaisi tilinpäätöksen lukijoille mitään oleellista lisätietoa.

EKPJ:n perussäännön artiklan 27 mukaisesti ja EKP:n neuvoston suosituksesta EU:n neuvosto on hyväksynyt Ernst & Young GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaftin nimittämisen EKP:n ulkopuoliseksi tilintarkastajaksi viideksi vuodeksi tilikauden 2017 loppuun saakka.

8 Päätös EKP/2010/29, annettu 13 päivänä joulukuuta 2010, euroseteleiden liikkeeseenlaskusta (uudelleenlaadittu, EUVL L 35, 9.2.2011, s. 26), sellaisena kuin se on muutettuna.

9 ”Seteleiden jakoperusteella” tarkoitetaan prosenttiosuuksia, jotka saadaan, kun otetaan huomioon EKP:n osuus liikkeeseen laskettujen euroseteleiden kokonaismäärästä ja sovelletaan merkityn pääoman jakoperustetta kansallisten keskuspankkien osuuteen tästä kokonaismäärästä.

10 Päätös EKP/2010/23, annettu 25 päivänä marraskuuta 2010, niiden jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien, joiden rahayksikkö on euro, rahoitustulon jakamisesta (uudelleenlaadittu, EUVL L 35, 9.2.2011, s. 17), sellaisena kuin se on muutettuna.

11 Päätös EKP/2010/24, annettu 25 päivänä marraskuuta 2010, Euroopan keskuspankin liikkeeseen lasketuista euroseteleistä sekä arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman mukaisesti ostetuista arvopapereista saaman tulon väliaikaisesta jakamisesta (uudelleenlaadittu, EUVL L 6, 11.1.2011, s. 35), sellaisena kuin se on muutettuna.

TASEEN LIITETIEDOT

I KULTA JA KULTASAAMISET

Tilinpäätöspäivänä 31.12.2013 EKP:llä oli hallussaan 16 142 871 unssia¹² kultaa (vuoden 2012 lopussa 16 142 871 unssia), eli kultaa ei myyty eikä ostettu vuonna 2013. EKP:n kultavarannon euroarvon lasku johtui kullan hinnan laskusta vuonna 2013 (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”Kulta ja valuuttamääräiset erät” ja liitetietojen kohta 15, ”Arvonmuutostilit”).

2 VALUUTTAMÄÄRÄISET SAAMISET EUROALUEELTA JA EUROALUEEN ULKOPUOLELTA

2.1 SAAMISET IMF:LTÄ

Tässä tase-erässä ovat EKP:n erityisiin nosto-oikeuksiin perustuvat saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF) 31.12.2013. Saamiset perustuvat EKP:n ja IMF:n väliseen kaksisuuntaiseen erityisten nosto-oikeuksien osto- ja myyntijärjestelyyn, jonka mukaan IMF:llä on valtuudet järjestää EKP:n puolesta erityisten nosto-oikeuksien ja euron välisiä kauppvoja nosto-oikeuksien määrälle asetettujen vähimmäis- ja enimmäisrajojen mukaisesti. Erityisiä nosto-oikeuksia käsitellään kirjanpidossa valuuttamääräisinä erinä (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”Kulta ja valuuttamääräiset erät”).

2.2 PANKKITALLETUKSET, ARVOPAPERISIJOTUKSET JA MUUT VALUUTTAMÄÄRÄISET SAAMISET EUROALUEEN ULKOPUOLELTA SEKÄ VALUUTTAMÄÄRÄISET SAAMISET EUROALUEELTA

Näihin kahteen tase-erään sisältyvät talletukset pankeissa, myönnetty valuuttamääräiset luotot sekä Yhdysvaltain dollarin ja Japanin jenin määräiset arvopaperisijoitukset.

<i>Saamiset euroalueen ulkopuolelta</i>	2013 €	2012 €	Muutos €
Sekkitilit	939 722 501	1 503 909 190	(564 186 689)
Rahamarkkinatalletukset	1 001 428 468	345 932 462	655 496 006
Käänteiset reposopimukset	87 738 380	56 844 020	30 894 360
Arvopaperisijoitukset	36 735 365 690	38 763 272 753	(2 027 907 063)
Yhteensä	38 764 255 039	40 669 958 425	(1 905 703 386)

<i>Saamiset euroalueelta</i>	2013 €	2012 €	Muutos €
Sekkitilit	4 242 115	1 189 425	3 052 690
Rahamarkkinatalletukset	1 266 550 649	2 836 986 601	(1 570 435 952)
Yhteensä	1 270 792 764	2 838 176 026	(1 567 383 262)

Näiden erien supistuminen vuonna 2013 johtui pääasiassa Japanin jenin ja Yhdysvaltain dollarin heikkenemisestä euroon nähden.

¹² Massa on siis 502,1 tonnia.

Yhdysvaltain dollarin ja Japanin jenin määräiset EKP:n nettovaluuttavarannot¹³ 31.12.2013 jakautuivat seuraavasti:

	2013 miljoonaa dollaria/jeniä	2012 miljoonaa dollaria/jeniä
Yhdysvaltain dollarin määräiset	45 351	45 235
Japanin jenin määräiset	1 051 062	1 046 552

3 EUROMÄÄRÄISET SAAMISET EUROALUEEN ULKOPUOLELTA

3.1 PANKKITALLETUKSET, ARVOPAPERISIJOTUKSET JA LAINAT

Erä koostui 31.12.2013 EKP:n ja erään euroalueen ulkopuolisen keskuspankin väliseen takaisinostosopimuksia koskevaan sopimukseen liittyvästä saamisesta euroalueen ulkopuoliselta keskuspankilta. Sopimuksen nojalla euroalueen ulkopuolinen keskuspankki voi lainata euroja hyväksytyjä vakuuksia vastaan tukeakseen kansallisia likviditeettiä lisääviä operaatioitaan.

4 MUUT EUROMÄÄRÄISET SAAMISET EUROALUEEN LUOTTOLAITOKSILTA

Erä koostui 31.12.2013 euroalueen sekkitilitalletuksista.

5 EUROMÄÄRÄISET ARVOPAPERIT EUROALUEELTA

5.1 RAHAPOLIITTISISTA SYISTÄ HALLUSSA PIDETTÄVÄT ARVOPAPERIT

Erään sisältyivät 31.12.2013 EKP:n osana ensimmäistä ja toista katettujen joukkolainojen osto-ohjelmaa sekä osana velkapaperiohjelmaa hankkimat arvopaperit.

	2013 €	2012 €	Muutos €
Ensimmäinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma	3 710 724 329	4 426 521 354	(715 797 025)
Toinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma	1 459 074 444	1 504 280 207	(45 205 763)
Velkapaperiohjelma	12 990 138 931	16 124 715 128	(3 134 576 197)
Yhteensä	18 159 937 704	22 055 516 689	(3 895 578 985)

Ensimmäisessä katettujen joukkolainojen osto-ohjelmassa joukkolainoastot saatiin päätökseen ennen kesäkuun 2010 loppua, ja toinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma päättyi 31.10.2012. Velkapaperiohjelma lopetettiin 6.9.2012. Erien supistuminen vuonna 2013 johtui arvopaperien erääntymisestä.

Velkapaperiohjelmassa ja katettujen joukkolainojen osto-ohjelmissa hankitut arvopaperit luokitellaan eräpäivään saakka hallussa pidettäväksi arvopapereiksi, ja ne arvostetaan jaksotetun hankintahinnan perusteella ja vähennettynä mahdollisella arvonalentumisella (ks. Kirjanpitoperiaatteiden

¹³ Varanto on kunkin ulkomaanvaluutan määräisten saamisten ja velkojen erotus, joka arvostetaan. Saamiset ja velat kirjataan eriin "Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta", "Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta", "Siirtosaamiset ja maksetut ennakot", "Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle", "Taseen ulkopuolisten erien arvostuserot" (vastattavaa-puoli) ja "Siirtovelat ja saadut ennakot", ja niissä otetaan huomioon myös taseen ulkopuolisiin eriin kuuluvat valuuttasopimusten avista- ja termiinipäät. Valuuttamääräisten rahoitusinstrumenttien arvostusmuutoksista aiheutuvia voittoja ei oteta mukaan.

kohta ”Arvopaperit”). Vuosittaiset arvonalentumistestit tehdään vuoden lopussa saatavilla olevien tietojen ja arvioidun odotettavissa olevan kassavirran perusteella. EKP:n neuvosto katsoi, että havaitut tapahtumat, jotka olisivat saattaneet johtaa arvopaperien arvon alentumiseen, eivät olleet vaikuttaneet odotettuihin tuleviin kassavirtoihin. Arvopapereista ei siis kirjattu arvon alentumisesta johtuvia tappioita vuonna 2013.

EKP:n neuvosto arvioi velkapaperiohjelmassa ja katettujen joukkolainojen osto-ohjelmissa hankittuihin arvopapereihin liittyvät taloudelliset riskit säännöllisesti.

6 EUROJÄRJESTELMÄN SISÄISET SAAMISET

6.1 SAAMISET EUROSETELEIDEN KOHDISTAMISESTA EUROJÄRJESTELMÄSSÄ

Erään sisältyvät ne EKP:n saamiset kansallisilta keskuspankeilta, jotka syntyvät euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmän sisällä (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”Liikkeessä olevat setelit”). Erälle lasketaan päivittäin korkoa, joka perustuu viimeisimpään käytettävissä olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon (ks. liitetietojen kohta 24.2, ”Korkotulot euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmässä”).

7 MUUT SAAMISET

7.1 AINEELLINEN JA AINEETON KÄYTTÖMAISUUS

Käyttöomaisuuteen sisältyivät 31.12.2013 seuraavat pääerät:

	2013 €	2012 €	Muutos €
Kustannuserä			
Maa-alueet ja rakennukset	170 824 151	170 824 151	0
ATK-laitteet ja ohjelmistot	76 353 659	64 633 290	11 720 369
Koneet, kalusteet, rakennelmat ja moottoriajoneuvot	13 818 952	13 926 711	(107 759)
Rakenteilla oleva omaisuus	847 217 209	529 636 881	317 580 328
Muu käyttöomaisuus	7 751 953	7 508 349	243 604
Kustannukset yhteensä	1 115 965 924	786 529 382	329 436 542
Kertyneet poistot			
Maa-alueet ja rakennukset	(86 542 592)	(82 957 070)	(3 585 522)
ATK-laitteet ja ohjelmistot	(45 004 046)	(51 687 755)	6 683 709
Koneet, kalusteet, rakennelmat ja moottoriajoneuvot	(12 869 788)	(13 274 149)	404 361
Muu käyttöomaisuus	(373 708)	(135 576)	(238 132)
Kertyneet poistot yhteensä	(144 790 134)	(148 054 550)	3 264 416
Kirjanpitoarvo (netto)	971 175 790	638 474 832	332 700 958

Erän ”Rakenteilla oleva omaisuus” suureneminen johtui lähes kokonaan EKP:n uusiin toimitiloihin liittyvästä toiminnasta vuonna 2013.

Kustannusten nettomääräinen kasvu erässä ”ATK-laitteet ja ohjelmistot” johtui vuonna 2013 tehdyistä laitteisto- ja ohjelmistohankinnoista. Kustannukset olivat suuremmat kuin 31.12.2013 pois taseesta kirjatun vanhentuneen ja käytöstä poistetun laitteisto- ja ohjelmisto-omaisuuden kirjanpitoarvo. Omaisuuden kirjaaminen pois taseesta johti kertyneiden poistojen nettomääräiseen supistumiseen tässä erässä.

7.2 MUU RAHOITUSOMAISSUUS

Erä sisältää EKP:n omien varojen sijoitukset¹⁴ EKP:n pääoman ja rahastojen vastaerinä sekä muun rahoitusomaisuuden, johon kuuluu 3 211 Kansainvälisen järjestelypankin osaketta. Ne on kirjattu taseeseen hankintahintaan (41,8 miljoonaa euroa).

Muuhun rahoitusomaisuuteen kuuluvat seuraavat erät:

	2013 €	2012 €	Muutos €
Euromääräiset sekkitilitalletukset	4 620 701	5 193 816	(573 115)
Euromääräiset arvopaperit	18 068 315 142	16 349 560 714	1 718 754 428
Euromääräiset käänteiset reposopimukset	2 351 403 533	2 702 963 941	(351 560 408)
Muu rahoitusomaisuus	41 906 524	41 920 325	(13 801)
Yhteensä	20 466 245 900	19 099 638 796	1 366 607 104

Nettomääräinen lisäys erässä johtui pääasiassa siitä, että valuuttakurssi-, korko- ja luottoriskin sekä kullin hintariskin varalta tehtyyn varaukseen vuonna 2012 siirrettyjen varojen vastaerä sekä omien varojen sijoitusten tuotot vuodelta 2013 sijoitettiin osana omia varoja.

7.3 TASEEN ULKOPUOLISTEN ERIEN ARVOSTUSEROT

Tämä erä koostuu pääasiassa 31.12.2013 avoinna olleiden valuuttaswap- ja -termiinisopimusten arvostusmuutoksista (ks. liitetietojen kohta 21, ”Valuuttaswap- ja -termiinisopimukset”). Arvostusmuutokset syntyvät, kun sopimukset muunnetaan euromääräisiksi tasepäivän valuuttakurssiin. Tämä euroarvo voi poiketa siitä arvosta, joka saadaan muuntamalla sopimukset euromääräisiksi kunkin valuutan tasepäivän keskikurssiin (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohdat ”Taseen ulkopuoliset erät” ja ”Kulta ja valuuttamääräiset erät”).

Erään kuuluvat myös avoinna olevien koronvaihtosopimusten arvostusvoitot (ks. liitetietojen kohta 20, ”Koronvaihtosopimukset”).

7.4 SIIRTOSAAMISET JA MAKSETUT ENNAKOT

Vuonna 2013 erään sisältyi 708,3 miljoonaa euroa arvopapereista kertyneitä korkosaamisia (ml. hankinnan yhteydessä maksetut korot; 792,7 miljoonaa euroa vuonna 2012, ks. liitetietojen kohta 2.2, ”Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta sekä valuuttamääräiset saamiset euroalueelta”, kohta 5, ”Euromääräiset arvopaperit euroalueelta”, sekä kohta 7.2, ”Muu rahoitusomaisuus”).

Lisäksi erään sisältyi 155,1 miljoonaa euroa korkotuottoja TARGET2-maksuihin liittyvistä saamisista euroalueen kansallisilta keskuspankeilta vuoden 2013 viimeiseltä kuukaudelta (650,4 miljoonaa euroa vuonna 2012) sekä 69,2 miljoonaa euroa korkotuottoja EKP:n saamisista, jotka aiheutuivat euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmässä vuoden viimeisen neljänneksen aikana (136,7 miljoonaa euroa vuonna 2012; ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”Liikkeessä olevat setelit”).

¹⁴ Osana EKP:n omien varojen sijoitussalkun hoitoa tehdyt takaisinostosopimukset kirjataan vastattavaa-puolen erään ”Muut” (ks. liitetietojen kohta 13.3, ”Muut”).

Erään kirjataan myös muita tuottoja, kuten muusta rahoitusomaisuudesta kertyneitä korkotuottoja, sekä maksettuja ennakkoja.

7.5 MUUT

Tähän erään sisältyivät pääasiassa EKP:n ennakkovoitonjaosta johtuvat saamiset (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”Ennakkovoitonjako” sekä liitetietojen kohta 12.2, ”Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto”).

Lisäksi erään sisältyivät seuraavat saamiset:

- a) vuoden 2013 lopussa avoinna olleisiin valuuttaswap- ja -termiinisopimuksiin liittyviä saamisia (tai velkoja), jotka aiheutuvat siitä, että sopimukset muunnetaan euromääräisiksi kunkin valuutan tasepäivän keskikurssiin, jolloin niiden euroarvo voi poiketa siitä arvosta, jolla sopimukset on alun perin kirjattu (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”Taseen ulkopuoliset erät”).
- b) hyvitetäviin arvonlisäveroihin ja muihin välillisiin veroihin perustuva saaminen Saksan liittovaltion valtiovarainministeriöltä. Nämä maksetut verot on palautettava Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan artiklan 3 ehtojen mukaisesti; EKP:hen pöytäkirjaa sovelletaan EKPJ:n perussäännön artiklan 39 nojalla.
- c) työsuhteen päättymisen jälkeen maksettavia etuuksia koskeviin kirjanpitoperiaatteisiin tehdystä muutoksesta johtuva kumulatiivinen tarkistus tuloslaskelmaan tilikautta 2013 edeltäneiltä tilikausilta (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”EKP:n eläkejärjestelmä, muut työsuhteen päättymisen jälkeen maksettavat etuudet sekä muut pitkäaikaisuudet”).

8 LIIKKEESSÄ OLEVAT SETELIT

Tämä erä sisältää EKP:n osuuden (8 %) liikkeessä olevista euroseteleistä (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”Liikkeessä olevat setelit”).

9 EUROMÄÄRÄISET VELAT EUROALUEELLE

9.1 MUUT VELAT

Erään sisältyy Euro Banking Associationin (EBA) jäsenpankkien talletuksia, joita käytetään TARGET2-järjestelmän kautta maksettujen EBA-maksujen vakuutena EKP:lle.

10 EUROMÄÄRÄISET VELAT EUROALUEEN ULKOPUOLELLE

Erään sisältyi 31.12.2013 yhteensä 24,6 miljardia euroa TARGET2-maksuista johtuvia tai niiden vastaeränä olevia euroalueen ulkopuolisten EU-maiden kansallisten keskuspankkien ja muiden keskuspankkien saamisia EKP:ltä (vuoden 2012 lopussa 44,0 miljardia euroa).

Lisäksi tase-erään sisältyi tilapäiseen valuuttavaihtojärjestelyyn liittyvä 0,2 miljardin euron velka Yhdysvaltain keskuspankille (vuoden 2012 lopussa 6,8 miljardia euroa).¹⁵ EKP saa Yhdysvaltain keskuspankilta swap-operaatioissa Yhdysvaltain dollareita voidakseen tarjota lyhytaikaista dollarimääräistä rahoitusta eurojärjestelmän vastapuolille. EKP tekee samanaikaisesti swap-sopimuksia euroalueen maiden kansallisten keskuspankkien kanssa, ja nämä suorittavat saamallaan varoilla Yhdysvaltain dollarin määräisiä likviditeettiä lisääviä käänteisoperaatioita eurojärjestelmän vastapuolten kanssa. Swap-sopimuksista syntyy eurojärjestelmän sisäisiä saamia EKP:n ja kansallisten keskuspankkien kesken. Swap-sopimuksista johtuvat saamiset ja velat Yhdysvaltain keskuspankkiin ja euroalueen kansallisiin keskuspankkeihin nähden kirjataan taseen ulkopuolisille tileille (ks. liitetietojen kohta 21, ”Valuuttaswap- ja -termiinisopimukset”).

11 VALUUTTAMÄÄRÄISET VELAT EUROALUEEN ULKOPUOLELLE

11.1 TALLETUKSET JA MUUT VELAT

Vuoden 2013 lopussa erä koostui velasta, joka johtui euroalueen ulkopuolisen vastapuolen kanssa osana EKP:n valuuttavarannon hoitoa tehdystä reposopimuksesta.

12 EUROJÄRJESTELMÄN SISÄISET VELAT

12.1 VALUUTTAVARANTOJEN SIIRTOJA VASTAAVAT ERÄT

Erään sisältyvät eurojärjestelmään liittymisen yhteydessä EKP:lle siirrettyihin varantoihin perustuvat velat euroalueen kansallisille keskuspankeille.

	1.7.2013 alkaen €	31.12.2012 €
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	1 401 024 415	1 397 303 847
Deutsche Bundesbank	10 871 789 515	10 909 120 274
Eesti Pank	103 152 857	103 115 678
Banc Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland	643 894 039	639 835 662
Bank of Greece	1 129 060 170	1 131 910 591
Banco de España	4 782 873 430	4 783 645 755
Banque de France	8 190 916 316	8 192 338 995
Banca d'Italia	7 218 961 424	7 198 856 881
Central Bank of Cyprus	77 248 740	78 863 331
Banque centrale du Luxembourg	100 776 864	100 638 597
Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta	36 798 912	36 407 323
De Nederlandsche Bank	2 298 512 218	2 297 463 391
Oesterreichische Nationalbank	1 122 511 702	1 118 545 877
Banco de Portugal	1 022 024 594	1 008 344 597
Banka Slovenije	189 499 911	189 410 251
Národná banka Slovenska	398 761 127	399 443 638
Suomen Pankki	721 838 191	722 328 205
Yhteensä	40 309 644 425	40 307 572 893

¹⁵ EKP:n neuvosto päätti tammikuussa 2014, että Yhdysvaltain dollarin määräisiä likviditeettiä lisääviä operaatioita ryhdytään vähitellen vähentämään, sillä dollarimääräisen rahoituksen saanti on helpottunut huomattavasti ja sen kysyntä on ollut operaatioissa vähäistä (ks. lehdistötiedote 24.1.2014).

Nämä velat kasvoivat 2 071 532 eurolla, kun kansallisten keskuspankkien EKP:hen kohdistuvat saamiset sekä painoarvot EKP:n pääoman jakoperusteessa muuttuivat Kroatian liittyessä EU:hun (ks. liitetietojen kohta 16, ”Pääoma ja rahastot”).

EKP maksaa varoille viimeisimpään käytettävissä olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa korkoa, joka lasketaan päivittäin, lukuun ottamatta korotonta kultavarantoa (ks. liitetietojen kohta 24.3, ”Valuuttavarantojen siirtoihin liittyvä kansallisten keskuspankkien saamisten korko”).

12.2 MUUT SAAMISET/VELAT EUROJÄRJESTELMÄN SISÄLLÄ (NETTO)

Vuonna 2013 erään sisältyivät pääasiassa euroalueen kansallisten keskuspankkien TARGET2-maksuihin liittyvät saamiset EKP:ltä (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”EKP:n/eurojärjestelmän sisäiset saamiset”). Vuoden 2012 lopussa EKP:llä oli nettosaaminen euroalueen kansallisilta keskuspankeilta, kun taas vuoden 2013 lopussa sillä oli nettovelka. Muutos johtui pääasiassa euroalueen ulkopuolelta euroalueelle maksettujen maksujen selvittämisestä TARGET2-järjestelmässä (ks. liitetietojen kohta 10, ”Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle”) mutta myös siitä, että kansallisten keskuspankkien kanssa tehtyjen, Yhdysvaltain dollarin määräisiin likviditeettiä lisääviin operaatioihin liittyvien swap-sopimusten kanta oli aiempaa pienempi. Nettovelkaa pienensi velkapaperiohjelmassa hankittujen arvopaperien erääntymiseen liittyvien maksujen selvittäminen TARGET2-järjestelmässä.

TARGET2-maksuihin liittyvien positioiden (paitsi dollarimääräisiin likviditeettiä lisääviin operaatioihin liittyvistä swap-sopimuksista aiheutuvien positioiden) korko lasketaan päivittäin viimeisimmän käytettävissä olevan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikoron perusteella.

Erään sisältyivät myös EKP:n ennakkoitoonjakoon liittyvät euroalueen kansallisten keskuspankkien saamiset (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”Ennakkoitoonjakko”).

	2013 €	2012 €
TARGET2-maksuihin liittyvät saamiset euroalueen kansallisilta keskuspankeilta	(687 997 098 717)	(981 081 428 771)
TARGET2-maksuihin liittyvät velat euroalueen kansallisille keskuspankeille	686 747 265 644	955 833 285 908
EKP:n ennakkoitoonjakoon liittyvät velat euroalueen kansallisille keskuspankeille	1 369 690 567	574 627 292
Muut (saamiset)/velat eurojärjestelmän sisällä (netto)	119 857 494	(24 673 515 571)

13 MUUT VELAT

13.1 TASEEN ULKOPUOLISTEN ERIEN ARVOSTUSEROT

Tämä erä koostuu pääasiassa 31.12.2013 avoinna olleiden valuuttaswap- ja -termiinisopimusten arvostusmuutoksista (ks. liitetietojen kohta 21, ”Valuuttaswap- ja -termiinisopimukset”). Arvostusmuutokset syntyvät, kun sopimukset muunnetaan euromääräisiksi tasepäivän valuuttakurssiin. Tämä euroarvo voi poiketa siitä arvosta, joka saadaan muuntamalla sopimukset euromääräisiksi kunkin valuutan tasepäivän keskikurssiin (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohdat ”Taseen ulkopuoliset erät” ja ”Kulta ja valuuttamääräiset erät”).

Tähän erään kuuluvat myös avoinna olevien koronvaihtosopimusten arvostustappiot (ks. liitetietojen kohta 20, ”Koronvaihtosopimukset”).

13.2 SIIRTOVELAT JA SAADUT ENNAKOT

Vuoden 2013 lopussa erään sisältyi 192,2 miljoonaa euroa korkokuluja kansallisille keskuspankeille valuuttavarantojen siirrosta syntyneistä saamisista vuodelta 2013 (vuoden 2012 lopussa 306,9 miljoonaa euroa; ks. liitetietojen kohta 12.1, ”Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat erät”) sekä 155,8 miljoonaa euroa korkokuluja TARGET2-maksuihin liittyvistä veloista euroalueen kansallisille keskuspankeille vuoden 2013 viimeiseltä kuukaudelta (vuoden 2012 lopussa 641,1 miljoonaa euroa). Korkomaksut suoritettiin tammikuussa 2014. Lisäksi erään kuuluu rahoitusinstrumentteihin liittyviä siirtyviä eriä sekä muita siirtyviä eriä.

Erään sisältyy myös Frankfurtin kaupungilta saatu 15,3 miljoonan euron tuki suojellun Grossmarkthallen rakennuksen säilyttämiseen EKP:n uusien toimitilojen rakentamisen yhteydessä. Maksu vähennetään rakentamiskustannuksista, kun rakennus on valmis otettavaksi käyttöön (ks. liitetietojen kohta 7.1, ”Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus”).

13.3 MUUT

Vuonna 2013 erään sisältyi EKP:n omien varojen hoitoon liittyviä avoimia reposopimuksia, joiden arvo on 480,4 miljoonaa euroa (360,1 miljoonaa euroa vuonna 2012) (ks. liitetietojen kohta 7.2, ”Muu rahoitusomaisuus”).

Lisäksi erään sisältyi vuoden 2013 lopussa avoinna olleisiin valuuttaswap- ja -termiinisopimukseen liittyviä velkoja (tai saamisia), jotka aiheutuvat siitä, että sopimukset muunnetaan euromääräisiksi kunkin valuutan tasepäivän keskikurssiin, jolloin niiden euroarvo voi poiketa siitä arvosta, jolla sopimukset on alun perin kirjattu (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”Taseen ulkopuoliset erät”).

EKP:N ELÄKEJÄRJESTELMÄ, MUUT TYÖSUHTEEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEEN MAKSETTAVAT ETUUDET SEKÄ MUUT PITKÄAIKAISUUDET

Erään sisältyi myös EKP:n henkilöstön ja johtokunnan jäsenten työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuuksiin ja muihin pitkäaikaisuuksiin liittyvä 131,9 miljoonan euron nettovelka. Vuoden 2012 luvut on muutettu tarkistettujen kirjanpitoperiaatteiden mukaisiksi (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”EKP:n eläkejärjestelmä, muut työsuhteen päättymisen jälkeen maksettavat etuudet sekä muut pitkäaikaisuudet”).

Taseeseen kirjattiin seuraavat työsuhteen päättymisen jälkeen maksettaviin etuuksiin ja muihin pitkäaikaisuuksiin liittyvät määrät:

	2013 Työntekijät milj. €	2013 Johtokunta milj. €	2013 Yhteensä milj. €	2012 Työntekijät milj. €	2012 Johtokunta milj. €	2012 Yhteensä milj. €
Veloitteen nykyarvo	650,6	17,8	668,4	677,8	17,8	695,6
Eläkerahaston varojen käypä arvo	(536,5)	-	(536,5)	(439,3)	-	(439,3)
Taseeseen kirjattu etuusperustainen nettovelka	114,1	17,8	131,9	238,5	17,8	256,3

Ennen vuotta 2013 eläkerahaston varojen käyvän arvon laskennassa otettiin huomioon työntekijöiden maksuperusteiseen osaan suorittamat vapaaehtoiset eläkemaksut. Vapaaehtoisista eläkemaksuista kertyneiden varojen arvo oli 96,5 miljoonaa euroa vuonna 2013 (83,5 miljoonaa euroa vuonna 2012). Varoista syntyvä samansuuruinen velvoite sisällytettiin eläkevelvoitteen nykyarvoon. Havainnollisuuden vuoksi taulukoihin on otettu vuodelta 2013 vain etuusperusteista osaa koskevat luvut. Vuoden 2012 vertailuluvut on muutettu vastaamaan tätä esitystapaa, eli eläkevelvoite vuoden lopussa on pienentynyt 695,6 miljoonaan euroon ja eläkerahaston varojen käypä arvo vuoden lopussa 439,3 miljoonaan euroon.

Vuonna 2013 työntekijöiden eläkkeisiin liittyvän vastuun nykyarvo oli 650,6 miljoonaa euroa (677,8 miljoonaa euroa vuonna 2012). Siinä oli mukana muihin työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuuksiin kuin eläkkeisiin sekä muihin pitkäaikaisetuksiin liittyviä rahastoimattomia etuuksia 109,4 miljoonaa euroa (109,1 miljoonaa euroa vuonna 2012). Myös johtokunnan jäsenten työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuuksiin ja muihin pitkäaikaisetuksiin liittyvät järjestelyt ovat rahastoimattomia.

Vuonna 2013 tuloslaskelmaan kirjattiin seuraavat määrät:

	2013 Työntekijät milj. €	2013 Johtokunta milj. €	2013 Yhteensä milj. €	2012 Työntekijät milj. €	2012 Johtokunta milj. €	2012 Yhteensä milj. €
Tilikauden työsuorituksen perustuvat menot	45,9	1,4	47,3	29,0	1,3	30,3
Etuusperusteisen nettovelan nettokorko	8,6	0,6	9,2	6,5	0,9	7,4
<i>Velvoitteesta johtuva meno</i>	<i>24,4</i>	<i>0,6</i>	<i>25,0</i>	<i>24,5</i>	<i>0,9</i>	<i>25,4</i>
<i>Eläkerahaston varojen tuotto</i>	<i>(15,8)</i>	-	<i>(15,8)</i>	<i>(18,0)</i>	-	<i>(18,0)</i>
Muiden pitkäaikaisetuksien uudelleen määrittämisestä johtuvat (voitot)/tappiot	(3,2)	0	(3,2)	0,1	0	0,1
Yhteensä (siirto erään "Henkilöstökulut")	51,3	2,0	53,3	35,6	2,2	37,8¹⁾

1) Luku on muutettu tarkistettujen kirjanpitoperiaatteiden mukaiseksi (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta "EKP:n eläkejärjestelmä, muut työsuhteen päättymisen jälkeen maksettavat etuudet sekä muut pitkäaikaisetuudet").

Tilikauden työsuorituksen perustuvat menot kasvoivat 47,3 miljoonaan euroon vuonna 2013 (30,3 miljoonaa euroa vuonna 2012) pääasiassa siksi, että diskonttokorko laski 3,50 prosenttiin vuonna 2012 (5,00 % vuonna 2011).¹⁶

Etuusperusteisen järjestelyn eläkevelvoitteen nykyarvo muuttui seuraavasti:

	2013 Työntekijät milj. €	2013 Johtokunta milj. €	2013 Yhteensä milj. €	2012 Työntekijät milj. €	2012 Johtokunta milj. €	2012 Yhteensä milj. €
Eläkevelvoite vuoden alussa	677,8	17,8	695,6	478,2	17,9	496,1
Tilikauden työsuorituksen perustuvat menot	45,9	1,4	47,3	29,0	1,3	30,3
Eläkevelvoitteesta johtuva korkomeno	24,4	0,6	25,0	24,5	0,9	25,4
Eläkejärjestelmän osapuolten suorittamat maksut	12,3	0,1	12,4	11,5	0,1	11,6
Maksetut etuudet	(5,5)	(1,1)	(6,6)	(5,0)	(4,0)	(9,0)
Uudelleen määrittämisestä johtuvat (voitot)/tappiot	(104,3)	(1,0)	(105,3)	139,6	1,6	141,2
Eläkevelvoite vuoden lopussa	650,6	17,8	668,4	677,8	17,8	695,6

Vuonna 2013 työntekijöiden etuusperusteisen järjestelyn eläkevelvoitteen uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot olivat 104,3 miljoonaa euroa. Ne johtuivat pääasiassa tulevien eläkemaksujen

¹⁶ Tilikauden työsuorituksen perustuvien menojen arvioinnissa käytetään edellisvuoden diskonttokorkoa.

laskennassa käytettyjen muuntokerrointen pienenemisestä sekä diskonttokoron noususta 3,75 prosenttiin vuonna 2013 (3,50 % vuonna 2012).

Työntekijöiden etuusperusteisen järjestelyn eläkevelvoitteen uudelleen määrittämisestä johtuvat tappiot vuodelta 2012 olivat 139,6 miljoonaa euroa. Niihin vaikutti pääasiassa diskonttokoron lasku 3,50 prosenttiin vuonna 2012 (5,00 % vuonna 2011). Tappioista johtuvaa vuoden lopun eläkevelvoitteen kasvua hillitsi jonkin verran se, että yksikköhintakehitykseen pohjautuvien perusetuuksien tuleva kasvu oletettiin aiempaa hitaammaksi ja tulevat eläkekorotukset aiempaa pienemmiksi (1,40 % eikä 1,65 %).

Vuonna 2012 maksettuihin etuuksiin sisältyi tehtävänsä jättäneille johtokunnan jäsenille maksettuja eläkeoikeuksia.

Työntekijöiden etuusperusteisen eläkerahaston varojen käypä arvo muuttui vuonna 2013 seuraavasti:¹⁷

	2013 milj. €	2012 milj. €
Eläkerahaston varojen käypä arvo vuoden alussa	439,3	347,5
Eläkerahaston varojen korkotuotto	15,8	18,0
Uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot	39,8	33,7
Työnantajan eläkemaksut	33,2	31,9
Eläkejärjestelmän osapuolten suorittamat maksut	12,3	11,5
Maksetut etuudet	(3,9)	(3,3)
Eläkerahaston varojen käypä arvo vuoden lopussa	536,5	439,3

Eläkerahaston varojen uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot vuosina 2013 ja 2012 johtuivat eläkerahasto-osuuksille kertyneistä odotettua suuremmista korkotuotoista.

EKP:n henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen mukaisesti EKP:n aktuaarit ovat tehneet pitkän aikavälin arvion EKP:n työntekijöiden eläkejärjestelmästä (tilanne 31.12.2011). Arvion pohjalta ja aktuaarien suosituksesta EKP:n neuvosto hyväksyi 2.8.2012 maksettavaksi 10,3 miljoonan euron vuotuisen lisämaksun, joka maksetaan kahdentoista vuoden ajan vuodesta 2012 alkaen. Päättöstä tarkastellaan uudelleen vuonna 2014.

Tässä kohdassa mainittuja arvostuksia valmistellessaan aktuaarit ovat käyttäneet johtokunnan kirjanpito- ja julkistamistarkoituksiin hyväksymiä oletuksia. Seuraavassa esitetään tärkeimmät eläkejärjestelmään liittyvien vastattavien laskemisessa käytetyt oletukset.

	2013 %	2012 %
Diskonttokorko	3,75	3,50
Eläkerahaston varojen odotettu tuotto ¹⁾	4,75	4,50
Tulevat yleiset palkankorotukset ²⁾	2,00	2,00
Tulevat eläkekorotukset ³⁾	1,40	1,40

1) Oletuksia käytettiin laskettaessa pääomataatuilla varoilla rahoitettua osaa etuusperusteisen järjestelmän eläkevelvoitteesta.

2) Lisäksi otetaan huomioon tulevat henkilökohtaiseen suoriutumiseen perustuvat palkankorotukset. Oletettu korotus (enintään 1,8 % vuodessa) määräytyy kunkin osallistujan iän mukaan.

3) EKP:n eläkejärjestelmän sääntöjen mukaan eläkkeitä korotetaan vuosittain. Mikäli EKP:n työntekijöiden palkkojen yleistarkistukset jäävät alle hintainflaation, eläkekorotukset tehdään palkkojen yleistarkistusten mukaisesti. Mikäli palkkojen yleistarkistukset ylittävät hintainflaation, niitä sovelletaan eläkekorotuksia määritettäessä, edellyttäen että EKP:n eläkejärjestelmän rahoitusasema sen sallii.

¹⁷ Toisin kuin aiempina vuosina, vuonna 2013 EKP:n maksamat muihin työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuuksiin kuin eläkkeisiin ja muihin pitkäaikaisetuksiin liittyvät maksut eivät enää sisälly eriin ”Työnantajan eläkemaksut” ja ”Maksetut etuudet”, sillä näitä etuuksia varten on rahastoimattomat järjestelyt. Vuoden 2012 vertailuluvut on muutettu tämän käytännön mukaisiksi.

14 VARAUKSET

Tämä erä koostuu varauksesta valuuttakurssi-, korko- ja luottoriskin sekä kullan hintariskin varalta sekä muista varauksista.

Valuuttakurssi-, korko- ja luottoriskin sekä kullan hintariskin varalta tehdyllä varauksella katetaan (EKP:n neuvoston tarveharkinnan mukaan) tulevia realisoituneita ja realisoitumattomia tappioita, etenkin sellaisia arvostustappioita, joita ei voida kattaa arvonneuoston avulla. Varauksen tarvetta ja suuruutta tarkistetaan EKP:n vuosittaisen riskiarvion perusteella. Arvioinnissa otetaan huomioon useita tekijöitä, erityisesti hallussa olevien riskipitoisten omaisuuserien määrä, toteutuneiden riskipositivien laajuus kuluvana tilivuonna, tulevan vuoden arvioitu tulos sekä riskipitoisten omaisuuserien arviointi Value at Risk (VaR) -menetelmää käyttäen johdonmukaisesti pitkällä aikavälillä. Varauksessa ja EKP:n yleisrahastossa olevien varojen summa ei saa olla suurempi kuin euroalueen kansallisten keskuspankkien maksama osuus EKP:n pääomasta.

Valuuttakurssi-, korko- ja luottoriskin sekä kullan hintariskin varalta tehty varaus oli 31.12.2013 suuruudeltaan 7 529 282 289 euroa. EKP:n neuvosto päätti arvionsa perusteella siirtää varaukseen 31.12.2013 yhteensä 386 953 euroa. Näin EKP:n vuoden 2013 nettovoitoksi jäi 1 439 769 100 euroa ja varauksen kokonaismäärä kasvoi 7 529 669 242 euroon, eli varaus on samansuuruinen kuin euroalueen kansallisten keskuspankkien maksama osuus EKP:n pääomasta 31.12.2013 EKP:n maksetun pääoman kasvettua vuonna 2013 (ks. liitetietojen kohta 16, ”Pääoma ja rahastot”).

15 ARVONMUUTOSTILIT

Arvonmuutostilit sisältävät saamisista ja veloista kirjatut realisoitumattomat voitot (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohdat ”Tuloslaskelmaan kirjaamisen periaatteet”, ”Kulta ja valuuttamääräiset erät”, ”Arvopaperit” sekä ”Taseen ulkopuoliset erät”). Arvonmuutostilit sisältävät myös työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuuksiin liittyvän etuusperusteisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”EKP:n eläkejärjestelmä, muut työsuhteen päättymisen jälkeen maksettavat etuudet sekä muut pitkäaikaiset etuudet” sekä liitetietojen kohta 13.3, ”Muut”).

	2013 €	2012 €	Muutos €
Kulta	10 138 805 097	16 433 862 811	(6 295 057 714)
Valuutat	2 540 202 558	6 053 396 675	(3 513 194 117)
Arvopaperit ja muut instrumentit	674 356 531	984 781 810	(310 425 279)
Työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuuksiin liittyvä etuusperusteinen nettovelka	4 825 887	(137 100 113)	141 926 000
Yhteensä	13 358 190 073	23 334 941 183	(9 976 751 110)

Vuoden lopun arvostuksessa käytettiin seuraavia valuuttakursseja:

Valuuttakurssit	2013	2012
Yhdysvaltain dollari / euro	1,3791	1,3194
Japanin jeni / euro	144,72	113,61
euro / erityinen nosto-oikeus	1,1183	1,1657
euro/kultaunssi	871,220	1 261,179

16 PÄÄOMA JA RAHASTOT

16.1 PÄÄOMA

A) MUUTOS EKP:N PÄÄOMAN JAKOPERUSTEeseen

EKPJ:n perussäännön artiklan 29 nojalla EKP:n pääoman jakoperusteen mukaiset kansallisten keskuspankkien osuudet painotetaan sen mukaan, mikä on kunkin jäsenvaltion osuus EU:n asukasluvusta ja EU-maiden BKT:stä. Kummankin tekijän merkitys on yhtä suuri. Euroopan komissio ilmoittaa nämä osuudet EKP:lle. Painot tarkistetaan viiden vuoden välein ja aina kun EU:hun liittyy uusia jäsenvaltioita.

Kansallisten keskuspankkien osuudet tarkistettiin 1.7.2013, jolloin Kroatia liittyi EU:hun uutena jäsenvaltiona. Tarkistus perustui EU:n neuvoston 15.7.2003 tekemään päätökseen 2003/517/EY¹⁸, joka koskee Euroopan keskuspankin pääoman merkintään sovellettavan jakoperusteen tarkistamista varten tarvittavia tilastotietoja. Pääoman jakoperustetta tarkistettiin seuraavasti:

	Jakoperuste 1.7.2013 alkaen %	Jakoperuste 31.12.2012 %
Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique	2,4176	2,4256
Deutsche Bundesbank	18,7603	18,9373
Eesti Pank	0,1780	0,1790
Banc Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland	1,1111	1,1107
Bank of Greece	1,9483	1,9649
Banco de España	8,2533	8,3040
Banque de France	14,1342	14,2212
Banca d'Italia	12,4570	12,4966
Central Bank of Cyprus	0,1333	0,1369
Banque centrale du Luxembourg	0,1739	0,1747
Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta	0,0635	0,0632
De Nederlandsche Bank	3,9663	3,9882
Oesterreichische Nationalbank	1,9370	1,9417
Banco de Portugal	1,7636	1,7504
Banka Slovenije	0,3270	0,3288
Národná banka Slovenska	0,6881	0,6934
Suomen Pankki	1,2456	1,2539
Välisumma – euroalueen kansalliset keskuspankit	69,5581	69,9705
Българска народна банка (Bulgarian keskuspankki)	0,8644	0,8686
Česká národní banka	1,4539	1,4472
Danmarks Nationalbank	1,4754	1,4835
Hrvatska narodna banka	0,5945	-
Latvijas Banka	0,2742	0,2837
Lietuvos bankas	0,4093	0,4256
Magyar Nemzeti Bank	1,3740	1,3856
Narodowy Bank Polski	4,8581	4,8954
Banca Națională a României	2,4449	2,4645
Sveriges riksbank	2,2612	2,2582
Bank of England	14,4320	14,5172
Välisumma – euroalueen ulkopuolisten EU-maiden kansalliset keskuspankit	30,4419	30,0295
Yhteensä	100,0000	100,0000

18 EUVL L 181, 19.7.2003, s. 43.

B) EKP:N PÄÄOMA

EKPJ:n perussäännön artiklan 48.3 mukaisesti EKP:n merkitty pääoma lisääntyy automaattisesti, kun EU:hun liittyy uusia jäsenvaltioita ja niiden kansalliset keskuspankit liittyvät EKPJ:hin. Lisäys lasketaan kertomalla senhetkinen merkityn pääoman määrä (10 761 miljoonaa euroa 30.6.2013) EKPJ:hin liittyvien kansallisten keskuspankkien painojen ja EKPJ:hin jo kuuluvien kansallisten keskuspankkien uusien painojen suhteella. Niin ollen EKP:n merkitty pääoma lisääntyi 10 825 miljoonaan euroon 1.7.2013.

Euroalueen ulkopuolisten EU-maiden keskuspankkien tulee osallistua EKP:n toimintakuluihin maksamalla 3,75 % osuudestaan EKP:n merkitystä pääomasta. Kroatian keskuspankki siis maksoi osuutenaan 2 413 300 euroa 1.7.2013, minkä jälkeen euroalueen ulkopuolisten kansallisten keskuspankkien maksamat osuudet olivat yhteensä 123 575 169 euroa. Euroalueen ulkopuolisten maiden kansallisilla keskuspankeilla ei ole oikeutta saada osuutta EKP:n jakokelpoisesta voitosta, eikä niillä myöskään ole velvollisuutta kattaa EKP:n mahdollisia tappioita.

Kaiken kaikkiaan EKP:n maksettu pääoma kasvoi 2 785 742 eurolla 7 653 244 411 euroon Kroatian liittyessä EU:hun.¹⁹

	Merkitty pääoma 1.7.2013 lähtien €	Maksettu pääoma 1.7.2013 lähtien €	Merkitty pääoma 31.12.2012 €	Maksettu pääoma 31.12.2012 €
Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique	261 705 371	261 705 371	261 010 385	261 010 385
Deutsche Bundesbank	2 030 803 801	2 030 803 801	2 037 777 027	2 037 777 027
Eesti Pank	19 268 513	19 268 513	19 261 568	19 261 568
Banc Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland	120 276 654	120 276 654	119 518 566	119 518 566
Bank of Greece	210 903 613	210 903 613	211 436 059	211 436 059
Banco de España	893 420 308	893 420 308	893 564 576	893 564 576
Banque de France	1 530 028 149	1 530 028 149	1 530 293 899	1 530 293 899
Banca d'Italia	1 348 471 131	1 348 471 131	1 344 715 688	1 344 715 688
Central Bank of Cyprus	14 429 734	14 429 734	14 731 333	14 731 333
Banque centrale du Luxembourg	18 824 687	18 824 687	18 798 860	18 798 860
Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta	6 873 879	6 873 879	6 800 732	6 800 732
De Nederlandsche Bank	429 352 255	429 352 255	429 156 339	429 156 339
Oesterreichische Nationalbank	209 680 387	209 680 387	208 939 588	208 939 588
Banco de Portugal	190 909 825	190 909 825	188 354 460	188 354 460
Banka Slovenije	35 397 773	35 397 773	35 381 025	35 381 025
Národná banka Slovenska	74 486 874	74 486 874	74 614 364	74 614 364
Suomen Pankki	134 836 288	134 836 288	134 927 820	134 927 820
Välisumma – euroalueen kansalliset keskuspankit	7 529 669 242	7 529 669 242	7 529 282 289	7 529 282 289
Българска народна банка (Bulgarian keskuspankki)	93 571 361	3 508 926	93 467 027	3 505 014
Česká národní banka	157 384 778	5 901 929	155 728 162	5 839 806
Danmarks Nationalbank	159 712 154	5 989 206	159 634 278	5 986 285
Hrvatska narodna banka	64 354 667	2 413 300	-	-
Latvijas Banka	29 682 169	1 113 081	30 527 971	1 144 799
Lietuvos bankas	44 306 754	1 661 503	45 797 337	1 717 400
Magyar Nemzeti Bank	148 735 597	5 577 585	149 099 600	5 591 235
Narodowy Bank Polski	525 889 668	19 720 863	526 776 978	19 754 137
Banca Națională a României	264 660 598	9 924 772	265 196 278	9 944 860
Sveriges riksbank	244 775 060	9 179 065	242 997 053	9 112 389
Bank of England	1 562 265 020	58 584 938	1 562 145 431	58 580 454
Välisumma – euroalueen ulkopuolisten EU-maiden kansalliset keskuspankit	3 295 337 827	123 575 169	3 231 370 113	121 176 379
Yhteensä	10 825 007 070	7 653 244 411	10 760 652 403	7 650 458 669

¹⁹ Yksittäiset summat on pyöristetty lähimpään euroon. Pyöristysten vuoksi taulukon loppusummat ja välisummat eivät välttämättä täsmää.

17 TILINPÄÄTÖKSEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

MUUTOKSET EKP:N PÄÄOMAN JAKOPERUSTEeseen

EKPJ:n perussäännön artiklan 29 nojalla kansallisten keskuspankkien painoarvoja EKP:n pääoman merkitsemisen jakoperusteessa tarkistetaan joka viides vuosi.²⁰ Jakoperustetta tarkistettiin 1.1.2014 kolmannen kerran EKP:n perustamisen jälkeen. Sitä tarkistettiin seuraavasti:

	Jakoperuste 1.1.2014 alkaen %	Jakoperuste 31.12.2013 %
Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique	2,4778	2,4176
Deutsche Bundesbank	17,9973	18,7603
Eesti Pank	0,1928	0,1780
Banc Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland	1,1607	1,1111
Bank of Greece	2,0332	1,9483
Banco de España	8,8409	8,2533
Banque de France	14,1792	14,1342
Banca d'Italia	12,3108	12,4570
Central Bank of Cyprus	0,1513	0,1333
Latvijas Banka	0,2821	-
Banque centrale du Luxembourg	0,2030	0,1739
Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta	0,0648	0,0635
De Nederlandsche Bank	4,0035	3,9663
Oesterreichische Nationalbank	1,9631	1,9370
Banco de Portugal	1,7434	1,7636
Banka Slovenije	0,3455	0,3270
Národná banka Slovenska	0,7725	0,6881
Suomen Pankki	1,2564	1,2456
Välisumma – euroalueen kansalliset keskuspankit	69,9783	69,5581
Българска народна банка (Bulgarian keskuspankki)	0,8590	0,8644
Česká národní banka	1,6075	1,4539
Danmarks Nationalbank	1,4873	1,4754
Hrvatska narodna banka	0,6023	0,5945
Latvijas Banka	-	0,2742
Lietuvos bankas	0,4132	0,4093
Magyar Nemzeti Bank	1,3798	1,3740
Narodowy Bank Polski	5,1230	4,8581
Banca Națională a României	2,6024	2,4449
Sveriges riksbank	2,2729	2,2612
Bank of England	13,6743	14,4320
Välisumma – euroalueen ulkopuolisten EU-maiden kansalliset keskuspankit	30,0217	30,4419
Yhteensä	100,0000	100,0000

LATVIAN LIITTYMINEN EUROALUEeseen

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklan 140 kohdan 2 mukaisesti 9.7.2013 tehdyn neuvoston päätöksen 2013/387/EU nojalla Latvia otti käyttöön yhteisen rahan 1.1.2014. EKPJ:n perussäännön artiklan 48.1 ja EKP:n neuvoston 31.12.2013 antamien

20 Painoarvot tarkistetaan lisäksi aina kun EU:hun liittyy uusia jäsenvaltioita.

säädösten²¹ mukaisesti Latvian keskuspankki maksoi 1.1.2014 jäljellä olleen osuutensa EKP:n pääomasta eli 29 424 264 euroa. Latvian keskuspankki siirsi 1.1.2014 EKP:lle valuuttavarantoja yhteensä 205 272 581 euron arvosta EKP:n perussäännön artiklojen 48.1 ja 30.1 mukaisesti. Siirretty valuuttavaranto koostui Japanin jeneistä ja kullasta suhteessa 85:15.

Latvian keskuspankkia hyvitetiin saamisilla, jotka vastasivat maksetun pääoman ja siirretyn valuuttavarannon määrää. Jälkimmäisiä kohdellaan samoin kuin muiden euroalueen kansallisten keskuspankkien saamia (ks. liitetietojen kohta 12.1, ”Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat erät”).

VAIKUTUS EKP:N PÄÄOMAAN

EKP:n maksettu pääoma kasvoi 43 780 929 eurolla, kun kansallisten keskuspankkien osuuksia pääoman jakoperusteessa tarkistettiin ja Latvia liittyi euroalueeseen.

VAIKUTUS EKP:LLE SIIRRETTYJÄ VALUUTTAVARANTOSAAMISIA VASTAAVIIN KANSALLISTEN KESKUSPANKKIEN SAAMISIIN

EKP:lle siirrettyjä valuuttavarantosaamia vastaavat kansallisten keskuspankkien saamiset kasvoivat 243 510 283 eurolla, kun kansallisten keskuspankkien painoja EKP:n pääoman jakoperusteessa muutettiin ja Latvian keskuspankki siirsi EKP:lle valuuttavarantosaamia.

TASEEN ULKOPUOLISET ERÄT

18 AUTOMAATTINEN ARVOPAPEREIDEN LAINAUSOHJELMA

EKP:n omien varojen hoitoon kuuluu sopimus automaattisesta arvopapereiden lainausohjelmasta. Sopimuksen mukaan nimetty arvopapereiden lainaaja suorittaa EKP:n puolesta arvopapereiden lainaustapahtumia EKP:n hyväksymien ja nimeämien vastapuolten kanssa. Tällaisia käänteisoperaatioita oli 31.12.2013 avoinna 3,8 miljardin euron arvosta (1,3 miljardia euroa vuonna 2012).

19 KORKOFUTUURIT

Valuuttamääräisiä korkofutuurisopimuksia oli 31.12.2013 avoinna seuraavasti:

<i>Valuuttamääräiset korkofutuurit</i>	2013 Sopimusarvo €	2012 Sopimusarvo €	Muutos €
Ostot	495 975 636	2 460 891 314	(1 964 915 678)
Myynnit	1 727 870 268	6 245 269 283	(4 517 399 015)

Sopimuksia tehtiin osana EKP:n valuuttavarannon hoitoa.

21 Päätös EKP/2013/53, tehty 31 päivänä joulukuuta 2013, Latvijas Bankan suorittamasta Euroopan keskuspankin pääoman maksamisesta ja valuuttavarantosaamisten siirrosta sekä sen osuuksista Euroopan keskuspankin vararahastoihin ja varauksiin (EUVL L 16, 21.1.2014, s. 65); Euroopan keskuspankin ja Latvijas Bankan välinen sopimus, tehty 31 päivänä joulukuuta 2013, saatavasta, jolla Euroopan keskuspankki Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 30.3 artiklan nojalla hyvittää Latvijas Bankaa (EUVL C 17, 21.1.2014, s. 5).

20 KORONVAIHTOSOPIMUKSET

Koronvaihtosopimuksia oli 31.12.2013 avoinna 252,0 miljoonan euron arvosta (vuoden 2012 lopussa 355,1 miljoonaa euroa). Sopimuksia tehtiin osana EKP:n valuuttavarannon hoitoa.

21 VALUUTTASWAP- JA -TERMIINISOPIMUKSET

VALUUTTAVARANNON HOITO

Valuuttaswap- ja -termiinisopimuksia tehtiin vuonna 2013 osana EKP:n valuuttavarannon hoitoa. Sopimuksiin liittyviä saamisia ja velkoja oli 31.12.2013 avoinna seuraavasti:

<i>Valuuttaswap- ja -termiinisopimukset</i>	2013 €	2012 €	Muutos €
Saamiset	1 845 947 763	2 110 145 191	(264 197 428)
Velat	1 730 929 184	1 947 015 270	(216 086 086)

LIKVIDITEETTIÄ LISÄÄVÄT OPERAATIOIOT

Vuoden 2013 lopussa oli avoinna Yhdysvaltain dollarin määräisen likviditeetin jakamiseen eurojärjestelmän vastapuolille liittyviä dollarimääräisiä saamisia ja velkoja, joissa maksun suorituspäivä on vuonna 2014 (ks. liitetietojen kohta 10, ”Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle”).

22 LUOTONANTO- JA LUOTONOTTO-OPERAATIOIDEN HOITO

EKP vastaa niiden luotonanto- ja luotonotto-operaatioiden hoitamisesta, joista EU on päättänyt osana keskipitkän aikavälin rahoitustuen järjestelmää. Vuonna 2013 EKP käsitteli maksuja, jotka liittyivät tällaisiin EU:n Latvialle, Unkarille ja Romanianlle myöntämiin lainoihin.

Euron käyttöön ottaneiden EU:n jäsenvaltioiden²² ja Kreditanstalt für Wiederaufbau²³ lainanantajina, Helleenien tasavallan lainanottajana sekä Kreikan keskuspankin lainanottajan maksujen välittäjänä tekemän lainajärjestelysopimuksen mukaan EKP vastaa kaikkien lainajärjestelystä tehtyyn sopimukseen liittyvien maksujen hoitamisesta lainanantajien ja lainanottajan puolesta.

Lisäksi EKP osallistuu Euroopan rahoituksenvakautusmekanismista (ERVM) ja Euroopan rahoitusvakuusvälineestä (ERVV) myönnettyjen lainojen hoitoon. Vuonna 2013 EKP käsitteli maksuja, jotka liittyivät Irlannille ja Portugalille myönnettyihin ERVM-lainoihin sekä Irlannille, Kreikalle ja Portugalille myönnettyihin ERVV-lainoihin.

EKP vastaa myös hiljattain perustetun Euroopan vakuusmekanismin (EVM) peruspääoman maksamiseen ja vakaustukioperaatioihin liittyvien maksujen käsittelystä.²⁴ Vuonna 2013 EKP käsitteli EVM:n peruspääoman maksamiseen liittyviä euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden maksuja sekä EVM:stä Kyprokselle myönnettyyn lainaan liittyviä maksuja.

²² Helleenien tasavaltaa ja Saksan liittotasavaltaa lukuun ottamatta.

²³ KfW toimii yleisen edun nimissä Saksan liittotasavallan antamien ohjeiden mukaisesti ja sen antaman takauksen turvin.

²⁴ Sopimus Euroopan vakuusmekanismin perustamisesta tuli voimaan 27.9.2012.

23 VIREILLÄ OLEVAT OIKEUSJUTUT

Document Security Systems Inc. (DSSI) oli pannut vireille vahingonkorvausta koskevan kanteen EKP:tä vastaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa²⁵ väittäen, että EKP olisi loukannut DSSI:n patenttioikeutta²⁶ euroseteleiden tuotannossa.

Tuomioistuin hylkäsi kanteen.²⁷ Lisäksi EKP on saanut mitätöidyksi patentin kaikilla asiaankuuluvilla kansallisilla lainkäyttöalueilla, joten korvaukset DSSI:lle voidaan sulkea pois.

25 Lissabonin sopimuksen tullessa voimaan 1.12.2009 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimesta tuli unionin yleinen tuomioistuin.

26 DSSI:n eurooppalainen patentti n:o 0455 750 B1.

27 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräys 5.9.2007, asia T-295/05. Määräys on saatavilla osoitteessa www.curia.europa.eu.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

24 KORKOKATE

24.1 KORKOTUOTOT VALUUTTAVARANNOSTA

Tähän erään sisältyy EKP:n valuuttavarannosta kertyneiden korkotuottojen ja -kulujen erotus seuraavasti:

	2013 €	2012 €	Muutos €
Korkotuotot sekkitileistä	601 611	726 972	(125 361)
Korkotuotot rahamarkkinatalletuksista	6 868 776	16 294 022	(9 425 246)
Korkotuotot käänteisistä reposopimuksista	742 788	1 881 260	(1 138 472)
Korkotuotot arvopapereista (netto)	172 250 735	197 474 767	(25 224 032)
Korkotuotot koronvaihtosopimuksista (netto)	1 833 740	2 096 989	(263 249)
Korkotuotot valuuttaswap- ja termiinisopimuksista (netto)	5 237 310	10 581 922	(5 344 612)
Korkotuotot valuuttavarannosta yhteensä	187 534 960	229 055 932	(41 520 972)
Korkokulut sekkitileistä	(42 758)	(24 240)	(18 518)
Korkokulut reposopimuksista (netto)	(212 229)	(147 992)	(64 237)
Korkotuotot valuuttavarannosta (netto)	187 279 973	228 883 700	(41 603 727)

Korkokatteen pieneneminen vuonna 2013 johtui pääasiassa Yhdysvaltain dollarin määräisen salkun korkotuoton supistumisesta.

24.2 KORKOTUOTOT EUROSETELEIDEN KOHDISTAMISESTA EUROJÄRJESTELMÄSSÄ

Tämä erä sisältää korkotuotot, jotka liittyvät EKP:n osuuteen liikkeeseen laskettujen euroseteleiden kokonaisarvosta (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”Liikkeessä olevat setelit” ja liitetietojen kohta 6.1, ”Saamiset euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmässä”). Korkotuottojen väheneminen vuonna 2013 johtui pääasiassa siitä, että perusrahoitusoperaatioiden keskimääräinen korko oli alhaisempi kuin vuonna 2012.

24.3 VALUUTTAVARANTOJEN SIIRTOIHIN LIITTYVÄ KANSALLISTEN KESKUSPANKKIEN SAAMISTEN KORKO

EKP:n maksamat korot euroalueen kansallisten keskuspankkien saamisille, jotka perustuvat valuuttavarantojen siirtoon EKP:n perussäännön artiklan 30.1 nojalla, on esitetty tässä erässä (ks. liitetietojen kohta 12.1, ”Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat erät”). Korkotuottojen väheneminen vuonna 2013 johtui pääasiassa siitä, että perusrahoitusoperaatioiden keskimääräinen korko oli alhaisempi kuin vuonna 2012.

24.4 MUUT KORKOTUOTOT JA MUUT KORKOKULUT

Vuonna 2013 näihin eriin sisältyivät 4,7 miljardin euron korkotuotot (8,8 miljardia euroa vuonna 2012) ja 4,7 miljardin euron korkokulut (8,9 miljardia euroa vuonna 2012) TARGET2-maksuihin liittyvistä saamisista ja veloista (ks. liitetietojen kohdat 12.2, ”Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto)”, ja 10, ”Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle”).

Eriin sisältyivät myös 961,9 miljoonan euron nettomääräiset korkotuotot velkapaperiohjelmassa ostetuista arvopapereista (1 107,7 miljoonaa euroa vuonna 2012) sekä 204,2 miljoonan euron nettomääräiset korkotuotot katettujen joukkolainojen osto-ohjelmissa ostetuista arvopapereista (209,4 miljoonaa euroa vuonna 2012). Samoin muista euromääräisistä saamisista ja veloista sekä

Yhdysvaltain dollarin määräisistä likviditeettiä lisäävistä operaatioista kertyneet korkotuotot ja -kulut sisältyvät näihin eriin.

25 RAHOITUSTOIMINNAN REALISOITUNEET VOITOT/TAPPIOT

Vuonna 2013 kirjattiin seuraavat rahoitustoiminnan realisoituneet nettovoitot:

	2013 €	2012 €	Muutos €
Hintojen muutoksesta aiheutuneet realisoituneet voitot (netto)	41 335 392	317 311 647	(275 976 255)
Realisoituneet valuuttakurssivoitot ja kullan hinnan muutoksesta aiheutuneet voitot (netto)	10 787 010	1 524 191	9 262 819
Rahoitustoiminnan realisoituneet voitot (netto)	52 122 402	318 835 838	(266 713 436)

Hintojen muutoksesta aiheutuneita realisoituneita nettovoittoja kertyi arvopaperien, korkofutuuriin ja koronvaihtosopimusten hintojen muutoksesta. Hintojen muutoksesta aiheutuneiden realisoituneiden nettovoittojen pieneneminen vuonna 2013 johtui pääasiassa Yhdysvaltain dollarin määräisestä salkusta saatujen realisoituneiden voittojen supistumisesta.

26 RAHOITUSOMAISUUDEN JA ARVOPAPERIPOSITIOIDEN ARVONALENNUKSET

Vuonna 2013 kirjattiin seuraavat rahoitusomaisuuden ja arvopaperipositioiden arvonalennukset:

	2013 €	2012 €	Muutos €
Arvopaperien hintojen muutoksesta aiheutuneet realisoitumattomat tappiot	(114 606 755)	(1 737 805)	(112 868 950)
Koronvaihtosopimukseen liittyvät realisoitumattomat tappiot	(610)	(2 442 218)	2 441 608
Realisoitumattomat valuuttakurssitappiot	0	(761)	761
Arvonalennukset yhteensä	(114 607 365)	(4 180 784)	(110 426 581)

EKP:n Yhdysvaltain dollarin määräisessä sijoitussalkussa olevien omaisuuserien markkina-arvon yleisen laskun vuoksi vuonna 2013 kirjattiin huomattavasti suurempia arvonalennuksia kuin vuonna 2012.

27 NETTOKULUT TOIMITUSMAKSUISTA JA PALKKIOISTA

	2013 €	2012 €	Muutos €
Tuotot toimitusmaksuista ja palkkioista	25 917	90 314	(64 397)
Toimitusmaksu- ja palkkiokulut	(2 152 690)	(2 217 422)	64 732
Nettokulut toimitusmaksuista ja palkkioista	(2 126 773)	(2 127 108)	335

Tämän erän tuottoihin sisältyi vuonna 2013 sakkokorkoja, joita perittiin vähimmäisvarantovelvoitteen laiminlyönteiltä luottolaitoksilta. Kulut koostuivat sekkitilien toimitusmaksuista ja korkofutuuereihin liittyvistä maksuista (ks. liitetietojen kohta 19, ”Korkofutuuri”).

28 TUOTOT KANTAOSAKKEISTA JA VOITTO-OSUUKSISTA

Osingot EKP:n hallussa olevista Kansainvälisen järjestelypankin (BIS) osakkeista (ks. liitetietojen kohta 7.2, ”Muu rahoitusomaisuus”) kirjataan tähän erään.

29 MUUT TUOTOT

Muita sekalaisia tuottoja kertyi vuonna 2013 pääasiassa euroalueen keskuspankkien osallistumisesta EKP:n kustannuksiin suuressa markkinainfrastruktuurihankkeessa.

30 HENKILÖSTÖKULUT

Tämä erä sisältää palkkoja, palkkioita, henkilöstön vakuutusmaksuja ja muita kuluja 187,3 miljoonaa euroa (184,6 miljoonaa euroa vuonna 2012). Erään kirjattiin myös 53,3 miljoonan euron arvosta EKP:n eläkejärjestelmään, muihin työsuhteen päättymisen jälkeen maksettaviin etuuksiin ja muihin pitkäaikaisetuksiin liittyviä kuluja (37,8 miljoonaa euroa vuonna 2012; ks. liitetietojen kohta 13.3, ”Muut”). Erään ei kirjattu aktivoituja EKP:n uusien toimitilojen rakentamiseen liittyviä 1,3 miljoonan euron henkilöstökuluja (1,3 miljoonaa euroa vuonna 2012).

Palkat ja palkkiot, mukaan lukien johdon palkat ja palkkiot, perustuvat pääpiirteissään Euroopan unionin palkkausjärjestelmään ja ovat vertailukelpoisia sen kanssa.

Johtokunnan jäsenille maksetaan peruspalkan lisäksi asumis- ja edustuslisä. Pääjohtajalle on järjestetty asumislisän sijaan EKP:n omistuksessa oleva virka-asunto. EKP:n henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen mukaan johtokunnan jäsenet ovat oikeutettuja perhe-, lapsi- ja koulutuslisäin kulloisenkin tilanteensa mukaan. Peruspalkasta maksetaan veroa Euroopan unionille, ja siitä vähennetään työntekijän eläke-, sairaus- ja tapaturmavakuutusmaksut. Lisä ei veroteta, eikä niistä kerry eläkettä.

Johtokunnan jäsenille maksettiin vuonna 2013 peruspalkkaa seuraavasti:²⁸

	2013	2012
	€	€
Mario Draghi (pääjohtaja)	378 240	374 124
Vitor Constâncio (varapääjohtaja)	324 216	320 688
<i>José Manuel González-Páramo (johtokunnan jäsen toukokuun 2012 loppuun)</i>	-	111 345
Peter Praet (johtokunnan jäsen)	270 168	267 228
Jörg Asmussen (johtokunnan jäsen tammikuun 2012 alusta)	270 168	267 228
Benoît Cœuré (johtokunnan jäsen tammikuun 2012 alusta)	270 168	267 228
Yves Mersch (johtokunnan jäsen joulukuusta 2012)	281 833	-
Yhteensä	1 794 793	1 607 841

Johtokunnan jäsenille maksetut lisät sekä työnantajan sairaus- ja tapaturmavakuutusmaksut heidän edukseen olivat yhteensä 526 615 euroa (€509 842 euroa vuonna 2012).

²⁸ Yves Mersch aloitti johtokunnan jäsenenä 15.12.2012. Hänen palkkansa vuodelta 2012 maksettiin tammikuussa 2013, ja se kirjattiin tilikauden 2013 henkilöstökuluihin.

Työsuhteen alkamiseen tai päättymiseen liittyvät etuudet johtokunnan jäsenille olivat yhteensä 44 538 euroa (133 437 euroa vuonna 2012). Nämä maksut kirjataan tuloslaskelman erään ”Hallinnolliset kulut”.

Toimikautensa päättäneille johtokunnan jäsenille maksetaan jonkin aikaa siirtymämaksuja. Vuonna 2013 nämä maksut perhelisineen sekä työnantajan sairaus- ja tapaturmavakuutusmaksut entisten johtokunnan jäsenten eduksi olivat yhteensä 618 189 euroa (1 183 285 euroa vuonna 2012). EKP maksoi entisille johtokunnan jäsenille tai heidän perheenjäsenilleen eläkkeitä ja niihin liittyviä lisiä sekä työnantajan sairaus- ja tapaturmavakuutusmaksuja heidän edukseen yhteensä 472 891 euroa (324 830 euroa vuonna 2012).

Vuoden 2013 lopussa EKP:n palveluksessa oli erilaisin sopimuksin 1 790 henkeä²⁹ (joista 169 esimiestehtävissä) kokoaikaisiksi työpaikoiksi muutettuna. Työntekijöiden määrä muuttui vuonna 2013 seuraavasti:

	2013	2012
Työntekijöitä yhteensä 1.1.	1 638	1 609
Uudet työntekijät / työsopimuksen tyyppin muutokset	496	370
Irtisanoutumiset / päättyneet sopimukset	(347)	(341)
Osa-aikatyöstä johtuva nettolisäys/(-vähennys)	3	0
Työntekijöitä yhteensä 31.12.	1 790	1 638
Työntekijöiden määrä keskimäärin	1 683	1 615

31 HALLINNOLLISET KULUT

Tämä erä sisältää toimitilojen vuokrat ja kunnossapidon, hyödykkeet ja kalusteet, jotka eivät ole pääoman luonteisia, asiantuntijoiden palkkiot sekä muut palvelut ja tarvikkeet. Erään kuuluvat niin ikään henkilöstön rekrytoinnista, muuttamisesta, uusiin toimitiloihin ja asuinpaikkaan sijoittamisesta sekä kouluttamisesta aiheutuneet kulut.

32 SETELIEN TUOTANTO

Tähän erään sisältyvät pääasiassa euroseteleiden kuljetuskustannukset, jotka aiheutuvat uusien seteleiden siirtämisestä setelipainoista kansallisiin keskuspankkeihin ja seteleiden siirtämisestä kansallisesta keskuspankista toiseen vajauksien ja ylimäärien tasoittamiseksi setelivarastoissa. Näistä kustannuksista vastaa EKP.

²⁹ Luku ei sisällä palkattomalla vapaalla olevia. Luvussa ovat mukana vakituisesti tai määräaikaisella tai alle vuoden työsopimuksella työskentelevät työntekijät sekä EKP:n jatko-opiskelijaohjelman osallistujat, samoin kuin äitiyslomalla tai pitkäaikaisella sairauslomalla olevat työntekijät.

President and Governing Council
of the European Central Bank
Frankfurt am Main

11 February 2014

Independent auditor's report

We have audited the accompanying annual accounts of the European Central Bank, which comprise the balance sheet as at 31 December 2013, the profit and loss account for the year then ended, and a summary of significant accounting policies and other explanatory notes (the "Annual Accounts").

The responsibility of the European Central Bank's Executive Board for the Annual Accounts

The Executive Board is responsible for the preparation and fair presentation of these Annual Accounts in accordance with the principles established by the Governing Council, which are set out in Decision ECB/2010/21 on the annual accounts of the European Central Bank, as amended, and for such internal control as the Executive Board determines is necessary to enable the preparation of the Annual Accounts that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

Auditor's responsibility

Our responsibility is to express an opinion on these Annual Accounts based on our audit. We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing. Those standards require that we comply with ethical requirements and plan and perform the audit to obtain reasonable assurance about whether the Annual Accounts are free from material misstatement.

An audit involves performing procedures to obtain audit evidence about the amounts and disclosures in the Annual Accounts. The procedures selected depend on the auditor's judgement, including the assessment of the risks of material misstatement of the Annual Accounts, whether due to fraud or error. In making those risk assessments, the auditor considers internal control relevant to the entity's preparation and fair presentation of the Annual Accounts in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the entity's internal control. An audit also includes evaluating the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates made by the Executive Board, as well as evaluating the overall presentation of the Annual Accounts.

We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our audit opinion.

Opinion

In our opinion, the Annual Accounts give a true and fair view of the financial position of the European Central Bank as at 31 December 2013, and of the results of its operations for the year then ended in accordance with the principles established by the Governing Council, which are set out in Decision ECB/2010/21 on the annual accounts of the European Central Bank, as amended.

Yours sincerely,

Ernst & Young GmbH
Wirtschaftsprüfungsgesellschaft

Victor Veger
Certified Public Accountant

Claus-Peter Wagner
Wirtschaftsprüfer

Tämä on EKP:n käänös EKP:n ulkoisen tilintarkastajan raportista. Jos kieliversioita voi tulkita eri tavoin, tilintarkastajien allekirjoittama englanninkielinen versio pätee.

Euroopan keskuspankin pääjohtaja ja EKP:n neuvosto
Frankfurt am Main

11.2.2014

Riippumattoman tilintarkastajan raportti

Olemme tarkastaneet oheisen Euroopan keskuspankin tilinpäätöksen, johon kuuluvat EKP:n tase 31.12.2013, päättyneen tilikauden tuloslaskelma sekä yhteenveto keskeisistä kirjanpitoperiaatteista ja tilinpäätöksen kommentit.

Euroopan keskuspankin johtokunnan vastuu tilinpäätöksestä

EKP:n johtokunta vastaa tilinpäätöksestä ja riittävien tietojen esittämisestä EKP:n neuvoston vahvistamien periaatteiden mukaisesti. Nämä periaatteet on määritelty Euroopan keskuspankin tilinpäätöksestä tehdyssä päätöksessä EKP/2010/21 (sellaisena kuin se on muutettuna). Johtokunnan vastuuseen kuuluu myös järjestää riittävä sisäinen valvonta, jotta tilinpäätös voidaan laatia vailla väärinkäytöksistä tai erehdyksistä aiheutuvia olennaisia virheitä tai puutteita.

Tilintarkastajan vastuu

Meillä on velvollisuus antaa suorittamaamme tilintarkastukseen perustuva lausunto tästä tilinpäätöksestä. Tilintarkastus on suoritettu kansainvälisten tilintarkastusstandardien mukaisesti. Nämä tilintarkastusstandardit edellyttävät, että tilintarkastuksessa noudatetaan eettisiä periaatteita ja että se suunnitellaan ja suoritetaan tavalla, joka antaa riittävän varmuuden siitä, ettei tilinpäätöksessä ole olennaisia virheitä tai puutteita.

Tilintarkastuksessa hankitaan tilinpäätöksen sisältöä ja esittämistapaa koskevaa tietoa. Tilintarkastaja valitsee käytettävät tiedonhankintamenettelyt ottaen huomioon arvionsa riskistä, että tilinpäätös sisältäisi väärinkäytöksistä tai erehdyksistä aiheutuvia olennaisia virheitä tai puutteita. Riskin arvioinnissa tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan menettelyt, joiden avulla pyritään varmistamaan, että tilinpäätös laaditaan asianmukaisesti ja siinä esitetään riittävät tiedot. Arvioinnin tavoitteena on suunnitella tarkoituksenmukaiset tarkastusmenettelyt. Tarkoituksena ei ole ottaa kantaa tarkastuskohteen sisäisen valvonnan tehokkuuteen. Tilintarkastuksen yhteydessä arvioidaan myös noudatettujen kirjanpitoperiaatteiden tarkoituksenmukaisuus ja johtokunnan arvioiden asianmukaisuus sekä tilinpäätöksen yleinen selkeys.

Lausuntomme perustuu tilintarkastuksen yhteydessä saamiimme, riittäviksi ja asianmukaisiksi katsomiimme tietoihin.

Lausunto

Mielestämme tämä tilinpäätös, joka on laadittu EKP:n neuvoston vahvistamien ja Euroopan keskuspankin tilinpäätöksestä tehdyssä päätöksessä EKP/2010/21 (sellaisena kuin se on muutettuna) määriteltyjen kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti, antaa oikeat ja riittävät tiedot Euroopan keskuspankin taloudellisesta asemasta 31.12.2013 ja sen toiminnan tuloksesta päättyneeltä tilikaudelta.

Kunnioitavasti

Ernst & Young GmbH
Wirtschaftsprüfungsgesellschaft

Victor Veger
Certified Public Accountant

Claus-Peter Wagner
Wirtschaftsprüfer

SELVITYS VOITONJAOSTA / TAPPIOIDEN JAKAMISESTA

Tämä selvitys ei ole osa EKP:n tilinpäätöstä vuodelta 2013.

EKPJ:n perussäännön artiklan 33 mukaan EKP:n nettovoitto siirretään seuraavalla tavalla:

- EKP:n neuvoston vahvistama määrä, joka saa olla enintään 20 prosenttia nettovoitosta, siirretään yleisrahastoon enintään 100:aa prosenttia pääomasta vastaavaan määrään.
- Jäljelle jäävä nettovoitto jaetaan EKP:n osakkaiden kesken suhteessa niiden maksamiin osuuksiin.

Jos EKP:n tulos on tappiollinen, tappio katetaan EKP:n yleisrahastosta ja tarvittaessa EKP:n neuvoston päätöksellä EKPJ:n perussäännön artiklan 32.5 mukaisesti kyseisen tilikauden rahoitustulosta suhteessa kansallisille keskuspankeille kohdennettuun määrään ja enintään tähän määrään asti.¹

Kun osa voitosta oli siirretty riskivaraukseen, EKP:n nettovoitoksi vuodelta 2013 jäi 1 439,8 miljoonaa euroa. EKP:n neuvoston päätöksen mukaisesti varoja ei siirretty yleisrahastoon. Euroalueen kansallisille keskuspankeille jaettiin ennakkovoitonjakona 1 369,7 miljoonaa euroa 31.1.2014. EKP:n neuvosto päätti jättää jakamatta voittoja 9,5 miljoonan euron arvosta aiempien vuosien voittoihin tehtyjen muutosten vuoksi (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”EKP:n eläkejärjestelmä, muut työsuhteen päättymisen jälkeen maksettavat etuudet sekä muut pitkäaikaiset etuudet”) ja jakaa voitosta jäljellä olevat 60,6 miljoonaa euroa euroalueen kansallisten keskuspankkien kesken.

Jako suoritetaan suhteessa niiden maksamiin osuuksiin EKP:n merkitystä pääomasta. Euroalueen ulkopuolisten maiden kansallisilla keskuspankeilla ei ole oikeutta saada osuutta EKP:n jakokelpoisista voitoista, eikä niillä myöskään ole velvollisuutta kattaa EKP:n mahdollisia tappioita.

	2013 €	2012 ¹ €
Tilikauden voitto	1 439 769 100	995 006 635
Ennakkovoitonjako	(1 369 690 567)	(574 627 292)
Aiempien vuosien voittoihin tehtyjen muutosten vuoksi jakamatta jätetty voitto	(9 503 000)	0
Tilikauden voitto ennakkovoitonjaon ja osittaisen jakamatta jättämisen jälkeen	60 575 533	420 379 343
Jäljelle jäävän voiton jako	(60 575 533)	(423 403 343)
Yhteensä	0	(3 024 000)

1) Luku on muutettu tarkistettujen kirjanpitoperiaatteiden mukaiseksi (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”EKP:n eläkejärjestelmä, muut työsuhteen päättymisen jälkeen maksettavat etuudet sekä muut pitkäaikaiset etuudet”).

1) Perussäännön artiklan 32.5 mukaan kansallisten keskuspankkien rahoitustulon summa jaetaan niiden kesken suhteessa niiden maksamiin osuuksiin EKP:n pääomasta.

EUROJÄRJESTELMÄN KONSOLIDOITU TASE

31.12.2013

(MILJ. EUROA)¹

VASTAAVAA	31.12.2013	31.12.2012
1 Kulta ja kultasaamiset	302 940	438 686
2 Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	239 288	250 771
2.1 Saamiset IMF:ltä	81 538	86 980
2.2 Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset	157 750	163 791
3 Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta	22 464	32 727
4 Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	20 101	19 069
4.1 Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja lainat	20 101	19 069
4.2 ERM II:n luottojärjestelyihin perustuvat saamiset	0	0
5 Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille	752 288	1 126 019
5.1 Perusrahoitusoperaatiot	168 662	89 661
5.2 Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	583 325	1 035 771
5.3 Käänteiset hienosäätöoperaatiot	0	0
5.4 Käänteiset rakenteelliset operaatiot	0	0
5.5 Maksuvalmiusluotot	301	587
5.6 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot	0	0
6 Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	74 849	202 764
7 Euromääräiset arvopaperit euroalueelta	589 763	586 133
7.1 Rahapoliittisista syistä hallussa pidettävät arvopaperit	235 930	277 153
7.2 Muut arvopaperit	353 834	308 979
8 Euromääräiset saamiset julkisyhteisöiltä	28 287	29 961
9 Muut saamiset	243 286	276 483
Vastaavaa yhteensä	2 273 267	2 962 613

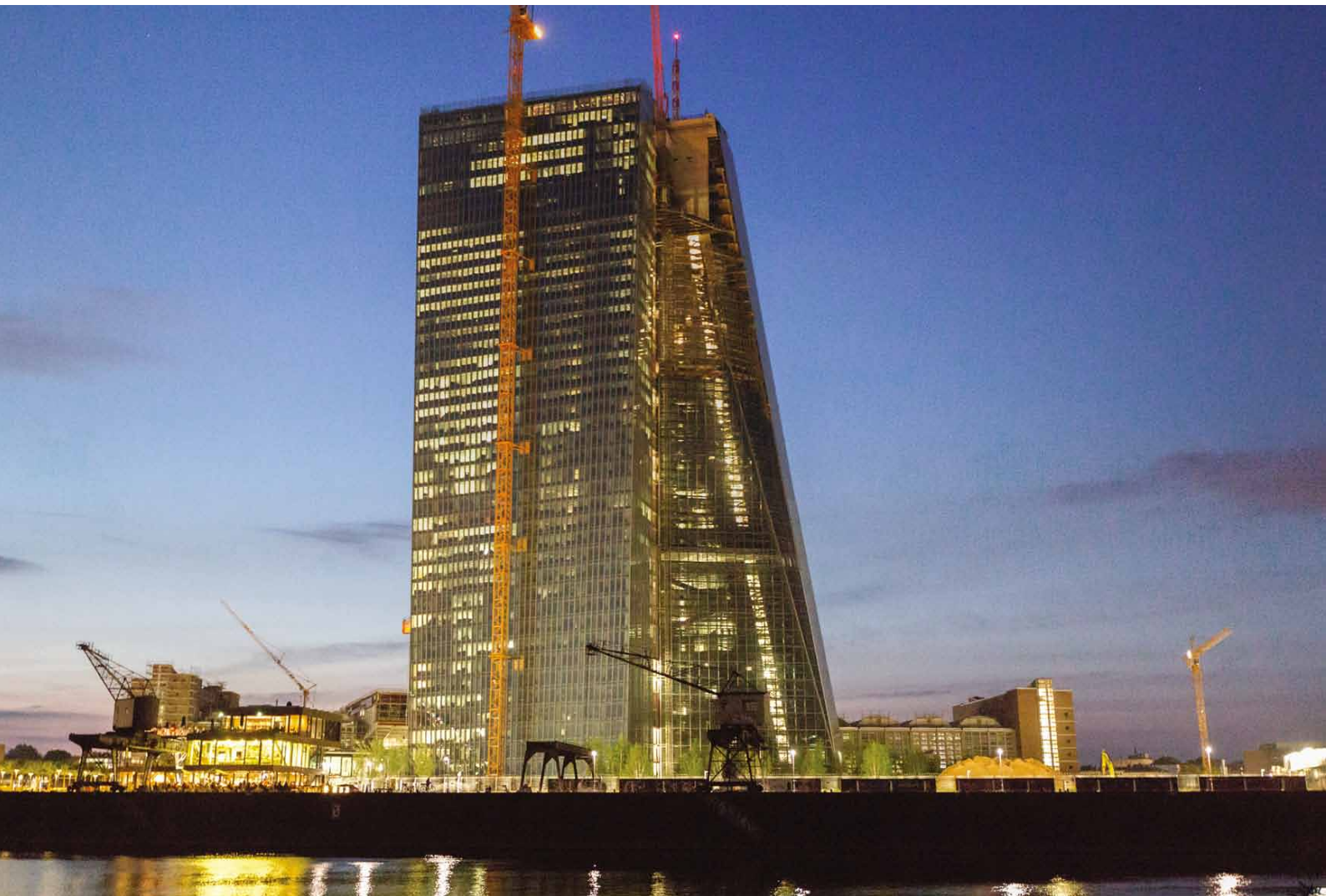
¹ Pyöristysten vuoksi välisummat ja loppusummat eivät välttämättä täsmää.

VASTATTAVAA

31.12.2013

31.12.2012

1 Liikkeessä olevat setelit	956 185	912 592
2 Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	473 155	925 386
2.1 Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)	282 578	447 112
2.2 Talletusmahdollisuus	85 658	280 219
2.3 Määräaikaistalletukset	104 842	197 559
2.4 Käänteiset hienosäätöoperaatiot	0	0
2.5 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset	77	496
3 Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	3 014	6 688
4 Liikkeeseen lasketut sijoitustodistukset	0	0
5 Euromääräiset velat muille euroalueella oleville	91 108	135 653
5.1 Julkisyhteisöt	65 871	95 341
5.2 Muut	25 237	40 312
6 Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	115 416	184 404
7 Valuuttamääräiset velat euroalueelle	4 589	3 629
8 Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	2 998	6 226
8.1 Talletukset ja muut velat	2 998	6 226
8.2 ERM II:n luottojärjestelyihin perustuvat velat	0	0
9 Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä	52 717	54 952
10 Muut velat	219 587	237 731
11 Arvonmuutostilit	262 633	407 236
12 Pääoma ja rahastot	91 864	88 117
Vastattavaa yhteensä	2 273 267	2 962 613

Toimistoissa on ilmastoinnin lisäksi mahdollisuus luonnolliseen ilmanvaihtoon. Julkisivupinnan taakse kätkeyty avausmekanismi päästää ikkunapaneelit liikkumaan kehyksistään, ja näin syntyvistä tuuletusaukoista pääsee sisään ulkoilmaa.

Molempien päätyrakennusten tiilijulkisivu entisöitiin kokonaan. Vahingoittuneet tiilet korvattiin puretuista sivurakennuksista talteen otetuilla tiilillä. Saumatukset uusittiin kokonaan. Vaakasuorien tiilirivistöjen korostamiseksi käytettiin arkkitehti Martin Elsaesserin alkuperäisen suunnitelman mukaisesti kahta eriväristä laastia: vaakasuorissa saumoissa vaaleaa laastia ja pystysuorissa tummaa.

Grossmarkthallen sivuseinien betoniset ikkunakehikot korjattiin ja puhdistettiin, ja lähes kaikki ikkunat vaihdettiin uusiin. Uudet ikkunanpuitteet tehtiin yhtä ohuiksi kuin alkuperäiset, mutta ne valmistettiin teräksestä, joten ne kestävät kaksinkertaisten ikkunoiden painon.

LIITTEET

I EUROOPAN KESKUSPANKIN ANTAMAT SÄÄDÖKSET

Seuraavissa taulukoissa ovat Euroopan keskuspankin vuonna 2013 ja vuoden 2014 alussa antamat säädökset, jotka on julkaistu EKP:n verkkosivuilla (osiossa ”Säädöskokoelma”).

a) EKP:n säädökset (muut kuin lausunnot)

Numero	Nimi
EKP/2013/1	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 11 päivänä tammikuuta 2013, Euroopan keskuspankkijärjestelmässä käytettävää julkisen avaimen infrastruktuuria koskevien periaatteiden vahvistamisesta (EUVL L 74, 16.3.2013, s. 30)
EKP/2013/2	Euroopan keskuspankin suuntaviivat, annettu 23 päivänä tammikuuta 2013, eurojärjestelmän rahoitusoperaatioihin sekä vakuuskelpoisuuteen liittyvistä väliaikaisista lisätoimenpiteistä annettujen suuntaviivojen EKP/2012/18 muuttamisesta (EUVL L 34, 5.2.2013, s. 18)
EKP/2013/3	Euroopan keskuspankin suositus, annettu 4 päivänä helmikuuta 2013, Euroopan unionin neuvostolle Central Bank of Cyprusin ulkopuolisista tilintarkastajista (EUVL C 37, 9.2.2013, s. 1)
EKP/2013/4	Euroopan keskuspankin suuntaviivat, annettu 20 päivänä maaliskuuta 2013, eurojärjestelmän rahoitusoperaatioihin sekä vakuuskelpoisuuteen liittyvistä väliaikaisista lisätoimenpiteistä ja suuntaviivojen EKP/2007/9 muuttamisesta (uudelleenlaadittu) (EUVL L 95, 5.4.2013, s. 23)
EKP/2013/5	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 20 päivänä maaliskuuta 2013, Irlannin valtion liikkeeseen laskemien tai takaamien jälkimarkkinakelpoisten velkainstrumenttien vakuuskelpoisuutta koskevista väliaikaisista toimenpiteistä annetun päätöksen EKP/2011/4, Portugalin valtion liikkeeseen laskemien tai takaamien jälkimarkkinakelpoisten velkainstrumenttien vakuuskelpoisuutta koskevista väliaikaisista toimenpiteistä annetun päätöksen EKP/2011/10, Helleenien tasavallan liikkeeseen laskemien tai täysimääräisesti takaamien jälkimarkkinakelpoisten velkainstrumenttien vakuuskelpoisuutta koskevista väliaikaisista toimenpiteistä annetun päätöksen EKP/2012/32 ja väliaikaisista muutoksista valuttamääräisten vakuuksien vakuuskelpoisuutta koskeviin sääntöihin annetun päätöksen EKP/2012/34 kumoamisesta (EUVL L 95, 5.4.2013, s. 21)
EKP/2013/6	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 20 päivänä maaliskuuta 2013, omassa käytössä olevien valtion takaamien kattamattomien pankkien joukkovelkakirjojen käyttämistä vakuutena eurojärjestelmän rahapoliittisissa operaatioissa koskevista säännöistä (EUVL L 95, 5.4.2013, s. 22)
EKP/2013/7	Euroopan keskuspankin suuntaviivat, annettu 22 päivänä maaliskuuta 2013, arvopaperien omistusta koskevista tilastoista (EUVL L 125, 7.5.2013, s. 17)
EKP/2013/8	Euroopan keskuspankin suositus, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2013, Euroopan unionin neuvostolle Oesterreichische Nationalbankin ulkopuolisista tilintarkastajista (EUVL C 115, 23.4.2013, s. 1)

Numero	Nimi
EKP/2013/9	Euroopan keskuspankin suositus, annettu 19 päivänä huhtikuuta 2013, Euroopan unionin neuvostolle Euroopan keskuspankin ulkopuolisista tilintarkastajista (EUVL C 122, 27.4.2013, s. 1)
EKP/2013/10	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 19 päivänä huhtikuuta 2013, euroseteleiden nimellisarvoista, selitelmistä, vaihtamisesta, käytöstä poistamisesta ja seteli aiheen jäljentämisestä (uudelleenlaadittu) (EUVL L 118, 30.4.2013, s. 37)
EKP/2013/11	Euroopan keskuspankin suuntaviivat, annettu 19 päivänä huhtikuuta 2013, euroseteleiden vaihtamisesta ja käytöstä poistamisesta sekä toimenpiteiden toteuttamisesta luvattomia seteli aiheen jäljennöksiä vastaan annettujen suuntaviivojen EKP/2003/5 muuttamisesta (EUVL L 118, 30.4.2013, s. 43)
EKP/2013/12	Euroopan keskuspankin suositus, annettu 26 päivänä huhtikuuta 2013, Euroopan unionin neuvostolle Suomen Pankin ulkopuolisista tilintarkastajista (EUVL C 126, 3.5.2013, s. 1)
EKP/2013/13	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 2 päivänä toukokuuta 2013, Kyproksen tasavallan liikkeeseen laskemien tai täysimääräisesti takaamien jälkimarkkinakelpoisten velkainstrumenttien vakuuskelpoisuutta koskevista väliaikaisista toimenpiteistä (EUVL L 133, 17.5.2013, s. 26)
EKP/2013/14	Euroopan keskuspankin suuntaviivat, annettu 15 päivänä toukokuuta 2013, eurojärjestelmän euromääräisten varannonhoitopalvelujen tarjoamisesta euroalueen ulkopuolisten maiden keskuspankeille, euroalueen ulkopuolisille maille sekä kansainvälisille järjestöille annettujen suuntaviivojen EKP/2006/4 muuttamisesta (EUVL L 138, 24.5.2013, s. 19)
EKP/2013/15	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 21 päivänä kesäkuuta 2013, toimenpiteistä, joita Euroopan keskuspankin kertyneen oman pääoman arvon osuuskien maksaminen ja siirrettyjä valuuttavarantoja vastaavien kansallisten keskuspankkien saatavien tarkistaminen edellyttävät (EUVL L 187, 6.7.2013, s. 9)
EKP/2013/16	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 21 päivänä kesäkuuta 2013, euroseteleiden liikkeeseenlaskusta annetun päätöksen EKP/2010/29 muuttamisesta (EUVL L 187, 6.7.2013, s. 13)
EKP/2013/17	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 21 päivänä kesäkuuta 2013, kansallisten keskuspankkien prosenttiosuuksista Euroopan keskuspankin pääoman merkitsemisen jakoperusteessa (EUVL L 187, 6.7.2013, s. 15)
EKP/2013/18	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 21 päivänä kesäkuuta 2013, kansallisten keskuspankkien keskinäisiä Euroopan keskuspankin pääoman osuuskien siirtoja ja maksetun pääoman tarkistamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen vahvistamisesta (EUVL L 187, 6.7.2013, s. 17)
EKP/2013/19	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 21 päivänä kesäkuuta 2013, niiden jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien, joiden rahayksikkö on euro, maksettavista osuuksista Euroopan keskuspankin pääomasta (EUVL L 187, 6.7.2013, s. 23)

Numero	Nimi
EKP/2013/20	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 21 päivänä kesäkuuta 2013, euroalueen ulkopuolisten kansallisten keskuspankkien maksettavista osuuksista Euroopan keskuspankin pääomasta (EUVL L 187, 6.7.2013, s. 25)
EKP/2013/21	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 28 päivänä kesäkuuta 2013, Kyproksen tasavallan liikkeeseen laskemien tai täysimääräisesti takaamien jälkimarkkinakelpoisten velkainstrumenttien vakuuskelpoisuutta koskevista väliaikaisista toimenpiteistä annetun päätöksen EKP/2013/13 kumoamisesta (EUVL L 192, 13.7.2013, s. 75)
EKP/2013/22	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2013, Kyproksen tasavallan liikkeeseen laskemien tai täysimääräisesti takaamien jälkimarkkinakelpoisten velkainstrumenttien vakuuskelpoisuutta koskevista väliaikaisista toimenpiteistä (EUVL L 195, 18.7.2013, s. 27)
EKP/2013/23	Euroopan keskuspankin suuntaviivat, annettu 25 päivänä heinäkuuta 2013, julkisyhteisöjen rahoitustilastoista (uudelleenlaadittu) (EUVL L 2, 7.1.2014, s. 12)
EKP/2013/24	Euroopan keskuspankin suuntaviivat, annettu 25 päivänä heinäkuuta 2013, tilastoihin liittyvistä Euroopan keskuspankin tiedonantovaatimuksista neljännesvuosittaisessa rahoitustilinpudossa (uudelleenlaadittu) (EUVL L 2, 7.1.2014, s. 34)
EKP/2013/25	Euroopan keskuspankin suuntaviivat, annettu 30 päivänä heinäkuuta 2013, ulkomaisia tilastoja koskevista Euroopan keskuspankin tilastovaatimuksista annettujen suuntaviivojen EKP/2011/23 muuttamisesta (EUVL L 247, 18.9.2013, s. 38)
EKP/2013/26	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 29 päivänä elokuuta 2013, toimenpiteistä, joita Euroopan keskuspankin kertyneen oman pääoman arvon osuuksien maksaminen ja siirrettyjä valuuttavarantoja vastaavien kansallisten keskuspankkien saatavien tarkistaminen edellyttävät (EUVL L 16, 21.1.2014, s. 47)
EKP/2013/27	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 29 päivänä elokuuta 2013, euroseteleiden liikkeeseenlaskusta annetun päätöksen EKP/2010/29 muuttamisesta (EUVL L 16, 21.1.2014, s. 51)
EKP/2013/28	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 29 päivänä elokuuta 2013, kansallisten keskuspankkien prosenttiosuuksista Euroopan keskuspankin pääoman merkitsemisen jakoperusteessa (EUVL L 16, 21.1.2014, s. 53)
EKP/2013/29	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 29 päivänä elokuuta 2013, kansallisten keskuspankkien keskinäisiä Euroopan keskuspankin pääoman osuuksien siirtoja ja maksetun pääoman tarkistamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen vahvistamisesta (EUVL L 16, 21.1.2014, s. 55)

Numero	Nimi
EKP/2013/30	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 29 päivänä elokuuta 2013, niiden jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien, joiden rahayksikkö on euro, maksettavista osuuksista Euroopan keskuspankin pääomasta (EUVL L 16, 21.1.2014, s. 61)
EKP/2013/31	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 30 päivänä elokuuta 2013, euroalueen ulkopuolisten kansallisten keskuspankkien maksettavista osuuksista Euroopan keskuspankin pääomasta (EUVL L 16, 21.1.2014, s. 63)
EKP/2013/32	Euroopan keskuspankin suositus, annettu 2 päivänä syyskuuta 2013, Euroopan unionin neuvostolle Banco de España:n ulkopuolisista tilintarkastajista (EUVL C 264, 13.9.2013, s. 1)
EKP/2013/33	Euroopan keskuspankin asetus, annettu 24 päivänä syyskuuta 2013, rahalaitossektorin taseesta (uudelleenlaadittu) (EUVL L 297, 7.11.2013, s. 1)
EKP/2013/34	Euroopan keskuspankin asetus, annettu 24 päivänä syyskuuta 2013, rahalaitosten soveltamia korkoja koskevista tilastoista (uudelleenlaadittu) (EUVL L 297, 7.11.2013, s. 51)
EKP/2013/35	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 26 päivänä syyskuuta 2013, eurojärjestelmän rahoitusoperaatioihin sekä vakuuskelpoisuuteen liittyvistä lisätoimenpiteistä (EUVL L 301, 12.11.2013, s. 6)
EKP/2013/36	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 26 päivänä syyskuuta 2013, eurojärjestelmän rahoitusoperaatioihin sekä vakuuskelpoisuuteen liittyvistä väliaikaisista lisätoimenpiteistä (EUVL L 301, 12.11.2013, s. 13)
EKP/2013/37	Euroopan keskuspankin suuntaviivat, annettu 26 päivänä syyskuuta 2013, Euroopan laajuisesta automatisoidusta reaaliaikaisesta bruttomaksujärjestelmästä (TARGET2) annettujen suuntaviivojen EKP/2012/27 muuttamisesta (EUVL L 333, 12.12.2013, s. 82)
EKP/2013/38	Euroopan keskuspankin asetus, annettu 18 päivänä lokakuuta 2013, sijoitusrahastojen saamia ja velkoja koskevista tilastoista (uudelleenlaadittu) (EUVL L 297, 7.11.13, s. 73)
EKP/2013/39	Euroopan keskuspankin asetus, annettu 18 päivänä lokakuuta 2013, tilastointiin liittyvistä tiedonantovaatimuksista sellaisten posti- ja siirtolaitosten osalta, jotka ottavat vastaan talletuksia euroalueen kotimaisilta muilta kuin rahalaitoksilta (EUVL L 297, 7.11.13, s. 94)
EKP/2013/40	Euroopan keskuspankin asetus, annettu 18 päivänä lokakuuta 2013, arvopaperistamisiin osallistuvien erityisyhteisöjen saamia ja velkoja koskevista tilastoista (uudelleenlaadittu) (EUVL L 297, 7.11.2013, s. 107)
EKP/2013/41	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 22 päivänä lokakuuta 2013, euron käyttöönottoon Latviassa liittyvistä siirtymäsäännöksistä, jotka koskevat Euroopan keskuspankin soveltamia vähimmäisvarantoja (EUVL L 3, 8.1.2014, s. 9)

Numero	Nimi
EKP/2013/42	Euroopan keskuspankin suositus, annettu 15 päivänä marraskuuta 2013, Euroopan unionin neuvostolle Latvijas Bankan ulkopuolisista tilintarkastajista (EUVL C 342, 22.11.2013, s. 1)
EKP/2013/43	Euroopan keskuspankin asetus, annettu 28 päivänä marraskuuta 2013, maksuliiketilastoista (EUVL L 352, 24.12.2013, s. 18)
EKP/2013/44	Euroopan keskuspankin suositus, annettu 28 päivänä marraskuuta 2013, maksuliiketilastoista (EUVL L 5, 9.1.2014, s. 1)
EKP/2013/45	Euroopan keskuspankin suuntaviivat, annettu 28 päivänä marraskuuta 2013, kansallisten keskuspankkien suorittamasta Euroopan keskuspankin valuuttavarantosaamisten hoidosta sekä näillä valuuttavarantosaamisilla suoritettavia operaatioita varten laadituista oikeudellisista asiakirjoista annettujen suuntaviivojen EKP/2008/5 muuttamisesta (ei vielä julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä)
EKP/2013/46	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 6 päivänä joulukuuta 2013, vuonna 2014 liikkeeseen laskettavien metallirahojen määrän hyväksymisestä (EUVL L 349, 21.12.2013, s. 109)
EKP/2013/49	Euroopan keskuspankin suuntaviivat, annettu 18 päivänä joulukuuta 2013, euroseteleiden hankinnasta annettujen suuntaviivojen EKP/2004/18 muuttamisesta (EUVL L 32, 1.2.2014, s. 36)
EKP/2013/51	Euroopan keskuspankin suositus, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan neuvostolle Banque centrale du Luxembourgin ulkopuolisista tilintarkastajista (EUVL C 378, 24.12.2013, s. 15)
EKP/2013/52	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 27 päivänä joulukuuta, Euroopan keskuspankin tilinpäätöksestä annetun päätöksen EKP/2010/21 muuttamisesta (EUVL L 33, 4.2.2014, s. 7)
EKP/2013/53	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 31 päivänä joulukuuta 2013, Latvijas Bankan suorittamasta Euroopan keskuspankin pääoman maksamisesta ja valuuttavarantosaamisten siirrosta sekä sen osuuksista Euroopan keskuspankin vararahastoihin ja varauksiin (EUVL L 16, 21.1.2014, s. 65)
EKP/2013/54	Euroopan keskuspankin päätös, annettu 20 päivänä joulukuuta 2013, suojattavan euroseteliaineiston valmistajien akkreditointimenettelyistä ja päätöksen EKP/2008/3 muuttamisesta (ei vielä julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä)

b) Euroopan unionin toimielinten esittämien lausuntopyyntöjen johdosta annetut EKP:n lausunnot

Numero	Pyytäjä ja aihe
CON/2013/2	Neuvosto – Ehdotus neuvoston asetukseksi järjestelystä rahoitustuen myöntämiseksi jäsenvaltioille, joiden rahayksikkö ei ole euro (EUVL C 96, 4.4.2013, s. 11)
CON/2013/4	Euroopan parlamentti – Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun direktiivin 2009/65/EY muuttamisesta säilytystoimintojen, palkka- ja palkkiopolitiikan sekä seuraamusten osalta (EUVL C 96, 4.4.2013, s. 18)
CON/2013/32	Neuvosto – Ehdotus direktiiviksi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen ja ehdotuksesta asetukseksi tietojen toimittamisesta varainsiirtojen mukana (EUVL C 166, 12.6.2013, s. 2)
CON/2013/35	Neuvosto – Ehdotus neuvoston asetukseksi liikkeeseen tarkoitettujen euro-metallirahojen yksikköarvoista ja teknisistä eritelmistä (EUVL C 176, 21.6.2013, s. 11)
CON/2013/37	Euroopan parlamentti – Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi euron ja muiden valuuttojen suojelusta väärentämiseltä rikosoikeuden keinoin ja neuvoston puitepäätöksen 2000/383/YOS korvaamisesta (EUVL C 179, 25.6.2013, s. 9)
CON/2013/48	Neuvosto – Ehdotus neuvoston asetukseksi asetuksen (EY) N:o 974/98 muuttamisesta Latvian toteuttaman euron käyttöönoton vuoksi sekä ehdotuksesta neuvoston asetukseksi asetuksen (EY) N:o 2866/98 muuttamisesta Latviaa koskevan euron muuntokurssin vuoksi (EUVL C 204, 18.7.2013, s. 1)
CON/2013/72	Euroopan parlamentti – Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi makrotalouden epätasapainoa koskevaan menettelyyn tarvittavien tilastojen toimittamisesta ja laadusta (EUVL C 14, 18.1.2014, s. 5)
CON/2013/76	Euroopan parlamentti – Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhdenmukaisten sääntöjen ja yhdenmukaisen menettelyn vahvistamisesta luottolaitosten ja tiettyjen sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisua varten yhteisen kriisinratkaisumekanismin ja yhteisen kriisinratkaisurahaston puitteissa sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta (ei vielä julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä)
CON/2013/77	Euroopan parlamentti – Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksutileihin liittyvien maksujen vertailukelpoisuudesta, maksutilien siirtämisestä ja mahdollisuudesta käyttää perusmaksutilejä (ei vielä julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä)

Numero	Pyytäjä ja aihe
CON/2014/2	Euroopan parlamentti – Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi vertailuindeksien käytöstä rahoitusvälineissä ja rahoitussopimuksissa (ei vielä julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä)
CON/2014/9	Euroopan parlamentti – Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65/EY, 2013/36/EU ja 2009/110/EY muuttamisesta ja direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta (ei vielä julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä)
CON/2014/10	Euroopan parlamentti – Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi korttipohjaisista maksutapahtumista veloittavista siirtomaksuista (ei vielä julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä)

c) Jäsenvaltioiden esittämien lausuntopyyntöjen johdosta annetut EKP:n lausunnot

Numero	Pyytäjä ja aihe
CON/2013/1	Puola – Finanssimarkkinoiden valvontakehys
CON/2013/3	Espanja – Luottolaitoksia koskeva varhainen väliintulo, uudelleenjärjestely ja kriisinratkaisu
CON/2013/5	Puola – Luotto-osuuskunnat
CON/2013/6	Romania – Valtionvelkaa ja valtionvelan luottoriskinvaihtosopimuksia koskevan uuden toimivallan myöntäminen Banca Națională a Românieille
CON/2013/7	Italia – Tilisiirrot ja suoraveloitukset
CON/2013/8	Ranska – Dexia SA:n tytäryhtiöiden tietyistä sitoumuksista annettu valtiontakaus
CON/2013/9	Tanska – Käteismaksujen rajoittaminen
CON/2013/10	Kypros – Luottolaitoksia ja muita laitoksia koskeva kriisinratkaisujärjestelmä
CON/2013/11	Suomi – Käteismaksujen rajoittaminen palkanmaksussa
CON/2013/12	Unkari – Valtiovarainministeriön talletusten vastaanottaminen ja arvopaperitilien hallinta
CON/2013/13	Belgia – Vuosittaisen rahoitusvakaussuorituksen laskentaperusteiden muuttaminen
CON/2013/14	Puola – Finanssimarkkinoiden valvontakehys
CON/2013/15	Kreikka – Bank of Grecen voitonjako
CON/2013/16	Itävalta – Oesterreichische Nationalbankin osuuden maksaminen IMF:n köyhdyntämisen- ja talouskasvurahastoon ja kahdenvälinen lainasopimus IMF:n ja Oesterreichische Nationalbankin välillä
CON/2013/17	Kreikka – Luottolaitosten pääomapohjan vahvistaminen
CON/2013/18	Belgia – Käteismaksujen rajoittaminen
CON/2013/19	Portugali – Luottolaitosten pääomapohjan vahvistaminen
CON/2013/20	Kreikka – Käyttämättömät talletustilit luottolaitoksissa
CON/2013/21	Slovenia – Pankkivakauden vahvistaminen
CON/2013/22	Itävalta – Maksutasetta koskevien tietojen antaminen
CON/2013/23	Slovakia – Erityiset asuntolainatransaktiot
CON/2013/24	Malta – Rahoitusvakuusjärjestelyt
CON/2013/25	Espanja – Talletussuojarahasto
CON/2013/26	Itävalta – Luottolaitoksia koskevat varhaisen vaiheen toimet sekä kriisinratkaisun suunnittelu
CON/2013/27	Belgia – Valtiontakaussuoritusjärjestelmä sekä Dexia SA:n ja Dexia Crédit Local SA:n valtiontakaukset

Numero	Pyytäjä ja aihe
CON/2013/28	Saksa – Riskieltä suojautuminen ja pankkitoimintojen eriyttäminen
CON/2013/29	Ranska – Kulutusluottorekisteri
CON/2013/30	Malta – Makrovakauseräpolitiikka
CON/2013/31	Romania – Banca Națională a Româniein institutionaalisen roolin ja riippumattomuuden vahvistaminen
CON/2013/33	Espanja – Kiinnitysvelallisten suojeleminen
CON/2013/34	Kreikka – Ylivelkaantuneiden yksityishenkilöiden velkajärjestely
CON/2013/36	Ranska – Luottolaitosten asema ja rahoitusyhtiöiden perustaminen
CON/2013/38	Kreikka – Kreikan rahoitusvakauserärahasto
CON/2013/39	Romania – Kansallisen finanssijärjestelmän makrotason vakauden valvonta
CON/2013/40	Unkari – Magyar Nemzeti Bankin uudet valvontatehtävät
CON/2013/41	Kypros – Central Bank of Cypruksen hallintorakenteen muutokset
CON/2013/42	Belgia – Elvytys- ja kriisintarkkailusuunnitelmat
CON/2013/43	Belgia – Varkaudenestolaitteiden laukeamisen vuoksi käyttökeltomien eurosetelien käsittely
CON/2013/44	Kypros – Luottolaitoksille langetettava erityisvero
CON/2013/45	Liettua – Liettuvos pankin makrovakauseräpoliittiset valtuudet
CON/2013/46	Irlanti – Palkka- ja eläkeuudistukset
CON/2013/47	Latvia – Vähimmäisarvot vaatimukset euron käyttöönottoon liittyen
CON/2013/49	Irlanti – ETA:n kuulumattomien luottolaitosten sivuliikkeet
CON/2013/50	Romania – Vakauttamistoimet
CON/2013/51	Kypros – Osuuskuntina toimivien luottolaitosten valvonta
CON/2013/52	Espanja – Säästöpankit ja pankkisäätiöt
CON/2013/53	Ruotsi – Sveriges Riksbankin taloudellinen riippumattomuus
CON/2013/54	Kypros – Kansallisen rahoitusjärjestelmän makrotason vakauden valvonta
CON/2013/55	Belgia – Pitkäaikaisten lainojen myöntämiseen kannustavat toimet
CON/2013/56	Unkari – Unkarin yhtenäistä valvontaa koskeva uusi sääntely
CON/2013/57	Kreikka – Luottolaitoksia koskeva erityinen selvitystilamenettely
CON/2013/58	Slovakia – Taserekkisteri
CON/2013/59	Belgia – OTC-johdannaiset, keskusvastapuolet ja kauppatietorekisterit

Numero	Pyytäjä ja aihe
CON/2013/60	Tanska – Vakuus, joka Danmarks Nationalbankille annetaan asettamalla vakuus automaattisesti
CON/2013/61	Espanja – Banco de Españan itsenäisyys henkilöstöasioissa ja pääjohtajan toimikauden päättäminen
CON/2013/62	Slovenia – Maksupalvelut, joita Banka Slovenije tarjoaa talousarviovarojen käyttäjille
CON/2013/63	Liettua – Luottoyhdistykset
CON/2013/64	Puola – Seteleiden ja kolikoiden vaihtamisessa noudatettavat periaatteet ja menettelyt
CON/2013/65	Latvia – Euroseteleiden ja kolikoiden vaihtamisessa noudatettavat periaatteet ja menettelyt
CON/2013/66	Portugali – Banco de Portugalin makrovakaupoliittiset valtuudet
CON/2013/67	Slovenia – Toimenpiteet pankkien vakauden vahvistamiseksi
CON/2013/68	Belgia – Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique uusi tilastointitehtävä
CON/2013/69	Malta – Muutokset Bank Ċentrali ta' Maltasta/Central Bank of Maltasta annettuun lakiin
CON/2013/70	Slovenia – Finanssimarkkinoiden vakauden valvontaryhmän perustaminen ja kansallisten viranomaisten makrovakaupoliittiset valtuudet
CON/2013/71	Unkari – Unkarin yhdenmety valvontakehys
CON/2013/73	Slovenia – Pankkien tervehdyttämistoimenpiteet
CON/2013/74	Romania – Valtion omaisuuden hallinnan siirtäminen Banca Națională a Românieille
CON/2013/75	Slovenia – Yritysten taloudellinen uudelleenjärjestely
CON/2013/78	Kypros – Päätöksentekovallan muutokset Central Bank of Cyprusissa
CON/2013/79	Liettua – Luottolaitosten varantovelvoitteet
CON/2013/80	Romania – Vakautustoimenpiteet ja talletussuojarahasto
CON/2013/81	Kypros – Osuuskuntina toimivien luottolaitosten toimilupien myöntäminen sekä niiden sääntely ja valvonta
CON/2013/82	Suomi – Luottolaitosten vakavaraisuusvalvonta ja makrovakauden valvonta
CON/2013/83	Tanska – Finanssivalvontaviranomaisen hallinto
CON/2013/84	Ranska – Maksuvälineet ja maksujärjestelmät
CON/2013/85	Liettua – Lietuvos bankasin varat ja sen julkinen tilintarkastus
CON/2013/86	Slovenia – Toimenpiteet pankkien vakauden vahvistamiseksi

Numero	Pyytäjä ja aihe
CON/2013/87	Portugali – Luottolaitosten pääomapohjan vahvistaminen
CON/2013/88	Unkari – Magyar Nemzeti Bankin valvontatehtäviä tukevat raportointivelvoitteet
CON/2013/89	Unkari – Setelien käsittely ja jakelu sekä niiden väärentämisen estäminen Unkarissa
CON/2013/90	Luxemburg – Julkinen talous
CON/2013/91	Viro – Julkinen talous
CON/2013/92	Italia – Julkisten menojen kasvun hillitseminen Banca d'Italian osalta
CON/2013/93	Latvia – Luottorekisteri
CON/2013/94	Romania – Katetut joukkolainat
CON/2013/95	Tanska – Arvopaperikauppioiden työntekijöiden muuttuvat palkkiot
CON/2013/96	Italia – Banca d'Italian pääoman korottaminen

2 EUROJÄRJESTELMÄN RAHAPOLIITTISET TOIMENPITEET

10.1., 7.2., 7.3, 4.4.2013

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korko on edelleen 0,75 %, maksuvalmiusluoton korko 1,50 % ja talletuskorko 0,00 %.

2.5.2013

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 0,50 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 8.5.2013. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,50 prosenttiyksikköä 1,00 prosenttiin 8.5.2013 alkaen. Talletuskorko on edelleen 0,00 %. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää huutokauppanemettelyistä ja toteuttamistavoista, joita tullaan noudattamaan sen rahoitusoperaatioissa 8.7.2014 asti. Etenkin se päättää, että rahoitusoperaatiot suoritetaan edelleen kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksytään täysimääräisesti.

6.6., 4.7., 1.8., 5.9, 2.10.2013

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korko on edelleen 0,50 %, maksuvalmiusluoton korko 1,00 % ja talletuskorko 0,00 %.

7.11.2013

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 0,25 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 13.11.2013. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 0,75 prosenttiin 13.11.2013 alkaen. Talletuskorko on edelleen 0,00 %. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää huutokauppanemettelyistä ja toteuttamistavoista, joita tullaan noudattamaan sen rahoitusoperaatioissa 7.7.2015 asti. Etenkin se päättää, että rahoitusoperaatiot suoritetaan edelleen kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksytään täysimääräisesti.

5.12.2013, 9.1., 6.2., 6.3.2014

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korko on edelleen 0,25 %, maksuvalmiusluoton korko 0,75 % ja talletuskorko 0,00 %.

3 EKP:N LIKVIDITEETIN TARJONTAA KOSKEVA VIESTINTÄ¹

Lisätietoa eurojärjestelmän vuonna 2013 toteuttamista likviditeettiä lisäävistä operaatioista on EKP:n verkkosivuilla avomarkkinaoperaatioita koskevassa osiossa (Open market operations).

EUROMÄÄRÄISEN LIKVIDITEETIN TARJONTA

21.2.2013

EKP julkistaa tarkempia tietoja eurojärjestelmän hallussa 31.12.2012 olleista velkapaperiohjelmassa hankituista arvopapereista.

21.3.2013

EKP ilmoittaa, että Kyproksen keskuspankin pyytämää hätärahoitusta (Emergency Liquidity Assistance, ELA) myönnetään 25.3.2013 asti. Sen jälkeen hätärahoitusta voidaan myöntää ainoastaan mahdollisen EU:n ja IMF:n ohjelman yhteydessä.

22.3.2013

EKP ilmoittaa, että vakuudeksi ei 1.3.2015 alkaen enää hyväksytä sellaisia valtion takaamia katamattomia pankkien joukkovelkakirjoja, jotka on laskenut liikkeeseen niitä vakuudeksi tarjoava vastapuoli tai vastapuolen kanssa läheisesti sidoksissa oleva yhteisö.

25.3.2013

EKP ilmoittaa, että euroryhmän päästyä sopimukseen Kyproksen makrotalouden sopeutusohjelmasta EKP:n neuvosto on voimassa olevien sääntöjen mukaisesti päättänyt olla vastustamatta Kyproksen keskuspankin esittämää hätärahoituspyyntöä ja että se seuraa vastaisuudessaakin tilannetta tarkasti.

2.5.2013

EKP ilmoittaa, että 9.5.2013 alkaen Kyproksen valtion liikkeeseen laskemat tai kokonaan takaamat jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentit hyväksytään jälleen vakuudeksi eurojärjestelmän luotto- operaatioissa, kunhan ne täyttävät kaikki muut vakuuskelpoisuusvaatimukset. Näihin velkainstrumentteihin sovelletaan erityistä aliarvostusta. Niihin ei sovelleta vakuudeksi hyväksyttävien omaisuuserien luottokelpoisuuden alarajaa.

2.5.2013

EKP ilmoittaa rahoitusoperaatioiden toteutustavasta 10.7.2013–8.7.2014. Se ilmoittaa myös, että perusrahoitusoperaatiot ja poikkeavalla maturiteetilla toteutettavat rahoitusoperaatiot (maturiteettina yksi pitoajanjakso) toteutetaan edelleen kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksytään täysimääräisesti. Näin toimitaan niin kauan kuin on tarpeen ja vähintään vuoden 2014 kuudennen pitoajanjakson loppuun eli 8.7.2014 saakka. Lisäksi ilmoitetaan, että 31.7., 28.8., 25.9., 30.10., 27.11. ja 18.12.2013 sekä 29.1., 26.2., 26.3., 30.4., 28.5. ja 25.6.2014 toteutettavat kolmen kuukauden pitempiäaikaiset rahoitusoperaatiot toteutetaan kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksytään täysimääräisesti. Näiden kolmen kuukauden rahoitusoperaatioiden kiinteänä korkona käytetään perusrahoitusoperaatioiden keskimääräistä korkoa kulloisenkin operaation ajalta.

¹ Ilmoitettu päivämäärä on tiedotteen julkaisupäivä.

28.6.2013

EKP ilmoittaa, että Kyproksen valtion liikkeeseen laskemia tai kokonaan takaamia jälkimarkkinakelpoisia velkainstrumentteja ei toistaiseksi hyväksytä vakuudeksi eurojärjestelmän rahapoliittisissa operaatioissa.

5.7.2013

EKP ilmoittaa, että Kyproksen valtion liikkeeseen laskemat tai kokonaan takaamat jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentit hyväksytään jälleen vakuudeksi eurojärjestelmän luotto-operaatioissa, kunhan ne täyttävät kaikki muut vakuuskelpoisuusvaatimukset. Näihin velkainstrumentteihin sovelletaan erityistä aliarvostusta. Niihin ei sovelleta vakuudeksi hyväksyttävien omaisuuserien luottokelpoisuuden alarajaa.

18.7.2013

EKP ilmoittaa vakuuksien riskienhallintamenetelmiä koskevista muutoksista. Omaisuusvakuudellisten arvopaperien kohtelua muutetaan, ja eurojärjestelmän pysyvästi vakuudeksi hyväksymien omaisuuserien joukkoa laajennetaan. Lisäksi muutetaan vakuuskelpoisuusvaatimuksia ja aliarvostusprosentteja, joita kansalliset keskuspankit soveltavat tilapäisesti vakuudeksi hyväksyttäviin tiettyihin ylimääräisiin lainasaamisiin ja lainapoleihin.

9.9.2013

EKP ilmoittaa muutoksista, jotka liittyvät omaisuusvakuudellisia arvopapereita koskevien lainakohtaisten tietojen raportointivaatimuksiin.

19.9.2013

EKP ilmoittaa, että luottokorttisaamisvakuudellisista arvopapereista aletaan vaatia lainakohtaisia tietoja.

27.9.2013

EKP ilmoittaa päätöksistä, joilla tehdään muutoksia vakuuskäytäntöihin riskienhallintamenetelmien tarkistuksen pohjalta.

17.10.2013

EKP julkistaa menettelysäännöt, joita noudatetaan eurojärjestelmään kuuluvien kansallisten keskuspankkien myöntäessä hätärahoitusta yksittäisille luottolaitoksille.

23.10.2013

EKP julkistaa tiedot vähimmäisvarantovelvoitteista, joita aletaan soveltaa luottolaitoksiin ja niiden sivukonttoreihin Latviassa maan ottaessa euron käyttöön 1.1.2014.

8.11.2013

EKP ilmoittaa, että perusrahoitusoperaatiot toteutetaan edelleen kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksytään täysimääräisesti. Näin toimitaan niin kauan kuin on tarpeen ja vähintään vuoden 2015 kuudennen pitoajanjakson loppuun eli 7.7.2015 saakka. Se ilmoittaa myös, että tätä menettelyä sovelletaan myös poikkeavalla maturiteetilla toteutettaviin eurojärjestelmän rahoitusoperaatioihin (maturiteettina yksi pitoajanjakso), joita toteutetaan niin kauan kuin on tarpeen ja vähintään vuoden 2015 toisen vuosineljänneksen loppuun saakka. Poikkeavalla maturiteetilla toteutettavien operaatioiden kiinteänä korkona käytetään kulloistakin perusrahoitusoperaatioiden korkoa. Lisäksi ilmoitetaan, että 30.7., 27.8., 24.9., 29.10., 26.11. ja 17.12.2014 sekä 28.1., 25.2., 25.3., 29.4., 27.5. ja 24.6.2015 toteutettavat kolmen kuukauden pitempiaikaiset

rahoitusoperaatiot toteutetaan kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti. Näiden kolmen kuukauden rahoitusoperaatioiden kiinteänä korkona käytetään perusrahoitusoperaatioiden keskimääräistä korkoa kulloisenkin operaation ajalta.

22.11.2013

EKP ilmoittaa kolmen vuoden pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa jaetun likviditeetin takaisinmaksun keskeyttämisestä vuodenvaihteen ajaksi. Syynä ovat ennakoitu vähäinen kiinnostus ja muiden operaatioiden keskittyminen juhlapyhien vuoksi. Vuoden viimeinen takaisinmaksupäivä on 23.12.2013, ja takaisin maksettava määrä ilmoitetaan 20.12.2013. Takaisinmaksuja otetaan jälleen vastaan vuonna 2014, ja ensimmäinen takaisinmaksupäivä on 15.1.2014. Tällöin takaisinmaksettava määrä ilmoitetaan 10.1.2014. Alustavista kaavailuista poiketen takaisinmaksut eivät ole mahdollisia 30.12.2013 ja 8.1.2014.

VALUUTTAMÄÄRÄISEN LIKVIDITEETIN TARJONTA JA SOPIMUKSET MUIDEN KESKUSPANKKIEN KANSSA

16.9.2013

EKP ilmoittaa, että swapjärjestelyä Englannin pankin kanssa jatketaan 30.9.2014 saakka.

10.10.2013

EKP ilmoittaa tehneensä Kiinan keskuspankin kanssa kahdenvälisen valuutanvaihtosopimuksen, jonka nojalla voidaan tarvittaessa jakaa likviditeettiä enintään 350 miljardin Kiinan renminbin ja 45 miljardin euron verran. Sopimus on voimassa kolme vuotta.

31.10.2013

EKP ilmoittaa yhdessä Japanin, Kanadan, Sveitsin ja Yhdysvaltain keskuspankkien sekä Englannin pankin kanssa, että niiden siihenastiset väliaikaiset kahdenväliset swapjärjestelyt muunnetaan pysyviksi järjestelyiksi, jotka ovat voimassa, kunnes toisin ilmoitetaan.

4 EUROOPAN KESKUSPANKIN JULKAISUT

EKP:llä on erityyppisiä julkaisuja, joissa kerrotaan sen ydintoiminnoista: rahapolitiikasta, tilastoista, maksujärjestelmistä ja arvopaperikaupan selvitysjärjestelmistä, rahoitusjärjestelmän vakaudesta ja valvonnasta, kansainvälisestä ja eurooppalaisesta yhteistyöstä sekä oikeudellisista kysymyksistä. Esimerkkejä EKP:n julkaisuista:

LAKISÄÄTEISET JULKAISUT

- Vuosikertomus
- Lähentymisraportti
- Kuukausikatsaus

TUTKIMUSJULKAISUJA

- Legal Working Paper Series -julkaisusarja
- Occasional Paper Series -julkaisusarja
- Research Bulletin -julkaisusarja
- Statistics Paper Series -julkaisusarja
- Working Paper Series -julkaisusarja

MUITA JULKAISUJA

- EKP:n rahapolitiikka
- Enhancing monetary analysis (rahatalouden analyysin tehostaminen)
- Euroopan keskuspankki: historia, rooli ja tehtävät
- Financial integration in Europe (Euroopan rahoitusmarkkinoiden yhdyntyminen)
- Financial Stability Review (rahoitusjärjestelmän vakaus)
- Statistics for Economic and Monetary Union: enhancements and new directions 2003–13 (tilastot talous- ja rahaliittoa varten: laajennuksia ja uusia suuntia vuosina 2003–2013)
- Statistics Pocket Book (tilastotaskukirja)
- The international role of the euro (euron kansainvälinen asema)
- The payment system: payments, securities and derivatives, and the role of the Eurosystem (maksujärjestelmä: maksut, arvopaperit ja johdannaiset, ja eurojärjestelmän rooli)

EKP julkaisee myös esitteitä ja tiedotusaineistoa eri aiheista, kuten euroseteleistä ja -kolikoista, sekä EKP:n järjestämiin seminaareihin ja konferensseihin liittyviä julkaisuja.

Täydellinen luettelo Euroopan keskuspankin ja sen edeltäjänä vuosina 1994–1998 toimineen Euroopan rahapoliittisen instituutin julkaisemista asiakirjoista löytyy EKP:n kotisivuilta (<http://www.ecb.europa.eu/pub/>). Kielikoodeista käy ilmi, millä kielellä kukin julkaisu on saatavilla.

5 SANASTO

Tähän sanastoon on koottu osa vuosikertomuksessa käytetyistä termeistä. Tätä kattavampi ja yksityiskohtaisempi sanasto on saatavissa EKP:n [www-sivustosta](http://www.sivustosta).

Alijäämä (julkisyhteisöt) (deficit, general government): **Julkisyhteisöjen** nettoluotonotto eli julkisen talouden kokonaistulojen ja -menojen ero.

Alijäämäsuhte (julkisyhteisöt) (deficit ratio, general government): **Alijäämän** suhde markkinahintaan bruttokansantuotteeseen. Se on yksi **Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen** artiklan 126 kohdassa 2 määrätty julkisen talouden kriteeri, jonka perusteella määritellään liiallisen alijäämän olemassaolo (ks. **liiallisia alijäämiä koskeva menettely**). Alijäämäsuhteen englanninkielisinä nimityksinä käytetään myös termejä ”budget deficit ratio” ja ”fiscal deficit ratio”.

Alijäämä-velkajärjestelmä (julkisyhteisöt) (deficit-debt adjustment, general government): **Julkisyhteisöjen** rahoitusjäämän (**alijäämä** tai **ylijäämä**) ja **velan** muutoksen erotus.

Arvopaperikaupan selvitysjärjestelmä (securities settlement system, SSS): Järjestelmä, joka mahdollistaa arvopaperien siirron joko vastikkeettomasti tai maksua vastaan (toimitus maksua vastaan).

Arvopaperikeskus (central securities depository, CSD): Yhteisö, joka mahdollistaa arvopaperitapahtumien käsittelyn tilikirjausten avulla, tarjoaa säilyttäjäpalveluita (esim. yhtiötapahtumien ja lunastusten hallinta) ja osallistuu aktiivisesti arvopaperiemissioiden luotettavuuden turvaamiseen. Järjestelmä voi toimia fyysisten arvopaperien pysäytysjärjestelmänä tai arvo-osuusjärjestelmänä (jolloin arvopaperit ovat olemassa ainoastaan elektronisina kirjauksina).

Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma (Securities Markets Programme, SMP): Ohjelma, jonka avulla toteutetaan interventioita **euroalueen** yksityisen ja julkisen sektorin **velkapaperimarkkinoilla**. Näin pyritään varmistamaan markkinoiden syvyys ja likvidiys myös häiriöistä kärsivillä markkinasegmenteillä ja palauttamaan rahapolitiikan välitysmekanismin tarkoituksenmukainen toiminta. Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma lopetettiin, kun **rahapoliittisten suorien kauppojen** tekniset ominaisuudet julkistettiin 6.9.2012.

Arvopaperistaminen (securitisation): Arvopaperistamisessa joukko omaisuuseriä (kuten asuntolainoja) myydään erillisyyhtiölle, joka laskee liikkeeseen niihin perustuvia kiinteätuottoisia arvopapereita ja kauppaa niitä sijoittajille. Arvopaperistamisessa syntyneiden instrumenttien pääoma ja korko määräytyvät niiden pohjana olevien omaisuuserien tuottaman kassavirran mukaan.

Avomarkkinaoperaatio (open market operation): Keskuspankin aloitteesta rahoitusmarkkinoilla toteutettava operaatio. Tarkoituksensa, säännöllisyytensä ja menettelyjensä mukaan **eurojärjestelmän** avomarkkinaoperaatiot voidaan jakaa neljään ryhmään seuraavasti: **perusrahoitusoperaatiot**, **pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot**, **hienosäätöoperaatiot** ja rakenteelliset operaatiot. Eurojärjestelmän tärkein avomarkkinaoperaatioiden väline ovat **käänteisoperaatiot**, joita voidaan käyttää kaikkien neljän operaatioryhmän yhteydessä. Lisäksi rakenteellisten operaatioiden yhteydessä voidaan käyttää velkasitoumusten liikkeeseenlaskua ja suoria kauppvoja ja hienosäätöoperaatioiden yhteydessä puolestaan suoria kauppvoja, valuuttaswappeja ja määräaikaistalletusten keräämistä.

BKT:n deflaattori (GDP deflator): Tämänhetkisin hinnoin ilmaistu **bruttokansantuote** (BKT) (nimellinen BKT) jaettuna BKT:n määrällä (reaalinen BKT). Sitä kutsutaan myös BKT:n impliisitiseksi hintadeflaattoriksi.

Bruttokansantuote, BKT (gross domestic product, GDP): Taloudellisen toiminnan mittari eli taloudessa tietyn ajanjaksona tuotettujen kaikkien tavaroiden ja palvelujen arvo, josta on vähennetty välituotekäyttö ja johon on lisätty tuote- ja tuontiverot nettomääräisinä. Bruttokansantuote voidaan eritellä tuotanto-, meno- tai tuloerien mukaan. Bruttokansantuotteen keskeiset menoerät ovat kotitalouksien kulutus, julkinen kulutus, kiinteän pääoman bruttomuodostus, varastojen muutokset sekä tavaroiden ja palvelujen vienti ja tuonti (ml. euroalueen sisäinen kauppa).

Ecofin-neuvosto (ECOFIN Council): Nimitys, jota usein käytetään talous- ja valtiovarainministerien kokoonpanossa kokoontuvasta **Euroopan unionin neuvostosta**.

EKP:n neuvosto (Governing Council): EKP:n ylin päätöksentekoeelin. EKP:n neuvoston jäseninä ovat kaikki EKP:n **johtokunnan** jäsenet sekä niiden EU:n jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajat, joiden raha on euro.

EKP:n ohjauskorot (key ECB interest rates): **EKP:n neuvoston** asettamat korot. Ohjauskorot ovat **perusrahoitusoperaatioiden korko** sekä **maksuvalmiusluoton korko** ja **talletuskorko**.

Ennakoiva viestintä (forward guidance): Keskuspankin viestintä ohjauskorkojen tulevaa kehitystä koskevasta rahapolitiikan mitoituksista.

Eoniakorko (EONIA, euro overnight index average): Pankkien välisten euromääräisten yön yli -markkinoiden efektiivinen korko. Eoniakorko lasketaan euromääräisillä rahamarkkinoilla toimivien suurten pankkien ilmoittamien vakuudettomien yön yli -luottojen korkojen painotettuna keskiarvona.

Epätavanomaiset toimet (non-standard measures): **EKP:n neuvoston** tilapäiset toimet, joilla tuetaan korkopäätösten vaikutusta ja välittymistä laajemmin **euroalueen** talouteen tilanteessa, jossa joidenkin rahoitusmarkkinasegmenttien ja rahoitusjärjestelmän toiminta on häiriintynyt.

ERM II (ERM II, exchange rate mechanism II): Valuuttakurssimekanismi, johon **euroalueen** maiden ja euroalueen ulkopuolisten EU:n jäsenvaltioiden välinen valuuttapolitiittinen yhteistyö perustuu. ERM II on monenvälinen järjestely, jossa on kiinteät mutta muutettavissa olevat keskuskurssit ja ± 15 prosentin vakiovaihteluväli. Päätökset keskuskurseista ja mahdollisesti kapeammista vaihteluväleistä tehdään keskinäisen sopimuksen perusteella kyseisen EU-jäsenvaltion, euroalueen maiden, EKP:n ja mekanismiin osallistuvien EU:n muiden jäsenvaltioiden kanssa. Kaikilla ERM II:een osallistuvilla, EKP mukaan lukien, on oikeus käynnistää luottamuksellinen menettely, jonka tavoitteena on muuttaa keskuskurseja (keskuskurssin muutos).

EU:n neuvosto (Euroopan unionin neuvosto) (EU Council, Council of the European Union): Euroopan unionin instituutio, joka koostuu EU:n jäsenvaltioiden hallitusten edustajista. Yleensä edustajia ovat kulloinkin käsiteltävinä olevista asioista vastaavat ministerit ja asianomainen komissaari (ks. myös **Ecofin-neuvosto**).

Euriborkorko (EURIBOR, euro interbank offered rate): Parhaiksi luokiteltujen suurten pankkien toisilleen antamien euromääräisten luottojen korko. Euriborkorko lasketaan päivittäin näiden pankkien välisille maturiteetiltaan eripituisille enintään 12 kuukauden talletuksille.

Euroalue (euro area): Ne EU:n jäsenvaltiot, joiden raha on euro ja joissa harjoitetaan yhteistä rahapolitiikkaa **EKP:n neuvoston** alaisuudessa. Euroalueeseen kuuluvat tällä hetkellä Belgia, Saksa,

Viro, Irlanti, Kreikka, Espanja, Ranska, Italia, Kypros, Latvia, Luxemburg, Malta, Alankomaat, Itävalta, Portugali, Slovenia, Slovakia ja Suomi.

Eurojärjestelmä (Eurosystem): **Euroalueen** keskuspankkijärjestelmä. Se käsittää EKP:n ja niiden EU:n jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, joiden raha on euro.

Eurojärjestelmän/EKP:n asiantuntijoiden arviot (projections): Eurojärjestelmän/EKP:n asiantuntijoiden neljästi vuodessa tuottamat **euroalueen** kokonaistalouden näkymiä koskevat arviot. Eurojärjestelmän asiantuntijoiden arviot julkistetaan kesä- ja joulukuussa, kun taas EKP:n asiantuntijoiden arviot julkistetaan maaliskuu- ja syyskuussa. Arviot ovat osa EKP:n rahapolitiikan strategian **taloudellista analyysiä**, ja **EKP:n neuvosto** käyttää niitä monenlaisen muun materiaalin ohessa arvioidessaan **hintavakauteen** kohdistuvia riskejä.

Eurojärjestelmän luottoriskinarviointi (Eurosystem credit assessment framework, ECAF): Menettelyt, säännöt ja tekniikat, joilla varmistetaan, että **eurojärjestelmän** kaikille vakuuskelpoisille omaisuuserille asettamat tiukat luottokelpoisuusvaatimukset täyttyvät.

Euron nimellinen ja reaalinen efektiivinen valuuttakurssi (effective exchange rate; EER, nominal/real): Euron efektiivinen valuuttakurssi on euron kahdenvälisen valuuttakurssien painotettu keskiarvo suhteessa **euroalueen** tärkeimpien kauppakumppanimaiden valuuttoihin. EKP julkistaa euron nimelliset efektiiviset valuuttakurssi-indeksit suhteessa kahden kauppakumppanimaaryhmän valuuttoihin. Nämä ryhmät ovat EER 20 -kauppakumppanimaaryhmä (käsittää 10 euroalueen ulkopuolista EU-jäsenvaltiota ja 10 EU:n ulkopuolista kauppakumppanimaata) ja EER 40 -kauppakumppanimaaryhmä (käsittää EER 20 -kauppakumppanimaat ja 20 muuta maata). Painot perustuvat kunkin kauppakumppanimaan osuuksiin euroalueen teollisuustuotteiden ulkomaankaupasta ja kilpailuun kolmansilla markkinoilla. Reaaliset efektiiviset valuuttakurssit ovat nimellisiä efektiivisiä valuuttakursseja, jotka on deflatoitu ulkomaisten hintojen tai kustannusten painotetulla keskiarvolla suhteessa kotimaisiin hintoihin tai kustannuksiin. Kummallakin valuuttakurssilla mitataan hinta- ja kustannuskilpailukykyä.

Euroopan finanssivalvojen järjestelmä (European System of Financial Supervision, ESFS): EU:n rahoitusjärjestelmän valvonnasta vastaava instituutioryhmä. Siihen kuuluvat **Euroopan järjestelmäriskikomitea**, kolme Euroopan valvontaviranomaista, Euroopan valvontaviranomaisten yhteiskomitea ja EU:n jäsenvaltioiden kansalliset valvontaviranomaiset.

Euroopan järjestelmäriskikomitea (European Systemic Risk Board, ESRB): Itsenäinen EU-elin, joka vastaa rahoitusjärjestelmän makrotason vakauden valvonnasta EU:ssa. Komitea pyrkii osaltaan estämään tai lieventämään rahoitusjärjestelmän kehittymisen myötä syntyviä ja **rahoitusjärjestelmän vakauteen** kohdistuvia **järjestelmäriskejä** ja ottamaan makrotaloudellisen kehityksen huomioon, jotta rahoitusjärjestelmähäiriöiden leviämistä välttäisiin.

Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä 1995 (EKT 95) (European System of Accounts 1995, ESA 95): Kansainvälisesti hyväksytyihin tilastollisiin käsitteisiin, määritelmiin, luokituksiin ja kirjanpitosääntöihin perustuva kattava ja yhdenmukaistettu makrotaloudellisten tilien järjestelmä, jolla pyritään kuvaamaan EU:n jäsenvaltioiden talouksia kvantitatiivisesti yhdenmukaisella tavalla. EKT 95 on EU:n versio YK:n kansantalouden tilinpitojärjestelmästä vuodelta 1993 (SNA 93).

Euroopan keskuspankkijärjestelmä (EKPJ) (European System of Central Banks, ESCB): EKP ja EU:n kaikkien 28 jäsenvaltion kansalliset keskuspankit. Euroopan keskuspankkijärjestelmään

kuuluvat siis **eurojärjestelmän** jäsenten lisäksi myös niiden jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, joiden raha ei ole euro. EKPJ:tä johtavat **EKP:n neuvosto** ja **johtokunta** sekä sen kolmas päätöksentekoeelin **yleisneuvosto**.

Euroopan rahapoliittinen instituutti (EMI) (European Monetary Institute, EMI): **Talous- ja rahaliiton** toisen vaiheen alussa 1. tammikuuta 1994 perustettu väliaikainen toimielin. EMI lakkautettiin, kun EKP perustettiin 1. kesäkuuta 1998.

Euroopan rahoituksen vakautusmekanismi (ERVM) (European Financial Stabilisation Mechanism, EFSM): EU:n järjestely, jolla Euroopan komissio voi, **Euroopan unionintoiminnasta tehdyn sopimuksen** artiklan 122 kohdan 2 mukaisesti, EU:n puolesta hankkia 60 miljardiin euroon saakka varoja lainattavaksi niille EU:n jäsenvaltioille, jotka ovat joutuneet tai uhkaavat joutua vaikeuksiin itsestään riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi. Rahoituksen vakautusmekanismin lainat myönnetään tiukoin ehdoin EU:n ja Kansainvälisen valuuttarahaston yhteisten ohjelmien perusteella.

Euroopan rahoitusvakaussväline (ERVV) (European Financial Stability Facility, EFSF): **Euroalueen** jäsenvaltioiden hallitusten välisellä sopimuksella perustettu osakeyhtiö lainojen myöntämiseksi rahoitusvaikeuksissa oleville euroalueen maille. Rahoitustukea myönnetään tiukoin ehdoin EU:n ja Kansainvälisen valuuttarahaston yhteisten ohjelmien perusteella. Rahoitusvakaussvälineen tosiasiallinen lainakapasiteetti on 440 miljardia euroa, ja sen lainat rahoitetaan laskemalla liikkeeseen **velkapapereita**, jotka euroalueen maat takaavat erillisvastuullisesti. Heinäkuun 1. päivästä 2013 lähtien Euroopan rahoitusvakaussväline ei saa enää osallistua uusiin rahoitusohjelmiin eikä solmia uusia lainasopimuksia.

Euroopan vakaussmekanismi (EVM) (European Stability Mechanism, ESM): **Euroalueen** jäsenvaltioiden Euroopan vakaussmekanismin perustamista koskevalla sopimuksella perustama hallitustenvälinen organisaatio. Euroopan vakaussmekanismi on euroalueen pysyvä kriisinhallintamekanismi, joka laskee liikkeeseen velkainstrumentteja rahoittaakseen euroalueen maille myönnettäviä lainoja tai muuta rahoitustukea. Euroopan vakaussmekanismi tuli voimaan 8.10.2012. Sen tosiasiallinen lainantokyky on 500 miljardia euroa. Mekanismi korvaa **Euroopan rahoitusvakaussvälineen** ja **Euroopan rahoituksen vakautusmekanismin**. Euroopan vakaussmekanismin lainat myönnetään tiukoin ehdoin.

Eurooppa 2020 -strategia (Europe 2020 strategy): Työllisyyttä sekä älykästä, kestävä ja osallistavaa kasvua koskeva Euroopan unionin strategia. **Eurooppa-neuvosto** hyväksyi strategian kesäkuussa 2010. Strategia perustuu aiempaan Lissabonin strategiaan, ja sen tarkoituksena on tarjota EU:n jäsenvaltioille yhtenäinen perusta sellaisten rakenteellisten uudistusten toteuttamiseksi, joilla pyritään tehostamaan potentiaalista kasvua ja otetaan käyttöön EU:n laajuinen politiikka ja välineet.

Eurooppalainen ohjausjakso (European Semester): EU:n vuosittaisen talouspoliittisen ohjauksen ja valvonnan jakson ensimmäinen vaihe. Sen avulla Euroopan komissio ja Euroopan unionin neuvosto voivat keskustella jäsenvaltioiden talousarviosuunnitelmista ja talouspolitiikan suunnitelmista ja antaa ohjeita, ennen kuin päätöksiä tehdään kansallisella tasolla. Vuosittaisen talouspoliittisen ohjauksen ja valvonnan jakson toisessa vaiheessa (kansallinen ohjausjakso) jäsenvaltiot panevat sopimansa politiikat täytäntöön.

Eurooppa-neuvosto (European Council): Euroopan unionin instituutio, joka koostuu EU:n jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiehistä sekä ei-äänivaltaisista Euroopan komission puheenjohtajasta ja Eurooppa-neuvoston omasta puheenjohtajasta. Neuvosto antaa Euroopan unionille sen

kehittämiseksi tarvittavat virikkeet ja määrittelee sen yleiset poliittiset suuntaviivat. Eurooppa-neuvostolla ei ole lainsäädännöllistä tehtävää.

Euroryhmä (Eurogroup): Epävirallinen ryhmittymä, joka koostuu niiden EU:n jäsenvaltioiden talous- ja valtionvarainministereistä, joiden raha on euro. Ryhmän asema on tunnustettu **Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen** artiklassa 137 ja pöytäkirjassa N:o 14. Euroopan komissio ja EKP kutsutaan säännöllisesti euroryhmän kokouksiin.

Hienosäätöoperaatio (fine-tuning operation): **Eurojärjestelmän** toteuttama **avomarkkinaoperaatio** markkinoiden likviditeetin odottamattomien vaihtelujen tasoittamiseksi. Näiden toteuttamistehyitä ja maturiteettia ei ole vakioitu.

Hintavakaus (price stability): Eurojärjestelmän ensisijainen tavoite. **EKP:n neuvosto** on määritellyt hintavakauden **euroalueenyhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin** alle 2 prosentin vuotuiseksi nousuksi. Samalla neuvosto on todennut, että hintavakauden tavoitteeseen pyrittäessä tähdätään inflaatiovauhdin säilyttämiseen alle 2 prosentissa, mutta lähellä sitä keskipitkällä aikavälillä.

Implisiittinen volatiliiteetti (implied volatility): Varallisuusesineen (esimerkiksi osakkeen tai joukkolainavelkakirjan) hinnan muutosvauhdin odotettu volatiliiteetti (eli keskihajonta). Se voidaan johdattaa varallisuusesineen hinnasta, eräpäivästä ja siihen perustuvien optioiden toteutushinnasta sekä riskittömästä tuotosta käyttämällä jotakin optiohinnoittelumallia, kuten Blackin ja Scholesin mallia.

Johtokunta (Executive Board): Yksi EKP:n päätöksentekuelimistä. Johtokunnan jäseninä ovat EKP:n pääjohtaja ja varapääjohtaja ja neljä muuta jäsentä. Jäsenet nimittää määränemmistöllä **Eurooppa-neuvosto EU:n neuvoston** suosituksesta ja kuultuaan Euroopan parlamenttia ja EKP:tä.

Julkisyhteisöt (general government): **Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmässä 1995** määritelty sektori, joka koostuu lähinnä henkilökohtaiseen ja kollektiiviseen kulutukseen tarkoitettujenei-markkinaehtoisten tavaroiden ja palvelujen tuotannosta ja/tai kansantulon ja varallisuuden uudelleenjaosta vastaavista yhteisöistä. Näitä yhteisöjä ovat valtionhallinto, aluehallinto ja paikallishallinto sekä sosiaaliturvarahastot. Julkisyhteisöihin eivät kuulu kaupallista toimintaaharjoittavat julkisessa omistuksessa olevat yhteisöt, kuten julkiset liikelaitokset.

Järjestelmäriski (systemic risk): Riski, että yhden toimijan kyvyttömyys hoitaa sitoumuksensa niiden erääntyessä aiheuttaa toisten toimijoiden kyvyttömyyden hoitaa omat sitoumuksensa niiden erääntyessä. Tällainen tilanne saattaa aiheuttaa heijastusvaikutuksia (esimerkiksi merkittäviä likviditeetti- ja luotto-ongelmia), jotka uhkaavat rahoitusjärjestelmän vakautta ja luottamusta rahoitusjärjestelmään. Kyvyttömyys hoitaa sitoumukset voi johtua operationaalisista tai rahoitukseen liittyvistä ongelmista.

Katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (covered bond purchase programme, CBPP): EKP:n ohjelma, jonka avulla ostetaan euroalueella liikkeeseen laskettuja euromääräisiä katettuja joukkolainoja **EKP:n neuvoston** 7. toukokuuta 2009 tekemän päätöksen mukaisesti. Ohjelmalla tuetaan pankkien varainhankinnan kannalta keskeistä ja rahoituskriisistä erityisesti kärsinyttä rahoitusmarkkinasegmenttiä. Ohjelman mukaisten ostojen määrä oli nimellisarvoltaan 60 miljardia euroa, ja ostot toteutuivat täysimääräisesti 30. kesäkuuta 2010 mennessä. EKP:n neuvosto päätti 6.10.2011 käynnistää toisen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman (CBPP2). Ohjelman avulla **eurojärjestelmä** voi ostaa euroalueella liikkeeseen laskettuja katettuja joukkolainoja. Ohjelman

mukaisten ostojen määrä on nimellisarvoltaan 40 miljardia euroa. Ostot toteutettiin ensi- ja jälkimarkkinoilla marraskuun 2011 ja lokakuun 2012 lopun välisenä aikana. Ostojen nimellinen määrä oli 16 418 miljardia euroa.

Kattava arviointi (comprehensive assessment): Arviointi **yhteiseen valvontamekanismiin** osallistuvan EU:n jäsenvaltion pankkijärjestelmästä. Arvioinnin toteuttaa EKP yhteistyössä valvontamekanismiin osallistuvien EU:n jäsenvaltioiden kansallisten toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Arviointi on määrä saattaa päätökseen ennen kuin valvonta siirtyy EKP:n vastuulle. Arviointi koostuu riskiarviosta, pankkien saamisten laadun arvioinnista ja stressitestistä. Tavoitteena on parantaa avoimuutta, toteuttaa tarvittaessa pankkien taseisiin liittyviä korjaavia toimia ja lisätä luottamusta pankkisektoriin.

Keskusvastapuoli (central counterparty, CCP): Yhteisö, joka asettumalla yksillä tai useilla rahoitusmarkkinoilla tehtävän kaupan **vastapuolten** väliin toimii ostajana myyjään nähden ja myyjänä ostajaan nähden ja siten takaa avoimien sopimusten toiminnan.

Kirjeenvaihtajakeskuspankkimalli (correspondent central banking model, CCBM): **Euroopan keskuspankkijärjestelmän** luoma järjestelmä, jonka tarkoituksena on antaa **vastapuolille** mahdollisuus käyttää vakuutena toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevia vakuuskelpoisia omaisuuseriä. Kirjeenvaihtajakeskuspankkimallissa kansalliset keskuspankit toimivat toistensa omaisuudensäilyttäjinä. Kukin kansallinen keskuspankki pitää arvopaperitiliä kunkin muun kansallisen keskuspankin sekä EKP:n arvopaperien hoitoa varten.

Käänteisoperaatio (reverse transaction): Operaatio, jolla keskuspankki ostaa tai myy arvopapereita **takaisinostosopimuksen** perusteella, tai keskuspankin luotto-operaatio **vakuutta** vastaan.

Liiallisia alijäämiä koskeva menettely (excessive deficit procedure): **Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen** artiklassa 126 annetut ja liiallisia alijäämiä koskevassa pöytäkirjassa N:o 12 täsmennetyt lausekkeet, jotka velvoittavat EU:n jäsenvaltiot noudattamaan budjettikuria sekä määrittelevät kriteerit, joiden perusteella julkisen talouden rahoitusasemaa on pidettävä liiallisena alijäämänä, ja toimet, joihin on ryhdyttävä, jos havaitaan, että julkisen talouden rahoitusaseman tasapainoa tai julkista **velkaa** koskevia vaatimuksia ei ole täytetty. Artiklaa 126 täydentää 7. heinäkuuta 1997 annettu EU:n neuvoston asetus (EY) N:o 1467/97 liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä. Menettely on osa **vakaus- ja kasvusopimusta**.

Lissabonin sopimus (Treaty of Lisbon, Lisbon Treaty): Sopimus, joka muuttaa EU:n kahta perussopimusta eli sopimusta Euroopan unionista ja Euroopan yhteisön perustamissopimusta. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen uusi nimi on **Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus**. Lissabonin sopimus allekirjoitettiin Lissabonissa 13.12.2007, ja se tuli voimaan 1.12.2009.

Luottolaitos (credit institution): Yritys, joka liiketoimintanaan vastaanottaa yleisöltä talletuksia tai muita takaisinmaksettavia varoja ja myöntää luottoja omaan lukuunsa.

Luottoriski (credit risk): Riski, että **vastapuoli** ei suorita sitoumustaan täysimääräisenä joko silloin, kun se erääntyy, tai erääntymisen jälkeen. Luottoriski sisältää jälleenhankintariskin ja pääomariskin. Siihen sisältyy myös selvityspankin maksukyvyttömyyttä koskeva riski.

M1 (M1): Suppea raha-aggregaatti. Tähän aggregaattiin sisältyvät liikkeessä oleva raha ja yön yli -talletukset **rahalaitosten** sekä **julkisen hallinnon** tileillä (kuten postissa tai valtion kassassa).

M2 (M2): Väliaggregaatti. Tähän aggregaattiin sisältyvät **M1** ja lyhytaikaiset eli irtisanomisajaltaan enintään 3 kuukauden talletukset ja enintään 2 vuoden lyhytaikaiset määräaikaistalletukset **rahalaitosten** ja **julkisen hallinnon** tileillä.

M3 (M3): Lavea raha-aggregaatti. Tähän aggregaattiin sisältyvät **M2** ja jälkimarkkinakelpoiset instrumentit erityisesti **takaisinostosopimukset**, **rahamarkkinarahastojen** rahasto-osuudet sekä rahalaitosten liikkeeseen laskemat enintään 2 vuoden **velkapaperit**.

M3:n kasvun viitearvo (reference value for M3 growth): M3:n keskipitkän aikavälin vuotuinen kasvuvauhti, joka on sopusoinnussa **hintavakauden** kanssa. Nykyisin M3:n vuotuisen kasvun viitearvo on 4½ %.

Maksutase (balance of payments, b.o.p.): Tilastollinen yhteenveto maan taloudellisista transaktioista muun maailman kanssa tietynä ajanjaksona. Maksutaseeseen kirjataan tavaroihin, palveluihin ja tuotannontekijäkorvauksiin samoin kuin ulkomaisiin saamisiin ja velkoihin liittyvät transaktiot ja myös tulonsiirroiksi luokitellut erät (kuten velkojen anteeksianto).

Maksimitarjouskorko (maximum bid rate): Ylin korko, jolla **vastapuolet** voivat tehdä tarjouksia vaihtuvakorkoisissa likviditeettiä vähentävissä huutokauppaoperaatioissa.

Maksuvalmiusjärjestelmä (standing facility): Keskuspankin luottojärjestelmä, jota **vastapuolet** voivat käyttää omasta aloitteestaan. **Eurojärjestelmä** tarjoaa käyttöön kaksi yön yli -maksuvalmiusjärjestelyä: **maksuvalmiusluoton** ja **talletusmahdollisuuden**.

Maksuvalmiusluotto (marginal lending facility): Osa **eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmää**, jossa **vastapuolet** voivat saada kansallisesta keskuspankista yön yli -luottoa etukäteen vahvistetulla korolla hyväksyttävää vakuutta vastaan (ks. myös **EKP:n ohjauskorot**).

Markkinariski (market risk): Tappioriski, (joka liittyy tase-eriin ja taseen ulkopuolisiin eriin) ja joka syntyy markkinahintojen muutosten seurauksena.

Minimitarjouskorko (minimum bid rate): Alin korko, jolla **vastapuolet** voivat tehdä tarjouksia vaihtuvakorkoisissa likviditeettiä lisäävissä huutokauppaoperaatioissa.

Muut rahoituksenvälittäjät (other financial intermediaries, OFIs): Yritykset tai yritysten kaltaiset yhteisöt (jotka eivät ole vakuutusyhtiöitä eivätkä eläkesäätiöitä), jotka pääasiallisesti harjoittavat rahoituksenvälitystä ottamalla muita kuin käteisestä, talletuksista tai talletusten läheisistä vastineista johtuvia velkasitoumuksia muilta institutionaalisilta yhteisöiltä kuin **rahalaitoksilta**. Muita rahoituksenvälittäjiä ovat erityisesti yritykset, jotka ensisijaisesti harjoittavat pitkäaikaista rahoitusta, kuten rahoitusleasingiä, arvopaperistettujen omaisuuserien hallussapitoa, muun rahoitusomaisuuden hallussapitoa, arvopaperi- ja johdannaisvälitystä (omaan lukuun), riskipääomarahoitusta ja kehitysrahoitusta.

Osakkeet (equities): Omistusosuus yrityksen pääomasta. Osakkeisiin kuuluvat pörssissä kaupan kohteena olevat osakkeet (noteeratut osakkeet), noteeraamattomat osakkeet ja muuntotyypiset osuudet. Osakkeista saadaan yleensä osinkotuloa.

OTC-kaupankäynti (over-the-counter [OTC] trading): Kaupankäyntiä muilla kuin säännellyillä markkinoilla. OTC-markkinoilla, esimerkiksi OTC-johdannaisten markkinoilla, osapuolet käyvät kauppaa suoraan keskenään, yleensä puhelimen tai tietokoneen välityksellä.

Pankkiunioni (banking union): Yksi **talous- ja rahaliiton** täydentämisen kulmakivistä. Pankkiunioni koostuu yhdenmukaisesta rahoituskehiksestä, jossa on yhteinen sääntökirja, **yhteinen valvontamekanismi**, yhteinen talletussuoja ja yhteinen pankkien kriisinratkaisumekanismi.

Perusrahoitusoperaatio (main refinancing operation): **Eurojärjestelmän** säännöllisesti **käänteisoperaatioina** toteuttama **avomarkkinaoperaatio**. Perusrahoitusoperaatiot toteutetaan viikoittaisina vakiohuutokauppoina, ja niissä sovellettava maturiteetti on yleensä yksi viikko.

Perustamissopimukset (Treaties): Ellei toisin mainita, kaikki tässä julkaisussa esiintyvät viittaukset perustamissopimuksiin tarkoittavat Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta ja Euroopan unionista tehtyä sopimusta.

Perustamissopimus (Treaty): Ellei toisin mainita, kaikki tässä julkaisussa esiintyvät viittaukset perustamissopimukseen tarkoittavat Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta ja viittaukset artikloihin perustuvat 1.12.2009 voimaan tulleeseen artiklojen numerointiin.

Pitempiaikainen rahoitusoperaatio (longer-term refinancing operation): Luotto-operaatio, joka on maturiteetiltaan yhtä viikkoa pitempi ja jonka **eurojärjestelmä** toteuttaa **käänteisoperaationa**. Tavanomaisten kuukausittaisten operaatioiden maturiteetti on kolmen kuukautta. Elokuussa 2007 alkaneiden rahoitusmarkkinahäiriöiden aikana toteutettiin vaihtelevin väliajoin ylimääräisiä operaatioita, joiden maturiteetti vaihteli yhden **pitoajanjakson** pituudesta kolmeen vuoteen.

Pitoajanjakso (maintenance period): Ajanjakso, jolta **luottolaitosten varantovelvoitteiden** täyttäminen lasketaan. Pitoajanjakso alkaa sellaisen **perusrahoitusoperaation** maksujen suorituspäivänä, joka seuraa sitä **EKP:n neuvoston** kokousta, jossa on tarkoitus tehdä kuukausittainen arvio rahapolitiikan virstasta. EKP julkistaa pitoajanjaksoja koskevan kalenterin vähintään kolme kuukautta ennen kunkin vuoden alkua.

Rahalaitokset (MFIs, monetary financial institutions): Rahoituslaitokset, jotka yhdessä muodostavat **euroalueen** rahaa liikkeeseen laskevan sektorin. Rahalaitoksia ovat **eurojärjestelmä**, kotimaassa olevat **luottolaitokset**, siten kuin ne on määritelty EU:n lainsäädännössä, ja kaikki muut kotimaassa olevat rahoituslaitokset, jotka ottavat vastaan talletuksia tai niiden läheisiä vastineita muilta kuin rahalaitoksilta ja myöntävät luottoja tai tekevät arvopaperisijoituksia omaan lukuunsa (ainakin taloudellisessa mielessä). Viimeksi mainittuun ryhmään kuuluvat lähinnä **rahamarkkina-rahastot** eli rahastot, jotka sijoittavat lyhytaikaisiin ja vähäriskisiin instrumentteihin, joiden maturiteetti on yleensä korkeintaan yksi vuosi.

Rahamarkkinat (money market): Lyhytaikaisen rahoituksen hankinnan ja lyhytaikaisten sijoitusten markkinat, joilla käydään kauppaa alkuperäiseltä maturiteetiltaan yleensä enintään vuoden instrumenteilla.

Rahapoliittiset suorat kaupat (Outright Monetary Transactions, OMTs): Kaupat, joiden tavoitteena on turvata tarkoituksenmukainen rahapolitiikan välittyminen ja yhtenäisyys **euroalueella**. Kaupat toteutetaan valtion velkakirjojen jälkimarkkinoilla, ja ne perustuvat tiukkaan ja tehokkaiseen ehdollisuuteen.

Rahatalouden analyysi (monetary analysis): Yksi osa analyysivälineistöä, jonka avulla Euroopan keskuspankki arvioi laajasti **hintavakauteen** kohdistuvia riskejä ja joka on **EKP:n neuvoston** rahapoliittisten päätösten perustana. Rahatalouden analyysin avulla arvioidaan keskipitkän ja pitkän aikavälin inflaatiokehitystä ottaen huomioon rahan määrän ja hintojen kehityksen välinen läheinen yhteys pitkällä aikavälillä. Rahatalouden analyysi ottaa huomioon kehityksen monissa rahatalouden indikaattoreissa kuten **M3:ssa**, sen erissä ja vastaerissä, erityisesti luotonannossa. Samoin analyysi ottaa huomioon eri arviot liiallisen likviditeetin määrästä (ks. myös **taloudellinen analyysi**).

Rahoitusjärjestelmän vakaus (financial stability): Tila, jossa rahoitusjärjestelmä, joka koostuu rahoituksen välittäjistä, markkinoista ja markkinainfrastruktuureista, kykenee kestämaan häiriöitä ja rahoitusmarkkinoiden tasapainottomuuksien purkautumisen ja pienentää siten sellaisten rahoituksen välityksen häiriöiden todennäköisyyttä, jotka ovat niin vakavia, että ne merkittävästi haittaavat säästöjen jakautumista kannattaviin sijoitusmahdollisuuksiin.

Rahoitustulo (monetary income): Kansallisille keskuspankeille **eurojärjestelmän** rahapolitiikkaan liittyviä tehtäviä suoritettaessa kertyvä tulo. Tulo kertyy varoista, jotka on korvamerkitty **EKP:n neuvoston** antamien suuntaviivojen mukaisesti ja joita pidetään liikkeessä olevia seteleitä ja **luottolaitoksille** olevia talletusvelkoja vastaan.

Rakenteellinen julkisen talouden rahoitusjäämä(julkisyhteisöt) (structural fiscal balance, general government): Todellinen rahoitusjäämä, josta on poistettu suhdannetekijöiden vaikutukset (eli suhdannekorjattu rahoitusjäämä), ja kertaluonteiset finanssipoliittiset toimet.

RTGS-järjestelmä (reaaliaikainen bruttomaksujärjestelmä) (real-time gross settlement [RTGS] system): Maksujärjestelmä, jossa maksumääräykset käsitellään ja maksut suoritetaan toimeksianto kerrallaan reaaliaikaisesti (ks. myös **TARGET-järjestelmä**).

Sopimus talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta (Treaty on Stability, Coordination and Governance in the Economic and Monetary Union, TSCG): Hallitustenvälinen sopimus, joka allekirjoitettiin Brysselissä 2.3.2012, ja joka tuli voimaan 1.1.2013. Sopimus sisältää finanssipoliittisen sopimuksen, joka täydentää, ja joissain tapauksissa parantaa **vakaus- ja kasvusopimuksen** keskeisiä säännöksiä. Sopimuksessa vaaditaan mm. että sopimuksen hyväksyneet EU:n jäsenvaltiot ottavat tasapainoisen budjetin säännön osaksi kansallista lakia. Lisäksi sopimus vahvistaa finanssipoliittisten sääntöjen noudattamista seuraavien riippumattomien elinten asemaa.

Suora sijoitus (direct investment): Toiseen maahan tehty pääomasijoitus, jonka tarkoituksena on saada pysyvä osuus tässä maassa sijaitsevasta yrityksestä (käytännössä omistusosuuden oletetaan olevan vähintään 10 % kantaosakkeista tai äänivallasta). Pääomasijoituksiin sisältyvät oma pääoma, uudelleen sijoitetut tuotot ja muu yhtiöiden välisiin operaatioihin liittyvä pääoma.

Takaisinostosopimus (repurchase agreement): Prosessi, jossa lainataan rahaa yhdistämällä omaisuususerän (yleensä kiinteäkorkoisen arvopaperin) myynti ja saman omaisuususerän myöhempi takaisinosto tiettyinä päivinä tiettyyn hieman kalliimpaan hintaan (jossa on otettu huomioon lainan korko).

Talletusmahdollisuus (deposit facility): Osa **eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmää**, jossa **vastapuolet** voivat tehdä kansallisiin keskuspankkeihin yön yli -talletuksia etukäteen vahvistetulla korolla (ks. myös **EKP:n ohjaukset**).

Taloudellinen analyysi (economic analysis): Yksi osa analyysivälineistöä, jonka avulla EKP arvioi laajasti **hintavakauteen** kohdistuvia riskejä ja joka on **EKP:n neuvoston** rahapoliittisten päätösten perustana. Taloudellinen analyysi keskittyy pääasiassa kulloiseenkin talous- ja rahoitusmarkkina-kehitykseen ja siitä aiheutuviin, lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä hintavakauteen kohdistuviin riskeihin, jotka liittyvät kysynnän ja tarjonnan keskinäiseen sopeutumiseen hyödyke-, palvelu- ja tuotannontekijämarkkinoilla. Tällöin huomiota kiinnitetään tarpeeseen tunnistaa talouteen vaikuttavien häiriöiden luonne, häiriöiden vaikutukset kustannuksiin ja hintoihin sekä niiden mahdollinen leviäminen taloudessa lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä (ks. myös **rahatalouden analyysi**).

Talous- ja rahaliitto (Economic and Monetary Union, EMU): Prosessi, joka johti yhteisen rahan, euron, ja yhteisen rahapolitiikan käyttöönottoon **euroalueella** sekä EU:n jäsenvaltioiden talouspolitiikan koordinointiin. Tämä Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa säädetty prosessi toteutui kolmessa eri vaiheessa. Kolmas eli viimeinen vaihe alkoi 1. tammikuuta 1999. Tuolloin rahapoliittinen toimivalta siirtyi EKP:lle ja euro otettiin käyttöön. EMUn rakenne saatiin kaikilta osin valmiiksi, kun eurosetelit ja kolikot otettiin käyttöön 1. tammikuuta 2002.

Talous- ja rahoituskomitea (Economic and Financial Committee, EFC): Neuvoa-antava komitea, joka osallistuu **Ecofin-neuvoston** ja Euroopan komission työn valmisteluun. Sen tehtäviin kuuluvat jäsenvaltioiden ja EU:n taloudellisen tilanteen ja rahoitustilanteen arviointi sekä osallistuminen julkisen talouden rahoitusaseman seurantaan.

Tapahtumien automaattinen käsittely (straight-through processing, STP): Kauppojen tai maksujen alusta loppuun saakka automatisoitu käsittely, johon sisältyy myös tarvittaessa transaktioiden vahvistusta, täsmäytystä, luontia sekä selvitystä ja toimitusta koskevien ohjeiden automaattinen toteutus.

TARGET2-järjestelmä (TARGET2): Toisen sukupolven **TARGET-järjestelmä**. Järjestelmä hoitaa euromääräisten maksujen katteensiirron keskuspankkirahalla. Siinä on yhteinen jaettava tietotekniikka-alusta, jolla kaikki maksumääräykset käsitellään.

TARGET2-Securities (T2S) (TARGET2-Securities, T2S): **Eurojärjestelmän** yhteinen tekninen alusta, jonka avulla **arvopaperikeskukset** ja kansalliset keskuspankit voivat tarjota Euroopassa yhdenmukaisia, maiden rajat ylittäviä ja neutraaleja arvopaperien toimituspalveluja keskuspankkirahassa.

TARGET-järjestelmä (TARGET, Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system): **Eurojärjestelmän reaaliaikainen bruttomaksujärjestelmä**, joka välittää euromääräisiä maksuja. Ensimmäinen TARGET-järjestelmä korvattiin **TARGET2-järjestelmällä** toukokuussa 2008.

Toimitusriski (settlement risk): Riski, ettei suoritus toteudu maksujärjestelmässä tai arvopaperikaupan selvitysjärjestelmässä odotetulla tavalla yleensä sen vuoksi, että osapuoli laiminlyö yhden tai useamman sitoumuksensa. Tämä riski käsittää operatiivisen riskin sekä **luottoriskin** ja likviditeettiriskin.

Vakaus- ja kasvusopimus (Stability and Growth Pact): Vakaus- ja kasvusopimuksen tarkoituksena on turvata EU:n jäsenvaltioiden terve julkinen talous jotta voidaan vahvistaa **hintavakauden** ja työllisyyttä edistävän vahvan, kestävän kasvun edellytyksiä. Vakaus- ja kasvusopimuksessa on kaksi osaa: ennalta ehkäisevä ja korjaava osa. Ennalta ehkäisevässä osassa määrätään, että

jäsenvaltioiden on määriteltävä julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteet. Korjaava osassa määritellään **liiallisia alijäämiä koskeva menettely**.

Vakuus (collateral): Omaisuuserät, jotka pantataan tai muutoin siirretään lainojen takaisinmaksun vakuudeksi (esimerkiksi **luottolaitosten** keskuspankeille panttaamat tai siirtämät arvopaperit), sekä **takaisinostosopimusten** perusteella myydyt arvopaperit (esimerkiksi luottolaitosten keskuspankeille myymät arvopaperit).

Valtionhallinto (central government): **Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmässä 1995** määritelty julkinen sektori ilman osavaltio- ja paikallishallintoa (ks. myös **julkisyhteisöt**).

Varantopohja (reserve base): Niiden tase-erien (erityisesti velkojen) summa, joiden perusteella lasketaan **luottolaitoksen varantovelvoite**.

Varantovelvoite (reserve requirement): Varantojen vähimmäismäärä, jonka **luottolaitoksen** edellytetään pitävän **eurojärjestelmässä** ennalta määriteltynä **pitoajanjaksona**. Varantovelvoitteen noudattaminen määräytyy keskimääräisten päivittäisten saldojen perusteella pitoajanjaksona.

Vastapuoli (counterparty): Rahoitustransaktion (esimerkiksi keskuspankin kanssa tehtävän transaktion) vastakkainen osapuoli.

Velka (julkisyhteisöt) (debt, general government): Bruttomääräinen nimellisarvoinen velka (käteinen, talletukset, lainat ja **velkapaperit**) vuoden lopussa ja sulautettuna **julkisyhteisöjen** sisäisillä erillä.

Velkapaperi (debt security): Liikkeeseenlaskijan (lainansaajan) lupaus suorittaa maksu tai maksuja velkapaperin haltijalle (lainanantajalle) ennalta sovittuna päivänä tai päivinä. Velkapaperille maksetaan yleensä korkoa määrätyn prosentin (kuponkikorko) mukaan, tai sen alkuperäinen ostohinta on sen nimellisarvoa alempi.

Velkasuhde (julkisyhteisöt) (debt-to-GDP ratio, general government): **Julkisyhteisöjen** velan suhde markkinahintaiseen **bruttokansantuotteeseen**. Se on yksi **Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen** artiklan 126 kohdassa 2 määrätty julkisen talouden kriteeri, jonka perusteella määritellään liiallisen alijäämän olemassaolo (ks. myös **liiallisia alijäämiä koskeva menettely**).

Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi (YKHI) (Harmonised Index of Consumer Prices, HICP): Eurostatin laatima kuluttajahintaindikaattori, joka on yhdenmukainen kaikissa EU:n jäsenvaltioissa.

Yhteinen kriisinratkaisumekanismi (Single Resolution Mechanism, SRM): Euroopan komission ehdottama mekanismi, joka vahvistaa yhdenmukaiset säännöt ja yhdenmukaisen menettelyn luottolaitosten kriisinratkaisua varten **pankkiunionissa**. Sen on tarkoitus koostua yhteisestä kriisinratkaisuneuvostosta ja yhteiseen kriisinratkaisumekanismiin osallistuvien EU:n jäsenvaltioiden kansallisista kriisinratkaisuviranomaisista. Kriisinratkaisumekanismissa ylin päätäntävalta on Euroopan tasolla. Kriisinratkaisua varten yhteisessä kriisinratkaisumekanismissa on yhteinen kriisinratkaisurahasto. Yhteinen kriisinratkaisumekanismi on välttämätön lisä **yhteiselle valvontamekanismille**, jotta voidaan saavuttaa hyvin toimiva pankkiunioni.

Yhteinen valvontamekanismi (Single Supervisory Mechanism, SSM): Mekanismi, joka koostuu EKP:stä ja kansallisista toimivaltaisista viranomaisista. Sen tehtävänä on suorittaa EKP:lle annettavia valvontatehtäviä. EKP tulee olemaan vastuussa tämän mekanismin tehokkaasta ja yhdenmukaisesta toiminnasta. Mekanismi tulee olemaan osa **pankkiunionia**.

Yleisasiakirja (General Documentation): viittaa EKP:n julkaisuun ”Rahapolitiikan toteuttaminen euroalueella: Yleisasiakirja eurojärjestelmän rahapolitiikan välineistä ja menettelyistä”. Asiakirjassa esitellään toimintakehikko, jonka **eurojärjestelmä** on valinnut **euroalueella** harjoitettavaa yhteistä rahapolitiikkaa varten.

Yleisneuvosto (General Council): Yksi EKP:n päätöksentekuelimistä. Yleisneuvoston jäseninä ovat EKP:n pääjohtaja ja varapääjohtaja sekä **Euroopan keskuspankkijärjestelmän** kaikkien kansallisten keskuspankkien pääjohtajat.

Ylimääräinen likviditeetti (excess liquidity): Pankkien keskuspankissa pitämät talletukset, joiden määrä ylittää **varantovelvoitteiden** ja riippumattomien tekijöiden määrittämän pankkijärjestelmän kokonaistarpeen.

